។ នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស។

ទ្វេមាតិកាបាឡិ

ភិក្ខុបាតិមោក្ខបាឡិ

បុព្ពករណំ-៤

សម្មជ្ជនី បទីបោ ច, ឧទកំ អាសនេន ច;
ឧបោសថស្ស ឯតានិ, “**បុព្ពករណ**”ន្តិ វុច្ចតិ។

បុព្ពកិច្ចំ-៥

ឆន្ទ, បារិសុទ្ធិ, ឧតុក្ខានំ, ភិក្ខុគណនា ច ឱវាទោ;
ឧបោសថស្ស ឯតានិ, “**បុព្ពកិច្ច**”ន្តិ វុច្ចតិ។

បត្តកល្លអង្គា-៤

ឧបោសថោ , យាវតិកា ច ភិក្ខូ កម្មប្បត្តា;
សភាគាបត្តិយោ ច ន វិជ្ជន្តិ;
វជ្ជនីយា ច បុគ្គលា តស្មិំ ន ហោន្តិ, “**បត្តកល្ល**”ន្តិ វុច្ចតិ។

បុព្ពករណបុព្ពកិច្ចានិ សមាបេត្វា ទេសិតាបត្តិកស្ស សមគ្គស្ស ភិក្ខុសង្ឃស្ស អនុមតិយា បាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសិតុំ អារាធនំ ករោម។

និទានុទ្ទេសោ

សុណាតុ មេ ភន្តេ សង្ឃោ? អជ្ជុបោសថោ បន្នរសោ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឧបោសថំ ករេយ្យ, បាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសេយ្យ។

កឹ សង្ឃស្ស បុព្ពកិច្ចំ? បារិសុទ្ធឹ អាយស្មន្តោ អារោចេថ, បាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសិស្សាមិ, តំ សព្ពេវ សន្តា សាធុកំ សុណោម មនសិ ករោម។ យស្ស សិយា អាបត្តិ, សោ អាវិករេយ្យ, អសន្តិយា អាបត្តិយា តុណ្ហី ភវិតព្ពំ, តុណ្ហីភាវេន ខោ បនាយស្មន្តេ “បរិសុទ្ធា”តិ វេទិស្សាមិ។ យថា ខោ បន បច្ចេកបុដ្ឋស្ស វេយ្យាករណំ ហោតិ, ឯវមេវំ ឯវរូបាយ បរិសាយ យាវតតិយំ អនុសាវិតំ ហោតិ។ យោ បន ភិក្ខុ យាវតតិយំ អនុសាវិយមានេ សរមានោ សន្តឹ អាបត្តឹ នាវិករេយ្យ, សម្បជានមុសាវាទស្ស ហោតិ។ សម្បជានមុសាវាទោ ខោ បនាយស្មន្តោ អន្តរាយិកោ ធម្មោ វុត្តោ ភគវតា, តស្មា សរមានេន ភិក្ខុនា អាបន្នេន វិសុទ្ធាបេក្ខេន សន្តី អាបត្តិ អាវិកាតព្ពា, អាវិកតា ហិស្ស ផាសុ ហោតិ។

ឧទ្ទិដ្ឋំ ខោ អាយស្មន្តោ និទានំ។ តត្ថាយស្មន្តេ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ថ បរិសុទ្ធា, ទុតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ថ បរិសុទ្ធា, តតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ថ បរិសុទ្ធា, បរិសុទ្ធេត្ថាយស្មន្តោ, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមីតិ។

និទានំ និដ្ឋិតំ។

បារាជិកុទ្ទេសោ

តត្រិមេ ចត្តារោ បារាជិកា ធម្មា ឧទ្ទេសំ អាគច្ឆន្តិ។

មេថុនធម្ម សិក្ខាបទំ

១. យោ បន ភិក្ខុ ភិក្ខូនំ សិក្ខាសាជីវសមាបន្នោ សិក្ខំ អប្បច្ចក្ខាយ ទុព្ពល្យំ អនាវិកត្វា មេថុនំ ធម្មំ បដិសេវេយ្យ, អន្តមសោ តិរច្ឆានគតាយបិ, បារាជិកោ ហោតិ អសំវាសោ។

អទិន្នាទានសិក្ខាបទំ

២. យោ បន ភិក្ខុ គាមា វា អរញ្ញា វា អទិន្នំ ថេយ្យសង្ខាតំ អាទិយេយ្យ, យថារូបេ អទិន្នាទានេ រាជានោ ចោរំ គហេត្វា ហនេយ្យុំ វា ពន្ធេយ្យុំ វា បព្ពាជេយ្យុំ វា ចោរោសិ ពាលោសិ មូឡ្ហោសិ ថេនោសីតិ, តថារូបំ ភិក្ខុ អទិន្នំ អាទិយមានោ អយម្បិ បារាជិកោ ហោតិ អសំវាសោ។

មនុស្សវិគ្គហសិក្ខាបទំ

៣. យោ បន ភិក្ខុ សញ្ចិច្ច មនុស្សវិគ្គហំ ជីវិតា វោរោបេយ្យ, សត្ថហារកំ វាស្ស បរិយេសេយ្យ, មរណវណ្ណំ វា សំវណ្ណេយ្យ, មរណាយ វា សមាទបេយ្យ "អម្ភោ បុរិស កឹ តុយ្ហិមិនា បាបកេន ទុជ្ជីវិតេន, មតំ តេ ជីវិតា សេយ្យោ"តិ, ឥតិ ចិត្តមនោ ចិត្តសង្កប្បោ អនេកបរិយាយេន មរណវណ្ណំ វា សំវណ្ណេយ្យ, មរណាយ វា សមាទបេយ្យ, អយម្បិ បារាជិកោ ហោតិ អសំវាសោ។

ឧត្តរិមនុស្សធម្មសិក្ខាបទំ

៤. យោ បន ភិក្ខុ អនភិជានំ ឧត្តរិមនុស្សធម្មំ អត្តុបនាយិកំ អលមរិយញាណទស្សនំ សមុទាចរេយ្យ "ឥតិ ជានាមិ, ឥតិ បស្សាមី"តិ, តតោ អបរេន សមយេន សមនុគ្គាហីយមានោ វា អសមនុគ្គាហីយមានោ វា អាបន្នោ វិសុទ្ធាបេក្ខោ ឯវំ វទេយ្យ "អជានមេវំ អាវុសោ អវចំ ជានាមិ, អបស្សំ បស្សាមិ, តុច្ឆំ មុសា វិលបិ"ន្តិ, អញ្ញត្រ អធិមានា, អយម្បិ បារាជិកោ ហោតិ អសំវាសោ។

ឧទ្ទិដ្ឋា ខោ អាយស្មន្តោ ចត្តារោ បារាជិកា ធម្មា។ យេសំ ភិក្ខុ អញ្ញតរំ វា អញ្ញតរំ វា អាបជ្ជិត្វា ន លភតិ ភិក្ខូហិ សទ្ធឹ សំវាសំ យថា បុរេ, តថា បច្ឆា, បារាជិកោ ហោតិ អសំវាសោ។ តត្ថាយស្មន្តេ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ថ បរិសុទ្ធា, ទុតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ថ បរិសុទ្ធា, តតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ថ បរិសុទ្ធា, បរិសុទ្ធេត្ថាយស្មន្តោ, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមីតិ។

បារាជិកំ និដ្ឋិតំ។

សង្ឃាទិសេសុទ្ទេសោ

ឥមេ ខោ បនាយស្មន្តោ តេរស សង្ឃាទិសេសា

ធម្មា ឧទ្ទេសំ អាគច្ឆន្តិ។

សុក្កវិស្សដ្ឋិសិក្ខាបទំ

១. សញ្ចេតនិកា សុក្កវិស្សដ្ឋិ អញ្ញត្រ សុបិនន្តា សង្ឃាទិសេសោ។

កាយសំសគ្គសិក្ខាបទំ

២. យោ បន ភិក្ខុ ឱតិណ្ណោ វិបរិណតេន ចិត្តេន មាតុគាមេន សទ្ធឹ កាយសំសគ្គំ សមាបជ្ជេយ្យ ហត្ថគ្គាហំ វា វេណិគ្គាហំ វា អញ្ញតរស្ស វា អញ្ញតរស្ស វា អង្គស្ស បរាមសនំ, សង្ឃាទិសេសោ។

ទុដ្ឋុល្លវាចាសិក្ខាបទំ

៣. យោ បន ភិក្ខុ ឱតិណ្ណោ វិបរិណតេន ចិត្តេន មាតុគាមំ ទុដ្ឋុល្លាហិ វាចាហិ ឱភាសេយ្យ យថា តំ យុវា យុវតឹ មេថុនុបសំហិតាហិ, សង្ឃាទិសេសោ។

អត្តកាមបារិចរិយសិក្ខាបទំ

៤. យោ បន ភិក្ខុ ឱតិណ្ណោ វិបរិណតេន ចិត្តេន មាតុគាមស្ស សន្តិកេ អត្តកាមបារិចរិយាយ វណ្ណំ ភាសេយ្យ “ឯតទគ្គំ ភគិនិ បារិចរិយានំ យា មាទិសំ សីលវន្តំ កល្យាណធម្មំ ព្រហ្មចារិំ ឯតេន ធម្មេន បរិចរេយ្យា”តិ មេថុនុបសំហិតេន, សង្ឃាទិសេសោ។

សញ្ចរិត្តសិក្ខាបទំ

៥. យោ បន ភិក្ខុ សញ្ចរិត្តំ សមាបជ្ជេយ្យ ឥត្ថិយា វា បុរិសមតិំ បុរិសស្ស វា ឥត្ថិមតិំ, ជាយត្តនេ វា ជារត្តនេ វា, អន្តមសោ តង្ខណិកាយបិ, សង្ឃាទិសេសោ។

កុដិការសិក្ខាបទំ

៦. សញ្ញាចិកាយ បន ភិក្ខុនា កុដិំ ការយមានេន អស្សាមិកំ អត្តុទ្ទេសំ បមាណិកា ការេតព្ពា, តត្រិទំ បមាណំ, ទីឃសោ ទ្វាទស វិទត្ថិយោ សុគតវិទត្ថិយា, តិរិយំ សត្តន្តរា, ភិក្ខូ អភិនេតព្ពា វត្ថុទេសនាយ, តេហិ ភិក្ខូហិ វត្ថុ ទេសេតព្ពំ អនារម្ភំ សបរិក្កមនំ។ សារម្ភេ ចេ ភិក្ខុ វត្ថុស្មិំ អបរិក្កមនេ សញ្ញាចិកាយ កុដិំ ការេយ្យ, ភិក្ខូ វា អនភិនេយ្យ វត្ថុទេសនាយ, បមាណំ វា អតិក្កាមេយ្យ, សង្ឃាទិសេសោ។

វិហារការសិក្ខាបទំ

៧. មហល្លកំ បន ភិក្ខុនា វិហារំ ការយមានេន សស្សាមិកំ អត្តុទ្ទេសំ ភិក្ខូ អភិនេតព្ពា វត្ថុទេសនាយ, តេហិ ភិក្ខូហិ វត្ថុ ទេសេតព្ពំ អនារម្ភំ សបរិក្កមនំ។ សារម្ភេ ចេ ភិក្ខុ វត្ថុស្មិំ អបរិក្កមនេ មហល្លកំ វិហារំ ការេយ្យ, ភិក្ខូ វា អនភិនេយ្យ វត្ថុទេសនាយ, សង្ឃាទិសេសោ។

ទុដ្ឋទោសសិក្ខាបទំ

៨. យោ បន ភិក្ខុ ភិក្ខុំ ទុដ្ឋោ ទោសោ អប្បតីតោ អមូលកេន បារាជិកេន ធម្មេន អនុទ្ធំសេយ្យ “អប្បេវ នាម នំ ឥមម្ហា ព្រហ្មចរិយា ចាវេយ្យ”ន្តិ , តតោ អបរេន សមយេន សមនុគ្គាហីយមានោ វា អសមនុគ្គាហីយមានោ វា អមូលកញ្ចេវ តំ អធិករណំ ហោតិ, ភិក្ខុ ច ទោសំ បតិដ្ឋាតិ, សង្ឃាទិសេសោ។

អញ្ញភាគិយសិក្ខាបទំ

៩. យោ បន ភិក្ខុ ភិក្ខុំ ទុដ្ឋោ ទោសោ អប្បតីតោ អញ្ញភាគិយស្ស អធិករណស្ស កិញ្ចិទេសំ លេសមត្តំ ឧបាទាយ បារាជិកេន ធម្មេន អនុទ្ធំសេយ្យ “អប្បេវ នាម នំ ឥមម្ហា ព្រហ្មចរិយា ចាវេយ្យ”ន្តិ, តតោ អបរេន សមយេន សមនុគ្គាហីយមានោ វា អសមនុគ្គាហីយមានោ វា អញ្ញភាគិយញ្ចេវ តំ អធិករណំ ហោតិ កោចិ ទេសោ លេសមត្តោ ឧបាទិន្នោ, ភិក្ខុ ច ទោសំ បតិដ្ឋាតិ, សង្ឃាទិសេសោ។

សង្ឃភេទសិក្ខាបទំ

១០. យោ បន ភិក្ខុ សមគ្គស្ស សង្ឃស្ស ភេទាយ បរក្កមេយ្យ, ភេទនសំវត្តនិកំ វា អធិករណំ សមាទាយ បគ្គយ្ហ តិដ្ឋេយ្យ, សោ ភិក្ខុ ភិក្ខូហិ ឯវមស្ស វចនីយោ “មាយស្មា សមគ្គស្ស សង្ឃស្ស ភេទាយ បរក្កមិ, ភេទនសំវត្តនិកំ វា អធិករណំ សមាទាយ បគ្គយ្ហ អដ្ឋាសិ, សមេតាយស្មា សង្ឃេន, សមគ្គោ ហិ សង្ឃោ សម្មោទមានោ អវិវទមានោ ឯកុទ្ទេសោ ផាសុ វិហរតី”តិ, ឯវញ្ច សោ ភិក្ខុ ភិក្ខូហិ វុច្ចមានោ តថេវ បគ្គណ្ហេយ្យ, សោ ភិក្ខុ ភិក្ខូហិ យាវតតិយំ សមនុភាសិតព្ពោ តស្ស បដិនិស្សគ្គាយ, យាវតតិយញ្ចេ សមនុភាសិយមានោ តំ បដិនិស្សជ្ជេយ្យ, ឥច្ចេតំ កុសលំ, នោ ចេ បដិនិស្សជ្ជេយ្យ, សង្ឃាទិសេសោ។

ភេទានុវត្តកសិក្ខាបទំ

១១. តស្សេវ ខោ បន ភិក្ខុស្ស ភិក្ខូ ហោន្តិ អនុវត្តកា វគ្គវាទកា ឯកោ វា ទ្វេ វា តយោ វា, តេ ឯវំ វទេយ្យុំ “មាយស្មន្តោ ឯតំ ភិក្ខុំ កិញ្ចិ អវចុត្ថ, ធម្មវាទី ចេសោ ភិក្ខុ, វិនយវាទី ចេសោ ភិក្ខុ, អម្ហាកញ្ចេសោ ភិក្ខុ ឆន្ទញ្ច រុចិញ្ច អាទាយ វោហរតិ, ជានាតិ, នោ ភាសតិ, អម្ហាកម្បេតំ ខមតី”តិ, តេ ភិក្ខូ ភិក្ខូហិ ឯវមស្សុ វចនីយា “មាយស្មន្តោ ឯវំ អវចុត្ថ, ន ចេសោ ភិក្ខុ ធម្មវាទី, ន ចេសោ ភិក្ខុ វិនយវាទី, មាយស្មន្តានម្បិ សង្ឃភេទោ រុច្ចិត្ថ, សមេតាយស្មន្តានំ សង្ឃេន, សមគ្គោ ហិ សង្ឃោ សម្មោទមានោ អវិវទមានោ ឯកុទ្ទេសោ ផាសុ វិហរតី”តិ

, ឯវញ្ច តេ ភិក្ខូ ភិក្ខូហិ វុច្ចមានា តថេវ បគ្គណ្ហេយ្យុំ, តេ ភិក្ខូ ភិក្ខូហិ យាវតតិយំ សមនុភាសិតព្ពា តស្ស បដិនិស្សគ្គាយ, យាវតតិយញ្ចេ សមនុភាសិយមានា តំ បដិនិស្សជ្ជេយ្យុំ, ឥច្ចេតំ កុសលំ, នោ ចេ បដិនិស្សជ្ជេយ្យុំ, សង្ឃាទិសេសោ។

ទុព្ពចសិក្ខាបទំ

១២. ភិក្ខុ បនេវ ទុព្ពចជាតិកោ ហោតិ ឧទ្ទេសបរិយាបន្នេសុ សិក្ខាបទេសុ ភិក្ខូហិ សហធម្មិកំ វុច្ចមានោ អត្តានំ អវចនីយំ ករោតិ "មា មំ អាយស្មន្តោ កិញ្ចិ អវចុត្ថ កល្យាណំ វា បាបកំ វា, អហម្បាយស្មន្តេ ន កិញ្ចិ វក្ខាមិ កល្យាណំ វា បាបកំ វា, វិរមថាយស្មន្តោ មម វចនាយា"តិ, សោ ភិក្ខុ ភិក្ខូហិ ឯវមស្ស វចនីយោ "មាយស្មា អត្តានំ អវចនីយំ អកាសិ, វចនីយមេវាយស្មា អត្តានំ ករោតុ, អាយស្មាបិ ភិក្ខូ វទេតុ សហធម្មេន, ភិក្ខូបិ អាយស្មន្តំ វក្ខន្តិ សហធម្មេន, ឯវំ សំវទ្ធា ហិ តស្ស ភគវតោ បរិសា យទិទំ អញ្ញមញ្ញវចនេន អញ្ញមញ្ញវុដ្ឋាបនេនា"តិ, ឯវញ្ច សោ ភិក្ខុ ភិក្ខូហិ វុច្ចមានោ តថេវ បគ្គណ្ហេយ្យ, សោ ភិក្ខុ ភិក្ខូហិ យាវតតិយំ សមនុភាសិតព្ពោ តស្ស បដិនិស្សគ្គាយ , យាវតតិយញ្ចេ សមនុភាសិយមានោ តំ បដិនិស្សជ្ជេយ្យ, ឥច្ចេតំ កុសលំ, នោ ចេ បដិនិស្សជ្ជេយ្យ, សង្ឃាទិសេសោ។

កុលទូសកសិក្ខាបទំ

១៣. ភិក្ខុ បនេវ អញ្ញតរំ គាមំ វា និគមំ វា ឧបនិស្សាយ វិហរតិ កុលទូសកោ បាបសមាចារោ, តស្ស ខោ បាបកា សមាចារា ទិស្សន្តិ ចេវ សុយ្យន្តិ ច, កុលានិ ច តេន ទុដ្ឋានិ ទិស្សន្តិ ចេវ សុយ្យន្តិ ច, សោ ភិក្ខុ ភិក្ខូហិ ឯវមស្ស វចនីយោ "អាយស្មា ខោ កុលទូសកោ បាបសមាចារោ, អាយស្មតោ ខោ បាបកា សមាចារា ទិស្សន្តិ ចេវ សុយ្យន្តិ ច, កុលានិ ចាយស្មតា ទុដ្ឋានិ ទិស្សន្តិ ចេវ សុយ្យន្តិ ច, បក្កមតាយស្មា ឥមម្ហា អាវាសា, អលំ តេ ឥធ វាសេនា"តិ, ឯវញ្ច សោ ភិក្ខុ ភិក្ខូហិ វុច្ចមានោ តេ ភិក្ខូ ឯវំ វទេយ្យ "ឆន្ទគាមិនោ ច ភិក្ខូ, ទោសគាមិនោ ច ភិក្ខូ, មោហគាមិនោ ច ភិក្ខូ, ភយគាមិនោ ច ភិក្ខូ តាទិសិកាយ អាបត្តិយា ឯកច្ចំ បព្ពាជេន្តិ, ឯកច្ចំ ន បព្ពាជេន្តី"តិ, សោ ភិក្ខុ ភិក្ខូហិ ឯវមស្ស វចនីយោ "មាយស្មា ឯវំ អវច, ន ច ភិក្ខូ ឆន្ទគាមិនោ, ន ច ភិក្ខូ ទោសគាមិនោ, ន ច ភិក្ខូ មោហគាមិនោ, ន ច ភិក្ខូ ភយគាមិនោ, អាយស្មា ខោ កុលទូសកោ បាបសមាចារោ, អាយស្មតោ ខោ បាបកា សមាចារា ទិស្សន្តិ ចេវ សុយ្យន្តិ ច, កុលានិ ចាយស្មតា ទុដ្ឋានិ ទិស្សន្តិ ចេវ សុយ្យន្តិ ច, បក្កមតាយស្មា ឥមម្ហា អាវាសា, អលំ តេ ឥធ វាសេនា"តិ, ឯវញ្ច សោ ភិក្ខុ ភិក្ខូហិ វុច្ចមានោ តថេវ បគ្គណ្ហេយ្យ, សោ ភិក្ខុ ភិក្ខូហិ យាវតតិយំ សមនុភាសិតព្ពោ តស្ស បដិនិស្សគ្គាយ, យាវតតិយញ្ចេ សមនុភាសិយមានោ តំ បដិនិស្សជ្ជេយ្យ, ឥច្ចេតំ កុសលំ, នោ ចេ បដិនិស្សជ្ជេយ្យ, សង្ឃាទិសេសោ។

ឧទ្ទិដ្ឋា ខោ អាយស្មន្តោ តេរស សង្ឃាទិសេសា ធម្មា នវ បឋមាបត្តិកា, ចត្តារោ យាវតតិយកា។ យេសំ ភិក្ខុ អញ្ញតរំ វា អញ្ញតរំ វា អាបជ្ជិត្វា យាវតីហំ ជានំ បដិច្ឆាទេតិ, តាវតីហំ តេន ភិក្ខុនា អកាមា បរិវត្ថព្ពំ។ បរិវុត្ថបរិវាសេន ភិក្ខុនា ឧត្តរិ ឆារត្តំ ភិក្ខុមានត្តាយ បដិបជ្ជិតព្ពំ, ចិណ្ណមានត្តោ ភិក្ខុ យត្ថ សិយា វីសតិគណោ ភិក្ខុសង្ឃោ, តត្ថ សោ ភិក្ខុ អព្ភេតព្ពោ។ ឯកេនបិ ចេ ឩនោ វីសតិគណោ ភិក្ខុសង្ឃោ តំ ភិក្ខុំ អព្ភេយ្យ, សោ ច ភិក្ខុ អនព្ភិតោ, តេ ច ភិក្ខូ គារយ្ហា, អយំ តត្ថ សាមីចិ។ តត្ថាយស្មន្តេ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ថ បរិសុទ្ធា, ទុតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ថ បរិសុទ្ធា, តតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ថ បរិសុទ្ធា, បរិសុទ្ធេត្ថាយស្មន្តោ, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមីតិ។

សង្ឃាទិសេសោ និដ្ឋិតោ។

អនិយតុទ្ទេសោ

ឥមេ ខោ បនាយស្មន្តោ ទ្វេ អនិយតា ធម្មា

ឧទ្ទេសំ អាគច្ឆន្តិ។

បឋមអនិយតសិក្ខាបទំ

១. យោ បន ភិក្ខុ មាតុគាមេន សទ្ធឹ ឯកោ ឯកាយ រហោ បដិច្ឆន្នេ អាសនេ អលំកម្មនិយេ និសជ្ជំ កប្បេយ្យ, តមេនំ សទ្ធេយ្យវចសា ឧបាសិកា ទិស្វា តិណ្ណំ ធម្មានំ អញ្ញតរេន វទេយ្យ បារាជិកេន វា

សង្ឃាទិសេសេន វា បាចិត្តិយេន វា, និសជ្ជំ ភិក្ខុ បដិជានមានោ តិណ្ណំ ធម្មានំ អញ្ញតរេន ការេតព្ពោ បារាជិកេន វា សង្ឃាទិសេសេន វា បាចិត្តិយេន វា, យេន វា សា សទ្ធេយ្យវចសា ឧបាសិកា វទេយ្យ, តេន សោ ភិក្ខុ ការេតព្ពោ, អយំ ធម្មោ អនិយតោ។

ទុតិយអនិយតសិក្ខាបទំ

២. ន ហេវ ខោ បន បដិច្ឆន្នំ អាសនំ ហោតិ នាលំកម្មនិយំ, អលញ្ច ខោ ហោតិ មាតុគាមំ ទុដ្ឋុល្លាហិ វាចាហិ ឱភាសិតុំ, យោ បន ភិក្ខុ តថារូបេ អាសនេ មាតុគាមេន សទ្ធិំ ឯកោ ឯកាយ រហោ និសជ្ជំ កប្បេយ្យ, តមេនំ សទ្ធេយ្យវចសា ឧបាសិកា ទិស្វា ទ្វិន្នំ ធម្មានំ អញ្ញតរេន វទេយ្យ សង្ឃាទិសេសេន វា បាចិត្តិយេន វា, និសជ្ជំ ភិក្ខុ បដិជានមានោ ទ្វិន្នំ ធម្មានំ អញ្ញតរេន ការេតព្ពោ សង្ឃាទិសេសេន វា បាចិត្តិយេន វា, យេន វា សា សទ្ធេយ្យវចសា ឧបាសិកា វទេយ្យ, តេន សោ ភិក្ខុ ការេតព្ពោ, អយម្បិ ធម្មោ អនិយតោ។

ឧទ្ទិដ្ឋា ខោ អាយស្មន្តោ ទ្វេ អនិយតា ធម្មា។ តត្ថាយស្មន្តេ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ថ បរិសុទ្ធា, ទុតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ថ បរិសុទ្ធា, តតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ថ បរិសុទ្ធា, បរិសុទ្ធេត្ថាយស្មន្តោ, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមីតិ។

អនិយតោ និដ្ឋិតោ។

និស្សគ្គិយបាចិត្តិយា

ឥមេ ខោ បនាយស្មន្តោ តឹស និស្សគ្គិយា បាចិត្តិយា

ធម្មា ឧទ្ទេសំ អាគច្ឆន្តិ។

កថិនសិក្ខាបទំ

១. និដ្ឋិតចីវរស្មិំ ភិក្ខុនា ឧព្ភតស្មិំ កថិនេ ទសាហបរមំ អតិរេកចីវរំ ធារេតព្ពំ, តំ អតិក្កាមយតោ និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។

ឧទោសិតសិក្ខាបទំ

២. និដ្ឋិតចីវរស្មិំ ភិក្ខុនា ឧព្ភតស្មិំ កថិនេ ឯករត្តម្បិ ចេ ភិក្ខុ តិចីវរេន វិប្បវសេយ្យ, អញ្ញត្រ ភិក្ខុសម្មុតិយា និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។

អកាលចីវរសិក្ខាបទំ

៣. និដ្ឋិតចីវរស្មិំ ភិក្ខុនា ឧព្ភតស្មិំ កថិនេ ភិក្ខុនោ បនេវ អកាលចីវរំ ឧប្បជ្ជេយ្យ, អាកង្ខមានេន ភិក្ខុនា បដិគ្គហេតព្ពំ, បដិគ្គហេត្វា ខិប្បមេវ ការេតព្ពំ, នោ ចស្ស បារិបូរិ, មាសបរមំ តេន ភិក្ខុនា តំ ចីវរំ និក្ខិបិតព្ពំ ឩនស្ស បារិបូរិយា សតិយា បច្ចាសាយ។ តតោ ចេ ឧត្តរិ និក្ខិបេយ្យ សតិយាបិ បច្ចាសាយ, និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។

បុរាណចីវរសិក្ខាបទំ

៤. យោ បន ភិក្ខុ អញ្ញាតិកាយ ភិក្ខុនិយា បុរាណចីវរំ ធោវាបេយ្យ វា រជាបេយ្យ វា អាកោដាបេយ្យ វា, និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។

ចីវរបដិគ្គហណសិក្ខាបទំ

៥. យោ បន ភិក្ខុ អញ្ញាតិកាយ ភិក្ខុនិយា ហត្ថតោ ចីវរំ បដិគ្គណ្ហេយ្យ អញ្ញត្រ បារិវត្តកា, និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។

អញ្ញាតកវិញ្ញត្តិសិក្ខាបទំ

៦. យោ បន ភិក្ខុ អញ្ញាតកំ គហបតឹ វា គហបតានឹ វា ចីវរំ វិញ្ញាបេយ្យ អញ្ញត្រ សមយា, និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។ តត្ថាយំ សមយោ, អច្ឆិន្នចីវរោ វា ហោតិ ភិក្ខុ, នដ្ឋចីវរោ វា, អយំ តត្ថ សមយោ។

តតុត្តរិសិក្ខាបទំ

៧. តញ្ចេ អញ្ញាតកោ គហបតិ វា គហបតានី វា ពហូហិ ចីវរេហិ អភិហដ្ឋុំ បវារេយ្យ, សន្តរុត្តរបរមំ តេន ភិក្ខុនា តតោ ចីវរំ សាទិតព្ពំ។ តតោ ចេ ឧត្តរិ សាទិយេយ្យ, និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។

បឋមឧបក្ខដសិក្ខាបទំ

៨. ភិក្ខុំ បនេវ ឧទ្ទិស្ស អញ្ញាតកស្ស គហបតិស្ស វា គហបតានិយា វា ចីវរចេតាបន្នំ ឧបក្ខដំ ហោតិ “ឥមិនា ចីវរចេតាបន្នេន ចីវរំ ចេតាបេត្វា ឥត្ថន្នាមំ ភិក្ខុំ ចីវរេន អច្ឆាទេស្សាមី”តិ, តត្រ ចេ សោ ភិក្ខុ បុព្ពេ អប្បវារិតោ ឧបសង្កមិត្វា ចីវរេ វិកប្បំ អាបជ្ជេយ្យ “សាធុ វត មំ អាយស្មា ឥមិនា ចីវរចេតាបន្នេន ឯវរូបំ វា ឯវរូបំ វា ចីវរំ ចេតាបេត្វា អច្ឆាទេហី”តិ កល្យាណកម្យតំ ឧបាទាយ, និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។

ទុតិយឧបក្ខដសិក្ខាបទំ

៩. ភិក្ខុំ បនេវ ឧទ្ទិស្ស ឧភិន្នំ អញ្ញាតកានំ គហបតីនំ វា គហបតានីនំ វា បច្ចេកចីវរចេតាបន្នានិ ឧបក្ខដានិ ហោន្តិ “ឥមេហិ មយំ បច្ចេកចីវរចេតាបន្នេហិ បច្ចេកចីវរានិ ចេតាបេត្វា ឥត្ថន្នាមំ ភិក្ខុំ ចីវរេហិ អច្ឆាទេស្សាមា”តិ, តត្រ ចេ សោ ភិក្ខុ បុព្ពេ អប្បវារិតោ ឧបសង្កមិត្វា ចីវរេ វិកប្បំ អាបជ្ជេយ្យ “សាធុ វត មំ អាយស្មន្តោ ឥមេហិ បច្ចេកចីវរចេតាបន្នេហិ ឯវរូបំ វា ឯវរូបំ វា ចីវរំ ចេតាបេត្វា អច្ឆាទេថ ឧភោវ សន្តា ឯកេនា”តិ កល្យាណកម្យតំ ឧបាទាយ, និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។

រាជសិក្ខាបទំ

១០. ភិក្ខុំ បនេវ ឧទ្ទិស្ស រាជា វា រាជភោគ្គោ វា ព្រាហ្មណោ វា គហបតិកោ វា ទូតេន ចីវរចេតាបន្នំ បហិណេយ្យ “ឥមិនា ចីវរចេតាបន្នេន ចីវរំ ចេតាបេត្វា ឥត្ថន្នាមំ ភិក្ខុំ ចីវរេន អច្ឆាទេហី”តិ។ សោ ចេ ទូតោ តំ ភិក្ខុំ ឧបសង្កមិត្វា ឯវំ វទេយ្យ “ឥទំ ខោ, ភន្តេ, អាយស្មន្តំ ឧទ្ទិស្ស ចីវរចេតាបន្នំ អាភតំ, បដិគ្គណ្ហាតុ អាយស្មា ចីវរចេតាបន្ន”ន្តិ។ តេន ភិក្ខុនា សោ ទូតោ ឯវមស្ស វចនីយោ “ន ខោ មយំ, អាវុសោ, ចីវរចេតាបន្នំ បដិគ្គណ្ហាម, ចីវរញ្ច ខោ មយំ បដិគ្គណ្ហាម កាលេន កប្បិយ”ន្តិ។ សោ ចេ ទូតោ តំ ភិក្ខុំ ឯវំ វទេយ្យ “អត្ថិ បនាយស្មតោ កោចិ វេយ្យាវច្ចករោ”តិ។ ចីវរត្ថិកេន, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនា វេយ្យាវច្ចករោ និទ្ទិសិតព្ពោ អារាមិកោ វា ឧបាសកោ វា “ឯសោ ខោ, អាវុសោ, ភិក្ខូនំ វេយ្យាវច្ចករោ”តិ។ សោ ចេ ទូតោ តំ វេយ្យាវច្ចករំ សញ្ញាបេត្វា តំ ភិក្ខុំ ឧបសង្កមិត្វា ឯវំ វទេយ្យ “យំ ខោ, ភន្តេ, អាយស្មា វេយ្យាវច្ចករំ និទ្ទិសិ, សញ្ញត្តោ សោ មយា, ឧបសង្កមតាយស្មា កាលេន, ចីវរេន តំ អច្ឆាទេស្សតី”តិ។ ចីវរត្ថិកេន, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនា វេយ្យាវច្ចករោ ឧបសង្កមិត្វា ទ្វត្តិក្ខត្តុំ ចោទេតព្ពោ សារេតព្ពោ “អត្ថោ មេ, អាវុសោ, ចីវរេនា”តិ, ទ្វត្តិក្ខត្តុំ ចោទយមានោ សារយមានោ តំ ចីវរំ អភិនិប្ផាទេយ្យ, ឥច្ចេតំ កុសលំ, នោ ចេ អភិនិប្ផាទេយ្យ, ចតុក្ខត្តុំ បញ្ចក្ខត្តុំ ឆក្ខត្តុបរមំ តុណ្ហីភូតេន ឧទ្ទិស្ស ឋាតព្ពំ, ចតុក្ខត្តុំ បញ្ចក្ខត្តុំ ឆក្ខត្តុបរមំ តុណ្ហីភូតោ ឧទ្ទិស្ស តិដ្ឋមានោ តំ ចីវរំ អភិនិប្ផាទេយ្យ, ឥច្ចេតំ កុសលំ, តតោ ចេ ឧត្តរិ វាយមមានោ តំ ចីវរំ អភិនិប្ផាទេយ្យ, និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។ នោ ចេ អភិនិប្ផាទេយ្យ, យតស្ស ចីវរចេតាបន្នំ អាភតំ, តត្ថ សាមំ វា គន្តព្ពំ, ទូតោ វា បាហេតព្ពោ “យំ ខោ តុម្ហេ អាយស្មន្តោ ភិក្ខុំ ឧទ្ទិស្ស ចីវរចេតាបន្នំ បហិណិត្ថ, ន តំ តស្ស ភិក្ខុនោ កិញ្ចិ អត្ថំ អនុភោតិ, យុញ្ជន្តាយស្មន្តោ សកំ, មា វោ សកំ វិនស្សា”តិ, អយំ តត្ថ សាមីចិ។

កឋិនវគ្គោ បឋមោ។

កោសិយសិក្ខាបទំ

១១. យោ បន ភិក្ខុ កោសិយមិស្សកំ សន្ថតំ ការាបេយ្យ, និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។

សុទ្ធកាឡកសិក្ខាបទំ

១២. យោ បន ភិក្ខុ សុទ្ធកាឡកានំ ឯឡកលោមានំ សន្ថតំ ការាបេយ្យ, និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។

ទ្វេភាគសិក្ខាបទំ

១៣. នវំ បន ភិក្ខុនា សន្ថតំ ការយមានេន ទ្វេ ភាគា សុទ្ធកាឡកានំ ឯឡកលោមានំ អាទាតព្ពា, តតិយំ ឱទាតានំ, ចតុត្ថំ គោចរិយានំ។ អនាទា ចេ ភិក្ខុ ទ្វេ ភាគេ សុទ្ធកាឡកានំ ឯឡកលោមានំ, តតិយំ ឱទាតានំ, ចតុត្ថំ គោចរិយានំ, នវំ សន្ថតំ ការាបេយ្យ, និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។

ឆព្វស្សសិក្ខាបទំ

១៤. នវំ បន ភិក្ខុនា សន្ថតំ ការាបេត្វា ឆព្វស្សានិ ធារេតព្វំ, ឱរេន ចេ ឆន្នំ វស្សានំ តំ សន្ថតំ វិស្សជ្ជេត្វា វា អវិស្សជ្ជេត្វា វា អញ្ញំ នវំ សន្ថតំ ការាបេយ្យ អញ្ញត្រ ភិក្ខុសម្មុតិយា, និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។

និសីទនសន្ថតសិក្ខាបទំ

១៥. និសីទនសន្ថតំ បន ភិក្ខុនា ការយមានេន បុរាណសន្ថតស្ស សាមន្តា សុគតវិទត្ថិ អាទាតព្ពា ទុព្ពណ្ណករណាយ។ អនាទា ចេ ភិក្ខុ បុរាណសន្ថ តស្ស សាមន្តា សុគតវិទត្ថឹ, នវំ និសីទនសន្ថតំ ការាបេយ្យ, និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។

ឯឡកលោមសិក្ខាបទំ

១៦. ភិក្ខុនោ បនេវ អទ្ធានមគ្គប្បដិបន្នស្ស ឯឡកលោមានិ ឧប្បជ្ជេយ្យុំ, អាកង្ខមានេន ភិក្ខុនា បដិគ្គហេតព្ពានិ, បដិគ្គហេត្វា តិយោជនបរមំ សហត្ថា ហរិតព្ពានិ អសន្តេ ហារកេ។ តតោ ចេ ឧត្តរិ ហរេយ្យ, អសន្តេបិ ហារកេ, និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។

ឯឡកលោមធោវាបនសិក្ខាបទំ

១៧. យោ បន ភិក្ខុ អញ្ញាតិកាយ ភិក្ខុនិយា ឯឡកលោមានិ ធោវាបេយ្យ វា រជាបេយ្យ វា វិជដាបេយ្យ វា, និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។

រូបិយសិក្ខាបទំ

១៨. យោ បន ភិក្ខុ ជាតរូបរជតំ ឧគ្គណ្ហេយ្យ វា ឧគ្គណ្ហាបេយ្យ វា ឧបនិក្ខិត្តំ វា សាទិយេយ្យ, និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។

រូបិយសំវោហារសិក្ខាបទំ

១៩. យោ បន ភិក្ខុ នានប្បការកំ រូបិយសំវោហារំ សមាបជ្ជេយ្យ, និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។

កយវិក្កយសិក្ខាបទំ

២០. យោ បន ភិក្ខុ នានប្បការកំ កយវិក្កយំ សមាបជ្ជេយ្យ, និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។

កោសិយវគ្គោ ទុតិយោ។

បត្តសិក្ខាបទំ

២១. ទសាហបរមំ អតិរេកបត្តោ ធារេតព្ពោ, តំ អតិក្កាមយតោ និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។

ឩនបញ្ចពន្ធនសិក្ខាបទំ

២២. យោ បន ភិក្ខុ ឩនបញ្ចពន្ធនេន បត្តេន អញ្ញំ នវំ បត្តំ ចេតាបេយ្យ, និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។ តេន ភិក្ខុនា សោ បត្តោ ភិក្ខុបរិសាយ និស្សជ្ជិតព្ពោ , យោ ច តស្សា ភិក្ខុបរិសាយ បត្តបរិយន្តោ, សោ តស្ស ភិក្ខុនោ

បទាតព្ពោ “អយំ តេ ភិក្ខុ បត្តោ យាវ ភេទនាយ ធារេតព្ពោ”តិ, អយំ តត្ថ សាមីចិ។

ភេសជ្ជសិក្ខាបទំ

២៣. យានិ ខោ បន តានិ គិលានានំ ភិក្ខូនំ បដិសាយនីយានិ ភេសជ្ជានិ, សេយ្យថិទំ – សប្បិ នវនីតំ តេលំ មធុ ផាណិតំ, តានិ បដិគ្គហេត្វា សត្តាហបរមំ សន្និធិការកំ បរិភុញ្ជិតព្ពានិ, តំ អតិក្កាមយតោ និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។

វស្សិកសាដិកសិក្ខាបទំ

២៤. “មាសោ សេសោ គិម្ហាន”ន្តិ ភិក្ខុនា វស្សិកសាដិកចីវរំ បរិយេសិតព្ពំ, “អឌ្ឍមាសោ សេសោ គិម្ហាន”ន្តិ កត្វា និវាសេតព្ពំ។ ឱរេន ចេ “មាសោ សេសោ គិម្ហាន”ន្តិ វស្សិកសាដិកចីវរំ បរិយេសេយ្យ, ឱរេន“ឌ្ឍមាសោ សេសោ គិម្ហាន”ន្តិ កត្វា និវាសេយ្យ, និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។

ចីវរអច្ឆិន្ទនសិក្ខាបទំ

២៥. យោ បន ភិក្ខុ ភិក្ខុស្ស សាមំ ចីវរំ ទត្វា កុបិតោ អនត្តមនោ អច្ឆិន្ទេយ្យ វា អច្ឆិន្ទាបេយ្យ វា, និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។

សុត្តវិញ្ញត្តិសិក្ខាបទំ

២៦. យោ បន ភិក្ខុ សាមំ សុត្តំ វិញ្ញាបេត្វា តន្តវាយេហិ ចីវរំ វាយាបេយ្យ, និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។

មហាបេសការសិក្ខាបទំ

២៧. ភិក្ខុំ បនេវ ឧទ្ទិស្ស អញ្ញាតកោ គហបតិ វា គហបតានី វា តន្តវាយេហិ ចីវរំ វាយាបេយ្យ, តត្រ ចេ សោ ភិក្ខុ បុព្ពេ អប្បវារិតោ តន្តវាយេ ឧបសង្កមិត្វា ចីវរេ វិកប្បំ អាបជ្ជេយ្យ “ឥទំ ខោ, អាវុសោ, ចីវរំ មំ ឧទ្ទិស្ស វិយ្យតិ, អាយតញ្ច ករោថ, វិត្ថតញ្ច, អប្បិតញ្ច, សុវីតញ្ច, សុប្បវាយិតញ្ច, សុវិលេខិតញ្ច, សុវិតច្ឆិតញ្ច ករោថ, អប្បេវ នាម មយម្បិ អាយស្មន្តានំ កិញ្ចិមត្តំ អនុបទជ្ជេយ្យាមា”តិ។ ឯវញ្ច សោ ភិក្ខុ វត្វា កិញ្ចិមត្តំ អនុបទជ្ជេយ្យ អន្តមសោ បិណ្ឌបាតមត្តម្បិ, និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។

អច្ចេកចីវរសិក្ខាបទំ

២៨. ទសាហានាគតំ កត្តិកតេមាសិកបុណ្ណមំ ភិក្ខុនោ បនេវ អច្ចេកចីវរំ ឧប្បជ្ជេយ្យ, អច្ចេកំ មញ្ញមានេន ភិក្ខុនា បដិគ្គហេតព្ពំ, បដិគ្គហេត្វា យាវ ចីវរកាលសមយំ និក្ខិបិតព្ពំ។ តតោ ចេ ឧត្តរិ និក្ខិបេយ្យ, និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។

សាសង្កសិក្ខាបទំ

២៩. ឧបវស្សំ ខោ បន កត្តិកបុណ្ណមំ យានិ ខោ បន តានិ អារញ្ញកានិ សេនាសនានិ សាសង្កសម្មតានិ សប្បដិភយានិ, តថារូបេសុ ភិក្ខុ សេនាសនេសុ វិហរន្តោ អាកង្ខមានោ តិណ្ណំ ចីវរានំ អញ្ញតរំ ចីវរំ អន្តរឃរេ និក្ខិបេយ្យ, សិយា ច តស្ស ភិក្ខុនោ កោចិទេវ បច្ចយោ តេន ចីវរេន វិប្បវាសាយ, ឆារត្តបរមំ តេន ភិក្ខុនា តេន ចីវរេន វិប្បវសិតព្ពំ។ តតោ ចេ ឧត្តរិ វិប្បវសេយ្យ អញ្ញត្រ ភិក្ខុសម្មុតិយា, និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។

បរិណតសិក្ខាបទំ

៣០. យោ បន ភិក្ខុ ជានំ សង្ឃិកំ លាភំ បរិណតំ អត្តនោ បរិណាមេយ្យ, និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។

បត្តវគ្គោ តតិយោ។

ឧទ្ទិដ្ឋា ខោ អាយស្មន្តោ តីស និស្សគ្គិយា បាចិត្តិយា ធម្មា។ តត្ថាយស្មន្តេ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ថ បរិសុទ្ធា, ទុតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ថ បរិសុទ្ធា, តតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ថ បរិសុទ្ធា, បរិសុទ្ធេត្ថាយស្មន្តោ, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមីតិ។

និស្សគ្គិយបាចិត្តិយា និដ្ឋិតា។

សុទ្ធបាចិត្តិយា

ឥមេ ខោ បនាយស្មន្តោ ទ្វេនវុតិ បាចិត្តិយា

ធម្មា ឧទ្ទេសំ អាគច្ឆន្តិ។

មុសាវាទសិក្ខាបទំ

១. សម្បជានមុសាវាទេ បាចិត្តិយំ។

ឱមសវាទសិក្ខាបទំ

២. ឱមសវាទេ បាចិត្តិយំ។

បេសុញ្ញសិក្ខាបទំ

៣. ភិក្ខុបេសុញ្ញេ បាចិត្តិយំ។

បទសោធម្មសិក្ខាបទំ

៤. យោ បន ភិក្ខុ អនុបសម្បន្នំ បទសោ ធម្មំ វាចេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

បឋមសហសេយ្យសិក្ខាបទំ

៥. យោ បន ភិក្ខុ អនុបសម្បន្នេន ឧត្តរិទិរត្តតិរត្តំ សហសេយ្យំ កប្បេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

ទុតិយសហសេយ្យសិក្ខាបទំ

៦. យោ បន ភិក្ខុ មាតុគាមេន សហសេយ្យំ កប្បេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

ធម្មទេសនាសិក្ខាបទំ

៧. យោ បន ភិក្ខុ មាតុគាមស្ស ឧត្តរិឆប្បញ្ចវាចាហិ ធម្មំ ទេសេយ្យ អញ្ញត្រ វិញ្ញុនា បុរិសវិគ្គហេន, បាចិត្តិយំ។

ភូតារោចនសិក្ខាបទំ

៨. យោ បន ភិក្ខុ អនុបសម្បន្នស្ស ឧត្តរិមនុស្សធម្មំ អារោចេយ្យ, ភូតស្មិំ បាចិត្តិយំ។

ទុដ្ឋុល្លារោចនសិក្ខាបទំ

៩. យោ បន ភិក្ខុ ភិក្ខុស្ស ទុដ្ឋុល្លំ អាបត្តិំ អនុបសម្បន្នស្ស អារោចេយ្យ អញ្ញត្រ ភិក្ខុសម្មុតិយា, បាចិត្តិយំ។

បថវីខណនសិក្ខាបទំ

១០. យោ បន ភិក្ខុ បថវិំ ខណេយ្យ វា ខណាបេយ្យ វា បាចិត្តិយំ។

មុសាវាទវគ្គោ បឋមោ។

ភូតគាមសិក្ខាបទំ

១១. ភូតគាមបាតព្យតាយ បាចិត្តិយំ។

អញ្ញវាទកសិក្ខាបទំ

១២. អញ្ញវាទកេ, វិហេសកេ បាចិត្តិយំ។

ឧជ្ឈាបនកសិក្ខាបទំ

១៣. ឧជ្ឈាបនកេ , ខិយ្យនកេ បាចិត្តិយំ។

បឋមសេនាសនសិក្ខាបទំ

១៤. យោ បន ភិក្ខុ សង្ឃិកំ មញ្ចំ វា បីឋំ វា ភិសឹ វា កោច្ឆំ វា អជ្ឈោកាសេ សន្ថរិត្វា វា សន្ថរាបេត្វា វា តំ បក្កមន្តោ នេវ ឧទ្ធរេយ្យ, ន ឧទ្ធរាបេយ្យ, អនាបុច្ឆំ វា គច្ឆេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

ទុតិយសេនាសនសិក្ខាបទំ

១៥. យោ បន ភិក្ខុ សង្ឃិកេ វិហារេ សេយ្យំ សន្ថរិត្វា វា សន្ថរាបេត្វា វា តំ បក្កមន្តោ នេវ ឧទ្ធរេយ្យ, ន ឧទ្ធរាបេយ្យ, អនាបុច្ឆំ វា គច្ឆេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

អនុបខជ្ជសិក្ខាបទំ

១៦. យោ បន ភិក្ខុ សង្ឃិកេ វិហារេ ជានំ បុព្ពុបគតំ ភិក្ខុំ អនុបខជ្ជ សេយ្យំ កប្បេយ្យ "យស្ស សម្ពាធោ ភវិស្សតិ, សោ បក្កមិស្សតី"តិ ឯតទេវ បច្ចយំ ករិត្វា អនញ្ញំ, បាចិត្តិយំ។

និក្កឌ្ឍនសិក្ខាបទំ

១៧. យោ បន ភិក្ខុ ភិក្ខុំ កុបិតោ អនត្តមនោ សង្ឃិកា វិហារា និក្កឌ្ឍេយ្យ វា និក្កឌ្ឍាបេយ្យ វា, បាចិត្តិយំ។

វេហាសកុដិសិក្ខាបទំ

១៨. យោ បន ភិក្ខុ សង្ឃិកេ វិហារេ ឧបរិវេហាសកុដិយា អាហច្ចបាទកំ មញ្ចំ វា បីឋំ វា អភិនិសីទេយ្យ វា អភិនិបជ្ជេយ្យ វា, បាចិត្តិយំ។

មហល្លកវិហារសិក្ខាបទំ

១៩. មហល្លកំ បន ភិក្ខុនា វិហារំ ការយមានេន យាវ ទ្វារកោសា អគ្គឡដ្ឋបនាយ អាលោកសន្ធិបរិកម្មាយ ទ្វត្តិច្ឆទនស្ស បរិយាយំ អប្បហរិតេ ឋិតេន អធិដ្ឋាតព្ពំ, តតោ ចេ ឧត្តរិ អប្បហរិតេបិ ឋិតោ អធិដ្ឋហេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

សប្បាណកសិក្ខាបទំ

២០. យោ បន ភិក្ខុ ជានំ សប្បាណកំ ឧទកំ តិណំ វា មត្តិកំ វា សិញ្ចេយ្យ វា សិញ្ចាបេយ្យ វា, បាចិត្តិយំ។

ភូតគាមវគ្គោ ទុតិយោ។

ឱវាទសិក្ខាបទំ

២១. យោ បន ភិក្ខុ អសម្មតោ ភិក្ខុនិយោ ឱវទេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

អត្ថង្គតសិក្ខាបទំ

២២. សម្មតោបិ ចេ ភិក្ខុ អត្ថង្គតេ សូរិយេ ភិក្ខុនិយោ ឱវទេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

ភិក្ខុនុបស្សយសិក្ខាបទំ

២៣. យោ បន ភិក្ខុ ភិក្ខុនុបស្សយំ ឧបសង្កមិត្វា ភិក្ខុនិយោ ឱវទេយ្យ អញ្ញត្រ សមយា, បាចិត្តិយំ។ តត្ថាយំ សមយោ, គិលានា ហោតិ ភិក្ខុនី, អយំ តត្ថ សមយោ។

អាមិសសិក្ខាបទំ

២៤. យោ បន ភិក្ខុ ឯវំ វទេយ្យ "អាមិសហេតុ ថេរា ភិក្ខូ ភិក្ខុនិយោ ឱវទន្តី"តិ, បាចិត្តិយំ។

ចីវរទានសិក្ខាបទំ

២៥. យោ បន ភិក្ខុ អញ្ញាតិកាយ ភិក្ខុនិយា ចីវរំ ទទេយ្យ អញ្ញត្រ បារិវត្តកា, បាចិត្តិយំ។

ចីវរសិព្វនសិក្ខាបទំ

២៦. យោ បន ភិក្ខុ អញ្ញាតិកាយ ភិក្ខុនិយា ចីវរំ សិព្វេយ្យ វា សិព្វាបេយ្យ វា, បាចិត្តិយំ។

សំវិធានសិក្ខាបទំ

២៧. យោ បន ភិក្ខុ ភិក្ខុនិយា សទ្ធិំ សំវិធាយ ឯកទ្ធានមគ្គំ បដិបជ្ជេយ្យ អន្តមសោ គាមន្តរម្បិ អញ្ញត្រ សមយា, បាចិត្តិយំ។ តត្ថាយំ សមយោ, សត្ថគមនីយោ ហោតិ មគ្គោ, សាសង្កសម្មតោ, សប្បដិភយោ, អយំ តត្ថ សមយោ។

នាវាភិរុហនសិក្ខាបទំ

២៨. យោ បន ភិក្ខុ ភិក្ខុនិយា សទ្ធិំ សំវិធាយ ឯកំ នាវំ អភិរុហេយ្យ ឧទ្ធំគាមិនិំ វា អធោគាមិនិំ វា អញ្ញត្រ តិរិយំ តរណាយ, បាចិត្តិយំ។

បរិបាចិតសិក្ខាបទំ

២៩. យោ បន ភិក្ខុ ជានំ ភិក្ខុនិបរិបាចិតំ បិណ្ឌបាតំ ភុញ្ជេយ្យ អញ្ញត្រ បុព្ពេ គិហិសមារម្ភា, បាចិត្តិយំ។

រហោនិសជ្ជសិក្ខាបទំ

៣០. យោ បន ភិក្ខុ ភិក្ខុនិយា សទ្ធិំ ឯកោ ឯកាយ រហោ និសជ្ជំ កប្បេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

ឱវាទវគ្គោ តតិយោ។

អាវសថបិណ្ឌសិក្ខាបទំ

៣១. អគិលានេន ភិក្ខុនា ឯកោ អាវសថបិណ្ឌោ ភុញ្ជិតព្វោ។ តតោ ចេ ឧត្តរិ ភុញ្ជេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

គណភោជនសិក្ខាបទំ

៣២. គណភោជនេ អញ្ញត្រ សមយា បាចិត្តិយំ។ តត្ថាយំ សមយោ, គិលានសមយោ, ចីវរទានសមយោ, ចីវរការសមយោ, អទ្ធានគមនសមយោ, នាវាភិរុហនសមយោ, មហាសមយោ, សមណភត្តសមយោ, អយំ តត្ថ

សមយោ។

បរម្បរភោជនសិក្ខាបទំ

៣៣. បរម្បរភោជនេ អញ្ញត្រ សមយា បាចិត្តិយំ។ តត្ថាយំ សមយោ, គិលានសមយោ, ចីវរទានសមយោ, ចីវរការសមយោ, អយំ តត្ថ សមយោ។

កាណមាតុសិក្ខាបទំ

៣៤. ភិក្ខុំ បនេវ កុលំ ឧបគតំ បូវេហិ វា មន្ថេហិ វា អភិហដ្ឋុំ បវារេយ្យ, អាកង្ខមានេន ភិក្ខុនា ទ្វត្តិបត្តបូរា បដិគ្គហេតព្ពា។ តតោ ចេ ឧត្តរិ បដិគ្គណ្ហេយ្យ, បាចិត្តិយំ។ ទ្វត្តិបត្តបូរេ បដិគ្គហេត្វា តតោ នីហរិត្វា ភិក្ខូហិ សទ្ធឹ សំវិភជិតព្ពំ, អយំ តត្ថ សាមីចិ។

បឋមបវារណាសិក្ខាបទំ

៣៥. យោ បន ភិក្ខុ ភុត្តាវី បវារិតោ អនតិរិត្តំ ខាទនីយំ វា ភោជនីយំ វា ខាទេយ្យ វា ភុញ្ជេយ្យ វា, បាចិត្តិយំ។

ទុតិយបវារណាសិក្ខាបទំ

៣៦. យោ បន ភិក្ខុ ភិក្ខុំ ភុត្តាវិំ បវារិតំ អនតិរិត្តេន ខាទនីយេន វា ភោជនីយេន វា អភិហដ្ឋុំ បវារេយ្យ "ហន្ទ ភិក្ខុ ខាទ វា ភុញ្ជ វា"តិ ជានំ អាសាទនាបេក្ខោ, ភុត្តស្មិំ បាចិត្តិយំ។

វិកាលភោជនសិក្ខាបទំ

៣៧. យោ បន ភិក្ខុ វិកាលេ ខាទនីយំ វា ភោជនីយំ វា ខាទេយ្យ វា ភុញ្ជេយ្យ វា, បាចិត្តិយំ។

សន្និធិការកសិក្ខាបទំ

៣៨. យោ បន ភិក្ខុ សន្និធិការកំ ខាទនីយំ វា ភោជនីយំ វា ខាទេយ្យ វា ភុញ្ជេយ្យ វា, បាចិត្តិយំ។

បណីតភោជនសិក្ខាបទំ

៣៩. យានិ ខោ បន តានិ បណីតភោជនានិ, សេយ្យថិទំ – សប្បិ, នវនីតំ, តេលំ, មធុ, ផាណិតំ, មច្ឆោ, មំសំ, ខីរំ, ទធិ។ យោ បន ភិក្ខុ ឯវរូបានិ បណីតភោជនានិ អគិលានោ អត្តនោ អត្ថាយ វិញ្ញាបេត្វា ភុញ្ជេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

ទន្តបោនសិក្ខាបទំ

៤០. យោ បន ភិក្ខុ អទិន្នំ មុខទ្វារំ អាហារំ អាហរេយ្យ អញ្ញត្រ ឧទកទន្តបោនា, បាចិត្តិយំ។

ភោជនវគ្គោ ចតុត្ថោ។

អចេលកសិក្ខាបទំ

៤១. យោ បន ភិក្ខុ អចេលកស្ស វា បរិព្ពាជកស្ស វា បរិព្ពាជិកាយ វា សហត្ថា ខាទនីយំ វា ភោជនីយំ វា ទទេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

ឧយ្យោជនសិក្ខាបទំ

៤២. យោ បន ភិក្ខុ ភិក្ខុំ “ឯហាវុសោ, គាមំ វា និគមំ វា បិណ្ឌាយ បវិសិស្សាមា”តិ តស្ស ទាបេត្វា វា អទាបេត្វា វា ឧយ្យោជេយ្យ “គច្ឆាវុសោ, ន មេ តយា សទ្ធឹ កថា វា និសជ្ជា វា ផាសុ ហោតិ, ឯកកស្ស មេ កថា វា និសជ្ជា វា ផាសុ ហោតី”តិ ឯតទេវ បច្ចយំ ករិត្វា អនញ្ញំ, បាចិត្តិយំ។

សភោជនសិក្ខាបទំ

៤៣. យោ បន ភិក្ខុ សភោជនេ កុលេ អនុបខជ្ជ និសជ្ជំ កប្បេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

រហោបដិច្ឆន្នសិក្ខាបទំ

៤៤. យោ បន ភិក្ខុ មាតុគាមេន សទ្ធឹ រហោ បដិច្ឆន្នេ អាសនេ និសជ្ជំ កប្បេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

រហោនិសជ្ជសិក្ខាបទំ

៤៥. យោ បន ភិក្ខុ មាតុគាមេន សទ្ធឹ ឯកោ ឯកាយ រហោ និសជ្ជំ កប្បេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

ចារិត្តសិក្ខាបទំ

៤៦. យោ បន ភិក្ខុ និមន្តិតោ សភត្តោ សមានោ សន្តំ ភិក្ខុំ អនាបុច្ឆា បុរេភត្តំ វា បច្ឆាភត្តំ វា កុលេសុ ចារិត្តំ អាបជ្ជេយ្យ អញ្ញត្រ សមយា, បាចិត្តិយំ។ តត្ថាយំ សមយោ, ចីវរទានសមយោ, ចីវរការសមយោ, អយំ តត្ថ សមយោ។

មហានាមសិក្ខាបទំ

៤៧. អគិលានេន ភិក្ខុនា ចតុមាសប្បច្ចយបវារណា សាទិតព្ពា អញ្ញត្រ បុនបវារណាយ, អញ្ញត្រ និច្ចបវារណាយ។ តតោ ចេ ឧត្តរិ សាទិយេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

ឧយ្យុត្តសេនាសិក្ខាបទំ

៤៨. យោ បន ភិក្ខុ ឧយ្យុត្តំ សេនំ ទស្សនាយ គច្ឆេយ្យ អញ្ញត្រ តថារូបប្បច្ចយា, បាចិត្តិយំ។

សេនាវាសសិក្ខាបទំ

៤៩. សិយា ច តស្ស ភិក្ខុនោ កោចិទេវ បច្ចយោ សេនំ គមនាយ, ទិរត្តតិរត្តំ តេន ភិក្ខុនា សេនាយ វសិតព្ពំ។ តតោ ចេ ឧត្តរិ វសេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

ឧយ្យោធិកសិក្ខាបទំ

៥០. ទិរត្តតិរត្តំ ចេ ភិក្ខុ សេនាយ វសមានោ ឧយ្យោធិកំ វា ពលគ្គំ វា សេនាព្យូហំ វា អនីកទស្សនំ វា គច្ឆេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

អចេលកវគ្គោ បញ្ចមោ។

សុរាបានសិក្ខាបទំ

៥១. សុរាមេរយបានេ បាចិត្តិយំ។

អង្គុលិបតោទកសិក្ខាបទំ

៥២. អង្គុលិបតោទកេ បាចិត្តិយំ។

ហសធម្មសិក្ខាបទំ

៥៣. ឧទកេ ហសធម្មេ បាចិត្តិយំ។

អនាទរិយសិក្ខាបទំ

៥៤. អនាទរិយេ បាចិត្តិយំ។

ភឹសាបនសិក្ខាបទំ

៥៥. យោ បន ភិក្ខុ ភិក្ខុំ ភឹសាបេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

ជោតិសិក្ខាបទំ

៥៦. យោ បន ភិក្ខុ អគិលានោ វិសិព្ពនាបេក្ខោ ជោតឹ សមាទហេយ្យ វា សមាទហាបេយ្យ វា អញ្ញត្រ តថារូបប្បច្ចយា, បាចិត្តិយំ។

នហានសិក្ខាបទំ

៥៧. យោ បន ភិក្ខុ ឱរេនទ្ធមាសំ នហាយេយ្យ អញ្ញត្រ សមយា, បាចិត្តិយំ។ តត្ថាយំ សមយោ “ទិយឌ្ឍោ មាសោ សេសោ គិម្ហាន”ន្តិ “វស្សានស្ស បឋមោ មាសោ” ឥច្ចេតេ អឌ្ឍតេយ្យមាសា ឧណ្ហសមយោ, បរិឡាហសមយោ, គិលានសមយោ, កម្មសមយោ, អទ្ធានគមនសមយោ, វាតវុដ្ឋិសមយោ, អយំ តត្ថ សមយោ។

ទុព្ពណ្ណករណសិក្ខាបទំ

៥៨. នវំ បន ភិក្ខុនា ចីវរលាភេន តិណ្ណំ ទុព្ពណ្ណករណានំ អញ្ញតរំ ទុព្ពណ្ណករណំ អាទាតព្វំ នីលំ វា កទ្ទមំ វា កាឡសាមំ វា។ អនាទា ចេ ភិក្ខុ តិណ្ណំ ទុព្ពណ្ណករណានំ អញ្ញតរំ ទុព្ពណ្ណករណំ នវំ ចីវរំ បរិភុញ្ជេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

វិកប្បនសិក្ខាបទំ

៥៩. យោ បន ភិក្ខុ ភិក្ខុស្ស វា ភិក្ខុនិយា វា សិក្ខមានាយ វា សាមណេរស្ស វា សាមណេរិយា វា សាមំ ចីវរំ វិកប្បេត្វា អប្បច្ចុទ្ធារណំ បរិភុញ្ជេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

អបនិធានសិក្ខាបទំ

៦០. យោ បន ភិក្ខុ ភិក្ខុស្ស បត្តំ វា ចីវរំ វា និសីទនំ វា សូចិឃរំ វា កាយពន្ធនំ វា អបនិធេយ្យ វា អបនិធាបេយ្យ វា អន្តមសោ ហសាបេក្ខោបិ, បាចិត្តិយំ។

សុរាបានវគ្គោ ឆដ្ឋោ។

សញ្ចិច្ចសិក្ខាបទំ

៦១. យោ បន ភិក្ខុ សញ្ចិច្ច បាណំ ជីវិតា វោរោបេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

សប្បាណកសិក្ខាបទំ

៦២. យោ បន ភិក្ខុ ជានំ សប្បាណកំ ឧទកំ បរិភុញ្ជេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

ឧក្កោដនសិក្ខាបទំ

៦៣. យោ បន ភិក្ខុ ជានំ យថាធម្មំ និហតាធិករណំ បុនកម្មាយ ឧក្កោដេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

ទុដ្ឋុល្លសិក្ខាបទំ

៦៤. យោ បន ភិក្ខុ ភិក្ខុស្ស ជានំ ទុដ្ឋុល្លំ អាបត្តឹ បដិច្ឆាទេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

ឩនវីសតិវស្សសិក្ខាបទំ

៦៥. យោ បន ភិក្ខុ ជានំ ឩនវីសតិវស្សំ បុគ្គលំ ឧបសម្បាទេយ្យ, សោ ច បុគ្គលោ អនុបសម្បន្នោ, តេ ច ភិក្ខូ គារយ្ហា, ឥទំ តស្មិំ បាចិត្តិយំ។

ថេយ្យសត្ថសិក្ខាបទំ

៦៦. យោ បន ភិក្ខុ ជានំ ថេយ្យសត្ថេន សទ្ធិំ សំវិធាយ ឯកទ្ធានមគ្គំ បដិបជ្ជេយ្យ អន្តមសោ គាមន្តរម្បិ, បាចិត្តិយំ។

សំវិធានសិក្ខាបទំ

៦៧. យោ បន ភិក្ខុ មាតុគាមេន សទ្ធិំ សំវិធាយ ឯកទ្ធានមគ្គំ បដិបជ្ជេយ្យ អន្តមសោ គាមន្តរម្បិ, បាចិត្តិយំ។

អរិដ្ឋសិក្ខាបទំ

៦៨. យោ បន ភិក្ខុ ឯវំ វទេយ្យ “តថាហំ ភគវតា ធម្មំ ទេសិតំ អាជានាមិ, យថា យេមេ អន្តរាយិកា ធម្មា វុត្តា ភគវតា, តេ បដិសេវតោ នាលំ អន្តរាយាយា”តិ, សោ ភិក្ខុ ភិក្ខូហិ ឯវមស្ស វចនីយោ “មាយស្មា ឯវំ អវច, មា ភគវន្តំ អព្ភាចិក្ខិ, ន ហិ សាធុ ភគវតោ អព្ភក្ខានំ, ន ហិ ភគវា ឯវំ វទេយ្យ, អនេកបរិយាយេនាវុសោ អន្តរាយិកា ធម្មា អន្តរាយិកា វុត្តា ភគវតា, អលញ្ច បន តេ បដិសេវតោ អន្តរាយាយា”តិ។ ឯវញ្ច សោ ភិក្ខុ ភិក្ខូហិ វុច្ចមានោ តថេវ បគ្គណ្ហេយ្យ, សោ ភិក្ខុ ភិក្ខូហិ យាវតតិយំ សមនុភាសិតព្ពោ តស្ស បដិនិស្សគ្គាយ។ យាវតតិយញ្ចេ សមនុភាសិយមានោ តំ បដិនិស្សជ្ជេយ្យ, ឥច្ចេតំ កុសលំ។ នោ ចេ បដិនិស្សជ្ជេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

ឧក្ខិត្តសម្ភោគសិក្ខាបទំ

៦៩. យោ បន ភិក្ខុ ជានំ តថាវាទិនា ភិក្ខុនា អកដានុធម្មេន តំ ទិដ្ឋិំ អប្បដិនិស្សដ្ឋេន សទ្ធិំ សម្ភុញ្ជេយ្យ វា, សំវសេយ្យ វា, សហ វា សេយ្យំ កប្បេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

កណ្ដកសិក្ខាបទំ

៧០. សមណុទ្ទេសោបិ ចេ ឯវំ វទេយ្យ “តថាហំ ភគវតា ធម្មំ ទេសិតំ អាជានាមិ, យថា យេមេ អន្តរាយិកា ធម្មា វុត្តា ភគវតា, តេ បដិសេវតោ នាលំ អន្តរាយាយា”តិ, សោ សមណុទ្ទេសោ ភិក្ខូហិ ឯវមស្ស វចនីយោ “មាវុសោ, សមណុទ្ទេស ឯវំ អវច, មា ភគវន្តំ អព្ភាចិក្ខិ, ន ហិ សាធុ ភគវតោ អព្ភក្ខានំ, ន ហិ ភគវា ឯវំ វទេយ្យ, អនេកបរិយាយេនាវុសោ, សមណុទ្ទេស អន្តរាយិកា ធម្មា អន្តរាយិកា វុត្តា ភគវតា, អលញ្ច បន តេ បដិសេវតោ អន្តរាយាយា”តិ, ឯវញ្ច សោ សមណុទ្ទេសោ ភិក្ខូហិ វុច្ចមានោ តថេវ បគ្គណ្ហេយ្យ, សោ សមណុទ្ទេសោ ភិក្ខូហិ ឯវមស្ស វចនីយោ “អជ្ជតគ្គេ តេ, អាវុសោ, សមណុទ្ទេស ន ចេវ សោ ភគវា សត្ថា អបទិសិតព្ពោ, យម្បិ ចញ្ញេ សមណុទ្ទេសា លភន្តិ ភិក្ខូហិ សទ្ធិំ ទិរត្តតិរត្តំ សហសេយ្យំ, សាបិ តេ នត្ថិ, ចរ បិរេ, វិនស្សា”តិ។ យោ បន ភិក្ខុ ជានំ តថានាសិតំ សមណុទ្ទេសំ ឧបលាបេយ្យ វា, ឧបដ្ឋាបេយ្យ វា, សម្ភុញ្ជេយ្យ វា, សហ វា សេយ្យំ កប្បេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

សប្បាណកវគ្គោ សត្តមោ។

សហធម្មិកសិក្ខាបទំ

៧១. យោ បន ភិក្ខុ ភិក្ខូហិ សហធម្មិកំ វុច្ចមានោ ឯវំ វទេយ្យ “ន តាវាហំ, អាវុសោ, ឯតស្មិំ សិក្ខាបទេ សិក្ខិស្សាមិ, យាវ ន អញ្ញំ ភិក្ខុំ ព្យត្តំ វិនយធរំ បរិបុច្ឆាមី”តិ, បាចិត្តិយំ។ សិក្ខមានេន, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនា អញ្ញាតព្ពំ បរិបុច្ឆិតព្ពំ បរិបញ្ហិតព្ពំ, អយំ តត្ថ សាមីចិ។

វិលេខនសិក្ខាបទំ

៧២. យោ បន ភិក្ខុ បាតិមោក្ខេ ឧទ្ទិស្សមានេ ឯវំ វទេយ្យ “កឹ បនិមេហិ ខុទ្ទានុខុទ្ទកេហិ សិក្ខាបទេហិ ឧទ្ទិដ្ឋេហិ, យាវទេវ កុក្កុច្ចាយ វិហេសាយ វិលេខាយ សំវត្តន្តី”តិ, សិក្ខាបទវិវណ្ណកេ បាចិត្តិយំ។

មោហនសិក្ខាបទំ

៧៣. យោ បន ភិក្ខុ អន្វទ្ធមាសំ បាតិមោក្ខេ ឧទ្ទិស្សមានេ ឯវំ វទេយ្យ “ឥទានេវ ខោ អហំ ជានាមិ, អយម្បិ កិរ ធម្មោ សុត្តាគតោ សុត្តបរិយាបន្នោ អន្វទ្ធមាសំ ឧទ្ទេសំ អាគច្ឆតី”តិ។ តញ្ចេ ភិក្ខុំ អញ្ញេ ភិក្ខូ ជានេយ្យុំ និសិន្នបុព្វំ ឥមិនា ភិក្ខុនា ទ្វត្តិក្ខត្តុំ បាតិមោក្ខេ ឧទ្ទិស្សមានេ, កោ បន វាទោ ភិយ្យោ, ន ច តស្ស ភិក្ខុនោ អញ្ញាណកេន មុត្តិ អត្ថិ, យញ្ច តត្ថ អាបត្តឹ អាបន្នោ, តញ្ច យថាធម្មោ ការេតព្វោ, ឧត្តរិ ចស្ស មោហោ អារោបេតព្វោ “តស្ស តេ, អាវុសោ, អលាភា, តស្ស តេ ទុល្លទ្ធំ, យំ ត្វំ បាតិមោក្ខេ ឧទ្ទិស្សមានេន សាធុកំ អដ្ឋឹ កត្វា មនសិ ករោសី”តិ, ឥទំ តស្មឹ មោហនកេ បាចិត្តិយំ។

បហារសិក្ខាបទំ

៧៤. យោ បន ភិក្ខុ ភិក្ខុស្ស កុបិតោ អនត្តមនោ បហារំ ទទេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

តលសត្តិកសិក្ខាបទំ

៧៥. យោ បន ភិក្ខុ ភិក្ខុស្ស កុបិតោ អនត្តមនោ តលសត្តិកំ ឧគ្គិរេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

អមូលកសិក្ខាបទំ

៧៦. យោ បន ភិក្ខុ ភិក្ខុំ អមូលកេន សង្ឃាទិសេសេន អនុទ្ធំសេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

សញ្ចិច្ចសិក្ខាបទំ

៧៧. យោ បន ភិក្ខុ ភិក្ខុស្ស សញ្ចិច្ច កុក្កុច្ចំ ឧបទហេយ្យ “ឥតិស្ស មុហុត្តម្បិ អផាសុ ភវិស្សតី”តិ ឯតទេវ បច្ចយំ ករិត្វា អនញ្ញំ, បាចិត្តិយំ។

ឧបស្សុតិសិក្ខាបទំ

៧៨. យោ បន ភិក្ខុ ភិក្ខូនំ ភណ្ឌនជាតានំ កលហជាតានំ វិវាទាបន្នានំ ឧបស្សុតឹ តិដ្ឋេយ្យ “យំ ឥមេ ភណិស្សន្តិ, តំ សោស្សាមី”តិ ឯតទេវ បច្ចយំ ករិត្វា អនញ្ញំ, បាចិត្តិយំ។

កម្មប្បដិពាហនសិក្ខាបទំ

៧៩. យោ បន ភិក្ខុ ធម្មិកានំ កម្មានំ ឆន្ទំ ទត្វា បច្ឆា ខីយនធម្មំ អាបជ្ជេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

ឆន្ទំអទត្វាគមនសិក្ខាបទំ

៨០. យោ បន ភិក្ខុ សង្ឃេ វិនិច្ឆយកថាយ វត្តមានាយ ឆន្ទំ អទត្វា ឧដ្ឋាយាសនា បក្កមេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

ទុព្ពលសិក្ខាបទំ

៨១. យោ បន ភិក្ខុ សមគ្គេន សង្ឃេន ចីវរំ ទត្វា បច្ឆា ខីយនធម្មំ អាបជ្ជេយ្យ “យថាសន្ថុតំ ភិក្ខូ សង្ឃិកំ លាភំ បរិណាមេន្តី”តិ, បាចិត្តិយំ។

បរិណាមនសិក្ខាបទំ

៨២. យោ បន ភិក្ខុ ជានំ សង្ឃិកំ លាភំ បរិណតំ បុគ្គលស្ស បរិណាមេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

សហធម្មិកវគ្គោ អដ្ឋមោ។

អន្តេបុរសិក្ខាបទំ

៨៣. យោ បន ភិក្ខុ រញ្ញោ ខត្តិយស្ស មុទ្ធាភិសិត្តស្ស អនិក្ខន្តរាជកេ អនិគ្គតរតនកេ បុព្ពេ អប្បដិសំវិទិតោ ឥន្ទខីលំ អតិក្កាមេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

រតនសិក្ខាបទំ

៨៤. យោ បន ភិក្ខុ រតនំ វា រតនសម្មតំ វា អញ្ញត្រ អជ្ឈារាមា វា អជ្ឈាវសថា វា ឧគ្គណ្ហេយ្យ វា ឧគ្គណ្ហាបេយ្យ វា, បាចិត្តិយំ។ រតនំ វា បន ភិក្ខុនា រតនសម្មតំ វា អជ្ឈារាមេ វា អជ្ឈាវសថេ វា ឧគ្គហេត្វា វា ឧគ្គហាបេត្វា វា និក្ខិបិតព្ពំ "យស្ស ភវិស្សតិ, សោ ហរិស្សតី"តិ, អយំ តត្ថ សាមីចិ។

វិកាលគាមប្បវេសនសិក្ខាបទំ

៨៥. យោ បន ភិក្ខុ សន្តំ ភិក្ខុំ អនាបុច្ឆា វិកាលេ គាមំ បវិសេយ្យ អញ្ញត្រ តថារូបា អច្ចាយិកា ករណីយា, បាចិត្តិយំ។

សូចិឃរសិក្ខាបទំ

៨៦. យោ បន ភិក្ខុ អដ្ឋិមយំ វា ទន្តមយំ វា វិសាណមយំ វា សូចិឃរំ ការាបេយ្យ, ភេទនកំ បាចិត្តិយំ។

មញ្ចបីឋសិក្ខាបទំ

៨៧. នវំ បន ភិក្ខុនា មញ្ចំ វា បីឋំ វា ការយមានេន អដ្ឋង្គុលបាទកំ ការេតព្ពំ សុគតង្គុលេន អញ្ញត្រ ហេដ្ឋិមាយ អដនិយា។ តំ អតិក្កាមយតោ ឆេទនកំ បាចិត្តិយំ។

តូលោនទ្ធសិក្ខាបទំ

៨៨. យោ បន ភិក្ខុ មញ្ចំ វា បីឋំ វា តូលោនទ្ធំ ការាបេយ្យ, ឧទ្ទាលនកំ បាចិត្តិយំ។

និសីទនសិក្ខាបទំ

៨៩. និសីទនំ បន ភិក្ខុនា ការយមានេន បមាណិកំ ការេតព្ពំ, តត្រិទំ បមាណំ, ទីឃសោ ទ្វេ វិទត្ថិយោ សុគតវិទត្ថិយា, តិរិយំ ទិយឌ្ឍំ, ទសា វិទត្ថិ។ តំ អតិក្កាមយតោ ឆេទនកំ បាចិត្តិយំ។

កណ្ឌុប្បដិច្ឆាទិសិក្ខាបទំ

៩០. កណ្ឌុប្បដិច្ឆាទី បន ភិក្ខុនា ការយមានេន បមាណិកា ការេតព្ពា, តត្រិទំ បមាណំ, ទីឃសោ ចតស្សោ វិទត្ថិយោ សុគតវិទត្ថិយា, តិរិយំ ទ្វេ វិទត្ថិយោ។ តំ អតិក្កាមយតោ ឆេទនកំ បាចិត្តិយំ។

វស្សិកសាដិកសិក្ខាបទំ

៩១. វស្សិកសាដិកំ បន ភិក្ខុនា ការយមានេន បមាណិកា ការេតព្ពា, តត្រិទំ បមាណំ, ទីឃសោ ឆ វិទត្ថិយោ សុគតវិទត្ថិយា, តិរិយំ អឌ្ឍតេយ្យា។ តំ អតិក្កាមយតោ ឆេទនកំ បាចិត្តិយំ។

នន្ទសិក្ខាបទំ

៩២. យោ បន ភិក្ខុ សុគតចីវរប្បមាណំ ចីវរំ ការាបេយ្យ, អតិរេកំ វា, ឆេទនកំ បាចិត្តិយំ ។ តត្រិទំ សុគតស្ស សុគតចីវរប្បមាណំ, ទីឃសោ នវ វិទត្ថិយោ សុគតវិទត្ថិយា, តិរិយំ ឆ វិទត្ថិយោ, ឥទំ សុគតស្ស សុគតចីវរប្បមាណន្តិ។

រតនវគ្គោ នវមោ។

ឧទ្ទិដ្ឋា ខោ អាយស្មន្តោ ទ្វេនវុតិ បាចិត្តិយា ធម្មា។ តត្ថាយស្មន្តេ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ថ បរិសុទ្ធា, ទុតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ថ បរិសុទ្ធា, តតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ថ បរិសុទ្ធា, បរិសុទ្ធេត្ថាយស្មន្តោ, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមីតិ។

បាចិត្តិយា និដ្ឋិតា។

បាដិទេសនីយា

ឥមេ ខោ បនាយស្មន្តោ ចត្តារោ បាដិទេសនីយា

ធម្មា ឧទ្ទេសំ អាគច្ឆន្តិ។

បឋមបាដិទេសនីយសិក្ខាបទំ

១. យោ បន ភិក្ខុ អញ្ញាតិកាយ ភិក្ខុនិយា អន្តរឃរំ បវិដ្ឋាយ ហត្ថតោ ខាទនីយំ វា ភោជនីយំ វា សហត្ថា បដិគ្គហេត្វា ខាទេយ្យ វា ភុញ្ជេយ្យ វា, បដិទេសេតព្ពំ តេន ភិក្ខុនា “គារយ្ហំ, អាវុសោ, ធម្មំ អាបជ្ជឹ អសប្បាយំ បាដិទេសនីយំ, តំ បដិទេសេមី”តិ។

ទុតិយបាដិទេសនីយសិក្ខាបទំ

២. ភិក្ខូ បនេវ កុលេសុ និមន្តិតា ភុញ្ជន្តិ, តត្រ ចេ សា ភិក្ខុនី វោសាសមានរូបា ឋិតា ហោតិ “ឥធ សូបំ ទេថ, ឥធ ឱទនំ ទេថា”តិ។ តេហិ ភិក្ខូហិ សា ភិក្ខុនី អបសាទេតព្ពា “អបសក្ក តាវ ភគិនិ, យាវ ភិក្ខូ ភុញ្ជន្តី”តិ។ ឯកស្សបិ ចេ ភិក្ខុនោ ន បដិភាសេយ្យ តំ ភិក្ខុនី អបសាទេតុំ “អបសក្ក តាវ ភគិនិ, យាវ ភិក្ខូ ភុញ្ជន្តី”តិ, បដិទេសេតព្ពំ តេហិ ភិក្ខូហិ “គារយ្ហំ, អាវុសោ, ធម្មំ អាបជ្ជិម្ហា អសប្បាយំ បាដិទេសនីយំ, តំ បដិទេសេមា”តិ។

តតិយបាដិទេសនីយសិក្ខាបទំ

៣. យានិ ខោ បន តានិ សេក្ខសម្មតានិ កុលានិ, យោ បន ភិក្ខុ តថារូបេសុ សេក្ខសម្មតេសុ កុលេសុ បុព្ពេ អនិមន្តិតោ អគិលានោ ខាទនីយំ វា, ភោជនីយំ វា សហត្ថា បដិគ្គហេត្វា ខាទេយ្យ វា, ភុញ្ជេយ្យ វា, បដិទេសេតព្ពំ តេន ភិក្ខុនា “គារយ្ហំ, អាវុសោ, ធម្មំ អាបជ្ជឹ អសប្បាយំ បាដិទេសនីយំ, តំ បដិទេសេមី”តិ។

ចតុត្ថបាដិទេសនីយសិក្ខាបទំ

៤. យានិ ខោ បន តានិ អារញ្ញកានិ សេនាសនានិ សាសង្កសម្មតានិ សប្បដិភយានិ, យោ បន ភិក្ខុ តថារូបេសុ សេនាសនេសុ បុព្ពេ អប្បដិសំវិទិតំ ខាទនីយំ វា, ភោជនីយំ វា អជ្ឈារាមេ សហត្ថា បដិគ្គហេត្វា អគិលានោ ខាទេយ្យ វា, ភុញ្ជេយ្យ វា, បដិទេសេតព្ពំ តេន ភិក្ខុនា “គារយ្ហំ, អាវុសោ, ធម្មំ អាបជ្ជឹ អសប្បាយំ បាដិទេសនីយំ, តំ បដិទេសេមី”តិ។

ឧទ្ទិដ្ឋា ខោ អាយស្មន្តោ ចត្តារោ បាដិទេសនីយា ធម្មា។ តត្ថាយស្មន្តេ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ថ បរិសុទ្ធា, ទុតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ថ បរិសុទ្ធា, តតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ថ បរិសុទ្ធា, បរិសុទ្ធេត្ថាយស្មន្តោ, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមីតិ។

បាដិទេសនីយា និដ្ឋិតា។

សេខិយា

ឥមេ ខោ បនាយស្មន្តោ សេខិយា ធម្មា ឧទ្ទេសំ អាគច្ឆន្តិ។

បរិមណ្ឌលសិក្ខាបទំ

១. បរិមណ្ឌលំ និវាសេស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

២. បរិមណ្ឌលំ បារុបិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

សុប្បដិច្ឆន្នសិក្ខាបទំ

៣. សុប្បដិច្ឆន្នោ អន្តរឃរេ គមិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

៤. សុប្បដិច្ឆន្នោ អន្តរឃរេ និសីទិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

សុសំវុតសិក្ខាបទំ

៥. សុសំវុតោ អន្តរឃរេ គមិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

៦. សុសំវុតោ អន្តរឃរេ និសីទិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ឱក្ខិត្តចក្ខុសិក្ខាបទំ

៧. ឱក្ខិត្តចក្ខុ អន្តរឃរេ គមិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

៨. ឱក្ខិត្តចក្ខុ អន្តរឃរេ និសីទិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ឧក្ខិត្តកសិក្ខាបទំ

៩. ន ឧក្ខិត្តកាយ អន្តរឃរេ គមិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

១០. ន ឧក្ខិត្តកាយ អន្តរឃរេ និសីទិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

បរិមណ្ឌលវគ្គោ បឋមោ។

ឧជ្ជគ្ឃិកសិក្ខាបទំ

១១. ន ឧជ្ជគ្ឃិកាយ អន្តរឃរេ គមិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

១២. ន ឧជ្ជគ្ឃិកាយ អន្តរឃរេ និសីទិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ឧច្ចសទ្ទសិក្ខាបទំ

១៣. អប្បសទ្ទោ អន្តរឃរេ គមិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

១៤. អប្បសទ្ទោ អន្តរឃរេ និសីទិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

កាយប្បចាលកសិក្ខាបទំ

១៥. ន កាយប្បចាលកំ អន្តរឃរេ គមិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

១៦. ន កាយប្បចាលកំ អន្តរឃរេ និសីទិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ពាហុប្បចាលកសិក្ខាបទំ

១៧. ន ពាហុប្បចាលកំ អន្តរឃរេ គមិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

១៨. ន ពាហុប្បចាលកំ អន្តរឃរេនិសីទិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

សីសប្បចាលកសិក្ខាបទំ

១៩. ន សីសប្បចាលកំ អន្តរឃរេ គមិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

២០. ន សីសប្បចាលកំ អន្តរឃរេ និសីទិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ឧជ្ជគ្ឃិកវគ្គោ ទុតិយោ។

ខម្ភកតសិក្ខាបទំ

២១. ន ខម្ភកតោ អន្តរឃរេ គមិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

២២. ន ខម្ភកតោ អន្តរឃរេ និសីទិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ឱគុណ្ឋិតសិក្ខាបទំ

២៣. ន ឱគុណ្ឋិតោ អន្តរឃរេ គមិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

២៤. ន ឱគុណ្ឋិតោ អន្តរឃរេ និសីទិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ឧក្កុដិកសិក្ខាបទំ

២៥. ន ឧក្កុដិកាយ អន្តរឃរេ គមិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

បល្លត្ថិកសិក្ខាបទំ

២៦. ន បល្លត្ថិកាយ អន្តរឃរេ និសីទិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

សក្កច្ចបដិគ្គហណសិក្ខាបទំ

២៧. សក្កច្ចំ បិណ្ឌបាតំ បដិគ្គហេស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

បត្តសញ្ញីបដិគ្គហណសិក្ខាបទំ

២៨. បត្តសញ្ញី បិណ្ឌបាតំ បដិគ្គហេស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

សមសូបកបដិគ្គហណសិក្ខាបទំ

២៩. សមសូបកំ បិណ្ឌបាតំ បដិគ្គហេស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

សមតិត្តិកសិក្ខាបទំ

៣០. សមតិត្តិកំ បិណ្ឌបាតំ បដិគ្គហេស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ខម្ភកតវគ្គោ តតិយោ។

សក្កច្ចភុញ្ជនសិក្ខាបទំ

៣១. សក្កច្ចំ បិណ្ឌបាតំ ភុញ្ជិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

បត្តសញ្ញីភុញ្ជនសិក្ខាបទំ

៣២. បត្តសញ្ញី បិណ្ឌបាតំ ភុញ្ជិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

សបទានសិក្ខាបទំ

៣៣. សបទានំ បិណ្ឌបាតំ ភុញ្ជិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

សមសូបកសិក្ខាបទំ

៣៤. សមសូបកំ បិណ្ឌបាតំ ភុញ្ជិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

នថូបកតសិក្ខាបទំ

៣៥. ន ថូបកតោ ឱមទ្ទិត្វា បិណ្ឌបាតំ ភុញ្ជិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ឱទនប្បដិច្ឆាទនសិក្ខាបទំ

៣៦. ន សូបំ វា ព្យញ្ជនំ វា ឱទនេន បដិច្ឆាទេស្សាមិ ភិយ្យោកម្យតំ ឧបាទាយាតិ សិក្ខា ករណីយា។

សូបោទនវិញ្ញត្តិសិក្ខាបទំ

៣៧. ន សូបំ វា ឱទនំ វា អគិលានោ អត្តនោ អត្ថាយ វិញ្ញាបេត្វា ភុញ្ជិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ឧជ្ឈានសញ្ញីសិក្ខាបទំ

៣៨. ន ឧជ្ឈានសញ្ញី បរេសំ បត្តំ ឱលោកេស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

កពឡសិក្ខាបទំ

៣៩. នាតិមហន្តំ កពឡំ ករិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

អាលោបសិក្ខាបទំ

៤០. បរិមណ្ឌលំ អាលោបំ ករិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

សក្កច្ចវគ្គោ ចតុត្ថោ។

អនាហដសិក្ខាបទំ

៤១. ន អនាហដេ កពឡេ មុខទ្វារំ វិវរិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ភុញ្ជមានសិក្ខាបទំ

៤២. ន ភុញ្ជមានោ សព្ពហត្ថំ មុខេ បក្ខិបិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

សកពឡសិក្ខាបទំ

៤៣. ន សកពឡេន មុខេន ព្យាហរិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

បិណ្ឌុក្ខេបកសិក្ខាបទំ

៤៤. ន បិណ្ឌុក្ខេបកំ ភុញ្ជិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

កពឡាវច្ឆេទកសិក្ខាបទំ

៤៥. ន កពឡាវច្ឆេទកំ ភុញ្ជិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

អវគណ្ឌការកសិក្ខាបទំ

៤៦. ន អវគណ្ឌការកំ ភុញ្ជិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ហត្ថនិទ្ធុនកសិក្ខាបទំ

៤៧. ន ហត្ថនិទ្ធុនកំ ភុញ្ជិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

សិត្ថាវការកសិក្ខាបទំ

៤៨. ន សិត្ថាវការកំ ភុញ្ជិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ជិវ្ហានិច្ឆារកសិក្ខាបទំ

៤៩. ន ជិវ្ហានិច្ឆារកំ ភុញ្ជិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ចបុចបុការកសិក្ខាបទំ

៥០. ន ចបុចបុការកំ ភុញ្ជិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

កពឡវគ្គោ បញ្ចមោ។

សុរុសុរុការកសិក្ខាបទំ

៥១. ន សុរុសុរុការកំ ភុញ្ជិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ហត្ថនិល្លេហកសិក្ខាបទំ

៥២. ន ហត្ថនិល្លេហកំ ភុញ្ជិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

បត្តនិល្លេហកសិក្ខាបទំ

៥៣. ន បត្តនិល្លេហកំ ភុញ្ជិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ឱដ្ឋនិល្លេហកសិក្ខាបទំ

៥៤. ន ឱដ្ឋនិល្លេហកំ ភុញ្ជិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

សាមិសសិក្ខាបទំ

៥៥. ន សាមិសេន ហត្ថេន បានីយថាលកំ បដិគ្គហេស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

សសិត្ថកសិក្ខាបទំ

៥៦. ន សសិត្ថកំ បត្តធោវនំ អន្តរឃរេ ឆឌ្ឌេស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ឆត្តបាណិសិក្ខាបទំ

៥៧. ន ឆត្តបាណិស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ ទេសេស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ទណ្ឌបាណិសិក្ខាបទំ

៥៨. ន ទណ្ឌបាណិស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ ទេសេស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

សត្ថបាណិសិក្ខាបទំ

៥៩. ន សត្ថបាណិស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ ទេសេស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

អាវុធបាណិសិក្ខាបទំ

៦០. ន អាវុធបាណិស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ ទេសេស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

សុរុសុរុវគ្គោ ឆដ្ឋោ។

បាទុកសិក្ខាបទំ

៦១. ន បាទុការុឡ្ហស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ ទេសេស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ឧបាហនសិក្ខាបទំ

៦២. ន ឧបាហនារុឡ្ហស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ ទេសេស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

យានសិក្ខាបទំ

៦៣. ន យានគតស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ ទេសេស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

សយនសិក្ខាបទំ

៦៤. ន សយនគតស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ ទេសេស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

បល្លត្ថិកសិក្ខាបទំ

៦៥. ន បល្លត្ថិកាយ និសិន្នស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ ទេសេស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

វេឋិតសិក្ខាបទំ

៦៦. ន វេឋិតសីសស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ ទេសេស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ឱគុណ្ឋិតសិក្ខាបទំ

៦៧. ន ឱគុណ្ឋិតសីសស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ ទេសេស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ឆមាសិក្ខាបទំ

៦៨. ន ឆមាយំ និសីទិត្វា អាសនេ និសិន្នស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ ទេសេស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

នីចាសនសិក្ខាបទំ

៦៩. ន នីចេ អាសនេ និសីទិត្វា ឧច្ចេ អាសនេ និសិន្នស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ ទេសេស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ឋិតសិក្ខាបទំ

៧០. ន ឋិតោ និសិន្នស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ ទេសេស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

បច្ឆតោគមនសិក្ខាបទំ

៧១. ន បច្ឆតោ គច្ឆន្តោ បុរតោ គច្ឆន្តស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ ទេសេស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ឧប្បថេនគមនសិក្ខាបទំ

៧២. ន ឧប្បថេន គច្ឆន្តោ បថេន គច្ឆន្តស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ ទេសេស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ឋិតោឧច្ចារសិក្ខាបទំ

៧៣. ន ឋិតោ អគិលានោ ឧច្ចារំ វា បស្សាវំ វា ករិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ហរិតេឧច្ចារសិក្ខាបទំ

៧៤. ន ហរិតេ អគិលានោ ឧច្ចារំ វា បស្សាវំ វា ខេឡំ វា ករិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ឧទកេឧច្ចារសិក្ខាបទំ

៧៥. ន ឧទកេ អគិលានោ ឧច្ចារំ វា បស្សាវំ វា ខេឡំ វា ករិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

បាទុកវគ្គោ សត្តមោ។

ឧទ្ទិដ្ឋា ខោ អាយស្មន្តោ សេខិយា ធម្មា។ តត្ថាយស្មន្តេ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ថ បរិសុទ្ធា, ទុតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ថ បរិសុទ្ធា, តតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ថ បរិសុទ្ធា, បរិសុទ្ធេត្ថាយស្មន្តោ, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមីតិ។

សេខិយា និដ្ឋិតា។

អធិករណសមថា

ឥមេ ខោ បនាយស្មន្តោ សត្ត អធិករណសមថា

ធម្មា ឧទ្ទេសំ អាគច្ឆន្តិ។

ឧប្បន្នុប្បន្នានំ អធិករណានំ សមថាយ វូបសមាយ សម្មុខាវិនយោ ទាតព្ពោ។

សតិវិនយោ ទាតព្ពោ។

អមូឡ្ហវិនយោ ទាតព្ពោ។

បដិញ្ញាយ ការេតព្ពំ។

យេភុយ្យសិកា។

តស្សបាបិយសិកា។

តិណវត្ថារកោតិ។

ឧទ្ទិដ្ឋា ខោ អាយស្មន្តោ សត្ត អធិករណសមថា ធម្មា។ តត្ថាយស្មន្តេ, បុច្ឆាមិ កច្ចិត្ថ បរិសុទ្ធា, ទុតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ថ បរិសុទ្ធា, តតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ថ បរិសុទ្ធា, បរិសុទ្ធេត្ថាយស្មន្តោ, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមីតិ។

អធិករណសមថា និដ្ឋិតា។

ឧទ្ទិដ្ឋំ ខោ អាយស្មន្តោ និទានំ,

ឧទ្ទិដ្ឋា ចត្តារោ បារាជិកា ធម្មា,

ឧទ្ទិដ្ឋា តេរស សង្ឃាទិសេសា ធម្មា,

ឧទ្ទិដ្ឋា ទ្វេ អនិយតា ធម្មា,

ឧទ្ទិដ្ឋា តឹស និស្សគ្គិយា បាចិត្តិយា ធម្មា,

ឧទ្ទិដ្ឋា ទ្វេនវុតិ បាចិត្តិយា ធម្មា,

ឧទ្ទិដ្ឋា ចត្តារោ បាដិទេសនីយា ធម្មា,

ឧទ្ទិដ្ឋា សេខិយា ធម្មា,

ឧទ្ទិដ្ឋា សត្ត អធិករណសមថា ធម្មា, ឯត្តកំ តស្ស ភគវតោ សុត្តាគតំ សុត្តបរិយាបន្នំ អន្វទ្ធមាសំ ឧទ្ទេសំ អាគច្ឆតិ, តត្ថ សព្ពេហេវ សមគ្គេហិ សម្មោទមានេហិ អវិវទមានេហិ សិក្ខិតព្ពន្តិ។

វិត្ថារុទ្ទេសោ បញ្ចមោ។

ភិក្ខុបាតិមោក្ខំ និដ្ឋិតំ។

។ នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស។

ភិក្ខុនីបាតិមោក្ខបាឡិ

បុព្ពករណំ-៤

សម្មជ្ជនី បទីបោ ច, ឧទកំ អាសនេន ច;
ឧបោសថស្ស ឯតានិ, “**បុព្ពករណ**”ន្តិ វុច្ចតិ។

បុព្ពកិច្ចំ-៥

ឆន្ទ, បារិសុទ្ធិ, ឧតុក្ខានំ, ភិក្ខុនិគណនា ច ឱវាទោ;
ឧបោសថស្ស ឯតានិ, “**បុព្ពកិច្ច**”ន្តិ វុច្ចតិ។

បត្តកល្លអង្គា-៤

ឧបោសថោ, យាវតិកា ច ភិក្ខុនី កម្មប្បត្តា;
សភាគាបត្តិយោ ច ន វិជ្ជន្តិ;
វជ្ជនីយា ច បុគ្គលា តស្មិំ ន ហោន្តិ, “**បត្តកល្ល**”ន្តិ វុច្ចតិ។

បុព្ពករណបុព្ពកិច្ចានិ សមាបេត្វា ទេសិតាបត្តិកស្ស សមគ្គស្ស ភិក្ខុនិសង្ឃស្ស អនុមតិយា បាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសិតុំ អារាធនំ ករោម។

និទានុទ្ទេសោ

សុណាតុ មេ អយ្យេ សង្ឃោ, អជ្ជុបោសថោ បន្នរសោ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឧបោសថំ ករេយ្យ, បាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសេយ្យ។

កិំ សង្ឃស្ស បុព្ពកិច្ចំ? បារិសុទ្ធិំ អយ្យាយោ អារោចេថ, បាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសិស្សាមិ, តំ សព្ពាវ សន្តា សាធុកំ សុណោម មនសិ ករោម។ យស្សា សិយា អាបត្តិ, សា អាវិករេយ្យ, អសន្តិយា អាបត្តិយា តុណ្ហី ភវិតព្ពំ, តុណ្ហីភាវេន ខោ បនាយ្យាយោ, “បរិសុទ្ធា”តិ វេទិស្សាមិ។ យថា ខោ បន បច្ចេកបុដ្ឋស្សា វេយ្យាករណំ ហោតិ, ឯវមេវំ ឯវរូបាយ បរិសាយ យាវតតិយំ អនុសាវិតំ ហោតិ។ យា បន ភិក្ខុនី យាវតតិយំ អនុសាវិយមានេ សរមានា សន្តិំ អាបត្តិំ នាវិករេយ្យ, សម្បជានមុសាវាទស្សា ហោតិ។ សម្បជានមុសាវាទោ ខោ បនាយ្យាយោ, អន្តរាយិកោ ធម្មោ វុត្តោ ភគវតា, តស្មា សរមានាយ ភិក្ខុនិយា អាបន្នាយ វិសុទ្ធាបេក្ខាយ សន្តី អាបត្តិ អាវិកាតព្ពា, អាវិកតា ហិស្សា ផាសុ ហោតិ។

ឧទ្ទិដ្ឋំ ខោ, អយ្យាយោ, និទានំ។ តត្ថាយ្យាយោ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ថ បរិសុទ្ធា, ទុតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ថ បរិសុទ្ធា, តតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ថ បរិសុទ្ធា, បរិសុទ្ធេត្ថាយ្យាយោ, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមីតិ។

និទានំ និដ្ឋិតំ។

បារាជិកុទ្ទេសោ

តត្រិមេ អដ្ឋ បារាជិកា ធម្មា ឧទ្ទេសំ អាគច្ឆន្តិ។

មេថុនធម្មសិក្ខាបទំ

១. យា បន ភិក្ខុនី ឆន្ទសោ មេថុនំ ធម្មំ បដិសេវេយ្យ, អន្តមសោ តិរច្ឆានគតេនបិ, បារាជិកា ហោតិ អសំវាសា។

អទិន្នាទានសិក្ខាបទំ

២. យា បន ភិក្ខុនី គាមា វា អរញ្ញា វា អទិន្នំ ថេយ្យសង្ខាតំ អាទិយេយ្យ, យថារូបេ អទិន្នាទានេ រាជានោ ចោរំ គហេត្វា ហនេយ្យុំ វា ពន្ធេយ្យុំ វា បព្ពាជេយ្យុំ វា ចោរាសិ ពាលាសិ មូឡ្ហាសិ ថេនាសីតិ, តថារូបំ ភិក្ខុនី អទិន្នំ អាទិយមានា អយម្បិ បារាជិកា ហោតិ អសំវាសា។

មនុស្សវិគ្គហសិក្ខាបទំ

៣. យា បន ភិក្ខុនី សញ្ចិច្ច មនុស្សវិគ្គហំ ជីវិតា វោរោបេយ្យ, សត្ថហារកំ វាស្ស បរិយេសេយ្យ, មរណវណ្ណំ វា សំវណ្ណេយ្យ, មរណាយ វា សមាទបេយ្យ “អម្ភោ បុរិស, កិំ តុយ្ហិមិនា បាបកេន ទុជ្ជីវិតេន, មតំ តេ ជីវិតា សេយ្យោ”តិ, ឥតិ ចិត្តមនា ចិត្តសង្កប្បា អនេកបរិយាយេន មរណវណ្ណំ វា សំវណ្ណេយ្យ, មរណាយ វា សមាទបេយ្យ, អយម្បិ បារាជិកា ហោតិ អសំវាសា។

ឧត្តរិមនុស្សធម្មសិក្ខាបទំ

៤. យា បន ភិក្ខុនី អនភិជានំ ឧត្តរិមនុស្សធម្មំ អត្តុបនាយិកំ អលមរិយញាណទស្សនំ សមុទាចរេយ្យ “ឥតិ ជានាមិ, ឥតិ បស្សាមី”តិ, តតោ អបរេន សមយេន សមនុគ្គាហីយមានា វា អសមនុគ្គាហីយមានា វា អាបន្នា វិសុទ្ធាបេក្ខា ឯវំ វទេយ្យ “អជានមេវំ, អយ្យេ, អវចំ ជានាមិ, អបស្សំ បស្សាមិ, តុច្ឆំ មុសា វិលបិ”ន្តិ, អញ្ញត្រ អធិមានា, អយម្បិ បារាជិកា ហោតិ អសំវាសា។

ឧព្ភជាណុមណ្ឌលិកាសិក្ខាបទំ

៥. យា បន ភិក្ខុនី អវស្សុតា អវស្សុតស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស, អធក្ខកំ ឧព្ភជាណុមណ្ឌលំ អាមសនំ វា បរាមសនំ វា គហណំ វា ឆុបនំ វា បដិបីឡនំ វា សាទិយេយ្យ, អយម្បិ បារាជិកា ហោតិ អសំវាសា ឧព្ភជាណុមណ្ឌលិកា។

វជ្ជប្បដិច្ឆាទិកាសិក្ខាបទំ

៦. យា បន ភិក្ខុនី ជានំ បារាជិកំ ធម្មំ អជ្ឈាបន្នំ ភិក្ខុនឹ នេវត្តនា បដិចោទេយ្យ, ន គណស្ស អារោចេយ្យ, យទា ច សា ឋិតា វា អស្ស ចុតា វា នាសិតា វា អវស្សដា វា, សា បច្ឆា ឯវំ វទេយ្យ “បុព្ពេវាហំ, អយ្យេ, អញ្ញាសឹ ឯតំ ភិក្ខុនឹ ‘ឯវរូបា ច ឯវរូបា ច សា ភគិនី’តិ, នោ ច ខោ អត្តនា បដិចោទេស្សំ, ន គណស្ស អារោចេស្ស”ន្តិ, អយម្បិ បារាជិកា ហោតិ អសំវាសា វជ្ជប្បដិច្ឆាទិកា។

ឧក្ខិត្តានុវត្តិកាសិក្ខាបទំ

៧. យា បន ភិក្ខុនី សមគ្គេន សង្ឃេន ឧក្ខិត្តំ ភិក្ខុំ ធម្មេន វិនយេន សត្ថុសាសនេន អនាទរំ អប្បដិការំ អកតសហាយំ តមនុវត្តេយ្យ, សា ភិក្ខុនី ភិក្ខុនីហិ ឯវមស្ស វចនីយា “ឯសោ ខោ, អយ្យេ, ភិក្ខុ សមគ្គេន សង្ឃេន ឧក្ខិត្តោ, ធម្មេន វិនយេន សត្ថុសាសនេន អនាទរោ អប្បដិការោ អកតសហាយោ, មាយ្យេ, ឯតំ ភិក្ខុំ អនុវត្តី”តិ, ឯវញ្ច សា ភិក្ខុនី ភិក្ខុនីហិ វុច្ចមានា តថេវ បគ្គណ្ហេយ្យ, សា ភិក្ខុនី ភិក្ខុនីហិ យាវតតិយំ សមនុភាសិតព្ពា តស្ស បដិនិស្សគ្គាយ, យាវតតិយំ ចេ សមនុភាសិយមានា តំ បដិនិស្សជ្ជេយ្យ, ឥច្ចេតំ កុសលំ, នោ ចេ បដិនិស្សជ្ជេយ្យ, អយម្បិ បារាជិកា ហោតិ អសំវាសា ឧក្ខិត្តានុវត្តិកា។

អដ្ឋវត្ថុកាសិក្ខាបទំ

៨. យា បន ភិក្ខុនី អវស្សុតា អវស្សុតស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស ហត្ថគ្គហណំ វា សាទិយេយ្យ, សង្ឃាដិកណ្ណគ្គហណំ វា សាទិយេយ្យ, សន្តិដ្ឋេយ្យ វា, សល្លបេយ្យ វា, សង្កេតំ វា គច្ឆេយ្យ, បុរិសស្ស វា អព្ភាគមនំ សាទិយេយ្យ, ឆន្នំ វា អនុបវិសេយ្យ, កាយំ វា តទត្ថាយ ឧបសំហរេយ្យ ឯតស្ស អសទ្ធម្មស្ស បដិសេវនត្ថាយ, អយម្បិ បារាជិកា ហោតិ អសំវាសា អដ្ឋវត្ថុកា។

ឧទ្ទិដ្ឋា ខោ, អយ្យាយោ, អដ្ឋ បារាជិកា ធម្មា។ យេសំ ភិក្ខុនី អញ្ញតរំ វា អញ្ញតរំ វា អាបជ្ជិត្វា ន លភតិ ភិក្ខុនីហិ សទ្ធឹ សំវាសំ យថា បុរេ, តថា បច្ឆា, បារាជិកា ហោតិ អសំវាសា។ តត្ថាយ្យាយោ, បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ថ បរិសុទ្ធា, ទុតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ថ បរិសុទ្ធា, តតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ថ បរិសុទ្ធា, បរិសុទ្ធេត្ថាយ្យាយោ, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមីតិ។

បារាជិកំ និដ្ឋិតំ។

សង្ឃាទិសេសកណ្ឌោ

ឥមេ ខោ បនាយ្យាយោ សត្តរស សង្ឃាទិសេសា

ធម្មា ឧទ្ទេសំ អាគច្ឆន្តិ។

ឧស្សយវាទិកាសិក្ខាបទំ

១. យា បន ភិក្ខុនី ឧស្សយវាទិកា វិហរេយ្យ គហបតិនា វា គហបតិបុត្តេន វា ទាសេន វា កម្មការេន វា អន្តមសោ សមណបរិព្វាជកេនាបិ, អយម្បិ ភិក្ខុនី បឋមាបត្តិកំ ធម្មំ អាបន្នា និស្សារណីយំ សង្ឃាទិសេសំ។

ចោរីវុដ្ឋាបិកាសិក្ខាបទំ

២. យា បន ភិក្ខុនី ជានំ ចោរិំ វជ្ឈំ វិទិតំ អនបលោកេត្វា រាជានំ វា សង្ឃំ វា គណំ វា បូគំ វា សេណិំ វា, អញ្ញត្រ កប្បា វុដ្ឋាបេយ្យ, អយម្បិ ភិក្ខុនី បឋមាបត្តិកំ ធម្មំ អាបន្នា និស្សារណីយំ សង្ឃាទិសេសំ។

ឯកគាមន្តរគមនសិក្ខាបទំ

៣. យា បន ភិក្ខុនី ឯកា វា គាមន្តរំ គច្ឆេយ្យ, ឯកា វា នទីបារំ គច្ឆេយ្យ, ឯកា វា រត្តិំ វិប្បវសេយ្យ, ឯកា វា គណម្ហា ឱហិយេយ្យ, អយម្បិ ភិក្ខុនី បឋមាបត្តិកំ ធម្មំ អាបន្នា និស្សារណីយំ សង្ឃាទិសេសំ។

ឧក្ខិត្តកឱសារណសិក្ខាបទំ

៤. យា បន ភិក្ខុនី សមគ្គេន សង្ឃេន ឧក្ខិត្តំ ភិក្ខុនិំ ធម្មេន វិនយេន សត្ថុសាសនេន អនបលោកេត្វា ការកសង្ឃំ, អនញ្ញាយ គណស្ស ឆន្ទំ ឱសារេយ្យ, អយម្បិ ភិក្ខុនី បឋមាបត្តិកំ ធម្មំ អាបន្នា និស្សារណីយំ សង្ឃាទិសេសំ។

ភោជនបដិគ្គហណបឋមសិក្ខាបទំ

៥. យា បន ភិក្ខុនី អវស្សុតា អវស្សុតស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស ហត្ថតោ ខាទនីយំ វា, ភោជនីយំ វា សហត្ថា បដិគ្គហេត្វា ខាទេយ្យ វា ភុញ្ជេយ្យ វា, អយម្បិ ភិក្ខុនី បឋមាបត្តិកំ ធម្មំ អាបន្នា និស្សារណីយំ សង្ឃាទិសេសំ។

ភោជនបដិគ្គហណទុតិយសិក្ខាបទំ

៦. យា បន ភិក្ខុនី ឯវំ វទេយ្យ “កិំ តេ, អយ្យេ, ឯសោ បុរិសបុគ្គលោ ករិស្សតិ អវស្សុតោ វា អនវស្សុតោ វា, យតោ ត្វំ អនវស្សុតា, ឥង្ឃ, អយ្យេ, យំ តេ ឯសោ បុរិសបុគ្គលោ ទេតិ ខាទនីយំ វា ភោជនីយំ វា, តំ ត្វំ សហត្ថា បដិគ្គហេត្វា ខាទ វា ភុញ្ជ វា”តិ, អយម្បិ ភិក្ខុនី បឋមាបត្តិកំ ធម្មំ អាបន្នា និស្សារណីយំ សង្ឃាទិសេសំ។

សញ្ចរិត្តសិក្ខាបទំ

៧. យា បន ភិក្ខុនី សញ្ចរិត្តំ សមាបជ្ជេយ្យ ឥត្ថិយា វា បុរិសមតិំ, បុរិសស្ស វា ឥត្ថិមតិំ, ជាយត្តនេ វា ជារត្តនេ វា អន្តមសោ តង្ខណិកាយបិ, អយម្បិ ភិក្ខុនី បឋមាបត្តិកំ ធម្មំ អាបន្នា និស្សារណីយំ សង្ឃាទិសេសំ។

ទុដ្ឋទោសសិក្ខាបទំ

៨. យា បន ភិក្ខុនី ភិក្ខុនិំ ទុដ្ឋា ទោសា អប្បតីតា អមូលកេន បារាជិកេន ធម្មេន អនុទ្ធំសេយ្យ “អប្បេវ នាម នំ ឥមម្ហា ព្រហ្មចរិយា ចាវេយ្យ”ន្តិ, តតោ អបរេន សមយេន សមនុគ្គាហីយមានា វា អសមនុគ្គាហីយមានា វា អមូលកញ្ចេវ តំ អធិករណំ ហោតិ, ភិក្ខុនី ច ទោសំ បតិដ្ឋាតិ, អយម្បិ ភិក្ខុនី បឋមាបត្តិកំ ធម្មំ អាបន្នា និស្សារណីយំ សង្ឃាទិសេសំ។

អញ្ញភាគិយសិក្ខាបទំ

៩. យា បន ភិក្ខុនី ភិក្ខុនី ទុដ្ឋា ទោសា អប្បតីតា អញ្ញភាគិយស្ស អធិករណស្ស កិញ្ចិទេសំ លេសមត្តំ ឧបាទាយ បារាជិកេន ធម្មេន អនុទ្ធំសេយ្យ “អប្បេវ នាម នំ ឥមម្ហា ព្រហ្មចរិយា ចាវេយ្យ”ន្តិ, តតោ អបរេន សមយេន សមនុគ្គាហីយមានា វា អសមនុគ្គាហីយមានា វា អញ្ញភាគិយញ្ចេវ តំ អធិករណំ ហោតិ។ កោចិ ទេសោ លេសមត្តោ ឧបាទិន្នោ, ភិក្ខុនី ច ទោសំ បតិដ្ឋាតិ, អយម្បិ ភិក្ខុនី បឋមាបត្តិកំ ធម្មំ អាបន្នា និស្សារណីយំ សង្ឃាទិសេសំ។

សិក្ខំបច្ចាចិក្ខណសិក្ខាបទំ

១០. យា បន ភិក្ខុនី កុបិតា អនត្តមនា ឯវំ វទេយ្យ “ពុទ្ធំ បច្ចាចិក្ខាមិ ធម្មំ បច្ចាចិក្ខាមិ, សង្ឃំ បច្ចាចិក្ខាមិ, សិក្ខំ បច្ចាចិក្ខាមិ, កិន្នុមាវ សមណិយោ យា សមណិយោ សក្យធីតរោ, សន្តញ្ញាបិ សមណិយោ លជ្ជិនិយោ កុក្កុច្ចិកា សិក្ខាកាមា, តាសាហំ សន្តិកេ ព្រហ្មចរិយំ ចរិស្សាមី”តិ។ សា ភិក្ខុនី ភិក្ខុនីហិ ឯវមស្ស វចនីយា “មាយ្យេ កុបិតា អនត្តមនា ឯវំ អវច ‘ពុទ្ធំ បច្ចាចិក្ខាមិ, ធម្មំ បច្ចាចិក្ខាមិ, សង្ឃំ បច្ចាចិក្ខាមិ, សិក្ខំ បច្ចាចិក្ខាមិ, កិន្នុមាវ សមណិយោ យា សមណិយោ សក្យធីតរោ, សន្តញ្ញាបិ សមណិយោ លជ្ជិនិយោ កុក្កុច្ចិកា សិក្ខាកាមា, តាសាហំ សន្តិកេ ព្រហ្មចរិយំ ចរិស្សាមី’តិ, អភិរមាយ្យេ, ស្វាក្ខាតោ ធម្មោ, ចរ ព្រហ្មចរិយំ សម្មា ទុក្ខស្ស អន្តកិរិយាយា”តិ, ឯវញ្ច សា ភិក្ខុនី ភិក្ខុនីហិ វុច្ចមានា តថេវ បគ្គណ្ហេយ្យ, សា ភិក្ខុនី ភិក្ខុនីហិ យាវតតិយំ សមនុភាសិតព្ពា តស្ស បដិនិស្សគ្គាយ, យាវតតិយញ្ចេ សមនុភាសិយមានា តំ បដិនិស្សជ្ជេយ្យ, ឥច្ចេតំ កុសលំ, នោ ចេ បដិនិស្សជ្ជេយ្យ, អយម្បិ ភិក្ខុនី យាវតតិយកំ ធម្មំ អាបន្នា និស្សារណីយំ សង្ឃាទិសេសំ។

អធិករណកុបិតសិក្ខាបទំ

១១. យា បន ភិក្ខុនី កិស្មិញ្ចិទេវ អធិករណេ បច្ចាកតា កុបិតា អនត្តមនា ឯវំ វទេយ្យ “ឆន្ទគាមិនិយោ ច ភិក្ខុនិយោ, ទោសគាមិនិយោ ច ភិក្ខុនិយោ, មោហគាមិនិយោ ច ភិក្ខុនិយោ, ភយគាមិនិយោ ច ភិក្ខុនិយោ”តិ, សា ភិក្ខុនី ភិក្ខុនីហិ ឯវមស្ស វចនីយា “មាយ្យេ, កិស្មិញ្ចិទេវ អធិករណេ បច្ចាកតា កុបិតា អនត្តមនា ឯវំ អវច ‘ឆន្ទគាមិនិយោ ច ភិក្ខុនិយោ, ទោសគាមិនិយោ ច ភិក្ខុនិយោ, មោហគាមិនិយោ ច ភិក្ខុនិយោ, ភយគាមិនិយោ ច ភិក្ខុនិយោ’តិ, អយ្យា ខោ ឆន្ទាបិ គច្ឆេយ្យ, ទោសាបិ គច្ឆេយ្យ, មោហាបិ គច្ឆេយ្យ, ភយាបិ គច្ឆេយ្យា”តិ។ ឯវញ្ច សា ភិក្ខុនី ភិក្ខុនីហិ វុច្ចមានា តថេវ បគ្គណ្ហេយ្យ, សា ភិក្ខុនី ភិក្ខុនីហិ យាវតតិយំ សមនុភាសិតព្ពា តស្ស បដិនិស្សគ្គាយ, យាវតតិយញ្ចេ សមនុភាសិយមានា តំ បដិនិស្សជ្ជេយ្យ, ឥច្ចេតំ កុសលំ, នោ ចេ បដិនិស្សជ្ជេយ្យ, អយម្បិ ភិក្ខុនី យាវតតិយកំ ធម្មំ អាបន្នា និស្សារណីយំ សង្ឃាទិសេសំ។

បាបសមាចារបឋមសិក្ខាបទំ

១២. ភិក្ខុនិយោ បនេវ សំសដ្ឋា វិហរន្តិ បាបាចារា បាបសទ្ទា បាបសិលោកា ភិក្ខុនិសង្ឃស្ស វិហេសិកា អញ្ញមញ្ញិស្សា វជ្ជប្បដិច្ឆាទិកា, តា ភិក្ខុនិយោ ភិក្ខុនីហិ ឯវមស្សុ វចនីយា “ភគិនិយោ ខោ សំសដ្ឋា វិហរន្តិ បាបាចារា បាបសទ្ទា បាបសិលោកា ភិក្ខុនិសង្ឃស្ស វិហេសិកា អញ្ញមញ្ញិស្សា វជ្ជប្បដិច្ឆាទិកា, វិវិច្ចថាយ្យេ, វិវេកញ្ញេវ ភគិនីនំ សង្ឃោ វណ្ណេតី”តិ, ឯវញ្ច តា ភិក្ខុនិយោ ភិក្ខុនីហិ វុច្ចមានា តថេវ បគ្គណ្ហេយ្យុំ, តា ភិក្ខុនិយោ ភិក្ខុនីហិ យាវតតិយំ សមនុភាសិតព្ពា តស្ស បដិនិស្សគ្គាយ, យាវតតិយញ្ចេ សមនុភាសិយមានា តំ បដិនិស្សជ្ជេយ្យុំ, ឥច្ចេតំ កុសលំ, នោ ចេ បដិនិស្សជ្ជេយ្យុំ, ឥមាបិ ភិក្ខុនិយោ យាវតតិយកំ ធម្មំ អាបន្នា និស្សារណីយំ សង្ឃាទិសេសំ។

បាបសមាចារទុតិយសិក្ខាបទំ

១៣. យា បន ភិក្ខុនី ឯវំ វទេយ្យ “សំសដ្ឋាវ, អយ្យេ, តុម្ហេ វិហរថ, មា តុម្ហេ នានា វិហរិត្ថ, សន្តិ សង្ឃេ អញ្ញាបិ ភិក្ខុនិយោ ឯវាចារា ឯវំសទ្ទា ឯវំសិលោកា ភិក្ខុនិសង្ឃស្ស វិហេសិកា អញ្ញមញ្ញិស្សា វជ្ជប្បដិច្ឆាទិកា, តា សង្ឃោ ន កិញ្ចិ អាហ តុម្ហញ្ញេវ សង្ឃោ ឧញ្ញាយ បរិភវេន អក្ខន្តិយា វេភស្សិយា ទុព្ពល្យា ឯវមាហ – ‘ភគិនិយោ ខោ សំសដ្ឋា វិហរន្តិ បាបាចារា បាបសទ្ទា បាបសិលោកា ភិក្ខុនិសង្ឃស្ស វិហេសិកា អញ្ញមញ្ញិស្សា វជ្ជប្បដិច្ឆាទិកា, វិវិច្ចថាយ្យេ, វិវេកញ្ញេវ ភគិនីនំ សង្ឃោ វណ្ណេតី’”តិ, សា ភិក្ខុនី ភិក្ខុនីហិ ឯវមស្ស វចនីយា

“មាយ្យេ, ឯវំ អវច, សំសដ្ឋាវ អយ្យេ តុម្ហេ វិហរថ, មា តុម្ហេ នានា វិហរិត្ថ, សន្តិ សង្ឃេ អញ្ញាបិ ភិក្ខុនិយោ ឯវាចារា ឯវំសទ្ទា ឯវំសិលោកា ភិក្ខុនិសង្ឃស្ស វិហេសិកា អញ្ញមញ្ញិស្សា វជ្ជប្បដិច្ឆាទិកា, តា សង្ឃោ ន កិញ្ចិ អាហ, តុម្ហញ្ញេវ សង្ឃោ ឧញ្ញាយ បរិភវេន អក្ខន្តិយា វេភស្សិយា ទុព្ពល្យា ឯវមាហ – ‘ភគិនិយោ ខោ សំសដ្ឋា វិហរន្តិ បាបាចារា បាបសទ្ទា បាបសិលោកា ភិក្ខុនិសង្ឃស្ស វិហេសិកា អញ្ញមញ្ញិស្សា វជ្ជប្បដិច្ឆាទិកា, វិវិច្ចថាយ្យេ, វិវេកញ្ញេវ ភគិនីនំ សង្ឃោ វណ្ណេតី’”តិ, ឯវញ្ច សា ភិក្ខុនី ភិក្ខុនីហិ វុច្ចមានា តថេវ បគ្គណ្ហេយ្យ, សា ភិក្ខុនី ភិក្ខុនីហិ យាវតតិយំ សមនុភាសិតព្ពា តស្ស បដិនិស្សគ្គាយ, យាវតតិយញ្ចេ សមនុភាសិយមានា តំ បដិនិស្សជ្ជេយ្យ, ឥច្ចេតំ កុសលំ, នោ ចេ បដិនិស្សជ្ជេយ្យ, អយម្បិ ភិក្ខុនី យាវតតិយកំ ធម្មំ អាបន្នា និស្សារណីយំ សង្ឃាទិសេសំ។

សង្ឃភេទកសិក្ខាបទំ

១៤. យា បន ភិក្ខុនី សមគ្គស្ស សង្ឃស្ស ភេទាយ បរក្កមេយ្យ, ភេទនសំវត្តនិកំ វា អធិករណំ សមាទាយ បគ្គយ្ហ តិដ្ឋេយ្យ, សា ភិក្ខុនី ភិក្ខុនីហិ ឯវមស្ស វចនីយា “មាយ្យា, សមគ្គស្ស សង្ឃស្ស ភេទាយ បរក្កមិ, ភេទនសំវត្តនិកំ វា អធិករណំ សមាទាយ បគ្គយ្ហ អដ្ឋាសិ, សមេតាយ្យា, សង្ឃេន, សមគ្គោ ហិ សង្ឃោ សម្មោទមានោ អវិវទមានោ ឯកុទ្ទេសោ ផាសុ វិហរតី”តិ។ ឯវញ្ច សា ភិក្ខុនី ភិក្ខុនីហិ វុច្ចមានា តថេវ បគ្គណ្ហេយ្យ, សា ភិក្ខុនី ភិក្ខុនីហិ យាវតតិយំ សមនុភាសិតព្ពា តស្ស បដិនិស្សគ្គាយ, យាវតតិយញ្ចេ សមនុភាសិយមានា តំ បដិនិស្សជ្ជេយ្យ, ឥច្ចេតំ កុសលំ។ នោ ចេ បដិនិស្សជ្ជេយ្យ, អយម្បិ ភិក្ខុនី យាវតតិយកំ ធម្មំ អាបន្នា និស្សារណីយំ សង្ឃាទិសេសំ។

ភេទានុវត្តកសិក្ខាបទំ

១៥. តស្សាយេវ ខោ បន ភិក្ខុនិយា ភិក្ខុនិយោ ហោន្តិ អនុវត្តិកា វគ្គវាទិកា ឯកា វា ទ្វេ វា តិស្សោ វា, តា ឯវំ វទេយ្យុំ “មាយ្យាយោ, ឯតំ ភិក្ខុនី កិញ្ចិ អវចុត្ថ ធម្មវាទិនី ចេសា ភិក្ខុនី, វិនយវាទិនី ចេសា ភិក្ខុនី, អម្ហាកញ្ចេសា ភិក្ខុនី ឆន្ទញ្ច រុចិញ្ច អាទាយ វោហរតិ, ជានាតិ, នោ ភាសតិ, អម្ហាកម្បេតំ ខមតី”តិ, តា ភិក្ខុនិយោ ភិក្ខុនីហិ ឯវមស្សុ វចនីយា “មាយ្យាយោ, ឯវំ អវចុត្ថ, ន ចេសា ភិក្ខុនី ធម្មវាទិនី, ន ចេសា ភិក្ខុនី វិនយវាទិនី, មាយ្យានម្បិ សង្ឃភេទោ រុច្ចិត្ថ, សមេតាយ្យានំ សង្ឃេន, សមគ្គោ ហិ សង្ឃោ សម្មោទមានោ អវិវទមានោ ឯកុទ្ទេសោ ផាសុ វិហរតី”តិ, ឯវញ្ច តា ភិក្ខុនិយោ ភិក្ខុនីហិ វុច្ចមានា តថេវ បគ្គណ្ហេយ្យុំ, តា ភិក្ខុនិយោ ភិក្ខុនីហិ យាវតតិយំ សមនុភាសិតព្ពា តស្ស បដិនិស្សគ្គាយ, យាវតតិយញ្ចេ សមនុភាសិយមានា តំ បដិនិស្សជ្ជេយ្យុំ។ ឥច្ចេតំ កុសលំ។ នោ ចេ បដិនិស្សជ្ជេយ្យុំ, ឥមាបិ ភិក្ខុនិយោ យាវតតិយកំ ធម្មំ អាបន្នា និស្សារណីយំ សង្ឃាទិសេសំ។

ទុព្ពចសិក្ខាបទំ

១៦. ភិក្ខុនី បនេវ ទុព្ពចជាតិកា ហោតិ ឧទ្ទេសបរិយាបន្នេសុ សិក្ខាបទេសុ ភិក្ខុនីហិ សហធម្មិកំ វុច្ចមានា អត្តានំ អវចនីយំ ករោតិ “មា មំ អយ្យាយោ កិញ្ចិ អវចុត្ថ កល្យាណំ វា បាបកំ វា, អហម្បាយ្យាយោ, ន កិញ្ចិ វក្ខាមិ កល្យាណំ វា បាបកំ វា, វិរមថាយ្យាយោ, មម វចនាយា”តិ, សា ភិក្ខុនី ភិក្ខុនីហិ ឯវមស្ស វចនីយា “មាយ្យា, អត្តានំ អវចនីយំ អកាសិ, វចនីយមេវ, អយ្យា, អត្តានំ ករោតុ, អយ្យាបិ ភិក្ខុនិយោ វទតុ សហធម្មេន, ភិក្ខុនិយោបិ អយ្យំ វក្ខន្តិ សហធម្មេន, ឯវំ សំវទ្ធា ហិ តស្ស ភគវតោ បរិសា យទិទំ អញ្ញមញ្ញវចនេន អញ្ញមញ្ញវុដ្ឋាបនេនា”តិ។ ឯវញ្ច សា ភិក្ខុនី ភិក្ខុនីហិ វុច្ចមានា តថេវ បគ្គណ្ហេយ្យ, សា ភិក្ខុនី ភិក្ខុនីហិ យាវតតិយំ សមនុភាសិតព្ពា តស្ស បដិនិស្សគ្គាយ, យាវតតិយញ្ចេ សមនុភាសិយមានា តំ បដិនិស្សជ្ជេយ្យ, ឥច្ចេតំ កុសលំ។ នោ ចេ បដិនិស្សជ្ជេយ្យ, អយម្បិ ភិក្ខុនី យាវតតិយកំ ធម្មំ អាបន្នា និស្សារណីយំ សង្ឃាទិសេសំ។

កុលទូសកសិក្ខាបទំ

១៧. ភិក្ខុនី បនេវ អញ្ញតរំ គាមំ វា និគមំ វា ឧបនិស្សាយ វិហរតិ កុលទូសិកា បាបសមាចារា, តស្សា ខោ បាបកា សមាចារា ទិស្សន្តិ ចេវ សុយ្យន្តិ ច, កុលានិ ច តាយ ទុដ្ឋានិ ទិស្សន្តិ ចេវ សុយ្យន្តិ ច, សា ភិក្ខុនី ភិក្ខុនីហិ ឯវមស្ស វចនីយា “អយ្យា, ខោ កុលទូសិកា បាបសមាចារា, អយ្យាយ ខោ បាបកា សមាចារា ទិស្សន្តិ ចេវ សុយ្យន្តិ ច, កុលានិ ចាយ្យាយ, ទុដ្ឋានិ ទិស្សន្តិ ចេវ សុយ្យន្តិ ច, បក្កមតាយ្យា ឥមម្ហា អាវាសា, អលំ តេ ឥធ វាសេនា”តិ។ ឯវញ្ច សា ភិក្ខុនី ភិក្ខុនីហិ វុច្ចមានា តា ភិក្ខុនិយោ ឯវំ វទេយ្យ “ឆន្ទគាមិនិយោ ច

ភិក្ខុនិយោ, ទោសគាមិនិយោ ច ភិក្ខុនិយោ, មោហគាមិនិយោ ច ភិក្ខុនិយោ, ភយគាមិនិយោ ច ភិក្ខុនិយោ, តាទិសិកាយ អាបត្តិយា ឯកច្ចំ បព្ពាជេន្តិ ឯកច្ចំ ន បព្ពាជេន្តី”តិ, សា ភិក្ខុនី ភិក្ខុនីហិ ឯវមស្ស វចនីយា “មាយ្យា, ឯវំ អវច, ន ច ភិក្ខុនិយោ ឆន្ទគាមិនិយោ, ន ច ភិក្ខុនិយោ ទោសគាមិនិយោ , ន ច ភិក្ខុនិយោ មោហគាមិនិយោ, ន ច ភិក្ខុនិយោ ភយគាមិនិយោ, អយ្យា ខោ កុលទូសិកា បាបសមាចារា, អយ្យាយ ខោ បាបកា សមាចារា ទិស្សន្តិ ចេវ សុយ្យន្តិ ច, កុលានិ ចាយ្យាយ ទុដ្ឋានិ ទិស្សន្តិ ចេវ សុយ្យន្តិ ច, បក្កមតាយ្យា, ឥមម្ហា អាវាសា អលំ តេ ឥធ វាសេនា”តិ។ ឯវញ្ច សា ភិក្ខុនី ភិក្ខុនីហិ វុច្ចមានា តថេវ បគ្គណ្ហេយ្យ, សា ភិក្ខុនី ភិក្ខុនីហិ យាវតតិយំ សមនុភាសិតព្ពា តស្ស បដិនិស្សគ្គាយ, យាវតតិយញ្ចេ សមនុភាសិយមានា តំ បដិនិស្សជ្ជេយ្យ, ឥច្ចេតំ កុសលំ។ នោ ចេ បដិនិស្សជ្ជេយ្យ, អយម្បិ ភិក្ខុនី យាវតតិយកំ ធម្មំ អាបន្នា និស្សារណីយំ សង្ឃាទិសេសំ។

ឧទ្ទិដ្ឋា ខោ អយ្យាយោ សត្តរស សង្ឃាទិសេសា ធម្មា នវ បឋមាបត្តិកា, អដ្ឋ យាវតតិយកា,

យេសំ ភិក្ខុនី អញ្ញតរំ វា អញ្ញតរំ វា អាបជ្ជតិ, តាយ ភិក្ខុនិយា ឧភតោសង្ឃេ បក្ខមានត្តំ ចរិតព្ពំ។ ចិណ្ណមានត្តា ភិក្ខុនី យត្ថ សិយា វីសតិគណោ ភិក្ខុនិសង្ឃោ, តត្ថ សា ភិក្ខុនី អព្ភេតព្ពា។ ឯកាយបិ ចេ ឩនោ វីសតិគណោ ភិក្ខុនិសង្ឃោ តំ ភិក្ខុនី អព្ភេយ្យ, សា ច ភិក្ខុនី អនព្ភិតា, តា ច ភិក្ខុនិយោ គារយ្ហា, អយំ តត្ថ សាមីចិ។ តត្ថាយ្យាយោ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ថ បរិសុទ្ធា, ទុតិយម្បិ, បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ថ បរិសុទ្ធា, តតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ថ បរិសុទ្ធា, បរិសុទ្ធេត្ថាយ្យាយោ, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមីតិ។

សង្ឃាទិសេសោ និដ្ឋិតោ។

និស្សគ្គិយ បាចិត្តិយា

ឥមេ ខោ បនាយ្យាយោ តីស និស្សគ្គិយា បាចិត្តិយា

ធម្មា ឧទ្ទេសំ អាគច្ឆន្តិ។

បត្តសន្និចយសិក្ខាបទំ

១. យា បន ភិក្ខុនី បត្តសន្និចយំ ករេយ្យ, និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។

អកាលចីវរភាជនសិក្ខាបទំ

២. យា បន ភិក្ខុនី អកាលចីវរំ “កាលចីវរ”ន្តិ អធិដ្ឋហិត្វា ភាជាបេយ្យ, និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។

ចីវរបរិវត្តនសិក្ខាបទំ

៣. យា បន ភិក្ខុនី ភិក្ខុនិយា សទ្ធឹ ចីវរំ បរិវត្តេត្វា សា បច្ឆា ឯវំ វទេយ្យ “ហន្ទាយ្យេ, តុយ្ហំ ចីវរំ, អាហរ មេតំ ចីវរំ, យំ តុយ្ហំ តុយ្ហមេវេតំ, យំ មយ្ហំ មយ្ហមេវេតំ, អាហរ មេតំ ចីវរំ, សកំ បច្ចាហរា”តិ អច្ឆិន្ទេយ្យ វា អច្ឆិន្ទាបេយ្យ វា, និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។

អញ្ញវិញ្ញាបនសិក្ខាបទំ

៤. យា បន ភិក្ខុនី អញ្ញំ វិញ្ញាបេត្វា អញ្ញំ វិញ្ញាបេយ្យ, និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។

អញ្ញចេតាបន សិក្ខាបទំ

៥. យា បន ភិក្ខុនី អញ្ញំ ចេតាបេត្វា អញ្ញំ ចេតាបេយ្យ, និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។

បឋមសង្ឃិកចេតាបនសិក្ខាបទំ

៦. យា បន ភិក្ខុនី អញ្ញទត្ថិកេន បរិក្ខារេន អញ្ញុទ្ទិសិកេន សង្ឃិកេន អញ្ញំ ចេតាបេយ្យ, និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។

ទុតិយសង្ឃិកចេតាបនសិក្ខាបទំ

៧. យា បន ភិក្ខុនី អញ្ញទត្ថិកេន បរិក្ខារេន អញ្ញុទ្ទិសិកេន សង្ឃិកេន សញ្ញាចិកេន អញ្ញំ ចេតាបេយ្យ, និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។

បឋមគណិកចេតាបនសិក្ខាបទំ

៨. យា បន ភិក្ខុនី អញ្ញទត្ថិកេន បរិក្ខារេន អញ្ញុទ្ទិសិកេន មហាជនិកេន អញ្ញំ ចេតាបេយ្យ, និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។

ទុតិយគណិកចេតាបនសិក្ខាបទំ

៩. យា បន ភិក្ខុនី អញ្ញទត្ថិកេន បរិក្ខារេន អញ្ញុទ្ទិសិកេន មហាជនិកេន សញ្ញាចិកេន អញ្ញំ ចេតាបេយ្យ, និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។

បុគ្គលិកចេតាបនសិក្ខាបទំ

១០. យា បន ភិក្ខុនី អញ្ញទត្ថិកេន បរិក្ខារេន អញ្ញុទ្ទិសិកេន បុគ្គលិកេន សញ្ញាចិកេន អញ្ញំ ចេតាបេយ្យ, និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។

បត្តវគ្គោ បឋមោ។

គរុបាវុរណសិក្ខាបទំ

១១. គរុបាវុរណំ បន ភិក្ខុនិយា ចេតាបេន្តិយា ចតុក្កំសបរមំ ចេតាបេតព្ពំ។ តតោ ចេ ឧត្តរិ ចេតាបេយ្យ, និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។

លហុបាវុរណសិក្ខាបទំ

១២. លហុបាវុរណំ បន ភិក្ខុនិយា ចេតាបេន្តិយា អឌ្ឍតេយ្យកំសបរមំ ចេតាបេតព្ពំ។ តតោ ចេ ឧត្តរិ ចេតាបេយ្យ, និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។

កឋិនសិក្ខាបទំ

១៣. និដ្ឋិតចីវរស្មិំ ភិក្ខុនិយា ឧព្ភតស្មិំ កឋិនេ ទសាហបរមំ អតិរេកចីវរំ ធារេតព្ពំ។ តំ អតិក្កាមេន្តិយា, និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។

ឧទោសិតសិក្ខាបទំ

១៤. និដ្ឋិតចីវរស្មិំ ភិក្ខុនិយា ឧព្ភតស្មិំ កឋិនេ ឯករត្តម្បិ ចេ ភិក្ខុនី តិចីវរេន វិប្បវសេយ្យ, អញ្ញត្រ ភិក្ខុនិសម្មុតិយា និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។

អកាលចីវរសិក្ខាបទំ

១៥. និដ្ឋិតចីវរស្មិំ ភិក្ខុនិយា ឧព្ភតស្មិំ កឋិនេ ភិក្ខុនិយា បនេវ អកាលចីវរំ ឧប្បជ្ជេយ្យ, អាកង្ខមានាយ ភិក្ខុនិយា បដិគ្គហេតព្ពំ, បដិគ្គហេត្វា ខិប្បមេវ ការេតព្ពំ, នោ ចស្ស បារិបូរិ, មាសបរមំ តាយ ភិក្ខុនិយា តំ ចីវរំ និក្ខិបិតព្ពំ ឩនស្ស បារិបូរិយា សតិយា បច្ចាសាយ។ តតោ ចេ ឧត្តរិ និក្ខិបេយ្យ សតិយាបិ បច្ចាសាយ, និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។

អញ្ញាតកវិញ្ញត្តិសិក្ខាបទំ

១៦. យា បន ភិក្ខុនី អញ្ញាតកំ គហបតឹ វា គហបតានឹ វា ចីវរំ វិញ្ញាបេយ្យ អញ្ញត្រ សមយា, និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។ តត្ថាយំ សមយោ អច្ឆិន្នចីវរា វា ហោតិ ភិក្ខុនី, នដ្ឋចីវរា វា, អយំ តត្ថ សមយោ។

តតុត្តរិសិក្ខាបទំ

១៧. តញ្ចេ អញ្ញាតកោ គហបតិ វា គហបតានី វា ពហូហិ ចីវរេហិ អភិហដ្ឋុំ បវារេយ្យ, សន្តរុត្តរបរមំ តាយ ភិក្ខុនិយា តតោ ចីវរំ សាទិតព្ពំ។ តតោ ចេ ឧត្តរិ សាទិយេយ្យ, និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។

បឋមឧបក្ខដសិក្ខាបទំ

១៨. ភិក្ខុនឹ បនេវ ឧទ្ទិស្ស អញ្ញាតកស្ស គហបតិស្ស វា គហបតានិយា វា ចីវរចេតាបន្នំ ឧបក្ខដំ ហោតិ “ឥមិនា ចីវរចេតាបន្នេន ចីវរំ ចេតាបេត្វា ឥត្ថន្នាមំ ភិក្ខុនឹ ចីវរេន អច្ឆាទេស្សាមី”តិ។ តត្រ ចេសា ភិក្ខុនី បុព្ពេ អប្បវារិតា ឧបសង្កមិត្វា ចីវរេ វិកប្បំ អាបជ្ជេយ្យ “សាធុ វត, មំ អាយស្មា ឥមិនា ចីវរចេតាបន្នេន ឯវរូបំ វា ឯវរូបំ វា ចីវរំ ចេតាបេត្វា អច្ឆាទេហី”តិ កល្យាណកម្យតំ ឧបាទាយ, និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។

ទុតិយឧបក្ខដសិក្ខាបទំ

១៩. ភិក្ខុនឹ បនេវ ឧទ្ទិស្ស ឧភិន្នំ អញ្ញាតកានំ គហបតីនំ វា គហបតានីនំ វា បច្ចេកចីវរចេតាបន្នានិ ឧបក្ខដានិ ហោន្តិ “ឥមេហិ មយំ បច្ចេកចីវរចេតាបន្នេហិ បច្ចេកចីវរានិ ចេតាបេត្វា ឥត្ថន្នាមំ ភិក្ខុនឹ ចីវរេហិ អច្ឆាទេស្សាមា”តិ។ តត្រ ចេសា ភិក្ខុនី បុព្ពេ អប្បវារិតា ឧបសង្កមិត្វា ចីវរេ វិកប្បំ អាបជ្ជេយ្យ “សាធុ វត មំ អាយស្មន្តោ ឥមេហិ បច្ចេកចីវរចេតាបន្នេហិ ឯវរូបំ វា ឯវរូបំ វា ចីវរំ ចេតាបេត្វា អច្ឆាទេថ ឧភោវ សន្តា ឯកេនា”តិ កល្យាណកម្យតំ ឧបាទាយ, និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។

រាជសិក្ខាបទំ

២០. ភិក្ខុនឹ បនេវ ឧទ្ទិស្ស រាជា វា រាជភោគ្គោ វា ព្រាហ្មណោ វា គហបតិកោ វា ទូតេន ចីវរចេតាបន្នំ បហិណេយ្យ “ឥមិនា ចីវរចេតាបន្នេន ចីវរំ ចេតាបេត្វា ឥត្ថន្នាមំ ភិក្ខុនឹ ចីវរេន អច្ឆាទេហី”តិ។ សោ ចេ ទូតោ តំ ភិក្ខុនឹ ឧបសង្កមិត្វា ឯវំ វទេយ្យ “ឥទំ ខោ, អយ្យេ, អយ្យំ ឧទ្ទិស្ស ចីវរចេតាបន្នំ អាភតំ, បដិគ្គណ្ហាតាយ្យា ចីវរចេតាបន្ន”ន្តិ។ តាយ ភិក្ខុនិយា សោ ទូតោ ឯវមស្ស វចនីយោ “ន ខោ មយំ, អាវុសោ, ចីវរចេតាបន្នំ បដិគ្គណ្ហាម, ចីវរញ្ច ខោ មយំ បដិគ្គណ្ហាម កាលេន កប្បិយ”ន្តិ។ សោ ចេ ទូតោ តំ ភិក្ខុនឹ ឯវំ វទេយ្យ “អត្ថិ បនាយ្យាយ, កោចិ វេយ្យាវច្ចករោ”តិ, ចីវរត្ថិកាយ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនិយា វេយ្យាវច្ចករោ និទ្ទិសិតព្ពោ អារាមិកោ វា ឧបាសកោ វា “ឯសោ ខោ, អាវុសោ, ភិក្ខុនីនំ វេយ្យាវច្ចករោ”តិ។ សោ ចេ ទូតោ តំ វេយ្យាវច្ចករំ សញ្ញាបេត្វា តំ ភិក្ខុនឹ ឧបសង្កមិត្វា ឯវំ វទេយ្យ “យំ ខោ, អយ្យេ, អយ្យា វេយ្យាវច្ចករំ និទ្ទិសិ, សញ្ញត្តោ សោ មយា, ឧបសង្កមតាយ្យា កាលេន, ចីវរេន តំ អច្ឆាទេស្សតី”តិ។ ចីវរត្ថិកាយ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនិយា វេយ្យាវច្ចករោ ឧបសង្កមិត្វា ទ្វត្តិក្ខត្តុំ ចោទេតព្ពោ សារេតព្ពោ “អត្ថោ មេ, អាវុសោ, ចីវរេនា”តិ, ទ្វត្តិក្ខត្តុំ ចោទយមានា សារយមានា តំ ចីវរំ អភិនិប្ផាទេយ្យ, ឥច្ចេតំ កុសលំ, នោ ចេ អភិនិប្ផាទេយ្យ, ចតុក្ខត្តុំ បញ្ចក្ខត្តុំ ឆក្ខត្តុបរមំ តុណ្ហីភូតាយ ឧទ្ទិស្ស ឋាតព្ពំ, ចតុក្ខត្តុំ បញ្ចក្ខត្តុំ ឆក្ខត្តុបរមំ តុណ្ហីភូតា ឧទ្ទិស្ស តិដ្ឋមានា តំ ចីវរំ អភិនិប្ផាទេយ្យ, ឥច្ចេតំ កុសលំ។ តតោ ចេ ឧត្តរិ វាយមមានា តំ ចីវរំ អភិនិប្ផាទេយ្យ, និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។ នោ ចេ អភិនិប្ផាទេយ្យ, យតស្សា ចីវរចេតាបន្នំ អាភតំ, តត្ថ សាមំ វា គន្តព្ពំ, ទូតោ វា បាហេតព្ពោ “យំ ខោ តុម្ហេ អាយស្មន្តោ ភិក្ខុនឹ ឧទ្ទិស្ស ចីវរចេតាបន្នំ បហិណិត្ថ, ន តំ តស្សា ភិក្ខុនិយា កិញ្ចិ អត្ថំ អនុភោតិ, យុញ្ជន្តាយស្មន្តោ សកំ, មា វោ សកំ វិនស្សា”តិ, អយំ តត្ថ សាមីចិ។

ចីវរវគ្គោ ទុតិយោ។

រូបិយសិក្ខាបទំ

២១. យា បន ភិក្ខុនី ជាតរូបរជតំ ឧគ្គណ្ហេយ្យ វា ឧគ្គណ្ហាបេយ្យ វា ឧបនិក្ខិត្តំ វា សាទិយេយ្យ, និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។

រូបិយសំវោហារសិក្ខាបទំ

២២. យា បន ភិក្ខុនី នានប្បការកំ រូបិយសំវោហារំ សមាបជ្ជេយ្យ, និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។

កយវិក្កយសិក្ខាបទំ

២៣. យា បន ភិក្ខុនី នានប្បការកំ កយវិក្កយំ សមាបជ្ជេយ្យ, និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។

ឩនបញ្ចពន្ធនសិក្ខាបទំ

២៤. យា បន ភិក្ខុនី ឩនបញ្ចពន្ធនេន បត្តេន អញ្ញំ នវំ បត្តំ ចេតាបេយ្យ, និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។ តាយ ភិក្ខុនិយា សោ បត្តោ ភិក្ខុនិបរិសាយ និស្សជ្ជិតព្ពោ, យោ ច តស្សា ភិក្ខុនិបរិសាយ បត្តបរិយន្តោ, សោ តស្សា ភិក្ខុនិយា បទាតព្ពោ “អយំ តេ ភិក្ខុនិ បត្តោ យាវភេទនាយ ធារេតព្ពោ”តិ, អយំ តត្ថ សាមីចិ។

ភេសជ្ជសិក្ខាបទំ

២៥. យានិ ខោ បន តានិ គិលានានំ ភិក្ខុនីនំ បដិសាយនីយានិ ភេសជ្ជានិ, សេយ្យថិទំ – សប្បិ នវនីតំ តេលំ មធុ ផាណិតំ, តានិ បដិគ្គហេត្វា សត្តាហបរមំ សន្និធិការកំ បរិភុញ្ជិតព្ពានិ។ តំ អតិក្កាមេន្តិយា, និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។

ចីវរអច្ឆិន្ទនសិក្ខាបទំ

២៦. យា បន ភិក្ខុនី ភិក្ខុនិយា សាមំ ចីវរំ ទត្វា កុបិតា អនត្តមនា អច្ឆិន្ទេយ្យ វា អច្ឆិន្ទាបេយ្យ វា, និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។

សុត្តវិញ្ញត្តិសិក្ខាបទំ

២៧. យា បន ភិក្ខុនី សាមំ សុត្តំ វិញ្ញាបេត្វា តន្តវាយេហិ ចីវរំ វាយាបេយ្យ, និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។

មហាបេសការសិក្ខាបទំ

២៨. ភិក្ខុនឹ បនេវ ឧទ្ទិស្ស អញ្ញាតកោ គហបតិ វា គហបតានី វា តន្តវាយេហិ ចីវរំ វាយាបេយ្យ, តត្រ ចេសា ភិក្ខុនី បុព្ពេ អប្បវារិតា តន្តវាយេ ឧបសង្កមិត្វា ចីវរេ វិកប្បំ អាបជ្ជេយ្យ “ឥទំ ខោ អាវុសោ ចីវរំ មំ ឧទ្ទិស្ស វិយ្យតិ, អាយតញ្ច ករោថ, វិត្ថតញ្ច អប្បិតញ្ច សុវីតញ្ច សុប្បវាយិតញ្ច សុវិលេខិតញ្ច សុវិតច្ឆិតញ្ច ករោថ, អប្បេវ នាម មយម្បិ អាយស្មន្តានំ កិញ្ចិមត្តំ អនុបទជ្ជេយ្យាមា”តិ, ឯវញ្ច សា ភិក្ខុនី វត្វា កិញ្ចិមត្តំ អនុបទជ្ជេយ្យ អន្តមសោ បិណ្ឌបាតមត្តម្បិ, និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។

អច្ចេកចីវរសិក្ខាបទំ

២៩. ទសាហានាគតំ កត្តិកតេមាសិកបុណ្ណមំ ភិក្ខុនិយា បនេវ អច្ចេកចីវរំ ឧប្បជ្ជេយ្យ, អច្ចេកំ មញ្ញមានាយ ភិក្ខុនិយា បដិគ្គហេតព្ពំ, បដិគ្គហេត្វា យាវ ចីវរកាលសមយំ និក្ខិបិតព្ពំ។ តតោ ចេ ឧត្តរិ និក្ខិបេយ្យ, និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។

បរិណតសិក្ខាបទំ

៣០. យា បន ភិក្ខុនី ជានំ សង្ឃិកំ លាភំ បរិណតំ អត្តនោ បរិណាមេយ្យ, និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។

បត្តវគ្គោ តតិយោ។

ឧទ្ទិដ្ឋា ខោ, អយ្យាយោ, តឹស និស្សគ្គិយា បាចិត្តិយា ធម្មា។ តត្ថាយ្យាយោ, បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ថ បរិសុទ្ធា, ទុតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ថ បរិសុទ្ធា, តតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ថ បរិសុទ្ធា, បរិសុទ្ធេត្ថាយ្យាយោ, តស្មា តុណ្ហី, ឯវ

មេតំ ធារយាមីតិ។

និស្សគ្គិយបាចិត្តិយា និដ្ឋិតា។

សុទ្ធបាចិត្តិយា

ឥមេ ខោ បនាយ្យាយោ, ឆសដ្ឋិសតា បាចិត្តិយា

ធម្មា ឧទ្ទេសំ អាគច្ឆន្តិ។

លសុណសិក្ខាបទំ

១. យា បន ភិក្ខុនី លសុណំ ខាទេយ្យ បាចិត្តិយំ។

សម្ពាធលោមសិក្ខាបទំ

២. យា បន ភិក្ខុនី សម្ពាធេ លោមំ សំហរាបេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

តលឃាតកសិក្ខាបទំ

៣. តលឃាតកេ បាចិត្តិយំ។

ជតុមដ្ឋកសិក្ខាបទំ

៤. ជតុមដ្ឋកេ បាចិត្តិយំ។

ឧទកសុទ្ធិកសិក្ខាបទំ

៥. ឧទកសុទ្ធិកំ បន ភិក្ខុនិយា អាទិយមានាយ ទ្វង្គុលបព្ពបរមំ អាទាតព្ពំ។ តំ អតិក្កាមេន្តិយា បាចិត្តិយំ។

ឧបតិដ្ឋនសិក្ខាបទំ

៦. យា បន ភិក្ខុនី ភិក្ខុស្ស ភុញ្ជន្តស្ស បានីយេន វា វិធូបនេន វា ឧបតិដ្ឋេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

អាមកធញ្ញសិក្ខាបទំ

៧. យា បន ភិក្ខុនី អាមកធញ្ញំ វិញ្ញត្វា វា វិញ្ញាបេត្វា វា ភជ្ជិត្វា វា ភជ្ជាបេត្វា វា កោដ្តេត្វា វា កោដ្ដាបេត្វា វា បចិត្វា វា បចាបេត្វា វា ភុញ្ជេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

បឋមឧច្ចារឆឌ្ឌនសិក្ខាបទំ

៨. យា បន ភិក្ខុនី ឧច្ចារំ វា បស្សាវំ វា សង្ការំ វា វិឃាសំ វា តិរោកុដ្ដេ វា តិរោបាការេ វា ឆឌ្ឌេយ្យ វា ឆឌ្ឌាបេយ្យ វា, បាចិត្តិយំ។

ទុតិយឧច្ចារឆឌ្ឌនសិក្ខាបទំ

៩. យា បន ភិក្ខុនី ឧច្ចារំ វា បស្សាវំ វា សង្ការំ វា វិឃាសំ វា ហរិតេ ឆឌ្ឌេយ្យ វា ឆឌ្ឌាបេយ្យ វា, បាចិត្តិយំ។

នច្ចគីតសិក្ខាបទំ

១០. យា បន ភិក្ខុនី នច្ចំ វា គីតំ វា វាទិតំ វា ទស្សនាយ គច្ឆេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

លសុណវគ្គោ បឋមោ។

រត្តន្ធការសិក្ខាបទំ

១១. យា បន ភិក្ខុនី រត្តន្ធការេ អប្បទីបេ បុរិសេន សទ្ធឹ ឯកេនេកា សន្តិដ្ឋេយ្យ វា សល្លបេយ្យ វា, បាចិត្តិយំ។

បដិច្ឆន្នោកាសសិក្ខាបទំ

១២. យា បន ភិក្ខុនី បដិច្ឆន្នេ ឱកាសេ បុរិសេន សទ្ធឹ ឯកេនេកា សន្តិដ្ឋេយ្យ វា សល្លបេយ្យ វា, បាចិត្តិយំ។

អជ្ឈោកាសសល្លបនសិក្ខាបទំ

១៣. យា បន ភិក្ខុនី អជ្ឈោកាសេ បុរិសេន សទ្ធឹ ឯកេនេកា សន្តិដ្ឋេយ្យ វា សល្លបេយ្យ វា, បាចិត្តិយំ។

ទុតិយិកឧយ្យោជនសិក្ខាបទំ

១៤. យា បន ភិក្ខុនី រថិកាយ វា ព្យូហេ វា សិង្ឃាដកេ វា បុរិសេន សទ្ធឹ ឯកេនេកា សន្តិដ្ឋេយ្យ វា សល្លបេយ្យ វា និកណ្ណិកំ វា ជប្បេយ្យ ទុតិយិកំ វា ភិក្ខុនឹ ឧយ្យោជេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

អនាបុច្ឆាបក្កមនសិក្ខាបទំ

១៥. យា បន ភិក្ខុនី បុរេភត្តំ កុលានិ ឧបសង្កមិត្វា អាសនេ និសីទិត្វា សាមិកេ អនាបុច្ឆា បក្កមេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

អនាបុច្ឆាអភិនិសីទនសិក្ខាបទំ

១៦. យា បន ភិក្ខុនី បច្ឆាភត្តំ កុលានិ ឧបសង្កមិត្វា សាមិកេ អនាបុច្ឆា អាសនេ អភិនិសីទេយ្យ វា អភិនិបជ្ជេយ្យ វា, បាចិត្តិយំ។

អនាបុច្ឆាសន្ថរណសិក្ខាបទំ

១៧. យា បន ភិក្ខុនី វិកាលេ កុលានិ ឧបសង្កមិត្វា សាមិកេ អនាបុច្ឆា សេយ្យំ សន្ថរិត្វា វា សន្ថរាបេត្វា វា អភិនិសីទេយ្យ វា អភិនិបជ្ជេយ្យ វា, បាចិត្តិយំ។

បរឧជ្ឈាបនកសិក្ខាបទំ

១៨. យា បន ភិក្ខុនី ទុគ្គហិតេន ទូបធារិតេន បរំ ឧជ្ឈាបេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

បរអភិសបនសិក្ខាបទំ

១៩. យា បន ភិក្ខុនី អត្តានំ វា បរំ វា និរយេន វា ព្រហ្មចរិយេន វា អភិសបេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

រោទនសិក្ខាបទំ

២០. យា បន ភិក្ខុនី អត្តានំ វធិត្វា វធិត្វា រោទេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

រត្តន្ធការវគ្គោ ទុតិយោ។

នគ្គសិក្ខាបទំ

២១. យា បន ភិក្ខុនី នគ្គា នហាយេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

ឧទកសាដិកសិក្ខាបទំ

២២. ឧទកសាដិកំ បន ភិក្ខុនិយា ការយមានាយ បមាណិកា ការេតព្ពា, តត្រិទំ បមាណំ , ទីឃសោ ចតស្សោ វិទត្ថិយោ សុគតវិទត្ថិយា, តិរិយំ ទ្វេ វិទត្ថិយោ។ តំ អតិក្កាមេន្តិយា ឆេទនកំ បាចិត្តិយំ។

ចីវរសិព្ពនសិក្ខាបទំ

២៣. យា បន ភិក្ខុនី ភិក្ខុនិយា ចីវរំ វិសិព្ពេត្វា វា វិសិព្ពាបេត្វា វា សា បច្ឆា អនន្តរាយិកិនី នេវ សិព្ពេយ្យ, ន សិព្ពាបនាយ ឧស្សុក្កំ ករេយ្យ អញ្ញត្រ ចតូហបញ្ចាហា, បាចិត្តិយំ។

សង្ឃាដិចារសិក្ខាបទំ

២៤. យា បន ភិក្ខុនី បញ្ចាហិកំ សង្ឃាដិចារំ អតិក្កាមេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

ចីវរសង្កមនីយសិក្ខាបទំ

២៥. យា បន ភិក្ខុនី ចីវរសង្កមនីយំ ធារេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

គណចីវរសិក្ខាបទំ

២៦. យា បន ភិក្ខុនី គណស្ស ចីវរលាភំ អន្តរាយំ ករេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

បដិពាហនសិក្ខាបទំ

២៧. យា បន ភិក្ខុនី ធម្មិកំ ចីវរវិភង្គំ បដិពាហេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

ចីវរទានសិក្ខាបទំ

២៨. យា បន ភិក្ខុនី អគារិកស្ស វា បរិព្ពាជកស្ស វា បរិព្ពាជិកាយ វា សមណចីវរំ ទទេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

កាលអតិក្កមនសិក្ខាបទំ

២៩. យា បន ភិក្ខុនី ទុព្ពលចីវរបច្ចាសាយ ចីវរកាលសមយំ អតិក្កាមេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

កឋិនុទ្ធារសិក្ខាបទំ

៣០. យា បន ភិក្ខុនី ធម្មិកំ កឋិនុទ្ធារំ បដិពាហេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

នគ្គវគ្គោ តតិយោ។

ឯកមញ្ចតុវដ្ដនសិក្ខាបទំ

៣១. យា បន ភិក្ខុនិយោ ទ្វេ ឯកមញ្ចេ តុវដ្ដេយ្យុំ, បាចិត្តិយំ។

ឯកត្ថរណតុវដ្ដនសិក្ខាបទំ

៣២. យា បន ភិក្ខុនិយោ ទ្វេ ឯកត្ថរណបាវុរណា តុវដ្ដេយ្យុំ, បាចិត្តិយំ។

អផាសុករណសិក្ខាបទំ

៣៣. យា បន ភិក្ខុនី ភិក្ខុនិយា សញ្ចិច្ច អផាសុំ ករេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

នឧបដ្ឋាបនសិក្ខាបទំ

៣៤. យា បន ភិក្ខុនី ទុក្ខិតំ សហជីវិនី នេវ ឧបដ្ឋហេយ្យ, ន ឧបដ្ឋាបនាយ ឧស្សុក្កំ ករេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

និក្កឌ្ឍនសិក្ខាបទំ

៣៥. យា បន ភិក្ខុនី ភិក្ខុនិយា ឧបស្សយំ ទត្វា កុបិតា អនត្តមនា និក្កឌ្ឍេយ្យ វា និក្កឌ្ឍាបេយ្យ វា, បាចិត្តិយំ។

សំសដ្ឋសិក្ខាបទំ

៣៦. យា បន ភិក្ខុនី សំសដ្ឋា វិហរេយ្យ គហបតិនា វា គហបតិបុត្តេន វា, សា ភិក្ខុនី ភិក្ខុនីហិ ឯវមស្ស វចនីយា "មាយ្យេ, សំសដ្ឋា វិហរិ គហបតិនាបិ គហបតិបុត្តេនាបិ, វិវិច្ចាយ្យេ, វិវេកញ្ញេវ ភគិនិយា សង្ឃោ វណ្ណេតី"តិ។ ឯវញ្ច សា ភិក្ខុនី ភិក្ខុនីហិ វុច្ចមានា តថេវ បគ្គណ្ហេយ្យ, សា ភិក្ខុនី ភិក្ខុនីហិ យាវតតិយំ សមនុភាសិតព្ពា តស្ស បដិនិស្សគ្គាយ, យាវតតិយញ្ចេ សមនុភាសិយមានា តំ បដិនិស្សជ្ជេយ្យ, ឥច្ចេតំ កុសលំ។ នោ ចេ បដិនិស្សជ្ជេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

អន្តោរដ្ឋសិក្ខាបទំ

៣៧. យា បន ភិក្ខុនី អន្តោរដ្ឋេ សាសង្កសម្មតេ សប្បដិភយេ អសត្ថិកា ចារិកំ ចរេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

តិរោរដ្ឋសិក្ខាបទំ

៣៨. យា បន ភិក្ខុនី តិរោរដ្ឋេ សាសង្កសម្មតេ សប្បដិភយេ អសត្ថិកា ចារិកំ ចរេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

អន្តោវស្សសិក្ខាបទំ

៣៩. យា បន ភិក្ខុនី អន្តោវស្សំ ចារិកំ ចរេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

ចារិកនបក្កមនសិក្ខាបទំ

៤០. យា បន ភិក្ខុនី វស្សំវុដ្ឋា ចារិកំ ន បក្កមេយ្យ អន្តមសោ ឆប្បញ្ចយោជនានិបិ, បាចិត្តិយំ។

តុវដ្ដវគ្គោ ចតុត្ថោ។

រាជាគារសិក្ខាបទំ

៤១. យា បន ភិក្ខុនី រាជាគារំ វា ចិត្តាគារំ វា អារាមំ វា ឧយ្យានំ វា បោក្ខរណឹ វា ទស្សនាយ គច្ឆេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

អាសន្ទិបរិភុញ្ជនសិក្ខាបទំ

៤២. យា បន ភិក្ខុនី អាសន្ទឹ វា បល្លង្កំ វា បរិភុញ្ជេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

សុត្តកន្តនសិក្ខាបទំ

៤៣. យា បន ភិក្ខុនី សុត្តំ កន្តេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

គិហិវេយ្យាវច្ចសិក្ខាបទំ

៤៤. យា បន ភិក្ខុនី គិហិវេយ្យាវច្ចំ ករេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

អធិករណសិក្ខាបទំ

៤៥. យា បន ភិក្ខុនី ភិក្ខុនិយា “ឯហាយ្យេ, ឥមំ អធិករណំ វូបសមេហី”តិ វុច្ចមានា “សាធូ”តិ បដិស្សុណិត្វា សា បច្ឆា អនន្តរាយិកិនី នេវ វូបសមេយ្យ, ន វូបសមាយ ឧស្សុក្កំ ករេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

ភោជនទានសិក្ខាបទំ

៤៦. យា បន ភិក្ខុនី អគារិកស្ស វា បរិព្ពាជកស្ស វា បរិព្ពាជិកាយ វា សហត្ថា ខាទនីយំ វា ភោជនីយំ វា ទទេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

អាវសថចីវរសិក្ខាបទំ

៤៧. យា បន ភិក្ខុនី អាវសថចីវរំ អនិស្សជ្ជេត្វា បរិភុញ្ជេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

អាវសថវិហារសិក្ខាបទំ

៤៨. យា បន ភិក្ខុនី អាវសថំ អនិស្សជ្ជិត្វា ចារិកំ បក្កមេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

តិរច្ឆានវិជ្ជាបរិយាបុណនសិក្ខាបទំ

៤៩. យា បន ភិក្ខុនី តិរច្ឆានវិជ្ជំ បរិយាបុណេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

តិរច្ឆានវិជ្ជាវាចនសិក្ខាបទំ

៥០. យា បន ភិក្ខុនី តិរច្ឆានវិជ្ជំ វាចេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

ចិត្តាគារវគ្គោ បញ្ចមោ។

អារាមបវិសនសិក្ខាបទំ

៥១. យា បន ភិក្ខុនី ជានំ សភិក្ខុកំ អារាមំ អនាបុច្ឆា បវិសេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

ភិក្ខុអក្កោសនសិក្ខាបទំ

៥២. យា បន ភិក្ខុនី ភិក្ខុំ អក្កោសេយ្យ វា បរិភាសេយ្យ វា, បាចិត្តិយំ។

គណបរិភាសនសិក្ខាបទំ

៥៣. យា បន ភិក្ខុនី ចណ្ឌីកតា គណំ បរិភាសេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

បវារិតសិក្ខាបទំ

៥៤. យា បន ភិក្ខុនី និមន្តិតា វា បវារិតា វា ខាទនីយំ វា ភោជនីយំ វា ខាទេយ្យ វា ភុញ្ជេយ្យ វា, បាចិត្តិយំ។

កុលមច្ឆរិនីសិក្ខាបទំ

៥៥. យា បន ភិក្ខុនី កុលមច្ឆរិនី អស្ស, បាចិត្តិយំ។

អភិក្ខុកាវាសសិក្ខាបទំ

៥៦. យា បន ភិក្ខុនី អភិក្ខុកេ អាវាសេ វស្សំ វសេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

អបារណាសិក្ខាបទំ

៥៧. យា បន ភិក្ខុនី វស្សំវុដ្ឋា ឧភតោសង្ឃេ តីហិ ឋានេហិ ន បវារេយ្យ ទិដ្ឋេន វា សុតេន វា បរិសង្កាយ វា, បាចិត្តិយំ។

ឱវាទសិក្ខាបទំ

៥៨. យា បន ភិក្ខុនី ឱវាទាយ វា សំវាសាយ វា ន គច្ឆេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

ឱវាទូបសង្កមនសិក្ខាបទំ

៥៩. អន្វទ្ធមាសំ ភិក្ខុនិយា ភិក្ខុសង្ឃតោ ទ្វេ ធម្មា បច្ចាសីសិតព្ពា ឧបោសថបុច្ឆកញ្ច ឱវាទូបសង្កមនញ្ច។ តំ អតិក្កាមេន្តិយា បាចិត្តិយំ។

បសាខេជាតសិក្ខាបទំ

៦០. យា បន ភិក្ខុនី បសាខេ ជាតំ គណ្ឌំ វា រុធិតំ វា អនបលោកេត្វា សង្ឃំ វា គណំ វា បុរិសេន សទ្ធិំ ឯកេនេកា ភេទាបេយ្យ វា ផាលាបេយ្យ វា ធោវាបេយ្យ វា អាលិម្បាបេយ្យ វា ពន្ធាបេយ្យ វា មោចាបេយ្យ វា, បាចិត្តិយំ។

អារាមវគ្គោ ឆដ្ឋោ។

គព្ភិនីសិក្ខាបទំ

៦១. យា បន ភិក្ខុនី គព្ភិនី វុដ្ឋាបេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

បាយន្តីសិក្ខាបទំ

៦២. យា បន ភិក្ខុនី បាយន្តី វុដ្ឋាបេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

បឋមសិក្ខមានសិក្ខាបទំ

៦៣. យា បន ភិក្ខុនី ទ្វេ វស្សានិ ឆសុ ធម្មេសុ អសិក្ខិតសិក្ខំ សិក្ខមានំ វុដ្ឋាបេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

ទុតិយសិក្ខមានសិក្ខាបទំ

៦៤. យា បន ភិក្ខុនី ទ្វេ វស្សានិ ឆសុ ធម្មេសុ សិក្ខិតសិក្ខំ សិក្ខមានំ សង្ឃេន អសម្មតំ វុដ្ឋាបេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

បឋមគិហិគតសិក្ខាបទំ

៦៥. យា បន ភិក្ខុនី ឩនទ្វាទសវស្សំ គិហិគតំ វុដ្ឋាបេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

ទុតិយគិហិគតសិក្ខាបទំ

៦៦. យា បន ភិក្ខុនី បរិបុណ្ណទ្វាទសវស្សំ គិហិគតំ ទ្វេ វស្សានិ ឆសុ ធម្មេសុ អសិក្ខិតសិក្ខំ វុដ្ឋាបេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

តតិយគិហិគតសិក្ខាបទំ

៦៧. យា បន ភិក្ខុនី បរិបុណ្ណទ្វាទសវស្សំ គិហិគតំ ទ្វេ វស្សានិ ឆសុ ធម្មេសុ សិក្ខិតសិក្ខំ សង្ឃេន អសម្មតំ វុដ្ឋាបេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

បឋមសហជីវិនីសិក្ខាបទំ

៦៨. យា បន ភិក្ខុនី សហជីវិនឹ វុដ្ឋាបេត្វា ទ្វេ វស្សានិ នេវ អនុគ្គណ្ហេយ្យ ន អនុគ្គណ្ហាបេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

បវត្តិនីនានុពន្ធនសិក្ខាបទំ

៦៩. យា បន ភិក្ខុនី វុដ្ឋាបិតំ បវត្តិនឹ ទ្វេ វស្សានិ នានុពន្ធេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

ទុតិយសហជីវិនីសិក្ខាបទំ

៧០. យា បន ភិក្ខុនី សហជីវិនឹ វុដ្ឋាបេត្វា នេវ វូបកាសេយ្យ ន វូបកាសាបេយ្យ អន្តមសោ ឆប្បញ្ចយោជនានិបិ, បាចិត្តិយំ។

គព្ភិនិវគ្គោ សត្តមោ។

បឋមកុមារិភូតសិក្ខាបទំ

៧១. យា បន ភិក្ខុនី ឩនវីសតិវស្សំ កុមារិភូតំ វុដ្ឋាបេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

ទុតិយកុមារិភូតសិក្ខាបទំ

៧២. យា បន ភិក្ខុនី បរិបុណ្ណវីសតិវស្សំ កុមារិភូតំ ទ្វេ វស្សានិ ឆសុ ធម្មេសុ អសិក្ខិតសិក្ខំ វុដ្ឋាបេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

តតិយកុមារិភូតសិក្ខាបទំ

៧៣. យា បន ភិក្ខុនី បរិបុណ្ណវីសតិវស្សំ កុមារិភូតំ ទ្វេ វស្សានិ ឆសុ ធម្មេសុ សិក្ខិតសិក្ខំ សង្ឃេន អសម្មតំ វុដ្ឋាបេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

ឩនទ្វាទសវស្សសិក្ខាបទំ

៧៤. យា បន ភិក្ខុនី ឩនទ្វាទសវស្សា វុដ្ឋាបេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

បរិបុណ្ណទ្វាទសវស្សសិក្ខាបទំ

៧៥. យា បន ភិក្ខុនី បរិបុណ្ណទ្វាទសវស្សា សង្ឃេន អសម្មតា វុដ្ឋាបេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

ខិយ្យនធម្មសិក្ខាបទំ

៧៦. យា បន ភិក្ខុនី “អលំ តាវ តេ, អយ្យេ, វុដ្ឋាបិតេនា”តិ វុច្ចមានា “សាធូ”តិ បដិស្សុណិត្វា សា បច្ឆា ខិយ្យនធម្មំ អាបជ្ជេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

បឋមសិក្ខមានវុដ្ឋាបនសិក្ខាបទំ

៧៧. យា បន ភិក្ខុនី សិក្ខមានំ “សចេ មេ ត្វំ, អយ្យេ, ចីវរំ ទស្សសិ, ឯវាហំ តំ វុដ្ឋាបេស្សាមី”តិ វត្វា សា បច្ឆា អនន្តរាយិកិនី នេវ វុដ្ឋាបេយ្យ, ន វុដ្ឋាបនាយ ឧស្សុក្កំ ករេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

ទុតិយសិក្ខមានវុដ្ឋាបនសិក្ខាបទំ

៧៨. យា បន ភិក្ខុនី សិក្ខមានំ “សចេ មំ ត្វំ, អយ្យេ, ទ្វេ វស្សានិ អនុពន្ធិស្សសិ, ឯវាហំ តំ វុដ្ឋាបេស្សាមី”តិ វត្វា សា បច្ឆា អនន្តរាយិកិនី នេវ វុដ្ឋាបេយ្យ, ន វុដ្ឋាបនាយ ឧស្សុក្កំ ករេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

សោកាវាសសិក្ខាបទំ

៧៩. យា បន ភិក្ខុនី បុរិសសំសដ្ឋំ កុមារកសំសដ្ឋំ ចណ្ឌី សោកាវាសំ សិក្ខមានំ វុដ្ឋាបេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

អននុញ្ញាតសិក្ខាបទំ

៨០. យា បន ភិក្ខុនី មាតាបិតូហិ វា សាមិកេន វា អននុញ្ញាតំ សិក្ខមានំ វុដ្ឋាបេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

បារិវាសិកសិក្ខាបទំ

៨១. យា បន ភិក្ខុនី បារិវាសិកឆន្ទទានេន សិក្ខមានំ វុដ្ឋាបេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

អនុវស្សសិក្ខាបទំ

៨២. យា បន ភិក្ខុនី អនុវស្សំ វុដ្ឋាបេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

ឯកវស្សសិក្ខាបទំ

៨៣. យា បន ភិក្ខុនី ឯកំ វស្សំ ទ្វេ វុដ្ឋាបេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

កុមារិភូតវគ្គោ អដ្ឋមោ។

ឆត្តុបាហនសិក្ខាបទំ

៨៤. យា បន ភិក្ខុនី អគិលានា ឆត្តុបាហនំ ធារេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

យានសិក្ខាបទំ

៨៥. យា បន ភិក្ខុនី អគិលានា យានេន យាយេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

សង្ឃាណិសិក្ខាបទំ

៨៦. យា បន ភិក្ខុនី សង្ឃាណឹ ធារេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

ឥត្ថាលង្ការសិក្ខាបទំ

៨៧. យា បន ភិក្ខុនី ឥត្ថាលង្ការំ ធារេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

គន្ធវណ្ណកសិក្ខាបទំ

៨៨. យា បន ភិក្ខុនី គន្ធវណ្ណកេន នហាយេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

វាសិតកសិក្ខាបទំ

៨៩. យា បន ភិក្ខុនី វាសិតកេន បិញ្ញាកេន នហាយេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

ភិក្ខុនិឧម្មទ្ទាបនសិក្ខាបទំ

៩០. យា បន ភិក្ខុនី ភិក្ខុនិយា ឧម្មទ្ទាបេយ្យ វា បរិមទ្ទាបេយ្យ វា, បាចិត្តិយំ។

សិក្ខមានឧម្មទ្ទាបនសិក្ខាបទំ

៩១. យា បន ភិក្ខុនី សិក្ខមានាយ ឧម្មទ្ទាបេយ្យ វា បរិមទ្ទាបេយ្យ វា, បាចិត្តិយំ។

សាមណេរីឧម្មទ្ទាបនសិក្ខាបទំ

៩២. យា បន ភិក្ខុនី សាមណេរិយា ឧម្មទ្ទាបេយ្យ វា បរិមទ្ទាបេយ្យ វា, បាចិត្តិយំ។

គិហិនិឧម្មទ្ទាបនសិក្ខាបទំ

៩៣. យា បន ភិក្ខុនី គិហិនិយា ឧម្មទ្ទាបេយ្យ វា បរិមទ្ទាបេយ្យ វា, បាចិត្តិយំ។

អនាបុច្ឆាសិក្ខាបទំ

៩៤. យា បន ភិក្ខុនី ភិក្ខុស្ស បុរតោ អនាបុច្ឆា អាសនេ និសីទេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

បញ្ហាបុច្ឆនសិក្ខាបទំ

៩៥. យា បន ភិក្ខុនី អនោកាសកតំ ភិក្ខុំ បញ្ហំ បុច្ឆេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

អសំកច្ចិកសិក្ខាបទំ

៩៦. យា បន ភិក្ខុនី អសំកច្ចិកា គាមំ បវិសេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

ឆត្តុបាហនវគ្គោ នវមោ។

មុសាវាទសិក្ខាបទំ

៩៧. សម្បជានមុសាវាទេ បាចិត្តិយំ។

ឱមសវាទសិក្ខាបទំ

៩៨. ឱមសវាទេ បាចិត្តិយំ។

បេសុញ្ញសិក្ខាបទំ

៩៩. ភិក្ខុនិបេសុញ្ញេ បាចិត្តិយំ។

បទសោធម្មសិក្ខាបទំ

១០០. យា បន ភិក្ខុនី អនុបសម្បន្នំ បទសោ ធម្មំ វាចេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

បឋមសហសេយ្យសិក្ខាបទំ

១០១. យា បន ភិក្ខុនី អនុបសម្បន្នាយ ឧត្តរិទិរត្តតិរត្តំ សហសេយ្យំ កប្បេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

ទុតិយសហសេយ្យសិក្ខាបទំ

១០២. យា បន ភិក្ខុនី បុរិសេន សហសេយ្យំ កប្បេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

ធម្មទេសនាសិក្ខាបទំ

១០៣. យា បន ភិក្ខុនី បុរិសស្ស ឧត្តរិឆប្បញ្ចវាចាហិ ធម្មំ ទេសេយ្យ អញ្ញត្រ វិញ្ញុនា ឥត្ថិវិគ្គហេន, បាចិត្តិយំ។

ភូតារោចនសិក្ខាបទំ

១០៤. យា បន ភិក្ខុនី អនុបសម្បន្នាយ ឧត្តរិមនុស្សធម្មំ អារោចេយ្យ, ភូតស្មិំ បាចិត្តិយំ។

ទុដ្ឋុល្លារោចនសិក្ខាបទំ

១០៥. យា បន ភិក្ខុនី ភិក្ខុនិយា ទុដ្ឋុល្លំ អាបត្តិំ អនុបសម្បន្នាយ អារោចេយ្យ អញ្ញត្រ ភិក្ខុនិសម្មុតិយា, បាចិត្តិយំ។

បថវីខណនសិក្ខាបទំ

១០៦. យា បន ភិក្ខុនី បថវិំ ខណេយ្យ វា ខណាបេយ្យ វា, បាចិត្តិយំ។

មុសាវាទវគ្គោ ទសមោ។

ភូតគាមសិក្ខាបទំ

១០៧. ភូតគាមបាតព្យតាយ បាចិត្តិយំ។

អញ្ញវាទកសិក្ខាបទំ

១០៨. អញ្ញវាទកេ, វិហេសកេ បាចិត្តិយំ។

ឧជ្ឈាបនកសិក្ខាបទំ

១០៩. ឧជ្ឈាបនកេ, ខិយ្យនកេ បាចិត្តិយំ។

បឋមសេនាសនសិក្ខាបទំ

១១០. យា បន ភិក្ខុនី សង្ឃិកំ មញ្ចំ វា បីឋំ វា ភិសិំ វា កោច្ឆំ វា អជ្ឈោកាសេ សន្ថរិត្វា វា សន្ថរាបេត្វា វា តំ បក្កមន្តី នេវ ឧទ្ធរេយ្យ, ន ឧទ្ធរាបេយ្យ, អនាបុច្ឆំ វា គច្ឆេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

ទុតិយសេនាសនសិក្ខាបទំ

១១១. យា បន ភិក្ខុនី សង្ឃិកេ វិហារេ សេយ្យំ សន្ថរិត្វា វា សន្ថរាបេត្វា វា តំ បក្កមន្តី នេវ ឧទ្ធរេយ្យ, ន ឧទ្ធរាបេយ្យ, អនាបុច្ឆំ វា គច្ឆេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

អនុបខជ្ជសិក្ខាបទំ

១១២. យា បន ភិក្ខុនី សង្ឃិកេ វិហារេ ជានំ បុព្ពុបគតំ ភិក្ខុនី អនុបខជ្ជ សេយ្យំ កប្បេយ្យ “យស្សា សម្ពាធោ ភវិស្សតិ, សា បក្កមិស្សតី”តិ ឯតទេវ បច្ចយំ ករិត្វា អនញ្ញំ, បាចិត្តិយំ។

និក្កឌ្ឍនសិក្ខាបទំ

១១៣. យា បន ភិក្ខុនី ភិក្ខុនី កុបិតា អនត្តមនា សង្ឃិកា វិហារា និក្កឌ្ឍេយ្យ វា និក្កឌ្ឍាបេយ្យ វា, បាចិត្តិយំ។

វេហាសកុដិសិក្ខាបទំ

១១៤. យា បន ភិក្ខុនី សង្ឃិកេ វិហារេ ឧបរិវេហាសកុដិយា អាហច្ចបាទកំ មញ្ចំ វា បីឋំ វា អភិនិសីទេយ្យ វា អភិនិបជ្ជេយ្យ វា, បាចិត្តិយំ។

មហល្លកវិហារសិក្ខាបទំ

១១៥. មហល្លកំ បន ភិក្ខុនិយា វិហារំ ការយមានាយ យាវ ទ្វារកោសា អគ្គឡដ្ឋបនាយ, អាលោកសន្ធិបរិកម្មាយ ទ្វត្តិច្ឆទនស្ស បរិយាយំ អប្បហរិតេ ឋិតាយ អធិដ្ឋាតព្ពំ។ តតោ ចេ ឧត្តរិ អប្បហរិតេបិ ឋិតា អធិដ្ឋហេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

សប្បាណកសិក្ខាបទំ

១១៦. យា បន ភិក្ខុនី ជានំ សប្បាណកំ ឧទកំ តិណំ វា មត្តិកំ វា សិញ្ចេយ្យ វា សិញ្ចាបេយ្យ វា, បាចិត្តិយំ។

ភូតគាមវគ្គោ ឯកាទសមោ។

អាវសថបិណ្ឌសិក្ខាបទំ

១១៧. អគិលានាយ ភិក្ខុនិយា ឯកោ អាវសថបិណ្ឌោ ភុញ្ជិតព្ពោ។ តតោ ចេ ឧត្តរិ ភុញ្ជេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

គណភោជនសិក្ខាបទំ

១១៨. គណភោជនេ អញ្ញត្រ សមយា បាចិត្តិយំ។ តត្ថាយំ សមយោ, គិលានសមយោ, ចីវរទានសមយោ , ចីវរការសមយោ, អទ្ធានគមនសមយោ, នាវាភិរុហនសមយោ, មហាសមយោ, សមណភត្តសមយោ, អយំ តត្ថ សមយោ។

កាណមាតុសិក្ខាបទំ

១១៩. ភិក្ខុនី បនេវ កុលំ ឧបគតំ បូវេហិ វា មន្ថេហិ វា អភិហដ្ឋុំ បវារេយ្យ, អាកង្ខមានាយ ភិក្ខុនិយា ទ្វត្តិបត្តបូរា បដិគ្គហេតព្ពា។ តតោ ចេ ឧត្តរិ បដិគ្គណ្ហេយ្យ, បាចិត្តិយំ។ ទ្វត្តិបត្តបូរេ បដិគ្គហេត្វា តតោ នីហរិត្វា ភិក្ខុនីហិ សទ្ធឹ សំវិភជិតព្ពំ, អយំ តត្ថ សាមីចិ។

វិកាលភោជនសិក្ខាបទំ

១២០. យា បន ភិក្ខុនី វិកាលេ ខាទនីយំ វា ភោជនីយំ វា ខាទេយ្យ វា ភុញ្ជេយ្យ វា, បាចិត្តិយំ។

សន្និធិការកសិក្ខាបទំ

១២១. យា បន ភិក្ខុនី សន្និធិការកំ ខាទនីយំ វា ភោជនីយំ វា ខាទេយ្យ វា ភុញ្ជេយ្យ វា, បាចិត្តិយំ។

ទន្តបោនសិក្ខាបទំ

១២២. យា បន ភិក្ខុនី អទិន្នំ មុខទ្វារំ អាហារំ អាហរេយ្យ អញ្ញត្រ ឧទកទន្តបោនា, បាចិត្តិយំ។

ឧយ្យោជនសិក្ខាបទំ

១២៣. យា បន ភិក្ខុនី ភិក្ខុនី "ឯហាយ្យេ, គាមំ វា និគមំ វា បិណ្ឌាយ បវិសិស្សាមា"តិ តស្សា ទាបេត្វា វា អទាបេត្វា វា ឧយ្យោជេយ្យ "គច្ឆាយ្យេ, ន មេ តយា សទ្ធឹ កថា វា និសជ្ជា វា ផាសុ ហោតិ, ឯកិកាយ មេ កថា វា និសជ្ជា វា ផាសុ ហោតី"តិ ឯតទេវ បច្ចយំ ករិត្វា អនញ្ញំ, បាចិត្តិយំ។

សភោជនសិក្ខាបទំ

១២៤. យា បន ភិក្ខុនី សភោជនេ កុលេ អនុបខជ្ជ និសជ្ជំ កប្បេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

រហោបដិច្ឆន្នសិក្ខាបទំ

១២៥. យា បន ភិក្ខុនី បុរិសេន សទ្ធឹ រហោ បដិច្ឆន្នេ អាសនេ និសជ្ជំ កប្បេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

រហោនិសជ្ជសិក្ខាបទំ

១២៦. យា បន ភិក្ខុនី បុរិសេន សទ្ធឹ ឯកេនេកា រហោ និសជ្ជំ កប្បេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

ភោជនវគ្គោ ទុតិយោ។

ចារិត្តសិក្ខាបទំ

១២៧. យា បន ភិក្ខុនី និមន្តិតា សភត្តា សមានា សន្តឹ ភិក្ខុនឹ អនាបុច្ឆា បុរេភត្តំ វា បច្ឆាភត្តំ វា កុលេសុ ចារិត្តំ អាបជ្ជេយ្យ អញ្ញត្រ សមយា, បាចិត្តិយំ។ តត្ថាយំ សមយោ, ចីវរទានសមយោ, ចីវរការសមយោ, អយំ តត្ថ សមយោ។

មហានាមសិក្ខាបទំ

១២៨. អគិលានាយ ភិក្ខុនិយា ចតុមាសប្បច្ចយបវារណា សាទិតព្ពា អញ្ញត្រ បុនបវារណាយ, អញ្ញត្រ និច្ចបវារណាយ។ តតោ ចេ ឧត្តរិ សាទិយេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

ឧយ្យុត្តសេនាសិក្ខាបទំ

១២៩. យា បន ភិក្ខុនី ឧយ្យុត្តំ សេនំ ទស្សនាយ គច្ឆេយ្យ អញ្ញត្រ តថារូបប្បច្ចយា, បាចិត្តិយំ។

សេនាវាសសិក្ខាបទំ

១៣០. សិយា ច តស្សា ភិក្ខុនិយា កោចិទេវ បច្ចយោ សេនំ គមនាយ, ទិរត្តតិរត្តំ តាយ ភិក្ខុនិយា សេនាយ វសិតព្ពំ។ តតោ ចេ ឧត្តរិ វសេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

ឧយ្យោធិកសិក្ខាបទំ

១៣១. ទិរត្តតិរត្តំ ចេ ភិក្ខុនី សេនាយ វសមានា ឧយ្យោធិកំ វា ពលគ្គំ វា សេនាព្យូហំ វា អនីកទស្សនំ វា គច្ឆេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

សុរាបានសិក្ខាបទំ

១៣២. សុរាមេរយបានេ បាចិត្តិយំ។

អង្គុលិបតោទកសិក្ខាបទំ

១៣៣. អង្គុលិបតោទកេ បាចិត្តិយំ។

ហសធម្មសិក្ខាបទំ

១៣៤. ឧទកេ ហសធម្មេ បាចិត្តិយំ។

អនាទរិយសិក្ខាបទំ

១៣៥. អនាទរិយេ បាចិត្តិយំ។

ភីសាបនសិក្ខាបទំ

១៣៦. យា បន ភិក្ខុនី ភិក្ខុនឹ ភីសាបេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

ចារិត្តវគ្គោ តេរសមោ។

ជោតិសិក្ខាបទំ

១៣៧. យា បន ភិក្ខុនី អគិលានា វិសិព្ពនាបេក្ខា ជោតឹ សមាទហេយ្យ វា សមាទហាបេយ្យ វា អញ្ញត្រ តថារូបប្បច្ចយា, បាចិត្តិយំ។

នហានសិក្ខាបទំ

១៣៨. យា បន ភិក្ខុនី ឱរេនទ្ធមាសំ នហាយេយ្យ អញ្ញត្រ សមយា, បាចិត្តិយំ។ តត្ថាយំ សមយោ "ទិយឌ្ឍោ មាសោ សេសោ គិម្ហាន"ន្តិ "វស្សានស្ស បឋមោ មាសោ" ឥច្ចេតេ អឌ្ឍតេយ្យមាសា ឧណ្ហសមយោ, បរិឡាហសមយោ, គិលានសមយោ, កម្មសមយោ, អទ្ធានគមនសមយោ, វាតវុដ្ឋិសមយោ, អយំ តត្ថ សមយោ។

ទុព្ពណ្ណករណសិក្ខាបទំ

១៣៩. នវំ បន ភិក្ខុនិយា ចីវរលាភាយ តិណ្ណំ ទុព្ពណ្ណករណានំ អញ្ញតរំ ទុព្ពណ្ណករណំ អាទាតព្ពំ នីលំ វា កទ្ទមំ វា កាឡសាមំ វា។ អនាទា ចេ ភិក្ខុនី តិណ្ណំ ទុព្ពណ្ណករណានំ អញ្ញតរំ ទុព្ពណ្ណករណំ នវំ ចីវរំ បរិភុញ្ជេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

វិកប្បនសិក្ខាបទំ

១៤០. យា បន ភិក្ខុនី ភិក្ខុស្ស វា ភិក្ខុនិយា វា សិក្ខមានាយ វា សាមណេរស្ស វា សាមណេរិយា វា សាមំ ចីវរំ វិកប្បេត្វា អបច្ចុទ្ធារណំ បរិភុញ្ជេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

អបនិធាបនសិក្ខាបទំ

១៤១. យា បន ភិក្ខុនី ភិក្ខុនិយា បត្តំ វា ចីវរំ វា និសីទនំ វា សូចិឃរំ វា កាយពន្ធនំ វា អបនិធេយ្យ វា អបនិធាបេយ្យ វា អន្តមសោ ហសាបេក្ខាបិ, បាចិត្តិយំ។

សញ្ចិច្ចសិក្ខាបទំ

១៤២. យា បន ភិក្ខុនី សញ្ចិច្ច បាណំ ជីវិតា វោរោបេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

សប្បាណកសិក្ខាបទំ

១៤៣. យា បន ភិក្ខុនី ជានំ សប្បាណកំ ឧទកំ បរិភុញ្ជេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

ឧក្កោដនសិក្ខាបទំ

១៤៤. យា បន ភិក្ខុនី ជានំ យថាធម្មំ និហតាធិករណំ បុនកម្មាយ ឧក្កោដេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

ថេយ្យសត្ថសិក្ខាបទំ

១៤៥. យា បន ភិក្ខុនី ជានំ ថេយ្យសត្ថេន សទ្ធិំ សំវិធាយ ឯកទ្ធានមគ្គំ បដិបជ្ជេយ្យ អន្តមសោ គាមន្តរម្បិ, បាចិត្តិយំ។

អរិដ្ឋសិក្ខាបទំ

១៤៦. យា បន ភិក្ខុនី ឯវំ វទេយ្យ "តថាហំ ភគវតា ធម្មំ ទេសិតំ អាជានាមិ, យថា យេមេ អន្តរាយិកា ធម្មា វុត្តា ភគវតា, តេ បដិសេវតោ នាលំ អន្តរាយាយា"តិ។ សា ភិក្ខុនី ភិក្ខុនីហិ ឯវមស្ស វចនីយា "មាយ្យេ ឯវំ

អវច, មា ភគវន្តំ អព្ភាចិក្ខិ, ន ហិ សាធុ ភគវតោ អព្ភក្ខានំ, ន ហិ ភគវា ឯវំ វទេយ្យ, អនេកបរិយាយេនាយ្យេ អន្តរាយិកា ធម្មា អន្តរាយិកា វុត្តា ភគវតា, អលញ្ច បន តេ បដិសេវតោ អន្តរាយាយា”តិ។ ឯវញ្ច សា ភិក្ខុនី ភិក្ខុនីហិ វុច្ចមានា តថេវ បគ្គណ្ហេយ្យ, សា ភិក្ខុនី ភិក្ខុនីហិ យាវតតិយំ សមនុភាសិតព្ពា តស្ស បដិនិស្សគ្គាយ។ យាវតតិយញ្ចេ សមនុភាសិយមានា តំ បដិនិស្សជ្ជេយ្យ, ឥច្ចេតំ កុសលំ។ នោ ចេ បដិនិស្សជ្ជេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

ជោតិវគ្គោ ចុទ្ទសមោ។

ឧក្ខិត្តសម្ភោគសិក្ខាបទំ

១៤៧. យា បន ភិក្ខុនី ជានំ តថាវាទិនិយា ភិក្ខុនិយា អកដានុធម្មាយ តំ ទិដ្ឋឹ អប្បដិនិស្សដ្ឋាយ សទ្ធឹ សម្ភុញ្ជេយ្យ វា, សំវសេយ្យ វា, សហ វា សេយ្យំ កប្បេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

កណ្ដកសិក្ខាបទំ

១៤៨. សមណុទ្ទេសាបិ ចេ ឯវំ វទេយ្យ “តថាហំ ភគវតា ធម្មំ ទេសិតំ អាជានាមិ, យថា យេមេ អន្តរាយិកា ធម្មា វុត្តា ភគវតា, តេ បដិសេវតោ នាលំ អន្តរាយាយា”តិ។ សា សមណុទ្ទេសា ភិក្ខុនីហិ ឯវមស្ស វចនីយា “មាយ្យេ, សមណុទ្ទេសេ ឯវំ អវច, មា ភគវន្តំ អព្ភាចិក្ខិ, ន ហិ សាធុ ភគវតោ អព្ភក្ខានំ, ន ហិ ភគវា ឯវំ វទេយ្យ, អនេកបរិយាយេនាយ្យេ, សមណុទ្ទេសេ អន្តរាយិកា ធម្មា អន្តរាយិកា វុត្តា ភគវតា, អលញ្ច បន តេ បដិសេវតោ អន្តរាយាយា”តិ។ ឯវញ្ច សា សមណុទ្ទេសា ភិក្ខុនីហិ វុច្ចមានា តថេវ បគ្គណ្ហេយ្យ, សា សមណុទ្ទេសា ភិក្ខុនីហិ ឯវមស្ស វចនីយា “អជ្ជតគ្គេ តេ, អយ្យេ, សមណុទ្ទេសេ ន ចេវ សោ ភគវា សត្ថា អបទិសិតព្ពោ, យម្បិ ចញ្ញា សមណុទ្ទេសា លភន្តិ ភិក្ខុនីហិ សទ្ធឹ ទិរត្តតិរត្តំ សហសេយ្យំ, សាបិ តេ នត្ថិ, ចរ បិរេ, វិនស្សា”តិ។ យា បន ភិក្ខុនី ជានំ តថានាសិតំ សមណុទ្ទេសំ ឧបលាបេយ្យ វា, ឧបដ្ឋាបេយ្យ វា, សម្ភុញ្ជេយ្យ វា, សហ វា សេយ្យំ កប្បេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

សហធម្មិកសិក្ខាបទំ

១៤៩. យា បន ភិក្ខុនី ភិក្ខុនីហិ សហធម្មិកំ វុច្ចមានា ឯវំ វទេយ្យ “ន តាវាហំ, អយ្យេ, ឯតស្មឹ សិក្ខាបទេ សិក្ខិស្សាមិ, យាវ ន អញ្ញំ ភិក្ខុនឹ ព្យត្តំ វិនយធរំ បរិបុច្ឆាមី”តិ, បាចិត្តិយំ។ សិក្ខមានាយ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនិយា អញ្ញាតព្ពំ បរិបុច្ឆិតព្ពំ បរិបញ្ហិតព្ពំ, អយំ តត្ថ សាមីចិ។

វិលេខនសិក្ខាបទំ

១៥០. យា បន ភិក្ខុនី បាតិមោក្ខេ ឧទ្ទិស្សមានេ ឯវំ វទេយ្យ “កឹ បនិមេហិ ខុទ្ទានុខុទ្ទកេហិ សិក្ខាបទេហិ ឧទ្ទិដ្ឋេហិ, យាវទេវ កុក្កុច្ចាយ វិហេសាយ វិលេខាយ សំវត្តន្តី”តិ, សិក្ខាបទវិវណ្ណកេ បាចិត្តិយំ។

មោហនសិក្ខាបទំ

១៥១. យា បន ភិក្ខុនី អន្វទ្ធមាសំ បាតិមោក្ខេ ឧទ្ទិស្សមានេ ឯវំ វទេយ្យ “ឥទានេវ ខោ អហំ, អយ្យេ, ជានាមិ អយម្បិ កិរ ធម្មោ សុត្តាគតោ សុត្តបរិយាបន្នោ អន្វទ្ធមាសំ ឧទ្ទេសំ អាគច្ឆតី”តិ, តញ្ចេ ភិក្ខុនឹ អញ្ញា ភិក្ខុនិយោ ជានេយ្យុំ និសិន្នបុព្ពំ ឥមាយ ភិក្ខុនិយា ទ្វត្តិក្ខត្តុំ បាតិមោក្ខេ ឧទ្ទិស្សមានេ, កោ បន វាទោ ភិយ្យោ, ន ច តស្សា ភិក្ខុនិយា អញ្ញាណកេន មុត្តិ អត្ថិ, យញ្ច តត្ថ អាបត្តឹ អាបន្នា, តញ្ច យថាធម្មោ ការេតព្ពោ, ឧត្តរិ ចស្សា មោហោ អារោបេតព្ពោ “តស្សា តេ, អយ្យេ, អលាភា, តស្សា តេ ទុល្លទ្ធំ, យំ ត្វំ បាតិមោក្ខេ ឧទ្ទិស្សមានេ ន សាធុកំ អដ្ឋឹ កត្វា មនសិ ករោសី”តិ, ឥទំ តស្មឹ មោហនកេ បាចិត្តិយំ។

បហារសិក្ខាបទំ

១៥២. យា បន ភិក្ខុនី ភិក្ខុនិយា កុបិតា អនត្តមនា បហារំ ទទេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

តលសត្តិកសិក្ខាបទំ

១៥៣. យា បន ភិក្ខុនី ភិក្ខុនិយា កុបិតា អនត្តមនា តលសត្តិកំ ឧគ្គិរេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

អមូលកសិក្ខាបទំ

១៥៤. យា បន ភិក្ខុនី ភិក្ខុនី អមូលកេន សង្ឃាទិសេសេន អនុទ្ធំសេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

សញ្ចិច្ចសិក្ខាបទំ

១៥៥. យា បន ភិក្ខុនី ភិក្ខុនិយា សញ្ចិច្ច កុក្កុច្ចំ ឧបទហេយ្យ “ឥតិស្សា មុហុត្តម្បិ អផាសុ ភវិស្សតី”តិ ឯតទេវ បច្ចយំ ករិត្វា អនញ្ញំ, បាចិត្តិយំ។

ឧបស្សុតិ សិក្ខាបទំ

១៥៦. យា បន ភិក្ខុនី ភិក្ខុនីនំ ភណ្ឌនជាតានំ កលហជាតានំ វិវាទាបន្នានំ ឧបស្សុតិំ តិដ្ឋេយ្យ “យំ ឥមា ភណិស្សន្តិ, តំ សោស្សាមី”តិ ឯតទេវ បច្ចយំ ករិត្វា អនញ្ញំ, បាចិត្តិយំ។

ទិដ្ឋិវគ្គោ បន្នរសមោ។

កម្មប្បដិពាហនសិក្ខាបទំ

១៥៧. យា បន ភិក្ខុនី ធម្មិកានំ កម្មានំ ឆន្ទំ ទត្វា បច្ឆា ខីយនធម្មំ អាបជ្ជេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

ឆន្ទំអទត្វាគមនសិក្ខាបទំ

១៥៨. យា បន ភិក្ខុនី សង្ឃេ វិនិច្ឆយកថាយ វត្តមានាយ ឆន្ទំ អទត្វា ឧដ្ឋាយាសនា បក្កមេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

ទុព្ពលសិក្ខាបទំ

១៥៩. យា បន ភិក្ខុនី សមគ្គេន សង្ឃេន ចីវរំ ទត្វា បច្ឆា ខីយនធម្មំ អាបជ្ជេយ្យ “យថាសន្ថុតំ ភិក្ខុនិយោ សង្ឃិកំ លាភំ បរិណាមេន្តី”តិ, បាចិត្តិយំ។

បរិណាមនសិក្ខាបទំ

១៦០. យា បន ភិក្ខុនី ជានំ សង្ឃិកំ លាភំ បរិណតំ បុគ្គលស្ស បរិណាមេយ្យ, បាចិត្តិយំ។

រតនសិក្ខាបទំ

១៦១. យា បន ភិក្ខុនី រតនំ វា រតនសម្មតំ វា អញ្ញត្រ អជ្ឈារាមា វា អជ្ឈាវសថា វា ឧគ្គណ្ហេយ្យ វា ឧគ្គណ្ហាបេយ្យ វា, បាចិត្តិយំ។ រតនំ វា បន ភិក្ខុនិយា រតនសម្មតំ វា អជ្ឈារាមេ វា អជ្ឈាវសថេ វា ឧគ្គហេត្វា វា ឧគ្គហាបេត្វា វា និក្ខិបិតព្វំ “យស្ស ភវិស្សតិ, សោ ហរិស្សតី”តិ, អយំ តត្ថ សាមីចិ។

សូចិឃរសិក្ខាបទំ

១៦២. យា បន ភិក្ខុនី អដ្ឋិមយំ វា ទន្តមយំ វា វិសាណមយំ វា សូចិឃរំ ការាបេយ្យ, ភេទនកំ បាចិត្តិយំ។

មញ្ចបីឋសិក្ខាបទំ

១៦៣. នវំ បន ភិក្ខុនិយា មញ្ចំ វា បីឋំ វា ការយមានាយ អដ្ឋង្គុលបាទកំ ការេតព្វំ សុគតង្គុលេន អញ្ញត្រ ហេដ្ឋិមាយ អដនិយា។ តំ អតិក្កាមេន្តិយា ឆេទនកំ បាចិត្តិយំ។

តូលោនទ្ធសិក្ខាបទំ

១៦៤. យា បន ភិក្ខុនី មញ្ចំ វា បីឋំ វា តូលោនទ្ធំ ការាបេយ្យ, ឧទ្ទាលនកំ បាចិត្តិយំ។

កណ្ឌុប្បដិច្ឆាទិសិក្ខាបទំ

១៦៥. កណ្ឌុប្បដិច្ឆាទី បន ភិក្ខុនិយា ការយមានាយ បមាណិកា ការេតព្ពា, តត្រិទំ បមាណំ, ទីឃសោ ចតស្សោ វិទត្ថិយោ សុគតវិទត្ថិយា, តិរិយំ ទ្វេ វិទត្ថិយោ។ តំ អតិក្កាមេន្តិយា ឆេទនកំ បាចិត្តិយំ។

នន្ទសិក្ខាបទំ

១៦៦. យា បន ភិក្ខុនី សុគតចីវរប្បមាណំ ចីវរំ ការាបេយ្យ, អតិរេកំ វា, ឆេទនកំ បាចិត្តិយំ។ តត្រិទំ សុគតស្ស សុគតចីវរប្បមាណំ, ទីឃសោ នវ វិទត្ថិយោ សុគតវិទត្ថិយា, តិរិយំ ឆ វិទត្ថិយោ, ឥទំ សុគតស្ស សុគតចីវរប្បមាណន្តិ។

ធម្មិកវគ្គោ សោឡសមោ។

ឧទ្ទិដ្ឋា ខោ, អយ្យាយោ, ឆសដ្ឋិសតា បាចិត្តិយា ធម្មា។ តត្ថាយ្យាយោ, បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ថ បរិសុទ្ធា, ទុតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ថ បរិសុទ្ធា, តតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ថ បរិសុទ្ធា, បរិសុទ្ធេត្ថាយ្យាយោ, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមីតិ។

បាចិត្តិយា និដ្ឋិតា។

បាដិទេសនីយា

ឥមេ ខោ បនាយ្យាយោ អដ្ឋ បាដិទេសនីយា

ធម្មា ឧទ្ទេសំ អាគច្ឆន្តិ។

សប្បិវិញ្ញាបនសិក្ខាបទំ

១. យា បន ភិក្ខុនី អគិលានា សប្បឹ វិញ្ញាបេត្វា ភុញ្ជេយ្យ, បដិទេសេតព្ពំ តាយ ភិក្ខុនិយា “គារយ្ហំ, អយ្យេ, ធម្មំ អាបជ្ជឹ អសប្បាយំ បាដិទេសនីយំ, តំ បដិទេសេមី”តិ។

តេលវិញ្ញាបនសិក្ខាបទំ

២. យា បន ភិក្ខុនី អគិលានា តេលំ វិញ្ញាបេត្វា ភុញ្ជេយ្យ...បេ.... តំ បដិទេសេមីតិ។

មធុវិញ្ញាបនសិក្ខាបទំ

៣. យា បន ភិក្ខុនី អគិលានា មធុំ វិញ្ញាបេត្វា ភុញ្ជេយ្យ...បេ.... តំ បដិទេសេមីតិ។

ផាណិតវិញ្ញាបនសិក្ខាបទំ

៤. យា បន ភិក្ខុនី អគិលានា ផាណិតំ វិញ្ញាបេត្វា ភុញ្ជេយ្យ...បេ.... តំ បដិទេសេមីតិ។

មច្ឆវិញ្ញាបនសិក្ខាបទំ

៥. យា បន ភិក្ខុនី អគិលានា មច្ឆំ វិញ្ញាបេត្វា ភុញ្ជេយ្យ...បេ.... តំ បដិទេសេមីតិ។

មំសវិញ្ញាបនសិក្ខាបទំ

៦. យា បន ភិក្ខុនី អគិលានា មំសំ វិញ្ញាបេត្វា ភុញ្ជេយ្យ...បេ.... តំ បដិទេសេមីតិ។

ខីរវិញ្ញាបនសិក្ខាបទំ

៧. យា បន ភិក្ខុនី អគិលានា ខីរំ វិញ្ញាបេត្វា ភុញ្ជេយ្យ...បេ.... តំ បដិទេសេមីតិ។

ទធិវិញ្ញាបនសិក្ខាបទំ

៨. យា បន ភិក្ខុនី អគិលានា ទធឹ វិញ្ញាបេត្វា ភុញ្ជេយ្យ, បដិទេសេតព្ពំ តាយ ភិក្ខុនិយា “គារយ្ហំ, អយ្យេ, ធម្មំ អាបជ្ជឹ អសប្បាយំ បាដិទេសនីយំ, តំ បដិទេសេមី”តិ។

ឧទ្ទិដ្ឋា ខោ, អយ្យាយោ, អដ្ឋ បាដិទេសនីយា ធម្មា។ តត្ថាយ្យាយោ, បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ថ បរិសុទ្ធា, ទុតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ថ បរិសុទ្ធា, តតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ថ បរិសុទ្ធា, បរិសុទ្ធេត្ថាយ្យាយោ, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមីតិ។

បាដិទេសនីយា និដ្ឋិតា។

សេខិយា

ឥមេ ខោ បនាយ្យាយោ, សេខិយា ធម្មា ឧទ្ទេសំ អាគច្ឆន្តិ។

បរិមណ្ឌលសិក្ខាបទំ

១. បរិមណ្ឌលំ និវាសេស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

២. បរិមណ្ឌលំ បារុបិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

សុប្បដិច្ឆន្នសិក្ខាបទំ

៣. សុប្បដិច្ឆន្នា អន្តរឃរេ គមិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

៤. សុប្បដិច្ឆន្នា អន្តរឃរេ និសីទិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

សុសំវុតសិក្ខាបទំ

៥. សុសំវុតា អន្តរឃរេ គមិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

៦. សុសំវុតា អន្តរឃរេ និសីទិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ឱក្ខិត្តចក្ខុសិក្ខាបទំ

៧. ឱក្ខិត្តចក្ខុនី អន្តរឃរេ គមិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

៨. ឱក្ខិត្តចក្ខុនី អន្តរឃរេ និសីទិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ឧក្ខិត្តកសិក្ខាបទំ

៩. ន ឧក្ខិត្តកាយ អន្តរឃរេ គមិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

១០. ន ឧក្ខិត្តកាយ អន្តរឃរេ និសីទិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

បរិមណ្ឌលវគ្គោ បឋមោ។

ឧជ្ជគ្ឃិកសិក្ខាបទំ

១១. ន ឧជ្ជគ្ឃិកាយ អន្តរឃរេ គមិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

១២. ន ឧជ្ជគ្ឃិកាយ អន្តរឃរេ និសីទិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ឧច្ចសទ្ទសិក្ខាបទំ

១៣. អប្បសទ្ទោ អន្តរឃរេ គមិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

១៤. អប្បសទ្ទោ អន្តរឃរេ និសីទិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

កាយប្បចាលកសិក្ខាបទំ

១៥. ន កាយប្បចាលកំ អន្តរឃរេ គមិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

១៦. ន កាយប្បចាលកំ អន្តរឃរេ និសីទិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ពាហុប្បចាលកសិក្ខាបទំ

១៧. ន ពាហុប្បចាលកំ អន្តរឃរេ គមិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

១៨. ន ពាហុប្បចាលកំ អន្តរឃរេ និសីទិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

សីសប្បចាលកសិក្ខាបទំ

១៩. ន សីសប្បចាលកំ អន្តរឃរេ គមិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

២០. ន សីសប្បចាលកំ អន្តរឃរេ និសីទិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ឧជ្ជគ្ឃិកវគ្គោ ទុតិយោ។

ខម្ភកតសិក្ខាបទំ

២១. ន ខម្ភកតោ អន្តរឃរេ គមិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

២២. ន ខម្ភកតោ អន្តរឃរេ និសីទិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ឱគុណ្ឋិតសិក្ខាបទំ

២៣. ន ឱគុណ្ឋិតោ អន្តរឃរេ គមិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

២៤. ន ឱគុណ្ឋិតោ អន្តរឃរេ និសីទិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ឧក្កុដិកសិក្ខាបទំ

២៥. ន ឧក្កុដិកាយ អន្តរឃរេ គមិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

បល្លត្ថិកសិក្ខាបទំ

២៦. ន បល្លត្ថិកាយ អន្តរឃរេ និសីទិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

សក្កច្ចបដិគ្គហណសិក្ខាបទំ

២៧. សក្កច្ចំ បិណ្ឌបាតំ បដិគ្គហេស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

បត្តសញ្ញិនីបដិគ្គហណសិក្ខាបទំ

២៨. បត្តសញ្ញិនី បិណ្ឌបាតំ បដិគ្គហេស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

សមសូបកបដិគ្គហណសិក្ខាបទំ

២៩. សមសូបកំ បិណ្ឌបាតំ បដិគ្គហេស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

សមតិត្តិកសិក្ខាបទំ

៣០. សមតិត្តិកំ បិណ្ឌបាតំ បដិគ្គហេស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ខម្ភកតវគ្គោ តតិយោ។

សក្កច្ចភុញ្ជនសិក្ខាបទំ

៣១. សក្កច្ចំ បិណ្ឌបាតំ ភុញ្ជិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

បត្តសញ្ញិនីភុញ្ជនសិក្ខាបទំ

៣២. បត្តសញ្ញិនី បិណ្ឌបាតំ ភុញ្ជិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

សបទានសិក្ខាបទំ

៣៣. សបទានំ បិណ្ឌបាតំ ភុញ្ជិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

សមសូបកសិក្ខាបទំ

៣៤. សមសូបកំ បិណ្ឌបាតំ ភុញ្ជិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ន ថូបកតសិក្ខាបទំ

៣៥. ន ថូបកតោ ឱមទ្ទិត្វា បិណ្ឌបាតំ ភុញ្ជិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ឱទនប្បដិច្ឆាទនសិក្ខាបទំ

៣៦. ន សូបំ វា ព្យញ្ជនំ វា ឱទនេន បដិច្ឆាទេស្សាមិ ភិយ្យោកម្យតំ ឧបាទាយាតិ សិក្ខា ករណីយា។

សូបោទនវិញ្ញត្តិសិក្ខាបទំ

៣៧. ន សូបំ វា ឱទនំ វា អគិលានា អត្តនោ អត្ថាយ វិញ្ញាបេត្វា ភុញ្ជិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ឧជ្ឈានសញ្ញិនីសិក្ខាបទំ

៣៨. ន ឧជ្ឈានសញ្ញិនី បរេសំ បត្តំ ឱលោកេស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

កពឡសិក្ខាបទំ

៣៩. នាតិមហន្តំ កពឡំ ករិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

អាលោបសិក្ខាបទំ

៤០. បរិមណ្ឌលំ អាលោបំ ករិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

សក្កច្ចវគ្គោ ចតុត្ថោ។

អនាហដសិក្ខាបទំ

៤១. ន អនាហដេ កពឡេ មុខទ្វារំ វិវរិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ភុញ្ជមានសិក្ខាបទំ

៤២. ន ភុញ្ជមានា សព្ពហត្ថំ មុខេ បក្ខិបិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

សកពឡសិក្ខាបទំ

៤៣. ន សកពឡេន មុខេន ព្យាហរិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

បិណ្ឌុក្ខេបកសិក្ខាបទំ

៤៤. ន បិណ្ឌុក្ខេបកំ ភុញ្ជិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

កពឡាវច្ឆេទកសិក្ខាបទំ

៤៥. ន កពឡាវច្ឆេទកំ ភុញ្ជិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

អវគណ្ឌការកសិក្ខាបទំ

៤៦. ន អវគណ្ឌការកំ ភុញ្ជិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ហត្ថនិទ្ធុនកសិក្ខាបទំ

៤៧. ន ហត្ថនិទ្ធុនកំ ភុញ្ជិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

សិត្ថាវការកសិក្ខាបទំ

៤៨. ន សិត្ថាវការកំ ភុញ្ជិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ជិវ្ហានិច្ឆារកសិក្ខាបទំ

៤៩. ន ជិវ្ហានិច្ឆារកំ ភុញ្ជិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ចបុចបុការកសិក្ខាបទំ

៥០. ន ចបុចបុការកំ ភុញ្ជិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

កពឡវគ្គោ បញ្ចមោ។

សុរុសុរុការកសិក្ខាបទំ

៥១. ន សុរុសុរុការកំ ភុញ្ជិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ហត្ថនិល្លេហកសិក្ខាបទំ

៥២. ន ហត្ថនិល្លេហកំ ភុញ្ជិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

បត្តនិល្លេហកសិក្ខាបទំ

៥៣. ន បត្តនិល្លេហកំ ភុញ្ជិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ឱដ្ឋនិល្លេហកសិក្ខាបទំ

៥៤. ន ឱដ្ឋនិល្លេហកំ ភុញ្ជិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

សាមិសសិក្ខាបទំ

៥៥. ន សាមិសេន ហត្ថេន បានីយថាលកំ បដិគ្គហេស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

សសិត្ថកសិក្ខាបទំ

៥៦. ន សសិត្ថកំ បត្តធោវនំ អន្តរឃរេ ឆឌ្ឌេស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ឆត្តបាណិសិក្ខាបទំ

៥៧. ន ឆត្តបាណិស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ ទេសេស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ទណ្ឌបាណិសិក្ខាបទំ

៥៨. ន ទណ្ឌបាណិស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ ទេសេស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

សត្ថបាណិសិក្ខាបទំ

៥៩. ន សត្ថបាណិស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ ទេសេស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

អាវុធបាណិសិក្ខាបទំ

៦០. ន អាវុធបាណិស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ ទេសេស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

សុរុសុរុវគ្គោ ឆដ្ឋោ។

បាទុកសិក្ខាបទំ

៦១. ន បាទុការុឡ្ហស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ ទេសេស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ឧបាហនសិក្ខាបទំ

៦២. ន ឧបាហនារុឡ្ហស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ ទេសេស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

យានសិក្ខាបទំ

៦៣. ន យានគតស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ ទេសេស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

សយនសិក្ខាបទំ

៦៤. ន សយនគតស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ ទេសេស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

បល្លត្ថិកសិក្ខាបទំ

៦៥. ន បល្លត្ថិកាយ និសិន្នស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ ទេសេស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

វេឋិតសិក្ខាបទំ

៦៦. ន វេឋិតសីសស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ ទេសេស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ឱគុណ្ឋិតសិក្ខាបទំ

៦៧. ន ឱគុណ្ឋិតសីសស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ ទេសេស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ឆមាសិក្ខាបទំ

៦៨. ន ឆមាយំ និសីទិត្វា អាសនេ និសិន្នស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ ទេសេស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

នីចាសនសិក្ខាបទំ

៦៩. ន នីចេ អាសនេ និសីទិត្វា ឧច្ចេ អាសនេ និសិន្នស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ ទេសេស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ឋិតាសិក្ខាបទំ

៧០. ន ឋិតា និសិន្នស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ ទេសេស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

បច្ឆតោគច្ឆន្តីសិក្ខាបទំ

៧១. ន បច្ឆតោ គច្ឆន្តី បុរតោ គច្ឆន្តស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ ទេសេស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ឧប្បថេនគច្ឆន្តីសិក្ខាបទំ

៧២. ន ឧប្បថេន គច្ឆន្តី បថេន គច្ឆន្តស្ស អគិលានស្ស ធម្មំ ទេសេស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ឋិតាឧច្ចារសិក្ខាបទំ

៧៣. ន ឋិតា អគិលានា ឧច្ចារំ វា បស្សាវំ វា ករិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ហរិតេឧច្ចារសិក្ខាបទំ

៧៤. ន ហរិតេ អគិលានា ឧច្ចារំ វា បស្សាវំ វា ខេឡំ វា ករិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

ឧទកេឧច្ចារសិក្ខាបទំ

៧៥. ន ឧទកេ អគិលានា ឧច្ចារំ វា បស្សាវំ វា ខេឡំ វា ករិស្សាមីតិ សិក្ខា ករណីយា។

បាទុកវគ្គោ សត្តមោ។

ឧទ្ទិដ្ឋា ខោ, អយ្យាយោ, សេខិយា ធម្មា។ តត្ថាយ្យាយោ, បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ថ បរិសុទ្ធា, ទុតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ថ បរិសុទ្ធា, តតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ថ បរិសុទ្ធា, បរិសុទ្ធេត្ថាយ្យាយោ, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមីតិ។

សេខិយា និដ្ឋិតា។

អធិករណសមថា

ឥមេ ខោ បនាយ្យាយោ, សត្ត អធិករណសមថា

ធម្មា ឧទ្ទេសំ អាគច្ឆន្តិ។

ឧប្បន្នុប្បន្នានំ អធិករណានំ សមថាយ វូបសមាយ សម្មុខាវិនយោ ទាតព្វោ។

សតិវិនយោ ទាតព្វោ។

អមូឡ្ហវិនយោ ទាតព្វោ។

បដិញ្ញាយ ការេតព្វំ។

យេភុយ្យសិកា។

តស្សបាបិយសិកា។

តិណវត្ថារកោតិ។

ឧទ្ទិដ្ឋា ខោ អយ្យាយោ សត្ត អធិករណសមថា ធម្មា។ តត្ថាយ្យាយោ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ថ បរិសុទ្ធា, ទុតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ថ បរិសុទ្ធា , តតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ថ បរិសុទ្ធា, បរិសុទ្ធេត្ថាយ្យាយោ, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមីតិ។

អធិករណសមថា និដ្ឋិតា។

ឧទ្ទិដ្ឋំ ខោ អយ្យាយោ និទានំ,

ឧទ្ទិដ្ឋា អដ្ឋ បារាជិកា ធម្មា,

ឧទ្ទិដ្ឋា សត្តរស សង្ឃាទិសេសា ធម្មា,

ឧទ្ទិដ្ឋា តឹស និស្សគ្គិយា បាចិត្តិយា ធម្មា,

ឧទ្ទិដ្ឋា ឆសដ្ឋិ សតា បាចិត្តិយា ធម្មា,

ឧទ្ទិដ្ឋា អដ្ឋ បាដិទេសនីយា ធម្មា,

ឧទ្ទិដ្ឋា សេខិយា ធម្មា,

ឧទ្ទិដ្ឋា សត្ត អធិករណសមថា ធម្មា, ឯត្តកំ តស្ស ភគវតោ សុត្តាគតំ សុត្តបរិយាបន្នំ អន្វទ្ធមាសំ ឧទ្ទេសំ អាគច្ឆតិ, តត្ថ សព្ពាហេវ សមគ្គាហិ សម្មោទមានាហិ អវិវទមានាហិ សិក្ខិតព្ពន្តិ។

វិត្ថារុទ្ទេសោ ចតុត្ថោ។

ភិក្ខុនិបាតិមោក្ខំ និដ្ឋិតំ។

។ នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស។

កង្ខាវិតរណី-អដ្ឋកថា

គន្ថារម្ភកថា

ពុទ្ធំ ធម្មញ្ច សង្ឃញ្ច, វិប្បសន្នេន ចេតសា;
វន្ទិត្វា វន្ទនាមាន, បូជាសក្ការភាជនំ។

ថេរវំសប្បទីបានំ, ថិរានំ វិនយក្កមេ;
បុព្ពាចរិយសីហានំ, នមោ កត្វា កតញ្ជលី។

បាមោក្ខំ អនវជ្ជានំ, ធម្មានំ យំ មហេសិនា;
មុខំ មោក្ខប្បវេសាយ, បាតិមោក្ខំ បកាសិតំ។

សូរតេន និវាតេន, សុចិសល្លេខវុត្តិនា;
វិនយាចារយុត្តេន, **សោណត្ថេរេន** យាចិតោ។

តត្ថ សញ្ជាតកង្ខានំ, ភិក្ខូនំ តស្ស វណ្ណនំ;
កង្ខាវិតរណត្ថាយ, បរិបុណ្ណវិនិច្ឆយំ។

មហាវិហារវាសីនំ, វាចនាមគ្គនិស្សិតំ;
វត្តយិស្សាមិ នាមេន, **កង្ខាវិតរណឹ** សុភន្តិ។

និទានវណ្ណនា

តត្ថ **បាតិមោក្ខ**ន្តិ បអតិមោក្ខំ អតិបមោក្ខំ អតិសេដ្ឋំ អតិឧត្តមន្តិ អត្ថោ។ ឥតិ ឥមិនា វចនត្ថេន ឯកវិធម្បិ សីលគន្ថភេទតោ ទុវិធំ ហោតិ។ តថា ហិ “បាតិមោក្ខសំវរសំវុតោ វិហរតី”តិ (ម. និ. ១.៦៩; ៣.៧៥; វិភ. ៥០៨) ច “អាទិមេតំ មុខមេតំ បមុខមេតំ កុសលានំ ធម្មានំ, តេន វុច្ចតិ បាតិមោក្ខ”ន្តិ (មហាវ. ១៣៥) ច អាទីសុ សីលំ បាតិមោក្ខន្តិ វុច្ចតិ, “ឧភយានិ ខោ បនស្ស បាតិមោក្ខានិ វិត្ថារេន ស្វាគតានិ ហោន្តី”តិអាទីសុ (បាចិ. ១៤៧; អ. និ. ៨.៥២; ១០.៣៣) គន្ថោ បាតិមោក្ខន្តិ វុច្ចតិ។ តត្ថ **សីលំ** យោ នំ បាតិ រក្ខតិ, តំ មោក្ខេតិ មោចយតិ អាបាយិកាទីហិ ទុក្ខេហិ, អត្តានុវាទាទីហិ វា ភយេហីតិ បាតិមោក្ខំ។ **គន្ថោ** បន តស្ស បាតិមោក្ខស្ស ជោតកត្តា បាតិមោក្ខន្តិ វុច្ចតិ។ អាទិម្ហិ បន វុត្តោ វចនត្ថោ ឧភិន្នម្បិ សាធារណោ ហោតិ។

តត្ថាយំ វណ្ណនា សីលបាតិមោក្ខស្សាបិ យុជ្ជតិ គន្ថបាតិមោក្ខស្សាបិ, គន្ថេ ហិ វណ្ណិតេ តស្ស អត្ថោ វណ្ណិតោវ ហោតិ។ តំ បនេតំ គន្ថបាតិមោក្ខំ ភិក្ខុបាតិមោក្ខំ ភិក្ខុនិបាតិមោក្ខន្តិ ទុវិធំ ហោតិ ។ តត្ថ “សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ”តិអាទិកំ (មហាវ. ១៣៤) បញ្ចហិ ឧទ្ទេសបរិច្ឆេទេហិ វវត្ថិតំ **ភិក្ខុបាតិមោក្ខំ**, “សុណាតុ មេ, អយ្យេ, សង្ឃោ”តិអាទិកំ ចតូហិ ឧទ្ទេសបរិច្ឆេទេហិ វវត្ថិតំ **ភិក្ខុនិបាតិមោក្ខំ**។ តត្ថ ភិក្ខុបាតិមោក្ខេ បញ្ច ឧទ្ទេសា នាម និទានុទ្ទេសោ, បារាជិកុទ្ទេសោ, សង្ឃាទិសេសុទ្ទេសោ, អនិយតុទ្ទេសោ , វិត្ថារុទ្ទេសោតិ។ តត្ថ និទានុទ្ទេសោ តាវ “សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ...បេ.... អាវិកតា ហិស្ស ផាសុ ហោតិ, តត្ថាយស្មន្តេ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ថ បរិសុទ្ធា, ទុតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ថ បរិសុទ្ធា, តតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ថ បរិសុទ្ធា, បរិសុទ្ធេត្ថាយស្មន្តោ, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមី”តិ វត្វា “ឧទ្ទិដ្ឋំ ខោ អាយស្មន្តោ និទាន”ន្តិអាទិនា នយេន អវសេសេ សុតេន សាវិតេ ឧទ្ទិដ្ឋោ ហោតិ។ បារាជិកុទ្ទេសាទីនំ បរិច្ឆេទា និទានស្ស អាទិតោ បដ្ឋាយ បារាជិកាទីនិ ឱសាបេត្វា យោជេតព្ពា។ វិត្ថារោ វិត្ថារោយេវ ។ “អវសេសំ សុតេន សាវេតព្ព”ន្តិ (មហាវ. ១៥០; បរិ. ៣២៥) វចនតោ បន បារាជិកុទ្ទេសាទីសុ យស្មឹ វិប្បកតេ អន្តរាយោ ឧប្បជ្ជតិ, តេន សទ្ធឹ អវសេសំ សុតេន សាវេតព្ពំ។ និទានុទ្ទេសេ បន អនិដ្ឋិតេ សុតេន សាវេតព្ពំ នាម នត្ថិ។ ភិក្ខុនិបាតិមោក្ខេ បន អនិយតុទ្ទេសោ បរិហាយតិ, សេសំ វុត្តនយមេវ។ ឯវមេតេសំ បញ្ចហិ ចេវ ចតូហិ ច ឧទ្ទេសបរិច្ឆេទេហិ វវត្ថិតានំ ទ្វិន្នម្បិ បាតិមោក្ខានំ អយំ វណ្ណនា ភវិស្សតិ។ យស្មា បនេត្ថ ភិក្ខុបាតិមោក្ខំ បឋមំ, តស្មា តស្ស តាវ វណ្ណនត្ថមិទំ វុច្ចតិ។

“សុណាតុ មេ”តិអាទីនំ, បទានំ អត្ថនិច្ឆយំ;
ភិក្ខវោ សីលសម្បន្នា, សិក្ខាកាមា សុណន្តុ មេតិ។

ឯត្ថ ហិ **សុណាតូ**តិឥទំ សវនាណត្តិវចនំ។ **មេ**តិ យោ សាវេតិ, តស្ស អត្តនិទ្ទេសវចនំ។ **ភន្តេ**តិ សគារវសប្បតិស្សវចនំ។ **សង្ឃោ**តិ បុគ្គលសមូហវចនំ។ សព្ពមេវ ចេតំ បាតិមោក្ខុទ្ទេសកេន បឋមំ វត្តព្ពវចនំ។ ភគវតា ហិ បាតិមោក្ខុទ្ទេសំ អនុជានន្តេន រាជគហេ វុត្តំ, តស្មា យោ បាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសតិ, តេន សចេ សង្ឃត្ថេរោ ហោតិ, “អាវុសោ”តិ វត្តព្ពំ។ សចេ នវកតរោ ហោតិ, បាឡិយំ (មហាវ. ១៣៤) អាគតនយេនេវ “ភន្តេ”តិ វត្តព្ពំ។ សង្ឃត្ថេរោ វា ហិ បាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសេយ្យ “ថេរាធិកំ បាតិមោក្ខ”ន្តិវចនតោ (មហាវ. ១៥៤), នវកតរោ វា “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, យោ តត្ថ ភិក្ខុ ព្យត្តោ បដិពលោ, តស្សាធេយ្យំ បាតិមោក្ខ”ន្តិវចនតោ (មហាវ. ១៥៥)។

“សង្ឃោ”តិឥមិនា បន បទេន កិញ្ចាបិ អវិសេសតោ បុគ្គលសមូហោ វុត្តោ, អថ ខោ សោ ទក្ខិណេយ្យសង្ឃោ, សម្មុតិសង្ឃោ ចាតិ ទុវិធោ ហោតិ។ តត្ថ **ទក្ខិណេយ្យសង្ឃោ**តិ អដ្ឋ អរិយបុគ្គលសមូហោ វុច្ចតិ។ **សម្មុតិសង្ឃោ**តិ អវិសេសេន ភិក្ខុសមូហោ, សោ ឥធ អធិប្បេតោ។ សោ បនេស កម្មវសេន បញ្ចវិធោ (មហាវ. ៣៨៨) ហោតិ – ចតុវគ្គោ បញ្ចវគ្គោ ទសវគ្គោ វីសតិវគ្គោ អតិរេកវីសតិវគ្គោតិ។ តត្ថ **ចតុវគ្គេន** ឋបេត្វា ឧបសម្បទបវារណអព្ភានានិ សព្ពំ សង្ឃកម្មំ កាតុំ វដ្ដតិ។ **បញ្ចវគ្គេន** ឋបេត្វា មជ្ឈិមេសុ ជនបទេសុ ឧបសម្បទញ្ច អព្ភានកម្មញ្ច សព្ពំ សង្ឃកម្មំ កាតុំ វដ្ដតិ។ **ទសវគ្គេន** អព្ភានកម្មមត្តំ ឋបេត្វា សព្ពំ សង្ឃកម្មំ កាតុំ វដ្ដតិ។ **វីសតិវគ្គេន** ន កិញ្ចិ សង្ឃកម្មំ កាតុំ ន វដ្ដតិ, តថា **អតិរេកវីសតិវគ្គេន**។សោ បន ចតុវគ្គាទិនា សង្ឃេន កត្តព្ពំ កម្មំ ឩនកតរេន កាតុំ ន វដ្ដតិ, អតិរេកេន បន វដ្ដតីតិ ទស្សនត្ថំ វុត្តោ។ ឥមស្មឹ បនត្ថេ ចតុវគ្គំ ឧបាទាយ សព្ពោបិ សម្មុតិសង្ឃោ អធិប្បេតោ។

អដ្ឋុបោសថោតិ អដ្ឋ ឧបោសថទិវសោ, ឯតេន អនុបោសថទិវសំ បដិក្ខិបតិ។ **បន្នរសោ**តិ ឥមិនា អញ្ញំ ឧបោសថទិវសំ បដិក្ខិបតិ។ ទិវសវសេន ហិ តយោ ឧបោសថា ចាតុទ្ទសិកោ បន្នរសិកោ សាមគ្គិឧបោសថោតិ, ឯវំ តយោ ឧបោសថា វុត្តា។ តត្ថ ហេមន្តគិម្ហវស្សានានំ តិណ្ណំ ឧតូនំ តតិយសត្តមបក្ខេសុ ទ្វេ ទ្វេ កត្វា ឆ

ចាតុទ្ទសិកា, អវសេសា អដ្ឋារស **បន្នរសិកា**តិ ឯវំ ឯកសំវច្ឆរេ ចតុវីសតិ ឧបោសថា, ឥទំ តាវ បកតិចារិត្តំ។ "អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, សកឹ បក្ខស្ស ចាតុទ្ទសេ វា បន្នរសេ វា បាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសិតុ"ន្តិ (មហាវ. ១៣៦) វចនតោ បន "អាគន្តុកេហិ អាវាសិកានំ អនុវត្តិតព្ព"ន្តិអាទិវចនតោ (មហាវ. ១៧៨) ច តថារូបបច្ចយេ សតិ អញ្ញស្មិម្បិ ចាតុទ្ទសេ ឧបោសថំ កាតុំ វដ្ដតិ។ បុរិមវស្សំវុដ្ឋានំ បន បុព្ពកត្តិកបុណ្ណមា វា, តេសំយេវ សចេ ភណ្ឌនការកេហិ ឧបទ្ទុតា បវារណំ បច្ចុក្កឌ្ឍន្តិ, អថ បុព្ពកត្តិកមាសស្ស កាឡបក្ខចាតុទ្ទសោ វា, បច្ឆិមកត្តិកបុណ្ណមា វា, បច្ឆិមវស្សំវុដ្ឋានញ្ច បច្ឆិមកត្តិកបុណ្ណមា ឯវាតិ ឥមេ តយោ បវារណាទិវសាបិ ហោន្តិ, ឥទម្បិ បកតិចារិត្តមេវ។ តថារូបបច្ចយេ បន សតិ ទ្វិន្នំ កត្តិកបុណ្ណមានំ បុរិមេសុ ចាតុទ្ទសេសុបិ បវារណំ កាតុំ វដ្ដតិ។ យទា បន កោសម្ពកក្ខន្ធកេ (មហាវ. ៤៥១) អាគតនយេន ភិន្នេ សង្ឃេ ឱសារិតេ តស្មិំ ភិក្ខុស្មិំ សង្ឃោ តស្ស វត្ថុស្ស វូបសមាយ សង្ឃស្ស សាមគ្គិំ ករោតិ, តទា "តាវទេវ ឧបោសថោ កាតព្ពោ, បាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសិតព្ព"ន្តិ (មហាវ. ៤៧៥) វចនតោ ឋបេត្វា ចាតុទ្ទសបន្នរសេ, អញ្ញោបិ យោ កោចិ ទិវសោ **សាមគ្គិឧបោសថទិវសោ** នាម ហោតិ, បុរិមវស្សំវុដ្ឋានំ បន កត្តិកមាសព្ភន្តរេ អយមេវ សាមគ្គិបវារណាទិវសោ នាម ហោតិ។ ឥតិ ឥមេសុ តីសុ ទិវសេសុ "បន្នរសោ"តិឥមិនា អញ្ញំ ឧបោសថទិវសំ បដិក្ខិបតិ។ តស្មា ឃ្វាយំ "អជ្ជុបោសថោ"តិវចនេន អនុបោសថទិវសោ បដិក្ខិត្តោ, តស្មិំ ឧបោសថោ ន កាតព្ពោយេវ។ យោ បនាយំ អញ្ញោ ឧបោសថទិវសោ, តស្មិំ ឧបោសថោ កាតព្ពោ។ ករោន្តេន បន សចេ ចាតុទ្ទសិកោ ហោតិ, "អជ្ជុបោសថោ ចាតុទ្ទសោ"តិ វត្តព្ពំ។ សចេ បន្នរសិកោ ហោតិ, "អជ្ជុបោសថោ បន្នរសោ"តិ វត្តព្ពំ។ សចេ សាមគ្គិឧបោសថោ ហោតិ, "អជ្ជុបោសថោ សាមគ្គី"តិ វត្តព្ពំ។

យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លន្តិ ឯត្ថ បត្តោ កាលោ ឥមស្ស កម្មស្សាតិ បត្តកាលំ, បត្តកាលមេវ បត្តកល្លំ។ តទេតំ ឥធ ចតូហិ អង្គេហិ សង្គហិតំ។ យថាហុ អដ្ឋកថាចរិយា –

> "ឧបោសថោ យាវតិកា ច ភិក្ខូ កម្មប្បត្តា,
> សភាគាបត្តិយោ ច ន វិជ្ជន្តិ;
> វជ្ជនីយា ច បុគ្គលា តស្មិំ ន ហោន្តិ,
> 'បត្តកល្ល'ន្តិ វុច្ចតី"តិ។ (មហាវ. អដ្ឋ. ១៦៨);

តត្ថ **ឧបោសថោ**តិ តីសុ ឧបោសថទិវសេសុ អញ្ញតរឧបោសថទិវសោ។ តស្មិញ្ហិ សតិ ឥទំ សង្ឃស្ស ឧបោសថកម្មំ បត្តកល្លំ នាម ហោតិ, នាសតិ។ យថាហ "ន ច, ភិក្ខវេ, អនុបោសថេ ឧបោសថោ កាតព្ពោ, យោ ករេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា"តិ (មហាវ. ១៨៣)។

យាវតិកា ច ភិក្ខូ កម្មប្បត្តាតិ យត្តកា ភិក្ខូ តស្ស ឧបោសថកម្មស្ស បត្តា យុត្តា អនុរូបា, សព្ពន្តិមេន បរិច្ឆេទេន ចត្តារោ បកតត្តា, តេ ច ខោ ហត្ថបាសំ អវិជហិត្វា ឯកសីមាយំ ឋិតា។

សីមា ច នាមេសា ពទ្ធសីមា អពទ្ធសីមាតិ ទុវិធា ហោតិ។ តត្ថ ឯកាទស វិបត្តិសីមាយោ អតិក្កមិត្វា តិវិធសម្បត្តិយុត្តា និមិត្តេន និមិត្តំ សម្ពន្ធិត្វា សម្មតា សីមា **ពទ្ធសីមា** នាម, "អតិខុទ្ទកា, អតិមហតី, ខណ្ឌនិមិត្តា, ឆាយានិមិត្តា, អនិមិត្តា, ពហិសីមេ ឋិតា សម្មតា, នទិយា សម្មតា, សមុទ្ទេ សម្មតា, ជាតស្សរេ សម្មតា, សីមាយ សីមំ សម្ភិន្ទន្តេន សម្មតា, សីមាយ សីមំ អជ្ឈោត្ថរន្តេន សម្មតា"តិ ឥមា ហិ "ឯកាទសហិ អាការេហិ សីមតោ កម្មានិ វិបជ្ជន្តី"តិ (បរិ. ៤៨៦) វចនតោ ឯកាទស វិបត្តិសីមាយោ នាម។ តត្ថ **អតិខុទ្ទកា** នាម យត្ថ ឯកវីសតិ ភិក្ខូ និសីទិតុំ ន សក្កោន្តិ ។ **អតិមហតី** នាម យា អន្តមសោ កេសគ្គមត្តេនាបិ តិយោជនំ អតិក្កមិត្វា សម្មតា។ **ខណ្ឌនិមិត្តា** នាម អឃដិតនិមិត្តា វុច្ចតិ, បុរត្ថិមាយ ទិសាយ និមិត្តំ កិត្តេត្វា អនុក្កមេនេវ ទក្ខិណាយ បច្ឆិមាយ ឧត្តរាយ ទិសាយ កិត្តេត្វា បុន បុរត្ថិមាយ ទិសាយ បុព្ពកិត្តិតំ បដិកិត្តេត្វា ឋបេតុំ វដ្ដតិ, ឯវំ អក្ខណ្ឌនិមិត្តា ហោតិ។ សចេ បន អនុក្កមេន អាហរិត្វា ឧត្តរាយ ទិសាយ និមិត្តំ កិត្តេត្វា តត្ថេវ ឋបេតិ, ខណ្ឌនិមិត្តា នាម ហោតិ។ អបរាបិ **ខណ្ឌនិមិត្តា** នាម យា អនិមិត្តុបគំ តចសាររុក្ខំ វា ខាណុកំ វា បំសុបុញ្ជវាលុកបុញ្ជានំ វា អញ្ញតរំ អន្តរា ឯកំ និមិត្តំ កត្វា សម្មតា។ **ឆាយានិមិត្តា** នាម បព្ពតច្ឆាយាទីនំ យំ កិញ្ចិ ឆាយំ និមិត្តំ កត្វា សម្មតា។ **អនិមិត្តា** នាម សព្ពេន សព្ពំ និមិត្តានិ អកិត្តេត្វា សម្មតា។ **ពហិសីមេ ឋិត សម្មតា** នាម និមិត្តានិ កិត្តេត្វា និមិត្តានំ ពហិឋិតេន សម្មតា។ **នទិយា សមុទ្ទេ ជាតស្សរេ សម្មតា** នាម ឯតេសុ នទិអាទីសុ សម្មតា។ សា ហិ ឯវំ សម្មតាបិ "សព្ពា, ភិក្ខវេ, នទី អសីមា, សព្ពោ សមុទ្ទោ អសីមោ, សព្ពោ ជាតស្សរោ អសីមោ"តិ (មហាវ. ១៤៧) វចនតោ អសម្មតាវ ហោតិ។ **សីមាយ សីមំ សម្ភិន្ទន្តេន សម្មតា** នាម អត្តនោ សីមាយ បរេសំ សីមំ សម្ភិន្ទន្តេន សម្មតា។ សចេ ហិ បោរាណកស្ស វិហារស្ស បុរត្ថិមាយ ទិសាយ អម្ពោ ចេវ ជម្ពូ ចាតិ ទ្វេ រុក្ខា អញ្ញមញ្ញំ សំសដ្ឋវិដបា ហោន្តិ, តេសុ អម្ពស្ស បច្ឆិមទិសាភាគេ ជម្ពូ, វិហារសីមា ច ជម្ពុំ អន្តោ កត្វា អម្ពំ កិត្តេត្វា ពទ្ធា ហោតិ, អថ បច្ឆា តស្ស វិហារស្ស បុរត្ថិមាយ ទិសាយ វិហារេ កតេ សីមំ ពន្ធន្តា

ភិក្ខូ តំ អម្ពំ អន្តោ កត្វា ជម្ពុំ កិត្តេត្វា ពន្ធន្តិ, សីមាយ សីមំ សម្ភិន្នា ហោតិ។ **សីមាយ សីមំ អជ្ឈោត្ថរន្តេន សម្មតា** នាម អត្តនោ សីមាយ បរេសំ សីមំ អជ្ឈោត្ថរន្តេន សម្មតា។ សចេ ហិ បរេសំ ពទ្ធសីមំ សកលំ វា តស្សា បទេសំ វា អន្តោ កត្វា អត្តនោ សីមំ សម្មន្នតិ, សីមាយ សីមំ អជ្ឈោត្ថរិតា នាម ហោតិ។ ឥតិ ឥមា ឯកាទស វិបត្តិសីមាយោ អតិក្កមិត្វា សម្មតា។

តិវិធសម្បត្តិយុត្តាតិ និមិត្តសម្បត្តិយា បរិសាសម្បត្តិយា កម្មវាចាសម្បត្តិយា ច យុត្តា។ តត្ថ **និមិត្តសម្បត្តិយា យុត្តា** នាម បព្ពតនិមិត្តំ, បាសាណនិមិត្តំ, វននិមិត្តំ, រុក្ខនិមិត្តំ, មគ្គនិមិត្តំ, វម្មិកនិមិត្តំ, នទិនិមិត្តំ, ឧទកនិមិត្តន្តិ ឯវំ វុត្តេសុ អដ្ឋសុ និមិត្តេសុ តស្មិំ តស្មិំ ទិសាភាគេ យថាលទ្ធានិ និមិត្តុបគានិ និមិត្តានិ “បុរត្ថិមាយ ទិសាយ កឹ និមិត្តំ, បព្ពតោ, ភន្តេ, ឯសោ បព្ពតោ និមិត្ត”ន្តិអាទិនា នយេន សម្មា កិត្តេត្វា សម្មតា។ តត្រេវំ សង្ខេបតោ និមិត្តុបគតា វេទិតព្ពា – សុទ្ធបំសុសុទ្ធបាសាណឧភយមិស្សកវសេន ហិ តិវិធោបិ **បព្ពតោ** ហត្ថិប្បមាណតោ បដ្ឋាយ ឧទ្ធំ និមិត្តុបគោ, តតោ ឱមកតរោ ន វដ្ដតិ។ **បាសាណនិមិត្តេ** អយោគុឡម្បិ បាសាណសង្ខមេវ គច្ឆតិ, តស្មា យោ កោចិ បាសាណោ ឧក្កំសវសេន ហត្ថិប្បមាណតោ ឱមកតរំ អាទឹ កត្វា ហេដ្ឋិមបរិច្ឆេទេន ទ្វត្តឹសបលគុឡបិណ្ឌបរិមាណោ និមិត្តុបគោ, ន តតោ ខុទ្ទកតរោ។ បិដ្ឋិបាសាណោ បន អតិមហន្តោបិ វដ្ដតិ។ **វននិមិត្តេ** អន្តោសារេហិ វា អន្តោសារមិស្សកេហិ វា រុក្ខេហិ ចតុបញ្ចរុក្ខមត្តម្បិ វនំ និមិត្តុបគំ, តតោ ឩនកតរំ ន វដ្ដតិ។ **រុក្ខោ** ជីវន្តោយេវ អន្តោសារោ ភូមិយំ បតិដ្ឋិតោ, អន្តមសោ ឧព្ពេធតោ អដ្ឋង្គុលោ, បរិណាហតោ សូចិទណ្ឌកប្បមាណោបិ និមិត្តុបគោ, តតោ ឱមកតរោ ន វដ្ដតិ។ **មគ្គោ** ជង្ឃមគ្គោ វា ហោតុ សកដមគ្គោ វា, យោ វិនិវិជ្ឈិត្វា ទ្វេ តីណិ គាមខេត្តានិ គច្ឆតិ, តាទិសោ ជង្ឃសត្ថសកដសត្ថេហិ វលញ្ជិយមានោយេវ និមិត្តុបគោ, អវលញ្ជិតោ ន វដ្ដតិ។ **វម្មិកោ** បន ហេដ្ឋិមបរិច្ឆេទេន តំទិវសំជាតោ អដ្ឋង្គុលុព្ពេធោ គោវិសាណមត្តោបិ វម្មិកោ និមិត្តុបគោ, តតោ ឱមកតរោ ន វដ្ដតិ។ យំ បន អពទ្ធសីមាលក្ខណេ **នទី** វក្ខាម, សា និមិត្តុបគា, អញ្ញា ន វដ្ដតិ។ **ឧទកំ** យំ អសន្ទមានំ អាវាដបោក្ខរណិតឡាកជាតស្សរលោណិសមុទ្ទាទីសុ ឋិតំ, តំ អាទឹ កត្វា អន្តមសោ តង្ខណេយេវ បថវិយំ ខណិតេ អាវាដកេ ឃដេហិ អាហរិត្វា បូរិតម្បិ យាវ កម្មវាចាបរិយោសានា សណ្ឋមានកំ និមិត្តុបគំ, ឥតរំ សន្ទមានំ វា វុត្តបរិច្ឆេទកាលំ អតិដ្ឋន្តំ វា ភាជនគតំ វា ន វដ្ដតីតិ។

បរិសាសម្បត្តិយា យុត្តា នាម សព្ពន្តិមេន បរិច្ឆេទេន ចតូហិ ភិក្ខូហិ សន្និបតិត្វា យាវតិកា តស្មិំ គាមខេត្តេ ពទ្ធសីមំ វា នទិសមុទ្ទជាតស្សរេ វា អនោក្កមិត្វា ឋិតា ភិក្ខូ, តេ សព្ពេ ហត្ថបាសេ វា កត្វា ឆន្ទំ វា អាហរិត្វា សម្មតា។

កម្មវាចាសម្បត្តិយា យុត្តា នាម “សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, យាវតា សមន្តា និមិត្តា កិត្តិតា”តិអាទិនា (មហាវ. ១៣៩) នយេន វុត្តាយ បរិសុទ្ធាយ ញត្តិទុតិយកម្មវាចាយ សម្មតា។ ឯវំ ឯកាទស វិបត្តិសីមាយោ អតិក្កមិត្វា តិវិធសម្បត្តិយុត្តា និមិត្តេន និមិត្តំ សម្ពន្ធិត្វា សម្មតា សីមា “ពទ្ធសីមា”តិ វេទិតព្ពា។ **ខណ្ឌសីមា សមានសំវាសសីមា អវិប្បវាសសីមា**តិ តស្សាយេវ បភេទោ។

អពទ្ធសីមា បន គាមសីមា, សត្តព្ភន្តរសីមា, ឧទកុក្ខេបសីមាតិ តិវិធា។ តត្ថ យាវតា ឯកំ គាមក្ខេត្តំ, អយំ **គាមសីមា** នាម។ អគាមកេ អរញ្ញេ សមន្តា សត្តព្ភន្តរា **សត្តព្ភន្តរសីមា** នាម។ តត្ថ **អគាមកំ នាម អរញ្ញំ** វិញ្ឈាដវិអាទីសុ វា សមុទ្ទមជ្ឈេ វា មច្ឆពន្ធានំ អគមនបថេសុ ទីបកេសុ លព្ភតិ។ **សមន្តា សត្តព្ភន្តរា**តិ មជ្ឈេ ឋិតានំ សព្ពទិសាសុ សត្តព្ភន្តរា វិនិព្ពេធេន ចុទ្ទស ហោន្តិ។ តត្ថ ឯកំ អព្ភន្តរំ អដ្ឋវីសតិហត្ថប្បមាណំ ហោតិ, អយញ្ច សីមា បរិសាវសេន វឌ្ឍតិ, តស្មា សមន្តា បរិសាបរិយន្តតោ បដ្ឋាយ អព្ភន្តរបរិច្ឆេទោ កាតព្ពោ។ សចេ បន ទ្វេ សង្ឃា វិសុំ ឧបោសថំ ករោន្តិ, ទ្វិន្នំ សត្តព្ភន្តរានំ អន្តរេ អញ្ញមេកំ សត្តព្ភន្តរំ ឧបចារត្ថាយ ឋបេតព្ពំ។ យា បនេសា “សព្ពា, ភិក្ខវេ, នទី អសីមា”តិអាទិនា (មហាវ. ១៤៧) នយេន នទិអាទីនំ សីមភាវំ បដិក្ខិបិត្វា បុន “នទិយា វា, ភិក្ខវេ, សមុទ្ទេ វា ជាតស្សរេ វា យំ មជ្ឈិមស្ស បុរិសស្ស សមន្តា ឧទកុក្ខេបា, អយំ តត្ថ សមានសំវាសា ឯកូបោសថា”តិ វុត្តា អយំ **ឧទកុក្ខេបសីមា** នាម។ តត្ថ យស្សា ធម្មិកានំ រាជូនំ កាលេ អន្វឌ្ឍមាសំ អនុទសាហំ អនុបញ្ចាហំ អនតិក្កមិត្វា ទេវេ វស្សន្តេ វលាហកេសុ វិគតមត្តេសុ សោតំ បច្ឆិជ្ជតិ, អយំ នទិសង្ខ្យំ ន គច្ឆតិ។ យស្សា បន ឦទិសេ សុវុដ្ឋិកាលេ វស្សានស្ស ចតុមាសេ សោតំ ន បច្ឆិជ្ជតិ, យត្ថ តិត្ថេន វា អតិត្ថេន វា សិក្ខាករណីយេ អាគតលក្ខណេន តិមណ្ឌលំ បដិច្ឆាទេត្វា អន្តរវាសកំ អនុក្ខិបិត្វា ឧត្តរន្តិយា ភិក្ខុនិយា ឯកទ្វង្គុលមត្តម្បិ អន្តរវាសកោ តេមិយតិ, អយំ សមុទ្ទំ វា បវិសតុ តឡាកំ វា, បភវតោ បដ្ឋាយ **នទី** នាម។ **សមុទ្ទោ** បាកដោយេវ។ យោ បន កេនចិ ខណិត្វា អកតោ សយំជាតោ សោព្ភោ សមន្តតោ អាគតេន ឧទកេន បូរិតោ តិដ្ឋតិ, យត្ថ នទិយំ វុត្តប្បការេ វស្សកាលេ ឧទកំ សន្តិដ្ឋតិ, អយំ **ជាតស្សរោ** នាម។ យោបិ នទី វា សមុទ្ទំ វា ភិន្ទិត្វា និក្ខន្តឧទកេន ខតោ សោព្ភោ ឯតំ លក្ខណំ បាបុណាតិ, អយម្បិ **ជាតស្សរោ**យេវ។

យំ មជ្ឈិមស្ស បុរិសស្ស សមន្តា ឧទកុក្ខេបាតិ យំ ឋានំ ថាមមជ្ឈិមស្ស បុរិសស្ស សមន្តតោ ឧទកុក្ខេបេន បរិច្ឆិន្នំ, តត្ថ យថា អក្ខធុត្តា ទារុគុឡំ ខិបន្តិ, ឯវំ ឧទកំ វា វាលុកំ វា ហត្ថេន គហេត្វា មជ្ឈិមេន បុរិសេន សព្ពថាមេន ខិបិតព្ពំ, តត្ថ យត្ថ ឯវំ ខិត្តំ ឧទកំ វា វាលុកំ វា បតតិ, អយំ **ឧទកុក្ខេបោ** នាម។

អយំ តត្ថ សមានសំវាសា ឯកូបោសថាតិ អយំ តេសុ នទិអាទីសុ ឧទកុក្ខេបបរិច្ឆិន្នា សីមា សមានសំវាសា ចេវ ឯកូបោសថា ច, អយំ បន ឯតេសំ នទិអាទីនំ អន្តោយេវ លព្ភតិ, ន ពហិ។ តស្មា នទិយា វា ជាតស្សរេ វា យត្តកំ បទេសំ បកតិវស្សកាលេ ចតូសុ មាសេសុ ឧទកំ ឱត្ថរតិ, សមុទ្ទេ យស្មិំ បទេសេ បកតិវីចិយោ ឱត្ថរិត្វា សណ្ឋហន្តិ, តតោ បដ្ឋាយ កប្បិយភូមិ, តត្ថ ឋត្វា ឧបោសថាទិកម្មំ កាតុំ វដ្ដតិ ។ ទុព្ពុដ្ឋិកាលេ វា គិម្ហេ វា នទិជាតស្សរេសុ សុក្ខេសុបិ សា ឯវ កប្បិយភូមិ, សចេ បន សុក្ខេ ជាតស្សរេ វាបិំ វា ខណន្តិ, វប្បំ វា ករោន្តិ, តំ ឋានំ គាមក្ខេត្តំ ហោតិ។ យា បនេសា "កប្បិយភូមី"តិ វុត្តា, តតោ ពហិ ឧទកុក្ខេបសីមា ន គច្ឆតិ, អន្តោយេវ គច្ឆតិ, តស្មា តេសំ អន្តោ បរិសាបរិយន្តតោ បដ្ឋាយ សមន្តា ឧទកុក្ខេបបរិច្ឆេទោ កាតព្ពោ។ សចេ បន ទ្វេ សង្ឃា វិសុំ វិសុំ ឧបោសថាទិកម្មំ ករោន្តិ, ទ្វិន្នំ ឧទកុក្ខេបានំ អន្តរេ អញ្ញោ ឯកោ ឧទកុក្ខេបោ ឧបចារត្ថាយ ឋបេតព្ពោ។ អយញ្ហិ សត្តព្ភន្តរសីមា ច ឧទកុក្ខេបសីមា ច ភិក្ខូនំ ឋិតោកាសតោ បដ្ឋាយ លព្ភតិ។ បរិច្ឆេទព្ភន្តរេ ហត្ថបាសំ វិជហិត្វា ឋិតោបិ បរិច្ឆេទតោ ពហិ អញ្ញំ តត្តកំយេវ បរិច្ឆេទំ អនតិក្កមិត្វា ឋិតោបិ កម្មំ កោបេតិ, ឥទំ សព្ពអដ្ឋកថាសុ (មហាវ. អដ្ឋ. ១៤៧) សន្និដ្ឋានំ។ ឯវំ **អពទ្ធសីមា** វេទិតព្ពា។ ឥតិ ឥមំ ពទ្ធសីមាពទ្ធសីមាវសេន ទុវិធំ សីមំ សន្ធាយេតំ វុត្តំ "តេ ច ខោ ហត្ថបាសំ អវិជហិត្វា ឯកសីមាយំ ឋិតា"តិ។ តេសុ ហិ ចតូសុ ភិក្ខូសុ ឯកសីមាយំ ហត្ថបាសំ អវិជហិត្វា ឋិតេស្វេវ តំ សង្ឃស្ស ឧបោសថកម្មំ បត្តកល្លំ នាម ហោតិ, ន ឥតរថា។ យថាហ "អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, ចតុន្នំ បាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសិតុ"ន្តិ (មហាវ. ១៦៨)។

សភាគាបត្តិយោ ច ន វិជ្ជន្តីតិ ឯត្ថ យំ សព្ពោ សង្ឃោ វិកាលភោជនាទិនា សភាគវត្ថុនា លហុកាបត្តិំ អាបជ្ជតិ, ឯវរូបា វត្ថុសភាគា "សភាគា"តិ វុច្ចតិ, វិកាលភោជនបច្ចយា អាបន្នំ បន អាបត្តិសភាគំ អនតិរិត្តភោជនបច្ចយា អាបន្នស្ស សន្តិកេ ទេសេតុំ វដ្ដតិ។ សភាគាបត្តិយា បន សតិ តេហិ ភិក្ខូហិ ឯកោ ភិក្ខុ សាមន្តា អាវាសា សជ្ជុកំ បាហេតព្ពោ "គច្ឆាវុសោ, តំ អាបត្តិំ បដិករិត្វា អាគច្ឆ, មយំ តេ សន្តិកេ អាបត្តិំ បដិករិស្សាមា"តិ, ឯវញ្ចេតំ លភេថ, ឥច្ចេតំ កុសលំ, នោ ចេ លភេថ, ព្យត្តេន ភិក្ខុនា បដិពលេន សង្ឃោ ញាបេតព្ពោ "សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ សព្ពោ សង្ឃោ សភាគំ អាបត្តិំ អាបន្នោ, យទា អញ្ញំ ភិក្ខុំ សុទ្ធំ អនាបត្តិកំ បស្សិស្សតិ, តទា តស្ស សន្តិកេ តំ អាបត្តិំ បដិករិស្សតី"តិ (មហាវ. ១៧១) វត្វា ឧបោសថោ កាតព្ពោ។ សចេ បន វេមតិកោ ហោតិ, "សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ សព្ពោ សង្ឃោ សភាគាយ អាបត្តិយា វេមតិកោ, យទា និព្ពេមតិកោ ភវិស្សតិ, តទា តំ អាបត្តិំ បដិករិស្សតី"តិ វត្វា ឧបោសថោ កាតព្ពោ។ សចេ បនេត្ថ កោចិ តំ សភាគំ អាបត្តិំ ទេសេតុំ វដ្ដតីតិ មញ្ញមានោ ឯកស្ស សន្តិកេ ទេសេតិ, ទេសិតា សុទេសិតាវ។ អញ្ញំ បន ទេសនាបច្ចយា ទេសកោ, បដិគ្គហណបច្ចយា បដិគ្គាហកោ ចាតិ ឧភោបិ ទុក្កដំ អាបជ្ជន្តិ, តំ នានាវត្ថុកំ ហោតិ, តស្មា អញ្ញមញ្ញំ ទេសេតព្ពំ ។ ឯត្តាវតា តេ ទ្វេ និរាបត្តិកា ហោន្តិ, តេសំ សន្តិកេ សេសេហិ សភាគាបត្តិយោ ទេសេតព្ពា វា អារោចេតព្ពា វា។ សចេ តេ ឯវំ អកត្វា ឧបោសថំ ករោន្តិ, "បារិសុទ្ធិំ អាយស្មន្តោ អារោចេថា"តិអាទិនា (មហាវ. ១៣៤) នយេន សាបត្តិកស្ស ឧបោសថករណេ បញ្ញត្តំ ទុក្កដំ អាបជ្ជន្តិ។ សចេ សព្ពោ សង្ឃោ សភាគាបត្តិយា សតិ វុត្តវិធិំ អកត្វា ឧបោសថំ ករោតិ, វុត្តនយេនេវ សព្ពោ សង្ឃោ អាបត្តិំ អាបជ្ជតិ, តស្មា សភាគាបត្តិយា សតិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ នាម ន ហោតិ, តេន វុត្តំ "សភាគាបត្តិយោ ច ន វិជ្ជន្តី"តិ។ ឯតាសុ ហិ សភាគាបត្តីសុ អវិជ្ជមានាសុ វិសភាគាបត្តីសុ វិជ្ជមានាសុបិ បត្តកល្លំ ហោតិយេវ។

វជ្ជនីយា ច បុគ្គលា តស្មិំ ន ហោន្តីតិ "ន, ភិក្ខវេ, សគហដ្ឋាយ បរិសាយ បាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសិតព្ពំ, យោ ឧទ្ទិសេយ្យ អាបត្តិ ទុក្កដស្សា"តិ (មហាវ. ១៥៤) វចនតោ គហដ្ឋោ, "ន, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនិយា និសិន្នបរិសាយ បាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសិតព្ព"ន្តិអាទិនា (មហាវ. ១៨៣) នយេន វុត្តា ភិក្ខុនី, សិក្ខមានា, សាមណេរោ, សាមណេរី, សិក្ខាបច្ចក្ខាតកោ, អន្តិមវត្ថុអជ្ឈាបន្នកោ, អាបត្តិយា អទស្សនេ ឧក្ខិត្តកោ, អាបត្តិយា អប្បដិកម្មេ ឧក្ខិត្តកោ, បាបិកាយ ទិដ្ឋិយា អប្បដិនិស្សគ្គេ ឧក្ខិត្តកោ, បណ្ឌកោ, ថេយ្យសំវាសកោ, តិត្ថិយបក្កន្តកោ, តិរច្ឆានគតោ, មាតុឃាតកោ, បិតុឃាតកោ អរហន្តឃាតកោ, ភិក្ខុនិទូសកោ, សង្ឃភេទកោ, លោហិតុប្បាទកោ, ឧភតោព្យញ្ជនកោតិ ឥមេ វីសតិ ចាតិ ឯកវីសតិ បុគ្គលា វជ្ជនីយា នាម, តេ ហត្ថបាសតោ ពហិករណវសេន វជ្ជេតព្ពា។ ឯតេសុ ហិ តិវិធេ ឧក្ខិត្តកេ សតិ ឧបោសថំ ករោន្តោ សង្ឃោ បាចិត្តិយំ អាបជ្ជតិ, សេសេសុ ទុក្កដំ។ ឯត្ថ ច **តិរច្ឆានគតោ**តិ យស្ស ឧបសម្បទា បដិក្ខិត្តា, តិត្ថិយា គហដ្ឋេនេវ សង្គហិតា។ ឯតេបិ ហិ វជ្ជនីយា នាម។ ឯវំ បត្តកល្លំ ឥមេហិ ចតូហិ អង្គេហិ សង្គហិតន្តិ វេទិតព្ពំ។

សង្ឃោ ឧបោសថំ ករេយ្យាតិឥមិនា យេ តេ អបរេបិ តយោ ឧបោសថា សង្ឃេ ឧបោសថោ, គណេ ឧបោសថោ, បុគ្គលេ ឧបោសថោតិ, ឯវំ ការកវសេន តយោ ឧបោសថា វុត្តា, តេសុ ឥតរេ ទ្វេ បដិក្ខិបិត្វា សង្ឃេ ឧបោសថមេវ ទីបេតិ។ **បាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសេយ្យា**តិឥមិនា យេ តេ អបរេបិ តយោ ឧបោសថា សុត្តុទ្ទេសោ, បារិសុទ្ធិឧបោសថោ, អធិដ្ឋានឧបោសថោតិ, ឯវំ កត្តព្ពាការវសេន តយោ ឧបោសថា វុត្តា, តេសុ ឥតរេ ទ្វេ បដិក្ខិបិត្វា សុត្តុទ្ទេសមេវ ទីបេតិ។ **សុត្តុទ្ទេសោ** នាម បាតិមោក្ខុទ្ទេសោ វុច្ចតិ, សោ ទុវិធោ ឱវាទបាតិមោក្ខុទ្ទេសោ ច អាណាបាតិមោក្ខុទ្ទេសោ ច។ តត្ថ

“ខន្តី បរមំ តបោ តិតិក្ខា…បេ….។

“សព្ពបាបស្ស អករណំ…បេ….។

“អនូបវាទោ អនូបឃាតោ”តិ។ (ទី. និ. ២.៩០; ធ. ប. ១៨៤, ១៨៣, ១៨៥)

អាទិនា នយេន វុត្តា តិស្សោ គាថាយោ **ឱវាទបាតិមោក្ខំ** នាម, តំ ពុទ្ធា ឯវ ឧទ្ទិសន្តិ, ន សាវកា។ “សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ”តិអាទិនា (មហាវ. ១៣៤) នយេន វុត្តំ **អាណាបាតិមោក្ខំ** នាម, តំ សាវកា ឯវ ឧទ្ទិសន្តិ, ន ពុទ្ធា។ ឥទមេវ ច ឥមស្មឹ អត្ថេ “បាតិមោក្ខ”ន្តិ អធិប្បេតំ។

យេ បន ឥតរេ ទ្វេ ឧបោសថា, តេសុ **បារិសុទ្ធិឧបោសថោ** តាវ អញ្ញេសញ្ច សន្តិកេ, អញ្ញមញ្ញញ្ច អារោចនវសេន ទុវិធោ។ តត្ថ ឃ្វាយំ អញ្ញេសំ សន្តិកេ ករីយតិ, សោបិ បវារិតានញ្ច អប្បវារិតានញ្ច សន្តិកេ ករណវសេន ទុវិធោ។ តត្ថ មហាបវារណាយ បវារិតានំ សន្តិកេ បច្ឆិមិកាយ ឧបគតេន វា អនុបគតេន វា ឆិន្នវស្សេន វា ចាតុមាសិនិយំ បន បវារិតានំ សន្តិកេ បុរិមិកាយ ឧបគតេន វា អនុបគតេន វា ឆិន្នវស្សេន វា កាយសាមគ្គឹ ទត្វា “បរិសុទ្ធោ អហំ, ភន្តេ, ‘បរិសុទ្ធោ’តិ មំ ធារេថា”តិ តិក្ខត្តុំ វត្វា កាតព្ពោ, ឋបេត្វា ច បន បវារណាទិវសំ អញ្ញស្មឹ កាលេ អាវាសិកេហិ ឧទ្ទិដ្ឋមត្តេ បាតិមោក្ខេ អវុដ្ឋិតាយ វា ឯកច្ចាយ វុដ្ឋិតាយ វា សព្ពាយ វា វុដ្ឋិតាយ បរិសាយ យេ អញ្ញេ សមសមា វា ថោកតរា វា អាគច្ឆន្តិ, តេហិ តេសំ សន្តិកេ វុត្តនយេនេវ បារិសុទ្ធិ អារោចេតព្ពា។ យោ បនាយំ អញ្ញមញ្ញំ អារោចនវសេន ករីយតិ, សោ ញត្តិំ ឋបេត្វា ច អដ្ឋបេត្វា ច ករណវសេន ទុវិធោ។ តត្ថ យស្មឹ អាវាសេ តយោ ភិក្ខូ វិហរន្តិ, តេសុ ឧបោសថទិវសេ សន្និបតិតេសុ ឯកេន ភិក្ខុនា “សុណន្តុ មេ អាយស្មន្តា អជ្ជុបោសថោ ចាតុទ្ទសោ”តិ វា “បន្នរសោ”តិ វា វត្វា “យទាយស្មន្តានំ បត្តកល្លំ មយំ អញ្ញមញ្ញំ បារិសុទ្ធិឧបោសថំ ករេយ្យាមា”តិ ញត្តិយា ឋបិតាយ ថេរេន ភិក្ខុនា ឯកំសំ ឧត្តរាសង្គំ ករិត្វា ឧក្កុដិកំ និសីទិត្វា អញ្ជលឹ បគ្គហេត្វា “បរិសុទ្ធោ អហំ, អាវុសោ, ‘បរិសុទ្ធោ’តិ មំ ធារេថា”តិ (មហាវ. ១៦៨) តិក្ខត្តុំ វត្តព្ពំ។ ឥតរេហិ “ភន្តេ”តិ វត្វា ឯវមេវ វត្តព្ពំ។ ឯវំ ញត្តិំ ឋបេត្វា កាតព្ពោ។ យត្ថ បន ទ្វេ ភិក្ខូ វិហរន្តិ, តត្រ ញត្តិំ អដ្ឋបេត្វា វុត្តនយេនេវ បារិសុទ្ធិ អារោចេតព្ពាតិ អយំ **បារិសុទ្ធិឧបោសថោ**។

សចេ បន ឯកោវ ភិក្ខុ ហោតិ, សព្ពំ បុព្ពករណីយំ កត្វា អញ្ញេសំ អនាគមនំ ញត្វា “អជ្ជ មេ ឧបោសថោ ចាតុទ្ទសោ”តិ វា “បន្នរសោ”តិ វា វត្វា “អធិដ្ឋាមី”តិ វត្តព្ពំ។ អយំ **អធិដ្ឋានុបោសថោ**តិ ឯវំ កត្តព្ពាការវសេន តយោ ឧបោសថាតិ វេទិតព្ពា។ ឯត្តាវតា **នវ ឧបោសថា** ទីបិតា ហោន្តិ។ តេសុ ទិវសវសេន បន្នរសិកោ, ការកវសេន សង្ឃុបោសថោ, កត្តព្ពាការវសេន សុត្តុទ្ទេសោតិ ឯវំ តិលក្ខណសម្បន្នោ ឧបោសថោ ឥធ និទ្ទិដ្ឋោតិ វេទិតព្ពោ។ តស្មឹ បវត្តមានេ ឧបោសថំ អកត្វា តទហុបោសថេ អញ្ញំ អភិក្ខុកំ នានាសំវាសកេហិ វា សភិក្ខុកំ អាវាសំ វា អនាវាសំ វា វាសត្ថាយ អញ្ញត្រ សង្ឃេន, អញ្ញត្រ អន្តរាយា គច្ឆន្តស្ស ទុក្កដំ ហោតិ។

កឹ សង្ឃស្ស បុព្ពកិច្ចន្តិ “សង្ឃោ ឧបោសថំ ករេយ្យា”តិ ឯវំ ឧបោសថករណសម្ពន្ធេនេវ វុត្តស្ស សង្ឃស្ស ឧបោសថេ កត្តព្ពេ យំ តំ “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, ឧបោសថាគារំ សម្មជ្ជិតុ”ន្តិអាទិនា (មហាវ. ១៥៩) នយេន បាឡិយំ អាគតំ, អដ្ឋកថាសុ ច –

“សម្មជ្ជនី បទីបោ ច, ឧទកំ អាសនេន ច;
ឧបោសថស្ស ឯតានិ, ‘បុព្ពករណ’ន្តិ វុច្ចតិ។

“ឆន្ទបារិសុទ្ធិឧតុក្ខានំ, ភិក្ខុគណនា ច ឱវាទោ;
ឧបោសថស្ស ឯតានិ, ‘បុព្ពកិច្ច’ន្តិ វុច្ចតី”តិ។ (មហាវ. អដ្ឋ. ១៦៨);

ឯវំ ទ្វីហិ នាមេហិ នវវិធំ បុព្ពកិច្ចំ ទស្សិតំ, កឹ តំ កតន្តិ បុច្ឆតិ។ ន ហិ តំ អកត្វា ឧបោសថំ កាតុំ វដ្ដតិ, តស្មា ថេរេន អាណត្តេន អគិលានេន ភិក្ខុនា ឧបោសថាគារំ សម្មជ្ជិតព្ពំ, បានីយំ បរិភោជនីយំ ឧបដ្ឋាបេតព្ពំ, អាសនំ បញ្ញាបេតព្ពំ, បទីបោ កាតព្ពោ, អករោន្តោ ទុក្កដំ អាបជ្ជតិ, ថេរេនាបិ បតិរូបំ ញត្វា អាណាបេតព្ពំ។

ឆន្ទបារិសុទ្ធីតិ ឯត្ថ ឧបោសថករណត្ថំ សន្និបតិតេ សង្ឃេ ពហិ ឧបោសថំ កត្វា អាគតេន សន្និបតិតដ្ឋានំ គន្ត្វា កាយសាមគ្គិំ អទេន្តេន ឆន្ទោ ទាតព្ពោ។ យោបិ គិលានោ វា ហោតិ កិច្ចប្បសុតោ វា, តេនាបិ បារិសុទ្ធិំ ទេន្តេន ឆន្ទោបិ ទាតព្ពោ។ កថំ ទាតព្ពោ? ឯកស្ស ភិក្ខុនោ សន្តិកេ “ឆន្ទំ ទម្មិ, ឆន្ទំ មេ ហរ, ឆន្ទំ មេ អារោចេហី”តិ (មហាវ. ១៦៥) អយំ អត្ថោ កាយេន វា វាចាយ វា ឧភយេន វា វិញ្ញាបេតព្ពោ, ឯវំ ទិន្នោ ហោតិ ឆន្ទោ។ អកតូបោសថេន បន គិលានេន វា កិច្ចប្បសុតេន វា បារិសុទ្ធិ ទាតព្ពា។ កថំ ទាតព្ពា? ឯកស្ស ភិក្ខុនោ សន្តិកេ “បារិសុទ្ធិំ ទម្មិ, បារិសុទ្ធិំ មេ ហរ, បារិសុទ្ធិំ មេ អារោចេហី”តិ (មហាវ. ១៦៤) អយំ អត្ថោ កាយេន វា វាចាយ វា ឧភយេន វា វិញ្ញាបេតព្ពោ, ឯវំ ទិន្នា ហោតិ បារិសុទ្ធិ, តំ បន ទេន្តេន ឆន្ទោបិ ទាតព្ពោ។ វុត្តញ្ហេតំ ភគវតា “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, តទហុបោសថេ បារិសុទ្ធិំ ទេន្តេន ឆន្ទម្បិ ទាតុំ, សន្តិ សង្ឃស្ស ករណីយ”ន្តិ (មហាវ. ១៦៥)។ តត្ថ បារិសុទ្ធិទានំ សង្ឃស្សបិ អត្តនោបិ ឧបោសថករណំ សម្បាទេតិ, ន អវសេសំ សង្ឃកិច្ចំ។ ឆន្ទទានំ សង្ឃស្សេវ ឧបោសថករណញ្ច សេសកិច្ចញ្ច សម្បាទេតិ, អត្តនោ បន ឧបោសថោ អកតោយេវ ហោតិ។ តស្មា បារិសុទ្ធិំ ទេន្តេន ឆន្ទោបិ ទាតព្ពោ។ បុព្ពេ វុត្តំ បន សុទ្ធិកច្ឆន្ទំ វា ឥមំ វា ឆន្ទបារិសុទ្ធិំ ឯកេន ពហូនម្បិ អាហរិតុំ វដ្ដតិ។ សចេ បន សោ អន្តរាមគ្គេ អញ្ញំ ភិក្ខុំ បស្សិត្វា យេសំ តេន ឆន្ទោ វា បារិសុទ្ធិ វា គហិតា, តេសញ្ច អត្តនោ ច ឆន្ទបារិសុទ្ធិំ ទេតិ, តស្សេវ សា អាគច្ឆតិ, ឥតរា បន **ពិឡាលសង្ខលិកា ឆន្ទបារិសុទ្ធិ** នាម ហោតិ, សា នាគច្ឆតិ, តស្មា សយមេវ សន្និបតិតដ្ឋានំ គន្ត្វា អារោចេតព្ពំ។ សចេ បន សញ្ចិច្ច នារោចេតិ, ទុក្កដំ អាបជ្ជតិ។ ឆន្ទបារិសុទ្ធិ បន តស្មិំ ហត្ថបាសំ ឧបគតមត្តេយេវ អាគតា ហោតិ។

ឧតុក្ខានន្តិ “ហេមន្តាទីនំ ឧតូនំ ឯត្តកំ អតិក្កន្តំ, ឯត្តកំ អវសិដ្ឋ”ន្តិ ឯវំ ឧតូនំ អាចិក្ខនំ។ **ភិក្ខុគណនា**តិ “ឯត្តកា ភិក្ខូ ឧបោសថគ្គេ សន្និបតិតា”តិ ភិក្ខូនំ គណនា។ ឥទម្បិ ហិ ឧភយំ កត្វាវ ឧបោសថោ កាតព្ពោ។ **ឱវាទោ**តិ ភិក្ខុនោវាទោ។ ន ហិ ភិក្ខុនីហិ យាចិតំ ឱវាទំ អនារោចេត្វា ឧបោសថំ កាតុំ វដ្ដតិ។ ភិក្ខុនិយោ ហិ “ស្វេ ឧបោសថោ”តិ អាគន្ត្វា “អយំ ឧបោសថោ ចាតុទ្ទសោ បន្នរសោ”តិ បុច្ឆិត្វា បុន ឧបោសថទិវសេ អាគន្ត្វា “ភិក្ខុនិសង្ឃោ, អយ្យ, ភិក្ខុសង្ឃស្ស បាទេ វន្ទតិ, ឱវាទូបសង្កមនញ្ច យាចតិ, លភតុ កិរ, អយ្យ, ភិក្ខុនិសង្ឃោ ឱវាទូបសង្កមន”ន្តិ (ចូឡវ. ៤១៣) ឯវំ ឱវាទំ យាចន្តិ។ តំ ឋបេត្វា ពាលគិលានគមិយេ អញ្ញោ សចេបិ អារញ្ញិកោ ហោតិ, អបដិគ្គហេតុំ ន លភតិ, តស្មា យេន សោ បដិគ្គហិតោ, តេន ភិក្ខុនា ឧបោសថគ្គេ បាតិមោក្ខុទ្ទេសកោ ភិក្ខុ ឯវំ វត្តព្ពោ “ភិក្ខុនិសង្ឃោ, ភន្តេ, ភិក្ខុសង្ឃស្ស បាទេ វន្ទតិ, ឱវាទូបសង្កមនញ្ច យាចតិ, លភតុ កិរ, ភន្តេ, ភិក្ខុនិសង្ឃោ ឱវាទូបសង្កមន”ន្តិ។ បាតិមោក្ខុទ្ទេសកេន វត្តព្ពំ “អត្ថិ កោចិ ភិក្ខុ ភិក្ខុនោវាទកោ សម្មតោ”តិ។ សចេ ហោតិ កោចិ ភិក្ខុ ភិក្ខុនោវាទកោ សម្មតោ, តតោ តេន សោ វត្តព្ពោ “ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ ភិក្ខុនោវាទកោ សម្មតោ, តំ ភិក្ខុនិសង្ឃោ ឧបសង្កមតូ”តិ (ចូឡវ. ៤១៣)។ សចេ នត្ថិ, តតោ តេន បុច្ឆិតព្ពំ “កោ អាយស្មា ឧស្សហតិ ភិក្ខុនិយោ ឱវទិតុ”ន្តិ។ សចេ កោចិ ឧស្សហតិ, សោបិ ច អដ្ឋហិ អង្គេហិ សមន្នាគតោ, តំ តត្ថេវ សម្មន្និត្វា ឱវាទបដិគ្គាហកោ វត្តព្ពោ “ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ ភិក្ខុនោវាទកោ សម្មតោ, តំ ភិក្ខុនិសង្ឃោ ឧបសង្កមតូ”តិ (ចុឡវ. ៤១៣)។ សចេ បន កោចិ ន ឧស្សហតិ, បាតិមោក្ខុទ្ទេសកេន វត្តព្ពំ “នត្ថិ កោចិ ភិក្ខុ ភិក្ខុនោវាទកោ សម្មតោ, បាសាទិកេន ភិក្ខុនិសង្ឃោ សម្បាទេតូ”តិ។ ឯត្តាវតា ហិ សិក្ខត្តយសង្គហិតំ សកលំ សាសនំ អារោចិតំ ហោតិ។ តេន ភិក្ខុនា “សាធូ”តិ សម្បដិច្ឆិត្វា បាដិបទទិវសេ ភិក្ខុនីនំ អារោចេតព្ពំ។

ភិក្ខុនិសង្ឃេនាបិ តា ភិក្ខុនិយោ បេសេតព្ពា, គច្ឆថ, អយ្យា, បុច្ឆថ “កឹ, អយ្យ, លភតិ ភិក្ខុនិសង្ឃោ ឱវាទូបសង្កមន”ន្តិ, តាហិ “សាធុ, អយ្យេ”តិ សម្បដិច្ឆិត្វា តំ ភិក្ខុំ ឧបសង្កមិត្វា ឯវំ វត្តព្ពំ “កឹ, អយ្យ, លភតិ ភិក្ខុនិសង្ឃោ ឱវាទូបសង្កមន”ន្តិ។ តេន វត្តព្ពំ “នត្ថិ កោចិ ភិក្ខុ ភិក្ខុនោវាទកោ សម្មតោ, បាសាទិកេន ភិក្ខុនិសង្ឃោ សម្បាទេតូ”តិ, តាហិ “សាធុ អយ្យា”តិ សម្បដិច្ឆិតព្ពំ។ ឥទញ្ច ឯកតោ អាគតានំ ទ្វិន្នំ តិណ្ណំ វា វសេន វុត្តំ។ តាសុ បន ឯកាយ ភិក្ខុនិយា វត្តព្ពញ្ចេវ សម្បដិច្ឆិតព្ពញ្ច, ឥតរា តស្សា សហាយិកា។ សចេ បន ភិក្ខុសង្ឃោ វា ភិក្ខុនិសង្ឃោ វា ន បូរតិ , ឧភយតោបិ វា គណមត្តមេវ បុគ្គលមត្តំ វា ហោតិ។

តត្រាយំ វចនក្កមោ – “ភិក្ខុនិយោ, អយ្យ, ភិក្ខុសង្ឃស្ស បាទេវន្ទន្តិ, ឱវាទូបសង្កមនញ្ច យាចន្តិ, លភន្តុ កិរ, អយ្យ, ភិក្ខុនិយោ ឱវាទូបសង្កមន”ន្តិ, “អហំ, អយ្យ, ភិក្ខុសង្ឃស្ស បាទេ វន្ទាមិ, ឱវាទូបសង្កមនញ្ច យាចាមិ, លភាមហំ, អយ្យ, ឱវាទូបសង្កមន”ន្តិ, “ភិក្ខុនិសង្ឃោ, អយ្យា, អយ្យានំ បាទេ វន្ទតិ, ឱវាទូបសង្កមនញ្ច យាចតិ, លភតុ កិរ, អយ្យា, ភិក្ខុនិសង្ឃោ ឱវាទូបសង្កមន”ន្តិ។ “ភិក្ខុនិយោ, អយ្យា, អយ្យានំ បាទេ វន្ទន្តិ, ឱវាទូបសង្កមនញ្ច យាចន្តិ, លភន្តុ កិរ, អយ្យា, ភិក្ខុនិយោ ឱវាទូបសង្កមន”ន្តិ, “អហំ,

អយ្យា, អយ្យានំ បាទេ វន្ទាមិ, ឱវាទូបសង្កមនញ្ច យាចាមិ, លភាមហំ, អយ្យា, ឱវាទូបសង្កមន”ន្តិ, “ភិក្ខុនិសង្ឃោ, អយ្យ, អយ្យស្ស បាទេ វន្ទតិ, ឱវាទូបសង្កមនញ្ច យាចតិ, លភតុ កិរ, អយ្យ, ភិក្ខុនិសង្ឃោ ឱវាទូបសង្កមន”ន្តិ។ “ភិក្ខុនិយោ, អយ្យ, អយ្យស្ស បាទេ វន្ទន្តិ, ឱវាទូបសង្កមនញ្ច យាចន្តិ, លភន្តុ កិរ, អយ្យ, ភិក្ខុនិយោ ឱវាទូបសង្កមន”ន្តិ, “អហំ, អយ្យ, អយ្យស្ស បាទេ វន្ទាមិ, ឱវាទូបសង្កមនញ្ច យាចាមិ, លភាមហំ, អយ្យ, ឱវាទូបសង្កមន”ន្តិ។ តេនាបិ ភិក្ខុនា ឧបោសថកាលេ ឯវំ វត្តព្ពំ “ភិក្ខុនិយោ, ភន្តេ, ភិក្ខុសង្ឃស្ស បាទេ វន្ទន្តិ, ឱវាទូបសង្កមនញ្ច យាចន្តិ, លភន្តុ កិរ, ភន្តេ, ភិក្ខុនិយោ ឱវាទូបសង្កមន”ន្តិ, “ភិក្ខុនី, ភន្តេ, ភិក្ខុសង្ឃស្ស បាទេ វន្ទតិ, ឱវាទូបសង្កមនញ្ច យាចតិ, លភតុ កិរ, ភន្តេ, ភិក្ខុនី ឱវាទូបសង្កមន”ន្តិ។ “ភិក្ខុនិសង្ឃោ, ភន្តេ, ភិក្ខុនិយោ, ភន្តេ, ភិក្ខុនី ភន្តេ អាយស្មន្តានំ បាទេ វន្ទតិ, វន្ទន្តិ, វន្ទតិ, ឱវាទូបសង្កមនញ្ច យាចតិ, យាចន្តិ, យាចតិ, លភតុ កិរ, ភន្តេ, ភិក្ខុនិសង្ឃោ, លភន្តុ កិរ, ភន្តេ, ភិក្ខុនិយោ, លភតុ កិរ, ភន្តេ, ភិក្ខុនី ឱវាទូបសង្កមន”ន្តិ។ ឧបោសថគ្គេបិ បាតិមោក្ខុទ្ទេសកេន វា ញត្តិដ្ឋបកេន វា ឥតរេន វា ភិក្ខុនា សចេ សម្មតោ ភិក្ខុ អត្ថិ, បុរិមនយេនេវ “តំ ភិក្ខុនិសង្ឃោ, តំ ភិក្ខុនិយោ, តំ ភិក្ខុនី ឧបសង្កមតុ, ឧបសង្កមន្តុ, ឧបសង្កមតូ”តិ វត្តព្ពំ។ សចេ នត្ថិ, “បាសាទិកេន ភិក្ខុនិសង្ឃោ, ភិក្ខុនិយោ, ភិក្ខុនី សម្បាទេតុ, សម្បាទេន្តុ, សម្បាទេតូ”តិ វត្តព្ពំ។ ឱវាទប្បដិគ្គាហកេន បាដិបទេ តំ បច្ចាហរិត្វា តថេវ វត្តព្ពំ, អយមេត្ថ សង្ខេបវិនិច្ឆយោ។ ឯវំ ភិក្ខុនីហិ យាចិតំ ឱវាទំ អារោចេត្វាវ ឧបោសថោ កាតព្ពោ។ តេន វុត្តំ –

“ឆន្ទបារិសុទ្ធិឧតុក្ខានំ , ភិក្ខុគណនា ច ឱវាទោ;
ឧបោសថស្ស ឯតានិ, ‘បុព្ពកិច្ច’ន្តិ វុច្ចតី”តិ។

បារិសុទ្ធី អាយស្មន្តោ អារោចេថាតិ អត្តនោ បរិសុទ្ធភាវំ អារោចេថ, “បាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសិស្សាមី”តិឥទំ បារិសុទ្ធិអារោចនស្ស ការណវចនំ។ “ន ច, ភិក្ខវេ, សាបត្តិកេន បាតិមោក្ខំ សោតព្ពំ, យោ សុណេយ្យ អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (ចូឡវ. ៣៨៦) ហិ វចនតោ អបរិសុទ្ធេហិ បាតិមោក្ខំ សោតុំ ន វដ្ដតិ។ តេន វុត្តំ – បារិសុទ្ធី អាយស្មន្តោ អារោចេថ, បាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសិស្សាមីតិ។ ឯត្ថ សិយា “សង្ឃោ ឧបោសថំ ករេយ្យ, បាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសេយ្យា”តិ (មហាវ. ១៣៤) វុត្តត្តា ឥធាបិ “បាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសិស្សតី”តិ វត្តព្ពំ, ឯវញ្ហិ សតិ បុព្ពេនាបរំ សន្ធិយតីតិ។ វុច្ចតេ, វចនមត្តមេវេតំ ន សន្ធិយតិ, លក្ខណតោ បន សមេតិ, សង្ឃស្ស សាមគ្គិយា, គណស្ស សាមគ្គិយា, បុគ្គលស្ស ឧទ្ទេសា សង្ឃស្ស ឧទ្ទិដ្ឋំ ហោតិ បាតិមោក្ខន្តិ ឥទញ្ហេត្ថ លក្ខណំ, តស្មា “បាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសិស្សាមី”តិ ឥទមេវេត្ថ វត្តព្ពំ។

តំ សព្ពេវ សន្តា សាធុកំ សុណោម មនសិ ករោមាតិ ន្តិ បាតិមោក្ខំ។ **សព្ពេវ សន្តា**តិ យាវតិកា តស្សា បរិសាយ ថេរា ច នវា ច មជ្ឈិមា ច។ **សាធុកំ សុណោមា**តិ អដ្ឋឹ កត្វា មនសិ ករិត្វា សោតទ្វារវសេន សព្ពចេតសា សមន្នាហរាម។ **មនសិ ករោមា**តិ ឯកគ្គចិត្តា ហុត្វា ចិត្តេ បបេយ្យាម។ ឯត្ថ ច កិញ្ចាបិ “បាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសិស្សាមី”តិ វុត្តត្តា “សុណោថ មនសិ ករោថា”តិ វត្តុំ យុត្តំ វិយ ទិស្សតិ, “សង្ឃោ ឧបោសថំ ករេយ្យា”តិឥមិនា បន ន សមេតិ។ សមគ្គស្ស ហិ សង្ឃស្សេតំ ឧបោសថករណំ, បាតិមោក្ខុទ្ទេសកោ ច សង្ឃបរិយាបន្នោវ, ឥច្ចស្ស សង្ឃបរិយាបន្នត្តា “សុណោម មនសិ ករោមា”តិ ឥទមេវ វត្តុំ យុត្តំ។

ឥទានិ យំ វុត្តំ “បារិសុទ្ធី អាយស្មន្តោ អារោចេថា”តិ, តត្ថ យថា បារិសុទ្ធិអារោចនំ ហោតិ, តំ ទស្សេតុំ **យស្ស សិយា អាបត្តិ, សោ អាវិករេយ្យា**តិ អាហ។ តត្ថ **យស្ស សិយា**តិ យស្ស ឆន្នំ អាការានំ អញ្ញតរេន អាបន្នាបត្តិ ភវេយ្យ។ អាបត្តិញ្ហិ អាបជ្ជន្តោ អលជ្ជិតា, អញ្ញាណតា, កុក្កុច្ចប្បកតតា, អកប្បិយេ កប្បិយសញ្ញិតា, កប្បិយេ អកប្បិយសញ្ញិតា, សតិសម្មោសាតិ ឥមេហិ ឆហាការេហិ (បរិ. ២៩៥) អាបជ្ជតិ។

កថំ **អលជ្ជិតាយ** អាបជ្ជតិ? អកប្បិយភាវំ ជានន្តោយេវ មទ្ទិត្វា វីតិក្កមំ ករោតិ។

វុត្តម្បិ ចេតំ –

“សញ្ចិច្ច អាបត្តិំ អាបជ្ជតិ, អាបត្តិំ បរិគូហតិ;
អគតិគមនញ្ច គច្ឆតិ, ឯទិសោ វុច្ចតិ អលជ្ជិបុគ្គលោ”តិ។ (បរិ. ៣៥៩);

កថំ **អញ្ញាណតាយ** អាបជ្ជតិ? អញ្ញាណបុគ្គលោ ហិ មន្ទោ មោមូហោ កត្តព្ពាកត្តព្ពំ អជានន្តោ អកត្តព្ពំ ករោតិ, កត្តព្ពំ វិរាធេតិ, ឯវំ អញ្ញាណតាយ អាបជ្ជតិ។

កថំ **កុក្កុច្ចប្បកតតាយ** អាបជ្ជតិ? កប្បិយាកប្បិយំ និស្សាយ កុក្កុច្ចេ ឧប្បន្នេ វិនយធរំ បុច្ឆិត្វា កប្បិយំ ចេ, កត្តព្ពំ សិយា, អកប្បិយំ ចេ, ន កត្តព្ពំ, អយំ បន “វដ្ដតី”តិ មទ្ទិត្វា វីតិក្កមតិយេវ, ឯវំ កុក្កុច្ចប្បកតតាយ អាបជ្ជតិ។

កថំ **អកប្បិយេ កប្បិយសញ្ញិតាយ** អាបជ្ជតិ? អច្ឆមំសំ “សូករមំស”ន្តិ ខាទតិ, វិកាលេ កាលសញ្ញាយ ភុញ្ជតិ, ឯវំ អកប្បិយេ កប្បិយសញ្ញិតាយ អាបជ្ជតិ។

កថំ **កប្បិយេ អកប្បិយសញ្ញិតាយ** អាបជ្ជតិ? សូករមំសំ “អច្ឆមំស”ន្តិ ខាទតិ, កាលេ វិកាលសញ្ញាយ ភុញ្ជតិ, ឯវំ កប្បិយេ អកប្បិយសញ្ញិតាយ អាបជ្ជតិ។

កថំ **សតិសម្មោសា** អាបជ្ជតិ? សហសេយ្យចីវរវិប្បវាសាទីនិ សតិសម្មោសា អាបជ្ជតិ, ឥតិ ឥមេសំ ឆន្នំ អាការានំ អញ្ញតរេន អាការេន អាបន្នា យស្ស សិយា សត្តន្នំ អាបត្តិក្ខន្ធានំ អញ្ញតរា អាបត្តិ ថេរស្ស វា នវស្ស វា មជ្ឈិមស្ស វាតិ អត្ថោ។

សោ អាវិករេយ្យាតិ សោ តំ អាបត្តិំ ទេសេតុ វា បកាសេតុ វាតិ វុត្តំ ហោតិ។ **អសន្តិយា អាបត្តិយា**តិ យស្ស បន ឯវំ អនាបន្នា វា អាបត្តិំ អាបជ្ជិត្វា ច បន វុដ្ឋិតា វា ទេសិតា វា អារោចិតា វា អាបត្តិ, តស្ស សា អាបត្តិ អសន្តី នាម ហោតិ, ឯវំ អសន្តិយា អាបត្តិយា តុណ្ហី ភវិតព្ពំ។ **តុណ្ហីភាវេន ខោ បនាយស្មន្តេ “បរិសុទ្ធា”តិ វេទិស្សាមី**តិ តុណ្ហីភាវេនាបិ ហិ ការណេន អហំ អាយស្មន្តេ “បរិសុទ្ធា”តច្ចេវ ជានិស្សាមីតិ។ **យថា ខោ បន បច្ចេកបុដ្ឋស្ស វេយ្យាករណំ ហោតី**តិ យថា ឯកេនេកោ បុដ្ឋោ ព្យាករេយ្យ, យថា ឯកេនេកោ បច្ចេកបុដ្ឋោ “មំ ឯស បុច្ឆតី”តិ ញត្វា ព្យាករេយ្យាតិ វុត្តំ ហោតិ។

ឯវមេវំ ឯវរូបាយ បរិសាយ យាវតតិយំ អនុសាវិតំ ហោតីតិ ឯត្ថ ឯកច្ចេ តាវ អាចរិយា ឯវំ វទន្តិ “ឯវមេវំ ឥមិស្សាយ ភិក្ខុបរិសាយ យទេតំ ‘យស្ស សិយា អាបត្តិ, សោ អាវិករេយ្យ, អសន្តិយា អាបត្តិយា តុណ្ហី ភវិតព្ពំ, តុណ្ហីភាវេន ខោ បនាយស្មន្តេ បរិសុទ្ធាតិ វេទិស្សាមី’តិ តិក្ខត្តុំ អនុសាវិតំ, តំ ឯកមេកេន ‘មំ ឯស បុច្ឆតី’តិ ឯវំ ជានិតព្ពំ ហោតីតិ អត្ថោ”តិ។ តំ ន យុជ្ជតិ, កស្មា? អត្ថព្យញ្ជនភេទតោ។ អនុស្សាវនញ្ហិ នាម អត្ថតោ ច ព្យញ្ជនតោ ច អភិន្នំ ហោតិ “ទុតិយម្បិ ឯតមត្ថំ វទាមី”តិអាទីសុ (មហាវ. ៧២; ចូឡវ. ៣) វិយ, “យស្ស សិយា”តិអាទិវចនត្តយំ បន អត្ថតោបិ ព្យញ្ជនតោបិ ភិន្នំ, តេនស្ស អនុស្សាវនត្តយំ ន យុជ្ជតិ។ យទិ ចេតំ យាវតតិយានុស្សាវនំ សិយា, និទានុទ្ទេសេ អនិដ្ឋិតេបិ អាបត្តិ សិយា។ ន ច យុត្តំ អនាបត្តិក្ខេត្តេ អាបត្តិំ អាបជ្ជិតុំ។

អបរេ “អនុសាវិត”ន្តិបទស្ស អនុសាវេតព្ពន្តិ អត្ថំ វិកប្បេត្វា “យាវតតិយ”ន្តិឥទំ ឧបរិ ឧទ្ទេសាវសានេ “កច្ចិត្ថ បរិសុទ្ធា…បេ… តតិយម្បិ បុច្ឆាមី”តិ ឯតំ សន្ធាយ វុត្តន្តិ អាហុ។ តម្បិ ន យុជ្ជតិ, កស្មា? អត្ថយុត្តីនំ អភាវតោ។ ឥទញ្ហិ បទំ កេចិ “អនុសាវេត”ន្តិ សជ្ឈាយន្តិ, កេចិ “អនុសាវេត”ន្តិ, តំ ឧភយំ វាបិ អតីតកាលមេវ ទីបេតិ, ន អនាគតំ។ យទិ ចស្ស អយំ អត្ថោ សិយា, “អនុសាវិតំ ហេស្សតី”តិ វទេយ្យ , ឯវំ តាវ អត្ថាភាវតោ ន យុជ្ជតិ។ យទិ ចេតំ ឧទ្ទេសាវសានេ វចនំ សន្ធាយ វុត្តំ សិយា, “ន អាវិករិស្សាមី”តិ ចិត្តំ ឧប្បាទេន្តស្ស និទានេ សមត្តេបិ វុត្តមុសាវាទោ ន សិយា, កស្មា? “យាវតតិយំ អនុស្សាវិយមានេ”តិវចនតោ (មហាវ. ១៣៤) “យាវតតិយ”ន្តិ ឥទំ វចនមេវ និរត្ថកំ សិយា, កស្មា? និទានុទ្ទេសេ យាវតតិយានុស្សាវនស្ស អភាវតោតិ ឯវំ យុត្តិអភាវតោ តម្បិ ន យុជ្ជតិ។ “យាវតតិយំ អនុសាវិតំ ហោតី”តិ ឥទំ បន លក្ខណវចនមត្តំ, តេន ឥមមត្ថំ ទស្សេតិ – ឥទំ បាតិមោក្ខំ នាម យាវតតិយំ អនុស្សាវិយតិ, តស្មី យាវតតិយំ អនុស្សាវិយមានេ យោ សរមានោ សន្តី អាបត្តិំ នាវិករោតិ, តស្ស យាវតតិយានុស្សាវនាវសានេ សម្បជានមុសាវាទោ ហោតីតិ។

តទេតំ យថា អនុសាវិតំ យាវតតិយំ អនុសាវិតំ នាម ហោតិ, តំ ទស្សេតុំ **តត្ថាយស្មន្តេ បុច្ឆាមី**តិអាទិ វុត្តំ។ តំ បនេតំ បារាជិកាទីនំ អវសានេ ទិស្សតិ, ន និទានាវសានេ។ កិញ្ចាបិ ន ទិស្សតិ, អថ ខោ ឧទ្ទេសកាលេ “អាវិកតា ហិស្ស ផាសុ ហោតី”តិ វត្វា “ឧទ្ទិដ្ឋំ ខោ អាយស្មន្តោ និទានំ, តត្ថាយស្មន្តេ បុច្ឆាមី”តិអាទិនា នយេន វត្តព្ពមេវ។ ឯវញ្ហិ និទានំ សុឧទ្ទិដ្ឋំ ហោតិ, អញ្ញថា ទុឧទ្ទិដ្ឋំ។ ឥមមេវ ច អត្ថំ សន្ធាយ ឧបោសថក្ខន្ធកេ វុត្តំ “យាវតតិយំ អនុសាវិតំ ហោតីតិ សកិម្បិ អនុសាវិតំ ហោតិ, ទុតិយម្បិ អនុសាវិតំ ហោតិ, តតិយម្បិ អនុសាវិតំ ហោតី”តិ (មហាវ. ១៣៤)។ អយមេត្ថ អាចរិយបរម្បរាភតោ វិនិច្ឆយោ។

យោ បន ភិក្ខុ…បេ… សម្បជានមុសាវាទស្ស ហោតីតិ សម្បជានមុសាវាទោ អស្ស ហោតិ, តេនស្ស ទុក្កដាបត្តិ ហោតិ, សា ច ខោ បន ន មុសាវាទលក្ខណេន, “សម្បជានមុសាវាទេ កឹ ហោតិ, ទុក្កដំ ហោតី”តិ

(មហាវ. ១៣៥) ឥមិនា បន ភគវតោ វចនេន វចីទ្វារេ អកិរិយសមុដ្ឋានាបត្តិ ហោតីតិ វេទិតព្ពា។

វុត្តម្បិ ចេតំ –

“អនាលបន្តោ មនុជេន កេនចិ,
វាចាគិរំ នោ ច បរេ ភណេយ្យ;
អាបជ្ជេយ្យ វាចសិកំ, ន កាយិកំ,
បញ្ហាមេសា កុសលេហិ ចិន្តិតា”តិ។ (បរិ. ៤៧៩);

អន្តរាយិកោតិ វិប្បដិសារវត្ថុតាយ បាមោជ្ជាទិសម្ភវំ និវារេត្វា បឋមជ្ឈានាទីនំ អធិគមាយ អន្តរាយំ ករោតិ។ **តស្មា**តិ យស្មា អយំ អនាវិករណសង្ខាតោ សម្បជានមុសាវាទោ អន្តរាយិកោ ហោតិ, តស្មា។ **សរមានេនា**តិ អត្តនិ សន្តិំ អាបត្តិំ ជានន្តេន។ **វិសុទ្ធាបេក្ខេនា**តិ វុដ្ឋាតុកាមេន វិសុជ្ឈិតុកាមេន។ **សន្តី អាបត្តី**តិ អាបជ្ជិត្វា អវុដ្ឋិតា អាបត្តិ។ **អាវិកាតព្ពា**តិ សង្ឃមជ្ឈេ វា គណមជ្ឈេ វា ឯកបុគ្គលេ វា បកាសេតព្ពា, អន្តមសោ អនន្តរស្សាបិ ភិក្ខុនោ “អហំ, អាវុសោ, ឥត្ថន្នាមំ អាបត្តិំ អាបន្នោ, ឥតោ វុដ្ឋហិត្វា តំ អាបត្តិំ បដិករិស្សាមី”តិ (មហាវ. ១៧០) វត្តព្ពំ។ សចេបិ វេមតិកោ ហោតិ, “អហំ, អាវុសោ, ឥត្ថន្នាមាយ អាបត្តិយា វេមតិកោ, យទា និព្ពេមតិកោ ភវិស្សាមិ, តទា តំ អាបត្តិំ បដិករិស្សាមី”តិ (មហាវ. ១៦៩) វត្តព្ពំ។ **អាវិកតា ហិស្ស ផាសុ ហោតី**តិឯត្ថ **អាវិកតា**តិ អាវិកតាយ, បកាសិតាយាតិ អត្ថោ។ អលជ្ជិតាតិអាទីសុ (បរិ. ២៩៥) វិយ ហិ ឥទម្បិ ករណត្ថេ បច្ចត្តវចនំ។ **ហី**តិ និបាតមត្តំ។ **អស្សា**តិ ឯតស្ស ភិក្ខុនោ។ **ផាសុ ហោតី**តិ បឋមជ្ឈានាទីនំ អធិគមាយ ផាសុ ហោតិ, អវិប្បដិសារមូលកានំ បាមោជ្ជាទីនំ វសេន សុខប្បដិបទា សម្បជ្ជតីតិ អត្ថោ។

ឥតិ កង្ខាវិតរណិយា បាតិមោក្ខវណ្ណនាយ

និទានវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

បារាជិកកណ្ឌោ

ឥទានិ យទេតំ និទានានន្តរំ **តត្រិមេ ចត្តារោ**តិអាទិ បារាជិកកណ្ឌំ, តត្ថ **តត្រា**តិ តស្មិំ “បាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសិស្សាមី”តិ ឯវំ វុត្តេ បាតិមោក្ខេ។ **ឥមេ**តិ ឥទានិ វត្តព្ពានំ អភិមុខីករណំ។ **ចត្តារោ**តិ គណនបរិច្ឆេទោ។ **បារាជិកា**តិ ឯវំនាមកា។ **ធម្មា**តិ អាបត្តិយោ។ **ឧទ្ទេសំ អាគច្ឆន្តី**តិ សរូបេន ឧទ្ទិសិតព្ពតំ អាគច្ឆន្តិ, ន និទានេ វិយ “យស្ស សិយា អាបត្តី”តិ សាធារណវចនមត្តេន។

១. បឋមបារាជិកវណ្ណនា

យោ បនាតិ វស្សទីឃាទិនា លិង្គាទិភេទេន យោ កោចិ។ **ភិក្ខូ**តិ ឯហិភិក្ខុឧបសម្បទា, សរណគមនូបសម្បទា, ឱវាទប្បដិគ្គហណូបសម្បទា, បញ្ហាព្យាករណូបសម្បទា, អដ្ឋគរុធម្មប្បដិគ្គហណូបសម្បទា, ទូតេនូបសម្បទា, អដ្ឋវាចិកូបសម្បទា, ញត្តិចតុត្ថកម្មូបសម្បទាតិ ឥមាសុ អដ្ឋសុ ឧបសម្បទាសុ ញត្តិចតុត្ថេន ឧបសម្បទាកម្មេន អកុប្បេន ឋានារហេន ឧបសម្បន្នោ។ តស្ស បន កម្មស្ស វត្ថុញត្តិអនុស្សាវន សីមា បរិសាសម្បត្តិវសេន អកុប្បតា វេទិតព្ពា។

តត្ថ **វត្ថូ**តិ ឧបសម្បទាបេក្ខោ បុគ្គលោ, សោ ឋបេត្វា ឩនវីសតិវស្សំ អន្តិមវត្ថុអជ្ឈាបន្នបុព្ពំ, បណ្ឌកាទយោ ច ឯកាទស អភព្ពបុគ្គលេ វេទិតព្ពោ។ តត្ថ **ឩនវីសតិវស្សោ** នាម បដិសន្ធិគ្គហណតោ បដ្ឋាយ អបរិបុណ្ណវីសតិវស្សោ។ **អន្តិមវត្ថុអជ្ឈាបន្នបុព្ពោ** នាម ចតុន្នំ បារាជិកានំ អញ្ញតរំ អជ្ឈាបន្នបុព្ពោ។ **បណ្ឌកា**ទយោ វជ្ជនីយបុគ្គលកថាយំ វុត្តា។ តេសុ អាសិត្តបណ្ឌកញ្ច ឧសូយបណ្ឌកញ្ច ឋបេត្វា ឱបក្កមិកបណ្ឌកោ នបុំសកបណ្ឌកោ បណ្ឌកភាវបក្ខេ ឋិតោ បក្ខបណ្ឌកោ ច ឥធ អធិប្បេតោ។

ថេយ្យសំវាសកោ បន តិវិធោ លិង្គត្ថេនកោ សំវាសត្ថេនកោ ឧភយត្ថេនកោតិ។ តត្ថ យោ សយំ បព្ពជិត្វា ន ភិក្ខុវស្សានិ គណេតិ, ន យថាវុឌ្ឍំ ភិក្ខូនំ វា សាមណេរានំ វា វន្ទនំ សាទិយតិ, ន អាសនេន បដិពាហតិ, ន ឧបោសថាទីសុ សន្ទិស្សតិ, អយំ អសុទ្ធចិត្តតាយ លិង្គមត្តស្សេវ ថេនិតត្តា **លិង្គត្ថេនកោ** នាម។ យោ បន ភិក្ខូហិ បព្ពជិតោ សាមណេរោ សមានោ កាសាយានិ អបនេត្វា តេសុ សឧស្សាហោវ មេថុនំ ធម្មំ បដិសេវិត្វា បុន និវាសេត្វា សាមណេរភាវំ បដិជានាតិ, អយំ ភិក្ខូហិ ទិន្នលិង្គស្ស អបរិច្ចត្តត្តា ន លិង្គត្ថេនកោ, ន លិង្គានុរូបស្ស សំវាសស្ស សាទិតត្តា នាបិ សំវាសត្ថេនកោ។ អន្តិមវត្ថុអជ្ឈាបន្នកេបិ ឯសេវ នយោ។ យោ ច ខោ សាមណេរោ សមានោ វិទេសំ គន្ត្វា ភិក្ខុវស្សានិ គណេតិ, យថាវុឌ្ឍំ វន្ទនំ សាទិយតិ, អាសនេន បដិពាហតិ, ឧបោសថាទីសុ សន្ទិស្សតិ, អយំ សំវាសមត្តស្សេវ ថេនិតត្តា **សំវាសត្ថេនកោ** នាម។ ភិក្ខុវស្សគណនាទិកោ ហិ សព្ពោបិ កិរិយភេទោ ឥមស្មិំ អត្ថេ “សំវាសោ”តិ វេទិតព្ពោ។ សិក្ខំ បច្ចក្ខាយ “ន មំ កោចិ ជានាតី”តិ បុន ឯវំ បដិបជ្ជន្តេបិ ឯសេវ នយោ។ យោ បន សយំ បព្ពជិត្វា វិហារំ គន្ត្វា យថាវុឌ្ឍំ វន្ទនំ សាទិយតិ, អាសនេន បដិពាហតិ, ភិក្ខុវស្សានិ គណេតិ, ឧបោសថាទីសុ សន្ទិស្សតិ, អយំ លិង្គស្ស ចេវ សំវាសស្ស ច ថេនិតត្តា **ឧភយត្ថេនកោ** នាម។ ធុរនិក្ខេបវសេន កាសាយានិ អបនេត្វា អន្តិមវត្ថុំ អជ្ឈាបជ្ជិត្វា បុន តានិ អច្ឆាទេត្វា ឯវំ បដិបជ្ជន្តេបិ ឯសេវ នយោ, អយំ តិវិធោបិ ថេយ្យសំវាសកោ ឥធ អធិប្បេតោ។ ឋបេត្វា បន ឥមំ តិវិធំ។

“រាជ ទុព្ភិក្ខ កន្តារ-រោគ វេរី ភយេន វា;
ចីវរាហរណត្ថំ វា, លិង្គំ អាទិយតីធ យោ។

“សំវាសំ នាធិវាសេតិ, យាវ សោ សុទ្ធមានសោ;
ថេយ្យសំវាសកោ នាម, តាវ ឯស ន វុច្ចតី”តិ។ (មហាវ. អដ្ឋ. ១១០);

យោ បន ឧបសម្បន្នោ តិត្ថិយភាវំ បត្ថយមានោ សយំ វា កុសចីរាទិកំ តិត្ថិយលិង្គំ អាទិយតិ, តេសំ វា សន្តិកេ បព្ពជតិ, នគ្គោ វា ហុត្វា អាជីវកានំ សន្តិកំ គន្ត្វា តេសំ វតានិ អាទិយតិ, អយំ **តិត្ថិយបក្កន្តកោ** នាម។ ឋបេត្វា បន មនុស្សជាតិកំ អវសេសោ សព្ពោបិ **តិរច្ឆានគតោ** នាម។ យេន មនុស្សជាតិកា ជនេត្តិ សយម្បិ មនុស្សភូតេនេវ សញ្ចិច្ច ជីវិតា វោរោបិតា, អយំ **មាតុឃាតកោ** នាម។ **បិតុឃាតកេ**បិ ឯសេវ នយោ។ យេន អន្តិមសោ គិហិលិង្គេ ឋិតោបិ មនុស្សជាតិកោ ខីណាសវោ សញ្ចិច្ច ជីវិតា វោរោបិតោ, អយំ **អរហន្តឃាតកោ** នាម។ យោ បន បកតត្តំ ភិក្ខុនិំ តិណ្ណំ មគ្គានំ អញ្ញតរស្មិំ មគ្គេ ទូសេតិ , អយំ **ភិក្ខុនិទូសកោ** នាម។ យោ ទេវទត្តោ វិយ សាសនំ ឧទ្ធម្មំ ឧព្ពិនយំ កត្វា ចតុន្នំ កម្មានំ អញ្ញតរវសេន សង្ឃំ ភិន្ទតិ, អយំ **សង្ឃភេទកោ** នាម។ យោ ទេវទត្តោ វិយ ទុដ្ឋចិត្តេន វធកចិត្តេន តថាគតស្ស ជីវមានកសរីរេ ខុទ្ទកមក្ខិកាយ បិវនមត្តម្បិ

លោហិតំ ឧប្បាទេតិ, អយំ **លោហិតុប្បាទកោ** នាម។ យស្ស ឥត្ថិនិមិត្តុប្បាទនកម្មតោ ច បុរិសនិមិត្តុប្បាទនកម្មតោ ច ឧភតោ ទុវិធម្បិ ព្យញ្ជនំ អត្ថិ, អយំ **ឧភតោព្យញ្ជនកោ** នាម។ ឥតិ ឥមេ តេរស បុគ្គលា ឧបសម្បទាយ អវត្ថុ, ឥមេ បន បហេត្វា អញ្ញស្មិំ ឧបសម្បទាបេក្ខេ សតិ ឧបសម្បទាកម្មំ វត្ថុសម្បត្តិវសេន អកុប្បំ ហោតិ។

កថំ **ញត្តិសម្បត្តិវសេន** អកុប្បំ ហោតិ? វត្ថុសង្ឃបុគ្គលញត្តីនំ អបរាមសនានិ, បច្ឆា ញត្តិដ្ឋបនញ្ចាតិ ឥមេ តាវ បញ្ច ញត្តិទោសា។ តត្ថ “អយំ ឥត្ថន្នាមោ”តិ ឧបសម្បទាបេក្ខស្ស អកិត្តនំ **វត្ថុអបរាមសនំ** នាម។ “សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ”តិឯត្ថ “សុណាតុ មេ, ភន្តេ”តិ វត្វា “សង្ឃោ”តិ អភណនំ **សង្ឃអបរាមសនំ** នាម។ “ឥត្ថន្នាមស្ស ឧបសម្បទាបេក្ខោ”តិ ឧបជ្ឈាយស្ស អកិត្តនំ **បុគ្គលអបរាមសនំ** នាម។ សព្ពេន សព្ពំ ញត្តិយា អនុច្ចារណំ **ញត្តិអបរាមសនំ** នាម។ បឋមំ កម្មវាចំ និដ្ឋាបេត្វា “ឯសា ញត្តី”តិ វត្វា “ខមតិ សង្ឃស្សា”តិ ឯវំ ញត្តិកិត្តនំ **បច្ឆា ញត្តិដ្ឋបនំ** នាម។ ឥតិ ឥមេហិ ទោសេហិ វិមុត្តាយ ញត្តិយា សម្បន្នំ ញត្តិសម្បត្តិវសេន អកុប្បំ ហោតិ។

អនុស្សាវនវសេន អកុប្បតាយបិ វត្ថុសង្ឃបុគ្គលានំ អបរាមសនានិ, សាវនាយ ហាបនំ, អកាលេ សាវនន្តិ ឥមេ បញ្ច អនុស្សាវនទោសា។ តត្ថ វត្ថាទីនំ អបរាមសនានិ ញត្តិយំ វុត្តសទិសានេវ។ តីសុ បន អនុស្សាវនាសុ យត្ថ កត្ថចិ ឯតេសំ អបរាមសនំ អបរាមសនមេវ។ សព្ពេន សព្ពំ បន កម្មវាចំ អវត្វា ចតុក្ខត្តុំ ញត្តិកិត្តនមេវ, អថ វា បន កម្មវាចាព្ភន្តរេ អក្ខរស្ស វា បទស្ស វា អនុច្ចារណំ វា ទុរុច្ចារណំ វា **សាវនាយ ហាបនំ** នាម។ សាវនាយ អនោកាសេ បឋមំ ញត្តឹ អដ្ឋបេត្វា អនុស្សាវនករណំ **អកាលេ សាវនំ** នាម។ ឥតិ ឥមេហិ ទោសេហិ វិមុត្តាយ អនុស្សាវនាយ សម្បន្នំ អនុស្សាវនសម្បត្តិវសេន អកុប្បំ ហោតិ។

បុព្ពេ វុត្តំ វិបត្តិសីមាលក្ខណំ សមតិក្កន្តាយ បន សីមាយ កតំ **សីមាសម្បត្តិវសេន** អកុប្បំ ហោតិ។ យាវតិកា ភិក្ខូ កម្មប្បត្តា, តេសំ អនាគមនំ, ឆន្ទារហានំ ឆន្ទស្ស អនាហរណំ, សម្មុខីភូតានំ បដិក្កោសនន្តិ ឥមេ បន តយោ បរិសាទោសា, តេហិ វិមុត្តាយ បរិសាយ កតំ **បរិសាសម្បត្តិវសេន** អកុប្បំ ហោតិ។ ការណារហត្តា បន សត្ថុ សាសនារហត្តា **ឋានារហំ** នាម ហោតិ។ ឥតិ យោ ឥមិនា ឯវំ អកុប្បេន ឋានារហេន ញត្តិចតុត្ថេន ឧបសម្បទាកម្មេន ឧបសម្បន្នោ, អយំ ឥធ “ភិក្ខូ”តិ អធិប្បេតោ។ បណ្ណត្តិវជ្ជេសុ បន អញ្ញេបិ សង្គហំ គច្ឆន្តិ។

ភិក្ខូនំ សិក្ខាសាជីវសមាបន្នោតិ យា ភិក្ខូនំ អធិសីលសង្ខាតា សិក្ខា, តញ្ច, យត្ថ ចេតេ សហ ជីវន្តិ, ឯកជីវិកា សភាគវុត្តិនោ ហោន្តិ, តំ ភគវតា បញ្ញត្តំ សិក្ខាបទសង្ខាតំ សាជីវញ្ច, តត្ថ សិក្ខនភាវេន សមាបន្នោតិ ភិក្ខូនំ សិក្ខាសាជីវសមាបន្នោ។ **សមាបន្នោ**តិ សិក្ខញ្ច បរិបូរេន្តោ សាជីវញ្ច អវីតិក្កមន្តោ ហុត្វា តទុភយំ ឧបគតោតិ អត្ថោ។ **សិក្ខំ អបច្ចក្ខាយ ទុព្ពល្យំ អនាវិកត្វា**តិ យំ សិក្ខំ សមាបន្នោ, តំ អបដិក្ខិបិត្វា, យញ្ច សាជីវំ សមាបន្នោ, តស្មិំ ទុព្ពលភាវំ អប្បកាសេត្វា។ តត្ថ ចិត្តខេត្តកាលបយោគបុគ្គលវិជាននវសេន សិក្ខាយ បច្ចក្ខានំ ញត្វា តទភាវេន អបច្ចក្ខានំ វេទិតព្ពំ។ កថំ? ឧបសម្បន្នភាវតោ ចវិតុកាមតាចិត្តេនេវ ហិ សិក្ខាបច្ចក្ខានំ ហោតិ, ន ទវា វា រវា វា ភណន្តស្ស។ ឯវំ **ចិត្តវសេន** សិក្ខាបច្ចក្ខានំ ហោតិ, ន តទភាវេន។ តថា “ពុទ្ធំ បច្ចក្ខាមិ, ធម្មំ បច្ចក្ខាមិ, សង្ឃំ បច្ចក្ខាមិ, សិក្ខំ, វិនយំ, បាតិមោក្ខំ, ឧទ្ទេសំ, ឧបជ្ឈាយំ, អាចរិយំ, សទ្ធិវិហារិកំ, អន្តេវាសិកំ, សមានុបជ្ឈាយកំ, សមានាចរិយកំ, សព្រហ្មចារិំ បច្ចក្ខាមី”តិ ឯវំ វុត្តានំ ពុទ្ធាទីនំ ចុទ្ទសន្នំ, “គិហីតិ មំ ធារេហិ, ឧបាសកោ, អារាមិកោ, សាមណេរោ, តិត្ថិយោ, តិត្ថិយសាវកោ, អស្សមណោ, ‘អសក្យបុត្តិយោ’តិ មំ ធារេហី”តិ ឯវំ វុត្តានំ គិហិអាទីនំ អដ្ឋន្នញ្ចាតិ ឥមេសំ ទ្វាវីសតិយា ខេត្តបទានំ យស្ស កស្សចិ សវេវចនស្ស វសេន តេសុ យំកិញ្ចិ វត្តុកាមស្ស យំកិញ្ចិ វទតោ សិក្ខាបច្ចក្ខានំ ហោតិ, ន រុក្ខាទីនំ អញ្ញតរស្ស នាមំ គហេត្វា បច្ចាចិក្ខន្តស្ស។ ឯវំ **ខេត្តវសេន** បច្ចក្ខានំ ហោតិ, ន តទភាវេន។

តត្ថ យទេតំ “បច្ចក្ខាមី”តិ ច, “មំ ធារេហី”តិ (បារា. ៥១) ច វុត្តំ វត្តមានកាលវចនំ, យានិ ច “អលំ មេ ពុទ្ធេន, កិំ នុ មេ ពុទ្ធេន, ន មមត្ថោ ពុទ្ធេន , សុមុត្តាហំ ពុទ្ធេនា”តិអាទិនា (បារា. ៥២) នយេន អាខ្យាតវសេន កាលំ អនាមសិត្វា បុរិមេហិ ចុទ្ទសហិ បទេហិ សទ្ធិំ យោជេត្វា វុត្តានិ “អលំ មេ”តិអាទីនិ ចត្តារិ បទានិ, តេសំយេវ ច សវេវចនានំ វសេន បច្ចក្ខានំ ហោតិ, ន “បច្ចក្ខាសិ”ន្តិ វា “បច្ចក្ខិស្ស”ន្តិ វា “មំ ធារេសី”តិ វា “មំ ធារេស្សតី”តិ វា “យំនូនាហំ បច្ចក្ខេយ្យ”ន្តិ (បារា. ៤៥) វាតិអាទីនិ អតីតានាគតបរិកប្បវចនានិ ភណន្តស្ស។ ឯវំ វត្តមាន **កាលវសេន** ចេវ អនាមដ្ឋ**កាលវសេន** ច បច្ចក្ខានំ ហោតិ, ន តទភាវេន។

បយោគោ បន ទុវិធោ កាយិកោ ច វាចសិកោ ច។ តត្ថ “ពុទ្ធំ បច្ចក្ខាមី”តិអាទិនា (បារា. ៥១) នយេន យាយ កាយចិ ភាសាយ វចីភេទំ កត្វា វាចសិកប្បយោគេនេវ បច្ចក្ខានំ ហោតិ, ន អក្ខរលិខនំ វា ហត្ថមុទ្ទាទិ

ទស្សនំ វា កាយប្បយោគំ ករោន្តស្ស។ ឯវំ វាចសិកប្បយោគេនេវ បច្ចក្ខានំ ហោតិ, ន តទភាវេន។

បុគ្គលោ បន ទុវិធោ – យោ ច បច្ចក្ខាតិ, យស្ស ច បច្ចក្ខាតិ។ តត្ថ យោ បច្ចក្ខាតិ, សោ សចេ ឧម្មត្តកខិត្តចិត្តវេទនាដ្ដានំ អញ្ញតរោ ន ហោតិ។ យស្ស បន បច្ចក្ខាតិ, សោ សចេ មនុស្សជាតិកោ ហោតិ, ន ច ឧម្មត្តកាទីនំ អញ្ញតរោ, សម្មុខីភូតោ ច សិក្ខាបច្ចក្ខានំ ហោតិ។ ន ហិ អសម្មុខីភូតស្ស ទូតេន វា បណ្ណេន វា អារោចនំ រុហតិ។ ឯវំ យថាវុត្តបុគ្គលវសេន បច្ចក្ខានំ ហោតិ, ន តទភាវេន។

វិជាននម្បិ និយមិតានិយមិតវសេន ទុវិធំ។ តត្ថ យស្ស យេសំ វា និយមេត្វា "ឥមស្ស, ឥមេសំ វា អារោចេមី"តិ វទតិ, សចេ តេ យថា បកតិយា លោកេ មនុស្សា វចនំ សុត្វា អាវជ្ជនសមយេ ជានន្តិ, ឯវំ តស្ស វចនានន្តរមេវ តស្ស "អយំ ឧក្កណ្ឋិតោ"តិ វា "គិហិភាវំ បត្ថយតី"តិ វា យេន កេនចិ អាការេន សិក្ខាបច្ចក្ខានភាវំ ជានន្តិ, បច្ចក្ខាតាវ ហោតិ សិក្ខា។ អថ អបរភាគេ "កឹ ឥមិនា វុត្ត"ន្តិ ចិន្តេត្វា ជានន្តិ, អញ្ញេ វា ជានន្តិ, អបច្ចក្ខាតាវ ហោតិ សិក្ខា។ អនិយមេត្វា អារោចេន្តស្ស បន សចេ វុត្តនយេន យោ កោចិ មនុស្សជាតិកោ វចនត្ថំ ជានាតិ, បច្ចក្ខាតាវ ហោតិ សិក្ខា។ ឯវំ វិជាននវសេន បច្ចក្ខានំ ហោតិ, ន តទភាវេន។ យោ បន អន្តមសោ ទវាយបិ បច្ចក្ខាតិ, តេន អបច្ចក្ខាតាវ ហោតិ សិក្ខា។ ឥតិ ឥមេសំ វុត្តប្បការានំ ចិត្តាទីនំ វសេន, សព្ពសោ វា បន អបច្ចក្ខានេន សិក្ខំ អបច្ចក្ខាយ សិក្ខាបច្ចក្ខានស្សេវ ច អត្ថភូតំ ឯកច្ចំ ទុព្ពល្យំ អនាវិកត្វា។

មេថុនំ ធម្មំ បដិសេវេយ្យាតិ ឯត្ថ **មេថុនំ ធម្ម**ន្តិ រាគបរិយុដ្ឋានេន សទិសានំ ឧភិន្នំ ធម្មំ។ **បដិសេវេយ្យា**តិ បដិសេវេយ្យ អជ្ឈាបជ្ជេយ្យ។ **អន្តមសោ**តិ សព្ពន្តិមេន បរិច្ឆេទេន។ **តិរច្ឆានគតាយបី**តិ បដិសន្ធិវសេន តិរច្ឆានេសុ គតាយបិ, អយមេត្ថ អនុបញ្ញត្តិ។ **បារាជិកោ ហោតី**តិ បរាជិតោ ហោតិ, បរាជយំ អាបន្នោ។ **អសំវាសោ**តិ បកតត្តា ភិក្ខូ សហ វសន្តិ ឯត្ថាតិ ឯកកម្មាទិកោ តិវិធោបិ វិធិ សំវាសោ នាម, សោ តេន សទ្ធឹ នត្ថីតិ អសំវាសោ។ សង្ឃកម្មេសុ ហិ ឯស គណបូរកោបិ ន ហោតិ, អយំ តាវ បទវណ្ណនា។

អយំ បនេត្ថ វិនិច្ឆយោ – មនុស្សាមនុស្សតិរច្ឆានគតវសេន ហិ តិស្សោ ឥត្ថិយោ, តាសំ វច្ចមគ្គបស្សាវមគ្គមុខមគ្គវសេន តយោ តយោ កត្វា នវ មគ្គា, តថា ឧភតោព្យញ្ជនកានំ។ បុរិសានំ បន វច្ចមគ្គមុខមគ្គវសេន ទ្វេ ទ្វេ កត្វា ឆ មគ្គា, តថា បណ្ឌកានន្តិ ឯវំ តឹស មគ្គា។ តេសុ អត្តនោ វា បរេសំ វា យស្ស កស្សចិ មគ្គស្ស សន្ថតស្ស វា អសន្ថតស្ស វា, បរេសំ បន មតានម្បិ អក្ខាយិតស្ស វា យេភុយ្យេន អក្ខាយិតស្ស វា បកតិវាតេន អសំផុដ្ឋេ អល្លោកាសេ យោ ភិក្ខុ ឯកតិលពីជមត្តម្បិ អត្តនោ អង្គជាតំ សន្ថតំ វា អសន្ថតំ វា សេវនចិត្តេន បវេសេតិ, បរេន វា បវេសិយមានេ បវេសនបវិដ្ឋដ្ឋិតឧទ្ធរណេសុ យំកិញ្ចិ សាទិយតិ, អយំ បារាជិកាបត្តឹ អាបន្នោ នាម ហោតិ, អយំ តាវេត្ថ អសាធារណវិនិច្ឆយោ។ សព្ពសិក្ខាបទានំ បន សាធារណវិនិច្ឆយត្ថំ អយំ មាតិកា –

> និទានំ បុគ្គលំ វត្ថុំ, បញ្ញត្តិវិធិមេវ ច;
> អាណត្តាបត្តិនាបត្តិ-វិបត្តឹ អង្គមេវ ច។
>
> សមុដ្ឋានវិធឹ កិរិយា-សញ្ញាចិត្តេហិ នានត្តំ;
> វជ្ជកម្មប្បភេទញ្ច, តិកទ្វយវិធឹ តថា។
>
> លក្ខណំ **សត្តរសធា,** ឋិតំ សាធារណំ ឥទំ;
> ញត្វា យោជេយ្យ មេធាវី, តត្ថ តត្ថ យថារហន្តិ។

តត្ថ **និទានំ** នាម វេសាលិ-រាជគហ-សាវត្ថិ-អាឡវិ-កោសម្ពិ-សក្ក-ភគ្គានំ វសេន សត្តវិធំ បញ្ញត្តិដ្ឋានំ, ឥទញ្ហិ សព្ពសិក្ខាបទានំ និទានំ។ **បុគ្គលោ** នាម យំ យំ អារព្ភ តំ តំ សិក្ខាបទំ បញ្ញត្តំ។ **វត្ថុ** នាម តស្ស តស្ស បុគ្គលស្ស អជ្ឈាចារោ វុច្ចតិ។ **បញ្ញត្តិវិធី**ន្តិ បញ្ញត្តិអនុបញ្ញត្តិអនុប្បន្នបញ្ញត្តិសព្ពត្ថបញ្ញត្តិបទេសបញ្ញត្តិសាធារណបញ្ញត្តិ អសាធារណបញ្ញត្តិឯកតោបញ្ញត្តិឧភតោបញ្ញត្តិវសេន នវវិធា បញ្ញត្តិ។ តត្ថ **អនុប្បន្នបញ្ញត្តិ** នាម អនុប្បន្នេ ទោសេ បញ្ញត្តា, សា អដ្ឋគរុធម្មប្បដិគ្គហណវសេន (ចូឡវ. ៤០៣) ភិក្ខុនីនំយេវ អាគតា, អញ្ញត្រ នត្ថិ។ វិនយធរបញ្ចមេន (មហាវ. ២៥៩) គណេន ឧបសម្បទា, គណង្គណូបាហនា (មហាវ. ២៥៩) ធុវន្ហានំ ចម្មត្ថរណន្តិ ឯតេសំ វសេន ចតុព្ពិធា **បទេសបញ្ញត្តិ** នាម។ មជ្ឈិមទេសេយេវ ហិ ឯតេហិ អាបត្តិ ហោតិ, តេសុបិ ធុវន្ហានំ បដិក្ខេបមត្តមេវ បាតិមោក្ខេ អាគតំ, តតោ អញ្ញា បទេសបញ្ញត្តិ នាម នត្ថិ។ សព្ពានិ **សព្ពត្ថបញ្ញត្តិ**យេវ ហោន្តិ, **សាធារណបញ្ញត្តិ**ទុកញ្ច **ឯកតោបញ្ញត្តិ**ទុកញ្ច អត្ថតោ ឯកំ, តស្មា អនុប្បន្ន

បញ្ញត្តិញ្ច សព្ពត្ថបញ្ញត្តិទុកញ្ច ឯកតោបញ្ញត្តិទុកញ្ច បបេត្វា សេសានំ ចតស្សន្នំ បញ្ញត្តីនំ វសេន សព្ពត្ថ វិនិច្ឆយោ វេទិតព្ពោ។ **អាណត្តាបត្តិនាបត្តិវិបត្តិ**ន្តិឯត្ថ **អាណត្តី**តិអាណាបនា វុច្ចតិ។ **អាបត្តី**តិ បុព្ពប្បយោគាទិវសេន អាបត្តិភេទោ។ **អនាបត្តី**តិ អជានននាទិវសេន អនាបត្តិ។ **វិបត្តី**តិ សីលអាចារទិដ្ឋិ អាជីវវិបត្តីនំ អញ្ញតរា។ ឥតិ ឥមាសំ អាណត្តាទីនម្បិ វសេន សព្ពត្ថ វិនិច្ឆយោ វេទិតព្ពោ។ **អង្គ**ន្តិ សព្ពសិក្ខាបទេសុ អាបត្តីនំ អង្គំ វេទិតព្ពំ។

សមុដ្ឋានវិធិន្តិ សព្ពាបត្តីនំ កាយោ វាចា កាយវាចា កាយចិត្តំ វាចាចិត្តំ កាយវាចាចិត្តន្តិ ឥមានិ ឯកង្គិកទ្វង្គិកតិវង្គិកានិ។ ឆ សមុដ្ឋានានិ នាម យានិ “សិក្ខាបទសមឧដ្ឋានានី”តិបិ វុច្ចន្តិ។ តត្ថ បុរិមានិ តីណិ អចិត្តកានិ, បច្ឆិមានិ សចិត្តកានិ។ តេសុ ឯកេន វា ទ្វីហិ វា តីហិ វា ចតូហិ វា ឆហិ វា សមុដ្ឋានេហិ អាបត្តិយោ សមុដ្ឋហន្តិ, បញ្ចសមុដ្ឋានា នាម នត្ថិ។ តត្ថ **ឯកសមុដ្ឋានា** នាម ចតុត្ថេន ច បញ្ចមេន ច ឆដ្ឋេន ច សមុដ្ឋានេន សមុដ្ឋាតិ, ន អញ្ញេន។ **ទ្វិសមុដ្ឋានា** នាម បឋមចតុត្ថេហិ ច ទុតិយបញ្ចមេហិ ច តតិយឆដ្ឋេហិ ច ចតុត្ថឆដ្ឋេហិ ច បញ្ចមឆដ្ឋេហិ ច សមុដ្ឋានេហិ, សមុដ្ឋាតិ, ន អញ្ញេហិ។ **តិសមុដ្ឋានា** នាម បឋមេហិ ច តីហិ, បច្ឆិមេហិ ច តីហិ សមុដ្ឋានេហិ សមុដ្ឋាតិ, ន អញ្ញេហិ។ **ចតុសមុដ្ឋានា** នាម បឋមតតិយចតុត្ថឆដ្ឋេហិ ច ទុតិយតតិយបញ្ចមឆដ្ឋេហិ ច សមុដ្ឋានេហិ សមុដ្ឋាតិ, ន អញ្ញេហិ។ **ឆ សមុដ្ឋានា** នាម ឆហិបិ សមុដ្ឋាតិ។

ឯវំ –

> តិធា **ឯកសមុដ្ឋានា**, បញ្ចធា **ទ្វិសមុដ្ឋិតា**;
> ទ្វិធា **តិចតុរោ ឋានា**, ឯកធា **ឆសមុដ្ឋិតា**តិ។

សមុដ្ឋានវសេន សព្ពាវ តេរស អាបត្តិយោ ហោន្តិ (ចូឡវ. ១៦៥ អាទយោ), តា បឋមបញ្ញត្តិសិក្ខាបទវសេន សមុដ្ឋានតោ តេរស នាមានិ លភន្តិ បឋមបារាជិកសមុដ្ឋានា, អទិន្នាទាន-សញ្ចរិត្ត-សមនុភាសន-កឋិន-ឯឡកលោម-បទសោធម្ម-អទ្ធាន-ថេយ្យសត្ថ-ធម្មទេសនាភូតារោចន-ចោរិវុដ្ឋាបន-អននុញ្ញាតសមុដ្ឋានាតិ។ តត្ថ យា កាយចិត្តតោ សមុដ្ឋាតិ, អយំ **បឋមបារាជិកសមុដ្ឋានា** នាម។ យា សចិត្តកេហិ តីហិ សមុដ្ឋានេហិ សមុដ្ឋាតិ, អយំ **អទិន្នាទានសមុដ្ឋានា** នាម។ យា ឆហិបិ សមុដ្ឋាតិ, អយំ **សញ្ចរិត្តសមុដ្ឋានា** នាម។ យា ឆដ្ឋេនេវ សមុដ្ឋាតិ, អយំ **សមនុភាសនសមុដ្ឋានា** នាម។ យា តតិយឆដ្ឋេហិ សមុដ្ឋាតិ, អយំ **កឋិនសមុដ្ឋានា** នាម។ យា បឋមចតុត្ថេហិ សមុដ្ឋាតិ, អយំ **ឯឡកលោមសមុដ្ឋានា** នាម។ យា ទុតិយបញ្ចមេហិ សមុដ្ឋាតិ , អយំ **បទសោធម្មសមុដ្ឋានា** នាម។ យា បឋមតតិយចតុត្ថឆដ្ឋេហិ សមុដ្ឋាតិ, អយំ **អទ្ធានសមុដ្ឋានា** នាម។ យា ចតុត្ថឆដ្ឋេហិ សមុដ្ឋាតិ, អយំ **ថេយ្យសត្ថសមុដ្ឋានា** នាម។ យា បញ្ចមេនេវ សមុដ្ឋាតិ, អយំ **ធម្មទេសនាសមុដ្ឋានា** នាម។ យា អចិត្តកេហិ តីហិ សមុដ្ឋានេហិ សមុដ្ឋាតិ, អយំ **ភូតារោចនសមុដ្ឋានា** នាម។ យា បញ្ចមឆដ្ឋេហិ សមុដ្ឋាតិ, អយំ **ចោរិវុដ្ឋាបនសមុដ្ឋានា** នាម។ យា ទុតិយតតិយបញ្ចមឆដ្ឋេហិ សមុដ្ឋាតិ, អយំ **អននុញ្ញាតសមុដ្ឋានា** នាមាតិ។ ឥតិ ឥមស្ស សមុដ្ឋានវិធិនោបិ វសេន សព្ពត្ថ វិនិច្ឆយោ វេទិតព្ពោ។

កិរិយាសញ្ញាចិត្តេហិ នានត្តន្តិ ឯតេហិ កិរិយាទីហិ សព្ពាបត្តីនំ នានាភាវំ ញត្វា សព្ពត្ថ វិនិច្ឆយោ វេទិតព្ពោ។ សព្ពាបត្តិយោ ហិ កិរិយាវសេន បញ្ចវិធា ហោន្តិ, សេយ្យថិទំ – អត្ថាបត្តិ កិរិយតោ សមុដ្ឋាតិ , អត្ថិ អកិរិយតោ, អត្ថិ កិរិយាកិរិយតោ, អត្ថិ សិយា កិរិយតោ សិយា អកិរិយតោ, អត្ថិ សិយា កិរិយតោ សិយា កិរិយាកិរិយតោតិ។ តត្ថ យា កាយេន វា វាចាយ វា បថវិខណនាទីសុ (បចិ. ៨៤) វិយ វីតិក្កមំ ករោន្តស្ស ហោតិ, អយំ **កិរិយតោ សមុដ្ឋាតិ** នាម។ យា កាយវាចាហិ កត្តព្ពំ អករោន្តស្ស ហោតិ បឋមកឋិនាបត្តិ (បារា. ៤៥៩ អាទយោ) វិយ, អយំ **អកិរិយតោ សមុដ្ឋាតិ** នាម។ យា ករោន្តស្ស ច អករោន្តស្ស ច ហោតិ អញ្ញាតិកាយ ភិក្ខុនិយា ហត្ថតោ ចីវរប្បដិគ្គហណាបត្តិ (បារា. ៥០៨-៥១១) វិយ, អយំ **កិរិយាកិរិយតោ សមុដ្ឋាតិ** នាម។ យា សិយា ករោន្តស្ស ច, សិយា អករោន្តស្ស ច ហោតិ រូបិយប្បដិគ្គហណាបត្តិ (បារា. ៥៨២) វិយ, អយំ **សិយា កិរិយតោ សិយា អកិរិយតោ សមុដ្ឋាតិ** នាម។ យា សិយា ករោន្តស្ស ច សិយា ករោន្តាករោន្តស្ស ច ហោតិ កុដិការាបត្តិ (បារា. ៣៤២ អាទយោ) វិយ, អយំ **សិយា កិរិយតោ សិយា កិរិយាកិរិយតោ សមុដ្ឋាតិ** នាម។

សព្ពាបត្តិយោ ច សញ្ញាវសេន ទុវិធា ហោន្តិ សញ្ញាវិមោក្ខា នោសញ្ញាវិមោក្ខាតិ។ តត្ថ យតោ វីតិក្កមសញ្ញាយ អភាវេន មុច្ចតិ, អយំ **សញ្ញាវិមោក្ខា,** ឥតរា **នោសញ្ញាវិមោក្ខា**។ បុន ច សព្ពាបិ ចិត្តវសេន ទុវិធា ហោន្តិ សចិត្តកា អចិត្តកា ចាតិ។ តត្ថ យា សចិត្តកសមុដ្ឋានវសេនេវ សមុដ្ឋាតិ អយំ **សចិត្តកា**។ យា អចិត្តកេន វា សចិត្តកមិស្សកេន វា សមុដ្ឋាតិ អយំ **អចិត្តកា**។

វជ្ជកម្មប្បភេទន្តិ ឯត្ថ សព្ពាបត្តិយោ វជ្ជវសេន ទុវិធា ហោន្តិ លោកវជ្ជា បណ្ណត្តិវជ្ជា ចាតិ។ តត្ថ យស្សា ស ចិត្តកបក្ខេ ចិត្តំ អកុសលមេវ ហោតិ, អយំ **លោកវជ្ជា,** សេសា **បណ្ណត្តិវជ្ជា**។ សព្ពា ច កាយកម្មវចីកម្មតទុភយវសេន តិវិធា ហោន្តិ។ តត្ថ កាយទ្វារេ អាបជ្ជិតព្ពា **កាយកម្ម**ន្តិ វុច្ចតិ, វចីទ្វារេ អាបជ្ជិតព្ពា **វចីកម្ម**ន្តិ វុច្ចតិ, ឧភយត្ថ អាបជ្ជិតព្ពា **កាយកម្មំ វចីកម្មញ្ចា**តិ, មនោទ្វារេ អាបត្តិ នាម នត្ថិ។ ឥតិ ឥមិនា វជ្ជកម្មប្បភេទេនាបិ សព្ពត្ថ វិនិច្ឆយោ វេទិតព្ពោ។

តិកទ្វយវិធិន្តិ កុសលត្តិកវេទនាត្តិកវិធី។ អាបត្តឹ អាបជ្ជមានោ ហិ អកុសលចិត្តោ វា អាបជ្ជតិ កុសលាព្យាកតចិត្តោ វា, តថា ទុក្ខវេទនាសមង្គី វា ឥតរវេទនាទ្វយសមង្គី វា។ ឯវំ សន្តេបិ សព្ពសិក្ខាបទេសុ អកុសលចិត្តវសេន ឯកំ ចិត្តំ, កុសលាព្យាកតចិត្តវសេន ទ្វេ ចិត្តានិ, សព្ពេសំ វសេន តីណិ ចិត្តានិ។ ទុក្ខវេទនាវសេន ឯកា វេទនា, សុខឧបេក្ខាវសេន ទ្វេ, សព្ពាសំ វសេន តិស្សោ វេទនាតិ។ អយមេវ បភេទោ លព្ភតិ, ន អញ្ញោ។

លក្ខណំ សត្ថុរសជា, ឋិតំ សាធារណំ ឥទំ, ញត្វាតិ ឥទំ និទានាទិវេទនាត្តិកបរិយោសានំ សត្ថុរសប្បការំ លក្ខណំ ជានិត្វា យោជេយ្យ មេធាវី។ **តត្ថ តត្ថ យថារហ**ន្តិ បណ្ឌិតោ ភិក្ខុ តស្មឹ តស្មឹ សិក្ខាបទេ ឥទំ លក្ខណំ យថានុរូបំ យោជេយ្យាតិ អត្ថោ។ តំ បន អយោជិតំ ទុព្ពិជានំ ហោតិ, តស្មា នំ សព្ពសិក្ខាបទានំ អសាធារណវិនិច្ឆយបរិយោសានេ ឥមំ មាតិកំ អនុទ្ធរិត្វាវ យោជេត្វា ទស្សយិស្សាម។

ឥធ បនស្ស អយំ យោជនា – ឥទំ វេសាលិយំ សុទិន្នត្ថេរំ អារព្ភ មេថុនវីតិក្កមវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ។ "មេថុនំ ធម្មំ បដិសេវេយ្យា"តិ អយមេត្ថ បញ្ញត្តិ, "សិក្ខំ អបច្ចក្ខាយា"តិ ច "អន្តមសោ តិរច្ឆានគតាយបី"តិ ច ទ្វេ អនុបញ្ញត្តិយោ។ **អនុបញ្ញត្តិ** ច នាមេសា អាបត្តិករា ច ហោតិ អញ្ញវាទកសិក្ខាបទាទីសុ (បាចិ. ៩៥ អាទយោ) វិយ, អនាបត្តិករា ច អញ្ញត្រ សុបិនន្តាតិអាទីសុ (បារា. ២៣៦-២៣៧) វិយ, អាបត្តិឧបត្ថម្ភករា ច អទិន្នាទានាទីសុ (បារា. ៩១) វិយ , ឥធ បន ឧបត្ថម្ភករាតិ វេទិតព្ពា។ ឥតោ បរំ បន យត្ថ អនុបញ្ញត្តិ អត្ថិ, តត្ថ "អយំ អនុបញ្ញត្តី"តិ ឯត្តកមេវ ទស្សយិស្សាម។ បបេក្ខា បន អនុបញ្ញត្តី អវសេសា បញ្ញត្តិយេវាតិ សព្ពត្ថ វិនិច្ឆយោ វេទិតព្ពោ។ ភិក្ខុំ អារព្ភ ឧប្បន្នវត្ថុស្មិំយេវ "យា បន ភិក្ខុនី ឆន្ទសោ មេថុនំ ធម្មំ បដិសេវេយ្យា"តិ ឯវំ ភិក្ខុនីនម្បិ បញ្ញត្តត្តា សាធារណបញ្ញត្តិ។ អាណត្តិយា អនាបជ្ជនតោ អនាណត្តិកំ។ ភិក្ខុំ បន អាណាបេន្តោ អកប្បិយសមាទានាបត្តិតោ ន មុច្ចតិ, មេថុនរាគេន កាយសំសគ្គេ ទុក្កដំ, ជីវមានកសរីរស្ស វុត្តប្បការេ មគ្គេ សចេបិ តចាទីនិ អនវសេសេត្វា សព្ពសោ ឆិន្នេ និមិត្តសណ្ឋានមត្តំ បញ្ញាយតិ, តត្ថ អន្តមសោ អង្គជាតេ ឧដ្ឋិតំ អនដ្ឋកាយប្បសាទំ បីឡកំ វា ចម្មខិលំ វា បវេសេន្តស្សាបិ សេវនចិត្តេ សតិ បារាជិកំ, នដ្ឋកាយប្បសាទំ សុក្ខបីឡកំ វា មតចម្មំ វា លោមំ វា បវេសេន្តស្ស ទុក្កដំ, សចេ និមិត្តសណ្ឋានមត្តម្បិ អនវសេសេត្វា សព្ពសោ មគ្គោ ឧប្បាដិតោ, តត្ថ ឧបក្កមតោ វណសង្ខេបវសេន ថុល្លច្ចយំ, តថា មនុស្សានំ អក្ខិនាសាកណ្ណច្ឆិទ្ទវត្ថិកោសេសុ សត្ថកេន កតវណេ វា, ហត្ថិអស្សាទីនញ្ច តិរច្ឆានានំ វត្ថិកោសនាសាបុដេសុ ថុល្លច្ចយំ។ តិរច្ឆានានំ បន អក្ខិកណ្ណនាសាវណេសុ អហិមច្ឆាទីនំ បវេសនប្បមាណវិរហិតេ អណុនិមិត្តេ សព្ពេសញ្ច ឧបកច្ឆកាទីសុ សេសសរីរេសុ ទុក្កដំ។ មតសរីរេ និមិត្តេ ឧបឌ្ឍក្ខាយិតតោ បដ្ឋាយ យាវ ន កុថិតំ ហោតិ, តាវ ថុល្លច្ចយំ។ កុថិតេ ទុក្កដំ, តថា វដ្ដកតេ មុខេ អច្ឆុបន្តំ អង្គជាតំ បវេសេន្តស្ស ទុក្កដំ។ ឱដ្ឋតោ ពហិ និក្ខន្តជិវ្ហាយ វា ទន្តេសុ វា ថុល្លច្ចយំ។ និមិត្តតោ ពហិ បតិតមំសបេសិយំ ទុក្កដន្តិ អយមេត្ថ អាបត្តិភេទោ។

អជានន្តស្ស អសាទិយន្តស្ស ឧម្មត្តកស្ស ខិត្តចិត្តស្ស វេទនាដ្ដស្ស អាទិកម្មិកានញ្ច អនាបត្តិ។ ឯត្ថ បន យោ និទ្ទំ ឱក្កន្តត្តា បរេន កតម្បិ ឧបក្កមំ ន ជានាតិ, សោ អជានន្តោ។ យោ ជានិត្វាបិ ន សាទិយតិ, សោ អសាទិយន្តោ។ យោ បិត្តវសេន អតេកិច្ឆំ ឧម្មាទំ បត្តោ, សោ ឧម្មត្តកោ។ យក្ខេហិ កតចិត្តវិក្ខេបោ ខិត្តចិត្តោ។ ទ្វិន្នម្បិ ច ឯតេសំ អគ្គិសុវណ្ណគូថចន្ទនាទីសុ សមប្បវត្តិភាវេន អជាននភាវោវ បមាណំ។ យោ អធិមត្តវេទនាយ អាតុរត្តា កិញ្ចិ ន ជានាតិ, សោ វេទនាដ្ដោ។ យោ តស្មឹ តស្មឹ វត្ថុស្មឹ អាទិភូតោ, សោ អាទិកម្មិកោ។ អយំ បន អនាបត្តិ។ ចតូសុ វិបត្តីសុ សីលវិបត្តិ។ តស្សា ទ្វេ អង្គានិ សេវនចិត្តញ្ច មគ្គេន មគ្គបដិបាទនញ្ចាតិ។ សមុដ្ឋានាទិតោ ឥទំ សិក្ខាបទំ បឋមបារាជិកសមុដ្ឋានំ, កិរិយំ, សញ្ញាវិមោក្ខំ, សចិត្តកំ, លោកវជ្ជំ, កាយកម្មំ, អកុសលចិត្តំ, ទ្វិវេទនន្តិ, ឥមានិ ច សមុដ្ឋានាទីនិ នាម អាបត្តិយា ហោន្តិ, ន សិក្ខាបទស្ស។ វោហារសុខត្ថំ បន សព្ពដ្ឋកថាសុ សិក្ខាបទសីសេន ទេសនា អាគតា, តស្មា អញ្ញេសុបិ ឯវរូបេសុ ឋានេសុ ព្យញ្ជនេ អាទរំ អកត្វា អធិប្បេតមេវ គហេតព្ពំ។

អត្ថញ្ហិ នាថោ សរណំ អវោច;
ន ព្យញ្ជនំ លោកហិតោ មហេសី។

តស្មា អកត្វា រតិមក្ខរេសុ;
អត្ថេ និវេសេយ្យ មតី មុតីមាតិ។

បឋមបារាជិកវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

២. ទុតិយបារាជិកវណ្ណនា

ទុតិយេ **គាមា វា អរញ្ញា វា**តិ ឯត្ថ សព្ពោបិ ឯកកុដិកាទិភេទោ បរិក្ខិត្តោ វា អបរិក្ខិត្តោ វា សមនុស្សោ វា អមនុស្សោ វា អន្តមសោ អតិរេកចាតុមាសនិវិដ្ឋោ យោ កោចិ សត្ថោបិ “គាមោ”តិ វេទិតព្ពោ។ ឋបេត្វា គាមញ្ច គាមូបចារញ្ច អវសេសំ អរញ្ញំ នាម។ តត្ថ អសម្មោហត្ថំ ឃរំ ឃរូបចារោ គាមោ គាមូបចារោតិ អយំ វិភាគោ វេទិតព្ពោ។ និព្ពកោសស្ស ហិ ឧទកបតនដ្ឋានព្ភន្តរំ **ឃរំ** នាម។ យំ បន ទ្វារេ ឋិតោ មាតុគាមោ ភាជនធោវនឧទកំ ឆឌ្ឌេតិ, តស្ស បតនដ្ឋានញ្ច មាតុគាមេនេវ អន្តោគេហេ ឋិតេន បកតិយា ពហិ ខិត្តស្ស សុប្បស្ស វា សំមុញ្ជនិយា វា បតនដ្ឋានញ្ច ឃរស្ស បុរតោ ទ្វីសុ កោណេសុ សម្ពន្ធិត្វា មជ្ឈេ រុក្ខសូចិទ្វារំ ឋបេត្វា គោរូបានំ បវេសននិវារណត្ថំ កតបរិក្ខេបោ ច អយំ សព្ពោបិ **ឃរូបចារោ** នាម។ យំ បន សព្ពន្តិមំ ឃរំ ហោតិ, តស្ស ឃរស្ស តាទិសេ ឃរូបចារេ ឋិតស្ស ថាមមជ្ឈិមស្ស បុរិសស្ស យថា តរុណមនុស្សា អត្តនោ ពលំ ទស្សេន្តោ ពាហុំ បសារេត្វា លេឌ្ឌុំ ខិបន្តិ, ឯវំ ខិត្តស្ស លេឌ្ឌុស្ស បតនដ្ឋានព្ភន្តរំ **គាមោ** នាម។ តតោ អញ្ញស្ស លេឌ្ឌុបាតស្ស អព្ភន្តរំ **គាមូបចារោ** នាម។ បតិតស្ស បន លេឌ្ឌុនោ បវត្តិត្វា គតដ្ឋានំ ន គហេតព្ពំ។ បរិក្ខិត្តស្ស បន គាមស្ស បរិក្ខេបោយេវ គាមស្ស បរិច្ឆេទោ, តស្ស សចេ ទ្វេ ឥន្ទខិលា ហោន្តិ អព្ភន្តរិមេ ឥន្ទខិលេ ឋិតស្ស លេឌ្ឌុបាតព្ភន្តរំ **គាមូបចារោ** នាម។ បទភាជនេបិ (បារា. ៩២) ហិ ឥមិនាវ នយេន អត្ថោ វេទិតព្ពោ។ តត្ថ ឃ្វាយំ អបរិក្ខិត្តស្ស គាមស្ស ឧបចារោ ទស្សិតោ, តស្ស វសេន វិកាលេ គាមប្បវេសនាទីសុ អាបត្តិ បរិច្ឆិន្ទិតព្ពា។ ឥតិ ឥមំ ឋបេត្វា គាមញ្ច គាមូបចារញ្ច អវសេសំ ឥមស្មឹ សិក្ខាបទេ អរញ្ញំ នាម។ ទេសនាមត្តមេវ ចេតំ “គាមា វា អរញ្ញា វា”តិ។ យេ បន ឥមេសំ បរិច្ឆេទទស្សនត្ថំ ឃរឃរូបចារគាមូបចារា វុត្តា, តតោបិ បារាជិកវត្ថុំ អវហរន្តស្ស បារាជិកំ ហោតិយេវ។

អទិន្នន្តិ អញ្ញស្ស មនុស្សជាតិកស្ស សន្តកំ។ **ថេយ្យសង្ខាត**ន្តិ ឯត្ថ **ថេនោ**តិ ចោរោ, ថេនស្ស ភាវោ ថេយ្យំ, អវហរណចិត្តស្សេតំ នាមំ។ សង្ខា សង្ខាតន្តិ អត្ថតោ ឯកំ, កោដ្ឋាសស្សេតំ នាមំ “សញ្ញានិទានា ហិ បបញ្ចសង្ខា”តិអាទីសុ (សុ. និ. ៨៨០; មហានិ. ១០៩) វិយ។ ថេយ្យញ្ច តំ សង្ខាតញ្ចាតិ ថេយ្យសង្ខាតំ, ថេយ្យចិត្តសង្ខាតោ ឯកោ ចិត្តកោដ្ឋាសោតិ អត្ថោ។ ករណត្ថេ ចេតំ បច្ចត្តវចនំ, តស្មា ថេយ្យសង្ខាតេនាតិ អត្ថតោ ទដ្ឋព្ពំ។ យោ ច ថេយ្យសង្ខាតេន អាទិយតិ, សោ យស្មា ថេយ្យចិត្តោ ហោតិ, តស្មា ព្យញ្ជនំ អនាទិយិត្វា អត្ថមេវ ទស្សេតុំ “ថេយ្យចិត្តោ អវហរណចិត្តោ”តិ (បារា. ៩២) ឯវមស្ស បទភាជនំ វុត្តន្តិ វេទិតព្ពំ។

អាទិយេយ្យាតិ បញ្ចវីសតិយា អវហារានំ អញ្ញតរវសេន ហរេយ្យ។ តេ បន អវហារា បញ្ច បញ្ចកានិ សមោធានេត្វា សាធុកំ សល្លក្ខេតព្ពា។ បញ្ច បញ្ចកានិ នាម នានាភណ្ឌបញ្ចកំ ឯកភណ្ឌបញ្ចកំ សាហត្ថិកបញ្ចកំ បុព្ពបយោគបញ្ចកំ ថេយ្យាវហារបញ្ចកន្តិ។ តត្ថ បុរិមានិ ទ្វេ បញ្ចកានិ ឯតស្សេវ បទស្ស បទភាជនេ វុត្តានំ “អាទិយេយ្យ ហរេយ្យ អវហរេយ្យ ឥរិយាបថំ វិកោបេយ្យ ឋានា ចាវេយ្យា”តិ ឥមេសំ បទានំ វសេន លព្ភន្តិ។ តត្ថ នានាភណ្ឌបញ្ចកំ សវិញ្ញាណកាវិញ្ញាណកវសេន ទដ្ឋព្ពំ, ឥតរំ សវិញ្ញាណកវសេនេវ។ កថំ? **អាទិយេយ្យា**តិ អារាមំ អភិយុញ្ជតិ, អាបត្តិ ទុក្កដស្ស។ សាមិកស្ស វិមតិំ ឧប្បាទេតិ, អាបត្តិ ថុល្លច្ចយស្ស។ សាមិកោ “ន មយ្ហំ ភវិស្សតី”តិ ធុរំ និក្ខិបតិ, អាបត្តិ បារាជិកស្ស។ **ហរេយ្យា**តិ អញ្ញស្ស ភណ្ឌំ ហរន្តោ សីសេ ភារំ ថេយ្យចិត្តោ អាមសតិ, ទុក្កដំ។ ផន្ទាបេតិ, ថុល្លច្ចយំ។ ខន្ធំ ឱរោបេតិ, បារាជិកំ។ **អវហរេយ្យា**តិ ឧបនិក្ខិត្តំ ភណ្ឌំ “ទេហិ មេ ភណ្ឌ”ន្តិ វុច្ចមានោ “នាហំ គណ្ហាមី”តិ ភណតិ, ទុក្កដំ។ សាមិកស្ស វិមតិំ ឧប្បាទេតិ, ថុល្លច្ចយំ។ សាមិកោ “ន មយ្ហំ ភវិស្សតី”តិ ធុរំ និក្ខិបតិ, បារាជិកំ។ **ឥរិយាបថំ វិកោបេយ្យា**តិ “សហ ភណ្ឌហារកំ នេស្សាមី”តិ បឋមំ បាទំ អតិក្កាមេតិ, ថុល្លច្ចយំ។ ទុតិយំ បាទំ អតិក្កាមេតិ, បារាជិកំ។ **ឋានា ចាវេយ្យា**តិ ថលដ្ឋំ ភណ្ឌំ ថេយ្យចិត្តោ អាមសតិ, ទុក្កដំ។ ផន្ទាបេតិ, ថុល្លច្ចយំ។ ឋានា ចាវេតិ, បារាជិកំ។ ឯវំ តាវ **នានាភណ្ឌបញ្ចកំ** វេទិតព្ពំ។ សសាមិកស្ស បន ទាសស្ស វា តិរច្ឆានគតស្ស វា យថាវុត្តេន អភិយោគាទិនា នយេន អាទិយនហរណអវហរណឥរិយាបថវិកោបនឋានាចាវនវសេន **ឯកភណ្ឌបញ្ចកំ** វេទិតព្ពំ។

កតមំ **សាហត្ថិកបញ្ចកំ**? សាហត្ថិកោ អាណត្តិកោ និស្សគ្គិយោ អត្ថសាធកោ ធុរនិក្ខេបោតិ។ តត្ថ **សាហត្ថិកោ** នាម បរស្ស ភណ្ឌំ សហត្ថា អវហរតិ។ **អាណត្តិកោ** នាម “អសុកស្ស ភណ្ឌំ អវហរា”តិ អញ្ញំ អាណាបេតិ។ **និស្សគ្គិយោ** នាម សុង្កឃាតកបរិកប្បិតោកាសានំ អន្តោ ឋត្វា ពហិ បាតនំ។ **អត្ថសាធកោ** នាម “អសុកស្ស ភណ្ឌំ យទា សក្កោតិ, តទា តំ អវហរា”តិ អញ្ញំ អាណាបេតិ។ តត្ថ សចេ បរោ អនន្តរាយិកោ ហុត្វា តំ

អវហរតិ, អាណាបកស្ស អាណត្តិក្ខណេយេវ បារាជិកំ។ បរស្ស វា បន តេលកុម្ភិយា បាទគ្ឃនកតេលំ អវស្សំ បិវនកានិ ឧបាហនាទីនិ បក្ខិបតិ, ហត្ថតោ មុត្តមត្តេយេវ បារាជិកំ។ **ធុរនិក្ខេបោ** បន អារាមាភិយោគឧបនិក្ខិត្តភណ្ឌវសេន វេទិតព្ពោ។ តាវកាលិកភណ្ឌទេយ្យានិ អទេន្តស្សាបិ ឯសេវ នយោតិ ឥទំ សាហត្ថិកបញ្ចកំ។

កតមំ **បុព្ពបយោគបញ្ចកំ**? បុព្ពបយោគោ សហបយោគោ សំវិធាវហារោ សង្កេតកម្មំ និមិត្តកម្មន្តិ ។ តត្ថ អាណត្តិវសេន **បុព្ពបយោគោ** វេទិតព្ពោ។ ឋានា ចាវនវសេន, ខិលាទីនិ សង្កាមេត្វា ខេត្តាទិគ្គហណវសេន ច **សហបយោគោ** វេទិតព្ពោ។ **សំវិធាវហារោ** នាម “អសុកំ នាម ភណ្ឌំ អវហរិស្សាមា”តិ សំវិទហិត្វា សំមន្តយិត្វា អវហរណំ។ ឯវំ សំវិទហិត្វា គតេសុ ហិ ឯកេនាបិ តស្មិំ ភណ្ឌេ ឋានា ចាវិតេ សព្ពេសំ អវហារា ហោន្តិ។ **សង្កេតកម្មំ** នាម សញ្ជាននកម្មំ។ សចេ ហិ បុរេភត្តាទីសុ យំកិញ្ចិ កាលំ បរិច្ឆិន្ទិត្វា “អសុកស្មិំ កាលេ ឥត្ថន្នាមំ ភណ្ឌំ អវហរា”តិ វុត្តោ សង្កេតតោ អបច្ឆា អបុរេ តំ អវហរតិ, សង្កេតការកស្ស សង្កេតករណក្ខណេយេវ អវហារោ។ **និមិត្តកម្មំ** នាម សញ្ញុប្បាទនត្ថំ អក្ខិនិក្ខណាទិនិមិត្តករណំ។ សចេ ហិ ឯវំ កតនិមិត្តតោ អបច្ឆា អបុរេ “យំ អវហរា”តិ វុត្តោ, តំ អវហរតិ, និមិត្តការកស្ស និមិត្តករណក្ខណេយេវ អវហារោតិ ឥទំ បុព្ពបយោគបញ្ចកំ។

កតមំ **ថេយ្យាវហារបញ្ចកំ**? ថេយ្យាវហារោ បសយ្ហាវហារោ បរិកប្បាវហារោ បដិច្ឆន្នាវហារោ កុសាវហារោតិ។ តត្ថ យោ សន្ធិច្ឆេទាទីនិ កត្វា អទិស្សមានោ អវហរតិ, កូដមានកូដកហាបណាទីហិ វា វញ្ចេត្វា គណ្ហាតិ, តស្សេវំ គណ្ហតោ អវហារោ **ថេយ្យាវហារោ**តិ វេទិតព្ពោ។ យោ បន បសយ្ហ ពលក្ការេន បរេសំ សន្តកំ គណ្ហាតិ គាមឃាតកាទយោ វិយ, អត្តនោ បត្តពលិតោ វា វុត្តនយេនេវ អធិកំ គណ្ហាតិ រាជភដាទយោ វិយ, តស្សេវំ គណ្ហតោ អវហារោ **បសយ្ហាវហារោ**តិ វេទិតព្ពោ។ បរិកប្បេត្វា គហណំ បន **បរិកប្បាវហារោ** នាម។ សោ ភណ្ឌោកាសវសេន ទុវិធោ។ តត្រាយំ **ភណ្ឌបរិកប្បោ** – សាដកត្ថិកោ អន្តោគព្ភំ បវិសិត្វា “សចេ សាដកោ ភវិស្សតិ, គណ្ហិស្សាមិ, សចេ សុត្តំ, ន គណ្ហិស្សាមី”តិ បរិកប្បេត្វា អន្ធការេ បសិព្ពកំ គណ្ហាតិ, តត្រ ចេ សាដកោ ហោតិ, ឧទ្ធារេយេវ បារាជិកំ។ សុត្តំ ចេ ហោតិ, រក្ខតិ។ ពហិ នីហរិត្វា មុញ្ចិត្វា “សុត្ត”ន្តិ ញត្វា បុន អាហរិត្វា ឋបេតិ, រក្ខតិយេវ។ “សុត្ត”ន្តិ ញត្វាបិ “យំ លទ្ធំ, តំ គហេតព្ព”ន្តិ គច្ឆតិ, បទវារេន ការេតព្ពោ។ ភូមិយំ ឋបេត្វា គណ្ហាតិ, ឧទ្ធារេ បារាជិកំ។ “ចោរោ ចោរោ”តិ អនុពន្ធោ ឆឌ្ឌេត្វា បលាយតិ, រក្ខតិ។ សាមិកា ទិស្វា គណ្ហន្តិ, រក្ខតិ យេវ។ អញ្ញោ ចេ កោចិ គណ្ហាតិ, ភណ្ឌទេយ្យំ។ សាមិកេសុ និវត្តេសុ សយំ ទិស្វា បំសុកូលសញ្ញាយ “បគេវេតំ មយា គហិតំ, មម ទានិ សន្តក”ន្តិ គណ្ហន្តស្សាបិ ភណ្ឌទេយ្យមេវ។ តត្ថ យ្វាយំ “សចេ សាដកោ ភវិស្សតិ, គណ្ហិស្សាមី”តិអាទិនា នយេន បវត្តោ បរិកប្បោ, អយំ ភណ្ឌបរិកប្បោ នាម។

ឱកាសបរិកប្បោ បន ឯវំ វេទិតព្ពោ – ឯកច្ចោ បន បរបរិវេណាទីនិ បវិដ្ឋោ កិញ្ចិ លោភនេយ្យំ ភណ្ឌំ ទិស្វា គព្ភទ្វារបមុខហេដ្ឋាបាសាទទ្វារកោដ្ឋករុក្ខមូលាទិវសេន បរិច្ឆេទំ កត្វា “សចេ មំ ឯត្ថន្តរេ បស្សិស្សន្តិ, ទដ្ឋុកាមតាយ គហេត្វា វិចរន្តោ វិយ ទស្សាមិ, នោ ចេ បស្សិស្សន្តិ, ហរិស្សាមី”តិ បរិកប្បេតិ, តស្ស តំ អាទាយ បរិកប្បិតបរិច្ឆេទំ អតិក្កន្តមត្តេ អវហារោ ហោតិ។ ឥតិ យ្វាយំ វុត្តនយេនេវ បវត្តោ បរិកប្បោ, អយំ ឱកាសបរិកប្បោ នាម។ ឯវមិមេសំ ទ្វិន្នម្បិ បរិកប្បានំ វសេន បរិកប្បេត្វា គណ្ហតោ អវហារោ “បរិកប្បាវហារោ”តិ វេទិតព្ពោ។

បដិច្ឆាទេត្វា បន អវហរណំ **បដិច្ឆន្នាវហារោ** នាម។ សោ ឯវំ វេទិតព្ពោ – យោ ភិក្ខុ ឧយ្យានាទីសុ បរេសំ ឱមុញ្ចិត្វា ឋបិតអង្គុលិមុទ្ទិកាទីនិ ទិស្វា “បច្ឆា គណ្ហិស្សាមី”តិ បំសុនា វា បណ្ណេន វា បដិច្ឆាទេតិ, តស្ស ឯត្តាវតា ឧទ្ធារោ នត្ថីតិ ន តាវ អវហារោ ហោតិ ។ យទា បន សាមិកា វិចិនន្តា អបស្សិត្វា “ស្វេ ជានិស្សាមា”តិ សាលយាវ គតា ហោន្តិ, អថស្ស តំ ឧទ្ធរតោ ឧទ្ធារេ អវហារោ។ បដិច្ឆន្នកាលេយេវ “ឯតំ មម សន្តក”ន្តិ សកសញ្ញាយ វា “គតា ទានិ តេ, ឆឌ្ឌិតភណ្ឌំ ឥទ”ន្តិ បំសុកូលសញ្ញាយ វា គណ្ហន្តស្ស បន ភណ្ឌទេយ្យំ។ តេសុ ទុតិយតតិយទិវសេ អាគន្ត្វា វិចិនិត្វា អទិស្វា ធុរនិក្ខេបំ កត្វា គតេសុបិ គហិតំ ភណ្ឌទេយ្យមេវ។ បច្ឆា ញត្វា ចោទិយមានស្ស អទទតោ សាមិកានំ ធុរនិក្ខេបេ អវហារោ ហោតិ។ កស្មា? យស្មា តស្ស បយោគេន តេហិ ន ទិដ្ឋំ។ យោ បន តថារូបំ ភណ្ឌំ យថាឋានេ ឋិតំយេវ អប្បដិច្ឆាទេត្វា ថេយ្យចិត្តោ បាទេន អក្កមិត្វា កទ្ទមេ វា វាលុកាយ វា បវេសេតិ, តស្ស បវេសិតមត្តេយេវ អវហារោ។

កុសំ សង្កាមេត្វា បន អវហរណំ **កុសាវហារោ** នាម។ សោបិ ឯវំ វេទិតព្ពោ – យោ ភិក្ខុ វិលីវមយំ វា តាលបណ្ណមយំ វា កតសញ្ញាណំ យំកិញ្ចិ កុសំ បាតេត្វា ចីវរេ ភាជីយមានេ អត្តនោ កោដ្ឋាសស្ស សមីបេ ឋិតំ អប្បគ្ឃតរំ វា មហគ្ឃតរំ វា សមសមំ វា អគ្ឃេន បរស្ស កោដ្ឋាសំ ហរិតុកាមោ អត្តនោ កោដ្ឋាសេ បតិតំ កុសំ បរស្ស កោដ្ឋាសេ បាតេតុកាមតាយ ឧទ្ធរតិ, រក្ខតិ តាវ។ បរស្ស កោដ្ឋាសេ បាតិតេ រក្ខតេវ។ យទា បន តស្មិំ បតិតេ បរស្ស កោដ្ឋាសតោ បរស្ស កុសំ ឧទ្ធរតិ, ឧទ្ធតមត្តេ អវហារោ។ សចេ បឋមតរំ បរកោដ្ឋាសតោ បរស្ស

កុសំ ឧទ្ធរតិ, អត្តនោ កោដ្ឋាសេ បាតេតុកាមតាយ ឧទ្ធារេ រក្ខតិ, បាតនេបិ រក្ខតិ, អត្តនោ កោដ្ឋាសតោ បន អត្តនោ កុសំ ឧទ្ធរតោ ឧទ្ធារេយេវ រក្ខតិ, តំ ឧទ្ធរិត្វា បរកោដ្ឋាសេ បាតេន្តស្ស ហត្ថតោ មុត្តមត្តេ អវហារោ។ អយំ កុសាវហារោ។ ឥតិ យំ វុត្តំ “អាទិយេយ្យាតិ បញ្ចវីសតិយា អវហារានំ អញ្ញតរវសេន ហរេយ្យា”តិ, តស្សត្ថោ បកាសិតោ ហោតិ។

យថារូបេតិ យាទិសេ។ **អទិន្នាទានេ**តិ អទិន្នស្ស បរសន្តកស្ស គហណេ។ **រាជានោ**តិ ឥទំ ពិម្ពិសារំយេវ សន្ធាយ វុត្តំ, អញ្ញេ បន តថា ករេយ្យុំ វា ន ករេយ្យុំ វាតិ តេ នប្បមាណំ។ **ហនេយ្យុំ វា**តិ ហត្ថាទីហិ វា បោថេយ្យុំ, សត្ថេន វា ឆិន្ទេយ្យុំ។ **ពន្ធេយ្យុំ វា**តិ រជ្ជុពន្ធនាទីហិ ពន្ធេយ្យុំ វា។ **បព្ពាជេយ្យុំ វា**តិ នីហរេយ្យុំ វា។ **ចោរោសិ ពាលោសិ មូឡ្ហោសិ ថេនោសី**តិ ឥមេហិ វចនេហិ បរិភាសេយ្យុំ។ កីទិសស្ស បន អទិន្នស្ស អាទានេ រាជានោ ឯវំ ករោន្តិ? បាទស្ស វា បាទារហស្ស វា។ **តថារូបំ ភិក្ខុ អទិន្នំ អាទិយមានោ**តិ តាទិសំ ភិក្ខុ បោរាណកស្ស កហាបណស្ស បាទំ វា បាទារហំ វា ភណ្ឌំ អទិន្នំ ភូមិអាទីសុ យត្ថ កត្ថចិ ឋិតំ យំកិញ្ចិ សជីវនិជ្ជីវំ វុត្តប្បការានំ អវហារានំ យេន កេនចិ អវហារេន អវហរន្តោ បារាជិកោ ហោតិ, កោ បន វាទោ តតោ អតិរេកតរស្មិន្តិ។

រាជគហេ ធនិយត្ថេរំ អារព្ភ រញ្ញោ ទារូនិ អទិន្នំ អាទិយនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, “គាមា វា អរញ្ញា វា”តិ អយមេត្ថ អនុបញ្ញត្តិ, សាធារណបញ្ញត្តិ, សាណត្តិកំ, ហរណត្ថាយ គមនាទិកេ បុព្ពប្បយោគេ ទុក្កដំ, អាមសនេ ទុក្កដំ, បារាជិកវត្ថុនោ ផន្ទាបនេ ថុល្លច្ចយំ។ អាទិយន្តស្ស មាសកេ វា ឩនមាសកេ វា ទុក្កដំ, អតិរេកមាសកេ វា ឩនបញ្ចមាសកេ វា ថុល្លច្ចយំ, បញ្ចមាសកេ វា អតិរេកបញ្ចមាសកេ វា បារាជិកំ។ សព្ពត្ថ គហណកាលវសេន ច គហណទេសវសេន ច បរិភោគភាជនបរិវត្តនាទីហិ ច បរិហីនាបរិហីនវសេន វិនិច្ឆយោ វេទិតព្ពោ។ សកសញ្ញិស្ស, វិស្សាសគ្គាហេ, តាវកាលិកេ, បេតបរិគ្គហេ, តិរច្ឆានគតបរិគ្គហេ, បំសុកូលសញ្ញិស្ស, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ សីលវិបត្តិ, អញ្ញស្ស មនុស្សជាតិកស្ស វសេន បរបរិគ្គហិតំ, បរបរិគ្គហិតសញ្ញិតា, គរុបរិក្ខារោ, ថេយ្យចិត្តំ, វុត្តប្បការានំ អវហារានំ វសេន អវហរណញ្ចាតិ ឥមានេត្ថ បញ្ច អង្គានិ។ អទិន្នាទានសមុដ្ឋានំ, កិរិយំ, សញ្ញាវិមោក្ខំ, សចិត្តកំ, លោកវជ្ជំ, កាយកម្មំ, វចីកម្មំ, អកុសលចិត្តំ, តិវេទនន្តិ។

ទុតិយបារាជិកវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៣. តតិយបារាជិកវណ្ណនា

តតិយេ **សញ្ចិច្ចា**តិ សំចេតេត្វា សទ្ធិំ ចេតេត្វា។ “បាណោ”តិសញ្ញាយ សទ្ធិំយេវ “វធាមិ ន”ន្តិ វធកចេតនាយ ចេតេត្វា បកប្បេត្វា។ **មនុស្សវិគ្គហ**ន្តិ កលលតោ បដ្ឋាយ ជីវមានកមនុស្សជាតិកសរីរំ។ **ជីវិតា វោរោបេយ្យា**តិ កលលកាលេបិ តាបនមទ្ទនេហិ វា ភេសជ្ជសម្បទានេន វា តតោ វា ឧទ្ធម្បិ តទនុរូបេន ឧបក្កមេន ជីវិតា វិយោជេយ្យ។ ឥមស្ស បនត្ថស្ស អាវិភាវត្ថំ បាណោ វេទិតព្ពោ, បាណាតិបាតោ វេទិតព្ពោ, បាណាតិបាតី វេទិតព្ពោ, បាណាតិបាតស្ស បយោគោ វេទិតព្ពោ។ តត្ថ **បាណោ**តិ វោហារតោ សត្តោ, បរមត្ថតោ ជីវិតិន្ទ្រិយំ។ **បាណាតិបាតោ**តិ យាយ ចេតនាយ ជីវិតិន្ទ្រិយុបច្ឆេទកបយោគំ សមុដ្ឋាបេតិ, សា ចេតនា។ **បាណាតិបាតី**តិ វុត្តចេតនាយ សមង្គិបុគ្គលោ។ **បាណាតិបាតស្ស បយោគោ**តិ បាណាតិបាតស្ស ឆ បយោគា សាហត្ថិកោ និស្សគ្គិយោ អាណត្តិកោ ថាវរោ វិជ្ជាមយោ ឥទ្ធិមយោតិ ។ តត្ថ **សាហត្ថិកោ**តិ សយំ មារេន្តស្ស កាយេន វា កាយប្បដិពទ្ធេន វា បហរណំ។ **និស្សគ្គិយោ**តិ ទូរេ ឋិតំ មារេតុកាមស្ស កាយេន វា កាយប្បដិពទ្ធេន វា ឧសុសត្តិយន្តបាសាណាទីនំ និស្សជ្ជនំ។ តត្ថ ឯកេកោ ឧទ្ទិស្សានុទ្ទិស្សភេទតោ ទុវិធោ។ តត្ថ ឧទ្ទិស្សកេ យំ ឧទ្ទិស្ស បហរតិ, តស្សេវ មរណេន កម្មពទ្ធោ។ “យោ កោចិ មរតូ”តិ ឯវំ អនុទ្ទិស្សកេ បហារប្បច្ចយា យស្ស កស្សចិ មរណេន កម្មពទ្ធោ។ ឧភយត្ថាបិ ច បហរិតមត្តេ វា មរតុ, បច្ឆា វា តេនេវ រោគេន, បហរិតក្ខណេយេវ កម្មពទ្ធោ។ **អាណត្តិកោ**តិ “អសុកំ នាម មារេហី”តិ អញ្ញំ អាណាបេន្តស្ស អាណាបនំ។

តត្ថ –

> វត្ថុ កាលោ ច ឱកាសោ, អាវុធំ ឥរិយាបថោ;
> ក្រិយាវិសេសោតិ ឥមេ, ឆ អាណត្តិ និយាមកា។

តត្ថ **វត្ថូ**តិ បុគ្គលោ។ យញ្ហិ បុគ្គលំ “មារេហី”តិ អាណត្តោ សចេ តមេវ មារេតិ, អាណាបកស្ស អាបត្តិ។ អថ អញ្ញំ មារេតិ, តំមញ្ញមានោ វា អញ្ញំ មារេតិ, អាណាបកោ មុច្ចតិ។ “ឥមំ មារេហី”តិ អាណត្តេ បន អាណាបកស្ស ទុក្កដំ។ **កាលោ**តិ បុរេភត្តាទិកាលោ។ សចេ ហិ “បុរេភត្តំ មារេហី”តិ អាណត្តោ បុរេភត្តមេវ មារេតិ, អាណាបកស្ស អាបត្តិ។ អថ យំ បុរេភត្តំ និយាមិតំ, តតោ បច្ឆា វា បុរេ វា មារេតិ, អាណាបកោ មុច្ចតិ។ ឥមិនា

នយេន សព្ពត្ថ វិនិច្ឆយោ វេទិតព្ពោ។ **ថាវរោ**តិ អសំហារិមេន ឧបករណេន មារេតុកាមស្ស ឱបាតក្ខណនំ អបស្សេនសំវិធានំ អសិអាទីនំ ឧបនិក្ខិបនំ តឡាកាទីសុ វិសសម្បយោជនំ រូបូបហារោតិឯវមាទិ។ វុត្តនយេនេវ ចេត្ថាបិ ឧទ្ទិស្សានុទ្ទិស្សភេទោ វេទិតព្ពោ។ **វិជ្ជាមយោ**តិ មារណត្ថំ វិជ្ជាបរិជប្បនំ។ **ឥទ្ធិមយោ**តិ កម្មវិបាកជាយ ឥទ្ធិយា បយោជនំ។

សត្ថហារកំ វាស្ស បរិយេសេយ្យាតិ ឯត្ថ ហរតីតិ ហារកំ, កឹ ហរតិ? ជីវិតំ។ អថ វា ហរិតព្ពន្តិ ហារកំ, ឧបនិក្ខិបិតព្ពន្តិ អត្ថោ។ សត្ថញ្ច តំ ហារកញ្ចាតិ សត្ថហារកំ។ **អស្សា**តិ មនុស្សវិគ្គហស្ស។ **បរិយេសេយ្យា**តិ យថា លភតិ, តថា ករេយ្យ, ឧបនិក្ខិបេយ្យាតិ អត្ថោ។ ឯតេន ថាវរបយោគំ ទស្សេតិ។ ឥតរថា ហិ បរិយិដ្ឋិមត្តេនេវ បារាជិកោ ភវេយ្យ, ន ចេតំ យុត្តំ។ បទភាជនេ បនស្ស ព្យញ្ជនំ អនាទិយិត្វា យំ ឯត្ថ ថាវរបយោគសង្គហិតំ សត្ថំ, តទេវ ទស្សេតុំ "អសឹ វា"តិអាទិ វុត្តំ។ **មរណវណ្ណំ វា សំវណ្ណេយ្យា**តិ វាចាយ វា តាលបណ្ណាទីសុ លិខិត្វា វា "យោ ឯវំ មរតិ, សោ ធនំ វា លភតី"តិអាទិនា នយេន មរណេ គុណំ បកាសេយ្យ។ ឯតេន យថា "អទិន្នាទានេ អាទិយេយ្យា"តិ វុត្តត្តា បរិយាយកថាយ មុច្ចតិ, នយិធ, ឯវំ "សំវណ្ណេយ្យា"តិ វចនតោ បន ឥធ បរិយាយកថាយបិ ន មុច្ចតីតិ អយមត្ថោ វេទិតព្ពោ។ **មរណាយ វា សមាទបេយ្យា**តិ "សត្ថំ វា អាហរា"តិអាទិនា (បារា. ១៧២) នយេន មរណត្ថាយ ឧបាយំ គាហាបេយ្យ។ ឯតេន អាណត្តិកប្បយោគំ ទស្សេតិ។ **អម្ភោ បុរិសា**តិ អាលបនមេតំ។ **កឹ តុយ្ហិមិនា**តិអាទិ សំវណ្ណនាការនិទស្សនំ។ **ឥតិ ចិត្តមនោ**តិ ឥតិ ចិត្តោ ឥតិ មនោ។ "មតំ តេ ជីវិតា សេយ្យោ"តិឯត្ថ វុត្តមរណចិត្តោ មរណមនោតិ អត្ថោ។ ឯត្ថ ច "មនោ"តិឥទំ ចិត្តស្ស អត្ថទីបនត្ថំ វុត្តំ។ តេនេវស្ស បទភាជនេ "យំ ចិត្តំ តំ មនោ"តិ (បារា. ១៧២) អាហ។ **ចិត្តសង្កប្បោ**តិ វិចិត្តសង្កប្បោ។ ឯត្ថាបិ ឥតិ-សទ្ទោ អាហរិតព្ពោ។ "សង្កប្បោ"តិ ច សំវិទហនមត្តស្សេតំ នាមំ, ន វិតក្កស្សេវ។ តញ្ច សំវិទហនំ ឥមស្មឹ អត្ថេ សញ្ញាចេតនាធិប្បាយេហិ សង្គហំ គច្ឆតិ, តស្មា "ឥតិ ចិត្តសង្កប្បោ"តិ "មតំ តេ ជីវិតា សេយ្យោ"តិឯត្ថ វុត្តមរណសញ្ញី មរណចេតនោ មរណាធិប្បាយោតិ ឯវមេត្ថ អត្ថោ ទដ្ឋព្ពោ។ បទភាជនេបិ ហិ អយមេវ នយោ ទស្សិតោ ។ ឯតេន មរណចិត្តាទីហិ វិនា "ឯកាហំ ជីវិតំ សេយ្យោ, វីរិយមារភតោ ទឡ្ហ"ន្តិអាទិនា (ធ. ប. ១១២) នយេន ធម្មំ ភាសន្តស្ស សំវណ្ណនា នាម ន ហោតីតិ ទស្សេតិ។ **អនេក បរិយាយេនា**តិ នានប្បការេន ឧច្ចាវចេន ការណេន។ បុន **មរណវណ្ណ**ន្តិអាទិ និគមនវចនំ។ **បារាជិកោ ហោតី**តិ តង្ខណូបបន្នម្បិ មនុស្សវិគ្គហំ វុត្តនយេន ជីវិតា វោរោបេន្តោ បារាជិកោ ហោតីតិ។

វេសាលិយំ សម្ពហុលេ ភិក្ខូ អារព្ភ អញ្ញមញ្ញំ ជីវិតា វោរោបនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, "មរណវណ្ណំ វា"តិ អយមេត្ថ អនុបញ្ញត្តិ, សាធារណបញ្ញត្តិ, សាណត្តិកំ, មារណត្ថាយ ឱបាតក្ខណនាទីសុ ទុក្កដំ, អនោទិស្ស ខតេ ឱបាតេ យស្ស កស្សចិ បតនេបិ ទុក្កដំ, យក្ខបេតតិរច្ឆានគតមនុស្សវិគ្គហានំ តិរច្ឆានគតស្ស ច ទុក្ខុប្បត្តិយំ ទុក្កដមេវ, មនុស្សជាតិកស្ស ទុក្ខុប្បត្តិយំ ថុល្លច្ចយំ, តថា យក្ខាទីនំ មរណេ, តិរច្ឆានគតមរណេ បន បាចិត្តិយំ, មនុស្សមរណេ បារាជិកន្តិ។ ឥមិនា នយេន សព្ពត្ថ បយោគភេទវសេន អាបត្តិភេទោ វេទិតព្ពោ។ អសញ្ចិច្ច មារេន្តស្ស អជានន្តស្ស នមរណាធិប្បាយស្ស ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ តត្ថ **អសញ្ចិច្ចា**តិ "ឥមិនា ឧបក្កមេន ឥមំ មារេមី"តិ អចេតេត្វា កតេន ឧបក្កមេន មុសលុស្សាបនវត្ថុស្មឹ (បារា. ១៨០ អាទយោ) វិយ បរេ មតេបិ អនាបត្តិ។ **អជានន្តស្សា**តិ "ឥមិនា អយំ មរិស្សតី"តិ អជានន្តស្ស ឧបក្កមេន វិសគតបិណ្ឌបាតវត្ថុស្មឹ (បារា. ១៨១) វិយ បរេ មតេបិ អនាបត្តិ។ **នមរណាធិប្បាយស្សា**តិ មរណំ អនិច្ឆន្តស្ស ឧបក្កមេន ភេសជ្ជវត្ថុស្មឹ (បារា. ១៨៧) វិយ បរេ មតេបិ អនាបត្តិ។ ឯវំ អសញ្ចិច្ចាតិអាទីសុ វិនិច្ឆយោ វេទិតព្ពោ។ សីលវិបត្តិ, មនុស្សជាតិកបាណោ, បាណសញ្ញិតា, វធកចិត្តំ, ឧបក្កមោ, តេន មរណន្តិ ឥមានេត្ថ បញ្ច អង្គានិ។ អទិន្នាទានសមុដ្ឋានំ, កិរិយំ, សញ្ញាវិមោក្ខំ, សចិត្តកំ, លោកវជ្ជំ, កាយកម្មំ, វចីកម្មំ, អកុសលចិត្តំ, ទុក្ខវេទនន្តិ។

តតិយបារាជិកវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៤. ចតុត្ថបារាជិកវណ្ណនា

ចតុត្ថេ **អនភិជាន**ន្តិ សកសន្តានេ អនុប្បន្នត្តា អត្តនិ អត្ថិភាវំ អជានន្តោ។ **ឧត្តរិមនុស្សធម្ម**ន្តិ ឧត្តរិមនុស្សានំ ឈាយីនញ្ចេវ អរិយានញ្ច ធម្មំ។ **អត្តុបនាយិក**ន្តិ អត្តនិ តំ ឧបនេតិ "មយិ អត្ថី"តិ សមុទាចរន្តោ, អត្តានំ វា តត្ថ ឧបនេតិ "អហំ ឯត្ថ សន្ទិស្សាមី"តិ សមុទាចរន្តោតិ អត្តុបនាយិកោ, តំ អត្តុបនាយិកំ។ ឯវំ កត្វា សមុទាចរេយ្យាតិ សម្ពន្ធោ។ **អលមរិយញាណទស្សន**ន្តិឯត្ថ មហគ្គតលោកុត្តរបញ្ញា ជាននដ្ឋេន ញាណំ, ចក្ខុនា ច ទិដ្ឋមិវ ធម្មំ បច្ចក្ខករណតោ ទស្សនដ្ឋេន ទស្សនន្តិ ញាណទស្សនំ, អរិយំ វិសុទ្ធំ ឧត្តមំ ញាណទស្សនន្តិ អរិយញាណទស្សនំ, អលំ បរិយត្តំ កិលេសវិទ្ធំសនសមត្ថំ អរិយញាណទស្សនមេត្ថ ឈានាទិភេទេ ឧត្តរិមនុស្សធម្មេ, អលំ វា អរិយញាណទស្សនមស្សាតិ អលមរិយញាណទស្សនោ, តំ អលមរិយញាណទស្សនំ។ **សមុទាចរេយ្យា**តិ វុត្តប្បការមេតំ ឧត្តរិមនុស្សធម្មំ អត្តុបនាយិកំ កត្វា កាយេន វា វាចាយ វា តទុភយេន វា

វិញ្ញុស្ស មនុស្សជាតិកស្ស អារោចេយ្យ។ **ឥតិ ជានាមិ ឥតិ បស្សាមីតិ** សមុទាចរណាការទស្សនមេតំ, អត្ថុបនាយិកញ្ហិ កត្វា វិនា អញ្ញាបទេសេន សមុទាចរន្តោ ឯវំ សមុទាចរតិ, តស្មា ឃ្វាយំ បទភាជនេ (បារា. ២០៩) “បឋមំ ឈានំ សមាបជ្ជឹ, សមាបជ្ជាមិ, សមាបន្នោ”តិអាទិភេទោ វុត្តោ, សោ សព្ពោ ឥធេវ សង្គហំ គច្ឆតីតិ វេទិតព្ពោ។ “ឥតិ ជានាមិ ឥតិ បស្សាមី”តិ ហិ វទន្តោ ន យិទំ វចនមត្តមេវ វទតិ, អថ ខោ “ឥមិនា ច ឥមិនា ច ការណេន អយំ ធម្មោ មយិ អត្ថី”តិ ទីបេតិ, “សមាបជ្ជិ”ន្តិអាទីនិ ច វទន្តេន ហិ សមាបជ្ជនាទីហិ ការណេហិ អត្ថិតា ទីបិតា ហោតិ, តេន វុត្តំ “ឃ្វាយំ បទភាជនេ បឋមំ ឈានំ សមាបជ្ជឹ, សមាបជ្ជាមិ, សមាបន្នោតិអាទិភេទោ វុត្តោ, សោ សព្ពោ ឥធេវ សង្គហំ គច្ឆតី”តិ។ **តតោ អបរេន សមយេនាតិ** តតោ អារោចិតកាលតោ អញ្ញតរស្មិំ កាលេ។ ឥតិ អាបត្តិបដិជាននកាលទស្សនមេតំ, អយំ បន អារោចិតក្ខណេវ អាបត្តឹ អាបជ្ជតិ។ អាបត្តឹ បន អាបន្នោ យស្មា បរេន ចោទិតោ វា អចោទិតោ វា បដិជានាតិ, តស្មា “សមនុគ្គាហីយមានោ វា អសមនុគ្គាហីយមានោ វា”តិ វុត្តំ។ **អាបន្នោតិ** អារោចិតក្ខណេយេវ បារាជិកំ អាបន្នោ។ **វិសុទ្ធាបេក្ខោតិ** អត្តនោ គិហិភាវាទិកំ វិសុទ្ធឹ អបេក្ខមានោ ឥច្ឆមានោ។ អយញ្ហិ យស្មា បារាជិកំ អាបន្នោ, តស្មា ភិក្ខុភាវេ ឋត្វា អភព្ពោ ឈានាទីនិ អធិគន្តុំ, ឥច្ចស្ស ភិក្ខុភាវោ វិសុទ្ធិ នាម ន ហោតិ។ យស្មា បន គិហិ វា ឧបាសការាមិកសាមណេរានំ វា អញ្ញតរោ ហុត្វា ទានាទីហិ សគ្គមគ្គំ វា ឈានាទីហិ មោក្ខមគ្គំ វា អារាធេតុំ ភព្ពោ ហោតិ, តស្មាស្ស គិហិអាទិភាវោ វិសុទ្ធិ នាម ហោតិ។ តេន វុត្តំ “គិហិភាវាទិកំ វិសុទ្ធឹ អបេក្ខមានោ”តិ។ **ឯវំ វទេយ្យាតិ** ឯវំ ភណេយ្យ, កថំ? “អជានមេវំ, អាវុសោ”តិអាទឹ។ តត្ថ **អជានន្តិ** អជានន្តោ។ **អបស្សន្តិ** អបស្សន្តោ។ **តុច្ឆំ មុសា វិលបិន្តិ** អហំ វចនត្ថវិរហតោ តុច្ឆំ, វញ្ចនាធិប្បាយតោ មុសា វិលបឹ អភណិន្តិ វុត្តំ ហោតិ។ **អញ្ញត្រ អធិមានាតិ** ឃ្វាយំ តិលក្ខណំ អារោបេត្វា សង្ខារេ សម្មសន្តស្ស អារទ្ធវិបស្សកស្ស អបត្តេ បត្តសញ្ញិតាសង្ខាតោ អធិមានោ ឧប្បជ្ជតិ, តំ អធិមានំ ឋបេត្វា កេវលំ បាបិច្ឆតាយ យោ សមុទាចរេយ្យ, អយម្បិ បារាជិកោ ហោតីតិ អត្ថោ។

វេសាលិយំ វគ្គុមុទាតីរិយេ ភិក្ខូ អារព្ភ តេសំ ឧត្តរិមនុស្សធម្មារោចនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, “អញ្ញត្រ អធិមានា”តិ អយមេត្ថ អនុបញ្ញត្តិ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, “បឋមំ ឈានំ សមាបជ្ជិ”ន្តិអាទិនា នយេន វុត្តប្បការំ អសន្តំ ឈានាទិធម្មំ អារោចេន្តស្ស សចេ យស្ស កស្សចិ អារោចេតិ, សោ មនុស្សជាតិកោ ហោតិ, អនន្តរមេវ “អយំ ឈានលាភី”តិ វា “អរិយោ”តិ វា យេន កេនចិ អាការេន តមត្ថំ ជានាតិ, បារាជិកំ។ សចេ ន ជានាតិ, ថុល្លច្ចយំ។ សចេ បន “យោ តេ វិហារេ វសិ, សោ ភិក្ខុ បឋមំ ឈានំ សមាបជ្ជី”តិអាទិនា (បារា. ២២០) នយេន អញ្ញាបទេសេន អារោចេន្តស្ស ជានាតិ, ថុល្លច្ចយំ។ សចេ ន ជានាតិ, ទុក្កដំ។ អធិមានេន អារោចេន្តស្ស, អនុល្លបនាធិប្បាយស្ស, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ សីលវិបត្តិ, ឧត្តរិមនុស្សធម្មស្ស អត្តនិ អសន្តតា, បាបិច្ឆតាយ តស្ស អារោចនំ, អនញ្ញាបទេសោ, យស្ស អារោចេតិ, តស្ស មនុស្សជាតិកតា, តង្ខណវិជាននន្តិ ឥមានេត្ថ បញ្ច អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ អទិន្នាទានេ វុត្តសទិសានេវាតិ។

ចតុត្ថបារាជិកវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

ឧទ្ទិដ្ឋា ខោ អាយស្មន្តោ ចត្តារោ បារាជិកា ធម្មាតិឥទំ ឥធ ឧទ្ទិដ្ឋបារាជិកបរិទីបនមេវ។ សមោធានេត្វា បន សព្ពានេវ ចតុវីសតិ បារាជិកានិ វេទិតព្ពានិ ។ កតមានិ ចតុវីសតិ? បាឡិយំ អាគតានិ តាវ ភិក្ខូនំ ចត្តារិ ភិក្ខុនីនំ អសាធារណានិ ចត្តារីតិ អដ្ឋ, តានិ ឯកាទសន្នំ បណ្ឌកាទីនំ អភព្ពភាវសង្ខាតេហិ ឯកាទសហិ បារាជិកេហិ សទ្ធឹ ឯកូនវីសតិ, គិហិភាវំ បត្ថយមានាយ ភិក្ខុនិយា វិព្ភន្តភាវបារាជិកេន សទ្ធឹ វីសតិ, អបរានិបិ លម្ពី, មុទុបិដ្ឋិកោ, បរស្ស អង្គជាតំ មុខេន គណ្ហាតិ, បរស្ស អង្គជាតេ អភិនិសីទតីតិ ឥមេសំ ចតុន្នំ វសេន “ចត្តារិ អនុលោមបារាជិកានី”តិ វទន្តិ, ឥតិ ឥមានិ ច ចត្តារិ, បុរិមានិ ច វីសតីតិ សមោធានេត្វា សព្ពានេវ ចតុវីសតិ បារាជិកានិ វេទិតព្ពានិ។ **ន លភតិ ភិក្ខូហិ សទ្ធឹ សំវាសន្តិ** ឧបោសថាទិភេទំ សំវាសំ ភិក្ខូហិ សទ្ធឹ ន លភតិ។ **យថា បុរេ, តថា បច្ឆាតិ** យថា បុព្ពេ គិហិកាលេ អនុបសម្បន្នកាលេ ច, បច្ឆា បារាជិកំ អាបន្នោបិ តថេវ អសំវាសោ ហោតិ, នត្ថិ តស្ស ភិក្ខូហិ សទ្ធឹ ឧបោសថាទិភេទោ សំវាសោតិ។ **តត្ថាយស្មន្តេ បុច្ឆាមីតិ** តេសុ ចតូសុ បារាជិកេសុ អាយស្មន្តេ “កច្ចិត្ថ បរិសុទ្ធា”តិ បុច្ឆាមិ។ **កច្ចិត្ថាតិ** កច្ចិ ឯត្ថ, ឯតេសុ ចតូសុ បារាជិកេសុ កច្ចិ បរិសុទ្ធាតិ អត្ថោ។ អថ វា **កច្ចិត្ថ បរិសុទ្ធាតិ** កច្ចិ បរិសុទ្ធា អត្ថ, ភវថាតិ អត្ថោ។ សេសំ សព្ពត្ថ ឧត្តានមេវាតិ។

កង្ខាវិតរណិយា បាតិមោក្ខវណ្ណនាយ

បារាជិកវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

សង្ឃាទិសេសកណ្ឌោ

ឥមេ ខោ បនាតិ ឥទានិ វត្តព្ពានំ អភិមុខីករណំ។ **អាយស្មន្តោ**តិ សន្និបតិតានំ បិយវចនេន អាលបនំ។ **តេរសា**តិ គណនបរិច្ឆេទោ។ **សង្ឃាទិសេសា**តិ ឯវំនាមកា។ **ធម្មា**តិ អាបត្តិយោ។ **ឧទ្ទេសំ អាគច្ឆន្តី**តិ សរូបេន ឧទ្ទិសិតព្ពតំ អាគច្ឆន្តិ, ន និទានេ វិយ “យស្ស សិយា អាបត្តី”តិ សាធារណវចនមត្តេន។

១. សុក្កវិស្សដ្ឋិសិក្ខាបទវណ្ណនា

សំវិជ្ជតិ ចេតនា អស្សាតិ សញ្ចេតនា, សញ្ចេតនាវ សញ្ចេតនិកា, សញ្ចេតនា វា អស្ស អត្ថីតិ សញ្ចេតនិកា។ **សុក្កវិស្សដ្ឋី**តិ សុក្កស្ស វិស្សដ្ឋិ, រាគូបត្ថម្ភាទីសុ យេន កេនចិ អង្គជាតេ កម្មញ្ញតំ បត្តេ អារោគ្យាទីសុ យំកិញ្ចិ អបទិសិត្វា អជ្ឈត្តរូបាទីសុ យត្ថ កត្ថចិ មោចនស្សាទចេតនាយ និមិត្តេ ឧបក្កមន្តស្ស អាសយធាតុនានត្តតោ នីលាទិវសេន (បារា. ២៣៩-២៤០) ទសវិធេសុ សុក្កេសុ យស្ស កស្សចិ សុក្កស្ស ឋានា ចាវនាតិ អត្ថោ។ **អញ្ញត្រ សុបិនន្តា**តិ យា សុបិនេ សុក្កវិស្សដ្ឋិ ហោតិ, តំ ឋបេត្វា។ **សង្ឃាទិសេសោ**តិ យា អញ្ញត្រ សុបិនន្តា សញ្ចេតនិកា សុក្កវិស្សដ្ឋិ, អយំ សង្ឃាទិសេសោ នាម អាបត្តិនិកាយោតិ អត្ថោ។ វចនត្ថោ បនេត្ថ សង្ឃោ អាទិម្ហិ ចេវ សេសេ ច ឥច្ឆិតព្ពោ អស្សាតិ សង្ឃាទិសេសោ។ កឹ វុត្តំ ហោតិ – ឥមំ អាបត្តឹ អាបជ្ជិត្វា វុដ្ឋាតុកាមស្ស យំ តំ អាបត្តិវុដ្ឋានំ, តស្ស អាទិម្ហិ ចេវ បរិវាសទានត្ថាយ, អាទិតោ សេសេ មជ្ឈេ មានត្តទានត្ថាយ មូលាយ បដិកស្សនេន វា សហ មានត្តទានត្ថាយ, អវសានេ អព្ភានត្ថាយ ច សង្ឃោ ឥច្ឆិតព្ពោ, ន ហេត្ថ ឯកម្បិ កម្មំ វិនា សង្ឃេន សក្កា កាតុំ។ ឥតិ សង្ឃោ អាទិម្ហិ ចេវ សេសេ ច ឥច្ឆិតព្ពោ អស្សាតិ សង្ឃាទិសេសោតិ។

សាវត្ថិយំ សេយ្យសកំ អារព្ភ ឧបក្កមិត្វា អសុចិមោចនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, “អញ្ញត្រ សុបិនន្តា”តិ អយមេត្ថ អនុបញ្ញត្តិ, អសាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ។ សចេ បន បរេន អត្តនោ អង្គជាតេ ឧបក្កមំ ការេត្វា មោចាបេតិ, អាបជ្ជតិយេវ។ ចេតេត្វា អន្តមសោ អាកាសេ កដិកម្បនេនបិ និមិត្តេ ឧបក្កមន្តស្ស សចេ ន មុច្ចតិ, ថុល្លច្ចយំ។ សចេ បន អន្តមសោ យំ ឯកា ខុទ្ទកមក្ខិកា បិវេយ្យ, តត្តកម្បិ ឋានតោ មុច្ចតិ, ទកសោតំ អនោតិណ្ណេបិ សង្ឃាទិសេសោ។ ឋានតោ បន ចុតំ អវស្សមេវ ទកសោតំ ឱតរតិ, តស្មា “ទកសោតំ ឱតិណ្ណមត្តេ ពហិ និក្ខន្តេ វា អនិក្ខន្តេ វា សង្ឃាទិសេសោ”តិ (បារា. អដ្ឋ. ២.២៣៧) អដ្ឋកថាសុ វុត្តំ។ អនុបក្កមន្តស្ស ច, អមោចនាធិប្បាយស្ស ច, សុបិនំ បស្សន្តស្ស ច, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច មុត្តេបិ អនាបត្តិ។ សីលវិបត្តិ, ចេតនា, ឧបក្កមោ , មុច្ចនន្តិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ បឋមបារាជិកេ វុត្តសទិសានេវាតិ។

សុក្កវិស្សដ្ឋិសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

២. កាយសំសគ្គសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទុតិយេ **ឱតិណ្ណោ**តិ យក្ខាទីហិ វិយ សត្តា អន្តោ ឧប្បជ្ជន្តេន រាគេន វា ឱតិណ្ណោ, កូបាទីនិ វិយ សត្តា អសមបេក្ខិត្វា រជ្ជនីយេ ឋានេ រជ្ជន្តោ សយំ វា រាគំ ឱតិណ្ណោ, កាយសំសគ្គរាគសមង្គិស្សេតំ អធិវចនំ។ **វិបរិណតេន ចិត្តេនា**តិ បរិសុទ្ធភវង្គសន្តតិសង្ខាតំ បកតឹ វិជហិត្វា អញ្ញថា បវត្តេន, វិរូបំ វា បរិណតេន យថា បរិវត្តមានំ វិរូបំ ហោតិ, ឯវំ វុត្តរាគវសេន បរិវត្តេត្វា ឋិតេន ចិត្តេនាតិ អត្ថោ។ **មាតុគាមេន សទ្ធិ**ន្តិ តទហុជាតាយបិ ជីវមានកមនុស្សិត្ថិយា សទ្ធឹ។ **កាយសំសគ្គំ សមាបជ្ជេយ្យា**តិ ហត្ថគ្គហណាទិកអាយសម្បយោគំ កាយមិស្សីភាវំ សមាបជ្ជេយ្យ។ **ហត្ថគ្គាហំ វា**តិអាទិ បនស្ស វិត្ថារេន អត្ថទស្សនំ។ តត្ថ **ហត្ថោ** នាម កប្បរតោ បដ្ឋាយ យាវ អគ្គនខា។ **វេណី** នាម វិនន្ធិត្វា វា អវិនន្ធិត្វា វា សុទ្ធកេសេហិ វា នីលាទិវណ្ណសុត្តកុសុមកហាបណមាលាសុវណ្ណចីរកមុត្តាវឡិអាទីសុ អញ្ញតរមិស្សេហិ វា កតកេសកលាបស្សេតំ អធិវចនំ។ វេណិគ្គហណេន ចេត្ថ កេសាបិ គហិតាយេវ សទ្ធឹ លោមេហិ។ ឥតិ វុត្តលក្ខណស្ស ហត្ថស្ស គហណំ ហត្ថគ្គាហោ, វេណិយា គហណំ វេណិគ្គាហោ។ អវសេសស្ស សរីរស្ស បរាមសនំ **អញ្ញតរស្ស វា អញ្ញតរស្ស វា អង្គស្ស បរាមសនំ** នាម។ យោ តំ ហត្ថគ្គាហំ វា វេណិគ្គាហំ វា អញ្ញតរស្ស វា អញ្ញតរស្ស វា អង្គស្ស បរាមសនំ សមាបជ្ជេយ្យ, តស្ស សង្ឃាទិសេសោ នាម អាបត្តិនិកាយោ ហោតីតិ។

សាវត្ថិយំ ឧទាយិត្ថេរំ អារព្ភ កាយសំសគ្គសមាបជ្ជនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, អសាធារណបញ្ញត្តិ , អនាណត្តិកំ, ឥត្ថិយា ឥត្ថិសញ្ញិនោ អន្តមសោ លោមេន លោមំ ផុសន្តស្សាបិ, ឥត្ថិយា វា ផុសិយមានស្ស សេវនាធិប្បាយេន វាយមិត្វា ផស្សំ បដិជានន្តស្ស សង្ឃាទិសេសោ។ ឯកេន បន ហត្ថេន គហេត្វា ទុតិយេន ហត្ថេន ទិវសម្បិ តត្ថ

តត្ថ ផុសន្តស្ស ឯកាវ អាបត្តិ, អត្តហេត្វា ផុសន្តោ បន សចេ សីសតោ យាវ បាទា, តាវ កាយតោ ហត្ថំ អមោចេន្តោយេវ ផុសតិ, ឯកាវ អាបត្តិ, បញ្ចន្នំ អង្គុលីនំ ឯកតោ គហណេបិ ឯកាយេវ។ សចេ បន នានិត្ថីនំ បញ្ចង្គុលិយោ ឯកតោ គណ្ហាតិ, បញ្ច អាបត្តិយោ។ ឥត្ថិយា វេមតិកស្ស, បណ្ឌកបុរិសតិរច្ឆានគតសញ្ញិស្ស ច ថុល្លច្ចយំ, តថា កាយេន កាយប្បដិពទ្ធេន, អមនុស្សិត្ថិបណ្ឌកេហិ ច សទ្ធឹ កាយសំសគ្គេបិ។ មនុស្សិត្ថិយា បន កាយប្បដិពទ្ធេន កាយប្បដិពទ្ធាទីសុ, បុរិសកាយផុសនាទីសុ ច ទុក្កដំ។ ឥត្ថិយា ផុសិយមានស្ស សេវនាធិប្បាយស្សាបិ កាយេន អវាយមិត្វា ផស្សំ បដិជានន្តស្ស, មោក្ខាធិប្បាយេន ឥត្ថឹ ផុសន្តស្ស, អសញ្ចិច្ច, អស្សតិយា, អជានន្តស្ស, អសាទិយន្តស្ស, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ សីលវិបត្តិ, មនុស្សិត្ថី, ឥត្ថិសញ្ញិតា, កាយសំសគ្គរាគោ, តេន រាគេន វាយាមោ, ហត្ថគ្គាហាទិសមាបជ្ជនន្តិ ឥមានេត្ថ បញ្ច អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ បឋមបារាជិកេ វុត្តសទិសានេវាតិ។

កាយសំសគ្គសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៣. ទុដ្ឋុល្លវាចាសិក្ខាបទវណ្ណនា

តតិយេ ឱតិណ្ណោ ច វិបរិណតចិត្តតា ច ទុដ្ឋុល្លវាចស្សាទរាគវសេន វេទិតព្ពា។ **មាតុគាម**ន្តិ ទុដ្ឋុល្លាទុដ្ឋុល្លសល្លក្ខណសមត្ថំ មនុស្សិត្ថឹ។ **ទុដ្ឋុល្លាហិ វាចាហី**តិ វច្ចមគ្គបស្សាវមគ្គេ មេថុនធម្មប្បដិសំយុត្តាហិ វាចាហិ។ **ឱភាសេយ្យា**តិ អវភាសេយ្យ, វណ្ណាវណ្ណយាចនអាយាចនបុច្ឆនបដិបុច្ឆនអាចិក្ខណានុសាសនអក្កោសនវសេន នានប្បការំ អសទ្ធម្មវចនំ វទេយ្យ។ **យថា ត**ន្តិ ឯត្ថ ន្តិ និបាតមត្តំ, យថា យុវា យុវតិន្តិ អត្ថោ។ ឯតេន ឱភាសនេ និរាសង្កភាវំ ទស្សេតិ។ **មេថុនុបសំហិតាហី**តិ ឥទំ ទុដ្ឋុល្លវាចាយ សិខាបត្តលក្ខណទស្សនំ។ **សង្ឃាទិសេសោ**តិ ទ្វិន្នំ មគ្គានំ វសេន វណ្ណាវណ្ណេហិ វា មេថុនយាចនាទីហិ វា “សិខរណីសិ, សំភិន្នាសិ, ឧភតោព្យញ្ជនកាសី”តិ ឥមេសុ តីសុ អញ្ញតរេន អក្កោសវចនេន វា មាតុគាមំ ឱភាសន្តស្ស សង្ឃាទិសេសោ នាម អាបត្តិនិកាយោ ហោតីតិ។

សាវត្ថិយំ ឧទាយិត្ថេរំ អារព្ភ ទុដ្ឋុល្លវាចាហិ ឱភាសនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, អសាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, ឥត្ថិយា ឥត្ថិសញ្ញិនោ អន្តមសោ ហត្ថមុទ្ទាយបិ វុត្តនយេន ឱភាសន្តស្ស សចេ សា តមត្ថំ តស្មឹយេវ ខណេ ជានាតិ, សង្ឃាទិសេសោ។ បណ្ឌកេ ថុល្លច្ចយំ។ តស្មឹយេវ ឥត្ថិសញ្ញិនោ ទុក្កដំ។ បុនប្បុនំ ឱភាសន្តស្ស, សម្ពហុលា ច ឥត្ថិយោ ឯកវាចាយ ឱភាសន្តស្ស វាចាគណនាយ ចេវ ឥត្ថិគណនាយ ច អាបត្តិយោ។ សចេ យំ ឥត្ថឹ ឱភាសតិ, សា ន ជានាតិ, ថុល្លច្ចយំ។ អធក្ខកំ ឧព្ភជាណុមណ្ឌលំ អាទិស្ស វណ្ណាទិភណនេបិ ថុល្លច្ចយំ។ បណ្ឌកេ ទុក្កដំ, ឧព្ភក្ខកំ អធោជាណុមណ្ឌលំ កាយប្បដិពទ្ធញ្ច អាទិស្ស វណ្ណាទិភណនេ សព្ពត្ថ ទុក្កដំ។ អត្ថធម្មអនុសាសនិបុរេក្ខារានំ ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ សីលវិបត្តិ, មនុស្សិត្ថី, ឥត្ថិសញ្ញិតា, ទុដ្ឋុល្លវាចស្សាទរាគោ, តេន រាគេន ឱភាសនំ, តង្ខណវិជាននន្តិ ឥមានេត្ថ បញ្ច អង្គានិ។ អទិន្នាទានសមុដ្ឋានំ, កិរិយំ, សញ្ញាវិមោក្ខំ, សចិត្តកំ, លោកវជ្ជំ, កាយកម្មំ, វចីកម្មំ, អកុសលចិត្តំ, ទ្វិវេទនន្តិ។

ទុដ្ឋុល្លវាចាសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៤. អត្តកាមសិក្ខាបទវណ្ណនា

ចតុត្ថេ ឱតិណ្ណោ ច វិបរិណតចិត្តតា ច អត្តកាមបារិចរិយាវសេន វេទិតព្ពា។ **មាតុគាមស្ស សន្តិកេ**តិ ទុដ្ឋុល្លោភាសនេ វុត្តប្បការាយ ឥត្ថិយា សមីបេ។ **អត្តកាមបារិចរិយាយា**តិ មេថុនធម្មសង្ខាតេន កាមេន បារិចរិយា កាមបារិចរិយា, អត្តនោ អត្ថាយ កាមបារិចរិយា អត្តកាមបារិចរិយា, អត្តនា វា កាមិតា ឥច្ឆិតាតិ អត្តកាមា, សយំ មេថុនរាគវសេន បត្ថិតាតិ អត្ថោ, អត្តកាមា ច សា បារិចរិយា ចាតិ អត្តកាមបារិចរិយា, តស្សា អត្តកាមបារិចរិយាយ។ **វណ្ណំ ភាសេយ្យា**តិ គុណំ អានិសំសំ បកាសេយ្យ។ **ឯតទគ្គ**ន្តិអាទិ តស្សា អត្តកាមបារិចរិយាយ វណ្ណភាសនាការនិទស្សនំ។ តត្រាយំ បទសម្ពន្ធវសេនេវ សង្ខេបត្ថោ – យា មាទិសំ បាណាតិបាតាទីហិ វិរតិតត្តា **សីលវន្តំ** មេថុនធម្មា វិរតិតត្តា **ព្រហ្មចារឹ** តទុភយេនាបិ **កល្យាណធម្មំ ឯតេន ធម្មេន បរិចរេយ្យ** អភិរមេយ្យ, តស្សា ឯវំ មាទិសំ បរិចរន្តិយា យា អយំ បារិចរិយា នាម, ឯតទគ្គំ បារិចរិយានន្តិ។ **មេថុនុបសំហិតេន សង្ឃាទិសេសោ**តិ ឯវំ អត្តកាមបារិចរិយាយ វណ្ណំ ភាសន្តោ ច “អរហសិ ត្វំ មយ្ហំ មេថុនធម្មំ ទាតុ”ន្តិអាទិនា មេថុនប្បដិសំយុត្តេនេវ វចនេន យោ ភាសេយ្យ, តស្ស សង្ឃាទិសេសោ។

សាវត្ថិយំ ឧទាយិត្ថេរំ អារព្ភ អត្តកាមបារិចរិយាយ វណ្ណភាសនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, អសាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, ឥត្ថិយា ឥត្ថិសញ្ញិនោ អន្តមសោ ហត្ថមុទ្ទាយបិ វុត្តនយេនេវ អត្តកាមបារិចរិយាយ វណ្ណំ ភា

សន្តស្ស សចេ សា តមត្ថំ តស្មឹយេវ ខណេ ជានាតិ, សង្ឃាទិសេសោ ។ នោ ចេ ជានាតិ, ថុល្លច្ចយំ។ បណ្ឌកេ បណ្ឌកសញ្ញិនោបិ ថុល្លច្ចយំ។ តស្មឹយេវ ឥត្ថិសញ្ញិនោ ទុក្កដំ។ ចីវរាទីហិ វត្ថុកាមេហិ បារិចរិយាយ វណ្ណំ ភាសន្តស្ស ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ សីលវិបត្តិ, មនុស្សិត្ថី, ឥត្ថិសញ្ញិតា, អត្តកាមបារិចរិយាយ រាគោ, តេន រាគេន វណ្ណភណនំ, តង្ខណវិជាននន្តិ ឥមានេត្ថ បញ្ច អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ ទុដ្ឋុល្លោភាសនេ វុត្តសទិសានេវាតិ។

អត្តកាមសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៥. សញ្ចរិត្តសិក្ខាបទវណ្ណនា

បញ្ចមេ **សញ្ចរិត្តន្តិ** ឥត្ថិបុរិសានំ អន្តរេ សំចរណភាវំ។ **សមាបជ្ជេយ្យាតិ** សម្បដិគ្គហណវីមំសនបច្ចាហរណានិ ករោន្តោ អាបជ្ជេយ្យ។ **ឥត្ថិយា វាតិ**អាទិ សមាបជ្ជនាការទស្សនំ។ តត្ថ **ឥត្ថិយា វា បុរិសមតិន្តិ** បុរិសេន វា តស្ស មាតាបិតាទីហិ វា បេសិតោ បុរិសស្ស មតឹ អធិប្បាយំ ឥត្ថិយា អារោចេយ្យាតិ អត្ថោ។ **បុរិសស្ស វា ឥត្ថិមតិន្តិ** ឥត្ថិយា វា តស្សា មាតាបិតាទីហិ វា បេសិតោ ឥត្ថិយា មតឹ អធិប្បាយំ បុរិសស្ស អារោចេយ្យាតិ អត្ថោ។ **ជាយត្តនេ វា ជារត្តនេ វាតិ** ជាយភាវេ វា ជារភាវេ វា។ បុរិសស្ស ហិ មតឹ ឥត្ថិយា អារោចេន្តោ ជាយត្តនេ អារោចេតិ, ឥត្ថិយា មតឹ បុរិសស្ស អារោចេន្តោ ជារត្តនេ អារោចេតិ។ អបិច បុរិសស្សេវ មតឹ ឥត្ថិយា អារោចេន្តោ ជាយត្តនេ វា អារោចេតិ និពទ្ធភរិយភាវេ, ជារត្តនេ វា មិច្ឆាចារភាវេ, តេនេវស្ស បទភាជនេ (បារា. ៣០២) “ជាយត្តនេ វាតិ ជាយា ភវិស្សសិ, ជារត្តនេ វាតិ ជារី ភវិស្សសី”តិ វុត្តំ។ ឯតេនេវ ឧបាយេន ឥត្ថិយា មតឹ បុរិសស្ស អារោចនេបិ “បតិ ភវិស្សសិ, ជារោ ភវិស្សសី”តិ វត្តព្ពតា វេទិតព្ពា។ **អន្តមសោ តង្ខណិកាយបីតិ** សព្ពន្តិមេន បរិច្ឆេទេន យា អយំ តង្ខណេ មុហុត្តមត្តេ សំវសិតព្ពតោ “តង្ខណិកា”តិ វុច្ចតិ, មុហុត្តិកាតិ អត្ថោ។ តស្សាបិ “មុហុត្តិកា ភវិស្សសី”តិ ឯវំ បុរិសស្ស មតឹ អារោចេន្តស្ស សង្ឃាទិសេសោ, ឯតេនេវ ឧបាយេន “មុហុត្តិកោ ភវិស្សសី”តិ ឯវំ បុរិសស្ស ឥត្ថិមតឹ អារោចេន្តោបិ សង្ឃាទិសេសំ អាបជ្ជតីតិ វេទិតព្ពោ។

សាវត្ថិយំ ឧទាយិត្ថេរំ អារព្ភ សញ្ចរិត្តសមាបជ្ជនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, “អន្តមសោ តង្ខណិកាយបី”តិ អយមេត្ថ អនុបញ្ញត្តិ, សាធារណបញ្ញត្តិ, “បដិគ្គណ្ហាតិ, វីមំសតិ, អន្តេវាសី បច្ចាហរាបេតី”តិឥមិនា (បារា. ៣៣៨) នយេន សាណត្តិកំ, អញ្ញត្រ នាលំវចនីយាយ យាយ កាយចិ ឥត្ថិយា អន្តមសោ មាតុយាបិ បុរិសមតឹ អារោចេន្តោ “ហោហិ កិរ ភរិយា ធនក្កីតា”តិ វត្ថុកាមោ សចេបិ ឆន្ទវាសិនីអាទីសុ អញ្ញតរាការេន អារោចេត្វា តាយ “សាធូ”តិ សម្បដិច្ឆិតេបិ អសម្បដិច្ឆិតេបិ បុន អាគន្ត្វា យេន បហិតោ, តស្ស តំ បវត្តឹ អារោចេតិ, សង្ឃាទិសេសំ អាបជ្ជតិ។ សា បន តស្ស ភរិយា ហោតុ វា, មា វា, អការណមេតំ។ សចេបិ យស្សា សន្តិកំ បេសិតោ, តំ អទិស្វា អញ្ញតរស្ស អវស្សារោចនកស្ស “អារោចេហី”តិ វត្វា បច្ចាហរតិ, អាបជ្ជតិយេវ។ “មាតុរក្ខិតំ ព្រូហី”តិ បេសិតស្ស បន គន្ត្វា អញ្ញំ បិតុរក្ខិតាទីសុ អញ្ញតរំ វទន្តស្ស វិសង្កេតំ ហោតិ, បុរិសស្ស វា ឥត្ថិយា វា វចនំ “សាធូ”តិ កាយេន វា វាចាយ វា ឧភយេន វា បដិគ្គណ្ហិត្វា តស្សា ឥត្ថិយា វា បុរិសស្ស វា អារោចេត្វា វា អារោចាបេត្វា វា បុន យេន បេសិតោ, តស្ស តំ បវត្តឹ សយំ អារោចេន្តស្ស វា អញ្ញេន អារោចាបេន្តស្ស វា សង្ឃាទិសេសោ ។ ឯត្តាវតា ហិ “បដិគ្គណ្ហាតិ, វីមំសតិ, បច្ចាហរតី”តិឥទំ អង្គត្តយំ សម្បាទិតមេវ ហោតិ, ឥតោ បន យេហិ កេហិចិ ទ្វីហិ អង្គេហិ, បណ្ឌកេ ច អង្គត្តយេនាបិ ថុល្លច្ចយំ។ ឯកេន ទុក្កដំ។ សង្ឃស្ស វា ចេតិយស្ស វា គិលានស្ស វា កិច្ចេន គច្ឆន្តស្ស, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។

សីលវិបត្តិ, យេសុ សញ្ចរិត្តំ សមាបជ្ជតិ, តេសំ មនុស្សជាតិកតា, ន នាលំវចនីយតា,

បដិគ្គហណវីមំសនបច្ចាហរណានីតិ ឥមានេត្ថ បញ្ច អង្គានិ។ ឆសមុដ្ឋានំ, បណ្ណត្តឹ វា អលំវចនីយភាវំ វា អជានន្តស្ស កាយវិការេន សាសនំ គហេត្វា តថេវ វីមំសិត្វា តថេវ បច្ចាហរន្តស្ស កាយតោ សមុដ្ឋាតិ។ “ឥត្ថន្នាមា អាគមិស្សតិ, តស្សា ចិត្តំ ជានេយ្យាថា”តិ កេនចិ វុត្តេ “សាធូ”តិ សម្បដិច្ឆិត្វា តំ អាគតំ វត្វា បុន តស្មឹ បុរិសេ អាគតេ អារោចេន្តស្ស កាយេន កិញ្ចិ អកតត្តា វាចតោ សមុដ្ឋាតិ។ វាចាយ “សាធូ”តិ សាសនំ គហេត្វា អញ្ញេន ករណីយេន តស្សា ឃរំ គន្ត្វា អញ្ញត្ថ វា គមនកាលេ តំ ទិស្វា វចីភេទេន វីមំសិត្វា បុនបិ អញ្ញេនេវ ការណេន តតោ អបក្កម្ម កទាចិទេវ តំ បុរិសំ ទិស្វា អារោចេន្តស្សាបិ វាចតោ សមុដ្ឋាតិ។ បណ្ណត្តឹ អជានន្តស្ស បន ខីណាសវស្សាបិ បិតុវចនេន គន្ត្វា អលំវចនីយំ មាតរម្បិ “ឯហិ មេ បិតរំ ឧបដ្ឋាហី”តិ វត្វា បច្ចាហរន្តស្ស កាយវាចតោ សមុដ្ឋាតិ។ ឥមានិ តីណិ អចិត្តកសមុដ្ឋានានិ។ តទុភយំ បន ជានិត្វា ឯតេហេវ តីហិ នយេហិ សមាបជ្ជន្តស្ស តានេវ តីណិ តទុភយជាននចិត្តេន សចិត្តកានិ ហោន្តិ, កិរិយំ, នោសញ្ញាវិមោក្ខំ, អចិត្តកំ, បណ្ណត្តិវជ្ជំ, កាយកម្មំ, វចីកម្មំ, កុសលាទិវសេន ចេត្ថ តីណិ ចិត្តានិ, សុខាទិវសេន តិស្សោ វេទនាតិ។

សញ្ចរិត្តសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៦. កុដិការសិក្ខាបទវណ្ណនា

ឆដ្ឋេ **សញ្ញាចិកាយ បនា**តិ ឯត្ថ **សញ្ញាចិកា** នាម សយំ បវត្តិតយាចនា វុច្ចតិ, តស្មា សញ្ញាចិកាយាតិ អត្តនោ យាចនាយាតិ វុត្តំ ហោតិ, សយំ យាចិតកេហិ ឧបករណេហីតិ អត្ថោ។ ឯត្ថ ច យំកិញ្ចិ បរបរិគ្គហិតកំ មូលច្ឆេទវសេន យាចិតុំ ន វដ្ដតិ, តាវកាលិកំ បន វដ្ដតិ។ សហាយត្ថាយ កម្មករណត្ថាយ “បុរិសំ ទេថា”តិ វត្តុំ វដ្ដតិ, បុរិសត្តករម្បិ យាចិតុំ វដ្ដតិ, **បុរិសត្តករោ** នាម វឌ្ឍកិអាទិនា បុរិសេន កាតព្ពំ ហត្ថកម្មំ។ តំ “បុរិសត្តករំ ទេហី”តិ វា “ហត្ថកម្មំ ទេហី”តិ វា វត្វា យាចិតុំ វដ្ដតិ។ ហត្ថកម្មំ នាម កិញ្ចិ វត្ថុ ន ហោតិ, តស្មា “កឹ, ភន្តេ, អាគតត្ថា”តិ បុច្ឆិតេ វា អបុច្ឆិតេ វា យាចិតុំ វដ្ដតិ, វិញ្ញត្តិបច្ចយា ទោសោ នត្ថិ, មិគលុទ្ទកាទយោ បន សកកម្មំ ន យាចិតព្ពា។ **កុដិ**ន្តិ ឧល្លិត្តាទីសុ អញ្ញតរំ។ តត្ថ **ឧល្លិត្តា** នាម ឋបេត្វា ថម្ភតុលាបិដ្ឋសង្ឃាដវាតបានធូមច្ឆិទ្ទាទិភេទំ អលេបោកាសំ អវសេសេ លេបោកាសេ កុដ្ដេហិ សទ្ធឹ ឃដេត្វា ឆទនស្ស អន្តោ សុធាយ វា មត្តិកាយ វា លិត្តា។ **អវលិត្តា** នាម តថេវ វុត្តនយេនេវ ឆទនស្ស ពហិ លិត្តា។ **ឧល្លិត្តាវលិត្តា** នាម តថេវ ឆទនស្ស អន្តោ ច ពហិ ច លិត្តា។ **ការយមានេនា**តិ សយំ វា ករោន្តេន, អាណត្តិយា វា ការាបេន្តេន។ **អសាមិក**ន្តិ ការេតា ទាយកេន វិរហិតំ។ **អត្តុទ្ទេស**ន្តិ “មយ្ហំ វាសាគារំ ឯសា”តិ ឯវំ អត្តា ឧទ្ទេសោ ឯតិស្សាតិ អត្តុទ្ទេសា, តំ អត្តុទ្ទេសំ។ **បមាណិកា ការេតព្ពា**តិ បមាណយុត្តា ការេតព្ពា។ **តត្រិទំ បមាណ**ន្តិ តស្សា កុដិយា ឥទំ បមាណំ។ **ទីឃសោ**តិ ទីឃតោ។ **ទ្វាទស វិទត្ថិយោ សុគតវិទត្ថិយា**តិឯត្ថ **សុគតវិទត្ថិ** នាម ឥទានិ មជ្ឈិមស្ស បុរិសស្ស តិស្សោ វិទត្ថិយោ, វឌ្ឍកិហត្ថេន ទិយឌ្ឍោ ហត្ថោ ហោតិ។ មិនន្តេន បន កុដិយា ពហិកុដ្ដេ បឋមំ ទិន្នំ មហាមត្តិកបរិយន្តំ អគ្គហេត្វា ថុសបិណ្ឌបរិយន្តេន ទ្វាទស វិទត្ថិយោ មិនេតព្ពា, សចេ ថុសបិណ្ឌកេន អនត្ថិកោ ហោតិ, មហាមត្តិកលេបេនេវ និដ្ឋាបេតិ, ស្វេវ បរិច្ឆេទោ។ **តិរិយ**ន្តិ វិត្ថារតោ។ **សត្តន្តរា**តិ កុដ្ដស្ស ពហិអន្តំ អគ្គហេត្វា អព្ភន្តរិមេន អន្តេន សត្ត សុគតវិទត្ថិយោ បមាណន្តិ វុត្តំ ហោតិ។ ឯត្ថ ច កេសគ្គមត្តម្បិ ទីឃតោ ហាបេត្វា តិរិយំ, តិរិយតោ វា ហាបេត្វា ទីឃំ វឌ្ឍេតុំ ន វដ្ដតិ, កោ បន វាទោ ឧភតោវឌ្ឍនេ។ យា បន ទីឃតោ សដ្ឋិហត្ថាបិ ហោតិ, តិរិយតោ តិហត្ថា វា ឩនកចតុហត្ថា វា, យត្ថ បមាណយុត្តោ មញ្ចោ ឥតោ ចិតោ ច ន បរិវត្តតិ, បច្ឆិមកោដិយា ចតុហត្ថវិត្ថារា ន ហោតិ, អយំ កុដិសង្ខ្យំ ន គច្ឆតិ, តស្មា វដ្ដតិ។ **ភិក្ខូ អភិនេតព្ពា វត្ថុទេសនាយា**តិ យស្មឹ បទេសេ កុដឹ ការេតុកាមោ ហោតិ, តំ សោធេត្វា បទភាជនេ (បារា. ៣៤៩) វុត្តនយេន សង្ឃំ តិក្ខត្តុំ យាចិត្វា សព្ពេ វា សង្ឃបរិយាបន្នា សង្ឃេន វា សម្មតា ទ្វេ តយោ ភិក្ខូ តត្ថ វត្ថុទេសនត្ថាយ នេតព្ពា។ **តេហិ ភិក្ខូហិ វត្ថុ ទេសេតព្ពំ អនារម្ភំ សបរិក្កមន**ន្តិ តេហិ ភិក្ខូហិ កិបិល្លិកាទីនំ អាសយាទីហិ តេរសហិ, បុព្ពណ្ណាបរណ្ណនិស្សិតាទីហិ សោឡសហិ ឧបទ្ទវេហិ វិរហិតត្តា អនារម្ភំ, ទ្វីហិ វា ចតូហិ វា ពលិពទ្ទេហិ យុត្តេន សកដេន ឯកំ ចក្កំ និព្ពោទកបតនដ្ឋានេ ឯកំ ពហិ កត្វា អាវិជ្ឈិតុំ សក្កុណេយ្យតាយ សបរិក្កមនន្តិ សល្លក្ខេត្វា សចេ សង្ឃបហោនកា ហោន្តិ, តត្ថេវ, នោ ចេ, សង្ឃមជ្ឈំ គន្ត្វា តេន ភិក្ខុនា យាចិតេហិ ញត្តិទុតិយេន កម្មេន វត្ថុ ទេសេតព្ពំ។ **សារម្ភេ ចេ**តិអាទិ បដិបក្ខនយេន វេទិតព្ពំ។

អាឡវិយំ អាឡវកេ ភិក្ខូ អារព្ភ សញ្ញាចិកាយ កុដិករណវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, អសាធារណបញ្ញត្តិ, សាណត្តិកំ, “អទេសិតវត្ថុកំ បមាណាតិក្កន្តំ កុដឹ ការេស្សាមី”តិ ឧបករណត្ថំ អរញ្ញំ គមនតោ បដ្ឋាយ សព្ពបយោគេសុ ទុក្កដំ, “ឥទានិ ទ្វីហិ បិណ្ឌេហិ និដ្ឋានំ គមិស្សតី”តិ តេសុ បឋមបិណ្ឌទានេ ថុល្លច្ចយំ, ទុតិយទានេន លេបេ ឃដិតេ សចេ អទេសិតវត្ថុកា ឯវ វា បមាណាតិក្កន្តា ឯវ វា ហោតិ, ឯកោ សង្ឃាទិសេសោ, ទ្វេ ច ទុក្កដានិ។ ឧភយវិប្បន្នា, ទ្វេ សង្ឃាទិសេសា, ទ្វេ ច ទុក្កដានិ។ សចេ បន ទ្វារពន្ធំ វា វាតបានំ វា អដ្ឋបេត្វាវ មត្តិកាយ លិម្បតិ, ឋបិតេ ច តស្មឹ លេបោ ន ឃដិយតិ, រក្ខតិ តាវ។ បុន លិម្បន្តស្ស បន ឃដិតមត្តេ សង្ឃាទិសេសោ។ សចេ តំ ឋបិយមានំ បឋមទិន្នលេបេន សទ្ធឹ និរន្តរមេវ ហុត្វា តិដ្ឋតិ, បឋមមេវ សង្ឃាទិសេសោ។ កេវលំ សារម្ភាយ ទុក្កដំ, តថា អបរិក្កមនាយ។ វិប្បកតំ កុដឹ អញ្ញស្ស ទទតោ ច, ភូមឹ សមំ កត្វា ភិន្ទន្តស្ស ច, លេណគុហាតិណកុដិបណ្ណច្ឆទនគេហេសុ អញ្ញតរំ ការេន្តស្ស, កុដិម្បិ អញ្ញស្ស វាសត្ថាយ, វាសាគារំ ឋបេត្វា ឧបោសថាគារាទីសុ អញ្ញតរត្ថាយ ការេន្តស្ស ច ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ សីលវិបត្តិ, ឧល្លិត្តាទីនំ អញ្ញតរតា, ហេដ្ឋិមបមាណសម្ភវោ, អទេសិតវត្ថុកតា, បមាណាតិក្កន្តតា, អត្តុទ្ទេសិកតា, វាសាគារតា , លេបឃដនាតិ ឥមានេត្ថ ឆ វា សត្ត វា អង្គានិ។ ឆសមុដ្ឋានំ, កិរិយញ្ច, កិរិយាកិរិយញ្ច។ ឥទញ្ហិ វត្ថុំ ទេសាបេត្វា បមាណាតិក្កន្តំ វា ករោតោ កិរិយតោ សមុដ្ឋាតិ, អទេសាបេត្វា ករោតោ កិរិយាកិរិយតោ សមុដ្ឋាតិ។ សេសមេត្ថ សញ្ចរិត្តេ វុត្តសទិសមេវាតិ។

កុដិការសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៧. វិហារការសិក្ខាបទវណ្ណនា

សត្តមេ **មហល្លកន្តិ** សសាមិកភាវេន សញ្ញាចិតកុដិតោ មហន្តភាវោ ឯតស្ស អត្ថីតិ មហល្លកោ, យស្មា វា វត្ថុំ ទេសាបេត្វា បមាណាតិក្កមេនាបិ កាតុំ វដ្ដតិ, តស្មា បមាណមហន្តតាយបិ មហល្លកោ, តំ មហល្លកំ។ យស្មា បនស្ស តំ បមាណមហន្តត្តំ សសាមិកត្តាវ លព្ភតិ, តស្មា តទត្ថទស្សនត្ថំ "មហល្លកោ នាម វិហារោ សសាមិកោ វុច្ចតី"តិ ឯវមស្ស បទភាជនេ (បារា. ៣៦៧) វុត្តំ។ សេសំ សព្ពំ កុដិការសិក្ខាបទេ វុត្តសទិសំ, សសាមិកភាវមត្តមេវ ហិ វិសេសោ។

កោសម្ពិយំ ឆន្នត្ថេរំ អារព្ភ ចេតិយរុក្ខំ ឆេទាបនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តភាវោ, អកិរិយមត្តតោ សមុដ្ឋានភាវោ, ឯកសង្ឃាទិសេសតា ច ឯត្ថ វិសេសោ។

វិហារការសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៨. ទុដ្ឋទោសសិក្ខាបទវណ្ណនា

អដ្ឋមេ **ទុដ្ឋោ ទោសោ**តិ ទូសិតោ ចេវ ទូសកោ ច។ ឧប្បន្នេ ហិ ទោសេ បុគ្គលោ តេន ទោសេន ទូសិតោ ហោតិ, បកតិភាវំ ជហាបិតោ, តស្មា "ទុដ្ឋោ"តិ វុច្ចតិ។ បរញ្ច ទូសេតិ វិនាសេតិ, តស្មា "ទោសោ"តិ វុច្ចតិ។ ឥតិ "ទុដ្ឋោ ទោសោ"តិ ឯកស្សេវេតំ បុគ្គលស្ស អាការនានត្តេន និទស្សនំ។ **អប្បតីតោ**តិ នប្បតីតោ, បីតិសុខាទីហិ វិវជ្ជិតោ, ន អភិសដោតិ អត្ថោ។ **អមូលកេនា**តិ យំ ចោទកេន ចុទិតកម្ហិ បុគ្គលេ អទិដ្ឋំ អស្សុតំ អបរិសង្កិតំ, ឥទំ ឯតេសំ ទស្សនសវនបរិសង្កាសង្ខាតានំ មូលានំ អភាវតោ អមូលកំ នាម។ តំ បន សោ អាបន្នោ វា ហោតុ, អនាបន្នោ វា, ឯតំ ឥធ អប្បមាណំ។ ឯត្ថ ច **អទិដ្ឋំ** នាម អត្តនោ បសាទចក្ខុនា វា ទិព្ពចក្ខុនា វា អទិដ្ឋំ, **អស្សុតំ** នាម តថេវ កេនចិ វុច្ចមានំ ន សុតំ, **អបរិសង្កិតំ** នាម អត្តនោ វា បរស្ស វា ទិដ្ឋសុតមុតវសេន ចេតសា អបរិសង្កិតំ, ឥតិ ឯវរូបេន អមូលកេន។ **បារាជិកេនា**តិ ភិក្ខុនោ អនុរូបេសុ ឯកូនវីសតិយា អញ្ញតរេន, បទភាជនេ (បារា. ៣៨៦) បន បារាជិកុទ្ទេសេ អាគតានេវ គហេត្វា "ចតុន្នំ អញ្ញតរេនា"តិ វុត្តំ។ **អនុទ្ធំសេយ្យា**តិ ធំសេយ្យ វិទ្ធំសេយ្យ បធំសេយ្យ អភិភវេយ្យ។ តំ បន អនុទ្ធំសនំ យស្មា អត្តនា ចោទេន្តោបិ បរេន ចោទាបេន្តោបិ ករោតិ, តស្មាស្ស បទភាជនេ "ចោទេតិ វា ចោទាបេតិ វា"តិ វុត្តំ។ តត្ថ វត្ថុសន្ទស្សនា អាបត្តិសន្ទស្សនា សំវាសប្បដិក្ខេបោ សាមីចិប្បដិក្ខេបោតិ សង្ខេបតោ ចតស្សោ ចោទនា។ តាសុ **វត្ថុសន្ទស្សនា** នាម "ត្វំ មេថុនំ ធម្មំ បដិសេវី"តិអាទិនា នយេន បវត្តា។ **អាបត្តិសន្ទស្សនា** នាម "ត្វំ មេថុនធម្មាបត្តិំ អាបន្នោ"តិអាទិនា នយេន បវត្តា។ **សំវាសប្បដិក្ខេបោ** នាម "នត្ថិ តយា សទ្ធិំ ឧបោសថោ វា បវារណា វា សង្ឃកម្មំ វា"តិ ឯវំ បវត្តោ។ ឯត្តាវតា បន សីសំ ន ឯតិ, "អស្សមណោសី"តិអាទីហិ វចនេហិ សទ្ធិំ ឃដិតេយេវ សីសំ ឯតិ។ **សាមីចិប្បដិក្ខេបោ** នាម អភិវាទនបច្ចុដ្ឋានអញ្ជលិកម្មសាមីចិកម្មពីជនិកម្មាទីនំ អករណំ, តំ បដិបាតិយា វន្ទនាទីនិ ករោតោ ឯកស្ស អកត្វា សេសានំ ករណកាលេ វេទិតព្ពំ។ ឯត្តាវតា ច ចោទនា នាម ហោតិ, អាបត្តិ បន សីសំ ន ឯតិ។ "កស្មា មម វន្ទនាទីនិ ន ករោសី"តិ បុច្ឆិតេ បន "អស្សមណោសី"តិអាទិវចនេហិ សទ្ធិំ ឃដិតេយេវ សីសំ ឯតិ, តស្មា យោ ភិក្ខុ ភិក្ខុំ សមីបេ ឋត្វា "ត្វំ មេថុនំ ធម្មំ បដិសេវី"តិ វា "អស្សមណោសី"តិ វា អាទីហិ វចនេហិ ហត្ថមុទ្ទាយ ឯវ វា ឯតមត្ថំ ទីបេន្តោ សយំ វា ចោទេតិ, គហដ្ឋបព្ពជិតេសុ វា អញ្ញតរេន ចោទាបេតិ, អយំ អនុទ្ធំសេតិ នាម។ **អប្បេវ នាម នំ ឥមម្ហា ព្រហ្មចរិយា ចាវេយ្យន្តិ** អបិ ឯវ នាម នំ បុគ្គលំ ឥមម្ហា សេដ្ឋចរិយា អបនេយ្យំ។ "សាធុ វតស្ស សចាហំ ឥមំ បុគ្គលំ ឥមម្ហា ព្រហ្មចរិយា ចាវេយ្យ"ន្តិ ឥមិនា អធិប្បាយេន អនុទ្ធំសេយ្យាតិ វុត្តំ ហោតិ។ ឯតេន ឯកំ ចាវនាធិប្បាយំ គហេត្វា អវសេសា អក្កោសាធិប្បាយោ កម្មាធិប្បាយោ វុដ្ឋានាធិប្បាយោ ឧបោសថដ្ឋបនាធិប្បាយោ បវារណដ្ឋបនាធិប្បាយោ អនុវិជ្ជនាធិប្បាយោ ធម្មកថាធិប្បាយោតិ សត្ត អធិប្បាយា បដិក្ខិត្តា ហោន្តិ។ **តតោ អបរេន សមយេនា**តិ យស្មិំ សមយេ អនុទ្ធំសិតោ ហោតិ, តតោ អញ្ញស្មិំ សមយេ។ **សមនុគ្គាហីយមានោ វា**តិ អនុវិជ្ជកេន កឹ តេ ទិដ្ឋន្តិអាទិនា នយេន អនុវិជ្ជិយមានោ ឧបបរិក្ខិយមានោ។ **អសមនុគ្គាហីយមានោ វា**តិ ទិដ្ឋាទីសុ កេនចិ វត្ថុនាវា អនុវិជ្ជកាទីសុ យេន កេនចិ បុគ្គលេន វា អវុច្ចមានោ។ ឥមេសំ បន បទានំ បរតោ "ភិក្ខុ ច ទោសំ បតិដ្ឋាតី"តិ ឥមិនា សម្ពន្ធោ។ ឥទញ្ហិ វុត្តំ ហោតិ – ឯវំ សមនុគ្គាហីយមានោ វា អសមនុគ្គាហីយមានោ វា ភិក្ខុ ច ទោសំ បតិដ្ឋាតិ បដិច្ច តិដ្ឋតិ បដិជានាតិ, សង្ឃាទិសេសោតិ។ ឥទញ្ច អមូលកភាវស្ស បាកដកាលទស្សនត្ថំ វុត្តំ។ អាបត្តិំ បន អនុទ្ធំសិតក្ខណេយេវ អាបជ្ជតិ។ **អមូលកញ្ចេវ តំ អធិករណំ ហោតី**តិ ឯត្ថ បន ទិដ្ឋមូលាទីនំ អភាវេន អមូលកំ, សមថេហិ អធិករណីយភាវេន អធិករណំ។ យញ្ហិ អធិកិច្ច អារព្ភ បដិច្ច សន្ធាយ សមថា បវត្តន្តិ, តំ អធិករណំ។ ឥធ បន បារាជិកសង្ខាតំ អាបត្តាធិករណមេវ អធិប្បេតំ។ យទិ ហិ តំ អធិករណំ ទិដ្ឋាទីហិ មូលេហិ អមូលកញ្ចេវ ហោតិ, អយំ ចោទកោ អាគតោ ភិក្ខុ ច ទោសំ បតិដ្ឋាតិ បដិច្ច តិដ្ឋតិ, "តុច្ឆកំ មយា ភណិត"ន្តិអាទីនិ (បារា. ៣៨៦) វទន្តោ បដិជានាតិ, តស្ស ភិក្ខុនោ អនុទ្ធំសិតក្ខណេយេវ សង្ឃាទិសេសោតិ, អយំ សិក្ខាបទស្ស បទានុក្កមេន អត្ថោ។

រាជគហេ មេត្តិយភូមជកេ ភិក្ខូ អារព្ភ អមូលកេន បារាជិកេន អនុទ្ធំសនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, សាណត្តិកំ, កតូបសម្បទំ សុទ្ធំ វា អសុទ្ធំ វា បុគ្គលំ យេន បារាជិកេន ចោទេតិ, តំ “អយំ អនជ្ឈាបន្នោ”តិ ញត្វា ចាវនាធិប្បាយេន “ករោតុ មេ អាយស្មា ឱកាសំ, អហំ តំ វត្តុកាមោ”តិ ឯវំ ឱកាសំ អការេត្វា ចោទេន្តស្ស សចេ សោ តង្ខណេយេវ ជានាតិ “មំ ចោទេតី”តិ, វាចាយ វាចាយ សង្ឃាទិសេសោ ចេវ ទុក្កដញ្ច។ ឱកាសំ ការេត្វា ចោទេន្តស្ស សង្ឃាទិសេសោយេវ។ ហត្ថមុទ្ទាយ សម្មុខា ចោទេន្តស្សាបិ ឯសេវ នយោ។ បរម្មុខា ចោទេន្តស្ស បន សីសំ ន ឯតិ ។ អត្តនា សមីបេ ឋត្វា អញ្ញំ ភិក្ខុំ អាណាបេតិ , សោ តស្ស វចនេន តំ ចោទេតិ, ចោទាបកស្សេវ វុត្តនយេន អាបត្តិយោ។ អថ សោបិ “មយា ទិដ្ឋំ សុតំ អត្ថី”តិ ចោទេតិ, ទ្វិន្នម្បិ ជានន្តានំ តថេវ អាបត្តិយោ។ អក្កោសាធិប្បាយេន បន ឱកាសំ អការេត្វា វទន្តស្ស វុត្តនយេនេវ បាចិត្តិយញ្ចេវ ទុក្កដញ្ច។ ឱកាសំ ការេត្វា វទន្តស្ស បាចិត្តិយមេវ។ កម្មាធិប្បាយេន អសម្មុខា សត្តវិធម្បិ កម្មំ ករោន្តស្ស ទុក្កដមេវ។ វុដ្ឋានាធិប្បាយេន “ត្វំ ឥត្ថន្នាមំ អាបត្តឹ អាបន្នោ, តំ បដិករោហី”តិ វទន្តស្ស, ឧបោសថំ វា បវារណំ វា ឋបេន្តស្ស ច ឱកាសកម្មំ នត្ថិ, ឋបនក្ខេត្តំ បន ជានិតព្ពំ, អនុវិជ្ជកស្សាបិ ឱសដេ វត្ថុស្មឹ “អត្ថេតំ តវា”តិ អនុវិជ្ជនាធិប្បាយេន វទន្តស្ស ឱកាសកម្មំ នត្ថិ, ធម្មកថិកស្សាបិ “យោ ឥទញ្ច ឥទញ្ច ករោតិ, អយំ អស្សមណោ”តិអាទិនា នយេន អនោទិស្សកំ ធម្មំ កថេន្តស្ស ឱកាសកម្មំ នត្ថិ។ សចេ បន ឱទិស្ស និយមេត្វា “អសុកោ ច អសុកោ ច អស្សមណោ អនុបាសកោ”តិ កថេតិ, អាសនតោ ឱរុយ្ហ អាបត្តឹ ទេសេត្វា គន្តព្ពំ។ ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ, សីលវិបត្តិ, យំ ចោទេតិ វា ចោទាបេតិ វា, តស្ស “ឧបសម្បន្នោ”តិ សង្ខ្យុបគមនំ, តស្មឹ សុទ្ធសញ្ញិតា, យេន បារាជិកេន ចោទេតិ, តស្ស ទិដ្ឋាទិវសេន អមូលកតា, ចាវនាធិប្បាយេន សម្មុខា ចោទនា, តស្ស តង្ខណវិជាននន្តិ ឥមានេត្ថ បញ្ច អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ អទិន្នាទានសទិសានិ។ វេទនា បនេត្ថ ទុក្ខាយេវាតិ។

ទុដ្ឋទោសសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៩. អញ្ញភាគិយសិក្ខាបទវណ្ណនា

នវមេ **អញ្ញភាគិយស្សា**តិអាទីសុ អញ្ញភាគស្ស ឥទំ, អញ្ញភាគោ វា អស្ស អត្ថីតិ អញ្ញភាគិយំ។ **អធិករណ**ន្តិ អាធារោ វេទិតព្ពោ, វត្ថុ អធិដ្ឋានន្តិ វុត្តំ ហោតិ។ យោ ហិ សោ អដ្ឋុប្បត្តិយំ “ទព្ពោ មល្លបុត្តោ នាមា”តិ ឆគលកោ វុត្តោ។ សោ យ្វាយំ អាយស្មតោ ទព្ពស្ស មល្លបុត្តស្ស ភាគោ កោដ្ឋាសោ បក្ខោ មនុស្សជាតិ ចេវ ភិក្ខុភាវោ ច, តតោ អញ្ញស្ស ភាគស្ស កោដ្ឋាសស្ស បក្ខស្ស ហោតិ តិរច្ឆានជាតិយា ចេវ ឆគលកភាវស្ស ច, សោ វា អញ្ញភាគោ អស្ស អត្ថិ, តស្មា អញ្ញភាគិយសង្ខ្យំ លភតិ។ យស្មា ច តេសំ “ឥមំ មយំ ទព្ពំ មល្លបុត្តំ នាម ករោមា”តិ វទន្តានំ តស្ស នាមករណសញ្ញាយ អាធារោ វត្ថុ អធិដ្ឋានំ, តស្មា “អធិករណ”ន្តិ វេទិតព្ពោ។ តញ្ហិ សន្ធាយ “សច្ចំ កិរ តុម្ហេ, ភិក្ខវេ, ទព្ពំ មល្លបុត្តំ អញ្ញភាគិយស្ស អធិករណស្សា”តិអាទិ (បារា. ៣៩១) វុត្តំ។ ន វិវាទាធិករណាទីសុ អញ្ញតរំ, កស្មា? អសម្ភវតោ។ ន ហិ មេត្តិយភូមជកា ចតុន្នំ អធិករណានំ កស្សចិ អញ្ញភាគិយស្ស អធិករណស្ស កិញ្ចិទេសំ លេសមត្តំ ឧបាទិយឹសុ, ន ច ចតុន្នំ អធិករណានំ លេសោ នាម អត្ថិ។ ជាតិលេសាទយោ ហិ បុគ្គលានំយេវ លេសា វុត្តា, ន វិវាទាធិករណាទីនំ។ តញ្ច “ទព្ពោ មល្លបុត្តោ”តិ នាមំ តស្ស អញ្ញភាគិយាធិករណភាវេ ឋិតស្ស ឆគលកស្ស កោចិ ទេសោ ហោតិ ចេវំ បារាជិកេន ធម្មេន អនុទ្ធំសេតុំ លេសមត្តោ, ឯត្ថ ច ទិស្សតិ អបទិស្សតិ “អស្ស អយ”ន្តិ វោហរិយតីតិ **ទេសោ**, ជាតិអាទីសុ អញ្ញតរកោដ្ឋាសស្សេតំ អធិវចនំ។ អញ្ញម្បិ វត្ថុំ លិស្សតិ សិលិស្សតិ វោហារមត្តេនេវ ឦសកំ អល្លីយតីតិ **លេសោ**, ជាតិអាទីនំយេវ អញ្ញតរកោដ្ឋាសស្សេតំ អធិវចនំ។ បទភាជនេ (បារា. ៣៩៣) បន យស្ស អញ្ញភាគិយស្ស អធិករណស្ស កិញ្ចិទេសំ លេសមត្តំ ឧបាទាយ បារាជិកេន ធម្មេន អនុទ្ធំសេយ្យ, តំ យស្មា អដ្ឋុប្បត្តិវសេនេវ អាវិភូតំ, តស្មា តំ អវិភជិត្វា យានិ “អធិករណ”ន្តិ វចនសាមញ្ញតោ អត្ថុទ្ធារវសេន បវត្តានិ ចត្តារិ អធិករណានិ, តេសំ អញ្ញភាគិយតា ច តព្ភាគិយតា ច យស្មា អបាកដា, ជានិតព្ពា ច វិនយធរេហិ, តស្មា តញ្ច អវសានេ អាបត្តញ្ញភាគិយេន ចោទនញ្ច អាវិកាតុំ “អញ្ញភាគិយស្ស អធិករណស្សាតិ អាបត្តញ្ញភាគិយំ វា ហោតិ អធិករណញ្ញភាគិយំ វា”តិអាទិ វុត្តំ, សេសា វិនិច្ឆយកថា អដ្ឋមេ វុត្តសទិសាយេវ។ អយំ បន វិសេសោ – ឥទំ អញ្ញភាគិយស្ស អធិករណស្ស កិញ្ចិទេសំ លេសមត្តំ ឧបាទាយ បារាជិកេន ធម្មេន អនុទ្ធំសនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, ឥធ ច អាបត្តញ្ញភាគិយចោទនាយ តថាសញ្ញិនោបិ អនាបត្តិ។ អង្គេសុ ច អញ្ញភាគិយស្ស អធិករណស្ស កិញ្ចិទេសំ លេសមត្តំ ឧបាទិយនតា អធិកាតិ។

អញ្ញភាគិយសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១០. សង្ឃភេទសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទសមេ **សមគ្គស្ស សង្ឃស្សា**តិ សហិតស្ស ភិក្ខុសង្ឃស្ស, ចិត្តេន ច សរីរេន ច អវិយុត្តស្សាតិ អត្ថោ។ តេនេវស្ស បទភាជនេ (បារា. ៤១២) “សមគ្គោ នាម សង្ឃោ សមានសំវាសកោ សមានសីមាយំ ឋិតោ”តិ វុត្តំ។ សមានសំវាសកោ ហិ សមចិត្តតាយ ចិត្តេន អវិយុត្តោ ហោតិ, សមានសីមាយំ ឋិតោ កាយសាមគ្គិទានតោ សរីរេន អវិយុត្តោ។ **ភេទាយ បរក្កមេយ្យា**តិ “កថំ នាមាយំ ភិជ្ជេយ្យា”តិ ភេទនត្ថាយ វាយាមេយ្យ។ **ភេទនសំវត្តនិកំ វា អធិករណ**ន្តិ ភេទនស្ស សង្ឃភេទស្ស អត្ថាយ សំវត្តនិកំ ការណំ។ ឥមស្មិញ្ហិ ឱកាសេ “កាមហេតុ កាមនិទានំ កាមាធិករណ”ន្តិ អាទីសុ (ម. និ. ១.១៦៨, ១៧៨) វិយ ការណំ “អធិករណ”ន្តិ អធិប្បេតំ។ តំ ភេទករវត្ថុវសេន អដ្ឋារសវិធំ។ **សមាទាយា**តិ គហេត្វា។ **បគ្គយ្ហ តិដ្ឋេយ្យា**តិ តំ សង្ឃភេទស្ស អត្ថាយ សំវត្តនិកំ សង្ឃភេទនិព្ពត្តិសមត្ថំ ការណំ គហេត្វា ទីបេយ្យ ចេវ នប្បដិនិស្សជ្ជេយ្យ ច។ **ភិក្ខូហិ ឯវមស្ស វចនីយោ**តិ យេ តំ បគ្គយ្ហ តិដ្ឋន្តំ សម្មុខា បស្សន្តិ, យេ វា “អសុកស្មិំ នាម វិហារេ”តិ សុណន្តិ, តេហិ សព្ពន្តិមេន បរិច្ឆេទេន អឌ្ឍយោជនមត្តំ គន្ត្វាបិ យ្វាយំ អនន្តរេ “មាយស្មា”តិអាទិវចនក្កមោ វុត្តោ, ឯវមស្ស វចនីយោ។ ទិស្វា វា សុត្វា វា អវទន្តានំ ទុក្កដំ។ ឯត្ថ ច មាឥតិ បទំ “បរក្កមី”តិបទេន “អដ្ឋាសី”តិបទេន ច សទ្ធឹ “មា បរក្កមិ, មា អដ្ឋាសី”តិ យោជេតព្ពំ។ **សមេតាយស្មា សង្ឃេនា**តិ អាយស្មា សង្ឃេន សទ្ធឹ សមេតុ សមាគច្ឆតុ, ឯកលទ្ធិកោ ហោតូតិ អត្ថោ។ កិំ ការណា? សមគ្គោ ហិ សង្ឃោ...បេ.... វិហរតីតិ។ តត្ថ **សម្មោទមានោ**តិ អញ្ញមញ្ញសម្បត្តិយា សុដ្ឋុ មោទមានោ។ **អវិវទមានោ**តិ “អយំ ធម្មោ, នាយំ ធម្មោ”តិ ឯវំ ន វិវទមានោ។ ឯកោ ឧទ្ទេសោ អស្សាតិ **ឯកុទ្ទេសោ,** ឯកតោ បវត្តបាតិមោក្ខុទ្ទេសោតិ អត្ថោ។ **ផាសុ វិហរតី**តិ សុខំ វិហរតិ។ ឯវំ វិសុម្បិ សង្ឃមជ្ឈេបិ តិក្ខត្តុំ វុច្ចមានស្ស អប្បដិនិស្សជ្ជតោ ទុក្កដំ។ **ឯវញ្ច សោ**តិអាទិម្ហិ **សមនុភាសិតព្ពោ**តិ សមនុភាសនកម្មំ កាតព្ពំ។ **ឥច្ចេតំ កុសល**ន្តិ ឥតិ ឯតំ បដិនិស្សជ្ជនំ កុសលំ ខេមំ សោត្ថិភាវោ តស្ស ភិក្ខុនោ។ **នោ ចេ បដិនិស្សជ្ជេយ្យ, សង្ឃាទិសេសោ**តិ ឯត្ថ សមនុភាសនកម្មបរិយោសានេ អប្បដិនិស្សជ្ជន្តស្ស សង្ឃាទិសេសោ។ សេសំ ឧត្តានបទត្ថមេវ។

រាជគហេ ទេវទត្តំ អារព្ភ សង្ឃភេទាយ បរក្កមនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, សមនុភាសនកម្មេ ករិយមានេ អប្បដិនិស្សជ្ជន្តស្ស ញត្តិបរិយោសានេ ទុក្កដំ, ទ្វីហិ កម្មវាចាហិ ទ្វេ ថុល្លច្ចយា, “យស្ស នក្ខមតិ, សោ ភាសេយ្យា”តិ ឯវំ **យ្យ**-ការបត្តាយ តតិយកម្មវាចាយ តញ្ច ទុក្កដំ តេ ច ថុល្លច្ចយា បដិប្បស្សម្ភន្តិ, សង្ឃាទិសេសោយេវ តិដ្ឋតិ។ អសមនុភាសិយមានស្ស ច បដិនិស្សជ្ជន្តស្ស ច ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ សីលវិបត្តិ, ភេទាយ បរក្កមនំ, ធម្មកម្មេន សមនុភាសនំ, កម្មវាចាបរិយោសានំ, អប្បដិនិស្សជ្ជនន្តិ ឥមានេត្ថ ចត្តារិ អង្គានិ។ សមនុភាសនសមុដ្ឋានំ, អកិរិយំ, សញ្ញាវិមោក្ខំ, សចិត្តកំ, លោកវជ្ជំ, កាយកម្មំ, វចីកម្មំ, អកុសលចិត្តំ, ទុក្ខវេទនន្តិ។

សង្ឃភេទសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១១. ភេទានុវត្តកសិក្ខាបទវណ្ណនា

ឯកាទសមេ **តស្សេវ ខោ បនា**តិ យោ សង្ឃភេទាយ បរក្កមតិ, តស្សេវ។ **អនុវត្តកា**តិ តស្ស ទិដ្ឋិំ ខន្តិំ រុចិំ គហណេន អនុបដិបជ្ជនកា។ វគ្គំ អសាមគ្គិបក្ខិយវចនំ វទន្តីតិ **វគ្គវាទកា**។ យស្មា បន តិណ្ណំ ឧទ្ធំ កម្មារហា ន ហោន្តិ។ ន ហិ សង្ឃោ សង្ឃស្ស កម្មំ ករោតិ, តស្មា “ឯកោ វា ទ្វេ វា តយោ វា”តិ វុត្តំ។ **ជានាតិ នោ**តិ អម្ហាកំ ឆន្ទាទីនិ ជានាតិ។ **ភាសតី**តិ “ឯវំ ករោមា”តិ អម្ហេហិ សទ្ធិំ ភាសតិ។ **អម្ហាកម្បេតំ ខមតី**តិ យំ សោ ករោតិ, ឯតំ អម្ហាកម្បិ រុច្ចតិ។ **សមេតាយស្មន្តានំ សង្ឃេនា**តិ អាយស្មន្តានំ ចិត្តំ សង្ឃេន សទ្ធិំ សមេតុ សមាគច្ឆតុ, ឯកីភាវំ គច្ឆតូតិ វុត្តំ ហោតិ។ សេសំ បទត្ថតោ ឧត្តានមេវ។ វិនិច្ឆយកថាបេត្ថ ទសមេ វុត្តសទិសាយេវ។

អយំ បន វិសេសោ – ឥទំ រាជគហេ សម្ពហុលេ ភិក្ខូ អារព្ភ ទេវទត្តស្ស សង្ឃភេទាយ បរក្កមន្តស្ស អនុវត្តនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, អង្គេសុ ច យថា តត្ថ បរក្កមនំ, ឯវំ ឥធ អនុវត្តនំ ទដ្ឋព្ពន្តិ។

ភេទានុវត្តកសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១២. ទុព្ពចសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទ្វាទសមេ **ទុព្ពចជាតិកោ**តិ ទុព្ពចសភាវោ, វត្តុំ អសក្កុណេយ្យោតិ អត្ថោ។ **ឧទ្ទេសបរិយាបន្នេសូ**តិ ឧទ្ទេសេ បរិយាបន្នេសុ អន្តោគធេសុ, “យស្ស សិយា អាបត្តិ, សោ អាវិករេយ្យា”តិ ឯវំ សង្គហិតត្តា អន្តោ បាតិមោក្ខស្ស វត្តមានេសូតិ អត្ថោ។ **សហធម្មិកំ វុច្ចមានោ**តិ សហធម្មិកេន វុច្ចមានោ, ការណត្ថេ ចេតំ ឧបយោគវចនំ។ បញ្ចហិ សហធម្មិកេហិ សិក្ខិតព្ពត្តា, តេសំ វា សន្តកត្តា “សហធម្មិក”ន្តិ លទ្ធនាមេន ពុទ្ធបញ្ញត្តេន សិក្ខាបទេន

វុច្ចមានោតិ អត្ថោ។ **វិរមថាយស្មន្តោ មម វចនាយា**តិ យេន វចនេន មំ វទថ, តតោ មម វចនតោ វិរមថ, មា មំ តំ វចនំ វទថាតិ វុត្តំ ហោតិ។ **វទតុ សហ ធម្មេនា**តិ សហធម្មិកេន សិក្ខាបទេន, សហធម្មេន វា អញ្ញេនបិ បាសាទិកភាវសំវត្តនិកេន វចនេន វទេតុ។ **យទិទ**ន្តិ វុទ្ធិការណទស្សនត្ថេ និបាតោ, តេន យំ ឥទំ អញ្ញមញ្ញស្ស ហិតវចនំ, អាបត្តិតោ ច វុដ្ឋាបនំ, តេន **អញ្ញមញ្ញវចនេន អញ្ញមញ្ញវុដ្ឋាបនេន។ ឯវំ សំវទ្ធាហិ តស្ស ភគវតោ បរិសា**តិ ឯវំ បរិសាយ វុទ្ធិការណំ ទស្សិតំ ហោតិ។ សេសំ ឧត្តានត្ថមេវ។ វិនិច្ឆយកថាបិ ទសមេ វុត្តសទិសាយេវ។

អយំ បន វិសេសោ – ឥទំ កោសម្ពិយំ ឆន្នត្ថេរំ អារព្ភ អត្តានំ អវចនីយករណវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, អង្គេសុ ច យថា តត្ថ បរក្កមនំ, ឯវំ ឥធ អវចនីយករណតា ទដ្ឋព្ពាតិ។

ទុព្ពចសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១៣. កុលទូសកសិក្ខាបទវណ្ណនា

តេរសមេ **គាមំ វា និគមំវា**តិ ឯត្ថ នគរម្បិ គាមេ អន្តោគធមេវ។ **ឧបនិស្សាយ វិហរតី**តិតត្ថ បដិពទ្ធចីវរាទិបច្ចយតាយ តំ និស្សាយ វសតិ។ បុប្ផទានាទីហិ មនុស្សានំ សទ្ធំ វិនាសេន្តោ កុលានិ ទូសេតីតិ **កុលទូសកោ**។ មាលាវច្ឆរោបនាទយោ បាបកា សមាចារា អស្សាតិ **បាបសមាចារោ។ សោ ភិក្ខូ**តិ សោ កុលទូសកោ ភិក្ខុ។ **អាយស្មា ខោ កុលទូសកោ...បេ.... អលំ តេ ឥធ វាសេនា**តិ ឥមិនាស្ស បព្ពាជនីយកម្មារហតំ ទស្សេតិ។ បព្ពាជនីយកម្មកតោ បនេស យស្មឹ គាមេ វា និគមេ វា កុលទូសកកម្មំ កតំ, យស្មិញ្ច វិហារេ វសតិ, នេវ តស្មឹ គាមេ វា និគមេ វា ចរិតុំ លភតិ, ន វិហារេ វសិតុំ។ **ឯវញ្ច សោ ភិក្ខូ**តិឯត្ថ **សោ**តិ បព្ពាជនីយកម្មកតោ អធិប្បេតោ។ ឆន្ទេន គច្ឆន្តីតិ **ឆន្ទគាមិនោ**, ឯស នយោ សេសេសុ។ **សោ ភិក្ខូ**តិ សោ “ឆន្ទគាមិនោ”តិអាទីនិ វទមានោ។ តស្ស វចនស្ស បដិនិស្សគ្គាយ ឯវំ វចនីយោ, ន កុលទូសននិវារណត្ថាយ។ កុលទូសនកម្មេន ហិ សោ អាបជ្ជិតព្ពា អាបត្តិយោ បុព្ពេវ អាបន្នោ, ឯវំ បនស្ស វិសុម្បិ សង្ឃមជ្ឈេបិ វុច្ចមានស្ស អប្បដិនិស្សជ្ជតោ អបរំ ទុក្កដំ។ **ឯវញ្ច សោ**តិអាទិ ឥតោ បុព្ពេ វុត្តញ្ច អវុត្តញ្ច សព្ពំ ឧត្តានត្ថមេវ។ វិនិច្ឆយកថាបិ ទសមេ វុត្តសទិសាយេវ។

អយំ បន វិសេសោ – ឥទំ សាវត្ថិយំ អស្សជិបុនព្ពសុកេ ភិក្ខូ អារព្ភ ឆន្ទគាមិតាទីហិ បាបនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, អង្គេសុ ច យថា តត្ថ បរក្កមនំ, ឯវំ ឥធ ឆន្ទាទីហិ បាបនំ ទដ្ឋព្ពន្តិ។

កុលទូសកសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

និគមនវណ្ណនា

ឧទ្ទិដ្ឋា ខោ...បេ.... ឯវមេតំ ធារយាមីតិឯត្ថ បឋមំ អាបត្តិ ឯតេសន្តិ **បឋមាបត្តិកា**, បឋមំ វីតិក្កមនក្ខណេយេវ អាបជ្ជិតព្ពាតិ អត្ថោ។ ឥតរេ បន យថា តតិយេ ច ចតុត្ថេ ច ទិវសេ ហោតីតិ ឯត្ថ “តតិយកោ, ចតុត្ថកោ”តិ វុច្ចតិ, ឯវំ យាវតតិយេ សមនុភាសនកម្មេ ហោន្តីតិ **យាវតតិយកា**តិ វេទិតព្ពា។ **យាវតីហ**ន្តិ យត្តកានិ អហានិ។ **ជានំ បដិច្ឆាទេតី**តិ ជានន្តោ បដិច្ឆាទេតិ។ តត្ថាយំ បដិច្ឆាទនលក្ខណស្ស មាតិកា – អាបត្តិ ច ហោតិ, អាបត្តិសញ្ញី ច, បកតត្តោ ច ហោតិ, បកតត្តសញ្ញី ច, អនន្តរាយិកោ ច ហោតិ, អនន្តរាយិកសញ្ញី ច, បហុ ច ហោតិ, បហុសញ្ញី ច, ឆាទេតុកាមោ ច ហោតិ, ឆាទេតិ ចាតិ។ តត្ថ **អាបត្តិ ច ហោតិ, អាបត្តិសញ្ញី ចា**តិ យំ អាបត្តឹ អាបន្នោ, សា តេរសន្នំ អញ្ញតរា ហោតិ, សោបិ ច តត្ថ វត្ថុវសេន វា “ឥទំ ភិក្ខូនំ ន វដ្ដតី”តិ នាមមត្តវសេន វា “អយំ ឥត្ថន្នាមា អាបត្តី”តិ អាបត្តិសញ្ញីយេវ ហុត្វា “ន ទានិ នំ កស្សចិ អារោចេស្សាមី”តិ ឯវំ ឆាទេតុកាមោវ ធុរំ និក្ខិបិត្វា អរុណំ ឧដ្ឋាបេតិ, ឆន្នា ហោតិ អាបត្តិ។ សចេ បនេត្ថ អនាបត្តិសញ្ញី វា ហោតិ, អញ្ញាបត្តិក្ខន្ធសញ្ញី វា, វេមតិកោ វា, អច្ឆន្នាវ ហោតិ។ **បកតត្តោ**តិ អនុក្ខិត្តោ សមានសំវាសកោ។ សោ ចេ បកតត្តសញ្ញី ហុត្វា វុត្តនយេនេវ ឆាទេតិ, ឆន្នា ហោតិ។ **អនន្តរាយិកោ**តិ យស្ស ទសសុ រាជចោរអគ្គិឧទកមនុស្សអមនុស្សវាឡសរីសបជីវិតព្រហ្មចរិយន្តរាយេសុ ឯកោបិ នត្ថិ, សោ ចេ អនន្តរាយិកសញ្ញី ឆាទេតិ, ឆន្នា ហោតិ។ **បហូ**តិ យោ សក្កោតិ ភិក្ខុនោ សន្តិកំ គន្តុញ្ចេវ អារោចេតុញ្ច, សោ ចេ បហុសញ្ញី ហុត្វា ឆាទេតិ, ឆន្នា ហោតិ។ **ឆាទេតុកាមោ ច ហោតិ, ឆាទេតិ ចា**តិឥទំ ឧត្តានមេវ។ សចេបិ ហិ សោ សភាគំ ទិស្វា “អយំ មេ ឧបជ្ឈាយោ វា អាចរិយោ វា”តិ លជ្ជាយ នារោចេតិ, ឆន្នាវ ហោតិ។ ឧបជ្ឈាយាទិភាវោ ហិ ឥធ អប្បមាណំ, សភាគមត្តមេវ បមាណំ។ អយំ “ជានំ បដិច្ឆាទេតី”តិបទស្ស សង្ខេបតោ អត្ថវិនិច្ឆយោ។

តាវតីហន្តិ តត្តកានិ អហានិ, បដិច្ឆាទិតទិវសតោ បដ្ឋាយ យាវ អារោចិតទិវសោ, តាវ ទិវសបក្ខមាសសំវច្ឆរវសេន យត្តកោ កាលោ អតិក្កន្តោ, តត្តកំ កាលន្តិ អត្ថោ។ **អកាមា បរិវត្ថព្ព**ន្តិ ន កាមេន ន វសេន, អថ ខោ អកាមេន អវសេន បរិវាសំ សមាទាយ វត្ថព្ពំ។ តត្ថ បដិច្ឆន្នបរិវាសោ សុទ្ធន្តបរិវាសោ សមោធានបរិវាសោ ចាតិ តិវិធោ បរិវាសោ។ តត្ថ **បដិច្ឆន្នបរិវាសោ** តាវ យថាបដិច្ឆន្នាយ អាបត្តិយា ទាតព្ពោ។ កស្សចិ ហិ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នា អាបត្តិ ហោតិ, កស្សចិ ទ្វីហាទិប្បដិច្ឆន្នា។ កស្សចិ ឯកា អាបត្តិ ហោតិ, កស្សចិ ទ្វេ វា តិស្សោ វា តទុត្តរិ វា។ តស្មា បដិច្ឆន្នបរិវាសំ ទេន្តេន បឋមមេវ វុត្តនយេន បដិច្ឆន្នភាវំ ញត្វា តតោ បដិច្ឆន្នទិវសេ ច អាបត្តិយោ ច សល្លក្ខេត្វា សចេ ឯកា ឯកាហប្បដិច្ឆន្នា ហោតិ, “អហំ, ភន្តេ, ឯកំ អាបត្តឹ អាបជ្ជឹ សញ្ចេតនិកំ សុក្កវិស្សដ្ឋឹ ឯកាហប្បដិច្ឆន្ន”ន្តិ ឯវំ បរិវាសំ យាចាបេត្វា ខន្ធកេ (ចូឡវ. ៩៨) អាគតនយេន កម្មវាចំ វត្វា បរិវាសោ ទាតព្ពោ។ អថ ទ្វីហតីហាទិប្បដិច្ឆន្នា ហោតិ , ទ្វីហប្បដិច្ឆន្នំ តីហប្បដិច្ឆន្នំ ចតូហប្បដិច្ឆន្នំ បញ្ចាហប្បដិច្ឆន្នំ...បេ.... ចុទ្ទសាហប្បដិច្ឆន្នន្តិឯវំ យាវ ចុទ្ទសទិវសានិ ទិវសវសេន យោជនា កាតព្ពា, បញ្ចទសទិវសប្បដិច្ឆន្នាយំ “បក្ខប្បដិច្ឆន្ន”ន្តិ យោជនា កាតព្ពា។ តតោ យាវ ឯកូនតឹសតិមោ ទិវសោ, តាវ “អតិរេកបក្ខប្បដិច្ឆន្ន”ន្តិ, តតោ មាសប្បដិច្ឆន្នំ អតិរេកមាសប្បដិច្ឆន្នំ ទ្វេមាសប្បដិច្ឆន្នំ អតិរេកទ្វេមាសប្បដិច្ឆន្នំ តេមាសប្បដិច្ឆន្នំ...បេ.... អតិរេកឯកាទសមាសប្បដិច្ឆន្នន្តិ ឯវំ យោជនា កាតព្ពា។ សំវច្ឆរេ បុណ្ណេ “ឯកសំវច្ឆរប្បដិច្ឆន្ន”ន្តិ, តតោ បរំ អតិរេកសំវច្ឆរំ ទ្វេសំវច្ឆរំ ឯវំ យាវ សដ្ឋិសំវច្ឆរអតិរេកសដ្ឋិសំវច្ឆរប្បដិច្ឆន្នន្តិ, តតោ វា ភិយ្យោបិ វត្វា យោជនា កាតព្ពា។

សចេ បន ទ្វេ តិស្សោ តទុត្តរិ វា អាបត្តិយោ ហោន្តិ, យថា “ឯកំ អាបត្តិ”ន្តិ វុត្តំ, ឯវំ “ទ្វេ អាបត្តិយោ, តិស្សោ អាបត្តិយោ”តិ វត្តព្ពំ។ តតោ បរំ បន សតំ វា ហោតុ, សហស្សំ វា, “សម្ពហុលា”តិ វត្តុំ វដ្ដតិ។ នានាវត្ថុកាសុបិ “អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា សង្ឃាទិសេសា អាបត្តិយោ អាបជ្ជឹ ឯកំ សុក្កវិស្សដ្ឋឹ ឯកំ កាយសំសគ្គំ ឯកំ ទុដ្ឋុល្លវាចំ ឯកំ អត្តកាមំ ឯកំ សញ្ចរិត្តំ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នាយោ”តិ ឯវំ គណនវសេន វា, “អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា សង្ឃាទិសេសា អាបត្តិយោ អាបជ្ជឹ នានាវត្ថុកាយោ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នាយោ”តិ ឯវំ វត្ថុកិត្តនវសេន វា, “អហំ, ភន្តេ, សម្ពហុលា សង្ឃាទិសេសា អាបត្តិយោ អាបជ្ជឹ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នាយោ”តិ ឯវំ នាមមត្តវសេន វា យោជនា កាតព្ពា។ តត្ថ **នាមំ** ទុវិធំ សជាតិសាធារណំ សព្ពសាធារណញ្ច, តត្ថ សង្ឃាទិសេសោតិ **សជាតិសាធារណំ**, អាបត្តីតិ **សព្ពសាធារណំ**, តស្មា “សម្ពហុលា អាបត្តិយោ អាបជ្ជឹ ឯកាហប្បដិច្ឆន្នាយោ”តិ ឯវំ សព្ពសាធារណនាមវសេនាបិ វត្តុំ វដ្ដតិ។ តទញ្ញំ បរិវាសាទិវិនយកម្មំ វត្ថុវសេន គោត្តវសេន នាមវសេន អាបត្តិវសេន ច កាតុំ វដ្ដតិយេវ។ តត្ថ សុក្កវិស្សដ្ឋីតិ **វត្ថុ** ចេវ **គោត្ត**ញ្ច, សង្ឃាទិសេសោតិ **នាម**ញ្ចេវ **អាបត្តិ** ច, តត្ថ “សុក្កវិស្សដ្ឋឹ កាយសំសគ្គ”ន្តិអាទិវចនេនាបិ “នានាវត្ថុកាយោ”តិវចនេនាបិ វត្ថុ ចេវ គោត្តញ្ច គហិតំ ហោតិ, “សង្ឃាទិសេសោ”តិវចនេនាបិ “អាបត្តិយោ”តិវចនេនាបិ នាមញ្ចេវ អាបត្តិ ច គហិតា ហោតិ, តស្មា ឯតេសុ យស្ស កស្សចិ វសេន កម្មវាចា កាតព្ពា។

កម្មវាចាបរិយោសានេ ច សចេ អប្បភិក្ខុកោ អាវាសោ ហោតិ, សក្កា រត្តិច្ឆេទំ អនាបជ្ជន្តេន វសិតុំ, តត្ថេវ “បរិវាសំ សមាទិយាមិ, វត្តំ សមាទិយាមី”តិ តិក្ខត្តុំ វត្តំ សមាទាតព្ពំ, សមាទិយិត្វា តត្ថេវ សង្ឃស្ស អារោចេត្វា បុន អាគតាគតានំ ភិក្ខូនំ អារោចេន្តេន វត្តភេទញ្ច រត្តិច្ឆេទញ្ច អកត្វា បរិវសិតព្ពំ។ សចេ ន សក្កា ហោតិ បរិវាសំ សោធេតុំ, និក្ខិត្តវត្តេន វសិតុកាមោ ហោតិ, តត្ថេវ សង្ឃមជ្ឈេ, ឯកបុគ្គលស្ស វា សន្តិកេ “បរិវាសំ និក្ខិបាមិ, វត្តំ និក្ខិបាមី”តិ បរិវាសោ និក្ខិបិតព្ពោ, ឯកបទេនាបិ ចេត្ថ និក្ខិត្តោ ហោតិ បរិវាសោ, ទ្វីហិ បន សុនិក្ខិត្តោយេវ, សមាទានេបិ ឯសេវ នយោ។ និក្ខិត្តកាលតោ បដ្ឋាយ បកតត្តដ្ឋានេ តិដ្ឋតិ, អថានេន បច្ចូសសមយេ ឯកេន ភិក្ខុនា សទ្ធឹ បរិក្ខិត្តស្ស វិហារស្ស បរិក្ខេបតោ, អបរិក្ខិត្តស្ស បរិក្ខេបារហដ្ឋានតោ ទ្វេ លេឌ្ឌុបាតេ អតិក្កមិត្វា មហាមគ្គតោ ឱក្កម្ម គុម្ពេន វា វតិយា វា បដិច្ឆន្នដ្ឋានេ និសីទិត្វា អន្តោអរុណេយេវ វត្តំ សមាទិយិត្វា អារោចេតព្ពំ។ យម្បិ អញ្ញំ ភិក្ខុំ បស្សតិ, តស្សាបិ អារោចេតព្ពមេវ។ អរុណេ ឧដ្ឋិតេ តស្ស សន្តិកេ វត្តំ និក្ខិបិត្វា វិហារំ គន្តព្ពំ។ សចេ សោ បុរេ អរុណេយេវ កេនចិ ករណីយេន គតោ, វិហារំ គន្ត្វា យំ សព្ពបឋមំ ភិក្ខុំ បស្សតិ, តស្ស អារោចេត្វា និក្ខិបិតព្ពំ។ ឯវំ សល្លក្ខេត្វា យាវ រត្តិយោ បូរេន្តិ, តាវ បរិវត្ថព្ពំ, អយំ សង្ខេបតោ បដិច្ឆន្នបរិវាសវិនិច្ឆយោ, វិត្ថារោ បន សមន្តបាសាទិកាយ វិនយសំវណ្ណនាយ (ចូឡវ. អដ្ឋ. ៩៧) វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពោ។

ឥតរេសុ បន ទ្វីសុ “អាបត្តិបរិយន្តំ ន ជានាតិ, រត្តិបរិយន្តំ ន ជានាតី”តិ (ចូឡវ. ១៥៧) ឥមស្មឹ វត្ថុស្មឹ ខន្ធកេ អនុញ្ញាតោ **សុទ្ធន្តបរិវាសោ** នាម, សោ ទុវិធោ **ចូឡសុទ្ធន្តោ មហាសុទ្ធន្តោ**តិ, ទុវិធោបិ ចេស រត្តិបរិច្ឆេទំ សកលំ វា ឯកច្ចំ វា អជានន្តស្ស ច អស្សរន្តស្ស ច តត្ថ វេមតិកស្ស ច ទាតព្ពោ។ អាបត្តិបរិយន្តំ បន “ឯត្តិកា អហំ អាបត្តិយោ អាបន្នោ”តិ ជានាតុ វា, មា វា, អការណមេតំ។ តស្ស ទានវិធិ ខន្ធកេ អាគតោ, វិនិច្ឆយកថា បន វិត្ថារតោ សមន្តបាសាទិកាយំ (ចូឡវ. អដ្ឋ. ១០២) វុត្តា។ ឥតរោ បន **សមោធានបរិវាសោ** នាម, សោ តិវិធោ ហោតិ ឱធានសមោធានោ អគ្ឃសមោធានោ មិស្សកសមោធានោតិ។ តត្ថ **ឱធាន**

សមោធានោ នាម អន្តរាបត្តឹ អាបជ្ជិត្វា បដិច្ឆាទេន្តស្ស បរិវុត្ថទិវសេ ឱធុនិត្វា មក្ខេត្វា បុរិមាយ អាបត្តិយា មូលទិវសបរិច្ឆេទេ បច្ឆា អាបន្នំ អាបត្តឹ សមោទហិត្វា ទាតព្ពបរិវាសោ វុច្ចតិ។ **អគ្ឃសមោធានោ** នាម សម្ពហុលាសុ អាបត្តីសុ យា ឯកា វា ទ្វេ វា តិស្សោ វា សម្ពហុលា វា អាបត្តិយោ សព្ពចិរប្បដិច្ឆន្នាយោ, តាសំ អគ្ឃេន សមោធាយ តាសំ រត្តិបរិច្ឆេទវសេន អវសេសានំ ឩនតរប្បដិច្ឆន្នានំ អាបត្តីនំ ទាតព្ពបរិវាសោ វុច្ចតិ។ **មិស្សកសមោធានោ** នាម នានាវត្ថុកាយោ អាបត្តិយោ ឯកតោ កត្វា ទាតព្ពបរិវាសោ វុច្ចតិ, អយំ តិវិធេបិ សមោធានបរិវាសេ សង្ខេបកថា, វិត្ថារោ បន សមន្តបាសាទិកាយំ (ចូឡវ. អដ្ឋ. ១០២) វុត្តោ, ឥទំ “បរិវុត្ថ”ន្តិ បទស្ស វិនិច្ឆយកថាមុខំ។

ឧត្តរិ ឆារត្តន្តិ បរិវាសតោ ឧត្តរិ ឆ រត្តិយោ។ **ភិក្ខុមានត្តាយា**តិ ភិក្ខូនំ មានភាវាយ, អារាធនត្ថាយាតិ វុត្តំ ហោតិ។ **បដិបជ្ជិតព្ព**ន្តិ វត្តិតព្ពំ។ ភិក្ខុមានត្តញ្ហ បនេតំ បដិច្ឆន្នាបដិច្ឆន្នវសេន ទុវិធំ។ តត្ថ យស្ស អប្បដិច្ឆន្នាបត្តិ ហោតិ, តស្ស បរិវាសំ អទត្វា មានត្តមេវ ទាតព្ពំ, ឥទំ **អប្បដិច្ឆន្នមានត្តំ**។ យស្ស បដិច្ឆន្នា ហោតិ, តស្ស បរិវាសបរិយោសានេ ទាតព្ពំ មានត្តំ **បដិច្ឆន្នមានត្ត**ន្តិ វុច្ចតិ, ឥទំ ឥធ អធិប្បេតំ។ ឧភិន្នម្បិ បនេតេសំ ទានវិធិ វិនិច្ឆយកថា ច សមន្តបាសាទិកាយំ (ចូឡវ. អដ្ឋ. ១០២) វុត្តនយេន វេទិតព្ពា, អយំ បនេត្ថ សង្ខេបោ។ សចេ អយំ វត្តំ និក្ខិបិត្វា បច្ចូសសមយេ សមាទាតុំ គច្ឆតិ, សព្ពន្តិមេន បរិច្ឆេទេន ចតូហិ ភិក្ខូហិ សទ្ធឹ បរិវាសេ វុត្តប្បការំ បទេសំ គន្ត្វា “មានត្តំ សមាទិយាមិ, វត្តំ សមាទិយាមី”តិ សមាទិយិត្វា នេសំ អារោចេត្វា តតោ តេសុ គតេសុ វា អគតេសុ វា បុរិមនយេន បដិបជ្ជិតព្ពំ។ **យត្ថ សិយា វីសតិគណោ**តិ ឯត្ថ វីសតិ សង្ខ្យា គណោ អស្សាតិ វីសតិគណោ។ **តត្រា**តិ យត្រ សព្ពន្តិមេន បរិច្ឆេទេន វីសតិគណោ ភិក្ខុសង្ឃោ អត្ថិ, តត្ថ។ **អព្ភេតព្ពោ**តិ អភិឯតព្ពោ, សម្បដិច្ឆិតព្ពោ, អព្ភានកម្មវសេន ឱសារេតព្ពោតិ វុត្តំ ហោតិ។ អវ្ហាតព្ពោតិ វា អត្ថោ។ អព្ភានកម្មំ បន បាឡិវសេន ខន្ធកេ (ចូឡវ. ១០០ អាទយោ) វិនិច្ឆយវសេន សមន្តបាសាទិកាយំ វុត្តំ។ **អនព្ភិតោ**តិ ន អព្ភិតោ អសម្បដិច្ឆិតោ, អកតព្ភានកម្មោតិ វុត្តំ ហោតិ។ អនវ្ហាតោតិ វា អត្ថោ។ **តេ ច ភិក្ខូ គារយ្ហា**តិ យេ ឩនភាវំ ញត្វា អព្ភេន្តិ, តេ ភិក្ខូ ច គរហិតព្ពា, សាតិសារា សទោសា ទុក្កដំ អាបជ្ជន្តីតិ អត្ថោ។ **អយំ តត្ថ សាមីចី**តិ អយំ តត្ថ អនុធម្មតា លោកុត្តរធម្មំ អនុគតា ឱវាទានុសាសនី សាមីចិ ធម្មតា។ សេសមេត្ថ វុត្តនយមេវាតិ។

កង្ខាវិតរណិយា បាតិមោក្ខវណ្ណនាយ

សង្ឃាទិសេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

អនិយតកណ្ឌោ

១. បឋមានិយតសិក្ខាបទវណ្ណនា

អនិយតុទ្ទេសេ **ឥមេ ខោ បនា**តិអាទិ វុត្តនយមេវ។ **មាតុគាមេនា**តិ តទហុជាតាយបិ ជីវមានកមនុស្សិត្ថិយា។ **ឯកោ ឯកាយា**តិ ឯកោ ភិក្ខុ មាតុគាមសង្ខាតាយ ឯកាយ ឥត្ថិយា សទ្ធឹ។ **រហោ**តិ ចក្ខុស្ស រហោ។ កិញ្ចាបិ បាឡិយំ (បារា. ៤៤៥) សោតស្ស រហោ អាគតោ, ចក្ខុស្សេវ បន រហោ “រហោ”តិ ឥធ អធិប្បេតោ។ សចេបិ ហិ បិហិតកវាដស្ស គព្ភស្ស ទ្វារេ និសិន្នោ វិញ្ញូ បុរិសោ ហោតិ, នេវ អនាបត្តឹ ករោតិ។ យត្ថ បន សក្កា ទដ្ឋុំ, តាទិសេ អន្តោទ្វាទសហត្ថេបិ ឱកាសេ និសិន្នោ សចក្ខុកោ វិក្ខិត្តចិត្តោបិ និទ្ទាយន្តោបិ អនាបត្តឹ ករោតិ, សមីបេ ឋិតោបិ អន្ធោ ន ករោតិ, ចក្ខុមាបិ និបជ្ជិត្វា និទ្ទាយន្តោបិ ន ករោតិ, ឥត្ថីនំ បន សតម្បិ ន ករោតិយេវ, តេន វុត្តំ “រហោតិ ចក្ខុស្ស រហោ”តិ។ **បដិច្ឆន្នេ អាសនេ**តិ កុដ្ដាទីហិ បដិច្ឆន្នោកាសេ។ **អលំកម្មនិយេ**តិ កម្មក្ខមំ កម្មយោគ្គន្តិ កម្មនិយំ, អលំ បរិយត្តំ កម្មនិយភាវាយាតិ អលំកម្មនិយំ, តស្មឹ អលំកម្មនិយេ។ យត្ថ អជ្ឈាចារំ ករោន្តា សក្កោន្តិ តំ កម្មំ កាតុំ, តាទិសេតិ អត្ថោ។ **និសជ្ជំ កប្បេយ្យា**តិ និសជ្ជំ ករេយ្យ, និសីទេយ្យាតិ អត្ថោ។ ឯត្ថ ច សយនម្បិ និសជ្ជាយ ឯវ សង្គហិតំ។ **សទ្ធេយ្យវចសា**តិ សទ្ធាតព្ពវចនា, អរិយសាវិកាតិ អត្ថោ។ **និសជ្ជំ ភិក្ខុ បដិជានមានោ**តិ កិញ្ចាបិ ឯវរូបា ឧបាសិកា ទិស្វា វទតិ, អថ ខោ ភិក្ខុ និសជ្ជំ បដិជានមានោវ តិណ្ណំ ធម្មានំ អញ្ញតរេន ការេតព្ពោ, ន អប្បដិជានមានោតិ អត្ថោ។ **យេន វា សា**តិ និសជ្ជាទីសុ អាការេសុ យេន វា អាការេន សទ្ធឹ មេថុនាទីនិ អារោបេត្វា សា ឧបាសិកា វទេយ្យ, បដិជានមានោវ តេន សោ ភិក្ខុ ការេតព្ពោ, ឯវរូបាយបិ ហិ ឧបាសិកាយ វចនមត្តេន អាការេន ន ការេតព្ពោតិ អត្ថោ។ កស្មា? យស្មា ទិដ្ឋំ នាម តថាបិ ហោតិ, អញ្ញថាបីតិ។ **អយំ ធម្មោ អនិយតោ**តិ តិណ្ណំ អាបត្តីនំ យំ អាបត្តឹ វា វត្ថុំ វា បដិជានាតិ, តស្ស វសេន ការេតព្ពតាយ អនិយតោ។

សាវត្ថិយំ ឧទាយិត្ថេរំ អារព្ភ មាតុគាមេន សទ្ធឹ វុត្តប្បការេ អាសនេ និសជ្ជកប្បនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, អសាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, មេថុនធម្មសន្និស្សិតកិលេសសង្ខាតេន រហស្សាទេន មាតុគាមស្ស សន្តិកំ គន្តុកាមតាយ អក្ខិអញ្ជនាទិតោ បដ្ឋាយ សព្ពបយោគេសុ ទុក្កដំ។ គន្ត្វា តស្មឹ វា និសិន្នេ ឥត្ថី និសីទតុ, តស្សា វា និសិន្នាយ សោ និសីទតុ, អបច្ឆា អបុរិមំយេវ ឧភោ វា និសីទន្តុ, ឧភិន្នំ និសជ្ជាយ បាចិត្តិយំ។ សចេ បន កាយសំសគ្គំ វា មេថុនំ វា សមាបជ្ជតិ, តេសំ វសេន ការេតព្ពោ។ និបជ្ជនេបិ ឯសេវ នយោ។ វុត្តប្បការេ បុរិសេ និបជ្ជិត្វា អនិទ្ទាយន្តេ អនន្ធេ វិញ្ញុបុរិសេ ឧបចារគតេ សតិ, ឋិតស្ស, អរហោបេក្ខស្ស, អញ្ញវិហិតស្ស ច និសជ្ជនបច្ចយា អនាបត្តិ។ ឧម្មត្តកាទីនំ បន តីហិបិ អាបត្តីហិ អនាបត្តិ។ សិយា សីលវិបត្តិ, សិយា អាចារវិបត្តិ។ យំ បន អាបត្តឹ បដិជានាតិ, តស្សា វសេន អង្គភេទោ ញាតព្ពោ។ សមុដ្ឋានាទីនិ បឋមបារាជិកសទិសានេវាតិ។

បឋមានិយតសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

២. ទុតិយានិយតសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទុតិយេ ឥត្ថីបិ បុរិសោបិ យោ កោចិ វិញ្ញូ អនន្ធោ អពធិរោ អន្តោទ្វាទសហត្ថេ ឱកាសេ ឋិតោ វា និសិន្នោ វា វិក្ខិត្តោបិ និទ្ទាយន្តោបិ អនាបត្តឹ ករោតិ។ ពធិរោ បន ចក្ខុមាបិ, អន្ធោ វា អពធិរោបិ ន ករោតិ។ បារាជិកាបត្តិញ្ច បរិហាបេត្វា ទុដ្ឋុល្លវាចាបត្តិ វុត្តាតិ អយំ វិសេសោ។ សេសំ បុរិមនយេនេវ វេទិតព្ពំ។ សមុដ្ឋានាទីនិ បនេត្ថ អទិន្នាទានសទិសានេវាតិ។

ទុតិយានិយតសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

ឧទ្ទិដ្ឋា ខោតិអាទិ សព្ពត្ថ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពំ។

កង្ខាវិតរណិយា បាតិមោក្ខវណ្ណនាយ

អនិយតវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

និស្សគ្គិយកណ្ឌោ

ឥតោ បរំ បន **ឥមេ ខោ បនា**តិអាទិ សព្ពត្ថ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពំ។

១. ចីវរវគ្គោ

១. កថិនសិក្ខាបទវណ្ណនា

និស្សគ្គិយេសុ បន ចីវរវគ្គស្ស តាវ បឋមសិក្ខាបទេ **និដ្ឋិតចីវរស្មិន្តិ** សូចិកម្មបរិយោសានេន វា, “នដ្ឋំ វា វិនដ្ឋំ វា ទឌ្ឍំ វា ចីវរាសា វា ឧបច្ឆិន្នា”តិ (បារា. ៤៦៣) ឥមេសុ វា យេន កេនចិ អាការេន និដ្ឋិតេ ចីវរស្មឹ, ចីវរស្ស ករណបលិពោធេ ឧបច្ឆិន្នេតិ អត្ថោ។ អត្ថតកថិនស្ស ហិ ភិក្ខុនោ យាវ ឥមេហាការេហិ ចីវរបលិពោធោន ឆិជ្ជតិ, តាវ កថិនានិសំសំ លភតិ។ **ឧព្ភតស្មឹ កថិនេ**តិ យំ សង្ឃស្ស កថិនំ អត្ថតំ, តស្មិញ្ច ឧព្ភតេ។ តត្រេវំ សង្ខេបតោ កថិនត្ថារោ ច ឧព្ភារោ ច វេទិតព្ពោ។ អយញ្ហិ កថិនត្ថារោ នាម ភគវតា បុរិមវស្សំវុដ្ឋានំ អនុញ្ញាតោ, សោ សព្ពន្តិមេន បរិច្ឆេទេន បញ្ចន្នំ ជនានំ វដ្ដតិ, តស្មា យត្ថ ចត្តារោ វា តយោ វា ទ្វេ វា ឯកោ វា បុរិមវស្សំ ឧបគតោ, តត្ថ បច្ឆិមវស្សូបគតេ គណបូរកេ កត្វា អត្ថរិតព្ពំ, តេ ច គណបូរកាវ ហោន្តិ, អានិសំសេន លភន្តិ, តស្មា សចេ បុរិមវស្សំវុដ្ឋានំ គហដ្ឋបព្ពជិតេសុ យោ កោចិ ធម្មេន សមេន ចីវរំ ទេតិ “ឥមិនា កថិនំ អត្ថរថា”តិ (មហាវ. ៣០៦-៣០៨), តំ ខន្ធកេ វុត្តាយ ញត្តិទុតិយកម្មវាចាយ កថិនត្ថារារហស្ស ភិក្ខុនោ ទាតព្ពំ។ តេន តទហេវ បញ្ច វា អតិរេកានិ វា ខណ្ឌានិ ឆិន្ទិត្វា សង្ឃាដិ វា ឧត្តរាសង្គោ វា អន្តរវាសកោ វា កាតព្ពោ, សេសភិក្ខូហិបិ តស្ស សហាយេហិ ភវិតព្ពំ, សចេ កតចីវរមេវ ឧប្បជ្ជតិ, សុន្ទរមេវ។ អច្ឆិន្នាសិព្ពិតំ បន ន វដ្ដតិ។ តេន ភិក្ខុនា សចេ សង្ឃាដិយា អត្ថរិតុកាមោ ហោតិ, បោរាណិកំ សង្ឃាដី បច្ចុទ្ធរិត្វា នវំ សង្ឃាដី អធិដ្ឋហិត្វា “ឥមាយ សង្ឃាដិយា កថិនំ អត្ថរាមី”តិ អត្ថរិតព្ពំ។ ឧត្តរាសង្គអន្តរវាសកេសុបិ ឯសេវ នយោ។ តតោ តេន បុរិមវស្សំវុដ្ឋេ អន្តោសីមាគតេ ភិក្ខូ ឧបសង្កមិត្វា “អត្ថតំ, ភន្តេ, សង្ឃស្ស កថិនំ, ធម្មិកោ កថិនត្ថារោ, អនុមោទថា”តិ (បរិ. ៤១៣) វត្តព្ពំ, ថេរានញ្ច នវានញ្ច ពហូនញ្ច ឯកស្ស ច អនុរូបំ សល្លក្ខេត្វា វត្តព្ពំ។ តេហិបិ “អត្ថតំ, ភន្តេ, សង្ឃស្ស កថិន”ន្តិ វា “អត្ថតំ, អាវុសោ, សង្ឃស្ស កថិន”ន្តិ វា វត្វា “ធម្មិកោ កថិនត្ថារោ, អនុមោទាមា”តិ វា “អនុមោទាមី”តិ វា វត្តព្ពំ។ បុរិមវស្សំវុដ្ឋេសុបិ យេ អនុមោទន្តិ, តេសំយេវ អត្ថតំ ហោតិ កថិនំ។ តេ តតោ បដ្ឋាយ យាវ កថិនស្សុព្ភារា អនាមន្តចារោ, អសមាទានចារោ, យាវទត្ថចីវរំ, គណភោជនំ, យោ ច តត្ថ ចីវរុប្បាទោ, តស្មឹ អាវាសេ សង្ឃស្ស ឧប្បន្នចីវរញ្ចាតិ ឥមេ បញ្ចានិសំសេ លភន្តិ, អយំ តាវ កថិនត្ថារោ។ តំ បនេតំ កថិនំ “អដ្ឋិមា, ភិក្ខវេ, មាតិកា កថិនស្សុព្ភារាយ បក្កមនន្តិកា និដ្ឋានន្តិកា សន្និដ្ឋានន្តិកា នាសនន្តិកា សវនន្តិកា អាសាវច្ឆេទិកា សីមាតិក្កមនន្តិកា សហុព្ភារា”តិ (មហាវ. ៣១០) ឯវំ វុត្តាសុ អដ្ឋសុ មាតិកាសុ អញ្ញតរវសេន ឧទ្ធរីយតិ, តត្ថ វិត្ថារវិនិច្ឆយោ សមន្តបាសាទិកាយំ (មហាវ. អដ្ឋ. ៣១០) វុត្តនយេន វេទិតព្ពោ។ ឥតិ “ឧព្ភតស្មឹ កថិនេ”តិឥមិនា សេសបលិពោធាភាវំ ទស្សេតិ។

ទសាហបរមន្តិ ទស អហានិ បរមោ បរិច្ឆេទោ អស្សាតិ **ទសាហបរមោ**, តំ ទសាហបរមំ កាលំ ធារេតព្ពន្តិ អត្ថោ។ អធិដ្ឋិតវិកប្បិតេសុ អបរិយាបន្នត្តា អតិរេកំ ចីវរន្តិ **អតិរេកចីវរំ**, ចីវរំ នាម ខោមំ កប្បាសិកំ កោសេយ្យំ កម្ពលំ សាណំ ភង្គន្តិ ឯតេសំ វា តទនុលោមានំ វា អញ្ញតរំ អយមស្ស ជាតិ, បមាណតោ បន តំ វិកប្បនុបគំ បច្ឆិមំ ឥធ អធិប្បេតំ។ វុត្តញ្ហេតំ “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, អាយាមតោ អដ្ឋង្គុលំ សុគតង្គុលេន ចតុរង្គុលវិត្ថតំ បច្ឆិមំ ចីវរំ វិកប្បេតុ”ន្តិ (មហាវ. ៣៥៨)។ យំ បន វុត្តំ “អធិដ្ឋិតវិកប្បិតេសុ អបរិយាបន្នត្តា”តិ, ឯត្ថ “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, តិចីវរំ អធិដ្ឋាតុំ ន វិកប្បេតុំ, វស្សិកសាដិកំ វស្សានំ ចតុមាសំ អធិដ្ឋាតុំ តតោ បរំ វិកប្បេតុំ, និសីទនំ អធិដ្ឋាតុំ ន វិកប្បេតុំ បច្ចត្ថរណំ អធិដ្ឋាតុំ ន វិកប្បេតុំ, កណ្ឌុប្បដិច្ឆាទី យាវ អាពាធា អធិដ្ឋាតុំ តតោ បរំ វិកប្បេតុំ, មុខបុញ្ឆនចោឡកំ អធិដ្ឋាតុំ ន វិកប្បេតុំ, បរិក្ខារចោឡំ អធិដ្ឋាតុំ ន វិកប្បេតុ”ន្តិ (មហាវ. ៣៥៨) ឥមិនា នយេន អធិដ្ឋាតព្ពវិកប្បេតព្ពតា ជានិតព្ពា។ តត្ថ **តិចីវរំ** អធិដ្ឋហន្តេន រជិត្វា កប្បពិន្ទុំ ទត្វា បមាណយុត្តមេវ អធិដ្ឋាតព្ពំ, តស្ស បមាណំ ឧក្កដ្ឋបរិច្ឆេទេន សុគតចីវរតោ ឩនកំ វដ្ដតិ, លាមកបរិច្ឆេទេន សង្ឃាដិយា តាវ ឧត្តរាសង្គស្ស ច ទីឃតោ មុដ្ឋិបញ្ចកំ, តិរិយំ មុដ្ឋិត្តិកំ, អន្តរវាសកោ ទីឃតោ មុដ្ឋិបញ្ចកោ , តិរិយំ ទ្វិហត្ថោបិ វដ្ដតិ។ វុត្តប្បមាណតោ បន អតិរេកញ្ច ឩនកញ្ច “បរិក្ខារចោឡ”ន្តិ អធិដ្ឋាតព្ពំ។ តត្ថ យស្មា “ទ្វេ ចីវរស្ស អធិដ្ឋានានិ កាយេន វា អធិដ្ឋេតិ, វាចាយ វា អធិដ្ឋេតី”តិ វុត្តំ, តស្មា បុរាណសង្ឃាដី “ឥមំ សង្ឃាដី បច្ចុទ្ធរាមី”តិ បច្ចុទ្ធរិត្វា នវំ ហត្ថេន គហេត្វា “ឥមំ សង្ឃាដី អធិដ្ឋាមី”តិ ចិត្តេន អាភោគំ កត្វា កាយវិការំ ករោន្តេន កាយេន វា អធិដ្ឋាតព្ពា, វចីភេទំ កត្វា វាចាយ វា អធិដ្ឋាតព្ពា។ តត្រ ទុវិធំ អធិដ្ឋានំ – សចេ ហត្ថបាសេ ហោតិ, “ឥមំ សង្ឃាដី អធិដ្ឋាមី”តិ វាចា ភិន្ទិតព្ពា។ អថ អន្តោគព្ភាទីសុ សាមន្តវិហារេ វា ហោតិ, ឋបិតដ្ឋានំ សល្លក្ខេត្វា “ឯតំ សង្ឃាដី អធិដ្ឋាមី”តិ វាចា ភិន្ទិតព្ពា។ ឯស នយោ

ឧត្តរាសង្គេ ច អន្តរវាសកេ ច។ នាមមត្តមេវ ហិ វិសេសោ។ តស្មា សព្ពានិ សង្ឃាដី ឧត្តរាសង្គំ អន្តរវាសកន្តិ ឯវំ អត្ថនោ អត្ថនោ នាមេនេវ អធិដ្ឋាតព្ពានិ។ សចេ អធិដ្ឋហិត្វា ឋបិតវត្ថេហិ សង្ឃាដិអាទីនិ ករោតិ, និដ្ឋិតេ រជនេ ច កប្បេ ច “ឥមំ បច្ចុទ្ធរាមី”តិ បច្ចុទ្ធរិត្វា បុន អធិដ្ឋាតព្ពានិ។ ឥទញ្ច បន តិចីវរំ សុខបរិភោគត្ថំ បរិក្ខារចោឡំ អធិដ្ឋាតុម្បិ វដ្ដតិ។

វស្សិកសាដិកា អនតិរិត្តប្បមាណា នាមំ គហេត្វា វុត្តនយេនេវ ចត្តារោ វស្សិកេ មាសេ អធិដ្ឋាតព្ពា, តតោ បរំ បច្ចុទ្ធរិត្វា វិកប្បេតព្ពា, វណ្ណភេទមត្តរត្តាបិ ចេសា វដ្ដតិ, ទ្វេ បន ន វដ្ដន្តិ។ **និសីទនំ** វុត្តនយេន អធិដ្ឋាតព្ពមេវ, តញ្ច ខោ បមាណយុត្តំ ឯកមេវ, ទ្វេ ន វដ្ដន្តិ។ **បច្ចត្ថរណម្បិ** អធិដ្ឋាតព្ពមេវ, តំ បន មហន្តម្បិ ឯកម្បិ ពហូនិបិ វដ្ដន្តិ, នីលម្បិ បីតកម្បិ សទសម្បិ បុប្ផទសម្បីតិ សព្ពប្បការម្បិ វដ្ដតិ។ **កណ្ឌុប្បដិច្ឆាទិ** យាវ អាពាធោ អត្ថិ, តាវ បមាណិកា អធិដ្ឋាតព្ពា, អាពាធេ វូបសន្តេ បច្ចុទ្ធរិត្វា វិកប្បេតព្ពា, សា ឯកាវ វដ្ដតិ។ **មុខបុញ្ឆនចោឡំ** អធិដ្ឋាតព្ពមេវ, តំ បន ឯកម្បិ ពហូនិបិ មហន្តម្បិ វដ្ដតិយេវ។ **បរិក្ខារចោឡេ** គណនា នត្ថិ, យត្តកំ ឥច្ឆតិ, តត្តកំ អធិដ្ឋាតព្ពមេវ។ **ថវិកាបិ បរិស្សាវនម្បិ** វិកប្បនុបគំ បច្ឆិមបមាណំ “បរិក្ខារចោឡ”ន្តិ អធិដ្ឋាតព្ពមេវ, ពហូនិបិ ឯកតោ កត្វា “ឥមានិ ចីវរានិ បរិក្ខារចោឡានិ អធិដ្ឋាមី”តិអាទិនា នយេន អធិដ្ឋាតុំ វដ្ដតិយេវ។ មញ្ចភិសិ បីឋភិសិ ពិព្ពោហនំ បាវារោ កោជវោតិ ឯតេសុ បន សេនាសនបរិក្ខារត្ថាយ ទិន្នបច្ចត្ថរណេ ច អធិដ្ឋានកិច្ចំ នត្ថិយេវ។ សព្ពញ្ច បនេតំ វុត្តប្បការេន អធិដ្ឋិតចីវរំ អញ្ញស្ស ទានេន, អច្ឆិន្ទិត្វា គហណេន, វិស្សាសគ្គាហេន, ហីនាយាវត្តនេន, សិក្ខាបច្ចក្ខានេន, កាលង្កិរិយាយ, លិង្គបរិវត្តនេន, បច្ចុទ្ធរណេនាតិ ឥមេហិ អដ្ឋហិ ការណេហិ អធិដ្ឋានំ វិជហតិ។ តិចីវរំ បន កនិដ្ឋង្គុលិនខបិដ្ឋិប្បមាណេន ឆិទ្ទេនាបិ វិជហតិ, តញ្ច ខោ វិនិព្ពេធេនេវ។ សចេ ហិ ឆិទ្ទស្ស អព្ភន្តរេ ឯកតន្តុបិ អច្ឆិន្នោ ហោតិ, រក្ខតិយេវ។ តត្ថ សង្ឃាដិយា ច ឧត្តរាសង្គស្ស ច ទីឃន្តតោ វិទត្ថិប្បមាណស្ស តិរិយន្តតោ អដ្ឋង្គុលប្បមាណស្ស បទេសស្ស ឱរតោ ឆិទ្ទំ អធិដ្ឋានំ ភិន្ទតិ, អន្តរវាសកេបិ ទីឃន្តតោ ឯតទេវ បមាណំ, តិរិយន្តេន បន ចតុរង្គុលតា វេទិតព្ពា។ តិណ្ណន្នម្បិ វុត្តោកាសស្ស បរតោ ន ភិន្ទតិ, តស្មា ឆិទ្ទេ ជាតេ តិចីវរំ អតិរេកចីវរដ្ឋានេ តិដ្ឋតិ, សូចិកម្មំ កត្វា បុន អធិដ្ឋាតព្ពំ។ វស្សិកសាដិកា វស្សានមាសាតិក្កមេនាបិ, កណ្ឌុប្បដិច្ឆាទិ អាពាធវូបសមេនាបិ អធិដ្ឋានំ វិជហតិ។ តស្មា សា តតោ បរំ វិកប្បេតព្ពា។ វិកប្បនលក្ខណំ បន សព្ពចីវរានំ វិកប្បនសិក្ខាបទេយេវ វណ្ណយិស្សាម។ កេវលញ្ហិ ឥមស្មឹ ឱកាសេ យំ ឯវំ អនធិដ្ឋិតំ អវិកប្បិតញ្ច, តំ “អតិរេកចីវរ”ន្តិ វេទិតព្ពំ។

តំ អតិក្កាមយតោ និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយន្តិ តំ យថាវុត្តជាតិប្បមាណំ ចីវរំទសាហបរមំ កាលំ អតិក្កាមយតោ ឯត្ថន្តរេ យថា អតិរេកចីវរំ ន ហោតិ, តថា អកុព្ពតោ និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ, តញ្ច ចីវរំ និស្សគ្គិយំ ហោតិ, បាចិត្តិយំ អាបត្តិ ចស្ស ហោតីតិ អត្ថោ។ អថ វា និស្សជ្ជនំ និស្សគ្គិយំ, បុព្ពភាគេ កត្តព្ពស្ស វិនយកម្មស្សេតំ នាមំ, និស្សគ្គិយមស្ស អត្ថីតិ និស្សគ្គិយមិច្ចេវ។ កឹ តំ? បាចិត្តិយំ។ តំ អតិក្កាមយតោ សហ និស្សគ្គិយេន និស្សគ្គិយវិនយកម្មំ បាចិត្តិយំ ហោតីតិ អយមេត្ថ អត្ថោ។ តញ្ច បនេតំ ចីវរំ យំ ទិវសំ ឧប្បន្នំ, តស្ស យោ អរុណោ, សោ ឧប្បន្នទិវសនិស្សិតោ, តស្មា ចីវរុប្បាទទិវសេន សទ្ធឹ ឯកាទសេ អរុណុគ្គមនេ ទសាហាតិក្កមិតំ ហោតិ, តំ គហេត្វា សង្ឃស្ស វា គណស្ស វា បុគ្គលស្ស វា និស្សជ្ជិតព្ពំ, តត្រាយំ នយោ – សង្ឃស្ស តាវ ឯវំ និស្សជ្ជិតព្ពំ “ឥទំ មេ, ភន្តេ, ចីវរំ ទសហាតិក្កន្តំ និស្សគ្គិយំ, ឥមាហំ សង្ឃស្ស និស្សជ្ជាមី”តិ និស្សជ្ជិត្វា “អហំ, ភន្តេ, ឯកំ និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ អាបន្នោ, តំ បដិទេសេមី”តិ ឯវំ អាបត្តិ ទេសេតព្ពា។ សចេ ទ្វេ ហោន្តិ, “ទ្វេ”តិ វត្តព្ពំ, សចេ តទុត្តរិ, “សម្ពហុលា”តិ វត្តព្ពំ។ និស្សជ្ជនេបិ សចេ ទ្វេ វា ពហូនិ វា ហោន្តិ, “ឥមានិ មេ, ភន្តេ, ចីវរានិ ទសាហាតិក្កន្តានិ និស្សគ្គិយានិ, ឥមានាហំ សង្ឃស្ស និស្សជ្ជាមី”តិ វត្តព្ពំ, បាឡឹ វត្តុំ អសក្កោន្តេន អញ្ញថាបិ វត្តព្ពំ។ ព្យត្តេន ភិក្ខុនា បដិពលេន សង្ឃោ ញាបេតព្ពោ “សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ អាបត្តឹ សរតិ វិវរតិ ឧត្តានឹ ករោតិ ទេសេតិ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, អហំ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ អាបត្តឹ បដិគ្គណ្ហេយ្យ”ន្តិ (ចូឡវ. ២៣៩), ឥមិនា លក្ខណេន អាបត្តឹ បដិគ្គណ្ហិត្វា វត្តព្ពោ “បស្សសី”តិ, “អាម បស្សាមី”តិ, “អាយតឹ សំវរេយ្យាសី”តិ, “សាធុ សុដ្ឋុ សំវរិស្សាមី”តិ។ ទ្វីសុ បន សម្ពហុលាសុ វា បុរិមនយេនេវ វចនភេទោ កាតព្ពោ។ ទេសិតាយ អាបត្តិយា “សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, ឥទំ ចីវរំ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ និស្សគ្គិយំ សង្ឃស្ស និស្សដ្ឋំ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ , សង្ឃោ ឥមំ ចីវរំ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ ទទេយ្យា”តិ (បារា. ៤៦៤) ឯវំ និស្សដ្ឋចីវរំ ទាតព្ពំ, ទ្វីសុ ពហូសុ វា វចនភេទោ កាតព្ពោ។

គណស្ស បន និស្សជ្ជន្តេន “ឥមាហ”ន្តិ វា “ឥមានិ អហ”ន្តិ វា វត្វា “អាយស្មន្តានំ និស្សជ្ជាមី”តិ វត្តព្ពំ, អាបត្តិប្បដិគ្គាហកេនាបិ “សុណន្តុ មេ អាយស្មន្តា, អយំ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ អាបត្តឹ សរតិ…បេ…. ទេសេតិ, យទាយស្មន្តានំ បត្តកល្ល”ន្តិ វត្តព្ពំ, ចីវរទានេបិ “សុណន្តុ មេ អាយស្មន្តា, ឥទំ ចីវរំ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ និស្សគ្គិយំ អាយស្មន្តានំ និស្សដ្ឋំ, យទាយស្មន្តានំ បត្តកល្លំ, អាយស្មន្តា ឥមំ ចីវរំ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ ទទេយ្យុ”ន្តិ (បារា. ៤៦៦) វត្តព្ពំ, សេសំ បុរិមសទិសមេវ។ បុគ្គលស្ស បន និស្សជ្ជន្តេន “ឥមាហ”ន្តិ វា “ឥមានិ អហ”ន្តិ វា វត្វា “អាយស្មតោ និស្សជ្ជាមី”តិ វត្តព្ពំ, និស្សជ្ជិត្វា “អហំ, ភន្តេ, ឯកំ និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ អាបន្នោ,

តំ បដិទេសេមី’’តិ ឯវំ អាបត្តិ ទេសេតព្វា។ សចេ បន នវកតរោ ហោតិ, ‘‘អាវុសោ’’តិ វត្តព្វំ, តេនាបិ ‘‘បស្សសី’’តិ វា ‘‘បស្សថា’’តិ វា វុត្តេ ‘‘អាម, ភន្តេ’’តិ វា ‘‘អាម អាវុសោ’’តិ វា វត្វា ‘‘បស្សាមី’’តិ វត្តព្វំ, តតោ ‘‘អាយតឹ សំវរេយ្យាសី’’តិ វា ‘‘សំវរេយ្យាថា’’តិ វា វុត្តេ ‘‘សាធុ សុដ្ឋុ សំវរិស្សាមី’’តិ វត្តព្វំ។ ឯវំ ទេសិតាយ អាបត្តិយា ‘‘ឥមំ ចីវរំ អាយស្មតោ ទម្មី’’តិ ទាតព្វំ, ទ្វីសុ តីសុ វា បុព្ពេ វុត្តានុសារេនេវ នយោ វេទិតព្ពោ។ ទ្វិន្នំ បន យថា គណស្ស, ឯវំ និស្សជ្ជិតព្វំ, តតោ អាបត្តិប្បដិគ្គហណញ្ច និស្សដ្ឋចីវរទានញ្ច តេសំ អញ្ញតរេន យថា ឯកេន បុគ្គលេន, តថា កាតព្វំ, ឥទំ បន សព្ពនិស្សគ្គិយេសុ វិធានំ។ ចីវរំ បត្តោ និសីទនន្តិ វត្ថុមត្តមេវ ហិ នានំ, បរម្មុខំ បន វត្ថុ ‘‘ឯត’’ន្តិ និស្សជ្ជិតព្វំ។ សចេ ពហូនិ ហោន្តិ, ‘‘ឯតានី’’តិ វត្តព្វំ។ និស្សដ្ឋទានេបិ ឯសេវ នយោ។ និស្សដ្ឋវត្ថុំ ‘‘ទិន្នមិទំ ឥមិនា មយ្ហ’’ន្តិ សញ្ញាយ ន បដិទេន្តស្ស ទុក្កដំ, តស្ស សន្តកភាវំ ញត្វា លេសេន អច្ឆិន្ទន្តោ សាមិកស្ស ធុរនិក្ខេបេន ភណ្ឌំ អគ្ឃាបេត្វា ការេតព្ពោតិ។

វេសាលិយំ ឆព្ពគ្គិយេ ភិក្ខូ អារព្ភ អតិរេកចីវរធារណវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, ‘‘ទសាហបរម’’ន្តិ អយមេត្ថ អនុបញ្ញត្តិ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, អនិស្សជ្ជិត្វា បរិភុញ្ជន្តស្ស ទុក្កដំ, យថា ច ឥធ, ឯវំ សព្ពត្ថ, តស្មា នំ បរតោ ន វក្ខាម។ ទសាហំ អនតិក្កន្តេបិ អតិក្កន្តសញ្ញិនោ វេមតិកស្ស ច ទុក្កដំ។ អតិក្កន្តេ អនតិក្កន្តសញ្ញិនោបិ វេមតិកស្សបិ និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយមេវ, តថា អនធិដ្ឋិតាវិកប្បិតអវិស្សជ្ជិតអនដ្ឋាវិនដ្ឋអទឌ្ឍាវិលុត្តេសុ អធិដ្ឋិតាទិសញ្ញិនោ។ អន្តោទសាហំ អធិដ្ឋិតេ វិកប្បិតេ វិស្សជ្ជិតេ នដ្ឋេ វិនដ្ឋេ ទឌ្ឍេ អច្ឆិន្នេ វិស្សាសេន គាហិតេ ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ អាចារវិបត្តិ, យថា ច ឥទំ, ឯវំ ឥតោ បរានិបិ, ឧភតោបាតិមោក្ខេសុបិ ហិ បារាជិកានិ ច សង្ឃាទិសេសា ច សីលវិបត្តិ, សេសាបត្តិយោ អាចារវិបត្តិ, អាជីវវិបត្តិ វា ទិដ្ឋិវិបត្តិ វា កាចិ អាបត្តិ នាម នត្ថិ។ អាជីវវិបត្តិបច្ចយា បន បបេត្វា ទុព្ភាសិតំ ឆ អាបត្តិក្ខន្ធា បញ្ញត្តា, ទិដ្ឋិវិបត្តិបច្ចយា បាចិត្តិយទុក្កដវសេន ទ្វេ អាបត្តិក្ខន្ធា បញ្ញត្តាតិ, ឥទមេត្ថ លក្ខណំ, ឥតិ វិបត្តិកថា ឥធេវ និដ្ឋិតាតិ, ន នំ ឥតោ បរំ វិចារយិស្សាម។ ជាតិប្បមាណសម្បន្នស្ស ចីវរស្ស អត្តនោ សន្តកតា, គណនុបគតា, ឆិន្នបលិពោធភាវោ, អតិរេកចីវរតា, ទសាហាតិក្កមោតិ ឥមានេត្ថ បញ្ច អង្គានិ។ កឋិនសមុដ្ឋានំ, អកិរិយំ, នោសញ្ញាវិមោក្ខំ, អចិត្តកំ, បណ្ណត្តិវជ្ជំ, កាយកម្មំ, វចីកម្មំ, តិចិត្តំ, តិវេទនន្តិ។

កឋិនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

២. ឧទោសិតសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទុតិយេ **និដ្ឋិតចីវរស្មឹ ភិក្ខុនា**តិឯត្ថ បុរិមសិក្ខាបទេ វិយ អត្ថំ អគ្គហេត្វា និដ្ឋិតេ ចីវរស្មឹ ភិក្ខុនោតិ ឯវំ សាមិវសេន ករណវចនស្ស អត្ថោ វេទិតព្ពោ។ ករណវសេន ហិ ភិក្ខុនា ឥទំ នាម កម្មំ កាតព្វំ, តំ នត្ថិ, សាមិវសេន បន ភិក្ខុនោ ចីវរស្មឹ និដ្ឋិតេ កឋិនេ ច ឧព្ភតេ ឯវំ ឥមេហិ ចីវរនិដ្ឋានកឋិនុព្ភារេហិ ឆិន្នបលិពោធោ ឯករត្តម្បិ ចេ ភិក្ខុ តិចីវរេន វិប្បវសេយ្យាតិ ឯវំ អត្ថោ យុជ្ជតិ។ តត្ថ **តិចីវរេនា**តិ តិចីវរាធិដ្ឋាននយេន អធិដ្ឋិតេសុ សង្ឃាដិអាទីសុ យេនកេនចិ។ **វិប្បវសេយ្យា**តិ វិយុត្តោ វសេយ្យ, ‘‘គាមោ ឯកូបចារោ នានូបចារោ’’តិអាទិនា (បារា. ៤៧៧) នយេន បាឡិយំ វុត្តានំ គាមនិគមននិវេសនឧទោសិតអដ្ដមាឡបាសាទហម្មិយនាវាសត្ថខេត្តធញ្ញករណអារាមវិហាររុក្ខមូលអជ្ឈោកាសប្បភេទានំ បន្នរសានំ និក្ខេបដ្ឋានានំ យត្ថកត្ថចិ និក្ខិបិត្វា តេសំ គាមាទីនំ ពហិ ហត្ថបាសាតិក្កមេន អរុណំ ឧដ្ឋាបេយ្យាតិ អយមេត្ថ សង្ខេបោ, វិត្ថារោ បន សមន្តបាសាទិកាយំ (បារា. អដ្ឋ. ២.៤៧៣-៤៧៧-៨) វុត្តោ។ **អញ្ញត្រ ភិក្ខុសម្មតិយា**តិ យំ សង្ឃោ គិលានស្ស ភិក្ខុនោ តិចីវរេន អវិប្បវាសសម្មុតឹ ទេតិ, តំ បបេត្វា អលទ្ធសម្មុតិកស្ស ភិក្ខុនោ ឯករត្តម្បិ វិប្បវាសតោ វុត្តនយេនេវ និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយន្តិ វេទិតព្វំ, កេវលំ ឥធ ‘‘ឥទំ មេ, ភន្តេ, ចីវរំ រត្តិវិប្បវុត្ថំ អញ្ញត្រ ភិក្ខុសម្មុតិយា និស្សគ្គិយ’’ន្តិអាទិនា នយេន វចនភេទោ ហោតិ, អយំ បន វិសេសោ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលេ ភិក្ខូ អារព្ភ សន្តរុត្តរេន ជនបទចារិកំ បក្កមនវត្ថុស្មឹ

បញ្ញត្តំ, ‘‘អញ្ញត្រ ភិក្ខុសម្មុតិយា’’តិ អយមេត្ថ អនុបញ្ញត្តិ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, អវិប្បវុត្ថេ វិប្បវុត្ថសញ្ញិនោ ចេវ វេមតិកស្ស ច ទុក្កដំ។ វិប្បវុត្ថេ វិប្បវុត្ថសញ្ញិនោបិ អវិប្បវុត្ថសញ្ញិនោបិ វេមតិកស្សាបិ និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ, តថា អបច្ចុទ្ធដអវិស្សជ្ជិតាទីសុ ច បច្ចុទ្ធដវិស្សជ្ជិតាទិសញ្ញិនោ។ អន្តោអរុណេ បច្ចុទ្ធដេ បន បឋមកឋិនេ វុត្តវិស្សជ្ជិតាទិភេទេ ច អនាបត្តិ, តថា លទ្ធសម្មុតិកស្ស វិប្បវាសេ។ អាពាធេ បន វូបសន្តេ បច្ចាគន្តព្វំ, តត្ថេវ វា ឋិតេន បច្ចុទ្ធរិតព្វំ, អថាបិស្ស បុន សោ វា អញ្ញោ វា អាពាធោ កុប្បតិ, លទ្ធកប្បិយមេវ។ អធិដ្ឋិតចីវរតា , អនត្ថតកឋិនតា, អលទ្ធសម្មុតិកតា, រត្តិវិប្បវាសោតិ ឥមានេត្ថ ចត្តារិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ បឋមកឋិនេ វុត្តប្បការានេវ។ កេវលញ្ហិ តត្ថ អនធិដ្ឋានំ អវិកប្បនញ្ច អកិរិយា, ឥធ អប្បច្ចុទ្ធរណំ, អយំ វិសេសោតិ។

ឧទោសិតសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៣. អកាលចីវរសិក្ខាបទវណ្ណនា

តតិយេ **និដ្ឋិតចីវរស្មិំ ភិក្ខុនា**តិ សាមិវសេនេវ ករណត្ថោ វេទិតព្ពោ។ **អកាលចីវរំ** នាម យ្វាយំ “អនត្ថតេ កឋិនេ វស្សានស្ស បច្ឆិមោ មាសោ, អត្ថតេ កឋិនេ បញ្ចមាសា”តិ (បារា. ៦៤៩) ចីវរកាលោ វុត្តោ, តំ ឋបេត្វា អញ្ញទា ឧប្បន្នំ, យញ្ច កាលេបិ សង្ឃស្ស វា “ឥទំ អកាលចីវរ”ន្តិ, បុគ្គលស្ស វា “ឥទំ តុយ្ហំ ទម្មី”តិអាទិនា នយេន ទិន្នំ, ឯតំ អកាលចីវរំ នាម។ **ឧប្បជ្ជេយ្យា**តិ ឯវរូបំ ចីវរំ អត្តនោ ភាគបដិលាភវសេន សង្ឃតោ វា សុត្តន្តិកាទិគណតោ វា ញាតិតោ វា មិត្តតោ វា បំសុកូលំ វា អត្តនោ វា ធនេន (បារា. ៥០០), អថ វា បន “អដ្ឋិមា, ភិក្ខវេ, មាតិកា ចីវរស្ស ឧប្បាទាយ សីមាយ ទេតិ, កតិកាយ ទេតិ, ភិក្ខាបញ្ញត្តិកាយ ទេតិ, សង្ឃស្ស ទេតិ, ឧភតោសង្ឃស្ស ទេតិ, វស្សំវុដ្ឋសង្ឃស្ស ទេតិ, អាទិស្ស ទេតិ, បុគ្គលស្ស ទេតី”តិ (មហាវ. ៣៧៩) ឥមាសំ អដ្ឋន្នំ មាតិកានំ អញ្ញតរតោ ឧប្បជ្ជេយ្យ។ ឯត្ថ ច “សីមាយ ទម្មី”តិ ឯវំ សីមំ បរាមសិត្វា ទេន្តោ **សីមាយ ទេតិ** នាម, ឯស នយោ សព្ពត្ថ។ ឯត្ថ ច **សីមា**តិ ខណ្ឌសីមា ឧបចារសីមា សមានសំវាសសីមា អវិប្បវាសសីមា លាភសីមា គាមសីមា និគមសីមា នគរសីមា អព្ភន្តរសីមា ឧទកុក្ខេបសីមា ជនបទសីមា រដ្ឋសីមា រជ្ជសីមា ទីបសីមា ចក្កវាឡសីមាតិ បន្នរសវិធា។ តត្ថ **ឧបចារសីមា** នាម បរិក្ខិត្តស្ស វិហារស្ស បរិក្ខេបេន, អបរិក្ខិត្តស្ស បរិក្ខេបារហដ្ឋានេន បរិច្ឆិន្នា។ អបិ ច ភិក្ខូនំ ធុវសន្និបាតដ្ឋានតោ វា បរិយន្តេ ឋិតភោជនសាលតោ វា និពទ្ធវសនកអាវាសតោ វា ថាមមជ្ឈិមស្ស បុរិសស្ស ទ្វិន្នំ លេឌ្ឌុបាតានំ អន្តោ “ឧបចារសីមា”តិ វេទិតព្ពា។ សា បន អាវាសេ វឌ្ឍន្តេ វឌ្ឍតិ, ហាយន្តេ ហាយតិ , យោជនសតម្បិ ឧបចារសីមាវ ហោតិ។ តត្ថ ទិន្នលាភោ សព្ពេសំ អន្តោសីមគតានំ បាបុណាតិ, ភិក្ខុនីនំ អារាមបវេសនសេនាសនាបុច្ឆនានិ បរិវាសមានត្តារោចនំ វស្សច្ឆេទនិស្សយសេនាសនគ្គាហាទិវិធានន្តិ ឥទម្បិ សព្ពំ ឥមិស្សាវ សីមាយ វសេន វេទិតព្ពំ។ **លាភសីមា**តិ យំ រាជរាជមហាមត្តាទយោ វិហារំ ការាបេត្វា គាវុតំ វា អឌ្ឍយោជនំ វា យោជនំ វា សមន្តា បរិច្ឆិន្ទិត្វា “អយំ អម្ហាកំ វិហារស្ស លាភសីមា, យំ ឯត្ថន្តរេ ឧប្បជ្ជតិ, តំ សព្ពំ អម្ហាកំ វិហារស្ស ទេមា”តិ ឋបេន្តិ, អយំ លាភសីមា នាម។ កាសិកោសលាទីនំ បន រដ្ឋានំ អន្តោ ពហូ ជនបទា ហោន្តិ, តត្ថ ឯកោ ជនបទបរិច្ឆេទោ **ជនបទសីមា,** កាសិកោសលាទិរដ្ឋបរិច្ឆេទោ **រដ្ឋសីមា,** ឯកស្ស រញ្ញោ អាណាបវត្តិដ្ឋានំ **រជ្ជសីមា,** សមុទ្ទន្តេន បរិច្ឆិន្នោ មហាទីបោ វា អន្តរទីបោ វា **ទីបសីមា,** ឯកចក្កវាឡបព្ពតបរិក្ខេបព្ភន្តរំ **ចក្កវាឡសីមា,** សេសា និទានកថាយំ វុត្តនយា ឯវ។ តត្ថ “ខណ្ឌសីមាយ ទេមា”តិ ទិន្នំ ខណ្ឌសីមដ្ឋានំយេវ បាបុណាតិ, តតោ ពហិសីមាយ សីមន្តរិកដ្ឋានម្បិ ន បាបុណាតិ។ “ឧបចារសីមាយ ទេមា”តិ ទិន្នំ បន អន្តោបរិច្ឆេទេ ខណ្ឌសីមាសីមន្តរិកាសុ ឋិតានម្បិ បាបុណាតិ, សមានសំវាសសីមាយ ទិន្នំ ខណ្ឌសីមាសីមន្តរិកដ្ឋានំ ន បាបុណាតិ, អវិប្បវាសសីមាលាភសីមាសុ ទិន្នំ តាសំ អន្តោគតានំយេវ បាបុណាតិ, គាមសីមាទីសុ ទិន្នំ តាសំ សីមានំ អព្ភន្តរេ ពទ្ធសីមដ្ឋានម្បិ បាបុណាតិ, អព្ភន្តរសីមាឧទកុក្ខេបសីមាសុ ទិន្នំ តត្ថ អន្តោគតានំយេវ បាបុណាតិ, ជនបទសីមាទីសុ ទិន្នម្បិ តាសំ អព្ភន្តរេ ពទ្ធសីមដ្ឋានម្បិ បាបុណាតិ, តស្មា យំ ជម្ពុទីបេ ឋត្វា “តម្ពបណ្ណិទីបេ សង្ឃស្ស ទេមា”តិ ទីយតិ, តំ តម្ពបណ្ណិទីបតោ ឯកោបិ គន្ត្វា សព្ពេសំ សង្គណ្ហិតុំ លភតិ។ សចេបិ តត្រេវ ឯកោ សភាគោ ភិក្ខុ សភាគានំ ភាគំ គណ្ហាតិ, ន វារេតព្ពោ។ យោ បន វិហារំ បវិសិត្វា “អសុកសីមាយា”តិ អវត្វាវ កេវលំ “សីមាយ ទម្មី”តិ វទតិ, សោ បុច្ឆិតព្ពោ “សីមា នាម ពហុវិធា, កតរំ សន្ធាយ វទសី”តិ, សចេ វទតិ “អហមេតំ ភេទំ ន ជានាមិ, សីមដ្ឋកសង្ឃោ គណ្ហតូ”តិ, ឧបចារសីមដ្ឋេហិ ភាជេតព្ពំ។

កតិកាយាតិឯត្ថ កតិកា នាម សមានលាភកតិកា។ សា បន ឯវំ កាតព្ពា, ឯកស្មិំ វិហារេ សន្និបតិតេហិ ភិក្ខូហិ យំ វិហារំ សង្គណ្ហិតុកាមា សមានលាភំ កាតុំ ឥច្ឆន្តិ, តស្ស នាមំ គហេត្វា “អសុកោ នាម វិហារោ បោរាណកោ អប្បលាភោ”តិ យំ កិញ្ចិ ការណំ វត្វា “តំ វិហារំ ឥមិនា វិហារេន សទ្ធឹ ឯកលាភំ កាតុំ សង្ឃស្ស រុច្ចតី”តិ តិក្ខត្តុំ សាវេតព្ពំ, ឯត្តាវតា តស្មិំ វិហារេ និសិន្នោបិ ឥធ និសិន្នោវ ហោតិ, តស្មិំ វិហារេបិ ឯវមេវ កាតព្ពំ, ឯត្តាវតា ឥធ និសិន្នោបិ តស្មិំ និសិន្នោវ ហោតិ។ ឯកស្មិំ វិហារេ លាភេ ភាជិយមានេ ឥតរស្មិំ ឋិតស្ស ភាគំ គហេតុំ វដ្ដតិ។

ភិក្ខាបញ្ញត្តិយាតិ ឯត្ថ ភិក្ខាបញ្ញត្តិ នាម ទាយកស្ស បរិច្ចាគបញ្ញត្តិដ្ឋានំ, តស្មា “យត្ថ មយ្ហំ ធុវការា ករីយន្តិ, តត្ថ ទម្មី”តិ វា “តត្ថ ទេថា”តិ វា វុត្តេ យត្ថ តស្ស បាកវត្តំ វា វត្តតិ, យតោ វា ភិក្ខូ និច្ចំ ភោជេតិ, យត្ថ វា តេន កិញ្ចិ សេនាសនំ កតំ, សព្ពត្ថ ទិន្នមេវ ហោតិ។ សចេ បន ឯកស្មិំ ធុវការដ្ឋានេ ថោកតរា ភិក្ខូ ហោន្តិ, ឯកមេវ វា វត្ថុំ ហោតិ, មាតិកំ អារោបេត្វា យថា សោ វទតិ, តថា គហេតព្ពំ។

សង្ឃស្ស ទេតីតិ ឯត្ថ វិហារំ បវិសិត្វា “សង្ឃស្ស ទម្មី”តិ ទិន្នំ ឧបចារសីមាគតានញ្ច តតោ ពហិទ្ធាបិ តេហិ សទ្ធឹ ឯកាពទ្ធានញ្ច បាបុណាតិ, តស្មា តេសំ គាហកេ សតិ អសម្បត្តានម្បិ ភាគោ ទាតព្ពោ។ យំ បន ពហិ

ឧបចារសីមាយ ភិក្ខូ ទិស្វា “សង្ឃស្សា”តិ ទីយតិ, តំ ឯកាពទ្ធបរិសាយ បាបុណាតិ។ យេ បន ទ្វាទសហិ ហត្ថេហិ បរិសំ អសម្បត្តា, តេសំ ន បាបុណាតិ។

ឧភតោសង្ឃស្សាតិ ឯត្ថ បន យំ ឧភតោសង្ឃស្ស ទិន្នំ, តតោ ឧបឌ្ឍំ ភិក្ខូនំ, ឧបឌ្ឍំ ភិក្ខុនីនំ ទាតព្ពំ។ សចេបិ ឯកោ ភិក្ខុ ហោតិ, ឯកា វា ភិក្ខុនី, អន្តមសោ អនុបសម្បន្នស្សាបិ ឧបឌ្ឍមេវ ទាតព្ពំ។ “ឧភតោសង្ឃស្ស ច តុយ្ហញ្ចា”តិ វុត្តេ បន សចេ ទស ភិក្ខូ ច ទស ភិក្ខុនិយោ ច ហោន្តិ, ឯកវីសតិ បដិវីសេ កត្វា ឯកោ បុគ្គលស្ស ទាតព្ពោ, ទស ភិក្ខុសង្ឃស្ស, ទស ភិក្ខុនិសង្ឃស្ស ច, យេន បុគ្គលិកោ លទ្ធោ, សោ សង្ឃតោបិ អត្តនោ វស្សគ្គេន គហេតុំ លភតិ, កស្មា? ឧភតោសង្ឃគ្គហណេន គហិតត្តា, “ឧភតោសង្ឃស្ស ច ចេតិយស្ស ចា”តិ វុត្តេបិ ឯសេវ នយោ។ ឥធ បន ចេតិយស្ស សង្ឃតោ បាបុណកោដ្ឋាសោ នាម នត្ថិ, ឯកបុគ្គលស្ស បត្តកោដ្ឋាសសមោ ឯកោ កោដ្ឋាសោ ហោតិ។ “ភិក្ខុសង្ឃស្ស ច ភិក្ខុនីនញ្ចា”តិ វុត្តេ បន ន មជ្ឈេ ភិន្ទិត្វា ទាតព្ពំ, ភិក្ខូ ច ភិក្ខុនិយោ ច គណេត្វា ទាតព្ពំ។ “ភិក្ខុសង្ឃស្ស ច ភិក្ខុនីនញ្ច តុយ្ហញ្ចា”តិ វុត្តេ បុគ្គលោ វិសុំ ន លភតិ, បាបុណកោដ្ឋាសតោ ឯកមេវ លភតិ ។ “ចេតិយស្ស ចា”តិ វុត្តេ បន ចេតិយស្ស ឯកោ បុគ្គលបដិវីសោ លព្ភតិ។ “ភិក្ខូនញ្ច ភិក្ខុនីនញ្ចា”តិ វុត្តេបិ ន មជ្ឈេ ភិន្ទិត្វា ទាតព្ពំ, បុគ្គលគណនាយ ឯវ វិភជិតព្ពំ, តេហិ សទ្ធិំ បុគ្គលចេតិយបរាមសនំ អនន្តរនយសទិសមេវ, យថា ច ភិក្ខុសង្ឃំ អាទិំ កត្វា នយោ នីតោ, ឯវំ ភិក្ខុនិសង្ឃំ អាទិំ កត្វាបិ នេតព្ពោ។ “ភិក្ខុសង្ឃស្ស ច តុយ្ហញ្ចា”តិ វុត្តេបិ បុគ្គលស្ស វិសុំ ន លព្ភតិ , ចេតិយស្ស បន លព្ភតិ។ “ភិក្ខូនញ្ច តុយ្ហញ្ចា”តិ វុត្តេបិ វិសុំ ន លព្ភតិ, ចេតិយស្ស បន លព្ភតិយេវ។

វស្សំវុដ្ឋសង្ឃស្សាតិ ឯត្ថ សចេ វិហារំ បវិសិត្វា “វស្សំវុដ្ឋសង្ឃស្ស ទម្មី”តិ វទតិ, យេ តត្ថ វស្សច្ឆេទំ អកត្វា បុរិមវស្សំវុដ្ឋា, តេសំ ពហិ សីមដ្ឋានម្បិ បាបុណាតិ, ន អញ្ញេសំ។ សចេ បន ពហិឧបចារសីមាយំ ឋិតោ “វស្សំវុដ្ឋសង្ឃស្សា”តិ វទតិ, យត្ថកត្ថចិ វុដ្ឋវស្សានំ សព្ពេសំ សម្បត្តានំ បាបុណាតិ។ អថ “អសុកវិហារេ វស្សំវុដ្ឋស្សា”តិ វទតិ, តត្ថ វស្សំវុដ្ឋានំយេវ យាវ កឋិនស្សុព្ភារា បាបុណាតិ។ គិម្ហានំ បឋមទិវសតោ បដ្ឋាយ ឯវំ វទតិ, តត្រ សម្មុខីភូតានំ សព្ពេសំ បាបុណាតិ, ន អញ្ញេសំ។

អាទិស្ស ទេតីតិ អាទិសិត្វា បរិច្ឆិន្ទិត្វា ទេតិ, កថំ? ភិក្ខូ អជ្ជតនាយ វា ស្វាតនាយ វា យាគុយា និមន្តេត្វា តេ ឃរេ យាគុំ បាយេត្វា “ឥមានិ ចីវរានិ យេហិ មយ្ហំ យាគុ បីតា, តេសំ ទម្មី”តិ វទតិ, យេហិ និមន្តិតេហិ យាគុ បីតា, តេសំយេវ បាបុណាតិ, ភត្តខជ្ជកាទីហិ និមន្តិតេសុបិ ឯសេវ នយោ។

បុគ្គលស្ស ទេតីតិ “ឥទំ ចីវរំ ឥត្ថន្នាមស្ស ទម្មី”តិ ឯវំ បរម្មុខា វា, បាទមូលេ ឋបេត្វា “ឥទំ តុម្ហាក”ន្តិ ឯវំ សម្មុខា វា ទេតីតិ អយមេត្ថ សង្ខេបកថា, វិត្ថារោ បន សមន្តបាសាទិកាយំ វុត្តោ។ ឥតិ ឥមាសំ អដ្ឋន្នំ មាតិកាបទានំ វសេន យំ អកាលចីវរលក្ខណេន បដិលទ្ធំ, តំ សន្ធាយ “អកាលចីវរំ ឧប្បជ្ជេយ្យា”តិ វុត្តំ។

អាកង្ខមានេនាតិ ឥច្ឆមានេន។ **ខិប្បមេវ ការេតព្ព**ន្តិ សីឃំ អន្តោទសាហេយេវ ការេតព្ពំ។ **នោ ចស្ស បារិបូរី**តិ នោ ចេ បារិបូរិ ភវេយ្យ, យត្តកេន ករិយមានំ អធិដ្ឋានចីវរំ បហោតិ, តំ ចីវរំ តត្តកំ ន ភវេយ្យ, ឩនកំ ភវេយ្យាតិ អត្ថោ។ **សតិយា បច្ចាសាយា**តិ “អសុកទិវសំ នាម សង្ឃោ ចីវរានិ លភិស្សតិ, តតោ មេ ចីវរំ ឧប្បជ្ជិស្សតី”តិឥមិនា នយេន សង្ឃគណញាតិមិត្តេសុ វា អញ្ញតរដ្ឋានតោ, “បំសុកូលំ វា លច្ឆាមី”តិ, “ឥមិនា វា កប្បិយភណ្ឌេន ចីវរំ គណ្ហិស្សាមី”តិ ឯវំ វិជ្ជមានាយ ចីវរាសាយ។ **តតោ ចេ ឧត្តរិ**ន្តិ មាសបរមតោ ចេ ឧត្តរិ និក្ខិបេយ្យ, និស្សគ្គិយន្តិ អត្ថោ។ យទិ បនស្ស មូលចីវរំ សណ្ហំ ហោតិ, បច្ចាសាចីវរំ ថូលំ ហោតិ, ន សក្កា យោជេតុំ, រត្តិយោ ច សេសា ហោន្តិ, ន តាវ មាសោ បូរតិ, ន អកាមា ចីវរំ ការេតព្ពំ, អញ្ញំ បច្ចាសាចីវរំ លភិត្វា ឯវ កាលព្ភន្តរេ ការេតព្ពំ។ សចេ ន លភតិ, បច្ចាសាចីវរម្បិ បរិក្ខារចោឡំ អធិដ្ឋាតព្ពំ។ អថ មូលចីវរំ ថូលំ ហោតិ, បច្ចាសាចីវរំ សណ្ហំ, មូលចីវរំ បរិក្ខារចោឡំ អធិដ្ឋហិត្វា បច្ចាសាចីវរមេវ មូលចីវរំ កត្វា ឋបេតព្ពំ, តំ បុន មាសបរិហារំ លភតិ, ឯតេនុបាយេន យាវ ន លច្ឆតិ, តាវ អញ្ញំ មូលចីវរំ កត្វា ឋបេតុំ លព្ភតិ។ ឥមស្ស “ឥទំ មេ, ភន្តេ, អកាលចីវរំ មាសាតិក្កន្តំ និស្សគ្គិយ”ន្តិ (បារា. ៥០០) ឥមិនា នយេន និស្សជ្ជនវិធានំ វេទិតព្ពំ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលេ ភិក្ខូ អារព្ភ អកាលចីវរំ បដិគ្គហេត្វា មាសំ អតិក្កមនវត្ថុស្មិំ

បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, ឥតោ បរំ សព្ពំ បឋមកឋិនេ វុត្តសទិសមេវ។ កេវលញ្ហិ តត្ថ ទសាហាតិក្កមោ, ឥធ មាសាតិក្កមោតិ អយំ វិសេសោ។ សេសំ តាទិសមេវាតិ។

អកាលចីវរសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៤. បុរាណចីវរសិក្ខាបទវណ្ណនា

ចតុត្ថេ **អញ្ញាតិកាយា**តិ ន ញាតិកាយ, មាតិតោ វា បិតិតោ វា យាវ សត្តមំ យុគំ, តាវ កេនចិ អាការេន អសម្ពទ្ធាយាតិ អត្ថោ។ **ភិក្ខុនិយា**តិ សាកិយានិយោ វិយ សុទ្ធភិក្ខុសង្ឃេ វា ឧភតោសង្ឃេ វា ឧបសម្បន្នាយ។ **បុរាណចីវរ**ន្តិ រជិត្វា កប្បំ កត្វា ឯកវារម្បិ និវត្ថំ វា បារុតំ វា, យំ អន្តមសោ បរិភោគសីសេន អំសេ វា មត្ថកេ វា កត្វា មគ្គំ គតោ ហោតិ, ឧស្សីសកំ វា កត្វា និបន្នោ, ឯតម្បិ បុរាណចីវរមេវ។ **ធោវាបេយ្យ វា**តិ សចេ “ធោវា”តិ វាចាយ វទតិ, កាយវិការំ វា ករោតិ, ហត្ថេន វា ហត្ថេ ទេតិ, បាទមូលេ វា ឋបេតិ, អន្តោទ្វាទសហត្ថេ ឱកាសេ ឋត្វា ឧបរិ វា ខិបតិ, អញ្ញស្ស វា ហត្ថេ បេសេតិ, តាយ ធោតំ, ធោវាបិតមេវ ហោតិ, រជាបនាកោដាបនេសុបិ ឯសេវ នយោ។ សិក្ខមានាយ វា សាមណេរិយា វា ឧបាសិកាយ វា ហត្ថេ ធោវនត្ថាយ ទេតិ, សា សចេ ឧបសម្បជ្ជិត្វា ធោវតិ, ឯវម្បិ និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។ ឧបាសកស្ស វា សាមណេរស្ស វា ហត្ថេ ទិន្នំ ហោតិ, សោ ចេ លិង្គេ បរិវត្តេ ឧបសម្បជ្ជិត្វា ធោវតិ, ទហរស្ស ភិក្ខុស្ស វា ទិន្នំ ហោតិ, សោបិ លិង្គេ បរិវត្តេ ធោវតិ, និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយមេវ, រជាបនាកោដាបនេសុបិ ឯសេវ នយោ។ “ឥទំ មេ, ភន្តេ, បុរាណចីវរំ អញ្ញាតិកាយ ភិក្ខុនិយា ធោវាបិតំ និស្សគ្គិយ”ន្តិ (បារា. ៥០៥) ឥមិនា បនេត្ថ នយេន និស្សជ្ជនវិធានំ វេទិតព្ពំ។

សាវត្ថិយំ ឧទាយិត្ថេរំ អារព្ភ បុរាណចីវរធោវាបនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, អសាធារណបញ្ញត្តិ, សាណត្តិកំ “ធោវា”តិអាទិកាយ អាណត្តិយា, ឯវំ អាណត្តាយ ច ភិក្ខុនិយា ឧទ្ធនសជ្ជនាទីសុ សព្ពប្បយោគេសុ ភិក្ខុនោ ទុក្កដំ។ ធោវិត្វា ឧក្ខិត្តមត្តំ បន វត្ថមត្តំ អាកោដិតមត្តញ្ច និស្សគ្គិយំ ហោតិ, ធោវនាទីនិ តីណិបិ ទ្វេ វា ការាបេន្តស្ស ឯកេន វត្ថុនា និស្សគ្គិយំ, ឥតរេហិ ទុក្កដំ។ សចេ បន “ធោវា”តិ វុត្តា សព្ពានិបិ ករោតិ, ធោវនបច្ចយាវ អាបត្តិ។ “ឥមស្មឹ ចីវរេ យំ កត្តព្ពំ, តំ ករោហី”តិ វទតោ បន ឯកវាចាយ បាចិត្តិយេន សទ្ធឹ ទ្វេ ទុក្កដានិ, ភិក្ខុនិសង្ឃវសេន ឯកតោឧបសម្បន្នាយ ធោវាបេន្តស្ស អនិស្សជ្ជិត្វា បរិភុញ្ជន្តស្ស, អញ្ញស្ស វា សន្តកំ និសីទនបច្ចត្ថរណំ វា ធោវាបេន្តស្ស, ញាតិកាយ អញ្ញាតិកសញ្ញិនោ ចេវ, វេមតិកស្ស ច ទុក្កដំ, អញ្ញាតិកាយ ញាតិកសញ្ញិនោបិ វេមតិកស្សាបិ និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយមេវ។ ឥតោ បរំ បន ឯវរូបេសុ ឋានេសុ “តិកបាចិត្តិយ”ន្តិ វក្ខាម, សចេ ញាតិកាយ សហាយា អញ្ញាតិកា “ធោវា”តិ អវុត្តា វា ធោវតិ, អបរិភុត្តំ វា អញ្ញំ វា បរិក្ខារំ ធោវតិ, សិក្ខមានសាមណេរិយោ វា ធោវន្តិ, អនាបត្តិ, ឧម្មត្តកាទីនំ អនាបត្តិយេវ។ បុរាណចីវរតា, ឧបចារេ ឋត្វា អញ្ញាតិកាយ ភិក្ខុនិយា អាណាបនំ, តស្សា ធោវនាទីនិ ចាតិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សញ្ចរិត្តសមុដ្ឋានំ, កិរិយំ, នោសញ្ញាវិមោក្ខំ, អចិត្តកំ, បណ្ណត្តិវជ្ជំ, កាយកម្មំ, វចីកម្មំ, តិចិត្តំ, តិវេទនន្តិ។

បុរាណចីវរសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៥. ចីវរប្បដិគ្គហណសិក្ខាបទវណ្ណនា

បញ្ចមេ **អញ្ញាតិកាយា**តិឥទំ វុត្តនយមេវ, តស្មា ឥតោ បរំ កត្ថចិ ន វិចារយិស្សាម។ **ចីវរ**ន្តិ ឆន្នំ អញ្ញតរំ វិកប្បនុបគំ, ឯស នយោ សព្ពេសុ ចីវរប្បដិសំយុត្តសិក្ខាបទេសុ។ យត្ថ បន វិសេសោ ភវិស្សតិ, តត្ថ វក្ខាម។ **បដិគ្គណ្ហេយ្យា**តិឯត្ថ ហត្ថេន វា ហត្ថេ ទេតុ, បាទមូលេ វា ឋបេតុ, ធម្មកថំ កថេន្តស្ស វត្ថេសុ ខិបិយមានេសុ ឧបចារំ មុញ្ចិត្វាបិ ឧបរិ វា ខិបតុ, សចេ សាទិយតិ, បដិគ្គហិតមេវ ហោតិ។ យស្ស កស្សចិ បន អនុបសម្បន្នស្ស ហត្ថេ បេសិតំ គណ្ហិតុំ វដ្ដតិ, “បំសុកូលំ គណ្ហិស្សតី”តិ សង្ការកូដាទីសុ ឋបិតម្បិ បំសុកូលំ អធិដ្ឋហិត្វា គហេតុំ វដ្ដតិយេវ។ **អញ្ញត្រ បារិវត្តកា**តិ យំ “អន្តមសោ ហរីដកក្ខណ្ឌម្បិ ទត្វា វា ទស្សាមី”តិ អាភោគំ កត្វា វា បារិវត្តកំ គណ្ហាតិ, តំ ឋបេត្វា អញ្ញំ អន្តមសោ វិកប្បនុបគំ បដបរិស្សាវនម្បិ គណ្ហន្តស្ស និស្សគ្គិយំ ហោតិ។ តត្រ “ឥទំ មេ, ភន្តេ, ចីវរំ អញ្ញាតិកាយ ភិក្ខុនិយា ហត្ថតោ បដិគ្គហិតំ អញ្ញត្រ បារិវត្តកា និស្សគ្គិយ”ន្តិ (បារា. ៥១២) ឥមិនា នយេន និស្សជ្ជនវិធានំ វេទិតព្ពំ។

រាជគហេ ឧទាយិត្ថេរំ អារព្ភ ចីវរប្បដិគ្គហណវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, “អញ្ញត្រ បារិវត្តកា”តិ អយមេត្ថ អនុបញ្ញត្តិ, អសាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, គហណត្ថាយ ហត្ថប្បសារណាទិប្បយោគេ ទុក្កដំ, បដិលាភេន និស្សគ្គិយំ ហោតិ, និស្សជ្ជិតព្ពំ, តិកបាចិត្តិយំ, ឯកតោឧបសម្បន្នាយ ញាតិកាយ ច អញ្ញាតិកសញ្ញិស្ស វេមតិកស្ស វា ទុក្កដំ។ វិស្សាសគ្គាហេ, តាវកាលិកេ, បត្តត្ថវិកាទិម្ហិ ច អនធិដ្ឋាតព្ពបរិក្ខារេ, សិក្ខមានសាមណេរីនំ ហត្ថតោ គហណេ, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ វិកប្បនុបគចីវរតា, បារិវត្តកាភាវោ, អញ្ញាតិកាយ ហត្ថតោ គហណន្តិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សញ្ចរិត្តសមុដ្ឋានំ, កិរិយាកិរិយំ, សេសំ ចតុត្ថសទិសមេវាតិ។

ចីវរប្បដិគ្គហណសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៦. អញ្ញាតកវិញ្ញត្តិសិក្ខាបទវណ្ណនា

ឆដ្ឋេ **គហបតីតិ** ភិក្ខូសុ អបព្ពជិតមនុស្សំ។ **គហបតានីតិ** ភិក្ខុនីសុ អបព្ពជិតិត្ថី, ឯស នយោ សព្ពេសុ គហបតិប្បដិសំយុត្តេសុ សិក្ខាបទេសុ។ **វិញ្ញាបេយ្យាតិ** យាចេយ្យ វា យាចាបេយ្យ វា។ **អញ្ញត្រ សមយាតិ** យោ អច្ឆិន្នចីវរោ វា ហោតិ នដ្ឋចីវរោ វា, តស្ស តំ សមយំ ឋបេត្វា អញ្ញស្មិំ វិញ្ញាបនប្បយោគេ ទុក្កដំ, បដិលាភេន និស្សគ្គិយំ ហោតិ។ តត្ថ “ឥទំ មេ, ភន្តេ, ចីវរំ អញ្ញាតកំ គហបតិកំ អញ្ញត្រ សមយា វិញ្ញាបិតំ និស្សគ្គិយ”ន្តិ (បារា. ៥២៤) ឥមិនា នយេន និស្សជ្ជនវិធានំ វេទិតព្ពំ។

សាវត្ថិយំ ឧបនន្ទំ អារព្ភ ចីវរវិញ្ញាបនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ។ “អញ្ញត្រ សមយា”តិ អយមេត្ថ អនុបញ្ញត្តិ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, តិកបាចិត្តិយំ, ញាតកេ អញ្ញាតកសញ្ញិនោ វេមតិកស្ស ច ទុក្កដំ។ សមយេ វា ញាតកប្បវារិតេ វា វិញ្ញាបេន្តស្ស, អញ្ញស្ស វា ញាតកប្បវារិតេ តស្សេវត្ថាយ វិញ្ញាបេន្តស្ស, អត្តនោ ធនេន គណ្ហន្តស្ស, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ វិកប្បនុបគចីវរតា, សមយាភាវោ, អញ្ញាតកវិញ្ញត្តិ, តាយ ច បដិលាភោតិ ឥមានេត្ថ ចត្តារិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ ចតុត្ថសទិសានេវាតិ។

អញ្ញាតកវិញ្ញត្តិសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៧. តតុត្តរិសិក្ខាបទវណ្ណនា

សត្តមេ **តញ្ចេតិ** តំ អច្ឆិន្នចីវរំ វា នដ្ឋចីវរំ វា។ **អភិហដ្ឋុន្តិ អភីតិ** ឧបសគ្គោ, ហរិតុន្តិ អត្ថោ, គណ្ហិតុន្តិ វុត្តំ ហោតិ។ **បវារេយ្យាតិ** ឥច្ឆាបេយ្យ, ឥច្ឆំ រុចិំ ឧប្បាទេយ្យ, “យាវត្តកំ ឥច្ឆសិ, តាវត្តកំ គណ្ហាហី”តិ ឯវំ និមន្តេយ្យាតិ អត្ថោ, យថា វា “នេក្ខម្មំ ទដ្ឋុ ខេមតោ”តិ (សុ. និ. ៤២៦, ១១០៤; ចូឡនិ. ជតុកណ្ណិមាណវបុច្ឆានិទ្ទេស ៦៧) ឯត្ថ ទិស្វាតិ អត្ថោ, ឯវមិធាបិ “អភិហដ្ឋុំ បវារេយ្យា”តិ ឧបនេត្វា បុរតោ ឋបេន្តោ កាយេន វា, “អម្ហាកំ ទុស្សកោដ្ឋាគារតោ យត្តកំ ឥច្ឆថ, តត្តកំ គណ្ហថា”តិ វទន្តោ វាចាយ វា អភិហរិត្វា និមន្តេយ្យាតិ អត្ថោ។ **សន្តរុត្តរបរមន្តិ** សអន្តរំ ឧត្តរំ បរមំ អស្ស ចីវរស្សាតិ សន្តរុត្តរបរមំ, និវាសនេន សទ្ធិំ បារុបនំ ឧក្កដ្ឋបរិច្ឆេទោ អស្សាតិ វុត្តំ ហោតិ។ **តតោ ចីវរំ សាទិតព្ពន្តិ** តតោ អភិហដចីវរតោ ឯត្តកំ ចីវរំ គហេតព្ពំ, ន តតោ បរំ។

តត្រាយំ វិនិច្ឆយោ – យស្ស អធិដ្ឋិតចីវរស្ស តីណិ នដ្ឋានិ, តេន ទ្វេ សាទិតព្ពានិ, ឯកំ និវាសេត្វា ឯកំ បារុបិត្វា អញ្ញំ សភាគដ្ឋានតោ បរិយេសិតព្ពំ។ យស្ស ទ្វេ នដ្ឋានិ, តេន ឯកំ សាទិតព្ពំ។ សចេ បន បកតិយាវ សន្តរុត្តរេន ចរតិ, ទ្វេ សាទិតព្ពានិ, ឯវំ ឯកំ សាទិយន្តេនេវ សមោ ភវិស្សតិ។ យស្ស តីសុ ឯកំ នដ្ឋំ, កិញ្ចិ ន សាទិតព្ពំ។ យស្ស បន ទ្វីសុ ឯកំ នដ្ឋំ, ឯកំ សាទិតព្ពំ។ យស្ស ឯកំយេវ ហោតិ, តញ្ច នដ្ឋំ, ទ្វេ សាទិតព្ពានិ។ ភិក្ខុនិយា បន បញ្ចសុ នដ្ឋេសុ ទ្វេ សាទិតព្ពានិ, ចតូសុ នដ្ឋេសុ ឯកំ សាទិតព្ពំ, តីសុ នដ្ឋេសុ ន កិញ្ចិ សាទិតព្ពំ, កោ បន វាទោ ទ្វីសុ វា ឯកស្មិំ វា។ យេន កេនចិ ហិ សន្តរុត្តរបរមតាយ ឋាតព្ពំ, តតោ ឧត្តរិ វិញ្ញាបនប្បយោគេ ទុក្កដំ, បដិលាភេន និស្សគ្គិយំ ហោតិ។ តត្ថ “ឥទំ មេ, ភន្តេ, ចីវរំ អញ្ញាតកំ គហបតិកំ តតុត្តរិ វិញ្ញាបិតំ និស្សគ្គិយ”ន្តិ (បារា. ៥២៤) ឥមិនា នយេន និស្សជ្ជនវិធានំ វេទិតព្ពំ។

សាវត្ថិយំ ឆព្ពគ្គិយេ ភិក្ខូ អារព្ភ ពហុចីវរវិញ្ញាបនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, តិកបាចិត្តិយំ, ញាតកេ អញ្ញាតកសញ្ញិនោ វេមតិកស្ស វា ទុក្កដំ។ ទ្វេ ចីវរានិ កត្វា “សេសកំ អាហរិស្សាមី”តិ វត្វា គណ្ហន្តស្ស, “សេសកំ តុយ្ហំយេវ ហោតូ”តិ វុត្តស្ស, ន អច្ឆិន្ននដ្ឋការណា ទិន្នំ គណ្ហន្តស្ស, វុត្តនយេន ញាតកប្បវារិតេ វិញ្ញាបេន្តស្ស, អត្តនោ ធនេន គណ្ហន្តស្ស, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ តតុត្តរិតា , អច្ឆិន្នាទិការណតា , អញ្ញាតកវិញ្ញត្តិ, តាយ ច បដិលាភោតិ ឥមានេត្ថ ចត្តារិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ ចតុត្ថសទិសានេវាតិ។

តតុត្តរិសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៨. ឧបក្ខដសិក្ខាបទវណ្ណនា

អដ្ឋមេ **ភិក្ខុំ បនេវ ឧទ្ទិស្សាតិ** “ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ ទស្សាមី”តិ ឯវំ អបទិសិត្វា។ **ចីវរចេតាបន្នន្តិ** ហិរញ្ញាទិកំ ចីវរមូលំ។ **ឧបក្ខដំ ហោតីតិ** សជ្ជិតំ ហោតិ, សំហរិត្វា ឋបិតំ។ **ចេតាបេត្វាតិ** បរិវត្តេត្វា, ការេត្វា វា កិណិត្វា វាតិ អត្ថោ។ **ចីវរេន អច្ឆាទេស្សាមីតិ** វោហារវចនមេតំ, ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ ទស្សាមីតិ អយំ បនេត្ថ អត្ថោ។ **តត្រ ចេ សោតិ** យត្រ សោ គហបតិ វា គហបតានី វា, តត្រ សោ ភិក្ខុ បុព្ពេ អប្បវារិតោ ឧបសង្កមិត្វា

ចីវរេ វិកប្បំ អាបជ្ជេយ្យ ចេតិ អយមេត្ថ បទសម្ពន្ធោ។ **វិកប្បំ អាបជ្ជេយ្យា**តិ វិសិដ្ឋកប្បំ អធិកវិធានំ អាបជ្ជេយ្យ។ យថា បន តមាបជ្ជតិ, តំ ទស្សេតុំ **សាធុ វតា**តិអាទិមាហ។ តត្ថ **សាធូ**តិ អាយាចនេ និបាតោ។ **វតា**តិ បរិវិតក្កេ។ **មន្តិ** អត្តានំ និទ្ទិសតិ។ **អាយស្មា**តិ បរំ អាលបតិ។ **ឯវរូបំ វា ឯវរូបំ វា**តិ អាយតាទីសុ អញ្ញតរំ។ **កល្យាណកម្យតំ ឧបាទាយា**តិ សុន្ទរកាមតំ វិសិដ្ឋកាមតំ ចិត្តេន គហេត្វា, តស្ស “អាបជ្ជេយ្យ ចេ”តិឥមិនា សម្ពន្ធោ, សចេ បន ឯវរូបំ អាបជ្ជន្តស្ស តស្ស វចនេន យោ បឋមំ អធិប្បេតតោ មូលំ វឌ្ឍេត្វា សុន្ទរតរំ ចេតាបេតិ, តស្ស បយោគេ ភិក្ខុនោ ទុក្កដំ, បដិលាភេន និស្សគ្គិយំ ហោតិ។ តត្ថ “ឥទំ មេ, ភន្តេ, ចីវរំ បុព្ពេ អប្បវារិតំ អញ្ញាតកំ គហបតិកំ ឧបសង្កមិត្វា វិកប្បំ អាបន្នំ និស្សគ្គិយ”ន្តិ (បារា. ៥២៩) ឥមិនា នយេន និស្សជ្ជនវិធានំ វេទិតព្ពំ។

សាវត្ថិយំ ឧបនន្ទំ អារព្ភ ចីវរេ វិកប្បំ អាបជ្ជនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, តិកបាចិត្តិយំ, ញាតកេ អញ្ញាតកសញ្ញិនោ វេមតិកស្ស វា ទុក្កដំ។ មហគ្ឃំ ចេតាបេតុកាមំ អប្បគ្ឃំ វា, ឯតេនេវ មូលេន “អញ្ញំ ឯវរូបំ វា ទេហី”តិ វទន្តស្ស, វុត្តនយេន ញាតកប្បវារិតេ វិញ្ញាបេន្តស្ស, អត្តនោ ធនេន គណ្ហន្តស្ស, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ ចីវរេ ភិយ្យោកម្យតា, អញ្ញាតកវិញ្ញត្តិ, តាយ ច បដិលាភោតិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ ចតុត្ថសទិសានេវាតិ។

ឧបក្ខដសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៩. ទុតិយឧបក្ខដសិក្ខាបទវណ្ណនា

នវមេ ឥមិនាវ នយេន អត្ថោ វេទិតព្ពោ។ ឥទញ្ហិ បុរិមស្ស អនុបញ្ញត្តិសទិសំ, កេវលំ តត្ថ ឯកស្ស បីឡា កតា, ឥធ ទ្វិន្នំ, អយមេត្ថ វិសេសោ, សេសំ សព្ពំ បុរិមសទិសមេវ។ យថា ច ទ្វិន្នំ, ឯវំ ពហូនំ បីឡំ កត្វា គណ្ហតោបិ អាបត្តិ វេទិតព្ពា។ និស្សជ្ជនវិធានេ ច “ឥទំ មេ, ភន្តេ , ចីវរំ បុព្ពេ អប្បវារិតេ អញ្ញាតកេ គហបតិកេ ឧបសង្កមិត្វា វិកប្បំ អាបន្នំ និស្សគ្គិយ”ន្តិ (បារា. ៥៣៤) ឥមិនា នយេន វចនភេទោ ញាតព្ពោតិ។

ទុតិយឧបក្ខដសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១០. រាជសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទសមេ **រាជភោគ្គោ**តិ រាជតោ ភោគ្គំ ភុញ្ជិតព្ពំ អស្ស អត្ថីតិ រាជភោគ្គោ, “រាជភោគោ”តិបិ បាឋោ, រាជតោ ភោគោ អស្ស អត្ថីតិ អត្ថោ។ **ចីវរចេតាបន្ន**ន្តិ ហិរញ្ញាទិកំ អកប្បិយំ។ **បហិណេយ្យា**តិ បេសេយ្យ។ **ឥមិនា**តិអាទិ អាគមនសុទ្ធិំ ទស្សេតុំ វុត្តំ។ សចេ ហិ “ឥទំ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ ទេហី”តិ បេសេយ្យ, អាគមនស្ស អសុទ្ធត្តា អកប្បិយវត្ថុំ អារព្ភ ភិក្ខុនា កប្បិយការកោបិ និទ្ទិសិតព្ពោ ន ភវេយ្យ។ **អាភត**ន្តិ អានីតំ។ **ន ខោ មយ**ន្តិអាទិ ឥទំ កប្បិយវសេន អាភតម្បិ ចីវរមូលំ ឦទិសេន ទូតវចនេន អកប្បិយំ ហោតិ, តស្មា តំ បដិក្ខិបិតព្ពន្តិ ទស្សេតុំ វុត្តំ។ សុវណ្ណំ រជតំ កហាបណោ មាសកោតិ ឥមានិ ហិ ចត្តារិ និស្សគ្គិយវត្ថូនិ, មុត្តា មណិ វេឡុរិយោ សង្ខោ សិលា បវាឡំ លោហិតង្កោ មសារគល្លំ សត្ត ធញ្ញានិ ទាសិទាសខេត្តវត្ថុបុប្ផារាមផលារាមាទយោតិ ឥមានិ ទុក្កដវត្ថូនិ ច អត្តនោ វា ចេតិយសង្ឃគណបុគ្គលានំ វា អត្ថាយ សម្បដិច្ឆិតុំ ន វដ្ដន្តិ, តស្មា តំ សាទិតុំ ន វដ្ដតីតិ ទស្សេតុំ “ន ខោ មយ”ន្តិអាទិ វុត្តំ។

ចីវរញ្ច ខោ មយំ បដិគ្គណ្ហាមាតិ ឥទំ បន អត្តានំ ឧទ្ទិស្ស អាភតត្តា វត្តុំ វដ្ដតិ, តស្មា វុត្តំ។ **កាលេនា**តិ យុត្តបត្តកាលេន, យទា នោ អត្ថោ ហោតិ, តទា កប្បិយំ ចីវរំ បដិគ្គណ្ហាមាតិ អត្ថោ។ **វេយ្យាវច្ចករោ**តិ កប្បិយការកោ។ **និទ្ទិសិតព្ពោ**តិឥទំ “អត្ថិ បនាយស្មតោ កោចិ វេយ្យាវច្ចករោ”តិ កប្បិយវចនេន វុត្តត្តា អនុញ្ញាតំ។ សចេ បន ទូតោ “កោ ឥមំ គណ្ហាតី”តិ វា “កស្ស ទេមី”តិ វា វទតិ, ន និទ្ទិសិតព្ពោ។ **អារាមិកោ វា ឧបាសកោ វា**តិឥទំ សារុប្បតាយ វុត្តំ, ឋបេត្វា បន បញ្ច សហធម្មិកេ យោ កោចិ កប្បិយការកោ វដ្ដតិ។ **ឯសោ ខោ, អាវុសោ**តិឥទំ ភិក្ខុស្ស កប្បិយវចនទស្សនត្ថំ វុត្តំ, ឯវមេវ ហិ វត្តព្ពំ, “ឯតស្ស ទេហី”តិអាទិ ន វត្តព្ពំ។ **សញ្ញត្តោ សោ មយា**តិ អាណត្តោ សោ មយា, យថា តុម្ហាកំ ចីវរេន អត្ថេ សតិ ចីវរំ ទស្សតិ, ឯវំ វុត្តោតិ អត្ថោ។ ទូតេន ហិ ឯវំ អារោចិតេយេវ តំ ចោទេតុំ វដ្ដតិ, នេវ តស្ស ហត្ថេ ទត្វា គតមត្តការណេន។ សចេ បន “អយំ វេយ្យាវច្ចករោ”តិ សម្មុខា និទ្ទិដ្ឋោ ហោតិ, ទូតោ ច សម្មុខា ឯវ តស្ស ហត្ថេ ចេតាបន្នំ ទត្វា “ថេរស្ស ចីវរំ កិណិត្វា ទេហី”តិ គច្ឆតិ, ឯវំ “សញ្ញត្តោ សោ មយា”តិ អវុត្តេបិ ចោទេតុំ វដ្ដតិ។ សចេ បន ទូតោ គច្ឆន្តោវ “អហំ តស្ស ហត្ថេ ទស្សាមិ, តុម្ហេ ចីវរំ គណ្ហេយ្យាថា”តិ ភិក្ខុនោ វត្វា វា គច្ឆតិ, អញ្ញំ វា បេសេត្វា អារោចាបេតិ, ឯវំ សតិ ឥតរម្បិ ចោទេតុំ វដ្ដតិយេវ។ ទេសនាមត្តមេវ ចេតំ “ទូតេនា”តិ។ យោបិ អត្តនា អាហរិត្វា ឯវំ បដិបជ្ជតិ,

តស្មិម្បិ ឥទមេវ លក្ខណំ។ **អត្ថោ មេ, អាវុសោ, ចីវរេនា**តិ ចោទនាលក្ខណនិទស្សនមេតំ។ សចេ ហិ វាចាយ ចោទេតិ, ឥទំ វា វចនំ យាយ កាយចិ ភាសាយ ឯតស្ស អត្ថោ វា វត្តព្ពោ, “ទេហិ មេ, អាហរ មេ”តិអាទិនា នយេន បន វត្តុំ ន វដ្ដតិ។ **អភិនិប្ផាទេយ្យា**តិ ឯវំ វចីភេទំ កត្វា តិក្ខត្តុំ ចោទយមានោ បដិលាភវសេន សាធេយ្យ។ **ឥច្ចេតំ កុសល**ន្តិ ឯតំ សុន្ទរំ។

ឆក្ខត្តុបរមន្តិ ភាវនបុំសកវចនមេតំ។ ឆក្ខត្តុបរមញ្ហិ តេន ចីវរំ ឧទ្ទិស្ស តុណ្ហីភូតេន ឋាតព្ពំ, ន និសីទិតព្ពំ, ន អាមិសំ បដិគ្គហេតព្ពំ, ន ធម្មោ ភាសិតព្ពោ។ “កឹការណា អាគតោសី”តិ វុត្តេ បន “ជានាហិ, អាវុសោ”តិ ឯត្តកមេវ វត្តព្ពំ។ សចេ និសជ្ជាទីនិ ករោតិ, ឋានំ ភញ្ជតិ, អាគតការណំ វិនាសេតិ, ឥទំ កាយេន ចោទនាយ លក្ខណទស្សនត្ថំ វុត្តំ។ ឯត្ថ ច ឧក្កដ្ឋបរិច្ឆេទេន តិស្សន្នំ ចោទនានំ ឆន្នញ្ច ឋានានំ អនុញ្ញាតត្តា ចោទនាយ ទិគុណំ ឋានំ អនុញ្ញាតំ ហោតិ, តស្មា សចេ ចោទេតិយេវ, ន តិដ្ឋតិ, ឆ ចោទនាយោ លព្ភន្តិ។ សចេ តិដ្ឋតិយេវ, ន ចោទេតិ, ទ្វាទស ឋានានិ លព្ភន្តិ។ សចេ ឧភយំ ករោតិ, ឯកាយ ចោទនាយ ទ្វេ ឋានានិ ហាបេតព្ពានិ។ តត្ថ យោ ឯកទិវសមេវ បុនប្បុនំ គន្ត្វា ឆក្ខត្តុំ ចោទេតិ, សកឹយេវ វា គន្ត្វា “អត្ថោ មេ, អាវុសោ, ចីវរេនា”តិ ឆក្ខត្តុំ វទតិ, តថា ឯកទិវសមេវ បុនប្បុនំ គន្ត្វា ទ្វាទសក្ខត្តុំ តិដ្ឋតិ, សកឹយេវ វា គន្ត្វា តត្រ តត្រ ឋានេ តិដ្ឋតិ, សោបិ សព្ពចោទនាយោ សព្ពដ្ឋានានិ ច ភញ្ជតិ, កោ បន វាទោ នានាទិវសេសុ ឯវំ ករោន្តស្សាតិ អយមេត្ថ វិនិច្ឆយោ។ យេ បន កប្បិយការកេ ទាយកោ សយមេវ គន្ត្វា និសីទតិ តេ សតក្ខត្តុម្បិ ចោទេតុំ វដ្ដតិ។ យោ បន ឧភោហិ បិ អនិទ្ទិដ្ឋោ មុខវេវដិកកប្បិយការកោ ច បរម្មុខកប្បិយការកោ ច, សោ ន កិញ្ចិ វត្តព្ពោ, ឯវំ ឥធ ទសបិ កប្បិយការកា ទស្សិតា ហោន្តិ។

តតោ ចេ ឧត្តរីតិ វុត្តចោទនាឋានបរិមាណតោ ឧត្តរិ។ **និស្សគ្គិយ**ន្តិ ឧត្តរិ វាយាមមានស្ស សព្ពប្បយោគេសុ ទុក្កដំ, បដិលាភេន និស្សគ្គិយំ ហោតិ។ ឯត្ថ ច “ឥទំ មេ, ភន្តេ, ចីវរំ អតិរេកតិក្ខត្តុំ ចោទនាយ អតិរេកឆក្ខត្តុំ ឋានេន អភិនិប្ផាទិតំ និស្សគ្គិយ”ន្តិ (បារា. ៥៣៨) ឥមិនា នយេន និស្សជ្ជនវិធានំ វេទិតព្ពំ។ **យតស្ស ចីវរចេតាបន្នំ អាភត**ន្តិ យតោ រាជតោ វា រាជភោគ្គតោ វា អស្ស ភិក្ខុនោ ចីវរចេតាបន្នំ អានីតំ, “យត្វស្សា”តិបិ បាឋោ, អយមេវ អត្ថោ។ **តត្ថា**តិ តស្ស រញ្ញោ វា រាជភោគ្គស្ស វា សន្តិកំ, សមីបត្ថេ ហិ ឥទំ ភុម្មវចនំ។ **ន តំ តស្ស ភិក្ខុនោ កិញ្ចិ អត្ថំ អនុភោតី**តិ តំ ចេតាបន្នំ តស្ស ភិក្ខុនោ អប្បមត្តកម្បិ កម្មំ ន និប្ផាទេតិ។ **យុញ្ជន្តាយស្មន្តោ សក**ន្តិ អាយស្មន្តោ អត្តនោ សន្តកំ ធនំ បាបុណន្តុ។ **មា វោ សកំ វិនស្សា**តិ តុម្ហាកំ សន្តកំ មា វិនស្សតុ។ **អយំ តត្ថ សាមីចី**តិ អយំ តត្ថ អនុធម្មតា លោកុត្តរធម្មំ អនុគតា, វត្តធម្មតាតិ អត្ថោ, តស្មា ឯវំ អករោន្តោ វត្តភេទេ ទុក្កដំ អាបជ្ជតិ។

សាវត្ថិយំ ឧបនន្ទំ អារព្ភ “អជ្ជណ្ហោ, ភន្តេ, អាគមេហី”តិ (បារា. ៥៣៧) វុច្ចមានោ នាគមេសិ, តស្មិំ វត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, តិកបាចិត្តិយំ, ឩនកេសុ ចោទនាឋានេសុ អតិរេកសញ្ញិនោ វេមតិកស្ស វា ទុក្កដំ។ អចោទនាយ លទ្ធេ, សាមិកេហិ ចោទេត្វា ទិន្នេ, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ កប្បិយការកស្ស ភិក្ខុនោ និទ្ទិដ្ឋភាវោ, ទូតេន អប្បិតតា, តតុត្តរិវាយាមោ, តេន វាយាមេន បដិលាភោតិ ឥមានេត្ថ ចត្តារិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ ចតុត្ថសទិសានេវាតិ។

រាជសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

ចីវរវគ្គោ បឋមោ។

២. ឯឡកលោមវគ្គោ

១. កោសិយសិក្ខាបទវណ្ណនា

ឯឡកលោមវគ្គស្ស បឋមេ **កោសិយមិស្សក**ន្តិ ឯកេនាបិ កោសិយំសុនា អន្តមសោ តស្ស ករណដ្ឋានេ វាតវេគេន និបាតិតេនាបិ មិស្សីកតំ។ **សន្ថត**ន្តិ សមេ ភូមិភាគេ កោសិយំសូនិ ឧបរូបរិ សន្ថរិត្វា កញ្ជិយាទីហិ សិញ្ចិត្វា កត្តព្ពតាលក្ខណំ។ **ការាបេយ្យ និស្សគ្គិយ**ន្តិ ករណការាបនប្បយោគេសុ ទុក្កដំ, បដិលាភេន និស្សគ្គិយំ ហោតិ។ ឯត្ថ ច “ឥទំ មេ, ភន្តេ, កោសិយមិស្សកំ សន្ថតំ ការាបិតំ និស្សគ្គិយ”ន្តិ (បារា. ៥៤៤) ឥមិនា នយេន និស្សជ្ជនវិធានំ វេទិតព្ពំ, ឥមស្សេវ វចនស្ស អនុសារេន ឥតោ បរំ សព្ពសន្ថតំ វេទិតព្ពំ។ សក្កា ហិ ឯត្តាវតា ជានិតុន្តិ ន តំ ឥតោ បរំ ទស្សយិស្សាម។

អាឡវិយំ ឆព្ពគ្គិយេ អារព្ភ កោសិយមិស្សកំ សន្ថតំ ការាបនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, អសាធារណបញ្ញត្តិ, អត្តនោ អត្ថាយ ការាបនវសេន សាណត្តិកំ, អត្តនា វិប្បកតបរិយោសាបនវសេន ចតុក្កបាចិត្តិយំ, អញ្ញស្សត្ថាយ ករណការាបនេសុ អញ្ញេន កតំ បដិលភិត្វា បរិភុញ្ជនេ ច ទុក្កដំ។ វិតានាទិករណេ, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ កោសិយមិស្សកភាវោ, អត្តនោ អត្ថាយ សន្ថតស្ស ករណការាបនំ, បដិលាភោ ចាតិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ ធោវាបនសិក្ខាបទេ វុត្តនយេនេវាតិ។

កោសិយសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

២. សុទ្ធកាឡកសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទុតិយេ **សុទ្ធកាឡកាន**ន្តិ សុទ្ធានំ កាឡកានំ អញ្ញេហិ អមិស្សិកតានំ។ វេសាលិយំ ឆព្ពគ្គិយេ អារព្ភ តាទិសំ សន្ថតំ ករណវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, សេសំ បឋមសទិសមេវាតិ។

សុទ្ធកាឡកសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៣. ទ្វេភាគសិក្ខាបទវណ្ណនា

តតិយេ **ទ្វេ ភាគា**តិ ទ្វេ កោដ្ឋាសា។ **អាទាតព្ពា**តិ គហេតព្ពា។ **គោចរិយាន**ន្តិ កបិលវណ្ណានំ។ អយំ បនេត្ថ វិនិច្ឆយោ – យត្តកេហិ កត្តុកាមោ ហោតិ, តេសុ តុលយិត្វា ទ្វេ កោដ្ឋាសា កាឡកានំ គហេតព្ពា, ឯកោ ឱទាតានំ, ឯកោ គោចរិយានំ។ ឯកស្សាបិ កាឡកលោមស្ស អតិរេកភាវេ និស្សគ្គិយំ ហោតិ, ឩនកំ វដ្ដតិ។

សាវត្ថិយំ ឆព្ពគ្គិយេ អារព្ភ តាទិសំ សន្ថតំ ករណវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, កិរិយាកិរិយំ, សេសំ បឋមសទិសមេវាតិ។ ឥមានិ បន តីណិ និស្សជ្ជិត្វា បដិលទ្ធានិបិ បរិភុញ្ជិតុំ ន វដ្ដន្តិ។

ទ្វេភាគសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៤. ឆព្ពស្សសិក្ខាបទវណ្ណនា

ចតុត្ថេ **ឱរេន ចេ ឆន្នំ វស្សាន**ន្តិ ឆន្នំ វស្សានំ ឱរិមភាគេ, អន្តោតិ អត្ថោ។ **អញ្ញត្រ ភិក្ខុសម្មុតិយា**តិ យំ សង្ឃោ គិលានស្ស ភិក្ខុនោ សន្ថតសម្មុតឹ ទេតិ, តំ ឋបេត្វា អលទ្ធសម្មុតិកស្ស ឆព្ពស្សព្ភន្តរេ អញ្ញំ សន្ថតំ ករោន្តស្ស និស្សគ្គិយំ ហោតិ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលេ ភិក្ខូ អារព្ភ អនុវស្សំ សន្ថតំ ការាបនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, “អញ្ញត្រ ភិក្ខុសម្មុតិយា”តិ អយមេត្ថ អនុបញ្ញត្តិ, សា យេន លទ្ធា ហោតិ, តស្ស យាវ រោគោ ន វូបសម្មតិ, វូបសន្តោ វា បុន កុប្បតិ, តាវ គតគតដ្ឋានេ អនុវស្សម្បិ កាតុំ វដ្ដតិ, អញ្ញស្សត្ថាយ ការេតុំ, កតញ្ច បដិលភិត្វា បរិភុញ្ជិតុម្បិ វដ្ដតិ, សេសំ បឋមសទិសមេវាតិ។

ឆព្ពស្សសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៥. និសីទនសិក្ខាបទវណ្ណនា

បញ្ចមេ **បុរាណសន្ថតំ** នាម យត្ថ សកិម្បិ និសិន្នោ វា ហោតិ និបន្នោ វា។ **សមន្តា**តិ ឯកបស្សតោ វដ្ដំ វា ចតុរស្សំ វា ឆិន្ទិត្វា គហិតដ្ឋានំ យថា វិទត្ថិមត្តំ ហោតិ, ឯវំ គហេតព្ពំ។ សន្ថរន្តេន បន ឯកទេសេ វា សន្ថរិតព្ពំ, វិជដេត្វា វា មិស្សកំ កត្វា សន្ថរិតព្ពំ, ឯវំ ថិរតរំ ហោតិ។ **អនាទា ចេ**តិ សតិ បុរាណសន្ថតេ អគ្គហេត្វា។ អសតិ បន អគ្គហេត្វាបិ វដ្ដតិ, អញ្ញស្សត្ថាយ ការេតុំ, កតញ្ច បដិលភិត្វា បរិភុញ្ជិតុម្បិ វដ្ដតិ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលេ ភិក្ខូ អារព្ភ សន្ថតវិស្សជ្ជនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, សេសំ តតិយសទិសមេវាតិ។

និសីទនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៦. ឯឡកលោមសិក្ខាបទវណ្ណនា

ឆដ្ឋេ **អទ្ធានមគ្គប្បដិបន្នស្សា**តិ អទ្ធានសង្ខាតំ ទីឃមគ្គំ បដិបន្នស្ស, សព្ពញ្ចេតំ វត្ថុមត្តទីបនមេវ, យត្ថ កត្ថចិ បន ធម្មេន លភិត្វា គណ្ហតោ ទោសោ នត្ថិ។ **តិយោជនបរម**ន្តិ គហិតដ្ឋានតោ តិយោជនប្បមាណំ ទេសំ។ **សហត្ថា**តិ សហត្ថេន, អត្តនា ហរិតព្ពានីតិ អត្ថោ។ **អសន្តេ ហារកេ**តិ អសន្តេយេវ អញ្ញស្មិម្បិ ហារកេ។ សចេ បន អត្ថិ, តំ គាហេតុំ វដ្ដតិ។ អត្តនា បន អន្តមសោ វាតាពាធប្បដិការត្ថំ សុត្តកេន អពន្ធិត្វា កណ្ណច្ឆិទ្ទេ បក្ខិត្តានិបិ អាទាយ តិយោជនំ ឯកំ បាទំ អតិក្កាមេន្តស្ស ទុក្កដំ, ទុតិយបាទាតិក្កមេ និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ អញ្ញតរំ ភិក្ខុំ អារព្ភ តិយោជនាតិក្កមនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, អសាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, តិកបាចិត្តិយំ, ឩនកតិយោជនេ អតិរេកសញ្ញិនោ វេមតិកស្ស វា ទុក្កដំ។ តិយោជនំ ហរណបច្ចាហរណេ, វាសាធិប្បាយេន គន្ត្វា តតោ បរំ ហរណេ, អច្ឆិន្នំ វា និស្សដ្ឋំ វា បដិលភិត្វា ហរណេ, អញ្ញំ ហរាបនេ, អន្តមសោ សុត្តកេនបិ ពន្ធកតភណ្ឌហរណេ, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ ឯឡកលោមានំ អកតភណ្ឌតា, បឋមប្បដិលាភោ, អត្តនា អាទាយ វា អញ្ញស្ស អជានន្តស្ស យានេ បក្ខិបិត្វា វា តិយោជនាតិក្កមនំ, អាហរណបច្ចាហរណំ, អវាសាធិប្បាយតាតិ ឥមានេត្ថ បញ្ច អង្គានិ។ ឯឡកលោមសមុដ្ឋានំ , កិរិយំ, នោសញ្ញាវិមោក្ខំ, អចិត្តកំ, បណ្ណត្តិវជ្ជំ, កាយកម្មំ, តិចិត្តំ, តិវេទនន្តិ។

ឯឡកលោមសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៧. ឯឡកលោមធោវាបនសិក្ខាបទវណ្ណនា

សត្តមេ សក្កេសុ ឆព្ពគ្គិយេ អារព្ភ ឯឡកលោមធោវាបនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ។ តត្ថ បុរាណចីវរធោវាបនេ វុត្តនយេនេវ សព្ពោបិ វិនិច្ឆយោ វេទិតព្ពោ។

ឯឡកលោមធោវាបនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៨. ជាតរូបសិក្ខាបទវណ្ណនា

អដ្ឋមេ **ជាតរូបរជត**ន្តិ សុវណ្ណញ្ចេវ រូបិយញ្ច, អបិច កហាបណោ លោហមាសកទារុមាសកជតុមាសកាទយោបិ យេ វោហារំ គច្ឆន្តិ, សព្ពេ តេ ឥធ រជតន្ទេវ វុត្តា។ **ឧគ្គណ្ហេយ្យ វា**តិ អត្តនោ អត្ថាយ ទិយ្យមានំ វា យត្ថកត្ថចិ ឋិតំ វា និប្បរិគ្គហិតំ ទិស្វា សយំ គណ្ហេយ្យ វា។ **ឧគ្គណ្ហាបេយ្យ វា**តិ តទេវ អញ្ញេន គាហាបេយ្យ វា។ **ឧបនិក្ខិត្តំ វា សាទិយេយ្យា**តិ “ឥទំ អយ្យស្ស ហោតូ”តិ ឯវំ សម្មុខា វា, “អសុកស្មិំ នាម ឋានេ មម ហិរញ្ញសុវណ្ណំ, តំ តុយ្ហំ ហោតូ”តិ ឯវំ បរម្មុខា ឋិតំ វា កេវលំ វាចាយ វា ហត្ថមុទ្ទាយ វា “តុយ្ហ”ន្តិ វត្វា បរិច្ចត្តំ យោ កាយវាចាហិ អប្បដិក្ខិបិត្វា ចិត្តេន អធិវាសេយ្យ, អយំ “សាទិយេយ្យា”តិ វុច្ចតិ។ សចេ បន ចិត្តេន សាទិយតិ, គណ្ហិតុកាមោ ហោតិ, កាយេន វា វាចាយ វា “នយិទំ កប្បតី”តិ បដិក្ខិបតិ, កាយវាចាហិ អប្បដិក្ខិបិត្វា សុទ្ធចិត្តោ ហុត្វា “នយិទំ អម្ហាកំ កប្បតី”តិ ន សាទិយតិ, វដ្ដតិ។ **និស្សគ្គិយ**ន្តិ ឧគ្គហណាទីសុ យំកិញ្ចិ ករោន្តស្ស អយនពទ្ធេសុ វត្ថូសុ វត្ថុគណនាយ និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។ តំ និស្សជ្ជន្តេន “អហំ, ភន្តេ, រូបិយំ បដិគ្គហេសិំ, ឥទំ មេ, ភន្តេ, និស្សគ្គិយំ, ឥមាហំ សង្ឃស្ស និស្សជ្ជាមី”តិ (បារា. ៥៨៤) ឯវំ សង្ឃមជ្ឈេយេវ និស្សជ្ជិតព្ពំ។ សចេ តត្ថ កោចិ គហដ្ឋោ អាគច្ឆតិ , “ឥទំ ជានាហី”តិ វត្តព្ពោ។ “ឥមិនា កិំ អាហរិយ្យតូ”តិ ភណន្តេ បន “ឥទំ នាមា”តិ អវត្វា “សប្បិអាទីនិ ភិក្ខូនំ កប្បន្តី”តិ ឯវំ កប្បិយំ អាចិក្ខិតព្ពំ។ សចេ សោ អាហរតិ, រូបិយប្បដិគ្គាហកំ ឋបេត្វា សព្ពេហិ ភាជេត្វា បរិភុញ្ជិតព្ពំ។ រូបិយប្បដិគ្គាហកស្ស បន យំ តប្បច្ចយា ឧប្បន្នំ, តំ អញ្ញេន លភិត្វា ទិយ្យមានម្បិ អន្តមសោ តតោ និព្ពត្តរុក្ខច្ឆាយាបិ បរិភុញ្ជិតុំ ន វដ្ដតិ។ សចេ បន សោ កិញ្ចិ អាហរិតុំ ន ឥច្ឆតិ, “ឥមំ ឆឌ្ឌេហី”តិ វត្តព្ពោ។ សចេ យត្ថ កត្ថចិ និក្ខិបតិ, គហេត្វា វា គច្ឆតិ, ន វារេតព្ពោ។ នោ ចេ ឆឌ្ឌេតិ, បញ្ចង្គសមន្នាគតោ ភិក្ខុ រូបិយឆឌ្ឌកោ សម្មន្និតព្ពោ។ តេន អនិមិត្តំ កត្វាវ គូថំ វិយ ឆឌ្ឌេតព្ពំ។ សចេ និមិត្តំ ករោតិ, ទុក្កដំ អាបជ្ជតិ។

រាជគហេ ឧបនន្ទំ អារព្ភ រូបិយប្បដិគ្គហណវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, សាណត្តិកំ, តិកបាចិត្តិយំ, អរូបិយេ រូបិយសញ្ញិនោ វេមតិកស្ស វា, សង្ឃចេតិយាទីនំ អត្ថាយ គណ្ហន្តស្ស, មុត្តាមណិអាទិប្បដិគ្គហណេ ច ទុក្កដំ។ រតនសិក្ខាបទនយេន និក្ខិបន្តស្ស, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ ជាតរូបរជតភាវោ, អត្តុទ្ទេសិកតា, គហណាទីសុ អញ្ញតរភាវោតិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីសុ សិយា កិរិយំ គហណេន អាបជ្ជនតោ, សិយា អកិរិយំ បដិក្ខេបស្ស អករណតោ, សេសំ សញ្ចរិត្តេ វុត្តនយមេវាតិ។

ជាតរូបសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៩. រូបិយសំវោហារសិក្ខាបទវណ្ណនា

នវមេ **នានប្បការកន្តិ** កតាទិវសេន អនេកវិធំ។ **រូបិយសំវោហារន្តិ** ជាតរូបរជតបរិវត្តនំ។ បុរិមសិក្ខាបទេន ហិ និស្សគ្គិយវត្ថុទុក្កដវត្ថូនំ បដិគ្គហណំ វារិតំ, ឥមិនា បរិវត្តនំ។ តស្មា ទុក្កដវត្ថុនា ទុក្កដវត្ថុកប្បិយវត្ថូនិ, កប្បិយវត្ថុនា ច ទុក្កដវត្ថុំ បរិវត្តេន្តស្ស ទុក្កដំ។ និស្សគ្គិយវត្ថុនា បន និស្សគ្គិយវត្ថុំ វា ទុក្កដវត្ថុំ វា កប្បិយវត្ថុំ វា, ទុក្កដវត្ថុកប្បិយវត្ថូហិ ច និស្សគ្គិយវត្ថុំ បរិវត្តេន្តស្ស និស្សគ្គិយំ ហោតិ, តំ បុរិមនយានុសារេនេវ សង្ឃមជ្ឈេ និស្សជ្ជិតព្ពំ, និស្សដ្ឋវត្ថុស្មិញ្ច តត្ថ វុត្តនយេនេវ បដិបជ្ជិតព្ពំ។

សាវត្ថិយំ ឆព្ពគ្គិយេ អារព្ភ រូបិយសំវោហារវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, យំ អត្តនោ ធនេន បរិវត្តេតិ, តស្ស វា ធនស្ស វា រូបិយភាវោ ចេវ, បរិវត្តនញ្ចាតិ ឥមានេត្ថ ទ្វេ អង្គានិ។ កិរិយំ, សេសំ អនន្តរសិក្ខាបទេ វុត្តនយមេវាតិ។

រូបិយសំវោហារសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១០. កយវិក្កយសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទសមេ **នានប្បការកន្តិ** ចីវរាទីនំ កប្បិយភណ្ឌានំ វសេន អនេកវិធំ។ **កយវិក្កយន្តិ** កយញ្ចេវ វិក្កយញ្ច។ “ឥមិនា ឥមំ ទេហិ, ឥមំ អាហរ, បរិវត្តេហិ, ចេតាបេហី”តិ ឥមិនា ហិ នយេន បរស្ស កប្បិយភណ្ឌំ គណ្ហន្តោ កយំ សមាបជ្ជតិ, អត្តនោ កប្បិយភណ្ឌំ ទេន្តោ វិក្កយំ សមាបជ្ជតិ។ តស្មា ឋបេត្វា បញ្ច សហធម្មិកេ យំ ឯវំ អត្តនោ កប្បិយភណ្ឌំ ទត្វា មាតុ សន្តកម្បិ កប្បិយភណ្ឌំ គណ្ហាតិ, តំ និស្សគ្គិយំ ហោតិ។ វុត្តលក្ខណវសេន សង្ឃគណបុគ្គលេសុ យស្ស កស្សចិ និស្សជ្ជិតព្ពំ, “ឥមំ ភុញ្ជិត្វា វា គហេត្វា វា ឥទំ នាម អាហរ វា ករោហិ វា”តិ វជនាទិអាហារាបេត្វា វា ធមករណាទិបរិក្ខារំ ភូមិសោធនាទិញ្ច នវកម្មំ ការេត្វា វា សន្តំ វត្ថុ និស្សជ្ជិតព្ពំ, អសន្តេ បាចិត្តិយំ ទេសេតព្ពមេវ។

សាវត្ថិយំ ឧបនន្ទំ អារព្ភ កយវិក្កយវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, “ឥទំ កឹ អគ្ឃតី”តិ ឯវំ អគ្ឃំ បុច្ឆន្តស្ស, យស្ស ហត្ថតោ ភណ្ឌំ គណ្ហិតុកាមោ ហោតិ, តំ ឋបេត្វា អញ្ញំ អន្តមសោ តស្សេវ បុត្តភាតុកម្បិ កប្បិយការកំ កត្វា “ឥមិនា ឥទំ នាម គហេត្វា ទេហី”តិ អាចិក្ខន្តស្ស, “ឥទំ អម្ហាកំ អត្ថិ, អម្ហាកញ្ច ឥមិនា ច ឥមិនា ច អត្ថោ”តិ ឯវំ វត្វា អត្តនោ ធនេន លទ្ធំ គណ្ហន្តស្ស, សហធម្មិកេហិ សទ្ធឹ កយវិក្កយំ ករោន្តស្ស, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ យំ អត្តនោ ធនេន បរិវត្តេតិ, យេន ច បរិវត្តេតិ, តេសំ កប្បិយវត្ថុតា, អសហធម្មិកតា, កយវិក្កយាបជ្ជនញ្ចាតិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សេសំ រូបិយសំវោហារេ វុត្តនយមេវាតិ។

កយវិក្កយសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

ឯឡកលោមវគ្គោ ទុតិយោ។

៣. បត្តវគ្គោ

១. បត្តសិក្ខាបទវណ្ណនា

បត្តវគ្គស្ស បឋមេ **អតិរេកបត្តោតិ** អនធិដ្ឋិតោ ច អវិកប្បិតោ ច, សោ ច ខោ ឧក្កដ្ឋមជ្ឈិមោមកានំ អញ្ញតរោ បមាណយុត្តោវ, តស្ស បមាណំ “អឌ្ឍាឡ្ហកោទនំ គណ្ហាតី”តិអាទិនា (បារា ៦០២) នយេន បាឡិយំ វុត្តំ។ តត្រាយំ វិនិច្ឆយោ – អនុបហតបុរាណសាលិតណ្ឌុលានំ សុកោដ្ដិតបរិសុទ្ធានំ ទ្វេ មគធនាឡិយោ គហេត្វា តេហិ តណ្ឌុលេហិ អនុត្តណ្ឌុលមកិលិន្នមបិណ្ឌិកំ សុវិសទំ កុន្ទមកុឡរាសិសទិសំ អវស្សាវិតោទនំ បចិត្វា និរវសេសំ បត្តេ បក្ខិបិត្វា តស្ស ឱទនស្ស ចតុត្ថភាគប្បមាណោ នាតិឃនោ នាតិតនុកោ ហត្ថហារិយោ សព្ពសម្ភារសង្ខតោ មុគ្គសូបោ បក្ខិបិតព្ពោ, តតោ អាលោបស្ស អនុរូបំ យាវចរិមាលោបប្បហោនកំ មច្ឆមំសាទិព្យញ្ជនំ បក្ខិបិតព្ពំ, សប្បិតេលតក្ករសកញ្ជិយាទីនិ បន គណនូបគានិ ន ហោន្តិ។ តានិ ហិ ឱទនគតិកានេវ, នេវ ហាបេតុំ, ន វឌ្ឍេតុំ សក្កោន្តិ, ឯវមេតំ សព្ពម្បិ បក្ខិត្តំ សចេ បត្តស្ស មុខវដ្ដិយា ហេដ្ឋិមរាជិសមំ តិដ្ឋតិ, សុត្តេន វា ហីរេន វា ឆិន្ទន្តស្ស សុត្តស្ស វា ហីរស្ស វា ហេដ្ឋិមន្តំ ផុសតិ, អយំ **ឧក្កដ្ឋោ** នាម បត្តោ។ សចេ តំ រាជិំ អតិក្កម្ម ថូបីកតំ តិដ្ឋតិ, អយំ **ឧក្កដ្ឋោមកោ** នាម បត្តោ។ សចេ តំ រាជឹ ន សម្បាបុណាតិ, អន្តោគធមេវ ហោតិ, អយំ **ឧក្កដ្ឋុក្កដ្ឋោ** នាម បត្តោ។ ឧក្កដ្ឋតោ ឧបឌ្ឍប្បមាណោ **មជ្ឈិមោ**។ មជ្ឈិមបត្តតោ ឧបឌ្ឍប្បមាណោ

ឱមកោ។ តេសម្បិ វុត្តនយេនេវ ភេទោ វេទិតព្ពោ។ ឥច្ចេតេសុ នវសុ ឧក្កដ្ឋុក្កដ្ឋោ ច ឱមកោមកោ ចាតិ ទ្វេ អបត្តា, សេសា សត្ត បត្តា បមាណយុត្តា នាម, អយមេត្ថសង្ខេបោ, វិត្ថារោ បន សមន្តបាសាទិកាយំ (បារា. អដ្ឋ. ២.៥៩៨ អាទយោ) វុត្តោ, តស្មា ឯវំ បមាណយុត្តំ សមណសារុប្បេន បក្កំ អយោបត្តំ វា មត្តិកាបត្តំ វា លភិត្វា បុរាណបត្តំ បច្ចុទ្ធរិត្វា អន្តោទសាហេ អធិដ្ឋាតព្ពោ។ សចេ បនស្ស មូលតោ កាកណិកមត្តម្បិ ទាតព្ពំ អវសិដ្ឋំ ហោតិ, អធិដ្ឋានុបគោ ន ហោតិ, អប្បច្ចុទ្ធរន្តេន វិកប្បេតព្ពោ។ តត្ថ បច្ចុទ្ធរណាធិដ្ឋានលក្ខណំ ចីវរវគ្គេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពំ, វិកប្បនលក្ខណំ បរតោ វក្ខាម។ សចេ បន កោចិ អបត្តកោ ភិក្ខុ ទស បត្តេ លភិត្វា សព្ពេ អត្តនាវ បរិភុញ្ជិតុកាមោ ហោតិ, ឯកំ បត្តំ អធិដ្ឋាយ បុន ទិវសេ តំ បច្ចុទ្ធរិត្វា អញ្ញោ អធិដ្ឋាតព្ពោ, ឯតេនុបាយេន វស្សសតម្បិ បរិហរិតុំ សក្កា។ យោ បនស្ស បត្តោ មុខវដ្ដិតោ ហេដ្ឋា ទ្វង្គុលមត្តោកាសតោ បដ្ឋាយ យត្ថកត្ថចិ កង្គុសិត្ថនិក្ខមនមត្តេន ឆិទ្ទេន ឆិទ្ទោ ហោតិ, សោ អធិដ្ឋានុបគោ ន ហោតិ។ បុន ឆិទ្ទេ បាកតិកេ កតេ អធិដ្ឋាតព្ពោ, សេសំ អធិដ្ឋានវិជហនំ តិចីវរេ វុត្តនយមេវ។

សាវត្ថិយំ ឆព្ពគ្គិយេ អារព្ភ អតិរេកបត្តធារណវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, អសាធារណបញ្ញត្តិ, សេសវណ្ណនាក្កមោ ចីវរវគ្គស្ស បឋមសិក្ខាបទេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពោតិ។

បត្តសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

២. ឩនបញ្ចពន្ធនសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទុតិយេ ឩនានិ បញ្ច ពន្ធនានិ អស្សាតិ **ឩនបញ្ចពន្ធនោ,** នាស្ស បញ្ច ពន្ធនានិ បូរេន្តីតិ អត្ថោ, តេន ឩនបញ្ចពន្ធនេន, ឥត្ថម្ភូតស្ស លក្ខណេ ករណវចនំ។ តត្ថ យស្មា អពន្ធនស្សាបិ បញ្ច ពន្ធនានិ ន បូរេន្តិ សព្ពសោ នត្ថិតាយ, តេនស្ស បទភាជនេ “ឩនបញ្ចពន្ធនោ នាម បត្តោ អពន្ធនោ វា ឯកពន្ធនោ វា”តិអាទិ (បារា. ៦១៣) វុត្តំ។ “ឩនបញ្ចពន្ធនេនា”តិ ច វុត្តត្តា យស្ស បញ្ចពន្ធនោ បត្តោ ហោតិ បញ្ចពន្ធនោកាសោ វា, តស្ស សោ អបត្តោ, តស្មា អញ្ញំ វិញ្ញាបេតុំ វដ្ដតិ។ យស្មឹ បន បត្តេ មុខវដ្ដិតោ ហេដ្ឋា ភដ្ឋា ទ្វង្គុលប្បមាណា ឯកាបិ រាជិ ហោតិ, តំ តស្សា រាជិយា ហេដ្ឋិមបរិយន្តេ បត្តវេធកេន វិជ្ឈិត្វា បចិត្វា សុត្តរជ្ជុកមកចិរជ្ជុកាទីហិ វា តិបុសុត្តកេន វា ពន្ធិត្វា តំ ពន្ធនំ អាមិសស្ស អលគ្គនត្ថំ តិបុបដ្ដកេន វា កេនចិ ពទ្ធសិលេសាទិនា វា បដិច្ឆាទេតព្ពំ, សោ ច បត្តោ អធិដ្ឋហិត្វា បរិភុញ្ជិតព្ពោ, សុខុមំ វា ឆិទ្ទំ កត្វា ពន្ធិតព្ពោ, ផាណិតំ ឈាបេត្វា បាសាណចុណ្ណេន ពន្ធិតុម្បិ វដ្ដតិ។ យស្ស បន ទ្វេ រាជិយោ វា ឯកាយេវ វា ចតុរង្គុលា, តស្ស ទ្វេ ពន្ធនានិ ទាតព្ពានិ។ យស្ស តិស្សោ វា ឯកាយេវ វា ឆឡង្គុលា, តស្ស តីណិ។ យស្ស ចតស្សោ វា ឯកាយេវ វា អដ្ឋង្គុលា, តស្ស ចត្តារិ។ យស្ស បញ្ច វា ឯកាយេវ វា ទសង្គុលា, សោ ពទ្ធោបិ អពទ្ធោបិ អបត្តោយេវ, អញ្ញោ វិញ្ញាបេតព្ពោ, ឯសតាវ មត្តិកាបត្តេ វិនិច្ឆយោ។

អយោបត្តេ បន សចេបិ បញ្ច វា អតិរេកានិ វា ឆិទ្ទានិ ហោន្តិ, តានិ ចេ អយចុណ្ណេន វា អាណិយា វា លោហមណ្ឌលេន វា ពទ្ធានិ មដ្ឋានិ ហោន្តិ, ស្វេវ បរិភុញ្ជិតព្ពោ, អញ្ញោ ន វិញ្ញាបេតព្ពោ។ អថ បន ឯកម្បិ ឆិទ្ទំ មហន្តំ ហោតិ, លោហមណ្ឌលេន ពទ្ធម្បិ មដ្ឋំ ន ហោតិ, បត្តេ អាមិសំ លគ្គតិ, អកប្បិយោ ហោតិ អយំ បត្តោ, អញ្ញោ វិញ្ញាបេតព្ពោ។ យោ បន ឯវំ បត្តសង្ខេបគតេ វា អយោបត្តេ, ឩនបញ្ចពន្ធនេ វា មត្តិកាបត្តេ សតិ អញ្ញំ វិញ្ញាបេតិ, បយោគេ ទុក្កដំ, បដិលាភេន និស្សគ្គិយោ ហោតិ, និស្សជ្ជិតព្ពោ។ និស្សជ្ជន្តេន សង្ឃមជ្ឈេ ឯវ និស្សជ្ជិតព្ពោ, តេន វុត្តំ “ភិក្ខុបរិសាយ និស្សជ្ជិតព្ពោ”តិ។ **យោ ច តស្សា ភិក្ខុបរិសាយា**តិឯត្ថ តេហិ ភិក្ខូហិ បកតិយា ឯវ អត្តនោ អត្តនោ អធិដ្ឋិតំ បត្តំ គហេត្វា សន្និបតិតព្ពំ, តតោ សម្មតេន បត្តគ្គាហាបកេន បត្តស្ស វិជ្ជមានគុណំ វត្វា “ភន្តេ, ឥមំ គណ្ហថា”តិ ថេរោ វត្តព្ពោ។ សចេ ថេរស្ស សោ បត្តោ ន រុច្ចតិ, អប្បិច្ឆតាយ វា ន គណ្ហាតិ, វដ្ដតិ។ តស្មឹ បន អនុកម្បាយ អគណ្ហន្តស្ស ទុក្កដំ។ សចេ បន គណ្ហាតិ, ថេរស្ស បត្តំ ទុតិយត្ថេរំ គាហាបេត្វា ឯតេនេវ ឧបាយេន យាវ សង្ឃនវកា គាហាបេតព្ពោ, តេន បរិច្ចត្តបត្តោ បន **បត្តបរិយន្តោ** នាម, **សោ តស្ស ភិក្ខុនោ បទាតព្ពោ**។ តេនាបិ សោ យថា វិញ្ញាបេត្វា គហិតបត្តោ, ឯវមេវ សក្កច្ចំ បរិភុញ្ជិតព្ពោ។ សចេ បន តំ ជិគុច្ឆន្តោ អទេសេ វា និក្ខិបតិ, អបរិភោគេន វា បរិភុញ្ជតិ, វិស្សជ្ជេតិ វា, ទុក្កដំ អាបជ្ជតិ។

សក្កេសុ ឆព្ពគ្គិយេ អារព្ភ ពហូ បត្តេ វិញ្ញាបនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ , អពន្ធនេន អពន្ធនំ, ឯកពន្ធនំ, ទុពន្ធនំ, តិពន្ធនំ, ចតុព្ពន្ធនំ, អពន្ធនោកាសំ, ឯកទ្វិតិចតុព្ពន្ធនោកាសំ ចេតាបេតិ, ឯវំ ឯកេកេន បត្តេន ទសធា ទសវិធំ បត្តំ។ ចេតាបនវសេន បន ឯកំ និស្សគ្គិយបាចិត្តិយសតំ ហោតិ។ នដ្ឋបត្តស្ស, ភិន្នបត្តស្ស, អត្តនោ ញាតកប្បវារិតេ, អញ្ញស្ស ច ញាតកប្បវារិតេ, តស្សេវត្ថាយ វិញ្ញាបេន្តស្ស, អត្តនោ ធនេន គណ្ហតោ, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ អធិដ្ឋានុបគបត្តស្ស ឩនបញ្ចពន្ធនតា, អត្តុទ្ទេសិកតា,

អកតវិញ្ញត្តិ , តាយ ច បដិលាភោតិ ឥមានេត្ថ ចត្តារិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ ធោវាបនសិក្ខាបទេ វុត្តនយានេវាតិ។

ឧនបញ្ចពន្ធនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៣. ភេសជ្ជសិក្ខាបទវណ្ណនា

តតិយេ **បដិសាយនីយានី**តិ បដិសាយិតព្ពានិ, បរិភុញ្ជិតព្ពានីតិ អត្ថោ។ ឯតេន សយំ ឧគ្គហេត្វា និក្ខិត្តានំ សត្តាហាតិក្កមេបិ អនាបត្តី ទស្សេតិ, តានិ ហិ បដិសាយិតុំ ន វដ្ដន្តិ។ **ភេសជ្ជានី**តិ ភេសជ្ជកិច្ចំ ករោន្តុ វា, មា វា, ឯវំ លទ្ធវោហារានិ។ **សប្បិ** នាម គវាទីនំ សប្បិ, យេសំ មំសំ កប្បតិ, តេសំ សប្បិ។ តថា **នវនីតំ។ តេលំ** នាម តិលសាសបមធុកឯរណ្ឌករសាទីហិ និព្ពត្តិតំ។ **មធុ** នាម មក្ខិកាមធុមេវ។ **ផាណិតំ** នាម ឧច្ឆុរសំ ឧបាទាយ បន អបក្កា វា អវត្ថុកបក្កា វា សព្ពាបិ ឧច្ឆុវិកតិ "ផាណិត"ន្តិ វេទិតព្ពំ។ **តានិ បដិគ្គហេត្វា**តិ តានិ ភេសជ្ជានិ បដិគ្គហេត្វា, ន តេសំ វត្ថូនិ។ ឯតេន ឋបេត្វា វសាតេលំ យានេត្ថ យាវកាលិកវត្ថុកានិ, តេសំ វត្ថូនិ បដិគ្គហេត្វា កតានិ សប្បិអាទីនិ សត្តាហំ អតិក្កាមយតោបិ អនាបត្តី ទស្សេតិ។ វសាតេលំ បន កាលេ បដិគ្គហិតំ កាលេ និបក្កំ កាលេ សំសដ្ឋំ តេលបរិភោគេន បរិភុញ្ជិតុំ អនុញ្ញាតំ, តស្មា ឋបេត្វា មនុស្សវសំ អញ្ញំ យំកញ្ចិ វសំ បុរេភត្តំ បដិគ្គហេត្វា សាមំ បចិត្វា និព្ពត្តិតតេលម្បិ សត្តាហំ និរាមិសបរិភោគេន វដ្ដតិ។ អនុបសម្បន្នេន បចិត្វា ទិន្នំ បន តទហុបុរេភត្តំ សាមិសម្បិ វដ្ដតិ, អញ្ញេសំ យាវកាលិកវត្ថូនំ វត្ថុំ បចិតុំ ន វដ្ដតិយេវ។ និព្ពត្តិតសប្បិ វា នវនីតំ វា បចិតុំ វដ្ដតិ, តំ បន តទហុបុរេភត្តម្បិ សាមិសំ បរិភុញ្ជិតុំ ន វដ្ដតិ។ បុរេភត្តំ បដិគ្គហិតខីរាទិតោ អនុបសម្បន្នេន បចិត្វា កតសប្បិអាទីនិ បន តទហុបុរេភត្តំ សាមិសានិបិ វដ្ដន្តិ, បច្ឆាភត្តតោ បដ្ឋាយ អនជ្ឈោហរណីយានិ, សត្តាហាតិក្កមេបិ អនាបត្តិ។ **សន្និធិការកំ បរិភុញ្ជិតព្ពានី**តិ សន្និធី កត្វា និទហិត្វា បុរេភត្តំ បដិគ្គហិតានិ តទហុបុរេភត្តំ សាមិសបរិភោគេនាបិ វដ្ដន្តិ, បច្ឆាភត្តតោ បដ្ឋាយ បន តានិ ច, បច្ឆាភត្តំ បដិគ្គហិតានិ ច សត្តាហំ និរាមិសបរិភោគេន បរិភុញ្ជិតព្ពានីតិ អត្ថោ។ "បរិភុញ្ជិតព្ពានី"តិ ច វចនតោ អន្តោសត្តាហេ អព្ភញ្ជនាទីនំ អត្ថាយ អធិដ្ឋហិត្វា ឋបិតេសុ អនាបត្តិ, យាវជីវិកានិ សាសបមធុកឯរណ្ឌកអដ្ឋីនិ តេលករណត្ថំ បដិគ្គហេត្វា តទហេវ កតតេលំ សត្តាហកាលិកំ, ទុតិយទិវសេ កតំ ឆាហំ វដ្ដតិ, តតិយទិវសេ កតំ បញ្ចាហំ, ចតុត្ថបញ្ចមឆដ្ឋសត្តមទិវសេ កតំ តទហេវ វដ្ដតិ។ សចេ យាវ អរុណស្ស ឧគ្គមនា តិដ្ឋតិ, និស្សគ្គិយំ ហោតិ, អដ្ឋមទិវសេ កតំ អនជ្ឈោហរណីយំ, អនិស្សគ្គិយត្តា បន ពាហិរបរិភោគេន វដ្ដតិ។ សចេបិ ន ករោតិ, តេលត្ថាយ បដិគ្គហិតសាសបាទីនំ បន បាឡិយំ អនាគតសប្បិអាទីនញ្ច សត្តាហាតិក្កមេ ទុក្កដំ អាបជ្ជតិ។ សីតុទកេន កតមធុកបុប្ផផាណិតំ បន ផាណិតគតិកមេវ, អម្ពផាណិតាទីនិ យាវកាលិកានិ។ យំ បនេត្ថ សត្តាហកាលិកំ, តំ និស្សដ្ឋំ បដិលភិត្វាបិ អរុអាទីនិ វា មក្ខេតុំ, អជ្ឈោហរិតុំ វា ន វដ្ដតិ។ បទីបេ កាឡវណ្ណេ វា ឧបនេតព្ពំ, អញ្ញស្ស ភិក្ខុនោ កាយិកបរិភោគំ វដ្ដតិ។ យំ បន និរបេក្ខោ បរិច្ចជិត្វា បុន លភតិ, តំ អជ្ឈោហរិតុម្បិ វដ្ដតិ។ វិសុំ ឋបិតសប្បិអាទីសុ, ឯកភាជនេ វា អមិស្សិតេសុ វត្ថុគណនាយ អាបត្តិយោ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលេ ភិក្ខូ អារព្ភ សត្តាហំ អតិក្កមនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, សេសំ ចីវរវគ្គស្ស បឋមសិក្ខាបទេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពន្តិ។

ភេសជ្ជសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៤. វស្សិកសាដិកសិក្ខាបទវណ្ណនា

ចតុត្ថេ **មាសោ សេសោ គិម្ហាន**ន្តិ ចតុន្នំ គិម្ហមាសានំ ឯកោ បច្ឆិមមាសោ សេសោ។ **បរិយេសិតព្ព**ន្តិ គិម្ហានំ បច្ឆិមមាសស្ស បឋមទិវសតោ បដ្ឋាយ យាវ កត្តិកមាសស្ស បច្ឆិមទិវសោ, តាវ "កាលោ វស្សិកសាដិកាយា"តិអាទិនា សតុប្បាទករណេន, សង្ឃស្ស បវារិតដ្ឋានតោ, អត្តនោ ញាតកប្បវារិតដ្ឋានតោ បន "ទេថ មេ វស្សិកសាដិកចីវរ"ន្តិអាទិកាយ វិញ្ញត្តិយាបិ បរិយេសិតព្ពំ។ អញ្ញាតកអប្បវារិតដ្ឋានេ សតុប្បាទំ ករោន្តស្ស វត្តភេទេ ទុក្កដំ, យថា វា តថា វា "ទេថ មេ"តិអាទិវចនេន វិញ្ញាបេន្តស្ស អញ្ញាតកវិញ្ញត្តិសិក្ខាបទេន និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។ **កត្វា និវាសេតព្ព**ន្តិ គិម្ហានំ បច្ឆិមទ្ធមាសស្ស បឋមទិវសតោ បដ្ឋាយ យាវ កត្តិកមាសស្ស បច្ឆិមទិវសោ, តាវ សូចិកម្មនិដ្ឋានេន សកិម្បិ វណ្ណភេទមត្តរជនេន កប្បពិន្ទុករណេន ច កត្វា បរិទហិតព្ពំ។ ឯត្តាវតា គិម្ហានំ បច្ឆិមោ មាសោ បរិយេសនក្ខេត្តំ , បច្ឆិមោ អទ្ធមាសោ ករណនិវាសនក្ខេត្តម្បិ, វស្សានស្ស ចតូសុ មាសេសុ សព្ពម្បិ តំ វដ្ដតីតិ អយមត្ថោ ទស្សិតោ ហោតិ។ យោ ចាយំ គិម្ហានំ បច្ឆិមោ មាសោ អនុញ្ញាតោ, ឯត្ថ កតបរិយេសិតម្បិ វស្សិកសាដិកំ អធិដ្ឋាតុំ ន វដ្ដតិ។ សចេ តស្មឹ មាសេ អតិក្កន្តេ វស្សំ

ឧក្កឌ្ឍិយតិ, បុន មាសបរិហារំ លភតិ, ធោវិត្វា បន និដ្ឋិបិត្វា វស្សូបនាយិកទិវសេ អធិដ្ឋាតព្ពំ។ សចេ សតិសម្មោសេន វា អប្បហោនកភាវេន វា អកតា ហោតិ។ តេ ច ទ្វេ មាសេ វស្សានស្ស ចតុមាសន្តិ ឆ មាសេ បរិហារំ លភតិ។ សចេ បន កត្តិកមាសេ កថិនំ អត្ថរិយតិ, អបរេបិ ចត្តារោ មាសេ លភតិ, ឯវំ ទស មាសា ហោន្តិ។ តតោ បរម្បិ សតិយា បច្ចាសាយ តំ មូលចីវរំ កត្វា ឋបេន្តស្ស ឯកមាសន្តិ ឯវំ ឯកាទស មាសេ បរិហារំ លភតិ, តតោ បរំ ឯកាហម្បិ ន លភតិ។

ឱមេន ចេ មាសោ សេសោ គិម្ហានន្តិ គិម្ហានំ បច្ឆិមមាសស្ស ឱរិមភាគេ យាវ ហេមន្តស្ស បឋមទិវសោ, តាវាតិ អត្ថោ។ **បរិយេសេយ្យាតិ** ឯតេសុ សត្តសុ បិដ្ឋិសមយមាសេសុ អញ្ញាតកអប្បវារិតដ្ឋានតោ សតុប្បាទករណេន បរិយេសន្តស្ស និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ, វិញ្ញាបេន្តស្ស អញ្ញាតកវិញ្ញត្តិសិក្ខាបទេន និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ, ញាតកប្បវារិតេ វិញ្ញាបេន្តស្ស តេន សិក្ខាបទេន អនាបត្តិ, សតុប្បាទំ ករោន្តស្ស ឥមិនា សិក្ខាបទេន អាបត្តិ។ **ឱមេនទ្វមាសោ សេសោ គិម្ហានន្តិ** គិម្ហានស្ស បច្ឆិមទ្វមាសតោ ឱរិមភាគេ ឯកស្មឹ អទ្ធមាសេ។ **កត្វា និវាសេយ្យាតិ** ឯត្ថន្តរេ ធម្មេន ឧប្បន្នម្បិ កត្វា និវាសេន្តស្ស និស្សគ្គិយំ ហោតិ។

សាវត្ថិយំ ឆព្ពគ្គិយេ ភិក្ខូ អារព្ភ វស្សិកសាដិកបរិយេសនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, អសាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, តិកបាចិត្តិយំ, ឩនកមាសទ្វមាសេសុ អតិរេកសញ្ញិនោ វេមតិកស្ស វា ទុក្កដំ, តថា សតិយា វស្សិកសាដិកាយ នគ្គស្ស កាយំ ឱវស្សាបយតោ។ បោក្ខរណិយាទីសុ បន ន្ហាយន្តស្ស វា អច្ឆិន្នចីវរស្ស វា នដ្ឋចីវរស្ស វា "អនិវត្ថំ ចោរា ហរន្តី"តិ ឯវំ អាបទាសុ វា និវាសយតោ ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ ឯត្ថ ច វស្សិកសាដិកាយ អត្តុទ្ទេសិកតា, អសមយេ បរិយេសនតា, តាយ ច បដិលាភោតិ ឥមានិ តាវ បរិយេសនាបត្តិយា តីណិ អង្គានិ។ សចីវរតា, អាបទាភាវោ, វស្សិកសាដិកាយ សកភាវោ, អសមយេ និវាសនន្តិ ឥមានិ និវាសនាបត្តិយា ចត្តារិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ ធោវាបនសិក្ខាបទេ វុត្តនយានេវាតិ។

វស្សិកសាដិកសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៥. ចីវរអច្ឆិន្ទនសិក្ខាបទវណ្ណនា

បញ្ចមេ **សាមំ ចីវរំ ទត្វាតិ** វេយ្យាវច្ចាទីនិ បច្ចាសិសមានោ សយមេវ ទត្វា។ **អច្ឆិន្ទេយ្យាតិ** វេយ្យាវច្ចាទីនិ អករោន្តំ ទិស្វា សកសញ្ញាយ អច្ឆិន្ទន្តស្ស វត្ថុគណនាយ អាបត្តិយោ។ **អច្ឆិន្ទាបេយ្យាតិ**ឯត្ថ បន "អច្ឆិន្ទា"តិ អាណត្តិយា ទុក្កដំ, អច្ឆិន្ទេសុ យត្តកានិ អាណត្តានិ, តេសំ គណនាយ អាបត្តិយោ។

សាវត្ថិយំ ឧបនន្ទំ អារព្ភ ចីវរអច្ឆិន្ទនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, សាណត្តិកំ, តិកបាចិត្តិយំ។ អនុបសម្បន្នេ ឧបសម្បន្នសញ្ញិនោ, វេមតិកស្ស, អនុបសម្បន្នសញ្ញិនោ វា, ឧបសម្បន្នស្សាបិ វិកប្បនុបគបច្ឆិមចីវរំ ឋបេត្វា អញ្ញំ បរិក្ខារំ, អនុបសម្បន្នស្ស ច យំកិញ្ចិ អច្ឆិន្ទតោ វា ទុក្កដំ។ តេន តុដ្ឋេន វា កុបិតេន វា ទិន្នំ បន តស្ស វិស្សាសំ វា គណ្ហន្តស្ស ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ វិកប្បនុបគបច្ឆិមចីវរតា, សាមំ ទិន្នតា, សកសញ្ញិតា, ឧបសម្បន្នតា, កោធវសេន អច្ឆិន្ទនំ វា អច្ឆិន្ទាបនំ វាតិ ឥមានេត្ថ បញ្ច អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ អទិន្នាទានសទិសានិ អញ្ញត្រ វេទនាយ។ វេទនា បន ឥធ ទុក្ខវេទនាយេវាតិ។

ចីវរអច្ឆិន្ទនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៦. សុត្តវិញ្ញត្តិសិក្ខាបទវណ្ណនា

ឆដ្ឋេ **សុត្តន្តិ** ឆព្ពិធំ ខោមសុត្តាទី វា តេសំ អនុលោមំ វា។ **វិញ្ញាបេត្វាតិ** ចីវរត្ថាយ យាចិត្វា។ **វាយាបេយ្យាតិ** "ចីវរំ មេ, អាវុសោ, វាយថា"តិ អកប្បិយាយ វិញ្ញត្តិយា វាយាបេយ្យ។ **និស្សគ្គិយន្តិ** ឯវំ វាយាបេន្តស្ស យោ តន្តវាយោ ចីវរវាយនត្ថំ តុរិវេមសជ្ជនាទិកេ បយោគេ ករោតិ, តស្ស សព្ពប្បយោគេសុ ទុក្កដំ, បដិលាភេន និស្សគ្គិយំ ហោតិ។

រាជគហេ ឆព្ពគ្គិយេ ភិក្ខូ អារព្ភ ចីវរវាយាបនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, វិញ្ញាបិតសុត្តំ វិញ្ញាបិតតន្តវាយេន វាយាបេន្តស្ស ទីឃតោ វិទត្ថិមត្តេ តិរិយញ្ច ហត្ថមត្តេ វីតេ និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ។ ឥតិ យាវ ចីវរំ វឌ្ឍតិ, តាវ ឥមិនា បមាណេន អាបត្តិយោ វឌ្ឍន្តិ។ តេនេវ បន អវិញ្ញត្តិយា លទ្ធសុត្តំ វាយាបេន្តស្ស យថា បុព្ពេ និស្សគ្គិយំ , ឯវំ ឥធ ទុក្កដំ។ តេនេវ វិញ្ញត្តញ្ច អវិញ្ញត្តញ្ច វាយាបេន្តស្ស សចេ វុត្តប្បមាណេន កេទារពទ្ធំ វិយ ចីវរំ ហោតិ, អកប្បិយសុត្តមយេ បរិច្ឆេទេ បាចិត្តិយំ, ឥតរស្មឹ តថេវ ទុក្កដំ។ តតោ ចេ ឩនតរា បរិច្ឆេទា, សព្ព

បរិច្ឆេទេសុ ទុក្កដានេវ។ អថ ឯកន្តរិកេន វា សុត្តេន ទីឃតោ វា កប្បិយំ តិរិយំ អកប្បិយំ កត្វា វីតំ ហោតិ, បុព្ពេ វុត្តប្បមាណគណនាយ ទុក្កដានិ។ ឯតេនេវ ឧបាយេន កប្បិយតន្តវាយេន អកប្បិយសុត្តេ, កប្បិយាកប្បិយេហិ តន្តវាយេហិ សុត្តេបិ កប្បិយេ អកប្បិយេ កប្បិយាកប្បិយេ ច អាបត្តិភេទោ វេទិតព្ពោ។ តិកបាចិត្តិយំ, អវាយាបិតេ វាយាបិតសញ្ញិនោ វេមតិកស្ស វា ទុក្កដំ។ ចីវរសិព្ពនអាយោគកាយពន្ធនអំសពទ្ធកបត្តត្ថវិកបរិស្សាវនានំ អត្ថាយ សុត្តំ វិញ្ញាបេន្តស្ស, ញាតកប្បវារិតេហិ កប្បិយសុត្តំ វាយាបេន្តស្ស, អញ្ញស្សត្ថាយ, អត្តនោ ធនេន, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ, ចីវរត្ថាយ វិញ្ញាបិតសុត្តំ, អត្តុទ្ទេសិកតា, អកប្បិយតន្តវាយេន អកប្បិយវិញ្ញត្តិយា វាយាបនន្តិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ ធោវាបនសិក្ខាបទេ វុត្តនយានេវាតិ។

សុត្តវិញ្ញត្តិសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៧. មហាបេសការសិក្ខាបទវណ្ណនា

សត្តមេ **តត្រ ចេ សោ ភិក្ខូ**តិ យត្រ គាមេ វា និគមេ វា តន្តវាយា, តត្រ។ **បុព្ពេ អប្បវារិតោ**តិ ចីវរសាមិកេហិ អប្បវារិតោ ហុត្វា ។ **វិកប្បំ អាបជ្ជេយ្យា**តិ វិសិដ្ឋកប្បំ អធិកវិធានំ អាបជ្ជេយ្យ។ ឥទានិ យេនាការេន វិកប្បំ អាបន្នោ ហោតិ, តំ ទស្សេតុំ **ឥទំ ខោ, អាវុសោ**តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ **អាយត**ន្តិ ទីឃំ។ **វិត្ថត**ន្តិ បុថុលំ។ **អប្បិត**ន្តិ ឃនំ។ **សុវីត**ន្តិ សុដ្ឋុ វីតំ, សព្ពដ្ឋានេសុ សមំ កត្វា វីតំ។ **សុប្បវាយិត**ន្តិ សុដ្ឋុ បវាយិតំ, សព្ពដ្ឋានេសុ សមំ កត្វា តន្តេ បសារិតំ។ **សុវិលេខិត**ន្តិ លេខនិយា សុដ្ឋុ វិលេខិតំ។ **សុវិតច្ឆិត**ន្តិ កោច្ឆេន សុដ្ឋុ វិតច្ឆិតំ, សុដ្ឋុ និទ្ធោតន្តិ អត្ថោ។ **បិណ្ឌបាតមត្តម្បី**តិ ឯត្ថ ច ន ភិក្ខុនោ បិណ្ឌបាតទានមត្តេន តំ និស្សគ្គិយំ ហោតិ, សចេ បន តេ តស្ស វចនេន ចីវរសាមិកានំ ហត្ថតោ សុត្តំ គហេត្វា ឰសកម្បិ អាយតំ វា វិត្ថតំ វា អប្បិតំ វា ករោន្តិ, អថ តេសំ បយោគេ ភិក្ខុនោ ទុក្កដំ, បដិលាភេន និស្សគ្គិយំ ហោតិ។

សាវត្ថិយំ ឧបនន្ទំ អារព្ភ ចីវរេ វិកប្បំ អាបជ្ជនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, តិកបាចិត្តិយំ, ញាតកេ អញ្ញាតកសញ្ញិនោ វេមតិកស្ស វា ទុក្កដំ។ ញាតកប្បវារិតានំ តន្តវាយេហិ, អញ្ញស្ស វា អត្ថាយ, អត្តនោ វា ធនេន, មហគ្ឃំ វាយាបេតុកាមំ អប្បគ្ឃំ វាយាបេន្តស្ស, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ អញ្ញាតកអប្បវារិតានំ តន្តវាយេ ឧបសង្កមិត្វា វិកប្បមាបជ្ជនតា, ចីវរស្ស អត្តុទ្ទេសិកតា, តស្ស វចនេន សុត្តវឌ្ឍនំ, ចីវរប្បដិលាភោតិ ឥមានេត្ថ ចត្តារិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ ធោវាបនសិក្ខាបទេ វុត្តនយានេវាតិ។

មហាបេសការសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៨. អច្ចេកចីវរសិក្ខាបទវណ្ណនា

អដ្ឋមេ **ទសាហានាគត**ន្តិ ទស អហានិ ទសាហំ, តេន ទសាហេន អនាគតា ទសាហានាគតា, ទសាហេន អសម្បត្តាតិ អត្ថោ, តំ ទសាហានាគតំ, អច្ចន្តសំយោគវសេន ភុម្មត្ថេ ឧបយោគវចនំ។ **កត្តិកតេមាសិកបុណ្ណម**ន្តិ បឋមកត្តិកបុណ្ណមំ, ឥធាបិ បឋមបទស្ស អនុបយោគតា បុរិមនយេនេវ ភុម្មត្ថេ ឧបយោគវចនំ។ ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – យតោ បដ្ឋាយ បឋមប្បវារណា “ទសាហានាគតា”តិ វុច្ចតិ, សចេបិ តានិ ទិវសានិ អច្ចន្តមេវ ភិក្ខុនោ អច្ចេកចីវរំ ឧប្បជ្ជេយ្យ, “អច្ចេកំ ឥទ”ន្តិ ជានមានេន ភិក្ខុនា សព្ពម្បិ បដិគ្គហេតព្ពន្តិ។ តេន បវារណាមាសស្ស ជុណ្ហបក្ខបញ្ចមិតោ បដ្ឋាយ ឧប្បន្នស្ស ចីវរស្ស និធានកាលោ ទស្សិតោ ហោតិ។ កាមញ្ចេស “ទសាហបរមំ អតិរេកចីវរំ ធារេតព្ព”ន្តិឥមិនាវ សិទ្ធោ, អដ្ឋុប្បត្តិវសេន បន អបុព្ពំ វិយ អត្ថំ ទស្សេត្វា សិក្ខាបទំ ឋបិតំ។ **អច្ចេកចីវរ**ន្តិ គមិកគិលានគព្ភិនិអភិនវុប្បន្នសទ្ធានំ បុគ្គលានំ អញ្ញតរេន “វស្សាវាសិកំ ទស្សាមី”តិ ឯវំ អារោចេត្វា ទិន្នំ។ សចេ តំ បុរេ បវារណាយ វិភជិតំ, យេន គហិតំ, តេន វស្សច្ឆេទោ ន កាតព្ពោ, ករោតិ ចេ, តំ ចីវរំ សង្ឃិកំ ហោតិ។ **យាវ ចីវរកាលសមយ**ន្តិ អនត្ថតេ កឋិនេ យាវ វស្សានស្ស បច្ឆិមោ មាសោ, អត្ថតេ កឋិនេ យាវ បញ្ច មាសា, តាវ និក្ខិបិតព្ពំ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលេ ភិក្ខូ អារព្ភ អច្ចេកចីវរស្ស ចីវរកាលសមយំ អតិក្កមនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, សេសមេត្ថ ចីវរវគ្គស្ស បឋមសិក្ខាបទេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពន្តិ។

អច្ចេកចីវរសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៩. សាសង្កសិក្ខាបទវណ្ណនា

នវមេ **ឧបវស្សំ ខោ បនា**តិ ឯត្ថ **ឧបវស្ស**ន្តិ ឧបវស្ស, ឧបវសិត្វាតិ វុត្តំ ហោតិ, ឧបសម្បជ្ជន្តិអាទីសុ (វិភ. ៥៧០) វិយ ហេត្ថ អនុនាសិកោ ទដ្ឋព្ពោ, វស្សំ ឧបគន្ត្វា វសិត្វា ចាតិ អត្ថោ។ ឥមស្ស ច បទស្ស “តថារូបេសុ ភិក្ខុ សេនាសនេសុ វិហរន្តោ”តិឥមិនា សម្ពន្ធោ, ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – វស្សំ ឧបគន្ត្វា វសិត្វា ច តតោ បរំ បច្ឆិមកត្តិកបុណ្ណមបរិយោសានកាលំ យានិ ខោ បន តានិ អារញ្ញកានិ...បេ.... អន្តរឃរេ និក្ខិបេយ្យាតិ។ តត្ថ **អារញ្ញកានី**តិ សព្ពបច្ឆិមានិ អារោបិតេន អាចរិយធនុនា គាមស្ស ឥន្ទខីលតោ បដ្ឋាយ បញ្ចធនុសតប្បមាណេ បទេសេ កតសេនាសនានិ។ សចេ បន អបរិក្ខិត្តោ គាមោ ហោតិ, បរិក្ខេបារហដ្ឋានតោ បដ្ឋាយ មិនេតព្ពំ។ សចេ វិហារស្ស បរិក្ខេបោ វា អបរិក្ខិត្តស្ស យំ គាមតោ សព្ពបឋមំ សេនាសនំ វា ចេតិយំ វា ពោធិ វា ធុវសន្និបាតដ្ឋានំ វា យាវ , តំ តាវ បកតិមគ្គេន មិនេតព្ពំ, អញ្ញំ មគ្គំ កាតុំ, អមគ្គេន វា មិនេតុំ ន វដ្ដតិ។ **សាសង្កសម្មតានី**តិ ចោរាទីនំ និវិដ្ឋោកាសាទិទស្សនេន “សាសង្កានី”តិ សម្មតានិ, ឯវំ សញ្ញាតានីតិ អត្ថោ។ សហ បដិភយេន **សប្បដិភយានិ**, ចោរេហិ មនុស្សានំ ហតវិលុត្តាកោដិតភាវទស្សនតោ សន្និហិតពលវភយានីតិ អត្ថោ។

អន្តរឃរេ និក្ខិបេយ្យាតិ អារញ្ញកស្ស សេនាសនស្ស សមន្តា សព្ពទិសាភាគេសុ អត្តនា អភិរុចិតេ គោចរគាមេ និក្ខិបេយ្យ។ តញ្ច ខោ សតិយា អង្គសម្បត្តិយា, តត្រាយំ អង្គសម្បត្តិ – បុរិមិកាយ ឧបគន្ត្វា មហាបវារណាយ បវារិតោ ហោតិ, ឥទមេកំ អង្គំ។ កត្តិកមាសោយេវ ហោតិ, ឥទំ ទុតិយំ អង្គំ។ បញ្ចធនុសតិកបច្ឆិមប្បមាណយុត្តំ សេនាសនំ ហោតិ, ឥទំ តតិយំ អង្គំ។ ឩនប្បមាណេ វា គាវុតតោ អតិរេកប្បមាណេ វា ន លព្ភតិ, យត្រ ហិ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា ភុត្តវេលាយមេវ បុន វិហារំ សក្កា អាគន្តុំ, តទេវ ឥធាធិប្បេតំ។ សាសង្កសប្បដិភយមេវ ហោតិ, ឥទំ ចតុត្ថំ អង្គំ ហោតីតិ។ **កោចិទេវ បច្ចយោ**តិ កិញ្ចិទេវ ការណំ។ **តេន ចីវរេនា**តិ តេន អន្តរឃរេ និក្ខិត្តចីវរេន។ **វិប្បវាសាយា**តិ វិយោគវាសាយ។ **តតោ ចេ ឧត្តរិ វិប្បវសេយ្យា**តិ ឆារត្តតោ ឧត្តរិ តស្មឹ សេនាសនេ សត្តមំ អរុណំ ឧដ្ឋាបេយ្យាតិ អត្ថោ, តថា អសក្កោន្តេន បន គាមសីមំ ឱក្កមិត្វា សភាយំ វា យត្ថ កត្ថចិ វា វសិត្វា ចីវរប្បវត្តឹ ញត្វា បក្កមិតុំ វដ្ដតិ។ **អញ្ញត្រ ភិក្ខុសម្មុតិយា**តិ យំ សង្ឃោ គិលានស្ស ភិក្ខុនោ ចីវរេន វិប្បវាសសម្មុតឹ ទេតិ, តំ ឋបេត្វា អលទ្ធសម្មុតិកស្ស អតិរេកឆារត្តំ វិប្បវសតោ និស្សគ្គិយំ ហោតិ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលេ ភិក្ខូ អារព្ភ ចីវរវិប្បវាសវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, សេសមេត្ថ ចីវរវគ្គស្ស ទុតិយសិក្ខាបទេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពន្តិ។

សាសង្កសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១០. បរិណតសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទសមេ **សង្ឃិក**ន្តិ សង្ឃស្ស សន្តកំ។ សោ ហិ សង្ឃស្ស បរិណតត្តា ហត្ថេ អនារុឡ្ហោបិ ឯកេន បរិយាយេន សង្ឃសន្តកោ ហោតិ។ **លាភ**ន្តិ លភិតព្ពំ ចីវរាទិវត្ថុំ។ **បរិណត**ន្តិ “ទស្សាម ករិស្សាមា”តិ វចីភេទេន វា ហត្ថមុទ្ទាយ វា សង្ឃស្ស និន្នំ ហុត្វា ឋិតំ។ **អត្តនោ បរិណាមេយ្យា**តិ “ឥទំ មយ្ហំ ទេថា”តិអាទីនិ វទន្តោ អត្តនិន្នំ ករេយ្យ។ សចេ បន សង្ឃស្ស ទិន្នំ ហោតិ, តំ គហេតុំ ន វដ្ដតិ, សង្ឃស្សេវ ទាតព្ពំ។ បរិណតំ បន សហធម្មិកានំ វា គិហីនំ វា អន្តមសោ មាតុសន្តកម្បិ អត្តនោ បរិណាមេន្តស្ស បយោគេ ទុក្កដំ, បដិលាភេន និស្សគ្គិយំ ហោតិ។

សាវត្ថិយំ ឆព្ពគ្គិយេ ភិក្ខូ អារព្ភ បរិណាមនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, បរិណតេ វេមតិកស្ស, អបរិណតេ បរិណតសញ្ញិនោ ចេវ វេមតិកស្ស ច, សង្ឃចេតិយបុគ្គលេសុ យស្ស កស្សចិ បរិណតំ អញ្ញសង្ឃាទីនំ បរិណាមេន្តស្ស ច ទុក្កដំ។ អបរិណតសញ្ញិនោ, “កត្ថ ទេមា”តិ បុច្ឆិតេ “យត្ថ តុម្ហាកំ ចិត្តំ បសីទតិ, តត្ថ ទេថ, តុម្ហាកំ ទេយ្យធម្មោ បរិភោគំ វា លភេយ្យា”តិអាទីនិ វទន្តស្ស, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ សង្ឃេ បរិណតភាវោ, តំ ញត្វា អត្តនោ បរិណាមនំ, បដិលាភោតិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ អទិន្នាទានសទិសានីតិ។

បរិណតសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

បត្តវគ្គោ តតិយោ។

ឥតិ កង្ខាវិតរណិយា បាតិមោក្ខវណ្ណនាយ

និស្សគ្គិយបាចិត្តិយវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

បាចិត្តិយកណ្ឌោ

១. មុសាវាទវគ្គោ

១. មុសាវាទសិក្ខាបទវណ្ណនា

បាចិត្តិយេសុ មុសាវាទវគ្គស្ស បឋមេ **សម្បជានមុសាវាទេ**តិ បុព្ពេបិ ជានិត្វា វចនក្ខណេបិ ជានន្តស្សេវ មុសាវាទភណនេ។ ភណនញ្ច នាម ឥធ អភូតស្ស វា ភូតតំ, ភូតស្ស វា អភូតតំ កត្វា កាយេន វា វាចាយ វា វិញ្ញាបនប្បយោគោ, និមិត្តត្ថេ ចេតំ ភុម្មវចនំ។ តស្មា យោ សម្បជានមុសាវាទំ វទតិ, តស្ស តំនិមិត្តំ តំហេតុ តប្បច្ចយា បាចិត្តិយំ ហោតីតិ ឯវមេត្ថ អញ្ញេសុ ច ឦទិសេសុ អត្ថោ វេទិតព្ពោ។

សាវត្ថិយំ ហត្ថកំ សក្យបុត្តំ អារព្ភ អវជានិត្វា បដិជាននាទិវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, ឧត្តរិមនុស្សធម្មារោចនត្ថំ មុសា ភណន្តស្ស បារាជិកំ, អមូលកេន បារាជិកេន អនុទ្ធំសនត្ថំ សង្ឃាទិសេសោ, សង្ឃាទិសេសេន អនុទ្ធំសនត្ថំ បាចិត្តិយំ, អាចារវិបត្តិយា អនុទ្ធំសនត្ថំ ទុក្កដំ, “យោ តេ វិហារេ វសី”តិអាទិនា (បារា. ២២០) បរិយាយេន ឧត្តរិមនុស្សធម្មារោចនត្ថំ បដិវិជានន្តស្ស មុសា ភណិតេ ថុល្លច្ចយំ, អប្បដិវិជានន្តស្ស ទុក្កដំ, កេវលំ មុសា ភណន្តស្ស ឥធ បាចិត្តិយំ។ អនុបធារេត្វា សហសា ភណន្តស្ស, “អញ្ញំ ភណិស្សាមី”តិ អញ្ញំ ភណន្តស្ស, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ វិសំវាទនបុរេក្ខារតា, វិសំវាទនចិត្តេន យមត្ថំ វត្តុកាមោ, តស្ស បុគ្គលស្ស វិញ្ញាបនបយោគោ ចាតិ ឥមានេត្ថ ទ្វេ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ អទិន្នាទានសទិសានីតិ។

មុសាវាទសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

២. ឱមសវាទសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទុតិយេ **ឱមសវាទេ**តិ ឱវិជ្ឈនវចនេ, ជាតិនាមគោត្តកម្មសិប្បអាពាធលិង្គកិលេសអាបត្តិអក្កោសេសុ ភូតេន វា អភូតេន វា យេន កេនចិ បារាជិកំ អាបន្នំ វា អនាបន្នំ វា យំកិញ្ចិ ភិក្ខុំ ឃាយ កាយចិ វាចាយ វា ហត្ថមុទ្ទាយ វា អនញ្ញាបទេសេន អក្កោសនវចនេ បាចិត្តិយន្តិ អត្ថោ។

សាវត្ថិយំ ឆព្ពគ្គិយេ ភិក្ខូ អារព្ភ ឱមសនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, តេហិយេវ ទសហិ អក្កោសវត្ថូហិ “សន្តិ ឥធេកច្ចេ ចណ្ឌាលា”តិអាទិនា (បាចិ. ២៦) នយេន អញ្ញាបទេសំ កត្វា អក្កោសន្តស្ស, “ចោរោសិ គណ្ឋិភេទកោសី”តិអាទីហិ បាឡិមុត្តកបទេហិ អក្កោសន្តស្ស, យថា តថា វា អនុបសម្បន្នំ អក្កោសន្តស្ស ច ទុក្កដំ។ ឥធ ភិក្ខុនីបិ អនុបសម្បន្នសង្ខ្យំ គច្ឆតិ។ អនក្កោសិតុកាមស្ស កេវលំ ទវកម្យតាយ វទតោ សព្ពត្ថ ទុព្ភាសិតំ។ អត្ថធម្មអនុសាសនិបុរេក្ខារានំ, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ យំ អក្កោសតិ, តស្ស ឧបសម្បន្នតា, អនញ្ញាបទេសេន ជាតិអាទីហិ អក្កោសនំ, “មំ អក្កោសតី”តិ ជាននា, អត្ថបុរេក្ខារតាទីនំ អភាវោតិ ឥមានេត្ថ ចត្តារិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ អទិន្នាទានសទិសានិ, វេទនា បន ឥធ ទុក្ខាតិ។

ឱមសវាទសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៣. បេសុញ្ញសិក្ខាបទវណ្ណនា

តតិយេ **ភិក្ខុបេសុញ្ញេ**តិ ភិក្ខុស្ស បេសុញ្ញេ, ជាតិអាទីហិ អក្កោសវត្ថូហិ ភិក្ខុ អក្កោសន្តស្ស ភិក្ខុនោ សុត្វា វចនំ ភិក្ខុនោ បិយកម្យតាយ វា ភេទាធិប្បាយេន វា យោ អក្កុទ្ធោ, តស្ស ភិក្ខុស្ស កាយេន វា វាចាយ វា ឧបសំហរេ តស្មឹ បេសុញ្ញករណវចនេ បាចិត្តិយន្តិ អត្ថោ។

សាវត្ថិយំ ឆព្ពគ្គិយេ ភិក្ខូ អារព្ភ បេសុញ្ញឧបសំហរណវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, វុត្តនយេនេវ អញ្ញាបទេសេន អក្កោសន្តស្ស វចនូបសំហារេ វា បាឡិមុត្តកអក្កោសូបសំហារេ វា អនុបសម្បន្នស្ស ច ឧបសំហារេ ទុក្កដំ។ ឥធាបិ ភិក្ខុនី អនុបសម្បន្នដ្ឋានេ ឋិតា។ ន បិយកម្យតាយ, ន ភេទាធិប្បាយេន កេវលំ បាបគរហិតាយ វទន្តស្ស, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ ជាតិអាទីហិ អនញ្ញាបទេសេន អក្កោសន្តស្ស ភិក្ខុនោ សុត្វា វចនំ ភិក្ខុស្ស ឧបសំហរណំ, បិយកម្យតាភេទាធិប្បាយេសុ អញ្ញតរតា , តស្ស វិជាននាតិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ អទិន្នាទានសទិសានេវាតិ។

បេសុញ្ញសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៤. បទសោធម្មសិក្ខាបទវណ្ណនា

ចតុត្ថេ **បទសោ ធម្មំ វាចេយ្យា**តិ សង្គីតិត្តយំ អនារុឡ្ហម្បិ រាជោវាទតិក្ខិន្ទ្រិយចតុបរិវត្តននន្ទោបនន្ទកុលុម្បសុត្តមគ្គកថាទិធម្មញ្ច សង្គីតិត្តយមារុឡ្ហំ តិបិដកធម្មញ្ច បទំ បទំ វាចេយ្យ, បទានុបទអន្វក្ខរអនុព្យញ្ជនេសុ ឯកេកំ កោដ្ឋាសន្តិ អត្ថោ។ **បាចិត្តិយ**ន្តិ ឯតេសុ បទាទីសុ ភិក្ខុញ្ច ភិក្ខុនិញ្ច ឋបេត្វា យំកញ្ចិ កោដ្ឋាសំ អវសេសបុគ្គលេហិ សទ្ធិំ ឯកតោ ភណន្តស្ស បទាទិគណនាយ បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ឆព្ពគ្គិយេ ភិក្ខូ អារព្ភ បទសោ ធម្មវាចនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, តិកបាចិត្តិយំ។ ឧបសម្បន្នេ អនុបសម្បន្នសញ្ញិនោ វេមតិកស្ស វា ទុក្កដំ។ អនុបសម្បន្នេន សទ្ធិំ ឯកតោ ឧទ្ទេសគ្គហណេ, សជ្ឈាយករណេ, តស្ស សន្តិកេ ឧទ្ទេសគ្គហណេ, យេភុយ្យេន បគុណគន្ថំ ភណន្តស្ស, ឱសារេន្តស្ស ច ខលិតដ្ឋានេ “ឯវំ ភណាហី”តិ វចនេ ច ឯកតោ ភណន្តស្សាបិ, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ អនុបសម្បន្នតា, វុត្តលក្ខណំ ធម្មំ បទសោ វាចនតា, ឯកតោ ឱសាបនញ្ចាតិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ បទសោធម្មសមុដ្ឋានំ, កិរិយំ, នោសញ្ញាវិមោក្ខំ, អចិត្តកំ, បណ្ណត្តិវជ្ជំ, វចីកម្មំ, តិចិត្តំ, តិវេទនន្តិ។

បទសោធម្មសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៥. បឋមសហសេយ្យសិក្ខាបទវណ្ណនា

បញ្ចមេ **អនុបសម្បន្នេនា**តិ ភិក្ខុំ ឋបេត្វា អន្តមសោ បារាជិកវត្ថុភូតេន តិរច្ឆានគតេនាបិ។ **ឧត្តរិទិរត្តតិរត្ត**ន្តិ ទ្វិន្នំ វា តិណ្ណំ វា រត្តីនំ ឧបរិ។ **សហសេយ្យ**ន្តិ សព្ពច្ឆន្នបរិច្ឆន្នេ យេភុយ្យេន ឆន្នបរិច្ឆន្នេ វា សេនាសនេ បុព្ពាបរិយេន វា ឯកក្ខណេន វា ឯកតោ និបជ្ជនំ។ **កប្បេយ្យា**តិ វិទហេយ្យ សម្បាទេយ្យ។ តត្ថ ឆទនំ អនាហច្ច ទិយឌ្ឍហត្ថុព្ពេធេន បាការាទិនា បរិច្ឆិន្នម្បិ សព្ពបរិច្ឆន្នមិច្ចេវ វេទិតព្ពំ, តស្មា ឥមិនា លក្ខណេន សមន្នាគតោ សចេបិ សត្តភូមិកោ បាសាទោ ឯកូបចារោ ហោតិ, សតគព្ភំ វា ចតុសាលំ, យោ តត្ថ វា អញ្ញត្ថ វា តាទិសេ តេន វា អញ្ញេន វា អនុបសម្បន្នេន សហ តិស្សោ រត្តិយោ សយិត្វា ចតុត្ថទិវសេ អត្ថង្គតេ សូរិយេ អនុបសម្បន្នេ និបន្នេ គព្ភទ្វារំ បិធាយ វា អបិធាយ វា និបជ្ជតិ, បឋមនិបន្នោ វា តស្មិំ និបជ្ជន្តេ ន វុដ្ឋាតិ, តស្ស ឧភិន្នំ ឧដ្ឋហិត្វា និបជ្ជនប្បយោគគណនាយ អនុបសម្បន្នគណនាយ ច បាចិត្តិយំ។ អយមេត្ថ សង្ខេបោ, វិត្ថារោ បន សមន្តបាសាទិកាយំ (បាចិ. អដ្ឋ. ៥១) សព្ពប្បការតោ វុត្តោ។

អាឡវិយំ សម្ពហុលេ ភិក្ខូ អារព្ភ អនុបសម្បន្នេន សហសេយ្យវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, “ឧត្តរិទិរត្តតិរត្ត”ន្តិ អយមេត្ថ អនុបញ្ញត្តិ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, តិកបាចិត្តិយំ, ឧបសម្បន្នេ អនុបសម្បន្នសញ្ញិនោ វេមតិកស្ស វា ឧបឌ្ឍច្ឆន្នបរិច្ឆន្នាទីសុ ច ទុក្កដំ។ ឩនកទិរត្តតិរត្តំ វសន្តស្ស, តតិយាយ រត្តិយា បុរារុណា និក្ខមិត្វា បុន វសន្តស្ស, សព្ពច្ឆន្នសព្ពាបរិច្ឆន្នាទីសុ វសន្តស្ស, ឥតរស្មិំ និសិន្នេ និបជ្ជន្តស្ស, និបន្នេ វា និសីទន្តស្ស, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ បាចិត្តិយវត្ថុកសេនាសនំ, តត្ថ អនុបសម្បន្នេន សហ និបជ្ជនំ, ចតុត្ថទិវសេ សូរិយត្ថង្គមនន្តិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ ឯឡកលោមសទិសានេវាតិ។

បឋមសហសេយ្យសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៦. ទុតិយសហសេយ្យសិក្ខាបទវណ្ណនា

ឆដ្ឋេ **មាតុគាមេនា**តិ អន្តមសោ តទហុជាតាយបិ មនុស្សិត្ថិយា។ ទិស្សមានរូបា បន យក្ខិបេតិយោ បណ្ឌកោ មេថុនវត្ថុភូតា ច តិរច្ឆានិត្ថិយោ ឥធ ទុក្កដវត្ថុកា ហោន្តិ។

សាវត្ថិយំ អាយស្មន្តំ អនុរុទ្ធត្ថេរំ អារព្ភ មាតុគាមេន សហសេយ្យវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, សេសំ អនន្តរសិក្ខាបទេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពំ អញ្ញត្រ រត្តិបរិច្ឆេទា, តត្រ ហិ ចតុត្ថទិវសេ អាបត្តិ, ឥធ បន បឋមទិវសេបីតិ។

ទុតិយសហសេយ្យសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៧. ធម្មទេសនាសិក្ខាបទវណ្ណនា

សត្តមេ **ឧត្តរិឆប្បញ្ចវាចាហី**តិឯត្ត ឯកោ គាថាបាទោ ឯកា វាចាតិ ឯវំ សព្ពត្ថ វាចាបមាណំ វេទិតព្ពំ។ **ធម្មំ ទេសេយ្យា**តិ បទសោធម្មសិក្ខាបទេ វុត្តលក្ខណំ ធម្មំ វា អដ្ឋកថាធម្មំ វា ភាសេយ្យ។ **អញ្ញត្រ វិញ្ញុនា បុរិសវិគ្គហេនា**តិ វិនា វិញ្ញុនា បុរិសេន។ មនុស្សវិគ្គហំ គហេត្វា ឋិតេន បន យក្ខេន វា បេតេន វា តិរច្ឆានេន វា សទ្ធឹ ឋិតាយបិ ធម្មំ ទេសេតុំ ន វដ្ដតិ។ **បាចិត្តិយ**ន្តិ ទុតិយាទិយតេ វុត្តលក្ខណេន មនុស្សេន វិនា វិញ្ញុមនុស្សិត្ថិយា ឆន្នំ វាចានំ ឧបរិ បទាទិវសេន ធម្មំ ទេសេន្តស្ស បទាទិគណនាយ, ពហូនំ ទេសយតោ មាតុគាមគណនាយ ច បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ឧទាយិត្ថេរំ អារព្ភ មាតុគាមស្ស ធម្មទេសនាវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, “អញ្ញត្រ វិញ្ញុនា”តិ អយមេត្ថ អនុបញ្ញត្តិ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, តិកបាចិត្តិយំ, អមាតុគាមេ មាតុគាមសញ្ញិនោ វេមតិកស្ស វា យក្ខិបេតិបណ្ឌកមនុស្សវិគ្គហតិរច្ឆានិត្ថីនំ ទេសេន្តស្ស ច ទុក្កដំ។ ឆហិ វាចាហិ, តតោ វា ឱរំ ទេសេន្តស្ស, វុត្តលក្ខណេ វា បុរិសេ សតិ, សយំ វា ឧដ្ឋាយ, បុន និសីទិត្វា មាតុគាមស្ស វា ឧដ្ឋហិត្វា បុន និសិន្នស្ស, អញ្ញស្ស វា មាតុគាមស្ស ទេសយតោ, “ទីឃនិកាយោ នាម ភន្តេ កិមត្ថិយោ”តិ ឯវំ បន បុដ្ឋេ សព្ពម្បិ ទីឃនិកាយំ ទេសេន្តស្ស, អញ្ញស្សត្ថាយ វុច្ចមានំ មាតុគាមេ សុណន្តេ, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ វុត្តលក្ខណស្ស ធម្មស្ស ឆន្នំ វាចានំ ឧបរិ ទេសនា, វុត្តលក្ខណោ មាតុគាមោ, ឥរិយាបថបរិវត្តាភាវោ, កប្បិយការកស្សាភាវោ, អបញ្ហាវិស្សជ្ជនាតិ ឥមានេត្ថ បញ្ច អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ បទសោធម្មសទិសានេវ, កេវលំ ឥទ កិរិយាកិរិយំ ហោតីតិ។

ធម្មទេសនាសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៨. ភូតារោចនសិក្ខាបទវណ្ណនា

អដ្ឋមេ **ឧត្តរិមនុស្សធម្ម**ន្តិ ចតុត្ថបារាជិកេ វុត្តលក្ខណំ ឧត្តរិមនុស្សានំ ឈាយីនញ្ចេវ អរិយានញ្ច ធម្មំ។ **ភូតស្មឹ បាចិត្តិយ**ន្តិ អត្តនិ ឈានាទិធម្មេ សតិ តំ ភិក្ខុញ្ច ភិក្ខុនិញ្ច ឋបេត្វា អញ្ញស្ស អារោចយតោ បាចិត្តិយំ។

វេសាលិយំ វគ្គុមុទាតីរិយេ ភិក្ខូ អារព្ភ តេសំ ភូតារោចនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ , អនាណត្តិកំ, និប្បរិយាយេន អត្តនិ វិជ្ជមានំ ឈានាទិធម្មំ អារោចេន្តស្ស សចេ យស្ស អារោចេតិ, សោ អនន្តរមេវ “អយំ ឈានលាភី”តិ វា “អរិយោ”តិ វា យេន កេនចិ អាការេន តមត្ថំ ជានាតិ, បាចិត្តិយំ។ នោ ចេ ជានាតិ, ទុក្កដំ។ បរិយាយេន អារោចិតំ បន ជានាតុ វា, មា វា, ទុក្កដមេវ។ តថារូបេ ការណេ សតិ ឧបសម្បន្នស្ស អារោចយតោ, អាទិកម្មិកស្ស ច អនាបត្តិ។ យស្មា បន អរិយានំ ឧម្មត្តកាទិភាវោ នត្ថិ, ឈានលាភិនោ បន តស្មឹ សតិ ឈានា បរិហាយន្តិ, តស្មា តេ ឥធ ន គហិតា។ ឧត្តរិមនុស្សធម្មស្ស ភូតតា, អនុបសម្បន្នស្ស អារោចនំ, តង្ខណវិជាននា, អនញ្ញាបទេសោតិ ឥមានេត្ថ ចត្តារិ អង្គានិ។ ភូតារោចនសមុដ្ឋានំ, កិរិយំ, នោសញ្ញាវិមោក្ខំ, អចិត្តកំ, បណ្ណត្តិវជ្ជំ, កាយកម្មំ, វចីកម្មំ, កុសលាព្យាកតចិត្តេហិ ទ្វិចិត្តំ, សុខមជ្ឈត្តវេទនាហិ ទ្វិវេទនន្តិ។

ភូតារោចនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៩. ទុដ្ឋុល្លារោចនសិក្ខាបទវណ្ណនា

នវមេ **ភិក្ខុស្សា**តិ បារាជិកំ អនជ្ឈាបន្នស្ស។ **ទុដ្ឋុល្ល**ន្តិ កិញ្ចាបិ ទ្វិន្នំ អាបត្តិក្ខន្ធានមេតំ អធិវចនំ, ឥធ បន សង្ឃាទិសេសមេវ អធិប្បេតំ។ **អញ្ញត្រ ភិក្ខុសម្មុតិយា**តិ យំ សង្ឃោ អភិណ្ហាបត្តិកស្ស ភិក្ខុនោ អាយតឹ សំវរត្ថាយ អាបត្តីនញ្ច កុលានញ្ច បរិយន្តំ កត្វា វា អកត្វា វា តិក្ខត្តុំ អបលោកេត្វា កតិកំ ករោតិ, តំ ឋបេត្វា, អយថាកតិកាយ “អយំ អសុចឹ មោចេត្វា សង្ឃាទិសេសំ អាបន្នោ”តិអាទិនា នយេន វត្ថុនា សទ្ធឹ អាបត្តឹ ឃដេត្វា អារោចេន្តស្ស បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ឆព្ពគ្គិយេ ភិក្ខូ អារព្ភ ទុដ្ឋុល្លាបត្តិអារោចនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, តិកបាចិត្តិយំ , អទុដ្ឋុល្លាយ ទុដ្ឋុល្លសញ្ញិនោ វេមតិកស្ស វា ទុក្កដំ, អវសេសេ ឆ អាបត្តិក្ខន្ធេ, អនុបសម្បន្នស្ស បុរិមបញ្ចសិក្ខាបទវីតិក្កមសង្ខាតំ ទុដ្ឋុល្លំ វា ឥតរំ អទុដ្ឋុល្លំ វា អជ្ឈាចារំ អារោចេន្តស្សាបិ ទុក្កដមេវ។ វត្ថុមត្តំ វា អាបត្តិមត្តំ វា អារោចេន្តស្ស, ភិក្ខុសម្មុតិបរិច្ឆេទំ អនតិក្កមិត្វា អារោចេន្តស្ស, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ វុត្តលក្ខណស្ស ភិក្ខុនោ សវត្ថុកោ សង្ឃាទិសេសោ, អនុបសម្បន្នស្ស អារោចនំ, ភិក្ខុសម្មុតិយា អភាវោតិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ អទិន្នាទានសទិសានិ, វេទនា បន ឥធ ទុក្ខាយេវាតិ។

ទុដ្ឋុល្លារោចនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១០. បថវីខណនសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទសមេ **បថវិន្តិ** ទុវិធា បថវី ជាតបថវី អជាតបថវីតិ។ តត្ថ **ជាតបថវី** សុទ្ធមិស្សបុញ្ជវសេន តិវិធា, តត្ថ **សុទ្ធបថវី** នាម បកតិយា សុទ្ធបំសុ វា សុទ្ធមត្តិកា វា។ **មិស្សបថវី** នាម យត្ថ បំសុតោ វា មត្តិកាតោ វា បាសាណសក្ខរកថលមរុម្ពវាលុកាសុ អញ្ញតរស្ស តតិយភាគោ ហោតិ។ **បុញ្ជបថវី** នាម "អតិរេកចាតុមាសំ ឱវដ្ឋោ បំសុបុញ្ជោ វា មត្តិកាបុញ្ជោ វា"តិ (បាចិ. ៨៦) វុត្តំ, វុត្តលក្ខណេន បន មិស្សកបុញ្ជោបិ បិដ្ឋិបាសាណេ ឋិតសុខុមរជម្បិ ច ទេវេ ផុសាយន្តេ សកឹ តិន្តំ ចតុមាសច្ចយេន តិន្តោកាសោ បុញ្ជបថវិសង្ខមេវ គច្ឆតិ។ តិវិធាបិ ចេសា បថវី ឧទ្ទេនបត្តបចនាទិវសេន វា យថា តថា វា អទឌ្ឍា 'ជាតបថវី'តិ វុច្ចតិ, ទឌ្ឍា បន វុត្តប្បមាណតោ អធិកតរបាសាណាទិមិស្សា វា **អជាតបថវី** នាម ហោតិ, កោ បន វាទោ សុទ្ធបាសាណាទិភេទាយ។ តត្ថ យា 'ជាតបថវី'តិ វុត្តា, អយំ អកប្បិយបថវី។ យោ ភិក្ខុ តំ ឯវរូបំ បថវី សយំ ខណតិ, ខណនភេទនវិលេខនបចនាទីហិ វិកោបេតិ, តស្ស បយោគគណនាយ បាចិត្តិយំ។ យោ បន ខណាបេតិ, វុត្តនយេនេវ វិកោបាបេតិ, តស្ស "ឥមំ បទេស"ន្តិ វា "ឥមំ បថវិ"ន្តិ វា ឯវំ និយមេត្វា "ខណ, ភិន្ទា"តិអាទិនា នយេន អាណាបេន្តស្ស អាណត្តិយា ទុក្កដំ, សកឹ អាណត្តោ ទិវសម្បិ ខណន្តេ អាណាបកស្ស ឯកមេវ បាចិត្តិយំ, សចេ ឥតរោ បុនប្បុនំ អាណាបេតិ, វាចាយ វាចាយ បាចិត្តិយំ។

អាឡវិយំ អាឡវកេ ភិក្ខូ អារព្ភ បថវិខណនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, សាណត្តិកំ, បថវិយា វេមតិកស្ស, អបថវិយា បថវិសញ្ញិនោ ចេវ វេមតិកស្ស ច ទុក្កដំ។ ឱកាសំ អនិយមេត្វា "បោក្ខរណឹ ខណ, អាវាដំ ខណ, កន្ទំ ខណា"តិអាទីនិ ភណន្តស្ស, អាគបេន សុស្សិត្វា ផលិតកទ្ទមំ វា គោកណ្ដកំ វា ហេដ្ឋា បថវិយា អសម្ពទ្ធំ ភិជ្ជិត្វា បតិតនទិតដំ វា មហន្តម្បិ នង្គលច្ឆិន្នមត្តិកាបិណ្ឌន្តិឯវមាទីនិ សព្ពញ្ច អជាតបថវី វិកោបេន្តស្ស, "ឥមស្ស ថម្ភស្ស អាវាដំ ជាន , មត្តិកំ ទេហិ, មត្តិកំ អាហរ, បំសុនា មេ អត្ថោ, មត្តិកំ កប្បិយំ ករោហី"តិ ភណន្តស្ស, អសញ្ចិច្ច រុក្ខាទិបវដ្ដនេន ភិន្ទន្តស្ស, អសតិយា បាទង្គុដ្ឋកាទីហិ វិលេខន្តស្ស, ជាតបថវិភាវំ វា, "ខណាមិ វា អហ"ន្តិ អជានន្តស្ស, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ ជាតបថវី, បថវិសញ្ញិតា, ខណនខណាបនានំ អញ្ញតរន្តិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ អទិន្នាទានសទិសានិ, ឥទំ បន បណ្ណត្តិវជ្ជំ, តិចិត្តំ, តិវេទនន្តិ។

បថវិខណនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

មុសាវាទវគ្គោ បឋមោ។

២. ភូតគាមវគ្គោ

១. ភូតគាមសិក្ខាបទវណ្ណនា

ភូតគាមវគ្គស្ស បឋមេ **ភូតគាមបាតព្យតាយា**តិ ឯត្ថ ភវន្តិ អហេសុញ្ចាតិ ភូតា, ជាយន្តិ វឌ្ឍន្តិ ជាតា វឌ្ឍិតា ចាតិ អត្ថោ។ **គាមោ**តិ រាសិ, ភូតានំ គាមោ, ភូតា ឯវ វា គាមោតិ ភូតគាមោ, បតិដ្ឋិតហរិតតិណរុក្ខាទីនមេតំ អធិវចនំ។ បាតព្យស្ស ភាវោ បាតព្យតា, ឆេទនភេទនាទីហិ យថារុចិ បរិភុញ្ជិតព្ពតាតិ អត្ថោ, តស្សំ ភូតគាមបាតព្យតាយ, និមិត្តត្ថេ ចេតំ ភុម្មវចនំ, ភូតគាមបាតព្យតាហេតុ ភូតគាមស្ស ឆេទនាទិបច្ចយា បាចិត្តិយន្តិ អត្ថោ។ តស្មា យោ ភិក្ខុ បថវិឧទកបាការាទីសុ យត្ថកត្ថចិ ជាតំ អសុក្ខំ អន្តមសោ អតិសុខុមតិណម្បិ សាសបពីជកសេវាលម្បិ ឧទ្ធរណច្ឆេទនវិជ្ឈនាទីហិ វិកោបេតិ វា បថវិខណនេ វុត្តនយេន វិកោបាបេតិ វា បាចិត្តិយំ អាបជ្ជតិ។

អាឡវិយំ អាឡវកេ ភិក្ខូ អារព្ភ រុក្ខឆិន្ទនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, សាណត្តិកំ, ភូតគាមតោ វិយោជិតមូលពីជខន្ធពីជផលុពីជអគ្គពីជពីជពីជានំ អញ្ញតរំ ភាជនគតំ វា រាសិកតំ វា ភូមិយំ រោបិតម្បិ និក្ខន្តមូលមត្តំ វា និក្ខន្តអង្កុរមត្តំ វា សចេបិស្ស វិទត្ថិមត្តា បត្តវដ្ដិ និគ្គច្ឆតិ, អនិក្ខន្តេ វា មូលេ និក្ខន្តេ វា មូលេ យាវ អង្កុរោ ហរិតោ ន ហោតិ, តាវ តំ វិកោបេន្តស្ស ទុក្កដំ, តថា ភូតគាមពីជគាមេ វេមតិកស្ស, អភូតគាមពីជគាមេ ភូតគាមពីជគាមសញ្ញិនោ ចេវ វេមតិកស្ស ច។ ឧភយត្ថ បន អតថាសញ្ញិស្ស, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ, អសញ្ចិច្ច អសតិយា អជានិត្វា វា វិកោបេន្តស្ស, 'ឥមំ រុក្ខ'ន្តិ ឯវំ អនិយមេត្វា "រុក្ខំ ឆិន្ទ, វល្លឹ ឆិន្ទា"តិអាទីនិ ភណន្តស្ស, "ឥមំ បុប្ផំ វា ផលំ វា ជាន, ឥមំ ទេហិ, ឥមំ អាហរ, ឥមិនា មេ អត្ថោ,

ឥមំ កប្បិយំ ករោហី”តិ ភណន្តស្ស ច អនាបត្តិ។ ឯវំ កប្បិយវចនេន ភូតគាមតោ វិយោជិតំ បន ពីជជាតំ បុន បិ “កប្បិយំ ករោហី”តិ ការេត្វាវ បរិភុញ្ជិតព្ពំ។ ឯវញ្ហិស្ស ពីជគាមបរិមោចនម្បិ កតំ ហោតិ។

កប្បិយំ ករោន្តេន បន អគ្គិនា វា នខេន វា សត្ថេន វា កត្តព្ពំ, អគ្គិនា ករោន្តេន ច យេន កេនចិ អគ្គិនា ឯកទេសេ ផុសន្តេន ‘កប្បិយ’ន្តិ វត្វាវ កាតព្ពំ។ សត្ថេន ករោន្តេន យស្ស កស្សចិ តិខិណសត្ថស្ស អន្តមសោ សូចិនខច្ឆេទនាទីនម្បិ តុណ្ឌេន វា ធារាយ វា វេធំ វា ឆេទំ វា ទស្សេន្តេន តថេវ កាតព្ពំ។ នខេន ករោន្តេន បបេត្វា គោមហឹសាទីនំ ខុរេ យេន កេនចិ អបូតិនា មនុស្សានំ វា តិរច្ឆានានំ វា នខេន អន្តមសោ ឆិន្ទិត្វា អាហដេនាបិ សត្ថេ វុត្តនយេនេវ កាតព្ពំ។ តត្ថ សចេបិ ពីជានំ បព្ពតមត្តោ រាសិ, រុក្ខសហស្សំ វា ឆិន្ទិត្វា ឯកាពទ្ធំ, ឧច្ឆូនំ វា មហាភារោ ពន្ធិត្វា ឋបិតោ ហោតិ, ឯកស្មិំ ពីជេ វា រុក្ខសាខាយ វា ឧច្ឆុម្ហិ វា កប្បិយេ កតេ សព្ពំ កតំ ហោតិ។ ឧច្ឆុំ “កប្បិយំ ករិស្សាមី”តិ តេហិ សទ្ធិំ ពទ្ធំ ទារុកំ វិជ្ឈតិ, វដ្ដតិយេវ។ សចេ បន យាយ វល្លិយា ភារោ ពទ្ធោ, តំ វិជ្ឈតិ, ន វដ្ដតិ។ មរិចបក្កាទីហិ មិស្សេត្វា ភត្តំ អាហរន្តិ, “កប្បិយំ ករោហី”តិ វុត្តេ សចេបិ ភត្តសិត្ថេ វិជ្ឈតិ, វដ្ដតិយេវ, តិលតណ្ឌុលេសុបិ ឯសេវ នយោ។ យាគុយា បក្ខិត្តានិ បន ឯកាពទ្ធានិ ហុត្វា ន សន្តិដ្ឋន្តិ, តត្ថ ឯកេកំ វិជ្ឈិត្វាវ កាតព្ពំ។ កបិដ្ឋផលាទីនំ អន្តោ មិញ្ជំ កដាហំ មុញ្ចិត្វា សញ្ចរតិ, ភិន្ទាបេត្វា កប្បិយំ ការេតព្ពំ។ ឯកាពទ្ធា ចេ, កដាហេបិ កាតុំ វដ្ដតិ។ យំ បន ផលំ តរុណំ ហោតិ អពីជំ យញ្ច និព្ពត្តពីជំ ពីជំ អបនេត្វា បរិភុញ្ជិតព្ពំ, តត្ថ កប្បិយករណកិច្ចំ នត្ថិ។ ភូតគាមោ, ភូតគាមសញ្ញិតា, វិកោបនំ វា វិកោបាបនំ វាតិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ បឋវិខណនសទិសានេវាតិ។

ភូតគាមសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

២. អញ្ញវាទកសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទុតិយេ យមត្ថំ សង្ឃមជ្ឈេ វិនយធរោ បុច្ឆតិ, តតោ អញ្ញំ វទតីតិ **អញ្ញវាទកោ,** អញ្ញេនញ្ញំ បដិចរណស្សេតំ នាមំ។ វិហេសតីតិ **វិហេសកោ,** តុណ្ហីភាវស្សេតំ នាមំ, តស្មិំ អញ្ញវាទកេ វិហេសកេ។ **បាចិត្តិយ**ន្តិ វត្ថុទ្វយេ បាចិត្តិយទ្វយំ វុត្តំ។ តស្មា យោ ភិក្ខុ សាវសេសំ អាបត្តិំ អាបន្នោ សង្ឃមជ្ឈេ អនុយុញ្ជិយមានោ តំ ន កថេតុកាមោ អញ្ញេន វចនេន អញ្ញំ ឆាទេន្តោ តថា តថា វិក្ខិបតិ, យោ ច តុណ្ហីភាវេន វិហេសេតិ, តេសំ យំ ភគវតា អញ្ញវាទកកម្មញ្ចេវ វិហេសកកម្មញ្ច អនុញ្ញាតំ, តស្មិំ សង្ឃេន កតេ បុន តថា ករោន្តានំ បាចិត្តិយំ។

កោសម្ពិយំ ឆន្នត្ថេរំ អារព្ភ អញ្ញេនញ្ញំ បដិចរណវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, ធម្មកម្មេ តិកបាចិត្តិយំ, អធម្មកម្មេ តិកទុក្កដំ, អនារោបិតេ បន អញ្ញវាទកេ វា វិហេសកេ វា តថា ករោន្តស្ស ទុក្កដមេវ។ អាបត្តិំ អាបន្នភាវំ វា អជានន្តស្ស “កិំ តុម្ហេ ភណថា”តិ បុច្ឆតោ, គេលញ្ញេន វា, “សង្ឃស្ស ភណ្ឌនាទីនិ វា ភវិស្សន្តិ, អធម្មេន វា វគ្គេន វា នកម្មារហស្ស វា កម្មំ ករិស្សន្តី”តិ ឥមិនា អធិប្បាយេន ន កថេន្តស្ស, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ ធម្មកម្មេន អារោបិតតា, អាបត្តិយា វា វត្ថុនា វា អនុយុញ្ជិយមានតា, ឆាទេតុកាមតាយ អញ្ញេនញ្ញំ បដិចរណំ វា តុណ្ហីភាវោ វាតិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ អទិន្នាទានសទិសានិ, ឥទំ បន សិយា កិរិយំ, សិយា អកិរិយំ, ទុក្ខវេទនញ្ច ហោតីតិ។

អញ្ញវាទកសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៣. ឧជ្ឈាបនកសិក្ខាបទវណ្ណនា

តតិយេ យេន វចនេន ឧជ្ឈាបេន្តិ “ឆន្ទាយ ឥត្ថន្នាមោ ឥទំ នាម ករោតី”តិអាទីនិ វទន្តា ឧបសម្បន្នំ សង្ឃេន សម្មតំ សេនាសនបញ្ញាបកាទិភេទំ តស្ស អយសកាមា ហុត្វា ភិក្ខូហិ អវជានាបេន្តិ, អវញ្ញាយ ឱលោកាបេន្តិ, លាមកតោ វា ចិន្តាបេន្តិ, តំ វចនំ **ឧជ្ឈាបនកំ**។ យេន ច តថេវ វទន្តា ខិយ្យន្តិ, សព្ពត្ថ តស្ស អវណ្ណំ បកាសេន្តិ, តំ **ខិយ្យនកំ,** តស្មិំ ឧជ្ឈាបនកេ ខិយ្យនកេ។ **បាចិត្តិយ**ន្តិ វត្ថុទ្វយេ បាចិត្តិយទ្វយំ វុត្តំ។ តស្មា យោ សម្មតស្ស ភិក្ខុនោ អយសកាមតាយ ឧបសម្បន្នស្ស វទន្តោ ឧជ្ឈាបេតិ វា ខិយ្យតិ វា, តស្ស បាចិត្តិយំ ហោតិ។

រាជគហេ មេត្តិយភូមជកេ ភិក្ខូ អារព្ភ ឧជ្ឈាបនខិយ្យនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, យំ តស្ស ឧបសម្បន្នស្ស សម្មុតិកម្មំ កតំ, តស្មិំ ធម្មកម្មេ តិកបាចិត្តិយំ, អធម្មកម្មេ តិកទុក្កដំ, អនុបសម្បន្នស្ស បន សន្តិកេ តថា ភណន្តស្ស, អសម្មតស្ស ច អវណ្ណំ យស្ស កស្សចិ សន្តិកេ ភណន្តស្ស, អនុបសម្បន្នស្ស បន សម្មតស្ស វា អសម្មតស្ស វា អវណ្ណំ យស្ស កស្សចិទេវ សន្តិកេ ភណន្តស្ស ច ទុក្កដមេវ។ បកតិយាវ ឆន្ទាទិវសេន

ករោន្តំ ឧជ្ឈាបេន្តស្ស វា ខិយ្យន្តស្ស វា, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ ធម្មកម្មេន សម្មតតា, ឧបសម្បន្នតា, អគតិគមនាភាវោ, តស្ស អវណ្ណកាមតា, យស្ស សន្តិកេ វទតិ, តស្ស ឧបសម្បន្នតា, ឧជ្ឈាបនំ វា ខិយ្យនំ វាតិ ឥមានេត្ថ ឆ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ អទិន្នាទានសទិសានិ, ឥទំ បន ទុក្ខវេទនមេវាតិ។

ឧជ្ឈាបនកសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៤. បឋមសេនាសនសិក្ខាបទវណ្ណនា

ចតុត្ថេ **សង្ឃិក**ន្តិ សង្ឃស្ស សន្តកំ។ មញ្ចាទីសុ យោកោចិ មញ្ចសង្ខេបេន កតោ សព្ពោបិ **មញ្ចោ**យេវ, **បីឋេ**បិ ឯសេវ នយោ។ យេន កេនចិ បន ចោឡេន វា កប្បិយចម្មេន វា ឆវិំ កត្វា ឋបេត្វា មនុស្សលោមំ តាលីសបត្តញ្ច យេហិ កេហិចិ លោមបណ្ណតិណវាកចោឡេហិ បូរេត្វា កតសេនាសនំ **ភិសី**តិ វុច្ចតិ។ តត្ថ និសីទិតុម្បិ និបជ្ជិតុម្បិ វដ្ដតិ, បមាណបរិច្ឆេទោបិ ចេត្ថ នត្ថិ។ **កោច្ឆំ** បន វាកឧសីរមុញ្ជបព្ពជាទីនំ អញ្ញតរមយំ អន្តោ សំវេល្លិត្វា ពទ្ធំ ហេដ្ឋា ច ឧបរិ ច វិត្ថតំ បណវសណ្ឋានំ មជ្ឈេ សីហចម្មាទិបរិក្ខិត្តំ ហោតិ, អកប្បិយចម្មំ នាមេត្ថ នត្ថិ។ សេនាសនញ្ហិ សោវណ្ណមយម្បិ វដ្ដតិ។ **អជ្ឈោកាសេ**តិ ឯត្ថ យេ អវស្សិកសង្កេតា វស្សានមាសាតិ ឯវំ អសញ្ញិតា អដ្ឋ មាសា, តេ ឋបេត្វា ឥតរេសុ ចតូសុ មាសេសុ សចេបិ ទេវោ ន វស្សតិ។ តថាបិ បកតិអជ្ឈោកាសេ ច ឱវស្សកមណ្ឌបេ ច សន្ថរិតុំ ន វដ្ដតិ។ យត្ថ បន ហេមន្តេ វស្សតិ, តត្ថ អបរេបិ ចត្តារោ មាសេ ន វដ្ដតិ។ គិម្ហេ បន សព្ពត្ថ វិគតវលាហកំ វិសុទ្ធំ នភំ ហោតិ, តស្មា តទា កេនចិទេវ ករណីយេន គច្ឆតិ, វដ្ដតិ។ កាកាទីនំ និពទ្ធវាសរុក្ខមូលេ បន កទាចិបិ ន វដ្ដតិ។ ឥតិ យត្ថ ច យទា ច សន្ថរិតុំ ន វដ្ដតិ, តំ សព្ពម្បិ អជ្ឈោកាសសង្ខមេវ គតន្តិ វេទិតព្ពំ។

សន្ថរិត្វាតិ តថារូបេ ឋានេ អត្តនោ វា បរស្ស វា អត្ថាយ សន្ថរិត្វា។ អញ្ញស្សត្ថាយ សន្ថតម្បិ ហិ យាវ សោ តត្ថ ន និសីទតិ, ‘គច្ឆ ត្វ’ន្តិ វា ន ភណតិ, តាវ សន្ថារកស្សេវ ភារោ។ **សន្ថរាបេត្វា**តិ អនុបសម្បន្នេន សន្ថរាបេត្វា។ ឯតទេវ ហិ តស្ស បលិពោធោ ហោតិ, ឧបសម្បន្នេន សន្ថតំ សន្ថារកស្សេវ ភារោ, តញ្ច ខោ យាវ អាណាបកោ តត្ថ ន និសីទតិ, ‘គច្ឆ ត្វ’ន្តិ វា ន ភណតិ។ យស្មិញ្ហិ អត្តនា សន្ថរាបិតេ វា បកតិសន្ថតេ វា ឧបសម្បន្នោ និសីទតិ, សព្ពំ តំ និសិន្នស្សេវ ភារោ, តស្មា សន្ថរាបិតន្តេវ សង្ខំ គច្ឆតិ។ **តំ បក្កមន្តោ នេវ ឧទ្ធរេយ្យ, ន ឧទ្ធរាបេយ្យា**តិ អត្តនា វា ឧទ្ធរិត្វា បតិរូបេ ឋានេ ន ឋបេយ្យ, បរេន វា តថា ន ការាបេយ្យ។ **អនាបុច្ឆំ វា គច្ឆេយ្យា**តិ យោ ភិក្ខុ វា សាមណេរោ វា អារាមិកោ វា លជ្ជី ហោតិ, អត្តនោ បលិពោធំ វិយ មញ្ញតិ, តថារូបំ អនាបុច្ឆិត្វា តំ សេនាសនំ តស្ស អនិយ្យាតេត្វា និរបេក្ខោ គច្ឆតិ, ថាមមជ្ឈិមស្ស បុរិសស្ស លេឌ្ឌុបាតំ អតិក្កមេយ្យ, តស្ស ឯកេន បាទេន លេឌ្ឌុបាតាតិក្កមេ ទុក្កដំ, ទុតិយបាទាតិក្កមេ បាចិត្តិយំ។ ភោជនសាលាយ ឋិតោ បន “អសុកស្មិំ នាម ទិវាវិហារដ្ឋានេ បញ្ញបេត្វា គច្ឆាហី”តិ បេសេត្វា តតោ និក្ខមិត្វា អញ្ញត្ថ គច្ឆន្តោ បាទុទ្ធារេន ការេតព្ពោ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលេ ភិក្ខូ អារព្ភ សន្ថតំ អនុទ្ធរិត្វា អនាបុច្ឆំ បក្កមនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, តិកបាចិត្តិយំ, បុគ្គលិកេ តិកទុក្កដំ, ចិមិលិកំ វា ឧត្តរត្ថរណំ វា ភូមត្ថរណំ វា តដ្ដិកំ វា ចម្មក្ខណ្ឌំ វា បាទបុញ្ឆនំ វា ផលកបីឋំ វា យំ វា បនញ្ញំ កញ្ចិ ទារុភណ្ឌំ មត្តិកាភណ្ឌំ អន្តមសោ បត្តាធារកម្បិ វុត្តលក្ខណេ អជ្ឈោកាសេ ឋបេត្វា គច្ឆន្តស្ស ទុក្កដមេវ។ អារញ្ញកេន បន អសតិ អនោវស្សកេ សព្ពំ រុក្ខេ លគ្គេត្វាបិ យថា វា ឧបចិកាហិ ន ខជ្ជតិ, ឯវំ កត្វាបិ គន្តុំ វដ្ដតិ។ អព្ភោកាសិកេន បន ចីវរកុដិកំ កត្វាបិ រក្ខិតព្ពំ។ អត្តនោ សន្តកេ, វិស្សាសិកបុគ្គលិកេ, ឧទ្ធរណាទីនិ កត្វា គមនេ, ឱតាបេន្តស្ស, “អាគន្ត្វា ឧទ្ធរិស្សាមី”តិ គច្ឆតោ, វុឌ្ឍតរា ឧដ្ឋាបេន្តិ, អមនុស្សោ តត្ថ និសីទតិ, កោចិ ឥស្សរោ គណ្ហាតិ, សីហាទយោ តំ ឋានំ អាគន្ត្វា តិដ្ឋន្តិ, ឯវំ សេនាសនំ បលិពុទ្ធំ ហោតិ, តថា បលិពុទ្ធេ វា សេនាសនេ, ជីវិតព្រហ្មចរិយន្តរាយករាសុ អាបទាសុ វា គច្ឆន្តស្ស, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ មញ្ចាទីនំ សង្ឃិកតា, វុត្តលក្ខណេ ទេសេ សន្ថរណំ វា សន្ថរាបនំ វា, អបលិពុទ្ធតា, អាបទាយ អភាវោ, និរបេក្ខតា, លេឌ្ឌុបាតាតិក្កមោតិ ឥមានេត្ថ ឆ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ បឋមកឋិនសទិសានេវ, ឥទំ បន កិរិយាកិរិយន្តិ។

បឋមសេនាសនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៥. ទុតិយសេនាសនសិក្ខាបទវណ្ណនា

បញ្ចមេ **វិហារេ**តិ គព្ភេ វា អញ្ញតរស្មិំ វា សព្ពបរិច្ឆន្នេ វុត្តសេនាសនេ។ **សេយ្យ**ន្តិ សេយ្យា នាម ភិសិ ចិមិលិកា ឧត្តរត្ថរណំ ភូមត្ថរណំ តដ្ដិកា ចម្មក្ខណ្ឌោ និសីទនំ បច្ចត្ថរណំ តិណសន្ថារោ បណ្ណសន្ថារោតិ វុត្តំ។ តត្ថ **ចិមិលិកា**

នាម បរិកម្មកតាយ ភូមិយា វណ្ណានុរក្ខណត្ថំ កតា។ **ឧត្តរត្ថរណំ** នាម មញ្ចបីឋាទីនំ ឧបរិ អត្ថរិតព្ពយុត្តកំ បច្ចត្ថរណំ។ **ភូមត្ថរណំ** នាម ចិមិលិកាយ សតិ តស្សា ឧបរិ, អសតិ សុទ្ធភូមិយំ អត្ថរិតព្ពា កដសារកាទិ វិកតិ។ **តដ្ដិកា** នាម តាលបណ្ណាទីហិ កតតដ្ដិកា។ **ចម្មក្ខណ្ឌោ** នាម យំកិញ្ចិ ចម្មំ, សីហចម្មាទីនញ្ហិ បរិហរណេយេវ បរិក្ខេបោ, សេនាសនបរិភោគេ បន អកប្បិយចម្មំ នាម នត្ថិ។ **បច្ចត្ថរណំ** នាម បាវារោ កោជវោតិ ឯត្តកមេវ, សេសំ បាកដមេវ។ ឥតិ ឥមាសុ ទសសុ សេយ្យាសុ ឯកម្បិ សេយ្យំ អត្តនោ វស្សគ្គេន គហេត្វា វុត្តលក្ខណេ វិហារេ សន្ថរិត្វា វា សន្ថរាបេត្វា វា យោ ភិក្ខុ ទិសំគមិកោ យថា ឋបិតំ ឧបចិកាហិ ន ខជ្ជតិ, តថា ឋបនវសេន នេវ ឧទ្ធរេយ្យ, ន ឧទ្ធរាបេយ្យ, បុរិមសិក្ខាបទេ វុត្តនយេន អនាបុច្ឆំ វា គច្ឆេយ្យ, តស្ស បរិក្ខិត្តស្ស អារាមស្ស បរិក្ខេបំ, អបរិក្ខិត្តស្ស ឧបចារំ អតិក្កមន្តស្ស បឋមបាទេ ទុក្កដំ, ទុតិយបាទេ បាចិត្តិយំ។ យត្ថ បន ឧបចិកាសង្កា នត្ថិ, តតោ អនាបុច្ឆាបិ គន្តុំ វដ្ដតិ, អាបុច្ឆនំ បន វត្តំ។

សាវត្ថិយំ សត្តរសវគ្គិយេ ភិក្ខូ អារព្ភ សង្ឃិកេ វិហារេ សេយ្យំ សន្ថរិត្វា អនុទ្ធរិត្វា អនាបុច្ឆា បក្កមនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, តិកបាចិត្តិយំ, បុគ្គលិកេ តិកទុក្កដំ, វុត្តលក្ខណស្ស បន វិហារស្ស ឧបចារេ ពហិ អាសន្នេ ឧបដ្ឋានសាលាយ វា អបរិច្ឆន្នមណ្ឌបេ វា បរិច្ឆន្នេ វាបិ ពហូនំ សន្និបាតភូតេ រុក្ខមូលេ វា សន្ថរិត្វា វា សន្ថរាបេត្វា វា, មញ្ចបីឋញ្ច វិហារេ វា វុត្តប្បការេ វិហារូបចារេ វា សន្ថរិត្វា វា សន្ថរាបេត្វា វា ឧទ្ធរណាទីនិ អកត្វា គច្ឆន្តស្ស ទុក្កដមេវ។ អត្តនោ សន្តកេ, វិស្សាសិកបុគ្គលិកេ, ឧទ្ធរណាទីនិ កត្វា, បុរិមនយេនេវ បលិពុទ្ធំ ឆឌ្ឌេត្វា គមនេ, យោ ច “អជ្ជេវ អាគន្ត្វា បដិជគ្គិស្សាមី”តិ ឯវំ សាបេក្ខោ នទិបារំ វា គាមន្តរំ វា គន្ត្វា យត្ថស្ស គមនចិត្តំ ឧប្បន្នំ, តត្ថេវ ឋិតោ កញ្ចិ បេសេត្វា វា អាបុច្ឆតិ, នទិបូររាជចោរាទីសុ វា កេនចិ បលិពុទ្ធោ ន សក្កោតិ បច្ចាគន្តុំ, តស្ស ច, អាបទាសុ ច, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ វុត្តលក្ខណសេយ្យា , តស្សា សង្ឃិកតា, វុត្តលក្ខណេ វិហារេ សន្ថរណំ វា សន្ថរាបនំ វា, អបលិពុទ្ធតា, អាបទាយ អភាវោ, អនបេក្ខស្ស ទិសាបក្កមនំ , ឧបចារសីមាតិក្កមោតិ ឥមានេត្ថ សត្ត អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ អនន្តរសិក្ខាបទេ វុត្តនយានេវាតិ។

ទុតិយសេនាសនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៦. អនុបខជ្ជសិក្ខាបទវណ្ណនា

ឆដ្ឋេ **ជាន**ន្តិ “អនុដ្ឋាបនីយោ អយ”ន្តិ ជានន្តោ, តេនេវស្ស បទភាជនេ “វុឌ្ឍោ’តិ ជានាតិ, ‘គិលានោ’តិ ជានាតិ, ‘សង្ឃេន ទិន្នោ’តិ ជានាតី”តិ (បាចិ. ១២១) វុត្តំ។ វុឌ្ឍោ ហិ អត្តនោ វុឌ្ឍតាយ អនុដ្ឋាបនីយោ, គិលានោ គិលានតាយ, សង្ឃោ បន ភណ្ឌាគារិកស្ស វា ធម្មកថិកវិនយធរគណវាចកាចរិយានំ វា ពហូបការតំ គុណវិសិដ្ឋតញ្ច សល្លក្ខេត្វា ធុវវាសត្ថាយ វិហារំ សល្លក្ខេត្វា សម្មន្និត្វា ទេតិ, តស្មា យស្ស សង្ឃេន ទិន្នោ, សោបិ អនុដ្ឋាបនីយោ។ **បុព្ពុបគត**ន្តិ បុព្ពំ ឧបគតំ។ **អនុបខជ្ជា**តិ មញ្ចបីឋានំ វា តស្ស វា ភិក្ខុនោ បវិសន្តស្ស វា និក្ខមន្តស្ស វា ឧបចារំ អនុបវិសិត្វា។ តត្ថ មញ្ចបីឋានំ តាវ មហល្លកេ វិហារេ សមន្តា ទិយឌ្ឍោ ហត្ថោ ឧបចារោ, ខុទ្ទកេ យតោ បហោតិ, តតោ ទិយឌ្ឍោ ហត្ថោ , តស្ស បន បវិសន្តស្ស បាទធោវនបាសាណតោ យាវ មញ្ចបីឋំ, និក្ខមន្តស្ស មញ្ចបីឋតោ យាវ បស្សាវដ្ឋានំ, តាវ ឧបចារោ។ **សេយ្យំ កប្បេយ្យា**តិ តស្ស សម្ពាធំ កត្តុកាមតាយ តស្មិំ ឧបចារេ ទសសុ សេយ្យាសុ ឯកម្បិ សន្ថរន្តស្ស វា សន្ថរាបេន្តស្ស វា ទុក្កដំ, តត្ថ និសីទន្តស្ស វា និបជ្ជន្តស្ស វា បាចិត្តិយំ, ទ្វេបិ ករោន្តស្ស ទ្វេ បាចិត្តិយានិ, បុនប្បុនំ ករោន្តស្ស បយោគគណនាយ បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ឆព្ពគ្គិយេ ភិក្ខូ អារព្ភ អនុបខជ្ជ សេយ្យកប្បនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, តិកបាចិត្តិយំ, បុគ្គលិកេ តិកទុក្កដំ, វុត្តូបចារតោ វា ពហិ, ឧបដ្ឋានសាលាទិកេ វា, វិហារស្ស ឧបចារេ វា, សន្ថរណសន្ថរាបនេសុបិ និសជ្ជសយនេសុបិ ទុក្កដមេវ។ អត្តនោ វា, វិស្សាសិកស្ស វា សន្តកេ បន វិហារេ សន្ថរន្តស្ស, យោ ច គិលានោ វា សីតុណ្ហបីឡិតោ វា បវិសតិ, តស្ស ច, អាបទាសុ ច, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ សង្ឃិកវិហារតា, អនុដ្ឋាបនីយភាវជាននំ, សម្ពាធេតុកាមតា, ឧបចារេ និសីទនំ វា និបជ្ជនំ វាតិ ឥមានេត្ថ ចត្តារិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ បឋមបារាជិកសទិសានេវ, ឥទំ បន ទុក្ខវេទនមេវាតិ។

អនុបខជ្ជសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៧. និក្កឌ្ឍនសិក្ខាបទវណ្ណនា

សត្តមេ **កុបិតោ**តិ កុទ្ធោ។ **អនត្តមនោ**តិ អតុដ្ឋចិត្តោ។ **និក្កឌ្ឍេយ្យ វា និក្កឌ្ឍាបេយ្យ វា បាចិត្តិយ**ន្តិ ឯត្ថ យេ អនេកភូមកា បាសាទា, អនេកកោដ្ឋកានិ វា ចតុស្សាលានិ, តាទិសេសុ សេនាសនេសុ គហេត្វា អន្តរា

អដ្ឋបេត្វា ឯកេនេវ បយោគេន អតិក្កាមេន្តស្ស ឯកំ បាចិត្តិយំ, ឋបេត្វា ឋបេត្វា នានាបយោគេហិ អតិក្កាមេន្តស្ស ទ្វារគណនាយ បាចិត្តិយានិ, ហត្ថេន អនាមសិត្វា 'និក្ខមា'តិ វត្វា វាចាយ និក្កឌ្ឍន្តស្សាបិ ឯសេវ នយោ។ និក្កឌ្ឍាបេន្តស្ស បន 'និក្កឌ្ឍា'តិ អាណត្តមត្តេ ទុក្កដំ, សកឹ អាណត្តោ បន តស្មឹ ពហុកេបិ ទ្វារេ និក្ខមន្តេ ឥតរស្ស ឯកមេវ បាចិត្តិយំ។ សចេ បន "ឯត្តកានិ ទ្វារានិ និក្កឌ្ឍាហី"តិ វា, "យាវ មហាទ្វារំ, តាវ និក្កឌ្ឍាហី"តិ វា ឯវំ និយមេត្វា អាណត្តោ ហោតិ, ទ្វារគណនាយ បាចិត្តិយានិ។

សាវត្ថិយំ ឆព្ពគ្គិយេ ភិក្ខូ អារព្ភ ភិក្ខុំ សង្ឃិកា វិហារា និក្កឌ្ឍនវត្ថុស្មឹ

បញ្ញត្តំ , សាធារណបញ្ញត្តិ, សាណត្តិកំ, តិកបាចិត្តិយំ, បុគ្គលិកេ តិកទុក្កដំ, តស្ស បរិក្ខារនិក្កឌ្ឍនេ, ឧបដ្ឋានសាលាទិកា វិហារូបចារា តស្ស វា តស្ស បរិក្ខារស្ស វា និក្កឌ្ឍនេ, អនុបសម្បន្នស្ស បន អនុបសម្បន្នបរិក្ខារស្ស វា វិហារា វា វិហារូបចារា វា និក្កឌ្ឍនេ និក្កឌ្ឍាបនេ ច ទុក្កដមេវ។ តញ្ច ខោ អសម្មទ្ទេសុ បរិក្ខារេសុ បរិក្ខារគណនាយ វេទិតព្ពំ។ អត្តនោ វា, វិស្សាសិកស្ស វា សន្តកា វិហារា និក្កឌ្ឍនេ, សកលសង្ឃារាមតោបិ ភណ្ឌនការកស្ស វា តស្ស បរិក្ខារស្ស វា និក្កឌ្ឍនេ និក្កឌ្ឍាបនេ វា, អត្តនោ វសនដ្ឋានតោ អលជ្ជិស្ស, ឧម្មត្តកស្ស, ន សម្មាវត្តន្តានំ អន្តេវាសិកសទ្ធិវិហារិកានំ, តេសំ បរិក្ខារស្ស វា និក្កឌ្ឍនេ ច, សយំ ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ សង្ឃិកវិហារោ , ឧបសម្បន្នស្ស ភណ្ឌនការកភាវាទិវិនិមុត្តតា, កោបេន និក្កឌ្ឍនំ វា និក្កឌ្ឍាបនំ វាតិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ អទិន្នាទានសទិសានិ, ឥទំ បន ទុក្ខវេទនន្តិ។

និក្កឌ្ឍនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៨. វេហាសកុដិសិក្ខាបទវណ្ណនា

អដ្ឋមេ **ឧបរិវេហាសកុដិយា**តិ ឧបរិ អច្ឆន្នតលាយ ទ្វិភូមិកកុដិយា វា តិភូមិកកុដិយា វា, បទភាជនេ បន តេជ អធិប្បេតំ កុដឹ ទស្សេតុំ "មជ្ឈិមស្ស បុរិសស្ស អសីសឃដ្ដា"តិ (បាចិ. ១៣១) វុត្តំ។ **អាហច្ចបាទក**ន្តិ អង្គេ វិជ្ឈិត្វា បវេសិតបាទកំ។ **អភិនិសីទេយ្យា**តិ អភិភវិត្វា អជ្ឈោត្ថរិត្វា និសីទេយ្យ, ភុម្មត្ថេ វា ឯតំ ឧបយោគវចនំ, មញ្ចេ វា បីឋេ វា និសីទេយ្យ វា និបជ្ជេយ្យ វាតិ អត្ថោ។ **អភី**តិ ឥទំ បន បទសោភណត្ថេ ឧបសគ្គមត្តមេវ, តស្មា យោ ភិក្ខុ វុត្តលក្ខណាយ វេហាសកុដិយា សព្ពន្តិមេន បរិច្ឆេទេន យាវ បមាណមជ្ឈិមស្ស បុរិសស្ស សព្ពសោ ហេដ្ឋិមាហិ តុលាហិ សីសំ ន ឃដ្ដេតិ, ឯត្តកំ ឧច្ចាយ តុលានំ ឧបរិ ឋបិតេ អាហច្ចបាទកេ មញ្ចេ វា បីឋេ វា និសីទតិ វា និបជ្ជតិ វា, តស្ស អនុបខជ្ជសិក្ខាបទេ វុត្តនយេន បយោគគណនាយ បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ អញ្ញតរំ ភិក្ខុំ អារព្ភ ឧបរិវេហាសកុដិយា អាហច្ចបាទកំ មញ្ចំ បីឋំ សហសា អភិនិសីទនអភិនិបជ្ជនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, តិកបាចិត្តិយំ, បុគ្គលិកេ តិកទុក្កដំ, អត្តនោ វា, វិស្សាសិកស្ស វា សន្តកេ វិហារេ, អវេហាសកុដិយា, សីសឃដ្ដាយ, យស្ស វា ហេដ្ឋា ទព្ពសម្ភារាទីនំ និក្ខិត្តត្តា អបរិភោគំ ហោតិ, ឧបរិតលំ វា បទរសញ្ចិតំ សុធាទិបរិកម្មកតំ វា, តត្ថ អាហច្ចបាទកេ និសីទន្តស្ស, យោ ចេ តស្មឹ វេហាសដ្ឋេបិ អាហច្ចបាទកេ បិតោ កិញ្ចិ គណ្ហាតិ វា លគ្គេតិ វា, យស្ស ច បដាណី ទិន្នា ហោតិ, បាទសីសានំ ឧបរិ អាណី បវេសិតា, តត្ថ និសីទន្តស្ស, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ សង្ឃិកោ វិហារោ, អសីសឃដ្ដា វេហាសកុដិ, ហេដ្ឋា សបរិភោគំ , អបដាណិទិន្នេ អាហច្ចបាទកេ និសីទនំ វា និបជ្ជនំ វាតិ ឥមានេត្ថ ចត្តារិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ ឯឡកលោមសទិសានីតិ។

វេហាសកុដិសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៩. មហល្លកវិហារសិក្ខាបទវណ្ណនា

នវមេ **មហល្លក**ន្តិ សស្សាមិកំ។ **វិហារ**ន្តិ ឧល្លិត្តាវលិត្តំ។ **យាវ ទ្វារកោសា**តិឯត្ថ ទ្វារកោសោ នាម ឧក្កដ្ឋបរិច្ឆេទេន បិដ្ឋសង្ឃាដស្ស សាមន្តា អឌ្ឍតេយ្យហត្ថោ បទេសោ។ **អគ្គឡដ្ឋបនាយា**តិ សកវាដកស្ស ទ្វារពន្ធស្ស និច្ចលភាវត្ថាយ។ កវាដញ្ហិ លហុបរិវត្តកំ វិវរណកាលេ ភិត្តឹ អាហនតិ, បិទហនកាលេ ទ្វារពន្ធំ។ តេន អាហនេន ភិត្តិ កម្បតិ, តតោ មត្តិកា ចលតិ, ចលិត្វា សិថិលា វា ហោតិ បតតិ វា, តេនាហ ភគវា "យាវ ទ្វារកោសា អគ្គឡដ្ឋបនាយា"តិ។ តត្ថ កិញ្ចាបិ "ឥទំ នាម កត្តព្ព"ន្តិ នេវ មាតិកាយំ, ន បទភាជនេ វុត្តំ, អដ្ឋុប្បត្តិយំ បន "បុនប្បុនំ ឆាទាបេសិ, បុនប្បុនំ លេបាបេសី"តិ (បាចិ. ១៣៤) អធិការតោ យាវ ទ្វារកោសា អគ្គឡដ្ឋបនាយ បុនប្បុនំ លិម្បិតព្ពោ វា លេបាបេតព្ពោ វាតិ ឯវមត្ថោ ទដ្ឋព្ពោ។ **អាលោកសន្ធិបរិកម្មាយា**តិឯត្ថ **អាលោកសន្ធី**តិ វាតបានកវាដកា វុច្ចន្តិ។ តេ វិវរណកាលេ វិទត្ថិមត្តម្បិ អតិរេកម្បិ ភិត្តិប្បទេសំ បហរន្តិ, ឧបចារោ

បនេត្ថ សព្ពទិសាសុ លព្ភតិ, តស្មា សព្ពទិសាសុ ករាជវិត្ថារប្បមាណោ ឱកាសោ អាលោកសន្ធិបរិកម្មត្ថាយ លិម្បិតព្ពោ វា លេបាបេតព្ពោ វាតិ អយមេត្ថ អធិប្បាយោ។

ឯវំ លេបកម្មេ យំ កត្តព្ពំ, តំ ទស្សេត្វា ឥទានិ ឆទនេ កត្តព្ពំ ទស្សេតុំ **ទ្វត្តិច្ឆទនស្សា**តិអាទិមាហ។ តត្ថ **ទ្វត្តិច្ឆទនស្ស បរិយាយ**ន្តិ ឆទនស្ស ទ្វត្តិបរិយាយំ, **បរិយាយំ** វុច្ចតិ បរិក្ខេបោ, បរិក្ខេបទ្វយំ វា បរិក្ខេបត្តយំ វា អធិដ្ឋាតព្ពន្តិ អត្ថោ។ **អប្បហរិតេ ឋិតេនា**តិ អហរិតេ ឋិតេន។ **ហរិត**ន្តិ ចេត្ថ សត្តធញ្ញាទិភេទំ បុព្ពណ្ណំ, មុគ្គមាសតិលកុលត្ថអលាពុកុម្ភណ្ឌាទិភេទញ្ច អបរណ្ណំ អធិប្បេតំ។ យំ តស្មិំ ខេត្តេ វុត្តំ ន តាវ សម្បជ្ជតិ, វស្សេ បន បតិតេ សម្បជ្ជិស្សតិ, តម្បិ ហរិតសង្ខមេវ គច្ឆតិ។ តស្មា តស្មិំ ឋត្វា អធិដ្ឋហន្តោ ទុក្កដំ អាបជ្ជតិ។ អប្បហរិតេ ឋត្វា អធិដ្ឋហន្តស្សាបិ អយំ បរិច្ឆេទោ, ឋិដ្ឋិវសស្ស វា កូដាគារថូបិកាយ វា បស្សេ និសិន្នោ បុរិសោ ឆទនមុខវដ្ដិអន្តេន ឱលោកេន្តោ យស្មិំ ភូមិភាគេ ឋិតំ ភិក្ខុំ បស្សតិ, យស្មិញ្ច ឋិតោ តំ ឧបរិ និសិន្នកំ តថេវ ឧល្លោកេន្តោ បស្សតិ, តស្មិំ ឋាតព្ពំ, តស្ស អន្តោ អហរិតេបិ ឋាតុំ ន លភតិ។ **តតោ ចេ ឧត្តរិ**ន្តិ មគ្គេន ឆាទិយមានេ តិណ្ណំ មគ្គានំ, បរិយាយេន ឆាទិយមានេ តិណ្ណំ បរិយាយានំ ឧបរិ ឥដ្ឋកសិលាសុធាហិ ឆាទិយមានេ ឥដ្ឋកសិលាសុធាបិណ្ឌគណនាយ, តិណបណ្ណេហិ ឆាទិយមានេ បណ្ណគណនាយ ចេវ តិណមុដ្ឋិគណនាយ ច បាចិត្តិយំ។

កោសម្ពិយំ ឆន្នត្ថេរំ អារព្ភ បុនប្បុនំ ឆាទាបនលេបាបនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, តិកបាចិត្តិយំ, ឩនទ្វត្តិបរិយាយេ អតិរេកសញ្ញិនោ វេមតិកស្ស វា ទុក្កដំ។ សេតវណ្ណាទិករណេ, ទ្វត្តិបរិយាយេ វា ឩនកទ្វត្តិបរិយាយេ វា, លេណគុហាតិណកុដិកាទីសុ, អញ្ញស្សត្ថាយ, អត្តនោ ធនេន ការេន្តស្ស, វាសាគារំ ឋបេត្វា សេសានិ អធិដ្ឋហន្តស្ស, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ មហល្លកវិហារតា, អត្តនោ វាសាគារតា, ឧត្តរិ អធិដ្ឋានន្តិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ សញ្ចរិត្តេ វុត្តនយានេវាតិ។

មហល្លកវិហារសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១០. សប្បាណកសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទសមេ **ជានំ សប្បាណក**ន្តិ “សប្បាណកំ ឯត”ន្តិ ទិស្វា វា សុត្វា វា យេន កេនចិ អាការេន ជានន្តោ។ **សិញ្ចេយ្យ វា សិញ្ចាបេយ្យ វា**តិ តេន ឧទកេន សយំ វា សិញ្ចេយ្យ, អញ្ញំ វា អាណាបេត្វា សិញ្ចាបេយ្យ។ តត្ថ ធារំ អវិច្ឆិន្ទិត្វា សិញ្ចន្តស្ស ឯកស្មិំ យដេ ឯកាវ អាបត្តិ, វិច្ឆិន្ទន្តស្ស បយោគគណនាយ អាបត្តិយោ។ មាតិកំ បមុខំ ករោតិ, ទិវសម្បិ សន្ទតុ, ឯកាវ អាបត្តិ។ តត្ថ តត្ថ ពន្ធិត្វា អញ្ញតោ នេន្តស្ស បយោគគណនាយ អាបត្តិយោ។ ពហុកម្បិ តិណបណ្ណសាខាទី ឯកប្បយោគេន ឧទកេ បក្ខិបន្តស្ស ឯកាវ អាបត្តិ, ឯកេកំ បក្ខិបន្តស្ស បយោគគណនាយ អាបត្តិយោ។ ឥទញ្ច យំ ឯវំ បក្ខិបិយមានេ បរិយាទានំ គច្ឆតិ, អាវិលំ វា ហោតិ, យថា បាណកា មរន្តិ, តាទិសំ សន្ធាយ វុត្តំ, ន មហាឧទកំ។ សិញ្ចាបនេ អាណត្តិយា ទុក្កដំ, ឯកាណត្តិយា ពហុកម្បិ សិញ្ចតុ, អាណាបកស្ស ឯកមេវ បាចិត្តិយំ។

អាឡវិយំ អាឡវកេ ភិក្ខូ អារព្ភ សិញ្ចនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, សាណត្តិកំ , អប្បាណកេ សប្បាណកសញ្ញិនោ, ឧភោសុ វេមតិកស្ស ទុក្កដំ។ អប្បាណកសញ្ញិនោ, អសញ្ចិច្ច អស្សតិយា វា សិញ្ចន្តស្ស, អជានន្តស្ស, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ ឧទកស្ស សប្បាណកតា, “សិញ្ចនេន បាណកា មរិស្សន្តី”តិ ជាននំ, តញ្ច ឧទកំ តាទិសមេវ, វិនា វធកចេតនាយ យេន កេនចិ ករណីយេន តិណាទីនំ សិញ្ចនន្តិ ឥមានេត្ថ ចត្តារិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ អទិន្នាទានសទិសានិ, ឥទំ បន បណ្ណត្តិវជ្ជំ, តិចិត្តំ, តិវេទនន្តិ។

សប្បាណកសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

ភូតគាមវគ្គោ ទុតិយោ។

៣. ឱវាទវគ្គោ

១. ឱវាទសិក្ខាបទវណ្ណនា

ឱវាទវគ្គស្ស បឋមេ **អសម្មតោ**តិ យា អដ្ឋង្គសមន្នាគតស្ស ភិក្ខុនោ ភគវតា ញត្តិចតុត្ថេន កម្មេន (បាចិ. ១៤៦) ភិក្ខុនោវាទកសម្មុតិ អនុញ្ញាតា, តាយ អសម្មតោ។ **ឱវទេយ្យា**តិ ភិក្ខុនិសង្ឃំ វា សម្ពហុលា វា ឯកំ ភិក្ខុនិំ វា “វស្សសតូបសម្បន្នាយ ភិក្ខុនិយា តទហុបសម្បន្នស្ស ភិក្ខុនោ អភិវាទនំ បច្ចុដ្ឋានំ អញ្ជលិកម្មំ សាមីចិកម្មំ

កាតព្ព’’ន្តិ អាទិកេ (ចូឡវ. ៤០៣) អដ្ឋ គរុធម្មេ ឱវាទវសេន ឱសារេន្តោ ឱវទេយ្យ។ **បាចិត្តិយ**ន្តិ ឱវាទ បរិយោសានេ បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ឆព្ពគ្គិយេ ភិក្ខូ អារព្ភ ឱវទនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, អសាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, អញ្ញេន វា ធម្មេន ភិក្ខុនីសុ ឧបសម្បន្នមត្តំ វា ឱវទតោ ទុក្កដំ។ សម្មតស្សាបិ តញ្ចេ សម្មតិកម្មំ អធម្មកម្មំ ហោតិ, តស្មិំ អធម្ម កម្មេ អធម្មកម្មសញ្ញិនោ វគ្គេ ភិក្ខុនិសង្ឃេ ឱវទតោ តិកបាចិត្តិយំ, តថា វេមតិកស្ស ធម្មកម្មសញ្ញិនោ ចាតិ នវ បាចិត្តិយានិ, សមគ្គេបិ ភិក្ខុនិសង្ឃេន វាតិ អធម្មកម្មវសេន អដ្ឋារស។ សចេ បន តំ ធម្មកម្មំ ហោតិ, ‘‘ធម្មកម្មេ ធម្មកម្មសញ្ញី សមគ្គំ ភិក្ខុនិសង្ឃំ សមគ្គសញ្ញី ឱវទតី’’តិ (បាចិ. ១៥១) ឥទំ អវសានបទំ ឋបេត្វា តេនេវ នយេន សត្តរស ទុក្កដានិ, ‘‘សមគ្គម្ហាយ្យា’’តិ ច វុត្តេ អញ្ញំ ធម្មំ, ‘‘វគ្គម្ហាយ្យា’’តិ ច វុត្តេ អដ្ឋ គរុធម្មេ ភណន្តស្ស, ឱវាទញ្ច អនិយ្យាតេត្វា អញ្ញំ ធម្មំ ភណន្តស្ស ទុក្កដមេវ។ យោ បន ធម្មកម្មេ ធម្មកម្មសញ្ញី សមគ្គំ ភិក្ខុនិសង្ឃំ សមគ្គសញ្ញី ឱវទតិ, គរុធម្មបាឡិំ ឧទ្ទេសំ ទេតិ, បរិបុច្ឆំ ទេតិ, ‘‘ឱសារេហិ អយ្យា’’តិ វុច្ចមានោ ឱសារេតិ, បញ្ហំ បុដ្ឋោ កថេតិ, ភិក្ខុនីនំ សុណមានានំ អញ្ញស្សត្ថាយ ភណតិ, សិក្ខមានាយ វា សាមណេរិយា វា ភណតិ, តស្ស, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ អសម្មតតា, ភិក្ខុនិយា បរិបុណ្ណូបសម្បន្នតា, ឱវាទវសេន អដ្ឋគរុធម្មភណនន្តិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ បទសោធម្មសទិសានេវាតិ។

ឱវាទសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

២. អត្ថង្គតសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទុតិយេ **ឱវទេយ្យា**តិ អដ្ឋគរុធម្មេហិ វា អញ្ញេន វា ធម្មេន ឱវទន្តស្ស សម្មតស្សាបិ បាចិត្តិយមេវ។

សាវត្ថិយំ អាយស្មន្តំ ចូឡបន្ថកំ អារព្ភ អត្ថង្គតេ សូរិយេ ឱវទនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, អសាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, តិកបាចិត្តិយំ, សូរិយេ អត្ថង្គតេ អត្ថង្គតសញ្ញិនោ វេមតិកស្ស វា, ឯកតោឧបសម្បន្នំ ឱវទន្តស្ស ច ទុក្កដំ។ បុរិមសិក្ខាបទេ វិយ ឧទ្ទេសាទិនយេន អនាបត្តិ។ អត្ថង្គតសូរិយតា, បរិបុណ្ណូបសម្បន្នតា, ឱវទនន្តិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ បទសោធម្មសទិសានេវាតិ។

អត្ថង្គតសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៣. ភិក្ខុនុបស្សយសិក្ខាបទវណ្ណនា

តតិយេ **ភិក្ខុនុបស្សយ**ន្តិ ភិក្ខុនិយា ឯករត្តំ វសនដ្ឋានម្បិ។ **ឱវទេយ្យា**តិ ឥធ គរុធម្មេហិ ឱវទន្តស្សេវ បាចិត្តិយំ។ សចេ បន អសម្មតោ ហោតិ, ទ្វេ បាចិត្តិយានិ។ សចេ បន សូរិយេបិ អត្ថង្គតេ ឱវទតិ, តីណិ ហោន្តិ។ សម្មតស្ស បន រត្តិំ ឱវទន្តស្សាបិ ទ្វេ ឯវ ហោន្តិ។ សម្មតត្តា ហិ ភិក្ខុស្ស គរុធម្មោវាទមូលកំ បាចិត្តិយំ នត្ថិ។ **គិលានា**តិ ន សក្កោតិ ឱវាទាយ វា សំវាសាយ វា គន្តុំ។

សក្កេសុ ឆព្ពគ្គិយេ ភិក្ខូ អារព្ភ ភិក្ខុនុបស្សយំ ឧបសង្កមិត្វា ឱវទនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, ‘‘អញ្ញត្រ សមយា’’តិ អយមេត្ថ អនុបញ្ញត្តិ, អសាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, តិកបាចិត្តិយំ, អនុបសម្បន្នាយ ឧបសម្បន្នសញ្ញិនោ វេមតិកស្ស វា, ឯកតោឧបសម្បន្នំ យេន កេនចិ, ឥតរំ អញ្ញេន ធម្មេន ឱវទន្តស្ស ច ទុក្កដំ។ សមយេ, អនុបសម្បន្នាយ, បុរិមសិក្ខាបទេ វិយ ឧទ្ទេសាទិនយេន ច អនាបត្តិ។ ឧបស្សយូបគមនំ, បរិបុណ្ណូបសម្បន្នតា, សមយាភាវោ, គរុធម្មេហិ ឱវទនន្តិ ឥមានេត្ថ ចត្តារិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ បឋមកថិនសទិសានិ, ឥទំ បន កិរិយំ ហោតីតិ។

ភិក្ខុនុបស្សយសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៤. អាមិសសិក្ខាបទវណ្ណនា

ចតុត្ថេ **អាមិសហេតូ**តិ ចីវរាទីនំ អញ្ញតរហេតុ។ **ភិក្ខូ**តិ សម្មតា ភិក្ខូ ឥធាធិប្បេតា។ **បាចិត្តិយ**ន្តិ ឯវរូបេ ភិក្ខូ អវណ្ណកាមតាយ ឯវំ ភណន្តស្ស បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ឆព្ពគ្គិយេ ភិក្ខូ អារព្ភ ‘‘អាមិសហេតុ ឱវទន្តី’’តិ ភណនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, អសាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, ធម្មកម្មេ តិកបាចិត្តិយំ, អធម្មកម្មេ តិកទុក្កដំ, អសម្មតំ ឧបសម្បន្នញ្ច, អនុបសម្បន្នញ្ច សម្មតំ

វា អសម្មតំ វា ឯវំ ភណន្តស្ស ទុក្កដមេវ។ តត្ថ យោ ភិក្ខុ កាលេ សម្មតី លភិត្វា សាមណេរភូមិយំ សណ្ឋិតោ, អយំ សម្មតោ នាម អនុបសម្បន្នោ។ បកតិយា ចីវរាទិហេតុ ឱវទន្តំ បន ឯវំ ភណន្តស្ស , ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ ឧបសម្បន្នតា, ធម្មេន លទ្ធសម្មតិតា, អនាមិសន្តរតា, អវណ្ណកាមតាយ ឯវំ ភណនន្តិ ឥមានេត្ថ ចត្តារិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ អទិន្នាទានសទិសានិ, ឥទំ បន ទុក្ខវេទនមេវាតិ។

អាមិសសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៥. ចីវរទានសិក្ខាបទវណ្ណនា

បញ្ចមេ សាវត្ថិយំ អញ្ញតរំ ភិក្ខុំ អារព្ភ ចីវរទានវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, សេសកថាមគ្គោ បនេត្ថ ចីវរប្បដិគ្គហណសិក្ខាបទេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពោ។ តត្រ ហិ ភិក្ខុ បដិគ្គាហកោ, ឥធ ភិក្ខុនី, អយំ វិសេសោ, សេសំ តាទិសមេវាតិ។

ចីវរទានសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៦. ចីវរសិព្ពនសិក្ខាបទវណ្ណនា

ឆដ្ឋេ **ចីវរន្តិ** និវាសនបារុបនុបគំ។ **សិព្ពេយ្យ វា សិព្ពាបេយ្យ វាតិ** ឯត្ថ សយំ សិព្ពន្តស្ស សូចឹ បវេសេត្វា បវេសេត្វា នីហរណេ បាចិត្តិយំ, សតក្ខត្តុម្បិ វិជ្ឈិត្វា សកឹ នីហរន្តស្ស ឯកមេវ បាចិត្តិយំ។ ‘សិព្ពា’តិ វុត្តោ បន សចេបិ សព្ពំ សូចិកម្មំ និដ្ឋាបេតិ, អាណាបកស្ស ឯកមេវ បាចិត្តិយំ។ អថ “យំ ឯត្ថ ចីវរេ កត្តព្ពំ, សព្ពំ តំ តវ ភារោ”តិ វុត្តោ និដ្ឋាបេតិ, តស្ស អារាបថេ អារាបថេ បាចិត្តិយំ។ អាណាបកស្ស ឯកវាចាយ សម្ពហុលានិបិ, បុនប្បុនំ អាណត្តិយំ បន វត្តព្ពមេវ នត្ថិ។

សាវត្ថិយំ ឧទាយិត្ថេរំ អារព្ភ ចីវរសិព្ពនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, អសាធារណបញ្ញត្តិ, សាណត្តិកំ, តិកបាចិត្តិយំ, ញាតិកាយ អញ្ញាតិកសញ្ញិនោ វា វេមតិកស្ស វា, ឯកតោឧបសម្បន្នាយ សិព្ពន្តស្ស ច ទុក្កដំ។ អញ្ញំ ថវិកាទិបរិក្ខារំ សិព្ពន្តស្ស, ញាតិកាយ, សិក្ខមានសាមណេរីនញ្ច ចីវរម្បិ សិព្ពន្តស្ស, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ អញ្ញាតិកាយ ភិក្ខុនិយា សន្តកតា , និវាសនបារុបនុបគតា, វុត្តលក្ខណំ សិព្ពនំ វា សិព្ពាបនំ វាតិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ សញ្ចរិត្តសទិសានេវាតិ។

ចីវរសិព្ពនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៧. សំវិធានសិក្ខាបទវណ្ណនា

សត្តមេ **សំវិធាយាតិ** សំវិទហិត្វា, គមនកាលេ សង្កេតំ កត្វាតិ អត្ថោ។ **ឯកទ្ធានមគ្គន្តិ** ឯកំ អទ្ធានសង្ខាតំ មគ្គំ, ឯកតោ វា អទ្ធានមគ្គំ។ **សត្ថគមនីយោតិ** សត្ថេន សទ្ធឹ គន្តព្ពោ, សេសំ ឧត្តានបទត្ថមេវ។ អយំ បនេត្ថ វិនិច្ឆយោ – អកប្បិយភូមិយំ សំវិទហន្តស្ស សំវិទហនបច្ចយា តាវ ទុក្កដំ។ តត្ថ ឋបេត្វា ភិក្ខុនុបស្សយំ អន្តរារាមំ អាសនសាលំ តិត្ថិយសេយ្យញ្ច សេសា អកប្បិយភូមិ, តត្ថ ឋត្វា សំវិទហន្តស្សាតិ អត្ថោ។ សំវិទហិត្វា បន “អជ្ជ វា ស្វេ វា”តិ និយមិតំ កាលំ វិសង្កេតំ អកត្វា, ទ្វារវិសង្កេតំ បន មគ្គវិសង្កេតំ វា កត្វាបិ ភិក្ខុនិយា សទ្ធឹ គច្ឆន្តស្ស យាវ អាសន្នស្សាបិ អញ្ញស្ស គាមស្ស “អយំ ឥមស្ស ឧបចារោ”តិ មនុស្សេហិ ឋបិតំ ឧបចារំ ន ឱក្កមតិ, តាវ អនាបត្តិ។ តំ ឱក្កមន្តស្ស បន បឋមបាទេ ទុក្កដំ, ទុតិយបាទេ បាចិត្តិយំ, ឥតិ គាមូបចារោក្កមនគណនាយ បាចិត្តិយានិ។ អទ្ធយោជនាតិក្កមេ បន គាមេ អសតិ អទ្ធយោជនគណនាយ បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ឆព្ពគ្គិយេ ភិក្ខូ អារព្ភ ឯកទ្ធានមគ្គប្បដិបជ្ជនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, “អញ្ញត្រ សមយា”តិ អយមេត្ថ អនុបញ្ញត្តិ, អសាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, តិកបាចិត្តិយំ, អសំវិទហិតេ សំវិទហិតសញ្ញិនោ វេមតិកស្ស វា, យោ ច ភិក្ខុនិយា អសំវិទហន្តិយា កេវលំ អត្តនាវ សំវិទហតិ, តស្ស ទុក្កដំ។ សមយេ សំវិទហិត្វាបិ គច្ឆន្តស្ស, អត្តនា អសំវិទហន្តស្ស, វិសង្កេតេន វា, អាបទាសុ គច្ឆន្តស្ស, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ ទ្វិន្នម្បិ សំវិទហិត្វា មគ្គប្បដិបត្តិ, អវិសង្កេតតា, សមយាភាវោ, អនាបទា, គាមន្តរោក្កមនំ វា អទ្ធយោជនាតិក្កមោ វាតិ ឥមានេត្ថ បញ្ច អង្គានិ។ ឯកតោឧបសម្បន្នាទីហិ បន សទ្ធឹ មាតុគាមសិក្ខាបទេន អាបត្តិ, អទ្ធានសមុដ្ឋានំ, កិរិយំ, នោសញ្ញាវិមោក្ខំ, អចិត្តកំ, បណ្ណត្តិវជ្ជំ, កាយកម្មំ, វចីកម្មំ, តិចិត្តំ, តិវេទនន្តិ។

សំវិធានសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៨. នាវាភិរុហនសិក្ខាបទវណ្ណនា

អដ្ឋមេ **សំវិធាយា**តិ កីឡាបុរេក្ខារោ សំវិទហិត្វា, អភិរុហនកាលេ សង្កេតំ កត្វាតិ អត្ថោ។ **ឧទ្ធំគាមិនិ**ន្តិ កីឡាវសេន ឧទ្ធំ នទិយា បដិសោតំ គច្ឆន្តិំ។ **អធោគាមិនិ**ន្តិ តថេវ អធោ អនុសោតំ គច្ឆន្តិំ។ យំ បន តិត្ថប្បដិបាទនត្ថំ ឧទ្ធំ វា អធោ វា ហរន្តិ, ឯត្ថ អនាបត្តិ។ **អញ្ញត្រ តិរិយំ តរណាយា**តិ ឧបយោគត្ថេ និស្សក្កវចនំ, យា តិរិយំ តរណា, តំ ឋបេត្វាតិ អត្ថោ។ **បាចិត្តិយ**ន្តិ សគាមកតីរបស្សេន គមនកាលេ គាមន្តរគណនាយ, អគាមកតីរបស្សេន វា យោជនវិត្ថតាយ នទិយា មជ្ឈេន វា គមនកាលេ អទ្ធយោជនគណនាយ បាចិត្តិយំ, សមុទ្ទេ បន យថាសុខំ គន្តុំ វដ្ដតិ។

សាវត្ថិយំ ឆព្ពគ្គិយេ ភិក្ខូ អារព្ភ នាវាភិរុហនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, "អញ្ញត្រ តិរិយំ តរណាយា"តិ អយមេត្ថ អនុបញ្ញត្តិ, សេសំ អនន្តរសិក្ខាបទេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពន្តិ។

នាវាភិរុហនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៩. បរិបាចិតសិក្ខាបទវណ្ណនា

នវមេ **ភិក្ខុនិបរិបាចិត**ន្តិ ភិក្ខុនិយា បរិបាចិតំ, នេវ តស្ស នាត្តនោ ញាតកប្បវារិតានំ គិហីនំ សន្តិកេ ភិក្ខុស្ស គុណំ បកាសេត្វា "ទេថ អយ្យស្ស, ករោថ អយ្យស្សា"តិ ឯវំ និប្ផាទិតំ លទ្ធព្ពំ កតន្តិ អត្ថោ។ **បុព្ពេ គិហិសមារម្ភា**តិ ឯត្ថ **សមារម្ភោ**តិ សមារទ្ធំ, បដិយាទិតស្សេតំ នាមំ។ គិហីនំ សមារម្ភោ គិហិសមារម្ភោ, ភិក្ខុនិយា បរិបាចនតោ បុព្ពេ បឋមតរំយេវ យំ ភិក្ខូនំ អត្ថាយ គិហីនំ បដិយាទិតភត្តំ, ញាតកប្បវារិតានំ វា សន្តកំ, តំ ឋបេត្វា អញ្ញំ ជានំ ភុញ្ជន្តស្ស បាចិត្តិយន្តិ អត្ថោ។ តញ្ច ខោ អជ្ឈោហរណគណនាយ, បដិគ្គហណេ បនស្ស ទុក្កដំ។

រាជគហេ ទេវទត្តំ អារព្ភ ភិក្ខុនិបរិបាចិតបិណ្ឌបាតភុញ្ជនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, "អញ្ញត្រ បុព្ពេ គិហិសមារម្ភា"តិ អយមេត្ថ អនុបញ្ញត្តិ, អសាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, ឯកតោឧបសម្បន្នាយ បរិបាចិតំ ភុញ្ជន្តស្ស , អបរិបាចិតេ បរិបាចិតសញ្ញិនោ, ឧភយត្ថ វេមតិកស្ស ច ទុក្កដំ។ ឧភយត្ថ អបរិបាចិតសញ្ញិនោ, គិហិសមារម្ភេ, សិក្ខមានសាមណេរាទីហិ បរិបាចិតេ, បញ្ច ភោជនានិ ឋបេត្វា អវសេសេ, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ ភិក្ខុនិយា បរិបាចិតតា, បរិបាចិតភាវជាននំ, គិហិសមារម្ភាភាវោ, ឱទនាទីនំ អញ្ញតរតា, តស្ស អជ្ឈោហរណន្តិ ឥមានេត្ថ បញ្ច អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ បឋមបារាជិកសទិសានិ, ឥទំ បន បណ្ណត្តិវជ្ជំ, តិចិត្តំ, តិវេទនន្តិ។

បរិបាចិតសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១០. រហោនិសជ្ជសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទសមេ សព្ពោបិ កថាមគ្គោ ទុតិយអនិយតេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពោ។ ឥទញ្ហិ សិក្ខាបទំ ទុតិយអនិយតេន ច ឧបរិ ឧបនន្ទស្ស ចតុត្ថសិក្ខាបទេន ច ឯកបរិច្ឆេទំ, អដ្ឋុប្បត្តិវសេន បន វិសុំ បញ្ញត្តន្តិ។

រហោនិសជ្ជសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

ឱវាទវគ្គោ តតិយោ។

៤. ភោជនវគ្គោ

១. អាវសថសិក្ខាបទវណ្ណនា

ភោជនវគ្គស្ស បឋមេ **អគិលានេនា**តិ អទ្ធយោជនម្បិ គន្តុំ សមត្ថេន។ **ឯកោ**តិ ឯកទិវសិកោ។ **អាវសថបិណ្ឌោ**តិ "ឥមេសំ វា ឯត្តកានំ វា"តិ ឯកំ បាសណ្ឌំ វា, "ឯត្តកមេវា"តិ ឯវំ ភត្តំ វា អនោទិស្ស សាលាទីសុ យត្ថ កត្ថចិ បុញ្ញកាមេហិ បញ្ញត្តំ ភោជនំ។ **ភុញ្ជិតព្ពោ**តិ ឯកកុលេន វា នានាកុលេហិ វា ឯកតោ ហុត្វា ឯកស្មិំ វា ឋានេ, នានាឋានេសុ វា "អជ្ជ ឯកស្មិំ, ស្វេ ឯកស្មិ"ន្តិ ឯវំ អនិយតដ្ឋានេ វា បញ្ញត្តោ ឯកស្មិំ ឋានេ ឯកទិវសមេវ

ភុញ្ជិតព្ពោ។ **តតោ ចេ ឧត្តរិ**តិ ទុតិយទិវសតោ បដ្ឋាយ តស្មិំ វា ឋានេ អញ្ញស្មិំ វា ឋានេ តេសំ សន្តកស្ស បដិគ្គហណេ ទុក្កដំ, អជ្ឈោហារេ អជ្ឈោហារេ បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ឆព្ពគ្គិយេ ភិក្ខូ អារព្ភ អនុវសិត្វា អាវសថបិណ្ឌភុញ្ជនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, “អគិលានេនា”តិ អយមេត្ថ អនុបញ្ញត្តិ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, តិកបាចិត្តិយំ, គិលានស្ស អគិលានសញ្ញិនោ វេមតិកស្ស វា ទុក្កដំ។ គិលានស្ស គិលានសញ្ញិនោ, យោ ច សកឹ ភុញ្ជតិ, គច្ឆន្តោ វា អន្តរាមគ្គេ ឯកទិវសំ , គតដ្ឋានេ ឯកទិវសំ, បច្ចាគច្ឆន្តោបិ អន្តរាមគ្គេ ឯកទិវសំ, អាគតដ្ឋានេ ឯកទិវសំ, គមិស្សាមី’តិ ច ភុញ្ជិត្វា និក្ខន្តោ កេនចិ ឧបទ្ទវេន និវត្តិត្វា ខេមភាវំ ញត្វា គច្ឆន្តោ បុន ឯកទិវសំ ភុញ្ជតិ, យស្ស វា សាមិកា និមន្តេត្វា ទេន្តិ, យោ វា ភិក្ខូនំយេវ ឧទ្ទិស្ស បញ្ញត្តំ, ន យាវទត្ថំ បញ្ញត្តំ, ឋបេត្វា វា បញ្ច ភោជនានិ អញ្ញំ ភុញ្ជតិ, តស្ស ច, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ អាវសថបិណ្ឌតា, អគិលានតា, អនុវសិត្វា បរិភោជនន្តិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ ឯឡកលោមសិក្ខាបទសទិសានីតិ។

អាវសថសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

២. គណភោជនសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទុតិយេ **គណភោជនេ**តិ គណស្ស ភោជនេ។ ឥធ ច **គណោ**តិ ចត្តារោ វា តតុត្តរិ វា ភិក្ខូ , តេសំ និមន្តនតោ វា វិញ្ញត្តិតោ វា លទ្ធេ ឱទនាទីនំ បញ្ចន្នំ ភោជនានំ អញ្ញតរភោជនេតិ អត្ថោ។ តត្ថាយំ វិនិច្ឆយោ – សចេ ហិ កោចិ ចត្តារោ ភិក្ខូ ឧបសង្កមិត្វា យេន កេនចិ វេវចនេន វា ភាសន្តរេន វា បញ្ចន្នំ ភោជនានំ នាមំ គហេត្វា “ឱទនេន និមន្តេមិ, ឱទនំ មេ គណ្ហថា”តិអាទិនា នយេន និមន្តេតិ, តេ ចេ ឯវំ ឯកតោ វា នានាតោ វា និមន្តិតា ឯកតោ វា នានាតោ វា គន្ត្វា ឯកតោ គណ្ហន្តិ, បច្ឆា ឯកតោ វា នានាតោ វា ភុញ្ជន្តិ, គណភោជនំ ហោតិ។ បដិគ្គហណមេវ ហេត្ថ បមាណំ។ សចេ ឱទនាទីនំ នាមំ គហេត្វា ឯកតោ វា នានាតោ វា វិញ្ញាបេត្វា ច គន្ត្វា ច ឯកតោ គណ្ហន្តិ, ឯវម្បិ គណភោជនមេវ។ តស្ស ទុវិធស្សាបិ ឯវំ បដិគ្គហណេ ទុក្កដំ, អជ្ឈោហារេ អជ្ឈោហារេ បាចិត្តិយំ។ គិលានសមយាទីសុ យទា បាទានម្បិ ផលិតត្តា ន សក្កា បិណ្ឌាយ ចរិតុំ, អយំ **គិលានសមយោ**។ អត្ថតកថិនានំ បញ្ច មាសា, ឥតរេសំ កត្តិកមាសោតិ អយំ **ចីវរទានសមយោ**។ យទា យោ ចីវរេ ករិយមានេ កិញ្ចិទេវ ចីវរេ កត្តព្ពំ កម្មំ ករោតិ, អយំ **ចីវរការសមយោ**។ យទា អទ្ធយោជនម្បិ គន្តុកាមោ វា ហោតិ គច្ឆតិ វា គតោ វា, អយំ **អទ្ធានគមនសមយោ។ នាវាភិរុហនសមយេ**បិ ឯសេវ នយោ។ យទា គោចរគាមេ ចត្តារោ ភិក្ខូ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា ន យាបេន្តិ, អយំ **មហាសមយោ**។ យទា យោកោចិ បព្ពជិតោ ភត្តេន និមន្តេតិ, អយំ **សមណភត្តសមយោ,** ឯតេសុ សមយេសុ ភុញ្ជិតុំ វដ្ដតិ។

រាជគហេ ទេវទត្តំ អារព្ភ វិញ្ញាបេត្វា ភុញ្ជនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, “អញ្ញត្រ សមយា”តិ អយមេត្ថ សត្តវិធា អនុបញ្ញត្តិ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, តិកបាចិត្តិយំ, នគណភោជនេ គណភោជនសញ្ញិស្ស វេមតិកស្ស វា ទុក្កដំ។ នគណភោជនសញ្ញិស្ស បន, យេ ច ទ្វេ តយោ ឯកតោ គណ្ហន្តិ, ពហូនំ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា ឯកតោ ភុញ្ជន្តានំ, និច្ចភត្តិកាទីសុ, បញ្ច ភោជនានិ ឋបេត្វា សព្ពត្ថ, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ គណភោជនតា, សមយាភាវោ, អជ្ឈោហរណន្តិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ ឯឡកលោមសទិសានេវាតិ។

គណភោជនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៣. បរម្បរភោជនសិក្ខាបទវណ្ណនា

តតិយេ **បរម្បរភោជនេ**តិ គណភោជនេ វុត្តនយេនេវ បញ្ចហិ ភោជនេហិ និមន្តិតស្ស យេន យេន បឋមំ និមន្តិតោ, តស្ស តស្ស ភោជនតោ ឧប្បដិបាដិយា វា អវិកប្បេត្វា វា បរស្ស បរស្ស ភោជនេ។ តស្មា យោ ភិក្ខុ បញ្ចសុ សហធម្មិកេសុ អញ្ញតរស្ស “មយ្ហំ ភត្តបច្ចាសំ តុយ្ហំ ទម្មី”តិ វា “វិកប្បេមី”តិ វា ឯវំ សម្មុខា វា “ឥត្ថន្នាមស្ស ទម្មី”តិ (បាចិ. ២២៦) វា “វិកប្បេមី”តិ វា ឯវំ បរម្មុខា វា បឋមនិមន្តនំ អវិកប្បេត្វា បច្ឆា និមន្តិតកុលេ លទ្ធភិក្ខតោ ឯកសិត្ថម្បិ អជ្ឈោហរតិ, បាចិត្តិយំ។ សមយា វុត្តនយា ឯវ។

វេសាលិយំ សម្ពហុលេ ភិក្ខូ អារព្ភ អញ្ញត្រ និមន្តិតភោជនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, “អញ្ញត្រ សមយា”តិ អយមេត្ថ តិវិធា អនុបញ្ញត្តិ, បរិវារេ បន វិកប្បនម្បិ គហេត្វា “ចតស្សោ អនុបញ្ញត្តិយោ”តិ (បរិ. ៨៦) វុត្តំ, អសាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, តិកបាចិត្តិយំ, នបរម្បរភោជនេ បរម្បរភោជនសញ្ញិនោ វេមតិកស្ស វា ទុក្កដំ។ នបរម្បរភោជនសញ្ញិស្ស បន, យោ ច សមយេ វា វិកប្បេត្វា វា ឯកសំសដ្ឋានិ វា ទ្វេ តីណិ និមន្តនានិ ឯកតោ វា កត្វា

ភុញ្ជតិ, និមន្តនប្បដិបាដិយា ភុញ្ជតិ, សកលេន គាមេន វា បូគេន វា និមន្តិតោ តេសុ យត្ថកត្ថចិ ភុញ្ជតិ, និមន្តិយមានោ វា “ភិក្ខំ គហេស្សាមី”តិ វទតិ, តស្ស, និច្ចភត្តិកាទីសុ, បញ្ច ភោជនានិ ឋបេត្វា សព្ពត្ថ, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ បរម្បរភោជនតា, សមយាភាវោ, អជ្ឈោហរណន្តិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ បឋមកឋិនសទិសានេវ, ឥទំ បន កិរិយាកិរិយន្តិ។

បរម្បរភោជនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៤. កាណមាតាសិក្ខាបទវណ្ណនា

ចតុត្ថេ **បូវេហី**តិ បហេណកត្ថាយ បដិយត្តេហិ អតិរសកមោទកសក្ខលិកាទីហិ យេហិ កេហិចិ ខជ្ជកេហិ។ **មន្ថេហី**តិ បាថេយ្យត្ថាយ បដិយត្តេហិ យេហិ កេហិចិ សត្តុតិលតណ្ឌុលាទីហិ។ **ទ្វត្តិបត្តបូរា**តិ មុខវដ្ដិយា ហេដ្ឋិមលេខំ អនតិក្កន្តា ទ្វេ វា តយោ វា បត្តបូរា។ **តតោ ចេ ឧត្តរី**តិ សចេបិ តតិយំ បត្តំ ថូបិកតំ គណ្ហាតិ, មុខវដ្ដិយា ហេដ្ឋិមលេខតោ ឧបរិដ្ឋិតបូវគណនាយ បាចិត្តិយំ។ **ទ្វត្តិបត្តបូរេ បដិគ្គហេត្វា**តិ ឯត្ថ យេន ទ្វេ គហិតា ហោន្តិ, តេន ពហិ ភិក្ខុំ ទិស្វា “ឯត្ថ មយា ទ្វេ បត្តបូរា គហិតា, ត្វំ ឯកំ គណ្ហេយ្យាសី”តិ វត្តព្ពំ, តេនាបិ អញ្ញំ បស្សិត្វា “បឋមំ អាគតេន ទ្វេ បត្តបូរា គហិតា, មយា ឯកោ គហិតោ, ត្វំ មា គណ្ហី”តិ វត្តព្ពំ។ យេន បឋមំ ឯកោ គហិតោ , តស្សាបិ បរម្បរារោចនេ ឯសេវ នយោ។ យេន បន សយមេវ តយោ គហិតា, តេន អញ្ញំ ទិស្វា “មា ខោ ត្វំ ឯត្ថ បដិគ្គណ្ហី”តិ វត្តព្ពំ, អវទន្តស្ស ទុក្កដំ, តំ សុត្វា គណ្ហន្តស្សាបិ ទុក្កដមេវ។ **តតោ នីហរិត្វា ភិក្ខូហិ សទ្ធឹ សំវិភជិតព្ពន្តិ** លទ្ធដ្ឋានតោ សព្ពាសន្នំ អាសនសាលំ វា វិហារំ វា យត្ថ វា បន និពទ្ធំ បដិក្កមតិ, តត្ថ គន្ត្វា ឯកំ បត្តបូរំ អត្តនោ ឋបេត្វា សេសំ ភិក្ខុសង្ឃស្ស ទាតព្ពំ។ យថាមិត្តំ បន ទាតុំ ន លព្ភតិ។ យេន ឯកោ គហិតោ, ន តេន កិញ្ចិ អកាមា ទាតព្ពំ, យថារុចិ កាតព្ពំ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលេ ភិក្ខូ អារព្ភ ន មត្តំ ជានិត្វា បដិគ្គហណវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, តិកបាចិត្តិយំ, ឩនកទ្វត្តិបត្តបូរេ អតិរេកសញ្ញិស្ស វេមតិកស្ស វា ទុក្កដំ។ ឩនកសញ្ញិស្ស បន, ន បហេណកត្ថាយ ន បាថេយ្យត្ថាយ វា បដិយត្តំ, តទត្ថាយ បដិយត្តសេសកំ វា, គមនេ វា បដិប្បស្សទ្ធេ, ញាតកប្បវារិតានំ វា ទេន្តានំ, អត្តនោ ធនេន គណ្ហន្តស្ស, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ វុត្តលក្ខណបូវមន្ថតា, អសេសកតា, អប្បដិប្បស្សទ្ធគមនតា, អនញ្ញាតកាទិតា, អតិរេកប្បដិគ្គហណន្តិ ឥមានេត្ថ បញ្ច អង្គានិ, សមុដ្ឋានាទីនិ សញ្ចរិត្តសទិសានេវាតិ។

កាណមាតាសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៥. បឋមបវារណាសិក្ខាបទវណ្ណនា

បញ្ចមេ **ភុត្តាវី**តិ ភុត្តវា, យេន បញ្ចន្នំ ភោជនានំ សាសបមត្តម្បិ អជ្ឈោហរិតំ, សោ ឯវំ វុច្ចតិ។ **បវារិតោ**តិ “អសនំ បញ្ញាយតិ, ភោជនំ បញ្ញាយតិ, ហត្ថបាសេ ឋិតោ អភិហរតិ, បដិក្ខេបោ បញ្ញាយតី”តិ (បាចិ. ២៣៩) ឯវំ បាឡិយំ វុត្តបញ្ចង្គវសេន កតប្បវារណោ, កតប្បដិក្ខេបោតិ អត្ថោ។ តត្ថ យស្មា “អសនំ បញ្ញាយតី”តិ ឥមិនា វិប្បកតភោជនោ ‘បវារិតោ’តិ វុត្តោ។ យោ ច វិប្បកតភោជនោ, តេន កិញ្ចិ ភុត្តំ, កិញ្ចិ អភុត្តំ, យញ្ច ភុត្តំ, តំ សន្ធាយ ‘ភុត្តាវី’តិបិ សង្ខំ គច្ឆតិ។ តស្មា ‘ភុត្តាវី’តិវចនេន វិសុំ កិញ្ចិ អត្ថសិទ្ធិ ន បស្សាម, “ទិវត្តតិវត្ត”ន្តិអាទីសុ (បាចិ. ៥២) បន ទិវត្តាទិវចនំ វិយ បវារិតបទស្ស បរិវារភាវេន ព្យញ្ជនសិលិដ្ឋតាយ ចេតំ វុត្តន្តិ វេទិតព្ពំ។

បវារណង្គេសុ បន **អសនំ បញ្ញាយតី**តិ វិប្បកតភោជនំ ទិស្សតិ, តំ ភុញ្ជមានោ ចេស បុគ្គលោ ហោតីតិ អត្ថោ។ **ភោជនំ បញ្ញាយតី**តិ បវារណប្បហោនកំ ភោជនំ ទិស្សតិ, ឱទនាទីនំ ចេ អញ្ញតរំ បដិក្ខិបិតព្ពំ ភោជនំ ហោតីតិ អត្ថោ។ **ហត្ថបាសេ ឋិតោ**តិ បវារណប្បហោនកំ ចេ ភោជនំ គណ្ហិត្វា ទាយកោ អឌ្ឍតេយ្យហត្ថប្បមាណេ ឱកាសេ ឋិតោ ហោតីតិ អត្ថោ ។ **អភិហរតី**តិ សោ ចេ ទាយកោ តស្ស តំ ភោជនំ កាយេន អភិសំហរតីតិ អត្ថោ។ **បដិក្ខេបោ បញ្ញាយតី**តិ បដិក្ខេបោ ទិស្សតិ, តំ ចេ អភិហដំ សោ ភិក្ខុ កាយេន វា វាចាយ វា បដិក្ខិបតីតិ អត្ថោ។ ឯវំ បញ្ចន្នំ អង្គានំ វសេន បវារិតោ ហោតិ។

តត្រាយំ វិនិច្ឆយោ – ‘អសន’ន្តិអាទីសុ តាវ យញ្ច អស្នាតិ, យញ្ច ភោជនំ ហត្ថបាសេ ឋិតេន អភិហដំ បដិក្ខិបតិ, តំ ឱទនោ កុម្មាសោ សត្តុ មច្ឆោ មំសន្តិ ឥមេសំ អញ្ញតរមេវ វេទិតព្ពំ។ តត្ថ **ឱទនោ** នាម សាលិ វីហិ យវោ គោធុមោ កង្គុ វរកោ កុទ្រូសកោតិ ឥមេសំ សត្តន្នំ ធញ្ញានំ តណ្ឌុលេ គហេត្វា “ភត្តំ បចាមា”តិ វា “យាគុំ

បចាមា”តិ វា យំកិញ្ចិ សន្ធាយ បចន្តុ, សចេ ឧណ្ហំ វា សីតលំ វា ភុញ្ជន្តានំ ភោជនកាលេ គហិតគហិតដ្ឋានេ
ឱធិ បញ្ញាយតិ, ឱទនោ ហោតិ, បវារណំ ជនេតិ។ យោ បន បាយាសោ វា អម្ពិលយាគុ វា ឧទ្ធនតោ
ឱតារិតមត្តា អត្ថុណ្ហា សក្កា ហោតិ អាវិជ្ឈិត្វា បិវិតុំ, សា យស្ស ហត្ថេន គហិតោកាសេបិ ឱធិ ន បញ្ញាយតិ,
បវារណំ ន ជនេតិ។ សចេ បន ឧសុមាយ វិគតាយ ឃនភាវំ គច្ឆតិ, ឱធិ ទស្សេតិ, បុន បវារណំ ជនេតិ, បុព្ពេ
តនុកភាវោ ន រក្ខតិ។ សចេបិ ពហូ បណ្ណផលកឡីរេ បក្ខិបិត្វា មុដ្ឋិមត្តាបិ តណ្ឌុលា បក្ខិត្តា ហោន្តិ, ភោជន
កាលេ ចេ ឱធិ បញ្ញាយតិ, បវារណំ ជនេតិ។ អយាគុកេ និមន្តនេ “យាគុំ ទស្សាមា”តិ ភត្តេ
ឧទកកញ្ជិកខីរាទីនិ អាកិរិត្វា “យាគុំ គណ្ហថា”តិ ទេន្តិ, កិញ្ចាបិ តនុកា ហោតិ, បវារណំ ជនេតិយេវ។ សចេ
បន បក្កុថិតេសុ ឧទកាទីសុ បក្ខិបិត្វា បចិត្វា ទេន្តិ, យាគុសង្គហមេវ គច្ឆតិ។ សចេ យាគុយាបិ សាសបមត្តម្បិ
មច្ឆមំសក្ខណ្ឌំ វា ន្ហារុ វា បក្ខិត្តំ ហោតិ, បវារណំ ជនេតិ។ ឋបេត្វា សានុលោមានំ វុត្តធញ្ញានំ តណ្ឌុលេ អញ្ញេហិ
វេឡុតណ្ឌុលាទីហិ វា កន្ទមូលផលេហិ វា យេហិ កេហិចិ កតភត្តំ បវារណំ ន ជនេតិ។ **កុម្មាសោ** នាម យវេហិ
កតោ។ អញ្ញេហិ បន មុគ្គាទីហិ កតកុម្មាសោ បវារណំ ន ជនេតិ។ **សត្តុ** នាម សត្ត ធញ្ញានិ ភជ្ជិត្វា កតោ។
អន្តមសោ ខរបាកភជ្ជិតានំ វីហីនំ តណ្ឌុលេ កោដ្ដេត្វា កតចុណ្ណម្បិ កុណ្ឌកម្បិ សត្តុសង្គហមេវ គច្ឆតិ។
សមបាកភជ្ជិតានំ បន អាតបសុក្ខានំ កុណ្ឌកំ វា, យេ កេចិ តណ្ឌុលា វា លាជា វា, លាជេហិ កតភត្តសត្តុអាទីនិ
វា ន បវារេន្តិ។ **មច្ឆមំសេសុ** សចេ យាគុំ បិវន្តស្ស យាគុសិត្ថមត្តានេវ ទ្វេ មច្ឆក្ខណ្ឌានិ វា មំសក្ខណ្ឌានិ វា
ឯកភាជនេ វា នានាភាជនេ វា ទេន្តិ, តានិ ចេ អខាទន្តោ អញ្ញំ បវារណប្បហោនកំ យំកិញ្ចិ បដិក្ខិបតិ, ន
បវារេតិ។ តតោ ឯកំ ខាទិតំ, ឯកំ ហត្ថេ វា បត្តេ វា ហោតិ, សចេ អញ្ញំ បដិក្ខិបតិ បវារេតិ។ ទ្វេបិ ខាទិតានិ
ហោន្តិ, មុខេ សាសបមត្តម្បិ អវសិដ្ឋំ នត្ថិ, សចេបិ អញ្ញំ បដិក្ខិបតិ, ន បវារេតិ។ យោ បន អកប្បិយមំសំ
កុលទូសនវេជ្ជកម្មឧត្តរិមនុស្សធម្មារោចនសាទិតរូបិយាទីហិ និព្ពត្តំ អកប្បិយភោជនញ្ច អញ្ញំ កប្បិយំ វា
អកប្បិយំ វា ខាទន្តោ បដិក្ខិបតិ, ន បវារេតិ។

ឯវំ យញ្ច អស្នាតិ, យញ្ច ភោជនំ ហត្ថបាសេ ឋិតេន អភិហដំ បដិក្ខិបន្តោ បវារណំ ជនេតិ, តំ ញត្វា ឥ
ទានិ យថា អាបជ្ជតិ, តស្ស ជាននត្ថំ អយំ វិនិច្ឆយោ វេទិតព្ពោ – “អសនំ ភោជន”ន្តិ ឯត្ថ តាវ យេន
ឯកសិត្ថម្បិ អជ្ឈោហដំ ហោតិ, សោ សចេ បត្តមុខហត្ថេសុ យត្ថកត្ថចិ ភោជនេ សតិ សាបេក្ខោវ អញ្ញំ វុត្ត
លក្ខណំ ភោជនំ បដិក្ខិបតិ, បវារេតិ។ សចេ បន និរបេក្ខោ ហោតិ, យំ បត្តាទីសុ អវសិដ្ឋំ, តំ ន ច អជ្ឈោ
ហរិតុកាមោ, អញ្ញស្ស វា ទាតុកាមោ, អញ្ញត្រ វា គន្ត្វា ភុញ្ជិតុកាមោ, សោ បដិក្ខិបន្តោបិ ន បវារេតិ។
“ហត្ថបាសេ ឋិតោ”តិ ឯត្ថ បន សចេ ភិក្ខុ និសិន្នោ ហោតិ, អាសនស្ស បច្ឆិមន្តតោ បដ្ឋាយ, សចេ ឋិតោ,
បណ្ហីនំ អន្តតោ បដ្ឋាយ, សចេ និបន្នោ, យេន បស្សេន និបន្នោ, តស្ស បារិមន្តតោ បដ្ឋាយ ទាយកស្ស
និសិន្នស្ស វា ឋិតស្ស វា និបន្នស្ស វា ឋបេត្វា បសារិតហត្ថំ យំ អាសន្នតរំ អង្គំ, តស្ស ឱរិមន្តេន បរិច្ឆិន្ទិត្វា
អឌ្ឍតេយ្យហត្ថោ ‘ហត្ថបាសោ’តិ វេទិតព្ពោ។ តស្មឹ ឋត្វា អភិហដំ បដិក្ខិបន្តស្សេវ បវារណា ហោតិ, ន តតោ បរំ។
‘អភិហរតី’តិ ហត្ថបាសព្ភន្តរេ ឋិតោ គហណត្ថំ ឧបនាមេតិ។ សចេ បន អនន្តរនិសិន្នោបិ ភិក្ខុ ហត្ថេ វា
អាធារកេ វា ឋិតំ បត្តំ អនភិហរិត្វាវ “ភត្តំ គណ្ហថា”តិ វទតិ, តំ បដិក្ខិបតោ បវារណា នត្ថិ។ ភត្តបច្ឆិំ អានេត្វា
បុរតោ ភូមិយំ ឋបេត្វា ឯវំ វុត្តេបិ ឯសេវ នយោ។ ឦសកំ បន ឧទ្ធរិត្វា វា អបនាមេត្វា វា ‘គណ្ហថា’តិ វុត្តេ តំ
បដិក្ខិបតោ បវារណា ហោតិ។ ភត្តបច្ឆិំ គហេត្វា បរិវិសន្តស្ស អញ្ញោ “អហំ ធារេស្សាមី”តិ គហិតមត្តមេវ
ករោតិ, បរិវេសកោយេវ បន តំ ធារេតិ, តស្មា សា អភិហដាវ ហោតិ, តតោ ទាតុកាមតាយ គណ្ហន្តំ បដិក្ខិ
បន្តស្ស បវារណា ហោតិ។ សចេ បន បរិវេសកេន ផុដ្ឋមត្តាវ ហោតិ, ឥតរោវ នំ ធារេតិ, តតោ ទាតុកាមតាយ
គណ្ហន្តំ បដិក្ខិបន្តស្ស បវារណា ន ហោតិ។ កដច្ឆុនា ឧទ្ធដេ បន ហោតិ, ទ្វិន្នំ សមភារេបិ បដិក្ខិបន្តោ
បវារេតិយេវ។ អនន្តរស្ស ទិយ្យមានេ ឥតរោ បត្តំ បិទហតិ, អញ្ញស្ស អភិហដំ នាម បដិក្ខិត្តំ ហោតិ, តស្មា
បវារណា នត្ថិ។ ‘បដិក្ខេបោ’តិ ឯត្ថ វាចាយ អភិហដេ បដិក្ខេបោ ន រុហតិ, កាយេន អភិហដំ បន អង្គុលិ
ចលនាទិនា កាយវិការេន វា “អលំ, មា ទេហី”តិអាទិនា វចីវិការេន វា បដិក្ខិបតោ បវារណា ហោតិ។

ឯកោ សមំសកំ រសំ អភិហរតិ, “រសំ បដិគ្គណ្ហថា”តិ វទតិ, តំ សុត្វា បដិក្ខិបតោ បវារណា នត្ថិ។ ‘មំសរស’ន្តិ
វុត្តេ បន បដិក្ខិបតោ បវារណា ហោតិ។ “ឥមំ គណ្ហថា”តិ វុត្តេបិ ហោតិយេវ។ មំសំ វិសុំ កត្វា ‘មំសរស’ន្តិ វុត្តេបិ
សចេ សាសបមត្តម្បិ ខណ្ឌំ អត្ថិ, បដិក្ខិបតោ បវារណា ហោតិ។ សចេ នត្ថិ, វដ្ដតិ។ កឡីរបនសាទីហិ មិស្សេត្វា
មច្ឆមំសំ បចន្តិ, តំ គហេត្វា “កឡីរសូបំ គណ្ហថ, បនសព្យញ្ជនំ គណ្ហថា”តិ វទតិ, ឯវម្បិ ន បវារេតិ។ កស្មា? អ
បវារណារហស្ស នាមេន វុត្តត្តា។ “មច្ឆមំសំ ព្យញ្ជន”ន្តិ វា “ឥមំ គណ្ហថា”តិ វា វុត្តេ បន បវារេតិ, អយមេត្ថ
សង្ខេបោ, វិត្ថារោ បន សមន្តបាសាទិកាយំ វុត្តោ។ គមនាទីសុ បន យស្មឹ ឥរិយាបថេ បវារេតិ, តំ
អវិកោបេន្តេនេវ ភុញ្ជិតព្ពំ។

អនតិរិត្តន្តិ ន អតិរិត្តំ, ន អធិកន្តិ អត្ថោ។ តំ បន កប្បិយកតាទីហិ សត្តហិ វិនយកម្មាការេហិ អកតំ វា
គិលានស្ស អនធិកំ វា ហោតិ។ តស្មា បទភាជនេ (បាចិ. ២៣៩) ‘អកប្បិយកត’ន្តិអាទិ វុត្តំ, តត្ថ យំ ផលំ វា

កន្ទមូលាទិ វា បញ្ចហិ សមណកប្បិយេហិ កប្បិយំ អកតំ, យញ្ច អកប្បិយមំសំ វា អកប្បិយភោជនំ វា, ឯតំ អកប្បិយំ នាម, តំ អកប្បិយំ “អលមេតំ សព្ព”ន្តិ ឯវំ អតិរិត្តំ កតំ **អកប្បិយកត**ន្តិ វេទិតព្ពំ។ **អប្បដិគ្គហិតកត**ន្តិ ភិក្ខុនា អប្បដិគ្គហិតំយេវ បុរិមនយេន អតិរិត្តំ កតំ។ **អនុច្ចារិតកត**ន្តិ កប្បិយំ ការេតុំ អាគតេន ភិក្ខុនា ឦសកម្បិ អនុក្ខិត្តំ វា អនបនាមិតំ វា កតំ។ **អហត្ថបាសេ កត**ន្តិ កប្បិយំ ការេតុំ អាគតស្ស ហត្ថបាសតោ ពហិ ឋិតេន កតំ។ **អភុត្តាវិនា កត**ន្តិ យោ អតិរិត្តំ ករោតិ, តេន បវារណប្បហោនកំ ភោជនំ អភុត្តេន កតំ។ **ភុត្តាវិនា បវារិតេន អាសនា វុដ្ឋិតេន កត**ន្តិ ឥទំ ឧត្តានមេវ។ **“អលមេតំ សព្ព”ន្តិ អវុត្ត**ន្តិ វចីភេទំ កត្វា ឯវំ អវុត្តំ ហោតិ។ ឥតិ ឥមេហិ សត្តហិ វិនយកម្មាការេហិ យំ អតិរិត្តំ កប្បិយំ អកតំ, យញ្ច បន ន គិលានាតិរិត្តំ, តទុភយម្បិ អនតិរិត្តំ។ អតិរិត្តំ បន តស្សេវ បដិបក្ខនយេន វេទិតព្ពំ។

អបិចេត្ថ **ភុត្តាវិនា កតំ ហោតី**តិ (បាចិ. ២៣៩) អន្តមសោ អនន្តរនិសិន្នស្ស បត្តតោ ឯកម្បិ សិត្ថំ វា មំសហីរំ វា ខាទិត្វា កតម្បិ ភុត្តាវិនា កតំ ហោតិ, យោ បាតោវ ឯវំ ភុត្តាវី បវារិតោ និសីទតិយេវ, សោ ឧបកដ្ឋេបិ កាលេ អភិហដំ បិណ្ឌំ ភិក្ខុនា ឧបនីតំ កប្បិយំ កាតុំ លភតិ។ សចេ បន តស្មិំ កប្បិយេ កតេ ភុញ្ជន្តស្ស អញ្ញំ អាមិសំ អាកិរន្តិ, តំ សោ បុន កាតុំ ន លភតិ។ យញ្ហិ អកតំ, តំ កាតព្ពំ។ យេន ច អកតំ, តេន ច កាតព្ពន្តិ (បាចិ. អដ្ឋ. ២៣៨-៩) វុត្តំ, តស្មា តស្មិំ ភាជនេ ករិយមានេ បឋមកតេន សទ្ធិំ កតំ ហោតីតិ តំ កាតុំ ន វដ្ដតិ។ អញ្ញស្មិំ បន ភាជនេ តេន វា អញ្ញេន វា កាតុំ វដ្ដតិ។ ឯវំ កតំ បឋមកតេន មិស្សេត្វាបិ ភុញ្ជិតុំ វដ្ដតិ, ន កេវលញ្ច តស្ស យេន បន កតំ, តំ ឋបេត្វា អញ្ញេសំ បវារិតានម្បិ ភុញ្ជិតុំ វដ្ដតិ។ យថា បន អកតេន មិស្សំ ន ហោតិ, ឯវំ មុខញ្ច ហត្ថញ្ច សុទ្ធំ កត្វា ភុញ្ជិតព្ពំ។ **គិលានាតិរិត្តំ** បន ន កេវលំ គិលានស្ស ភុត្តាវសេសមេវ, អថ ខោ យំកិញ្ចិ គិលានំ ឧទ្ទិស្ស “អជ្ជ វា ស្វេ វា យទា វា ឥច្ឆតិ, តទា ខាទិស្សតី”តិ អាហដំ, តំ សព្ពំ ‘គិលានាតិរិត្ត’ន្តិ វេទិតព្ពំ។ **ខាទនីយំ វា ភោជនីយំ វា**តិ យំកិញ្ចិ យាវកាលិកំ។ **ខាទេយ្យ វា ភុញ្ជេយ្យ វា បាចិត្តិយ**ន្តិ ឯត្ថ វុត្តនយេន បវារិតស្ស អនតិរិត្តំ យំកិញ្ចិ អាមិសំ អជ្ឈោហរណត្ថាយ បដិគ្គណ្ហតោ គហណេ ទុក្កដំ, អជ្ឈោហារេ អជ្ឈោហារេ បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលេ ភិក្ខូ អារព្ភ អញ្ញត្រ ភុញ្ជនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, “អនតិរិត្ត”ន្តិ អយមេត្ថ អនុបញ្ញត្តិ, អសាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, តិកបាចិត្តិយំ, យាមកាលិកាទីនិ អាហារត្ថាយ គណ្ហតោ, និរាមិសានិ អជ្ឈោហរតោ ច ទុក្កដំ, តថា អតិរិត្តេ អនតិរិត្តសញ្ញិនោ ចេវ វេមតិកស្ស ច។ អតិរិត្តសញ្ញិនោ បន, “អតិរិត្តំ ការាបេត្វា ភុញ្ជិស្សាមី”តិ គណ្ហន្តស្ស, អញ្ញស្សត្ថាយ គណ្ហន្តស្ស, យាមកាលិកាទីនិ តេសំ អនុញ្ញាត បរិភោគវសេន និរាមិសានិ បរិភុញ្ជន្តស្ស, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ បវារិតភាវោ, អាមិសស្ស អនតិរិត្តតា, កាលេន អជ្ឈោហរណន្តិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ បឋមកឋិនសទិសានេវ, ឥទំ បន កិរិយាកិរិយន្តិ។

បឋមបវារណាសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៦. ទុតិយបវារណាសិក្ខាបទវណ្ណនា

ឆដ្ឋេ **អភិហដ្ឋុំ បវារេយ្យា**តិ អភិហរិត្វា “ហន្ទ, ភិក្ខុ ខាទ វា ភុញ្ជ វា”តិ ឯវំ បវារេយ្យ។ **ជាន**ន្តិ សុត្វា វា ទិស្វា វា តស្ស បវារិតភាវំ ជានន្តោ។ **អាសាទនាបេក្ខោ**តិ អាសាទនំ ចោទនំ មង្កុករណភាវំ អបេក្ខមានោ។ **ភុត្តស្មិំ បាចិត្តិយ**ន្តិ ឯត្ថ អភិហារេ តាវ ទុក្កដំ, សចេ សោ តំ គណ្ហាតិ, បុន អភិហារកស្ស ទុក្កដំ, តស្មិំ បន ភុញ្ជន្តេ អភិហារកស្ស តស្ស អជ្ឈោហារេ អជ្ឈោហារេ ទុក្កដំ, ភោជនបរិយោសានេ បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ អញ្ញតរំ ភិក្ខុំ អារព្ភ អនតិរិត្តេន ភោជនេន អភិហដ្ឋុំ បវារណាវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, អសាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, បវារិតេ បវារិតសញ្ញិនោ បាចិត្តិយំ។ វេមតិកស្ស, យាមកាលិកាទីនិ អាហារត្ថាយ អភិហរន្តស្ស, តេសញ្ច បដិគ្គហណអជ្ឈោហារេសុ, អប្បវារិតេ ច បវារិតសញ្ញិនោ, វេមតិកស្ស ច ទុក្កដំ។ អប្បវារិតសញ្ញិស្ស បន, យោ ច អតិរិត្តំ ការាបេត្វា ទេតិ, “ការាបេត្វា វា ភុញ្ជាហី”តិ ទេតិ, យោ វា “អញ្ញស្សត្ថាយ ហរន្តោ គច្ឆាហី”តិ ទេតិ, យោ ច យាមកាលិកាទីនិ “សតិ បច្ចយេ បរិភុញ្ជាហី”តិ ទេតិ, តស្ស, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ បវារិតតា, បវារិតសញ្ញិតា, អាសាទនាបេក្ខតា, អនតិរិត្តេន អភិហដ្ឋុំ បវារណតា, ភោជនបរិយោសានន្តិ ឥមានេត្ថ បញ្ច អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ អទិន្នាទានសទិសានិ, ឥទំ បន ទុក្ខវេទនន្តិ។

ទុតិយបវារណាសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៧. វិកាលភោជនសិក្ខាបទវណ្ណនា

សត្តមេ **វិកាលេ**តិ វិគតេ កាលេ, មជ្ឈន្ហិកាតិក្កមនតោ យាវ អរុណុគ្គមនាតិ អធិប្បាយោ។ តស្មា យោ ភិក្ខុ ឯតស្មឹ អន្តរេ យំកិញ្ចិ វនមូលផលំ ឧបាទាយ អាមំ វា បក្កំ វា អាមិសសង្ខេបគតំ ខាទនីយំ វា ភោជនីយំ វា អជ្ឈោហរណត្ថាយ បដិគ្គណ្ហាតិ, តស្ស បដិគ្គហណេ ទុក្កដំ, អជ្ឈោហារេ អជ្ឈោហារេ បាចិត្តិយំ។

រាជគហេ សត្តរសវគ្គិយេ ភិក្ខូ អារព្ភ វិកាលេ ភោជនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, តិកបាចិត្តិយំ, យាមកាលិកាទីនិ អាហារត្ថាយ បដិគ្គហណអជ្ឈោហារេសុ, កាលេ វិកាលសញ្ញិស្ស, វេមតិកស្ស ច ទុក្កដំ, កាលេ កាលសញ្ញិស្ស យាមកាលិកាទីនិ សតិ បច្ចយេ បរិភុញ្ជន្តស្ស ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ “អនុជានាមិ, ភិក្ខវេ, រោមដ្ឋកស្ស រោមដ្ឋំ, ន ច ភិក្ខវេ ពហិមុខទ្វារា នីហរិត្វា អជ្ឈោហរិតព្ព”ន្តិ (ចូឡវ. ២៧៣) អនុញ្ញាតនយេន រោមដ្ឋកស្សាបិ អនាបត្តិ។ វិកាលតា, យាវកាលិកតា, អជ្ឈោហរណន្តិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ ឯឡកលោមសទិសានីតិ។

វិកាលភោជនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៨. សន្និធិការកសិក្ខាបទវណ្ណនា

អដ្ឋមេ **សន្និធិការក**ន្តិ ការោ ករណំ កិរិយាតិ អត្ថតោ ឯកំ, សន្និធិ ការោ អស្សាតិ សន្និធិការំ , សន្និធិការមេវ សន្និធិការកំ, បដិគ្គហេត្វា ឯករត្តឹ វីតិនាមិតស្សេតំ នាមំ។ តស្មា ឯវំ សន្និធិកតំ យំកិញ្ចិ យាវកាលិកំ វា យាមកាលិកំ វា ‘អជ្ឈោហរិស្សាមី’តិ គណ្ហន្តស្ស បដិគ្គហណេ ទុក្កដំ, អជ្ឈោហារេ អជ្ឈោហារេ បាចិត្តិយំ។ សចេបិ បត្តោ ទុទ្ធោតោ ហោតិ, យំ អង្គុលិយា ឃំសន្តស្ស លេខា បញ្ញាយតិ, គណ្ឋិកបត្តស្ស វា គណ្ឋិកន្តរេ ស្នេហោ បវិដ្ឋោ ហោតិ, យោ ឧណ្ហេ ឱតាបេន្តស្ស បគ្ឃរតិ, ឧណ្ហយាគុយា វា គហិតាយ សន្ទិស្សតិ, តាទិសេ បត្តេបិ បុនទិវសេ ភុញ្ជន្តស្ស បាចិត្តិយំ។ យំ បន ភិក្ខុ និរបេក្ខោ សាមណេរានំ បរិច្ចជិត្វា តេហិ និហិតំ លភិត្វា ភុញ្ជតិ, តំ វដ្ដតិ ។ សយំ បដិគ្គហេត្វា អបរិច្ចត្តមេវ ហិ ទុតិយទិវសេ កប្បិយភោជនំ ភុញ្ជន្តស្ស បាចិត្តិយំ។ អកប្បិយេសុ បន មនុស្សមំសេ ថុល្លច្ចយេន សទ្ធឹ បាចិត្តិយំ, សេសេសុ បន ទុក្កដេន សទ្ធឹ។ យាមកាលិកំ សតិ បច្ចយេ អជ្ឈោហរតោ បាចិត្តិយំ, អាហារត្ថាយ អជ្ឈោហរតោ ទុក្កដេន សទ្ធឹ។ យោ បន បវារិតោ ហុត្វា អនតិរិត្តកតំ អជ្ឈោហរតិ, តស្ស សព្ពវិកប្បេសុ អបរម្បិ បាចិត្តិយំ វឌ្ឍតិ។ សចេ វិកាលេ អជ្ឈោហរតិ, អនតិរិត្តបច្ចយា សព្ពវិកប្បេសុ អនាបត្តិ, សតិ បច្ចយេ វិកាលបច្ចយា យាមកាលិកាទីសុ ច អនាបត្តិ។ អវសេសេសុ វិកាលបច្ចយា បាចិត្តិយំ វឌ្ឍតិយេវ។ ភិក្ខុស្ស បន សន្និធិ ភិក្ខុនិយា វដ្ដតិ, ភិក្ខុនិយា ច សន្និធិ ភិក្ខុស្ស វដ្ដតិ, ភិក្ខុនិក្ខន្ធកេ (ចូឡវ. ៤២១-៤២២) អនុញ្ញាតត្តា វដ្ដតីតិ។

សាវត្ថិយំ អាយស្មន្តំ ពេលដ្ឋសីសំ អារព្ភ សន្និធិការកភោជនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, តិកបាចិត្តិយំ , សត្តាហកាលិក យាវជីវិកានំ បន អាហារត្ថាយ បដិគ្គហណេ អជ្ឈោហារេ ច ទុក្កដំ។ យថា ចេតានិ អាហារត្ថាយ ន កប្បន្តិ, ឯវំ យាវកាលិកាទីហិ សំសដ្ឋានិបិ, វុត្តញ្ហេតំ “យាវកាលិកេន, ភិក្ខវេ, យាមកាលិកំ តទហុបដិគ្គហិតំ កាលេ កប្បតិ, វិកាលេ ន កប្បតី”តិអាទិ (មហាវ. ៣០៥)។ តស្មា សចេបិ តំ តំ តេន តេន សទ្ធឹ សំសដ្ឋំ លភតិ, សចេ អសម្ភិន្នរសំ វា ហោតិ សុធោតំ វា, យថា ឥតរេន សំសគ្គោ ន បញ្ញាយតិ, អត្តនោ កាលានុរូបេន បរិភុញ្ជិតុំ វដ្ដតិ។

សចេ បន សម្ភិន្នរសំ វា ហោតិ ទុទ្ធោតំ វា, ន វដ្ដតិ។ យាវកាលិកញ្ហិ អត្តនា សទ្ធឹ សម្ភិន្នរសានិ តីណិបិ យាមកាលិកាទីនិ អត្តនោ សភាវំ ឧបនេតិ, យាមកាលិកំ ទ្វេបិ សត្តាហកាលិកាទីនិ អត្តនោ សភាវំ ឧបនេតិ, សត្តាហកាលិកំ យាវជីវិកមេវ អត្តនោ សភាវំ ឧបនេតិ។ តស្មា តេន តទហុបដិគ្គហិតេន សទ្ធឹ តទហុបដិគ្គហិតំ វា បុរេ បដិគ្គហិតំ វា យាវជីវិកំ សត្តាហំ កប្បតិ, ទ្វីហប្បដិគ្គហិតេន ឆាហំ, តីហប្បដិគ្គហិតេន បញ្ចាហំ...បេ.... សត្តាហប្បដិគ្គហិតេន តទហេវ កប្បតីតិ វេទិតព្ពំ។ តស្មាយេវ ហិ “សត្តាហកាលិកេន, ភិក្ខវេ , យាវជីវិកំ តទហុបដិគ្គហិត”ន្តិ អវត្វា “បដិគ្គហិតំ សត្តាហំ កប្បតី”តិ វុត្តំ។ កាលយាមសត្តាហាតិក្កមេសុ ចេត្ថ វិកាលភោជន សន្និធិភេសជ្ជសិក្ខាបទានំ វសេន អាបត្តិយោ វេទិតព្ពា, ឥមេសុ បន ចតូសុ កាលិកេសុ យាវកាលិកំ យាមកាលិកន្តិ ឥមមេវ ទ្វយំ អន្តោវុត្ថញ្ចេវ សន្និធិការកញ្ច, សត្តាហកាលិកំ យាវជីវិកញ្ច អកប្បិយកុដិយំ និក្ខិបិតុម្បិ វដ្ដតិ, សន្និធិម្បិ ន ជនេតិ។ អកប្បិយកុដិយំ អន្តោវុត្ថេន បន តេន សទ្ធឹ ឥតរទ្វយំ តទហុបដិគ្គហិតម្បិ ន វដ្ដតិ, មុខសន្និធិ នាម ហោតិ, មហាបច្ចរិយំ បន អន្តោវុត្ថំ ហោតីតិ វុត្តំ។ តត្ថ នាម មត្តមេវ នានាករណំ, អាបត្តិ បន ទុក្កដមេវ។ តត្ថ **អកប្បិយកុដិ** នាម សង្ឃស្ស វា ឧបសម្បន្នបុគ្គលស្ស វា សន្តកំ វសនត្ថាយ កតគេហំ, តត្ថ សហសេយ្យប្បហោនកេ បទេសេ វុត្ថំ យាវកាលិកញ្ច យាមកាលិកញ្ច សង្ឃិកំ វា ឧបសម្បន្នបុគ្គលស្ស វា សន្តកំ **អន្តោវុត្ថំ** នាម ហោតិ, តត្ថ បក្កំ **អន្តោបក្កំ** នាម, យត្ថ កត្ថចិ បន សយំ បក្កំ **សាមំ បក្កំ** នាម, តំ សព្ពំ អនជ្ឈោហរណីយំ។ តេន តេន សទ្ធឹ សំសដ្ឋម្បិ តំគតិកមេវ, សព្ពំ អជ្ឈោហរន្តស្ស

ទុក្កដំ។ តស្មា អន្តោវុដ្ឋអន្តោបក្កមោចនត្ថំ ភគវតា ចតស្សោ កប្បិយភូមិយោ (មហាវ. ២៩៥) អនុញ្ញាតា, តាសំ វិនិច្ឆយោ សមន្តបាសាទិកាយំ (មហាវ. អដ្ឋ. ២៩៥) វុត្តោ។ យត្ថ បនេតា ន សន្តិ, តត្ថ អនុបសម្បន្នស្ស សន្តកំ កត្វា បរិភុញ្ជិតុំ វដ្តតិ។ សាមំ បាកម្បិ បុនបាកំ វដ្តតិ, អសន្និធិការកេ សន្និធិការកសញ្ញិនោ, វេមតិកស្ស វា ទុក្កដំ។ អសន្និធិការកសញ្ញិនោ, យាវកាលិកាទីនិ តីណិ និទហិត្វា សកំ សកំ កាលំ អនតិក្កមិត្វា, យាវជីវិកំ សទាបិ សតិ បច្ចយេ បរិភុញ្ជន្តស្ស, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ អាមិសំ, សន្និធិភាវោ, តស្ស អជ្ឈោហរណន្តិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ ឯឡកលោមសទិសានេវាតិ។

សន្និធិការកសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៩. បណីតភោជនសិក្ខាបទវណ្ណនា

នវមេ **បណីតភោជនានី**តិ បណីតសំសដ្ឋានិ សត្តធញ្ញនិព្ពត្តានិ ភោជនានិ។ យថា ហិ អាជញ្ញយុត្តោ រថោ ‘អាជញ្ញរថោ’តិ វុច្ចតិ, ឯវមិធាបិ បណីតសំសដ្ឋានិ ភោជនានិ បណីតភោជនានីតិ។ យេហិ បន បណីតេហិ សំសដ្ឋានិ, តានិ ‘បណីតភោជនានី’តិ វុច្ចន្តិ, តេសំ បភេទទស្សនត្ថំ **សេយ្យថិទំ សប្បិ នវនីត**ន្តិអាទិមាហ, តត្ថ **សប្បិ**អាទីនិ ភេសជ្ជសិក្ខាបទេ (កង្ខា. អដ្ឋ. ភេសជ្ជសិក្ខាបទវណ្ណនា) វុត្តលក្ខណានេវ វេទិតព្ពានិ។ មច្ឆាទីសុ បន សព្ពោបិ ‘ឱទកោ’តិ (បាចិ. ២៦០) វុត្តលក្ខណោ មច្ឆោ **មច្ឆោ**យេវ។ យេសំ បន មំសំ កប្បតិ, តេសំ **មំស**ញ្ច **ខីរទធីនិ** ច ឥធាធិប្បេតានិ។ **ឯវរូបានិ បណីតភោជនានី**តិ យានិ ឯតេហិ សប្បិអាទីហិ សំសដ្ឋត្តា ‘បណីតភោជនានី’តិ វុច្ចន្តិ, តថារូបានិ បណីតភោជនានិ។ **អគិលានោ**តិ យស្ស តេហិ វិនាបិ ផាសុ ហោតិ។ **អត្តនោ អត្ថាយ វិញ្ញាបេត្វា**តិ ឯត្ថ បន យោ អគិលានោ សុទ្ធានិ សប្បិអាទីនិ ភេសជ្ជត្ថាយ វិញ្ញាបេតិ, សោ មហានាមសិក្ខាបទេន (បាចិ. ៣០៣) ការេតព្ពោ, មច្ឆាទីនិ ចត្តារិ វិញ្ញាបេន្តោ សូបោទនវិញ្ញត្តិយា (បាចិ. ៦១២-៦១៣) ការេតព្ពោ, សប្បិអាទីហិ សំសដ្ឋភោជនានិ វិញ្ញាបេន្តោ ឥមិនា ការេតព្ពោ។ តត្រាយំ វិនិច្ឆយោ – “សប្បិនា ភត្តំ ទេហិ, សប្បិំ អាកិរិត្វា ទេហិ, សប្បិមិស្សកំ កត្វា ទេហិ, សហ សប្បិនា ទេហិ, សប្បិញ្ច ភត្តញ្ច ទេហី”តិ ឯវំ វិញ្ញាបេន្តស្ស តាវ វិញ្ញត្តិយា ទុក្កដំ, បដិគ្គហណេ ទុក្កដំ, អជ្ឈោហរណេ អជ្ឈោហរណេ បាចិត្តិយំ។ “សប្បិភត្តំ ទេហី”តិ វុត្តេ បន យស្មា សាលិភត្តំ វិយ សប្បិភត្តំ នាម នត្ថិ, តស្មា សូបោទនវិញ្ញត្តិយា ទុក្កដមេវ ហោតិ។ សចេ បន “សប្បិនា ភត្តំ ទេហី”តិ វុត្តេ ភត្តំ ទត្វា “សប្បិំ កត្វា ភុញ្ជាហី”តិ នវនីតខីរាទីនិ វា កប្បិយភណ្ឌំ វា ទេតិ “ឥមិនា សប្បិំ គហេត្វា ភុញ្ជាហី”តិ, យថាវត្ថុកមេវ។ “គោសប្បិនា ភត្តំ ទេហី”តិ វុត្តេ បន គោសប្បិំ វា ទេតុ, តស្មិំ អសតិ បុរិមនយេន នវនីតាទីនិ វា, គាវិំយេវ វា ទេតុ “ឥតោ សប្បិនា ភុញ្ជាហី”តិ, យថាវត្ថុកមេវ។ សចេ បន “គោសប្បិនា ទេហី”តិ យាចិតោ អជិកាសប្បិអាទីហិ ទេតិ, វិសង្កេតំ។ ឯវញ្ហិ សតិ អញ្ញំ យាចិតេន អញ្ញំ ទិន្នំ នាម ហោតិ, តស្មា អនាបត្តិ, ឯស នយោ “អជិកាសប្បិនា ទេហី”តិអាទីសុបិ។ “កប្បិយសប្បិនា ទេហី”តិ វុត្តេ អកប្បិយសប្បិនា ទេតិ, វិសង្កេតមេវ។ “អកប្បិយសប្បិនា ទេហី”តិ វុត្តេ អកប្បិយសប្បិនាវ ទេតិ, បដិគ្គហណេបិ បរិភោគេបិ ទុក្កដមេវ។ ឥមិនា នយេន សព្ពបទេសុ វិនិច្ឆយោ វេទិតព្ពោ។ សចេ បន សព្ពេហិបិ សប្បិអាទីហិ ឯកដ្ឋានេ វា នានាដ្ឋានេ វា វិញ្ញាបេត្វា បដិលទ្ធំ ឯកតោ សម្ភិន្នរសំ កត្វា តតោ កុសគ្គេន ឯកពិន្ទុម្បិ អជ្ឈោហរតិ, នវ បាចិត្តិយានិ។

សាវត្ថិយំ ឆព្ពគ្គិយេ ភិក្ខូ អារព្ភ បណីតភោជនវិញ្ញត្តិវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, “អគិលានោ”តិ អយមេត្ថ អនុបញ្ញត្តិ, អសាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, តិកបាចិត្តិយំ, គិលានស្ស អគិលានសញ្ញិនោ, វេមតិកស្ស វា ទុក្កដំ។ គិលានសញ្ញិស្ស, គិលានកាលេ វិញ្ញាបេត្វា អគិលានស្ស ភុញ្ជតោ, គិលានស្ស សេសកេ, ញាតកប្បវារិតដ្ឋានតោ, អញ្ញស្សត្ថាយ វិញ្ញត្តេ, អត្តនោ ធនេន គហិតេ, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ បណីតភោជនតា, អគិលានតា, កតវិញ្ញត្តិយា បដិលាភោ, អជ្ឈោហរណន្តិ ឥមានេត្ថ ចត្តារិ អង្គានិ។ អទ្ធានសមុដ្ឋានំ, កិរិយំ , នោសញ្ញាវិមោក្ខំ, អចិត្តកំ, បណ្ណត្តិវជ្ជំ, កាយកម្មំ, វចីកម្មំ, តិចិត្តំ, តិវេទនន្តិ។

បណីតភោជនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១០. ទន្តបោនសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទសមេ **អទិន្ន**ន្តិ កាយេន វា កាយប្បដិពទ្ធេន វា គណ្ហន្តស្ស ហត្ថបាសេ ឋត្វា កាយ កាយប្បដិពទ្ធនិស្សគ្គិយានំ អញ្ញតរេន ន ទិន្នំ, អប្បដិគ្គហិតកស្សេតំ នាមំ។ អប្បដិគ្គហិតកញ្ហិ ភិក្ខុនោ អត្តនោ សន្តកម្បិ អជ្ឈោហរិតុំ ន វដ្តតិ។ បដិគ្គហិតំ អន្តមសោ វិស្សាសិកសន្តកម្បិ វដ្តតិ, តស្ស លក្ខណំ វុត្តវិបល្លាសេន វេទិតព្ពំ។ សចេ ហិ យោ កោចិ អនុបសម្បន្នោ អន្តមសោ តិរច្ឆានោបិ ភិក្ខុស្ស វា ភិក្ខុនិយា វា ហត្ថបាសេ ឋិតោ កាយាទីនំ អញ្ញតរេន ទេតិ, តញ្ចេ ភិក្ខុនា យេន កេនចិ សរីរាវយវេន វា, តប្បដិពទ្ធេន វា,

សំហារិមេន ច អន្តមសោ មញ្ចេនាបិ, ធារេតុំ សមត្ថេន ច អន្តមសោ អតត្ថជាតករុក្ខបណ្ណេនាបិ, សូចិយា បរាមដ្ឋមត្តេនាបិ បដិគ្គហិតំ, បដិគ្គហិតមេវ ហោតិ។ បដិពទ្ធប្បដិពទ្ធំ នាម ឥធ នត្ថិ, យម្បិ នត្ថុករណិយា ទិយ្យមានំ នាសិកាយ, អកល្លកោ វា មុខេន បដិគ្គណ្ហាតិ, សព្ពំ វដ្ដតិ, អាភោគមត្តមេវ ហេត្ថ បមាណំ។ បុព្ពាភោគេ ច សតិ បច្ឆា និទ្ទាយន្តស្ស បត្តេ ទិន្នម្បិ ហត្ថបាសេ សតិ បដិគ្គហិតមេវ ហោតិ។ យម្បិ "បត្តេន បដិគ្គណ្ហិស្សាមី"តិ និសិន្នស្សេវ ហត្ថេ បតតិ, តំ វដ្ដតិយេវ។ អភិហដភាជនតោ បតិតរជម្បិ វដ្ដតិ, តត្ថ ឋិតនិសិន្ននិបន្នានំ បវារណាសិក្ខាបទេ វុត្តនយេនេវ ហត្ថបាសោ វេទិតព្ពោ។

សចេ បន ទាយកប្បដិគ្គាហកេសុ ឯកោ អាកាសេ ហោតិ, ឯកោ ភូមិយំ, ភូមដ្ឋស្ស សីសេន អាកាសដ្ឋស្ស ច ឋបេត្វា ទាតុំ វា គហេតុំ វា បសារិតហត្ថំ យំ អាសន្នតរំ អង្គំ, តស្ស ឱរិមន្តេន ហត្ថបាសប្បមាណំ បរិច្ឆិន្ទិតព្ពំ។ សចេបិ ឯកោ កូបេ ហោតិ, ឯកោ កូបតដេ, ឯកោ វា រុក្ខេ, ឯកោ បថវិយំ, វុត្តនយេនេវ ហត្ថបាសប្បមាណំ បរិច្ឆិន្ទិតព្ពំ។ តស្មី បត្វា សចេបិ ទ្វេ តយោ វា សាមណេរា យំ មជ្ឈិមោ បុរិសោ ឧក្ខិបិតុំ សក្កោតិ, ឯវរូបំ ភារំ បវដ្ដេន្តា ភិក្ខុនោ ភូមិយំ ឋបិតហត្ថំ អារោបេន្តិ, ឧក្ខិបិត្វា វា ភិក្ខុនោ បសារិតហត្ថេ ឯកទេសេនាបិ ឋបេន្តិ, តំ បដិគ្គហិតមេវ ហោតិ។ យំ បន បិណ្ឌាយ ចរន្តស្ស បត្តេ រជំ បតតិ, តំ អប្បដិគ្គហិតមេវ ហោតិ, តស្មា បដិគ្គហេត្វាវ ភិក្ខា គណ្ហិតព្ពា។ អប្បដិគ្គហេត្វា គណ្ហន្តស្ស វិនយទុក្កដំ, តំ បន បុន បដិគ្គហេត្វា ភុញ្ជន្តស្ស អនាបត្តិ។ សចេ "បដិគ្គហេត្វា ទេថា"តិ វុត្តេ វចនំ អសុត្វា វា អនាទិយិត្វា វា ភិក្ខំ ទេន្តិយេវ, វិនយទុក្កដា មុច្ចតិ, បុន បដិគ្គហេត្វា អញ្ញា ភិក្ខា បដិគ្គហេតព្ពា។ សចេ មហាវាតោ តតោ តតោ រជំ បាតេតិ, ន សក្កា ហោតិ ភិក្ខំ គហេតុំ, "អនុបសម្បន្នស្ស ទស្សាមី"តិ សុទ្ធចិត្តេន អាភោគំ កត្វា គណ្ហិតុំ វដ្ដតិ។ តំ អនុបសម្បន្នស្ស ទត្វា បុន តេន ទិន្នំ វា តស្ស វិស្សាសេន វា បដិគ្គហេត្វា ភុញ្ជិតុំ វដ្ដតិ។ អស្សុខេឡសិង្ឃាណិកាទីសុ យំ ឋានតោ ចវិត្វា ហត្ថេ វា បត្តេ វា បតតិ, តំ បដិគ្គហេតព្ពំ, អង្គលគ្គំ បដិគ្គហិតមេវ។ បតន្តម្បិ វោច្ឆិន្នញ្ចេ អន្តរា ន គហេតព្ពំ, ឧគ្គហិតកំ នាម ហោតិ, តំ បច្ឆា បដិគ្គហិតម្បិ ន វដ្ដតិ។ យំ បន ភេសជ្ជំ វា មូលផលំ វា មាតាទីនំ អត្ថាយ គហេត្វា ឆាយត្ថាយ វា ផលិនិសាខំ ឧក្ខិបិត្វា គច្ឆតិ, តតោ យំ ឥច្ឆតិ, តំ បុន បដិគ្គហេត្វា បរិភុញ្ជិតុំ វដ្ដតិ។ យោ បន តត្ថ ជាតកផលិនិសាខាយ វា វល្លិយា វា គហេត្វា ចាលេតិ។ តស្ស តតោ លទ្ធំ ផលំ ន វដ្ដតិ, ទុរុបចិណ្ណទុក្កដញ្ច អាបជ្ជតិ, អញ្ញស្ស តំ វដ្ដតិ, ផលិរុក្ខំ បន អបស្សយិតុំ វា អាលម្ពិតុំ វា វដ្ដតិ, បដិគ្គហេត្វា ឋបិតេ យំ អញ្ញំ អង្កុរាទិ ឧប្បជ្ជតិ, បដិគ្គហិតមេវ តំ។ យាវ ហិ ហត្ថតោ មុត្តេ និរបេក្ខោ ន ហោតិ, និរបេក្ខតាយ វា ហត្ថតោ ន មុច្ចតិ, តាវ ន បដិគ្គហណំ វិជហតិ, អយមេត្ថ សង្ខេបោ, វិត្ថារោ បន សមន្តបាសាទិកាយំ វុត្តោ។

មុខទ្វារន្តិ គលនាឡិកំ។ មុខេន វា ហិ បវិដ្ឋំ ហោតុ, នាសិកាយ វា, គលេន អជ្ឈោហរណីយតាយ សព្ពម្បិ តំ មុខទ្វារំ បវេសិតមេវ ហោតិ។ **អាហារ**ន្តិ យំកិញ្ចិ យាវកាលិកំ វា យាមកាលិកំ វា សត្តាហកាលិកំ វា យាវជីវិកំ វា។ សព្ពញ្ចេតំ អជ្ឈោហរណីយត្តា 'អាហារោ'តិ វុច្ចតិ, តត្ថ សព្ពម្បិ ធញ្ញំ វា ធញ្ញានុលោមំ វា តាលនាឡិកេរបនសលពុជអលាពុកុម្ភណ្ឌបុស្សផលតិបុសផលឯឡាលុកសង្ខាតំ នវវិធំ មហាផលញ្ចេវ អបរណ្ណញ្ច, យញ្ចញ្ញំ វនមូលបត្តបុប្ផផលាទិ អាហារត្ថំ ផរតិ, តំ សព្ពំ យាវ មជ្ឈន្ហិកកាលោ, តាវ បរិភុញ្ជិតព្ពតោ **យាវកាលិកំ** នាម។ អម្ពបានំ ជម្ពុបានំ ចោចបានំ មោចបានំ មធុកបានំ មុទ្ទិកបានំ សាលូកបានំ ផារុសកបានន្តិ ឥមានិ អដ្ឋ បានានិ, យានិ ច តេសំ អនុលោមានិ វេត្តតិន្តិណិកមាតុលុង្គកបិដ្ឋកោសម្ពករមន្ទាទិខុទ្ទកផលបានានិ, ឯតានិ សព្ពានិ អនុបសម្បន្នេហិ សីតោទកេន មទ្ទិត្វា កតានិ អាទិច្ចបាកានិ វា យាវ រត្តិយា បច្ឆិមយាមំ និទហិត្វា បរិភុញ្ជិតព្ពតោ **យាមកាលិកានិ** នាម។ អវសេសេសុ អនុញ្ញាតផលបត្តបុប្ផរសេសុបិ ឯសេវ នយោ។ សប្បិអាទីនិ បញ្ច ភេសជ្ជានិ សត្តាហំ និទហិត្វា បរិភុញ្ជិតព្ពតោ **សត្តាហកាលិកានិ** នាម។ ឥទំ បន យាវកាលិកាទិត្តយំ កាលវិមុត្តញ្ច ឧទកំ ឋបេត្វា អវសេសមូលផលាផលាទិ យំ នេវ ខាទនីយត្ថំ ន ភោជនីយត្ថំ ផរតិ , តំ យាវជីវំ និទហិត្វា សតិ បច្ចយេ បរិភុញ្ជិតព្ពតោ **យាវជីវិកំ** នាម។ **អាហរេយ្យា**តិ បវេសេយ្យ។ **អញ្ញត្រ ឧទកទន្តបោនា**តិ ឥទំ អនាហារេបិ ឧទកេ អាហារសញ្ញាយ, ទន្តបោនេ ច "មុខទ្វារំ អាហដំ ឥទ"ន្តិ សញ្ញាយ កុក្កុច្ចាយន្តានំ កុក្កុច្ចវិនោទនត្ថំ វុត្តំ។ ឧទកញ្ហិ យថាសុខំ បាតុំ, ទន្តកដ្ឋញ្ច ទន្តបោនបរិភោគេន បរិភុញ្ជិតុំ វដ្ដតិ។ ឋបេត្វា បន ឥទំ ទ្វយំ អវសេសំ អជ្ឈោហរណត្ថាយ គណ្ហតោ គហណេ ទុក្កដំ, អជ្ឈោហារេ អជ្ឈោហារេ បាចិត្តិយំ, សចេបិ ទន្តកដ្ឋរសោ អជានន្តស្ស អន្តោ បវិសតិ, បាចិត្តិយមេវ។

វេសាលិយំ អញ្ញតរំ ភិក្ខុំ អារព្ភ អទិន្នំ អាហារំ អាហរណវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, "អញ្ញត្រ ឧទកទន្តបោនា"តិ អយមេត្ថ អនុបញ្ញត្តិ, សាធារណបញ្ញត្តិ , អនាណត្តិកំ, តិកបាចិត្តិយំ, បដិគ្គហិតកេ អប្បដិគ្គហិតសញ្ញិនោ, វេមតិកស្ស វា ទុក្កដំ។ បដិគ្គហិតសញ្ញិស្ស, ឧទកទន្តបោនេ, ចត្តារិ មហាវិកដានិ សតិ បច្ចយេ អសតិ កប្បិយការកេ សាមំ គហេត្វា បរិភុញ្ជន្តស្ស, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ ឯត្ថ ទុព្ពចោបិ អសមត្ថោបិ កប្បិយការកោ អសន្តបក្ខេយេវ តិដ្ឋតិ, ឆារិកាយ អសតិ សុក្ខទារុំ ឈាបេត្វា, តស្មិញ្ច អសតិ អល្លទារុំ រុក្ខតោ ឆិន្ទិត្វាបិ កាតុំ, មត្តិកត្ថាយ ច បថវិំ ខណិតុម្បិ វដ្ដតិ, ឥទំ បន ចតុព្ពិធម្បិ មហាវិកដំ កាលោទិស្សំ នាម សប្បទដ្ឋក្ខណេយេវ

សាមំ គហេតុំ វដ្ដតិ, អញ្ញទា បដិគ្គាហាបេត្វា បរិភុញ្ជិតព្ពំ។ អប្បដិគ្គហិតកតា, អននុញ្ញាតតា, ធូមាទិអព្ពោហារិកាភាវោ, អជ្ឈោហរណន្តិ ឥមានេត្ថ ចត្តារិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ ឯឡកលោមសទិសានីតិ។

ទន្តបោនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

ភោជនវគ្គោ ចតុត្ថោ។

៥. អចេលកវគ្គោ

១. អចេលកសិក្ខាបទវណ្ណនា

អចេលកវគ្គស្ស បឋមេ ឯតេសំ អចេលកាទីនំ អញ្ញតិត្ថិយានំ យំកិញ្ចិ អាមិសំ ឯកប្បយោគេន ទេន្តស្ស ឯកំ បាចិត្តិយំ, អវច្ឆិន្ទិត្វា អវច្ឆិន្ទិត្វា ទេន្តស្ស បយោគេ បយោគេ បាចិត្តិយំ។

វេសាលិយំ អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អារព្ភ បរិព្ពាជិកាយ ទ្វេ បូវេ ទានវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, អសាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, តិកបាចិត្តិយំ, ឧទកទន្តបោនំ ទេន្តស្ស, អតិត្ថិយេ តិត្ថិយសញ្ញិស្ស, វេមតិកស្ស ច ទុក្កដំ។ អតិត្ថិយេ អតិត្ថិយសញ្ញិស្ស, អនុបសម្បន្នេន ទាបេន្តស្ស, តេសំ សន្តិកេ ភាជនំ និក្ខិបិត្វា “ឥទំ គណ្ហថា”តិ ភណន្តស្ស, តេសំ វា និក្ខិត្តភាជនេ ទេន្តស្ស, ពាហិរលេបំ ទេន្តស្ស, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ អញ្ញតិត្ថិយតា, អននុញ្ញាតតា, អជ្ឈោហរណីយំ អជ្ឈោហរណត្ថាយ សហត្ថា អនិក្ខិត្តភាជនេ ទានន្តិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ ឯឡកលោមសទិសានីតិ។

អចេលកសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

២. ឧយ្យោជនសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទុតិយេ **ទាបេត្វា វា អទាបេត្វា វា**តិ យំកិញ្ចិ អាមិសំ ទាបេត្វា វា ន ទាបេត្វា វា។ **ឧយ្យោជេយ្យា**តិ មាតុគាមេន សទ្ធិំ ហសនកីឡនរហោនិសជ្ជាទីនិ កត្តុកាមោ ‘គច្ឆា’តិអាទីនិ វត្វា ឧយ្យោជេយ្យ។ **ឯតទេវា**តិ ឯតំ អនាចារមេវ បច្ចយំ ករិត្វា, ន អញ្ញំ បតិរូបំ ការណំ។ **បាចិត្តិយ**ន្តិ ឧយ្យោជនមត្តេ តាវ ទុក្កដំ, យទា បនស្ស សោ ទស្សនូបចារំ វា សវនូបចារំ វា ឯកេន បាទេន វិជហតិ, អបរំ ទុក្កដំ, ទុតិយេន វិជហិតេ បាចិត្តិយំ។ ឯត្ថ ច ទស្សនូបចារស្ស អជ្ឈោកាសេ បត្វា ទ្វាទសហត្ថប្បមាណំ, តថា សវនូបចារស្ស។ សចេ បន អន្តរា កុដ្ដទ្វារបាការាទយោ ហោន្តិ, តេហិ អន្តរិតភាវោយេវ ឧបចារាតិក្កមោ។

សាវត្ថិយំ ឧបនន្ទំ អារព្ភ ឧយ្យោជនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, ឧយ្យោជនាណត្តិកាយ សាណត្តិកំ, តិកបាចិត្តិយំ, អនុបសម្បន្នេ តិកទុក្កដំ, ឧភិន្នម្បិ កលិសាសនារោបនេ ទុក្កដមេវ, “ឧភោ ឯកតោ ន យាបេស្សាមា”តិ ឯវមាទីហិ បតិរូបការណេហិ ឧយ្យោជេន្តស្ស, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ អនាចារំ អាចរិតុកាមតា, តទត្ថមេវ ឧបសម្បន្នស្ស ឧយ្យោជនំ, ឯវំ ឧយ្យោជិតស្ស ឧបចារាតិក្កមោតិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ អទិន្នាទានសទិសានីតិ។

ឧយ្យោជនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៣. សភោជនសិក្ខាបទវណ្ណនា

តតិយេ សហ ឧភោហិ ជនេហីតិ **សភោជនំ**, តស្មិំ សភោជនេ។ អថ វា **សភោជនេ**តិ សភោគេ, រាគបរិយុដ្ឋិតបុរិសស្ស ហិ ឥត្ថី ភោគោ, ឥត្ថិយា ច បុរិសោ, តេនេវស្ស បទភាជនេ “ឥត្ថី ចេវ ហោតិ, បុរិសោ ចា”តិអាទិ (បាចិ. ២៨១) វុត្តំ។ **អនុបខជ្ជ និសជ្ជំ កប្បេយ្យា**តិ អនុបវិសិត្វា និសីទេយ្យ, យំ តស្មិំ កុលេ សយនិឃរំ, តស្ស មហាចតុស្សាលាទីសុ កតស្ស មហល្លកស្ស បិដ្ឋសង្ឃាដតោ ហត្ថបាសំ វិជហិត្វា អន្តោសយនស្ស អាសន្នេ ឋានេ, ខុទ្ទកស្ស វា វេមជ្ឈំ អតិក្កមិត្វា និសីទេយ្យាតិ អត្ថោ, ឯវំ និសិន្នស្ស បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ឧបនន្ទំ អារព្ភ អនុបខជ្ជ និសជ្ជនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, តិកបាចិត្តិយំ, អសយនិឃរេ សយនិឃរសញ្ញិនោ, វេមតិកស្ស វា ទុក្កដំ។ នសយនិឃរសញ្ញិស្ស, វុត្តលក្ខណំ បទេសំ អនតិក្កមិត្វា និសិន្នស្ស, ភិក្ខុស្មិំ ទុតិយកេ សតិ, ឧភោសុ និក្ខន្តេសុ វា, វីតរាគេសុ វា និសីទន្តស្ស, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។

អវិតរាគជាយម្បត្តិកានំ សន្និហិតតា, សយនិយរតា, ទុតិយស្ស ភិក្ខុនោ អភាវោ, អនុបខជ្ជ និសីទនន្តិ ឥមានេត្ថ ចត្តារិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ បឋមបារាជិកសទិសានីតិ។

សភោជនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៤-៥. រហោបដិច្ឆន្ន-រហោនិសជ្ជសិក្ខាបទវណ្ណនា

ចតុត្ថបញ្ចមានិ សាវត្ថិយំ ឧបនន្ទំ អារព្ភ បដិច្ឆន្នាសនេ ច, រហោ ច និសជ្ជនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តានិ, សាធារណបញ្ញត្តិយោ, ឯតេសម្បិ សមុដ្ឋានាទីនិ បឋមបារាជិកសទិសានេវ។ សេសោ កថានយោ អនិយតទ្វយេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពោ។

រហោបដិច្ឆន្ន-រហោនិសជ្ជសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៦. ចារិត្តសិក្ខាបទវណ្ណនា

ឆដ្ឋេ **និមន្តិតោ**តិ បញ្ចន្នំ ភោជនានំ អញ្ញតរេន និមន្តិតោ។ **សភត្តោ សមានោ**តិ តេនេវ និមន្តនភត្តេន សភត្តោ សមានោ។ **សន្តំ ភិក្ខុំ អនាបុច្ឆា**តិ អន្តោឧបចារសីមាយ ទស្សនូបចារេ ភិក្ខុំ ទិស្វា យំ សក្កា ហោតិ បកតិវចនេន អាបុច្ឆិតុំ, តាទិសំ “អហំ ឥត្ថន្នាមស្ស ឃរំ គច្ឆាមី”តិ វា “ចារិត្តំ អាបជ្ជាមី”តិ វា ឯវំទិសេន វចនេន អនាបុច្ឆិត្វា។ **បុរេភត្តំ វា បច្ឆាភត្តំ វា**តិ យេន ភត្តេន និមន្តិតោ, តស្មឹ ភុត្តេ វា អភុត្តេ វា។ **កុលេសុ ចារិត្តំ អាបជ្ជេយ្យា**តិ យស្មឹ កុលេ និមន្តិតោ, តតោ អញ្ញានិ កុលានិ បវិសេយ្យ។ **អញ្ញត្រ សមយា បាចិត្តិយ**ន្តិ សចេ សោ ភិក្ខុ វុត្តលក្ខណំ ទុវិធម្បិ សមយំ ឋបេត្វា អវីតិវត្តេ មជ្ឈន្ហិកេ អញ្ញំ កុលំ បវិសតិ, អថស្ស ឃរូបចារោក្កមនេ ទុក្កដំ, បឋមបាទេន ឧម្មារំ អតិក្កមន្តស្ស អបរម្បិ ទុក្កដំ, ទុតិយបាទេន អតិក្កមេ បាចិត្តិយំ។

រាជគហេ ឧបនន្ទំ អារព្ភ ចារិត្តាបជ្ជនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, “សន្តំ ភិក្ខុំ, អនាបុច្ឆា, បុរេភត្តំ បច្ឆាភត្តំ, អញ្ញត្រ សមយា”តិ អយមេត្ថ ចតុព្ពិធា អនុបញ្ញត្តិ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, តិកបាចិត្តិយំ, អនិមន្តិតេ និមន្តិតសញ្ញិស្ស, វេមតិកស្ស វា ទុក្កដំ។ តស្មឹ អនិមន្តិតសញ្ញិស្ស, សមយេ សន្តំ ភិក្ខុំ អាបុច្ឆិត្វា, អសន្តំ ភិក្ខុំ អនាបុច្ឆិត្វា បវិសតោ, អញ្ញស្ស ឃរេន វា ឃរូបចារេន វា មគ្គោ ហោតិ, តេន គច្ឆតោ, អន្តរារាមភិក្ខុនុបស្សយតិត្ថិយសេយ្យបដិក្កមនភត្តិយឃរានិ គច្ឆតោ, អាបទាសុ, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ បញ្ចន្នំ ភោជនានំ អញ្ញតរេន និមន្តនសាទិយនំ, សន្តំ ភិក្ខុំ អនាបុច្ឆនា, ភត្តិយឃរតោ អញ្ញឃរប្បវិសនំ, មជ្ឈន្ហិកានតិក្កមោ, សមយស្ស វា អាបទានំ វា អភាវោតិ ឥមានេត្ថ បញ្ច អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ បឋមកឋិនសទិសានេវ, ឥទំ បន កិរិយាកិរិយន្តិ។

ចារិត្តសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៧. មហានាមសិក្ខាបទវណ្ណនា

សត្តមេ **ចតុមាសប្បច្ចយបវារណា**តិ ចត្តារោ មាសេ គិលានប្បច្ចយបវារណា, សព្ពញ្ចេតំ វត្ថុវសេន វុត្តំ។ អយំ បនេត្ថ អត្ថោ – ចតុមាសបវារណា វា ហោតុ, បុនបវារណា វា, និច្ចបវារណា វា, សព្ពាបិ សាទិតព្ពា, “ឥទានិ មម រោគោ នត្ថី”តិ ន បដិក្ខិបិតព្ពា, “រោគេ បន សតិ វិញ្ញាបេស្សាមី”តិ អធិវាសេតព្ពាតិ។ **តតោ ចេ ឧត្តរិ សាទិយេយ្យា**តិ ឯត្ថ សចេ តត្ថ រត្តីហិ វា ភេសជ្ជេហិ វា បរិច្ឆេទោ កតោ ហោតិ “ឯត្តកាយេវ រត្តិយោ, ឯត្តកានិ វា ភេសជ្ជានិ វិញ្ញាបេតព្ពានី”តិ, អថ តតោ រត្តិបរិយន្តតោ វា ភេសជ្ជបរិយន្តតោ វា ឧត្តរិ, ន ភេសជ្ជករណីយេន វា ភេសជ្ជំ, អញ្ញភេសជ្ជករណីយេន វា អញ្ញំ ភេសជ្ជំ វិញ្ញាបេន្តស្ស បាចិត្តិយំ។

សក្កេសុ ឆព្ពគ្គិយេ អារព្ភ ភេសជ្ជវិញ្ញាបនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, តិកបាចិត្តិយំ, នតតុត្តរិ តតុត្តរិសញ្ញិនោ, វេមតិកស្ស វា ទុក្កដំ។ នតតុត្តរិ នតតុត្តរិសញ្ញិស្ស, យេហិ ភេសជ្ជេហិ បវារិតោ, តតោ អញ្ញេហិ វា អធិកតរេហិ វា អត្ថេ សតិ, យាសុ ច រត្តីសុ បវារិតោ, តា អតិក្កមិត្វាបិ អត្ថេ សតិ យថាភូតំ អាចិក្ខិត្វា វិញ្ញាបេន្តស្ស, យេ ច ញាតកេ វា បុគ្គលិកប្បវារណាយ បវារិតេ វា អបរិយន្តបវារណាយ វា បវារិតេ, អញ្ញស្ស វា អត្ថាយ, អត្តនោ វា ធនេន វិញ្ញាបេន្តិ, តេសំ, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ សង្ឃបវារណតា, តតោ ភេសជ្ជវិញ្ញត្តិ, អគិលានតា, បរិយន្តាតិក្កមោតិ ឥមានេត្ថ ចត្តារិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ សញ្ចរិត្តសទិសានីតិ។

មហានាមសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៨. ឧយ្យុត្តសេនាសិក្ខាបទវណ្ណនា

អដ្ឋមេ **ឧយ្យុត្ត**ន្តិ កតឧយ្យោគំ, គាមតោ និក្ខន្តន្តិ អត្ថោ។ **សេន**ន្តិ ចតុរង្គិនឹ។ **អញ្ញត្រ តថារូបប្បច្ចយា**តិ តថារូបេ ការណេ អសតិ កេវលំ សេនំ ទស្សនត្ថាយ គច្ឆតោ បទេ បទេ ទុក្កដំ, ទស្សនូបចារេ ឋត្វា បស្សតោ បាចិត្តិយំ។ **ទស្សនូបចារោ** នាម យត្ថ ឋិតោ បស្សតិ, តំ បន វិជហិត្វា បុនប្បុនំ បស្សតោ បយោគេ បយោគេ បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ឆព្ពគ្គិយេ អារព្ភ សេនាទស្សនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, “អញ្ញត្រ តថារូបប្បច្ចយា”តិ អយមេត្ថ អនុបញ្ញត្តិ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, តិកបាចិត្តិយំ, ហត្ថិអាទីសុ ឯកមេកំ ទស្សនាយ គមនេ វុត្តនយេនេវ ទុក្កដំ, តថា អនុយ្យុត្តេ ឧយ្យុត្តសញ្ញិនោ, វេមតិកស្ស ច ទុក្កដំ។ អនុយ្យុត្តសញ្ញិនោ បន, អារាមេ ឋត្វា អត្តនោ ឋិតោកាសំ អាគតំ, បដិបថំ អាគច្ឆន្តញ្ច បស្សតោ, តថារូបប្បច្ចយេ, អាបទាសុ, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ ឧយ្យុត្តសេនំ ទស្សនត្ថាយ គមនំ, អនុញ្ញាតោកាសតោ អញ្ញត្រ ទស្សនំ, តថារូបប្បច្ចយស្ស អាបទាយ វា អភាវោតិ ឥមានេត្ថ ចត្តារិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ ឯឡកលោមសទិសានិ, ឥទំ បន លោកវជ្ជំ, អកុសលចិត្តំ, តិវេទនន្តិ។

ឧយ្យុត្តសេនាសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៩. សេនាវាសសិក្ខាបទវណ្ណនា

នវមេ **តតោ ចេ ឧត្តរី**តិ តិរត្តតោ ឧត្តរិ ចតុត្ថទិវសេ អត្ថង្គតេ សូរិយេ សេនាយ តិដ្ឋតុ វា និសីទតុ វា សយតុ វា, សចេបិ អាកាសេ ឥទ្ធិយា កញ្ចិ ឥរិយាបថំ កប្បេតិ, បាចិត្តិយមេវ។

សាវត្ថិយំ ឆព្ពគ្គិយេ អារព្ភ អតិរេកតិរត្តំ សេនាយ វសនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, តិកបាចិត្តិយំ, ឩនកតិរត្តេ អតិរេកសញ្ញិនោ, វេមតិកស្ស វា ទុក្កដំ។ ឩនកសញ្ញិស្ស, តតិយាយ រត្តិយា បុរារុណា និក្ខមិត្វា បុន វសតោ, គិលានស្ស វា គិលានករណីយេន វា វសតោ, បដិសេនារុទ្ធាយ សេនាយ, កេនចិ បលិពុទ្ធស្ស, អាបទាសុ, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ តិរត្តាតិក្កមោ, សេនាយ សូរិយស្ស អត្ថង្គមោ, គិលានតាទីនំ អភាវោតិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ ឯឡកលោមសទិសានេវាតិ។

សេនាវាសសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១០. ឧយ្យោធិកសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទសមេ ឧគ្គន្ឋា ឧគ្គន្ឋា ឯត្ថ យុជ្ឈន្តីតិ **ឧយ្យោធិកំ,** សម្បហារដ្ឋានស្សេតំ នាមំ។ ពលស្ស អគ្គំ ជានន្តិ ឯត្ថាតិ **ពលគ្គំ,** ពលគណនដ្ឋានន្តិ អត្ថោ។ សេនាយ វិយូហំ **សេនាព្យូហំ,** សេនានិវេសស្សេតំ នាមំ។ អនីកស្ស ទស្សនំ **អនីកទស្សនំ។ អនីកំ** នាម “ទ្វាទសបុរិសោ ហត្ថី, តិបុរិសោ អស្សោ, ចតុប្បុរិសោ រថោ”តិឥមិនា (បាចិ. ៣១៤) លក្ខណេន តយោ ហត្ថី បច្ឆិមកំ ហត្ថានីកំ, អស្សានីករថានីកេសុបិ ឯសេវ នយោ។ ចត្តារោ បន អាវុធហត្ថា បុរិសា បច្ឆិមកំ បត្តានីកំ។ ឯតេសុ យំកិញ្ចិ ទស្សនាយ គច្ឆតោ បទេ បទេ ទុក្កដំ, ទស្សនូបចារេ ឋត្វា បស្សតោ បាចិត្តិយំ, ឧបចារំ បន វិជហិត្វា បុនប្បុនំ បស្សតោ បយោគេ បយោគេ បាចិត្តិយំ។ សេសំ ឧយ្យុត្តសេនាសិក្ខាបទេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពំ, អាបត្តិភេទោ បនេត្ថ នត្ថេវាតិ។

ឧយ្យោធិកសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

អចេលកវគ្គោ បញ្ចមោ។

៦. សុរាបានវគ្គោ

១. សុរាបានសិក្ខាបទវណ្ណនា

សុរាបានវគ្គស្ស បឋមេ **សុរាមេរយបានេ**តិ ឯត្ថ បិដ្ឋាទីហិ កតំ មជ្ជំ សុរា, បុប្ផាទីហិ កតោ អាសវោ មេរយំ, តទុភយម្បិ ពីជតោ បដ្ឋាយ កុសគ្គេនាបិ បិវតោ បយោគេ បយោគេ បាចិត្តិយំ។

កោសម្ពិយំ សាគតត្ថេរំ អារព្ភ មជ្ជបិវនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, តិកបាចិត្តិយំ, អមជ្ជេ មជ្ជសញ្ញិស្ស, វេមតិកស្ស វា ទុក្កដំ។ អមជ្ជសញ្ញិស្ស, អមជ្ជំ មជ្ជវណ្ណគន្ធរសំ លោណសោវីរកំ វា សុត្តំ វា បិវតោ, វាសគ្គាហាបនត្ថំ ឰសកំ មជ្ជំ បក្ខិបិត្វា សូបាទីនិ បចន្តិ, តេសុ សូបសម្បាកាទីសុ , អាមលករសាទីហិ អមជ្ជំ មជ្ជសទិសំ អរិដ្ឋំ ករោន្តិ, តំ បិវតោ, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ មជ្ជភាវោ, តស្ស បានញ្ចាតិ ឥមានេត្ថ ទ្វេ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ ឯឡកលោមសទិសានិ, ឥទំ បន លោកវជ្ជំ, អកុសលចិត្តំ, តិវេទនន្តិ។

សុរាបានសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

២. អង្គុលិបតោទកសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទុតិយេ **អង្គុលិបតោទកេ**តិ អង្គុលីហិ ឧបកច្ឆកាទិឃដ្ដនំ វុច្ចតិ, អបិច យេន កេនចិ សរីរាវយវេន ហសាធិប្បាយស្ស ឧបសម្បន្នំ ផុសតោ បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ឆព្ពគ្គិយេ អារព្ភ អង្គុលិបតោទកេន ហសនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, តិកបាចិត្តិយំ, អនុបសម្បន្នេ តិកទុក្កដំ, ឥធ បន ភិក្ខុនីបិ ភិក្ខុស្ស, ភិក្ខុ ច ភិក្ខុនិយា អនុបសម្បន្នោ ឯវ, កាយប្បដិពទ្ធាទីសុ សព្ពត្ថ ទុក្កដមេវ។ ន ហសនាធិប្បាយស្ស, សតិ ករណីយេ អាមសតោ, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ ហសាធិប្បាយតា, ឧបសម្បន្នស្ស កាយេន កាយាមសនន្តិ ឥមានេត្ថ ទ្វេ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ បឋមបារាជិកសទិសានេវាតិ។

អង្គុលិបតោទកសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៣. ហសធម្មសិក្ខាបទវណ្ណនា

តតិយេ **ឧទកេ ហសធម្មេ**តិ ឧទកកីឡា វុច្ចតិ។ តស្មា យោ ភិក្ខុ ឧបរិគោប្ផកេ ឧទកេយេវ គច្ឆន្តោ ហសាធិប្បាយោ និមុជ្ជតិ វា ឧម្មុជ្ជតិ វា, តស្ស និមុជ្ជនាទីនំ អត្ថាយ ឱតរន្តស្ស ហត្ថវារេ បទវារេ ទុក្កដំ, និមុជ្ជនុម្មុជ្ជនេសុ បយោគេ បយោគេ បាចិត្តិយំ, និមុជ្ជិត្វា អន្តោឧទកេយេវ គច្ឆន្តស្ស ហត្ថវារបទវារេសុ, តរន្តស្ស វា យេន យេន អង្គេន តរតិ, តស្ស តស្ស បយោគេ បយោគេ បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ សត្តរសវគ្គិយេ ភិក្ខូ អារព្ភ ឧទកេ កីឡនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, តិកបាចិត្តិយំ, ឧទកេ អហសធម្មេ ហសធម្មសញ្ញិនោ, វេមតិកស្ស វា ទុក្កដំ, តថា នាវាយ កីឡតោ ហត្ថេន វា បាទេន វា កដ្ឋេន វា កថលាយ វា ឧទកំ បហរតោ, ភាជនគតំ ឧទកំ វា កញ្ជិកាទីនិ វា ចិក្ខល្លំ វា ខិបនកីឡាយ កីឡតោ ទុក្កដំ។ អត្ថជោតកំ បន អក្ខរំ ឆិន្ទិតុំ វដ្ដតិ។ ន ហសាធិប្បាយស្ស, សតិ ករណីយេ ឱតរិត្វា និមុជ្ជនាទីនិ ករោន្តស្ស, បារំ គច្ឆតោ, អាបទាសុ, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ ឧបរិគោប្ផកតា, ហសាធិប្បាយេន កីឡនន្តិ ឥមានេត្ថ ទ្វេ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ បឋមបារាជិកសទិសានីតិ។

ហសធម្មសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៤. អនាទរិយសិក្ខាបទវណ្ណនា

ចតុត្ថេ **អនាទរិយេ**តិ បុគ្គលស្ស វា ធម្មស្ស វា អនាទរករណេ។ តស្មា យោ ភិក្ខុ ឧបសម្បន្នេន បញ្ញត្តេន វុច្ចមានោ តស្ស វា វចនំ អកត្តុកាមតាយ, តំ វា ធម្មំ អសិក្ខិតុកាមតាយ អនាទរិយំ ករោតិ, តស្ស តស្មិំ អនាទរិយេ បាចិត្តិយំ។

កោសម្ពិយំ ឆន្នត្ថេរំ អារព្ភ អនាទរិយករណវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, តិកបាចិត្តិយំ, អនុបសម្បន្នេ តិកទុក្កដំ, ឧបសម្បន្នេន វា អនុបសម្បន្នេន វា "ឥទំ ន សល្លេខាយ សំវត្តតី"តិអាទិនា នយេន អបញ្ញត្តេន វុច្ចមានស្ស អនាទរិយេបិ ទុក្កដមេវ។ បវេណិអាគតំ បន ឧគ្គហំ គហេត្វា "ឯវំ អម្ហាកំ អាចរិយានំ ឧគ្គហោ បរិបុច្ឆា"តិ (បាចិ. ៣៤៤) ភណន្តស្ស, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ ឧបសម្បន្នស្ស

បញ្ញត្តេន វចនំ, អនាទរិយករណន្តិ ឥមានេត្ថ ទ្វេ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ អទិន្នាទានសទិសានិ, ឥទំ បន ទុក្ខវេទនន្តិ។

អនាទរិយសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៥. ភឹសាបនសិក្ខាបទវណ្ណនា

បញ្ចមេ **ភឹសាបេយ្យា**តិ ភឹសាបនត្ថំ រូបាទីនិ ឧបសំហរេយ្យ, ភយានកកថំ វា កថេយ្យ។ សោ បន ភាយតុ វា, មា វា, ឥតរស្ស បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ឆព្ពគ្គិយេ ភិក្ខូ អារព្ភ ភឹសាបនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, តិកបាចិត្តិយំ។ អនុបសម្បន្នេ តិកទុក្កដំ, ន ភឹសាបេតុកាមស្ស តថា ករោតោ, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ ឧបសម្បន្នតា, តស្ស ទស្សនសវនវិសយេ ភឹសាបេតុកាមតាយ វាយាមនន្តិ ឥមានេត្ថ ទ្វេ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ អនន្តរសិក្ខាបទសទិសានេវាតិ។

ភឹសាបនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៦. ជោតិសិក្ខាបទវណ្ណនា

ឆដ្ឋេ **វិសិព្ពនាបេក្ខោ**តិ តប្បិតុកាមោ។ **សមាទហេយ្យា**តិ ជាលេយ្យ, **អញ្ញត្រ តថារូបប្បច្ចយា**តិ បទីបុជ្ជាលនំ វា បត្តបចនាទីសុ ជោតិករណំ វាតិ ឯវរូបំ បច្ចយំ វិនា។ តត្រាយំ វិនិច្ឆយោ – សយំ សមាទហន្តស្ស អរណិសណ្ឋាបនតោ បដ្ឋាយ យាវ ជាលា ន ឧដ្ឋហតិ, តាវ សព្ពប្បយោគេសុ ទុក្កដំ, ជាលុដ្ឋានេ បាចិត្តិយំ។ សមាទហាបេន្តស្ស អាណត្តិយា ទុក្កដំ, សកឹ អាណត្តេន ពហុម្បិ សមាទហិតេ ឯកមេវ បាចិត្តិយំ។

ភគ្គេសុ សម្ពហុលេ ភិក្ខូ អារព្ភ ជោតឹ សមាទហិត្វា វិសិព្ពនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, “អគិលានោ, អញ្ញត្រ តថារូបប្បច្ចយា”តិ ឥមានេត្ថ ទ្វេ អនុបញ្ញត្តិយោ, សាធារណបញ្ញត្តិ, សាណត្តិកំ, តិកបាចិត្តិយំ, គិលានស្ស អគិលានសញ្ញិនោ, វេមតិកស្ស វា ទុក្កដំ, តថា បដិលាតំ ឧក្ខិបន្តស្ស, តញ្ច អវិជ្ឈាតំ ឧក្ខិបិត្វា យថាឋានេ ឋបេន្តស្ស។ វិជ្ឈាតំ បន ជាលយតោ បាចិត្តិយមេវ។ គិលានស្ស គិលានសញ្ញិស្ស , អញ្ញេន កតំ វា វីតច្ចិតង្គារំ វា វិសិព្ពេន្តស្ស, បទីបជោតិកជន្តាឃរាទិកេ តថារូបប្បច្ចយេ, អាបទាសុ, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ អគិលានតា, អនុញ្ញាតការណាភាវោ, វិសិព្ពេតុកាមតា, សមាទហនន្តិ ឥមានេត្ថ ចត្តារិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ សញ្ចរិត្តេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពានីតិ។

ជោតិសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៧. នហានសិក្ខាបទវណ្ណនា

សត្តមេ **នហាយេយ្យា**តិ យោ ភិក្ខុ មជ្ឈិមទេសេ នហានទិវសតោ បដ្ឋាយ អទ្ធមាសេ អបុណ្ណេ អញ្ញត្រ សមយា “នហាយិស្សាមី”តិ ចុណ្ណំ វា មត្តិកំ វា អភិសង្ខរោតិ, តស្ស តតោ បដ្ឋាយ សព្ពប្បយោគេសុ ទុក្កដំ, នហានបរិយោសានេ បាចិត្តិយំ។ សមយេសុ បរិវេណសម្មជ្ជនមត្តម្បិ **កម្មសមយោ**, អទ្ធយោជនំ គន្តុកាមស្ស, គច្ឆតោ, គតស្ស វា **អទ្ធានគមនសមយោ**, សរជេន វាតេន ឱកិណ្ណស្ស ទ្វីសុ វា តីសុ វា ឧទកផុសិតេសុ កាយេ បតិតេសុ **វាតវុដ្ឋិសមយោ**តិ វេទិតព្ពោ។ សេសំ ឧត្តានមេវ។

រាជគហេ សម្ពហុលេ ភិក្ខូ អារព្ភ ន មត្តំ ជានិត្វា នហាយនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, “អញ្ញត្រ សមយា”តិ អយមេត្ថ ឆព្ពិធា អនុបញ្ញត្តិ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, តិកបាចិត្តិយំ, អតិរេកទ្ធមាសេ ឩនកសញ្ញិនោ, វេមតិកស្ស វា ទុក្កដំ។ អតិរេកសញ្ញិស្ស, សមយេ វា នហាយន្តស្ស, យោ វា នទីបារំ គច្ឆន្តោ វាលុកំ ឧក្កិរិត្វា កតអាវាដេសុបិ នហាយតិ, តស្ស, បច្ចន្តិមេ ជនបទេ សព្ពេសំ, អាបទាសុ, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ មជ្ឈិមទេសោ, ឩនកទ្ធមាសេ នហានំ, សមយានំ វា នទីបារគមនស្ស វា អាបទានំ វា អភាវោតិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ ឯឡកលោមសទិសានេវាតិ។

នហានសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៨. ទុព្ពណ្ណករណសិក្ខាបទវណ្ណនា

អដ្ឋមេ អលភីតិ លភោ, លភោ ឯវ លាភោ, កី អលភិ? ចីវរំ, កីទិសំ? នវំ, ឥតិ “នវចីវរលាភេនា”តិ វត្តព្ពេ អនុនាសិកលោបំ អកត្វា **នវំចីវរលាភេនា**តិ វុត្តំ, បដិលទ្ធនវចីវរេនាតិ អត្ថោ។ មជ្ឈេ ឋិតបទទ្វយេ **បនា**តិ និបាតមត្តំ។ **ភិក្ខុនា**តិ យេន លទ្ធំ, តស្ស និទស្សនំ, សេសំ បទត្ថតោ ឧត្តានមេវ។ អយំ បនេត្ថ វិនិច្ឆយោ – និវាសនបារុបនុបគំ ចីវរំ លភិត្វា តស្ស និដ្ឋិតរជនស្ស យស្មឹ វា តស្មឹ វា បទេសេ កំសនីលេន វា បត្តនីលេន វា កទ្ទមេន វា យេន កេនចិ កាឡកេន វា មោរក្ខិមណ្ឌលមង្គុលបិដ្ឋិនំ អញ្ញតរប្បមាណំ កប្បពិន្ទុំ អាទិយិត្វា តំ ចីវរំ បរិភុញ្ជិតព្ពំ, អនាទិយិត្វា បរិភុញ្ជន្តស្ស បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលេ ភិក្ខូ អារព្ភ អត្តនោ ចីវរអជាននវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, តិកបាចិត្តិយំ, អាទិន្នេ អនាទិន្នសញ្ញិនោ, វេមតិកស្ស វា ទុក្កដំ។ អាទិន្នសញ្ញិស្ស , កប្បេ នដ្ឋេ, កប្បកតោកាសេ ជិណ្ណេ, កប្បកតេន អកប្បកតេ សំសិព្ពិតេ, បច្ឆា អារោបិតេសុ អគ្គឡអនុវាតបរិភណ្ឌេសុ តំ បរិភុញ្ជន្តស្ស, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ វុត្តប្បការស្ស ចីវរស្ស អកតកប្បកតា, ន នដ្ឋចីវរាទិតា, និវាសនំ វា បារុបនំ វាតិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ ឯឡកលោមសទិសានិ, ឥទំ បន កិរិយាកិរិយន្តិ។

ទុព្ពណ្ណករណសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៩. វិកប្បនសិក្ខាបទវណ្ណនា

នវមេ **វិកប្បេត្វា**តិ ឯត្ថ ទ្វេ វិកប្បនា សម្មុខាវិកប្បនា បរម្មុខាវិកប្បនា ច។ កថំ **សម្មុខាវិកប្បនា** ហោតិ? ចីវរានំ ឯកពហុភាវំ សន្និហិតាសន្និហិតភាវញ្ច ញត្វា ‘ឥមំ ចីវរ’ន្តិ វា ‘ឥមានិ ចីវរានី’តិ វា ‘ឯតំ ចីវរ’ន្តិ វា ‘ឯតានិ ចីវរានី’តិ វា វត្វា ‘តុយ្ហំ វិកប្បេមី’តិ វត្តព្ពំ, អយមេកា សម្មុខាវិកប្បនា។ ឯត្តាវតា និធេតុំ វដ្ដតិ, បរិភុញ្ជិតុំ បន វិស្សជ្ជេតុំ វា អធិដ្ឋាតុំ វា ន វដ្ដតិ។ “មយ្ហំ សន្តកំ, មយ្ហំ សន្តកានិ បរិភុញ្ជ វា វិស្សជ្ជេហិ វា យថាបច្ចយំ ករោហី”តិ (បាចិ. ៣៧៤) ឯវំ បន វុត្តេ បច្ចុទ្ធារោ នាម ហោតិ, តតោ បភុតិ បរិភោគាទយោបិ វដ្ដន្តិ។ អបរោ នយោ, តថេវ ចីវរានំ ឯកពហុភាវំ សន្និហិតាសន្និហិតភាវញ្ច ញត្វា តស្សេវ ភិក្ខុនោ សន្តិកេ ‘ឥមំ ចីវរ’ន្តិ វា ‘ឥមានិ ចីវរានី’តិ វា ‘ឯតំ ចីវរ’ន្តិ វា ‘ឯតានិ ចីវរានី’តិ វា វត្វា បញ្ចសុ សហធម្មិកេសុ អញ្ញតរស្ស អត្តនា អភិរុចិតស្ស យស្ស កស្សចិ នាមំ គហេត្វា “តិស្សស្ស ភិក្ខុនោ វិកប្បេមី”តិ វា “តិស្សាយ ភិក្ខុនិយា, សិក្ខមានាយ, សាមណេរស្ស, តិស្សាយ សាមណេរិយា វិកប្បេមី”តិ វា វត្តព្ពំ, អយំ អបរាបិ សម្មុខាវិកប្បនា។ ឯត្តាវតា និធេតុំ វដ្ដតិ, បរិភោគាទីសុ ឯកម្បិ ន វដ្ដតិ។ តេន បន ភិក្ខុនា “តិស្សស្ស ភិក្ខុនោ សន្តកំ…បេ.… តិស្សាយ សាមណេរិយា សន្តកំ បរិភុញ្ជ វា វិស្សជ្ជេហិ វា យថាបច្ចយំ ករោហី”តិ វុត្តេ បច្ចុទ្ធារោ នាម ហោតិ, តតោ បភុតិ បរិភោគាទយោបិ វដ្ដន្តិ។

កថំ **បរម្មុខាវិកប្បនា** ហោតិ? ចីវរានំ តថេវ ឯកពហុភាវំ សន្និហិតាសន្និហិតភាវញ្ច ញត្វា ‘ឥមំ ចីវរ’ន្តិ វា ‘ឥមានិ ចីវរានី’តិ វា ‘ឯតំ ចីវរ’ន្តិ វា ‘ឯតានិ ចីវរានី’តិ វា វត្វា “តុយ្ហំ វិកប្បនត្ថាយ ទម្មី”តិ វត្តព្ពំ។ តេន វត្តព្ពោ “កោ តេ មិត្តោ វា សន្ទិដ្ឋោ វា”តិ។ តតោ ឥតរេន បុរិមនយេនេវ ‘តិស្សោ ភិក្ខូ’តិ វា…បេ.… ‘តិស្សា សាមណេរី’តិ វា វត្តព្ពំ។ បុន តេន ភិក្ខុនា “អហំ តិស្សស្ស ភិក្ខុនោ ទម្មី”តិ វា…បេ.… “តិស្សាយ សាមណេរិយា ទម្មី”តិ វា វត្តព្ពំ , អយំ បរម្មុខាវិកប្បនា។ ឯត្តាវតា និធេតុំ វដ្ដតិ, បរិភោគាទីសុ ឯកម្បិ ន វដ្ដតិ។ តេន បន ភិក្ខុនា ទុតិយសម្មុខាវិកប្បនាយំ វុត្តនយេនេវ “ឥត្ថន្នាមស្ស សន្តកំ បរិភុញ្ជ វា វិស្សជ្ជេហិ វា យថាបច្ចយំ ករោហី”តិ វុត្តេ បច្ចុទ្ធារោ នាម ហោតិ, តតោ បភុតិ បរិភោគាទយោបិ វដ្ដន្តីតិ។ បត្តវិកប្បនាយម្បិ ឯសេវ នយោ។ ឥតិ ឥមាសុ ទ្វីសុ វិកប្បនាសុ យាយ កាយចិ វិកប្បនាយ បញ្ចសុ សហធម្មិកេសុ យស្ស កស្សចិ ចីវរំ វិកប្បេត្វា វុត្តនយេន អកតប្បច្ចុទ្ធារំ វា យេន វិនយកម្មំ កតំ, តស្ស វា វិស្សាសេន អគ្គហេត្វា បរិភុញ្ជន្តស្ស បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ឧបនន្ទំ អារព្ភ អប្បច្ចុទ្ធារណំ បរិភុញ្ជនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, តិកបាចិត្តិយំ, តំ បន អធិដ្ឋហន្តស្ស វា វិស្សជ្ជេន្តស្ស វា ទុក្កដំ, តថា បច្ចុទ្ធារណេ អប្បច្ចុទ្ធារណសញ្ញិស្ស វេមតិកស្ស វា។ បច្ចុទ្ធារណសញ្ញិស្ស បន វិស្សាសេន បរិភុញ្ជន្តស្ស, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ សាមំ វិកប្បិតស្ស អប្បច្ចុទ្ធារោ, វិកប្បនុបគចីវរតា, បរិភោគោតិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ បឋមកឋិនសទិសានេវ, ឥទំ បន កិរិយាកិរិយន្តិ។

វិកប្បនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១០. អបនិធានសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទសមេ **បត្តន្តិ** អធិដ្ឋានុបគំ។ **ចីវរន្តិ** វិកប្បនុបគំ។ **និសីទនំ** នាម សទសំ វុច្ចតិ។ **សូចិឃរំ** នាម សសូចិកំ វា អសូចិកំ វា។ **កាយពន្ធនំ** នាម បដ្ដិកា វា សូករន្តកំ វា។ **អបនិធេយ្យា**តិ អបនេត្វា និទហេយ្យ។ **ហសាបេក្ខោ**តិ ហសាធិប្បាយោ។ **បាចិត្តិយន្តិ** សយំ អបនិធេន្តស្ស បាចិត្តិយំ, អញ្ញំ អាណាបេន្តស្ស អាណត្តិយា ទុក្កដំ, តេន អបនិហិតេ ឥតរស្ស បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ឆព្ពគ្គិយេ អារព្ភ អបនិធានវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, សាណត្តិកំ, តិកបាចិត្តិយំ, អនុបសម្បន្នេ តិកទុក្កដំ, វុត្តប្បការានិ បន បត្តាទីនិ ឋបេត្វា អញ្ញំ បរិក្ខារំ ឧបសម្បន្នស្ស វា អនុបសម្បន្នស្ស វា សន្តកំ អបនិធេន្តស្ស ទុក្កដមេវ។ ទុន្និក្ខិត្តំ បដិសាមេន្តស្ស, “ធម្មកថំ កត្វា ទស្សាមី”តិ បដិសាមេន្តស្ស, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ ឧបសម្បន្នស្ស សន្តកានំ បត្តាទីនំ អបនិធានំ, វិហេសេតុកាមតា វា ហសាធិប្បាយតា វាតិ ឥមានេត្ថ ទ្វេ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ អទិន្នាទានសទិសានីតិ។

អបនិធានសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

សុរាបានវគ្គោ ឆដ្ឋោ។

៧. សប្បាណកវគ្គោ

១. សញ្ចិច្ចសិក្ខាបទវណ្ណនា

សប្បាណកវគ្គស្ស បឋមេ **បាណោ**តិ តិរច្ឆានគតបាណោ អធិប្បេតោ។ តំ ខុទ្ទកម្បិ មហន្តម្បិ មារេន្តស្ស បាចិត្តិយមេវ, មហន្តេ បន ឧបក្កមមហន្តតាយ អកុសលំ មហន្តំ ហោតិ។

សាវត្ថិយំ ឧទាយិត្ថេរំ អារព្ភ បាណំ ជីវិតា វោរោបនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, សាណត្តិកំ, បាណេ វេមតិកស្ស, អបាណេ បាណសញ្ញិនោ, វេមតិកស្ស វា ទុក្កដំ ។ អបាណសញ្ញិស្ស, អសញ្ចិច្ច, អជានន្តស្ស, ន មរណាធិប្បាយស្ស, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ សេសំ មនុស្សវិគ្គហេ វុត្តនយមេវាតិ។

សញ្ចិច្ចសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

២. សប្បាណកសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទុតិយេ **សប្បាណក**ន្តិ យេ បាណកា បរិភោគេន មរន្តិ, តេហិ សប្បាណកំ, តាទិសញ្ហិ ជានំ បរិភុញ្ជន្តស្ស បយោគេ បយោគេ បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ឆព្ពគ្គិយេ អារព្ភ ជានំ សប្បាណកំ ឧទកំ បរិភុញ្ជនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, សេសមេត្ថ សិញ្ចនសិក្ខាបទេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពន្តិ។

សប្បាណកសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៣. ឧក្កោដនសិក្ខាបទវណ្ណនា

តតិយេ **យថាធម្មន្តិ** យោ យស្ស អធិករណស្ស វូបសមាយ ធម្មោ វុត្តោ, តេនេវ ធម្មេន។ **និហតាធិករណន្តិ** និហតំ អធិករណំ, សមថក្ខន្ធកេ (ចូឡវ. ១៨៥ អាទយោ) សត្ថារា វុត្តធម្មេនេវ វូបសមិតន្តិ អត្ថោ, វូបសមននយំ បនស្ស អធិករណសមថេសុ ទស្សយិស្សាម។ **បុនកម្មាយ ឧក្កោដេយ្យា**តិ តស្ស តស្ស ភិក្ខុនោ សន្តិកំ គន្ត្វា “អកតំ កម្ម”ន្តិអាទីនិ (បាចិ. ៣៩៤) វទន្តោ បុនករណត្ថាយ ឧច្ចាលេយ្យ។ យថាឋិតភាវេន បតិដ្ឋាតុំ ន ទទេយ្យ, តស្សេវំ ករោន្តស្ស បាចិត្តិយំ។ យំ បន ធម្មេន អធិករណំ និហតំ , តំ សុនិហតមេវ។ សចេ វិប្បកតេ កម្មេ បដិក្កោសតិ, តំ សញ្ញាបេត្វា កាតព្ពំ។ ឥតរថា កម្មញ្ច កុប្បតិ, ការកានញ្ច អាបត្តិ។

សាវត្ថិយំ ឆព្ពគ្គិយេ ភិក្ខូ អារព្ភ ឧក្កោដនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, ធម្មកម្មេ វេមតិកស្ស, អធម្មកម្មេ ធម្មកម្មសញ្ញិនោ, វេមតិកស្ស វា ទុក្កដំ។ ឧភយេសុ អធម្មកម្មសញ្ញិស្ស, “អធម្មេន វា

វត្តេន វា អកម្មារហស្ស វា កម្មំ កត”ន្តិ ជានន្តស្ស, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ យថាធម្មំ និហតភាវោ, ជាននា, ឧក្កោដនាតិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ អទិន្នាទានសទិសានិ, ឥទំ បន ទុក្ខវេទនន្តិ។

ឧក្កោដនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៤. ទុដ្ឋុល្លសិក្ខាបទវណ្ណនា

ចតុត្ថេ **ទុដ្ឋុល្ល**ន្តិ សង្ឃាទិសេសំ អធិប្បេតំ, តំ យេន កេនចិ ឧបាយេន ញត្វា បដិច្ឆាទេន្តស្ស បាចិត្តិយំ។ សចេបិ “ន ទានិ នំ កស្សចិ ភិក្ខុនោ អារោចេស្សាមី”តិ ធុរំ និក្ខិបិត្វា បច្ឆា អារោចេតិ, បាចិត្តិយំ, អាបជ្ជិត្វាវ អារោចេស្សតិ។ សចេ បន ឯវំ ធុរំ និក្ខិបិត្វា បដិច្ឆាទនត្ថមេវ អញ្ញស្ស អារោចេតិ, សោបិ អញ្ញស្សាតិ ឯតេនុបាយេន សមណសតម្បិ អាបជ្ជតិយេវ តាវ, យាវ កោដិ ន ឆិជ្ជតិ។ កថំ បន កោដិ ឆិជ្ជតិ? សចេ ហិ អាបន្នោ ឯកស្ស អារោចេតិ, សោបិ អញ្ញស្ស អារោចេតិ, សោ និវត្តិត្វា យេនស្ស អារោចិតំ, តស្សេវ អារោចេតិ, ឯវំ តតិយេន បុគ្គលេន ទុតិយស្ស អារោចិតេ កោដិ ឆិន្នា ហោតិ។

សាវត្ថិយំ អញ្ញតរំ ភិក្ខុំ អារព្ភ ទុដ្ឋុល្លាបត្តិបដិច្ឆាទនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, អសាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, ទុដ្ឋុល្លាយ អាបត្តិយា អាទិបទេ បាចិត្តិយំ, ឥតរេសុ ទ្វីសុ ទុក្កដំ, អទុដ្ឋុល្លាយ តិកទុក្កដំ, អនុបសម្បន្នស្ស ទុដ្ឋុល្លេ វា អទុដ្ឋុល្លេ វា អជ្ឈាចារេ ទុក្កដមេវ។ “សង្ឃស្ស ភណ្ឌនាទីនិ ភវិស្សន្តី”តិ (បាចិ. ៤០១) វា “អយំ កក្ខឡោ ផរុសោ ជីវិតន្តរាយំ វា ព្រហ្មចរិយន្តរាយំ វា ករិស្សតី”តិ វា អនារោចេន្តស្ស, បតិរូបំ ភិក្ខុំ អបស្សតោ , ន ឆាទេតុកាមស្ស, “បញ្ញាយិស្សតិ សកេន កម្មេនា”តិ អនារោចេន្តស្ស, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ ឧបសម្បន្នស្ស ទុដ្ឋុល្លាបត្តិជាននំ, “បដិច្ឆាទេតុកាមតាយ នារោចេស្សាមី”តិ ធុរនិក្ខេបោតិ ឥមានេត្ថ ទ្វេ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ សមនុភាសនសអសានេវាតិ។

ទុដ្ឋុល្លសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៥. ឩនវីសតិវស្សសិក្ខាបទវណ្ណនា

បញ្ចមេ **ឩនវីសតិវស្ស**ន្តិ បដិសន្ធិគ្គហណតោ បដ្ឋាយ អបរិបុណ្ណវីសតិវស្សំ។ **ឧបសម្បាទេយ្យា**តិ ឧបជ្ឈាយោ ហុត្វា ឧបសម្បាទេយ្យ។ **សោ ច បុគ្គលោ អនុបសម្បន្នោ**តិ ជានន្តេនាបិ អជានន្តេនាបិ ឧបសម្បាទិតោ អនុបសម្បន្នោវ។ សចេ បន សោ ទសវស្សច្ចយេន អញ្ញំ ឧបសម្បាទេតិ, តញ្ចេ មុញ្ចិត្វា គណោ បូរតិ, សូបសម្បន្នោ។ សោបិ យាវ ន ជានាតិ, តាវ តស្ស នេវ សគ្គន្តរាយោ ន មោក្ខន្តរាយោ, ញត្វា បន បុន ឧបសម្បជ្ជិតព្ពំ។ **តេ ច ភិក្ខូ គារយ្ហា**តិ បបេត្វា ឧបជ្ឈាយំ អវសេសា គារយ្ហា ហោន្តិ, សព្ពេ ទុក្កដំ អាបជ្ជន្តិ។ **ឥទំ តស្មិំ បាចិត្តិយ**ន្តិ យោ បន ឧបជ្ឈាយោ ហុត្វា ឧបសម្បាទេតិ, តស្មិំយេវ បុគ្គលេ ឥទំ បាចិត្តិយំ វេទិតព្ពំ។ តស្មា យោ “ឯវំ ឧបសម្បាទេស្សាមី”តិ គណំ វា អាចរិយំ វា បត្តំ វា ចីវរំ វា បរិយេសតិ, សីមំ វា សម្មន្នតិ (បាចិ. ៤០៤), ឧទកុក្ខេបំ វា បរិច្ឆិន្ទតិ, សោ ឯតេសុ សព្ពកិច្ចេសុ ញត្តិយា, ទ្វីសុ ច កម្មវាចាសុ ទុក្កដានិ អាបជ្ជិត្វា កម្មវាចាបរិយោសានេ បាចិត្តិយំ អាបជ្ជតិ។

រាជគហេ សម្ពហុលេ ភិក្ខូ អារព្ភ ឩនវីសតិវស្សំ ឧបសម្បាទនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, អសាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, ឩនវីសតិវស្សេ វេមតិកស្ស, បរិបុណ្ណវីសតិវស្សេ ឩនកសញ្ញិនោ, វេមតិកស្ស ច ទុក្កដំ។ ឧភយត្ថ បរិបុណ្ណសញ្ញិស្ស, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ ឩនវីសតិវស្សតា, ឩនកសញ្ញិតា, ឧបសម្បាទនន្តិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ អទិន្នាទានសទិសានិ, ឥទំ បន បណ្ណត្តិវជ្ជំ, តិចិត្តំ, តិវេទនន្តិ។

ឩនវីសតិវស្សសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៦. ថេយ្យសត្ថសិក្ខាបទវណ្ណនា

ឆដ្ឋេ យេ រាជានំ វា វញ្ចេត្វា សុង្កំ វា បរិហរិតុកាមា ចោរា កតកម្មា ចេវ អកតកម្មា ច មគ្គប្បដិបន្នា, តេសុ ឥជ **ថេយ្យសត្ថ**សញ្ញិនោ តស្ស ថេយ្យសត្ថភាវំ ញត្វា តេន សទ្ធិំ សំវិធាយ គច្ឆន្តស្ស សំវិធានេ ច គមនេ ច ឱរោទវគ្គេ វុត្តនយេន អាបត្តិវិនិច្ឆយោ វេទិតព្ពោ។

សាវត្ថិយំ អញ្ញតរំ ភិក្ខុំ អារព្ភ ថេយ្យសត្ថេន សទ្ធិំ សំវិធាយ ឯកទ្ធានមគ្គំ បដិបជ្ជនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, មនុស្សេសុ អសំវិទហន្តេសុ សយមេវ សំវិទហិត្វា គច្ឆន្តស្ស, ថេយ្យសត្ថេ វេមតិកស្ស,

អថេយ្យសត្តេ ថេយ្យសត្តសញ្ញិនោ, វេមតិកស្ស ច ទុក្កដំ។ អថេយ្យសត្តសញ្ញិស្ស, អសំវិទហិត្វា វា កាលវិសង្កេតេន វា, អាបទាសុ វា, គច្ឆន្តស្ស, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ ថេយ្យសត្ថភាវោ, ជាននំ, សំវិធានំ, អវិសង្កេតេន គមនន្តិ ឥមានេត្ថ ចត្តារិ អង្គានិ។ ថេយ្យសត្ថសមុដ្ឋានំ, កិរិយំ, សញ្ញាវិមោក្ខំ, សចិត្តកំ, បណ្ណត្តិវជ្ជំ, កាយកម្មំ, វចីកម្មំ, តិចិត្តំ, តិវេទនន្តិ។

ថេយ្យសត្ថសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៧. សំវិធានសិក្ខាបទវណ្ណនា

សត្តមេ សាវត្ថិយំ អញ្ញតរំ ភិក្ខុំ អារព្ភ មាតុគាមេន សទ្ធិំ ឯកទ្ធានមគ្គំ បដិបជ្ជនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, សេសមេត្ថ ភិក្ខុនិយា សទ្ធិំ សំវិធានសិក្ខាបទេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពន្តិ។

សំវិធានសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៨. អរិដ្ឋសិក្ខាបទវណ្ណនា

អដ្ឋមេ សគ្គមោក្ខានំ អន្តរាយំ ករោន្តីតិ **អន្តរាយិកា**, តេ កម្មកិលេសវិបាកឧបវាទបញ្ញត្តិវីតិក្កមនវសេន បញ្ចវិធា។ តេសុ មុទុកានំ អត្ថរណាទីនំ ផស្សោ វិយ ឥត្ថិសម្ផស្សោបិ វដ្ដតីតិ មេថុនវីតិក្កមនេ ទោសំ អទិស្វា បញ្ញត្តិវីតិក្កមន្តរាយិកេ សន្ធាយ “យេមេ អន្តរាយិកា ធម្មា វុត្តា ភគវតា, តេ បដិសេវតោ នាលំ អន្តរាយាយា”តិ វុត្តំ។ **អនេកបរិយាយេនា**តិ “អដ្ឋិកង្កលូបមា កាមា”តិអាទីហិ (ម. និ. ២.៤២; បាចិ. ៤១៧; ចូឡនិ. ខគ្គវិសាណសុត្តនិទ្ទេស ១៤៧) នេកេហិ ការណេហិ។ **សោ ភិក្ខុ ភិក្ខូហី**តិ យេ បស្សន្តិ វា សុណន្តិ វា, តេហិ តិក្ខត្តុំ ឯវំ វត្តព្ពោ “មា អាយស្មា ឯវំ អវច…បេ.… អលញ្ច បន តេ បដិសេវតោ អន្តរាយាយា”តិ។ ឯវំ វុត្តេ អប្បដិនិស្សជ្ជន្តស្ស ទុក្កដំ, សុត្វា អវទន្តានម្បិ ទុក្កដំ។ បុន សង្ឃមជ្ឈម្បិ អាកឌ្ឍិត្វា តថេវ វត្តព្ពោ, តត្រាបិ តស្ស អប្បដិនិស្សជ្ជនេ, ឥតរេសញ្ច អវចនេ ទុក្កដមេវ។ ឯវម្បិ អប្បដិនិស្សជ្ជន្តោ បុន ញត្តិចតុត្ថេន កម្មេន យាវតតិយំ សមនុភាសិតព្ពោ, អថស្ស អប្បដិនិស្សជ្ជតោ បុន ញត្តិយា ច ទ្វីហិ ច កម្មវាចាហិ ទុក្កដំ, កម្មវាចាបរិយោសានេ បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ អរិដ្ឋំ អារព្ភ បាបិកាយ ទិដ្ឋិយា អប្បដិនិស្សជ្ជនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, តិកបាចិត្តិយំ, អធម្មកម្មេ តិកទុក្កដំ។ អសមនុភាសិយមានស្ស , បដិនិស្សជ្ជន្តស្ស, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ ធម្មកម្មតា, សមនុភាសនា, អប្បដិនិស្សជ្ជនន្តិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ សមនុភាសនសទិសានេវាតិ។

អរិដ្ឋសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៩. ឧក្ខិត្តសម្ភោគសិក្ខាបទវណ្ណនា

នវមេ **តថាវាទិនា**តិ “តថាហំ ភគវតា ធម្ម”ន្តិអាទិវាទិនា។ **អកតានុធម្មេនា**តិ អនុធម្មោ វុច្ចតិ អាបត្តិយា អទស្សនេ វា អប្បដិកម្មេ វា បាបិកាយ ទិដ្ឋិយា អប្បដិនិស្សគ្គេ វា ធម្មេន វិនយេន ឧក្ខិត្តកស្ស អនុលោមវត្តំ ទិស្វា កតឱសារណា, សោ ឱសារណសង្ខាតោ អនុធម្មោ យស្ស ន កតោ, អយំ អកតានុធម្មោ នាម, តាទិសេន សទ្ធិន្តិ អត្ថោ។ **សម្ភុញ្ជេយ្យ វា**តិ អាមិសសម្ភោគំ វា ធម្មសម្ភោគំ វា ករេយ្យ។ **សំវសេយ្យ វា**តិ ឧបោសថាទិកំ សង្ឃកម្មំ ករេយ្យ ។ **សហ វា សេយ្យំ កប្បេយ្យា**តិ នានូបចារេបិ ឯកច្ឆន្នេ និបជ្ជេយ្យ។ តត្ថ អាមិសបរិភោគេ ឯកប្បយោគេន ពហូបិ ទទតោ វា គណ្ហតោ វា ឯកំ បាចិត្តិយំ, វិច្ឆិន្ទនេ សតិ បយោគេ បយោគេ បាចិត្តិយំ។ ធម្មសម្ភោគេ បទាទីហិ ឧទ្ទិសន្តស្ស វា ឧទ្ទិសាបេន្តស្ស វា បទសោធម្មេ វុត្តនយេន, សំវាសេ កម្មបរិយោសានវសេន, សហសេយ្យាយ ឯកស្មិំ និបន្នេ ឥតរស្ស និបជ្ជនប្បយោគវសេន អាបត្តិបរិច្ឆេទោ វេទិតព្ពោ។

សាវត្ថិយំ ឆព្ពគ្គិយេ អារព្ភ អរិដ្ឋេន ភិក្ខុនា សទ្ធិំ សម្ភុញ្ជនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, ឧក្ខិត្តកេ វេមតិកស្ស, អនុក្ខិត្តកេ ឧក្ខិត្តកសញ្ញិនោ ចេវ វេមតិកស្ស ច ទុក្កដំ។ ឧភោសុ អនុក្ខិត្តកសញ្ញិស្ស, “ឱសារិតោ”តិ វា “តំ ទិដ្ឋិំ បដិនិស្សដ្ឋោ”តិ វា ជានន្តស្ស, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ អកតានុធម្មតា, ជាននា,

សម្មោគាទិករណន្តិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ អទិន្នាទានសទិសានិ, ឥទំ បន បណ្ណត្តិវជ្ជំ, តិចិត្តំ, តិវេទនន្តិ។

ឧក្ខិត្តសម្ភោគសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១០. កណ្ដកសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទសមេ **សមណុទ្ទេសោ**តិ សាមណេរោ។ **ចរា**តិ គច្ឆ។ **បិរេ**តិ បរ អមាមក។ **វិនស្សា**តិ នស្ស , យត្ថ តំ ន បស្សាម, តត្ថ គច្ឆាតិ វុត្តំ ហោតិ។ **តថានាសិត**ន្តិឯត្ថ សំវាសនាសនា លិង្គនាសនា ទណ្ឌកម្មនាសនាតិ តិស្សោ នាសនា។ តត្ថ អាបត្តិយា អទស្សនាទីសុ ឧក្ខេបនា **សំវាសនាសនា** នាម។ ទូសកោ នាសេតព្ពោ (បារា. ៦៦), មេត្តិយំ ភិក្ខុនឹ នាសេថាតិ (ចូឡវ. ១៩៣; បារា. ៣៨៤) អយំ **លិង្គនាសនា** នាម។ “អជ្ជតគ្គេ តេ, អាវុសោ សមណុទ្ទេស, ន ចេវ សោ ភគវា សត្ថា អបទិសិតព្ពោ”តិ (បាចិ. ៤២៨) អយំ **ទណ្ឌកម្មនាសនា** នាម, អយំ ឥធាធិប្បេតា។ តេន វុត្តំ “តថានាសិត”ន្តិ។ **ឧបលាបេយ្យា**តិ “បត្តំ វា ចីវរំ វា ឧទ្ទេសំ វា បរិបុច្ឆំ វា ទស្សាមី”តិ សង្គណ្ហេយ្យ។ **ឧបដ្ឋាបេយ្យា**តិ ចុណ្ណមត្តិកាទីនិ សាទិយន្តោ តេន អត្តនោ ឧបដ្ឋានំ ការាបេយ្យ។ សម្ភោគសហសេយ្យា អនន្តរសិក្ខាបទេ វុត្តនយា ឯវ, តស្មា អាបត្តិបរិច្ឆេទោបេត្ថ តស្មឹ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពោ។

សាវត្ថិយំ ឆព្ពគ្គិយេ ភិក្ខូ អារព្ភ កណ្ដកសមណុទ្ទេសឧបលាបនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, សេសំ អរិដ្ឋសិក្ខាបទេ វុត្តសទិសមេវាតិ។

កណ្ដកសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

សប្បាណកវគ្គោ សត្តមោ។

៨. សហធម្មិកវគ្គោ

១. សហធម្មិកសិក្ខាបទវណ្ណនា

សហធម្មិកវគ្គស្ស បឋមេ **សហធម្មិកំ វុច្ចមានោ**តិ ឥមស្សត្ថោ ទុព្ពចសិក្ខាបទេ វុត្តោ។ **ឯតស្មឹ សិក្ខាបទេ**តិ ឯតស្មឹ សិក្ខាបទេ យំ វុត្តំ, តំ ន តាវ សិក្ខិស្សាមីតិ អត្ថោ។ **បាចិត្តិយ**ន្តិ ឯត្ថ បន អនាទរិយភយា លេសេន ឯវំ វទន្តស្ស វាចាយ វាចាយ បាចិត្តិយំ វេទិតព្ពំ។ **សិក្ខមានេនា**តិ ឱវាទំ សិរសា សម្បដិច្ឆិត្វា សិក្ខិតុកាមេនេវ ហុត្វា។ **អញ្ញាតព្ព**ន្តិ អាជានិតព្ពំ។ **បរិបុច្ឆិតព្ព**ន្តិ “ឥមស្ស កោ អត្ថោ”តិ បរិបុច្ឆិតព្ពំ។ **បរិបញ្ហិតព្ព**ន្តិ ចិន្តេតព្ពំ តុលយិតព្ពំ។

កោសម្ពិយំ ឆន្នត្ថេរំ អារព្ភ ឯវំ ភណនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ , តិកបាចិត្តិយំ, អនុបសម្បន្នេ តិកទុក្កដំ, ឧភោហិបិ “ឥទំ ន សល្លេខាយា”តិអាទិនា (បាចិ. ៤៣៦) នយេនេវ អប្បញ្ញត្តេន វុច្ចមានស្សាបិ ឯវំ វទតោ ទុក្កដមេវ។ “ជានិស្សាមិ សិក្ខិស្សាមី”តិ ភណន្តស្ស, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ ឧបសម្បន្នស្ស បញ្ញត្តេន វចនំ, អសិក្ខិតុកាមតាយ ឯវំ វចនន្តិ ឥមានេត្ថ ទ្វេ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ អទិន្នាទានសទិសានិ, ឥទំ បន ទុក្ខវេទនន្តិ។

សហធម្មិកសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

២. វិលេខនសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទុតិយេ **ឧទ្ទិស្សមានេ**តិ អាចរិយេន អន្តេវាសិកស្ស វុច្ចមានេ វា សជ្ឈាយវសេន បរិវត្តិយមានេ វា។ **ខុទ្ទានុខុទ្ទកេហី**តិ ខុទ្ទកេហិ ច អនុខុទ្ទកេហិ ច។ **យាវទេវា**តិ តេសំ សំវត្តនមរិយាទបរិច្ឆេទវចនំ។ ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – ឯតានិ ហិ យេ ឧទ្ទិសន្តិ វា ឧទ្ទិសាបេន្តិ វា សជ្ឈាយន្តិ វា, តេសំ តាវ សំវត្តន្តិ, យាវ “កប្បតិ នុ ខោ, ន កប្បតិ នុ ខោ”តិ កុក្កុច្ចវិប្បដិសារោ, វិហេសា, វិចិកិច្ឆា មនោវិលេខា ច ឧប្បជ្ជន្តិយេវ។ អថ វា **យាវទេវា**តិ អតិសយវវត្ថាបនំ។ តស្ស ‘សំវត្តន្តី’តិឥមិនា សម្ពន្ធោ, កុក្កុច្ចាយ វិហេសាយ វិលេខាយ អតិវិយ សំវត្តន្តិយេវាតិ វុត្តំ ហោតិ។ **សិក្ខាបទវិវណ្ណកេ**តិ ឯវំ សិក្ខាបទានំ វិវណ្ណកេ គរហណេ បាចិត្តិយំ ហោតីតិ អត្ថោ។

សាវត្ថិយំ ឆព្ពគ្គិយេ អារព្ភ វិនយវិវណ្ណនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, តិកបាចិត្តិយំ, អនុបសម្បន្នស្ស វិវណ្ណនេ តិកទុក្កដំ, ឧភិន្នម្បិ អញ្ញធម្មវិវណ្ណនេ ទុក្កដមេវ។ ន វិវណ្ណេតុកាមស្ស, “ឥង្ឃ តាវ សុត្តន្តេ វា គាថាយោ វា អភិធម្មំ វា បរិយាបុណស្សុ, បច្ឆាបិ វិនយំ បរិយាបុណិស្សសី”តិ ភណតោ, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ គរហិតុកាមតា ច, ឧបសម្បន្នស្ស សន្តិកេ សិក្ខាបទវិវណ្ណនញ្ចាតិ ឥមានេត្ថ ទ្វេ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ អទិន្នាទានសទិសានិ, ឥទំ បន ទុក្ខវេទនន្តិ។

វិលេខនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៣. មោហនសិក្ខាបទវណ្ណនា

គតិយេ **អន្វឌ្ឍមាស**ន្តិ អនុបដិបាដិយា អទ្ធមាសេ អទ្ធមាសេ។ **ឧទ្ទិស្សមានេ**តិ ឧបោសថវសេន ឧទ្ទិសិយមានេ។ **យញ្ច តត្ថ អាបត្តិំ អាបន្នោ**តិ យំ សោ អនាចារំ អាចរិត្វា អញ្ញាណកេន អាបន្នភាវំ ជានាបេតុកាមោ ឯវមាហ, តស្មិំ អនាចារេ យំ អាបត្តិំ អាបន្នោ។ **តញ្ច យថាធម្មោ ការេតព្ពោ**តិ អញ្ញាណកេន អាបន្នត្តា មោក្ខោ នត្ថិ, យថា បន ធម្មោ ច វិនយោ ច ឋិតោ, តថា តំ អាបត្តិំ ការេតព្ពោ, ទេសនាគាមិនិយា ទេសាបេតព្ពោ, វុដ្ឋានគាមិនិយា វុដ្ឋាបេតព្ពោតិ អត្ថោ។ **ឧត្តរិ ចស្ស មោហោ អារោបេតព្ពោ**តិ យថាធម្មករណតោ ច ឧត្តរិ “តស្ស តេ, អាវុសោ”តិអាទិវចនេហិ និន្ទិត្វា តស្ស បុគ្គលស្ស ញត្តិទុតិយកម្មេន មោហោ អារោបេតព្ពោ។ **ឥទំ តស្មិំ មោហនកេ បាចិត្តិយ**ន្តិ យោ ឯវំ អារោបិតេ មោហេ បុន មោហេតិ, តស្មិំ មោហនកេ បុគ្គលេ ឥទំ បាចិត្តិយំ វេទិតព្ពំ, ន អនារោបិតេ មោហេតិ អត្ថោ។

សាវត្ថិយំ ឆព្ពគ្គិយេ អារព្ភ មោហនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, តិកបាចិត្តិយំ, អធម្មកម្មេ តិកទុក្កដំ, អនារោបិតេ មោហេ ទុក្កដមេវ។ យេន ន វិត្ថារេន សុតំ, ឩនកទ្វត្តិក្ខត្តុំ វា វិត្ថារេន សុតំ, យេ ច ន មោហេតុកាមា តេសំ, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ មោហារោបនំ, មោហេតុកាមតា, វុត្តនយេន សុតភាវោ, មោហនន្តិ ឥមានេត្ថ ចត្តារិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ អទិន្នាទានសទិសានិ, ឥទំ បន ទុក្ខវេទនន្តិ។

មោហនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៤. បហារសិក្ខាបទវណ្ណនា

ចតុត្ថេ **បហារំ ទទេយ្យា**តិ ឯត្ថ បហរិតុកាមតាយ បហារេ ទិន្នេ សចេបិ មរតិ, បាចិត្តិយមេវ។

សាវត្ថិយំ ឆព្ពគ្គិយេ អារព្ភ បហារទានវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, តិកបាចិត្តិយំ, អនុបសម្បន្នេ តិកទុក្កដំ, វិរូបករណាធិប្បាយេន បន ឧបសម្បន្នស្សបិ កណ្ណាទិច្ឆេទនេ ទុក្កដមេវ។ កេនចិ វិហេឋិយមានស្ស បន មោក្ខាធិប្បាយស្ស, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ កុបិតតា, ន មោក្ខាធិប្បាយតា, ឧបសម្បន្នស្ស បហារទានន្តិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ បឋមបារាជិកសទិសានិ, ឥទំ បន ទុក្ខវេទនន្តិ។

បហារសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៥. តលសត្តិកសិក្ខាបទវណ្ណនា

បញ្ចមេ **តលសត្តិកំ ឧគ្គិរេយ្យា**តិ បហារទានាការំ ទស្សេន្តោ កាយំ វា កាយប្បដិពទ្ធំ វា ឧច្ចារេយ្យ។ ឯត្ថ ច ឧគ្គិរណបច្ចយា បាចិត្តិយំ។ សចេ បន ឧគ្គិរិត្វា វិរទ្ធោ បហារំ ទេតិ, ន បហរិតុកាមតាយ ទិន្នត្តា ទុក្កដមេវ, តេន បហារេន ហត្ថាទីសុ យំកិញ្ចិ ភិជ្ជតិ, ទុក្កដមេវ។ សេសមេត្ថ សព្ពំ បុរិមសិក្ខាបទេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពន្តិ។

តលសត្តិកសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៦. អមូលកសិក្ខាបទវណ្ណនា

ឆដ្ឋេ **អមូលកេនា**តិ ទិដ្ឋាទិមូលវិរហិតេន។ **អនុទ្ធំសេយ្យា**តិ ចោទេយ្យ វា ចោទាបេយ្យ វា។ **បាចិត្តិយ**ន្តិ សចេ ចុទិតកោ តង្ខណញ្ញេវ “ចោទេតិ ម”ន្តិ ជានាតិ, ចោទកស្ស បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ឆព្ពគ្គិយេ អារព្ភ អមូលកេន សង្ឃាទិសេសេន អនុទ្ធំសនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, សាណត្តិកំ, តិកបាចិត្តិយំ, អាចារវិបត្តិយា វា ទិដ្ឋិវិបត្តិយា វា អនុទ្ធំសនេ ទុក្កដំ, អនុបសម្បន្នេ តិកទុក្កដំ។ តថាសញ្ញិស្ស, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ ឧបសម្បន្នតា, សង្ឃាទិសេសស្ស អមូលកតា, អនុទ្ធំសនា, តង្ខណវិជាននាតិ ឥមានេត្ថ ចត្តារិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ អទិន្នាទានសទិសានិ, ឥទំ បន ទុក្ខវេទនន្តិ។

អមូលកសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៧. សញ្ចិច្ចសិក្ខាបទវណ្ណនា

សត្តមេ **កុក្កុច្ចំ ឧបទហេយ្យា**តិ “ឩនវីសតិវស្សោ ត្វំ មញ្ញេ”តិអាទីនិ (បាចិ. ៤៦៦) ភណន្តោ ឧប្បាទេយ្យ។ ឯវំ អញ្ញស្មិំ ឧប្បាទនបច្ចយេ អសតិ សញ្ចិច្ច ឧប្បាទេន្តស្ស វាចាយ វាចាយ បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ឆព្ពគ្គិយេ អារព្ភ កុក្កុច្ចឧប្បាទនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, តិកបាចិត្តិយំ, អនុបសម្បន្នេ តិកទុក្កដំ។ នឧប្បាទេតុកាមស្ស, ហិតេសិតាយ តថា វទន្តស្ស, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ ឧបសម្បន្នតា, អផាសុកាមតា , កុក្កុច្ចុប្បាទនន្តិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ អនន្តរសទិសានេវាតិ។

សញ្ចិច្ចសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៨. ឧបស្សុតិសិក្ខាបទវណ្ណនា

អដ្ឋមេ **វិវាទាបន្នាន**ន្តិ ភណ្ឌនកលហេហិ វិវជ្ជិតំ វិវាទាធិករណំ អាបន្នានំ។ **ឧបស្សុតិ**ន្តិ សុតិសមីបំ, យត្ថ ឋត្វា សក្កា ហោតិ តេសំ វចនំ សោតុំ, តត្ថ តិដ្ឋេយ្យាតិ អត្ថោ។ “តត្ថ សោស្សាមី”តិ ចោទេតុកាមតាយ គច្ឆតោ បទេ បទេ ទុក្កដំ, តុរិតគមនេបិ ឱហីយមានេបិ ឯសេវ នយោ។ យត្ថ បន ឋិតោ សុណាតិ, តត្ថ ឋិតស្ស បាចិត្តិយំ, អត្តនោ ឋិតោកាសំ អាគន្ត្វា តេសុ មន្តយមានេសុបិ ឧក្កាសិត្វា, “អហំ ឯត្ថា”តិ វា វត្វា ជានាបេតព្ពំ, ឯវំ អករោន្តស្សាបិ សវនេ បាចិត្តិយមេវ។

សាវត្ថិយំ ឆព្ពគ្គិយេ អារព្ភ ឧបស្សុតិដ្ឋានវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, តិកបាចិត្តិយំ, អនុបសម្បន្នេ តិកទុក្កដំ, “ឥមេសំ សុត្វា ឱរមិស្សាមិ វិរមិស្សាមិ វូបសមិស្សាមិ អត្តានំ បរិមោចេស្សាមី”តិ (បាចិ. ៤៧៣) គច្ឆតោ, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ ឧបសម្បន្នតា, ចោទនាធិប្បាយោ, សវនន្តិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ ថេយ្យសត្ថសមុដ្ឋានំ ឥទំ បន សិយា កិរិយំ, សិយា អកិរិយំ, សញ្ញាវិមោក្ខំ, សចិត្តកំ, លោកវជ្ជំ, កាយកម្មំ, វចីកម្មំ, អកុសលចិត្តំ, ទុក្ខវេទនន្តិ។

ឧបស្សុតិសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៩. កម្មប្បដិពាហនសិក្ខាបទវណ្ណនា

នវមេ **ធម្មិកានំ កម្មាន**ន្តិ ធម្មេន វិនយេន សត្ថុសាសនេន កតានំ អបលោកនកម្មំ ញត្តិកម្មំ ញត្តិទុតិយកម្មំ ញត្តិចតុត្ថកម្មន្តិ ឥមេសំ ចតុន្នំ កម្មានំ។ តត្រាយំ សង្ខេបតោ កម្មវិនិច្ឆយោ – តត្រ **អបលោកនកម្មំ** នាម សមគ្គស្ស សង្ឃស្ស អនុមតិយា តំ តំ វត្ថុំ កិត្តេត្វា “រុច្ចតិ សង្ឃស្សា”តិ តិក្ខត្តុំ សាវេត្វា កត្តព្ពំ កម្មំ វុច្ចតិ។ សមគ្គស្សេវ បន សង្ឃស្ស អនុមតិយា ឯកាយ ញត្តិយា កត្តព្ពំ កម្មំ **ញត្តិកម្មំ** នាម។ ឯកាយ ញត្តិយា ចេវ អនុស្សាវនាយ ច កត្តព្ពំ កម្មំ **ញត្តិទុតិយកម្មំ** នាម។ ឯកាយ បន ញត្តិយា តីហិ ច អនុស្សាវនាហិ កត្តព្ពំ កម្មំ **ញត្តិចតុត្ថកម្មំ** នាម។

តេសុ អបលោកនកម្មំ (បរិ. ៤៩៦; បរិ. អដ្ឋ. ៤៩៥-៤៩៦) បញ្ច ឋានានិ គច្ឆតិ ឱសារណំ និស្សារណំ ភណ្ឌុកម្មំ ព្រហ្មទណ្ឌំ កម្មលក្ខណន្តិ។ តត្ថ កណ្ដកសាមណេរស្ស នាសនា វិយ **និស្សារណា**, តាទិសំយេវ សម្មាវត្តន្តំ ទិស្វា បវេសនា **‘ឱសារណា’**តិ វេទិតព្ពា។ បព្ពជ្ជាបេក្ខស្ស កេសច្ឆេទនាបុច្ឆនំ **ភណ្ឌុកម្មំ** (មហាវ. ៩៨) នាម។ មុខរស្ស ភិក្ខុនោ ភិក្ខូ ទុរុត្តវចនេហិ ឃដ្ដេន្តស្ស “ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ មុខរោ ភិក្ខូ ទុរុត្តវចនេហិ ឃដ្ដេន្តោ វិហរតិ, សោ ភិក្ខុ យំ ឥច្ឆេយ្យ, តំ វទេយ្យ, ភិក្ខូហិ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ នេវ វត្តព្ពោ, ន ឱវទិតព្ពោ, ន អនុសាសិតព្ពោ”តិ “សង្ឃំ, ភន្តេ , បុច្ឆាមិ ‘ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ ព្រហ្មទណ្ឌស្ស ទានំ រុច្ចតិ សង្ឃស្សា’តិ, ទុតិយម្បិ បុច្ឆាមិ, តតិយម្បិ បុច្ឆាមិ ‘ឥត្ថន្នាមស្ស, ភន្តេ, ភិក្ខុនោ ព្រហ្មទណ្ឌស្ស ទានំ រុច្ចតិ សង្ឃស្សា’”តិ ឯវំ កត្តព្ពំ កម្មំ **ព្រហ្ម**

ទណ្ឌំ (ចូឡវ. ៤៤៥) នាម។ យំ បន ភគវតា ភិក្ខុនីនំ ឱវំ វិវរិត្វា ទស្សនាទិវត្ថុសុ "អវន្ទិយោ សោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ភិក្ខុនិសង្ឃេន កាតព្ពោ"តិ (ចូឡវ. ៤១១) ឯវំ អវន្ទិយកម្មំ អនុញ្ញាតំ, យំ ភិក្ខុនីហិ "អយ្យោ, អសុកោ នាម អយ្យោ ភិក្ខុនីនំ អប្បសាទនីយំ ទស្សេតិ, ឯតស្ស អយ្យស្ស អវន្ទិយករណំ 'រុច្ចតិ ភិក្ខុនិសង្ឃស្ស'"តិ ឯវំ ឧបស្សយេ និសិន្នាហេវ ភិក្ខុនីហិ កត្តព្ពំ, ឯវរូបំ កម្មំ យស្មា តស្ស កម្មស្សេវ លក្ខណំ ន ឱសារណាទីនិ, តស្មា **កម្មលក្ខណ**ន្តិ វុច្ចតិ។ ឥទញ្ច កម្មលក្ខណំ នាម ភិក្ខុនិមូលកំ បញ្ញត្តំ, អបិច ភិក្ខូនម្បិ លព្ភតិ, តស្មា ភិក្ខូហិបិ អច្ឆិន្នចីវរកាទីនំ ចីវរាទីនិ វា ទេន្តេហិ, បរិភុញ្ជិតព្ពានិ អបនេតព្ពានិបិ វត្ថូនិ បរិភុញ្ជន្តេហិ វា, អបនេន្តេហិ វា, តថារូបំ វា ធម្មិកំ កតិកំ ករោន្តេហិ តិក្ខត្តុំ សាវេត្វា អបលោកនកម្មំ កាតព្ពំ, សព្ពញ្ចេតំ កម្មលក្ខណមេវ បវិសតិ, ឥតិ អបលោកនកម្មំ បញ្ច ឋានានិ គច្ឆតិ។

ញត្តិកម្មំ បន នវ ឋានានិ គច្ឆតិ ឱសារណំ និស្សារណំ ឧបោសថំ បវារណំ សម្មតឹ ទានំ បដិគ្គហំ បច្ចុក្កឌ្ឍនំ កម្មលក្ខណន្តិ។ តត្ថ "សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, ឥត្ថន្នាមោ ឥត្ថន្នាមស្ស អាយស្មតោ ឧបសម្បទាបេក្ខោ, អនុសិដ្ឋោ សោ មយា, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, ឥត្ថន្នាមោ អាគច្ឆេយ្យ , 'អាគច្ឆាហី'តិ វត្តព្ពោ"តិ (មហាវ. ១២៦) ឯវំ ឧបសម្បទាបេក្ខស្ស ឱសារណា **ឱសារណា** នាម។ "សុណន្តុ មេ អាយស្មន្តា, អយំ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ ធម្មកថិកោ, ឥមស្ស នេវ សុត្តំ អាគច្ឆតិ, នោ សុត្តវិភង្គោ, សោ អត្ថំ អសល្លក្ខេត្វា ព្យញ្ជនច្ឆាយាយ អត្ថំ បដិពាហតិ, យទាយស្មន្តានំ បត្តកល្លំ, ឥត្ថន្នាមំ ភិក្ខុំ វុដ្ឋាបេត្វា អវសេសា ឥមំ អធិករណំ វូបសមេយ្យាមា"តិ ឯវំ ឧព្ពាហិកវិនិច្ឆយេ (ចូឡវ. ២៣៣) ធម្មកថិកស្ស ភិក្ខុនោ និស្សារណា **និស្សារណា** នាម។ "សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អជ្ជុបោសថោ...បេ.... ឧបោសថំ ករេយ្យា"តិ ឯវំ ឧបោសថកម្មវសេន ឋបិតា ញត្តិ **ឧបោសថោ** នាម។ "សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អជ្ជ បវារណា បន្នរសី, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ បវារេយ្យា"តិ (មហាវ. ២១០) ឯវំ បវារណាកម្មវសេន ឋបិតា ញត្តិ **បវារណា** នាម។ "សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, ឥត្ថន្នាមោ ឥត្ថន្នាមស្ស ឧបសម្បទាបេក្ខោ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, អហំ ឥត្ថន្នាមំ អនុសាសេយ្យ"ន្តិ, "យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, ឥត្ថន្នាមោ ឥត្ថន្នាមំ អនុសាសេយ្យា"តិ (មហាវ. ១២៦) ឯវំ អត្តានំ វា បរំ វា សម្មន្និតុំ ឋបិតា ញត្តិ **សម្មតិ** នាម។ "សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, ឥមំ ចីវរំ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ និស្សគ្គិយំ សង្ឃស្ស និស្សដ្ឋំ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឥមំ ចីវរំ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ ទទេយ្យា"តិ (បារា. ៤៦៤) ឯវំ និស្សដ្ឋចីវរបត្តាទីនំ ទានំ **ទានំ** នាម។ "សុណាតុ មេ, ភន្តេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្នាមោ ភិក្ខុ អាបត្តិំ សរតិ វិវរតិ ឧត្តានឹ ករោតិ ទេសេតិ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, អហំ ឥត្ថន្នាមស្ស ភិក្ខុនោ អាបត្តិំ បដិគ្គណ្ហេយ្យ"ន្តិ, តេន វត្តព្ពោ 'បស្សសី'តិ, 'អាម, បស្សាមី'តិ, "អាយតឹ សំវរេយ្យាសី"តិ (ចូឡវ. ២៣៩) ឯវំ អាបត្តិប្បដិគ្គហោ **បដិគ្គហោ** នាម។ "សុណន្តុ មេ អាយស្មន្តា អាវាសិកា, យទាយស្មន្តានំ បត្តកល្លំ, ឥទានិ ឧបោសថំ ករេយ្យាម, បាតិមោក្ខំ ឧទ្ទិសេយ្យាម, អាគមេ កាលេ បវារេយ្យាមា"តិ (មហាវ. ២៤០) ឯវំ កតប្បវារណប្បច្ចុក្កឌ្ឍនា **បច្ចុក្កឌ្ឍនា** នាម។ តិណវត្ថារកសមថេ (ចូឡវ. ២១២) សព្ពសង្គាហិកញត្តិ, ឯកេកស្មឹ បក្ខេ ឯកេកា ញត្តិ ចាតិ តិស្សោបិ ញត្តិយោ **កម្មលក្ខណំ** នាម។ ឥតិ ញត្តិកម្មំ នវ ឋានានិ គច្ឆតិ។

ញត្តិទុតិយកម្មំ សត្ត ឋានានិ គច្ឆតិ ឱសារណំ និស្សារណំ សម្មតឹ ទានំ ឧទ្ធារំ ទេសនំ កម្មលក្ខណន្តិ។ តត្ថ ភិក្ខូនំ អលាភាយ បរិសក្កនាទិកេហិ អដ្ឋហិ អង្គេហិ សមន្នាគតស្ស ឧបាសកស្ស សង្ឃេន អសម្ភោគករណត្ថំ បត្តនិក្កុជ្ជនវសេន និស្សារណា **និស្សារណា** នាម។ តស្សេវ សម្មាវត្តន្តស្ស បត្តុក្កុជ្ជនវសេន **ឱសារណា** ច វេទិតព្ពា, សា ខុទ្ទកក្ខន្ធកេ វឌ្ឍលិច្ឆវិវត្ថុស្មឹ (ចូឡវ. ២៦៥-២៦៦) វុត្តា។ សីមាសម្មុតិ តិចីវរេន អវិប្បវាសសម្មុតិសន្ថតសម្មុតិភត្តុទ្ទេសកសេនាសនគ្គាហាបកភណ្ឌាគារិកចីវរប្បដិគ្គាហកយាគុភាជកផលភាជកខជ្ជភាជកអប្បមត្តកវិស្សជ្ជកសាដិយគ្គាហាបកបត្តគ្គាហាបកអារាមិកបេសកសាមណេរបេសកសម្មុតីតិ ឯតាសំ សម្មុតីនំ វសេន **សម្មុតិ** វេទិតព្ពា។ កឋិនចីវរមតកចីវរទានវសេន **ទានំ** វេទិតព្ពំ។ កឋិនុទ្ធារវសេន **ឧទ្ធារោ** វេទិតព្ពោ។ កុដិវត្ថុវិហារវត្ថុទេសនាវសេន **ទេសនា** វេទិតព្ពា។ យា បន តិណវត្ថារកសមថេ (ចូឡវ. ២១២ អាទយោ) ឯកស្មឹ បក្ខេ ឯកា, ឯកស្មឹ បក្ខេ ឯកាតិ ទ្វេ ញត្តិទុតិយកម្មវាចា វុត្តា, យា ច មោហារោបនាទីសុ កម្មវាចា (បាចិ. ៤៤៦) វុត្តា, តាសំ វសេន **កម្មលក្ខណំ** វេទិតព្ពំ, ឥតិ ញត្តិទុតិយកម្មំ សត្ត ឋានានិ គច្ឆតិ។

ញត្តិចតុត្ថកម្មម្បិ សត្តេវ ឋានានិ គច្ឆតិ ឱសារណំ និស្សារណំ សម្មុតឹ ទានំ និគ្គហំ សមនុភាសនំ កម្មលក្ខណន្តិ។ តត្ថ តជ្ជនីយកម្មាទីនំ (ចូឡវ. ១ អាទយោ) សត្តន្នំ កម្មានំ វសេន **និស្សារណា,** តេសំយេវ កម្មានំ បដិប្បស្សម្ភនវសេន **ឱសារណា** ច វេទិតព្ពា, ភិក្ខុនោវាទកសម្មុតិវសេន (បាចិ. ១៤៦-១៤៧) **សម្មុតិ,** បរិវាសទាន(ចឱឡវ. ១០២) មានត្តទានវសេន (ចូឡវ. ១០៥) **ទានំ,** មូលាយបដិកស្សនវសេន (ចូឡវ. ១១០) **និគ្គហោ,** ឧក្ខិត្តានុវត្តិកា , អដ្ឋ យាវតតិយកា, អរិដ្ឋោ (បាចិ. ៤១៧), ចណ្ឌកាឡី (បាចិ. ៧០៩) ចាតិ ឥមេ តេ យាវតតិយកាតិ ឥមាសំ ឯកាទសន្នំ សមនុភាសនានំ វសេន **សមនុភាសនា,** ឧបសម្បទាកម្មអព្ភានកម្មវសេន **កម្មលក្ខណំ** វេទិតព្ពំ។ ឥតិ ញត្តិចតុត្ថកម្មំ សត្ត ឋានានិ គច្ឆតិ។

ឥមេសុ បន ចតូសុ កម្មេសុ អបលោកនកម្មំ អបលោកេត្វាវ កាតព្ពំ, ញត្តិកម្មាទិវសេន ន កាតព្ពំ។ ញត្តិកម្មម្បិ ឯកំ ញត្តឹ ឋបេត្វាវ កាតព្ពំ, អបលោកនកម្មាទិវសេន ន កាតព្ពំ។ ញត្តិទុតិយកម្មំ បន អបលោកេត្វា កាតព្ពម្បិ អត្ថិ អកាតព្ពម្បិ, តត្ថ សីមាសម្មុតិ សីមាសមូហននំ (មហាវ. ១៣៩-១៤០, ១៤៤ អាទយោ) កឋិនចីវរទានំ កឋិនុទ្ធារោ កុដិវត្ថុទេសនា វិហារវត្ថុទេសនាតិ ឥមានិ ឆ កម្មានិ គរុកានិ អបលោកេត្វា កាតុំ ន វដ្ដន្តិ, ញត្តិទុតិយកម្មវាចំ សាវេត្វាវ កាតព្ពានិ។ អវសេសា តេរស សម្មុតិយោ សេនាសនគ្គាហាបកមតកចីវរទានសម្មុតិយោ ចាតិ ឯតានិ លហុកម្មានិ អបលោកេត្វាបិ កាតុំ វដ្ដន្តិ, ញត្តិកម្មាទិវសេន បន ន កាតព្ពានេវ។ ញត្តិចតុត្ថកម្មម្បិ សកលក្ខណេនេវ កាតព្ពំ, ន សេសកម្មវសេន។ ឯវំ អត្ថនោ អត្ថនោ លក្ខណេនេវ វត្ថុញត្តិអនុស្សាវនាសីមាបរិសាសម្បត្តិយា កតានិ ឯតានិ កម្មានិ ធម្មេន វិនយេន សត្ថុសាសនេន កតត្តា ធម្មោ ឯតេសុ អត្ថីតិ **ធម្មិកានិ** នាម ហោន្តិ, ឥតិ ឯតេសំ ធម្មិកានំ **កម្មានំ ឆន្ទំ ទត្វា បច្ឆា ខីយនធម្មំ** អាបជ្ជន្តស្ស វាចាយ វាចាយ បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ឆព្ពគ្គិយេ អារព្ភ ខីយនធម្មាបជ្ជនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, ធម្មកម្មេ វេមតិកស្ស, អធម្មកម្មេ ធម្មកម្មសញ្ញិនោ, វេមតិកស្ស ច ទុក្កដំ។ អធម្មកម្មសញ្ញិស្ស , “អធម្មេន វា វគ្គេន វា នកម្មារហស្ស វា កម្មំ ករោន្តី”តិ ញត្វា ខីយន្តស្ស, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ ធម្មកម្មតា, ធម្មកម្មសញ្ញិតា, ឆន្ទំ ទត្វា ខីយនន្តិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ អទិន្នាទានសទិសានេវ, ឥទំ បន ទុក្ខវេទនន្តិ។

កម្មប្បដិពាហនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១០. ឆន្ទំអទត្វាគមនសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទសមេ **វិនិច្ឆយកថាយា**តិ យាវ អារោចិតំ វត្ថុ អវិនិច្ឆិតំ, ញត្តិ វា ឋបេត្វា កម្មវាចា អនិដ្ឋាបិតា, តាវ វិនិច្ឆយកថា **វត្តមានា** នាម ហោតិ។ យោ ភិក្ខុ ឯតស្មិំ អន្តរេ កម្មំ កោបេតុកាមតាយ បរិសាយ ហត្ថបាសំ វិជហតិ, តស្ស វិជហនេ ទុក្កដំ, វិជហិតេ បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ អញ្ញតរំ ភិក្ខុំ អារព្ភ ឆន្ទំ អទត្វា បក្កមនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, ធម្មកម្មេ វេមតិកស្ស, អធម្មកម្មេ ធម្មកម្មសញ្ញិនោ, វេមតិកស្ស ច ទុក្កដំ។ អធម្មកម្មសញ្ញិស្ស បន, យោ ច “សង្ឃស្ស ភណ្ឌនាទីនិ វា ភវិស្សន្តិ, អធម្មេន វា វគ្គេន វា នកម្មារហស្ស វា កម្មំ ករិស្សន្តី”តិ (បាចិ. ៤៨៣) ញត្វា, គិលានោ វា ហុត្វា, គិលានស្ស វា ករណីយេន, ឧច្ចារាទីហិ វា បីឡិតោ, ន ច កម្មំ កោបេតុកាមោ “បុន បច្ចាគមិស្សាមី”តិ គច្ឆតិ, តស្ស, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ វិនិច្ឆយកថាយ វត្តមានតា, ធម្មកម្មតា, ធម្មកម្មសញ្ញិតា, សមានសីមាយំ ឋិតតា, សមានសំវាសកតា, កោបេតុកាមតាយ ហត្ថបាសវិជហនន្តិ ឥមានេត្ថ ឆ អង្គានិ។ សមនុភាសនសមុដ្ឋានំ, កិរិយាកិរិយំ, សញ្ញាវិមោក្ខំ, សចិត្តកំ, លោកវជ្ជំ, កាយកម្មំ, វចីកម្មំ, អកុសលចិត្តំ, ទុក្ខវេទនន្តិ។

ឆន្ទំអទត្វាគមនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១១. ទុព្ពលសិក្ខាបទវណ្ណនា

ឯកាទសមេ **សមគ្គេន សង្ឃេនា**តិ សមានសំវាសកេន សមានសីមាយំ ឋិតេន សង្ឃេន សទ្ធិំ ចីវរំ ទត្វា។ **យថាសន្ថត**ន្តិ យោ យោ មិត្តសន្ទិដ្ឋសម្ភត្តវសេន សន្ថុតោ, តស្ស តស្សាតិ អត្ថោ។ **បាចិត្តិយ**ន្តិ ឯវំ សង្ឃេន សទ្ធិំ សយមេវ សេនាសនបញ្ញាបនាទិវសេន សម្មតស្ស ភិក្ខុនោ ចីវរំ ទត្វា បច្ឆា ខីយន្តស្ស វាចាយ វាចាយ បាចិត្តិយំ។

រាជគហេ ឆព្ពគ្គិយេ អារព្ភ ចីវរំ ទត្វា បច្ឆា ខីយនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, ធម្មកម្មេ តិកបាចិត្តិយំ, ចីវរំ ឋបេត្វា អញ្ញំ វិស្សជ្ជិយវេភង្គិយំ បរិក្ខារំ ទត្វា បច្ឆាខីយន្តស្ស ទុក្កដំ, **វិស្សជ្ជិយវេភង្គិយោ** នាម ឋបេត្វា បញ្ច គរុភណ្ឌានិ អវសេសោ។ រាសិវសេន ហិ បញ្ច គរុភណ្ឌានិ វុត្តានិ, តត្ថ អារាមោ អារាមវត្ថូតិ ឯកំ, វិហារោ វិហារវត្ថូតិ ទុតិយំ, មញ្ចោ បីឋំ ភិសិ ពិម្ពោហនន្តិ តតិយំ, លោហកុម្ភី លោហភាណកំ លោហវារកោ លោហកដាហំ វាសិ បរសុ កុឋារី កុទាលោ និខាទននន្តិ ចតុត្ថំ, វល្លិ វេឡុ មុញ្ជំ បព្ពជំ តិណំ មត្តិកា ទារុភណ្ឌំ មត្តិកាភណ្ឌន្តិ បញ្ចមំ។ ឯតានិ ហិ បញ្ច សង្ឃសន្តកានិ នេវ សង្ឃស្ស, ន គណបុគ្គលានំ វិស្សជ្ជេតុំ វា វិភជិតុំ វា វដ្ដន្តិ, វិស្សជ្ជិតវិភត្តានិបិ សង្ឃិកានេវ ហោន្តិ។ ថាវរេន បន ថាវរំ, ឥតរេន ច អកប្បិយេន មហគ្ឃកប្បិយេន វា ឥតរំ សង្ឃស្ស ឧបការំ សល្លក្ខេត្វា កប្បិយបរិវត្តនេន បរិវត្តេតុំ វដ្ដតិ, វរសេនាសនាទីនំ សំរក្ខណត្ថំ លាមកានិ

វិស្សជ្ជេតុំ វិស្សជ្ជេត្វា បរិភុញ្ជិតុញ្ច វដ្ដតិ។ ឯត្ថ ច បុរិមេសុ តីសុ រាសីសុ អគរុភណ្ឌំ នាម កិញ្ចិ នត្ថិ, ចតុត្ថេ លោហកុម្ភី អរញ្ជរសណ្ឋានំ លោហភាណកំ លោហកដាហន្តិ ឥមានិ តីណិ អន្តមសោ បសតមត្តឧទកគ្គណ្ហនកានិបិ គរុភណ្ឌានិ។ លោហវារកោ បន កាឡលោហតម្ពលោហកំសលោហវដ្ដលោហានំ យេន កេនចិ កតោ សីហឡទីបេ បាទគ្គណ្ហនកោ ភាជេតព្ពោ, **បាទោ** ច នាម មគធនាឡិយា បញ្ចនាឡិមត្តំ គណ្ហាតិ, តតោ អតិរេកំ គរុភណ្ឌំ, ឥមានិ តាវ បាឡិយំ អាគតានិ លោហភាជនានិ។

បាឡិយំ បន អនាគតានិបិ ភិង្ការបដិគ្គហឧឡុង្កទព្ពិកដច្ឆុបាតិ តដ្ដកសរកសមុគ្គ អង្គារកបល្លធូមកដច្ឆុអាទីនិ ខុទ្ទកានិបិ គរុភណ្ឌានេវ, អយបត្តោ អយថាលកំ តម្ពលោហថាលកន្តិ ឥមានិ បន ភាជនីយានិ, កំសលោហវដ្ដលោហភាជនវិកតិ សង្ឃិកបរិភោគេន វា គិហិវិកដា វា វដ្ដតិ, បុគ្គលិកបរិភោគេន ន វដ្ដតិ។ ឋបេត្វា បន តំ ភាជនវិកតឹ អញ្ញស្មិម្បិ កប្បិយលោហភណ្ឌេ អញ្ជនី អញ្ជនិសលាកា នត្ថុទានំ កណ្ណមលហរណី សូចិ ខុទ្ទកោ បិប្ផលិកោ ខុទ្ទកំ អារកណ្ដកំ កុញ្ចិកា តាឡំ កត្តរយដ្ឋិ វេធកោ ភិន្ទិវាលកោ យថាតថាយនកតលោហំវិប្បកតលោហភណ្ឌញ្ច សព្ពំ ភាជនីយំ។ ធូមនេត្តផាលទីបរុក្ខទីបកបល្លិកឱលម្ពកទីបឥត្ថិបុរិសតិរច្ឆានរូបកានិ បន អញ្ញានិ វា ភិត្តិច្ឆេទនកវាដាទីសុ ឧបនេតព្ពានិ, អន្តមសោ លោហខិលកំ ឧបាទាយ សព្ពានិបិ លោហភណ្ឌានិ គរុភណ្ឌានិយេវ, អត្តនា លទ្ធានិ បរិហរិត្វាបិ បុគ្គលិកបរិភោគេន ន បរិភុញ្ជិតព្ពានិ, សង្ឃិកបរិភោគេន វា គិហិវិកដានិ វា វដ្ដន្តិ, តិបុភណ្ឌេបិ ឯសេវ នយោ។ ខីរបាសាណមយានិ តដ្ដកសរកាទីនិ គរុភណ្ឌានិយេវ។

យដកោ បន តេលភាជនំ វា បាទគ្គណ្ហនកតោ អតិរេកមេវ គរុភណ្ឌំ, សុវណ្ណរជតអារកូដជាតិផលិកភាជនានិ គិហិវិកដានិបិ ន វដ្ដន្តិ។ សេនាសនបរិភោគេ បន អាមាសម្បិ អនាមាសម្បិ សព្ពំ វដ្ដតិ។

វាសិយាទីសុ បន យាយ វាសិយា ទន្តកដ្ឋច្ឆេទនឧច្ឆុតច្ឆនមត្តតោ អញ្ញំ មហាកម្មំ កាតុំ ន សក្កា, អយំ ភាជនីយា។ សេសា យេន កេនចិ អាការេន កតា គរុភណ្ឌំ, បរសុ បន អន្តមសោ វេជ្ជានំ សិរាវេធកោបិ គរុភណ្ឌមេវ, តថា កុឋារី។ យា បន អាវុធសង្ខេបេន កតា, អយំ អនាមាសា, កុទាលោ ទណ្ឌពន្ធនិខាទនំ វា អគរុភណ្ឌំ នាម នត្ថិ។ សម្មុញ្ជនិទណ្ឌខណនកំ បន អទណ្ឌកំ ផលមត្តកមេវ, យំ សក្កា សិបាដិកាយ បក្ខិបិត្វា បរិហរិតុំ, តំ ភាជនីយំ។ សិខរម្បិ និខាទនេនេវ សង្គហិតំ, យេហិ មនុស្សេហិ វិហារេ វាសិអាទីនិ ទិន្នានិ ហោន្តិ, តេ ចេ ឃរេ ទឌ្ឍេ វា វិលុត្តេ វា “ទេថ នោ, ភន្តេ, ឧបក្ខរេ, បុន អាហរិស្សាមា”តិ វទន្តិ, ទាតព្ពា។ សចេ ហរន្តិ, ន វារេតព្ពា, អនាហរន្តាបិ ន ចោទេតព្ពា។

កម្មារតដ្ដការចុន្ទការនឡការមណិការបត្តពន្ធកានំ អធិករណិមុដ្ឋិសណ្ឌាសតុលាទីនិ សព្ពានិ លោហមយានិ ឧបករណានិ សង្ឃេ ទិន្នកាលតោ បដ្ឋាយ គរុភណ្ឌានិ។ តិបុកោដ្ដកសុវណ្ណការចម្មការឧបករណេសុបិ ឯសេវ នយោ។ អយំ បន វិសេសោ, តិបុកោដ្ដកឧបករណេសុ តិបុច្ឆេទនកសត្ថកំ, សុវណ្ណការឧបករណេសុ សុវណ្ណច្ឆេទនកសត្ថកំ, ចម្មការឧបករណេសុ កតបរិកម្មចម្មច្ឆេទនខុទ្ទកសត្ថន្តិ ឥមានិ ភាជនីយានិ។ ន្ហាបិតតុន្នការឧបករណេសុបិ ឋបេត្វា មហាកត្តរឹ មហាសណ្ឌាសំ មហាបិប្ផលិកញ្ច សព្ពំ វដ្ដតិ, ឥតរានិ គរុភណ្ឌានិ។

វល្លិអាទីសុ វេត្តវល្លិអាទិកា យា កាចិ អឌ្ឍពាហុប្បមាណា វល្លិ សង្ឃស្ស ទិន្នា វា តត្ថជាតកា វា រក្ខិតគោបិតាវ គរុភណ្ឌំ, សា សង្ឃកម្មេ ច ចេតិយកម្មេ ច កតេ សចេ អតិរេកា ហោតិ, បុគ្គលិកកម្មេបិ ឧបនេតុំ វដ្ដតិ, សុត្តមកចិវាកនាឡិកេរហីរចម្មមយា រជ្ជុកា វា យោត្តានិ វា វាកេ ច នាឡិកេរហីរេ ច វដ្ដេត្វា កតា ឯកវដ្ដា វា ទ្វិវដ្ដា វា សង្ឃស្ស សន្តកា គរុភណ្ឌំ។ សុត្តំ បន អវដ្ដេត្វា ទិន្នំ មកចិវាកនាឡិកេរហីរា ច ភាជនីយា ។ យេហិ បនេតានិ រជ្ជុកាទីនិ ទិន្នានិ ហោន្តិ, តេ អត្តនោ ករណីយេន ហរន្តា ន វារេតព្ពា។

យោ កោចិ អដ្ឋង្គុលសូចិទណ្ឌកមត្តោបិ វេឡុ សង្ឃស្ស ទិន្នោ វា តត្ថជាតកោ វា រក្ខិតគោបិតោ គរុភណ្ឌំ, សោបិ សង្ឃស្ស កម្មេ ច ចេតិយកម្មេ ច កតេ អតិរេកោ បុគ្គលិកកម្មេ ទាតុំ វដ្ដតិ។ បាទគ្គណ្ហនកតេលនាឡិ បន កត្តរយដ្ឋិ ឧបាហនទណ្ឌកោ ឆត្តទណ្ឌោ ឆត្តសលាកាតិ ឥទមេត្ថ ភាជនីយភណ្ឌំ, ទឌ្ឍគេហមនុស្សា គណ្ហិត្វា គច្ឆន្តា ន វារេតព្ពា។

មុញ្ជញ្ច បព្ពជញ្ច អវសេសញ្ច ឆទនតិណំ មុដ្ឋិប្បមាណម្បិ ឆទនតិណសង្ខេបគតេសុ តាលបណ្ណាទីសុ យំកិញ្ចិ ឯកបណ្ណម្បិ សង្ឃស្ស ទិន្នំ វា តត្ថជាតកំ វា ពហិអារាមេ សង្ឃិកេ តិណវត្ថុស្មឹ ជាតកំ វា រក្ខិតគោបិតំ គរុភណ្ឌំ, តម្បិ សង្ឃកម្មេ ច ចេតិយកម្មេ ច កតេ អតិរេកំ បុគ្គលិកកម្មេ ទាតុំ វដ្ដតិ។ ទឌ្ឍគេហមនុស្សា គហេត្វា គច្ឆន្តា ន វារេតព្ពា, អដ្ឋង្គុលប្បមាណោបិ រិត្តកបោត្ថកោ គរុភណ្ឌមេវ។

មត្តិកា បកតិមត្តិកា វា ហោតុ បញ្ចវណ្ណា វា សុធា វា សជ្ជរសកង្គុដ្ឋសិលេសាទីសុ វា យំកិញ្ចិ ទុល្លភដ្ឋានេ អានេត្វា វា ទិន្នំ តត្ថជាតកំ វា រក្ខិតគោបិតំ តាលបក្កមត្តំ គរុភណ្ឌំ ហោតិ, តម្បិ សង្ឃកម្មេ ច ចេតិយកម្មេ ច កតេ អតិរេកំ បុគ្គលិកកម្មេ ទាតុំ វដ្ដតិ។ ហិង្គុហិង្គុលកហរិតាលមនោសិលញ្ជនាទីនិ បន ភាជនីយានិ។

ទារុភណ្ឌេ យោ កោចិ វេឡុម្ហិ វុត្តប្បមាណោ ទារុភណ្ឌកោ សង្ឃស្ស ទិន្នោ វា តត្ថជាតកោ វា រក្ខិតគោបិតោ គរុភណ្ឌំ, អបិ ច សព្ពាបិ ទារុវេឡុចម្មបាសាណាទិវិកតិ ទារុភណ្ឌេន សង្គហិតា, តត្ថ មញ្ចបីឋេហិ អសង្គហិតានិ អាសន្ទិកាទីនិ អន្តមសោ ចោឡេន វា បលាលេហិ វា បណ្ណេហិ វា កតបីឋំ ឧបាទាយ សព្ពានិ អាសនានិ។

វង្កផលកំ ទីឃផលកំ ចីវរធោវនផលកំ ឃដ្ដនផលកំ ឃដ្ដនមុគ្គរោ ទន្តកដ្ឋច្ឆេទនគណ្ឌិកា ទណ្ឌមុគ្គរោ នាវា អម្ពណំ រជនទោណិ ឧទកបដិច្ឆកោ ទារុមយោ វា ទន្តមយោ វា វេឡុមយោ វា សបាទកោបិ អបាទកោបិ សមុគ្គោ មញ្ជូសា បាទគ្គណ្ហនកតោ អតិរេកប្បមាណោ ករណ្ឌោ ឧទកទោណិ ឧទកកដាហំ ឧឡុង្កោ កដច្ឆុ បានីយសរាវំ បានីយសង្ខោតិ ឯតេសុ យំកិញ្ចិ សង្ឃេ ទិន្នំ គរុភណ្ឌំ។ សង្ខថាលកំ បន ភាជនីយំ, តថា ទារុមយោ ឧទកតុម្ពោ។

បាទកឋលិកមណ្ឌលំ ទារុមយំ វា ហោតុ ចោឡបណ្ណាទិមយំ វា សព្ពំ គរុភណ្ឌំ។ អាធារកោ បត្តបិធានំ តាលវណ្ដំ ពីជនី ចង្កោដកំ បច្ឆិ យដ្ឋិសម្មុញ្ជនី មុដ្ឋិសម្មុញ្ជនីតិ ឯតេសុបិ យំកិញ្ចិ ខុទ្ទកំ វា មហន្តំ វា ទារុវេឡុបណ្ណចម្មាទីសុ យេន កេនចិ កតំ គរុភណ្ឌមេវ។

ថម្ភតុលាសោបានផលកាទីសុ យំកិញ្ចិ ទារុមយំ វា បាសាណមយំ វា គេហសម្ភារូបគំ យោ កោចិ កដសារកោ យំកិញ្ចិ ភូមត្ថរណំ យំកិញ្ចិ អកប្បិយចម្មំ, សព្ពំ សង្ឃិកំ គរុភណ្ឌំ, ភូមត្ថរណំ កាតុំ វដ្ដតិ។ ឯឡកចម្មំ បន បច្ចត្ថរណគតិកំ ហោតិ, តម្បិ គរុភណ្ឌមេវ, កប្បិយចម្មានិ ភាជនីយានិ, **កុរុន្ទិយំ** បន សព្ពំ មញ្ចប្បមាណំ ចម្មំ គរុភណ្ឌន្តិ វុត្តំ។

ឧទុក្ខលំ មុសលំ សុប្បំ និសទំ និសទបោតោ បាសាណទោណិ បាសាណកដាហំ សព្ពំ កសិភណ្ឌម្បិ គរុភណ្ឌំ, សព្ពំ ចក្កយុត្តយានំ គរុភណ្ឌមេវ។ មញ្ចបីឋានំ បាទា ច អដនិយោ ច វាសិបរសុអាទីនំ ទណ្ឌា ចាតិ ឯតេសុ យំកិញ្ចិ អនិដ្ឋិតំ ភាជនីយំ, តច្ឆិតមដ្ឋំ បន គរុភណ្ឌំ ហោតិ, អនុញ្ញាតវាសិយា ទណ្ឌោ ឆត្តំ មុដ្ឋិបណ្ណំ កត្តរយដ្ឋិ ឧបាហនា អរណិសហិតំ ធម្មករណោ បាទគ្គណ្ហនកតោ អនតិរិត្តំ អាមលកតុម្ពំ អាមលកឃដោ លាពុកតុម្ពំ លាពុកឃដោ វិសាណតុម្ពន្តិ សព្ពមេតំ ភាជនីយំ, តតោ បរំ គរុភណ្ឌំ។

ហត្ថិទន្តោ វា យំកិញ្ចិ វិសាណំ វា អតច្ឆិតំ យថាគតមេវ ភាជនីយំ, តេហិ កតមញ្ចបីឋបាទាទីសុ បុរិមសទិសោវ វិនិច្ឆយោ។ តច្ឆិតនិដ្ឋិតោបិ ហិង្គុករណ្ឌកោ អញ្ជនិករណ្ឌកោ គណ្ឋិកា វិធោ អញ្ជនី អញ្ជនិសលាកា ឧទកបុញ្ឆនីតិ ឥទំ សព្ពំ ភាជនីយមេវ។

មត្តិកាភណ្ឌេ សព្ពំ មនុស្សានំ ឧបភោគបរិភោគំ ឃដបិឋរាទិកុលាលភាជនំ, បត្តកដាហំ អង្គារកដាហំ ធូមទានកំ ទីបរុក្ខកោ ទីបកបល្លិកា ចយនិដ្ឋកា ឆទននិដ្ឋកា ថុបិកាតិ សព្ពំ គរុភណ្ឌំ, ឯតេសុ បន វុត្តនយេសុ គរុភណ្ឌេសុ យំកិញ្ចិ វេឡុអាទី អត្តនោ អត្ថាយ គណ្ហន្តេន សមកំ វា អតិរេកំ វា ផាតិកម្មំ កត្វា គហេតព្ពំ។ បាទគ្គណ្ហនកតោ អនតិរិត្តប្បមាណោ បន ឃដកោ បត្តោ ថាលកំ កញ្ចនកោ កុណ្ឌិកាតិ ឥទមេត្ថ ភាជនីយំ, យថា ច មត្តិកាភណ្ឌេ ឯវំ លោហភណ្ឌេបិ កុណ្ឌិកា ភាជនីយកោដ្ឋាសមេវ ភជតិ។ ឥតិ យំ ភាជនីយំ វិស្សជ្ជនីយម្បិ តំ ឯវំ វិស្សជ្ជិយវេភង្គិយសង្ខាតំ អញ្ញំ បរិក្ខារំ ទត្វា ខីយន្តស្ស ទុក្កដំ, តតោ បន ទាតុមេវ ន វដ្ដតិ។ ឥស្សរវតាយ ទេន្តោ ថុល្លច្ចយំ អាបជ្ជតិ, ថេយ្យចិត្តេន គណ្ហន្តោ ភណ្ឌំ អគ្ឃាបេត្វា ការេតព្ពោ។ យថា ច អញ្ញំ បរិក្ខារំ ទត្វា ខីយន្តស្ស ទុក្កដំ, តថា សង្ឃេន អសម្មតស្ស ចីវរំ វា អញ្ញំ វា បរិក្ខារំ ទត្វា ខីយន្តស្ស ទុក្កដមេវ, អនុបសម្បន្នេ សព្ពត្ថ តិកទុក្កដំ។ បកតិយា បន ឆន្ទាទិវសេន (បាចិ. ៤៨៨) ករោន្តំ ទិស្វា “កោ អត្តោ ឥស្ស ទិន្នេន, លទ្ធាបិ វិនិបាតេស្សតិ, ន សម្មា ឧបនេស្សតី”តិ ខីយន្តស្ស, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ ឧបសម្បន្នតា, ធម្មេន លទ្ធសម្មតិកា, សង្ឃេន សទ្ធឹ វិកប្បនុបគចីវរទានំ, បច្ឆា ខីយិតុកាមតាយ ខីយនាតិ ឥមានេត្ថ ចត្តារិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ អទិន្នាទានសទិសានិ, ឥទំ បន ទុក្ខវេទនន្តិ។

ទុព្ពលសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១២. បរិណាមនសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទ្វាទសមេ សព្ពំ កឋិនវគ្គេ បរិណាមនសិក្ខាបទេ វុត្តនយមេវ។ អយមេវ ហិ វិសេសោ, តត្ថ អត្តនោ បរិណាមិតត្តា និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ, ឥធ បុគ្គលស្ស បរិណាមិតត្តា សុទ្ធិកបាចិត្តិយន្តិ។

បរិណាមនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

សហធម្មិកវគ្គោ អដ្ឋមោ។

៩. រតនវគ្គោ

១. អន្តេបុរសិក្ខាបទវណ្ណនា

រតនវគ្គស្ស បឋមេ **ខត្តិយស្សា**តិ ខត្តិយជាតិកស្ស, **មុទ្ធាភិសិត្តស្សា**តិ ខត្តិយាភិសេកេន មុទ្ធនិ អភិសិត្តស្ស។ អនិក្ខន្តោ រាជា ឥតោតិ អនិក្ខន្តរាជកំ, តស្មិំ **អនិក្ខន្តរាជកេ,** សយនិឃរេតិ អត្ថោ។ **រតនំ** វុច្ចតិ មហេសី, **និគ្គត**ន្តិ និក្ខន្តំ, អនិគ្គតំ រតនំ ឥតោតិ អនិគ្គតរតនកំ, តស្មិំ **អនិគ្គតរតនកេ,** សយនិឃរេតិ អត្ថោ។ **ឥន្ទខីលំ អតិក្កមេយ្យា**តិ ឯត្ថ អត្តនោ អាគតភាវំ អជានាបេត្វា សយនិឃរស្ស ឧម្មារំ បឋមំ បាទំ អតិក្កាមេន្តស្ស ទុក្កដំ, ទុតិយំ បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អារព្ភ រញ្ញោ អន្តេបុរប្បវិសនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, អសាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, តិកបាចិត្តិយំ, បដិសំវិទិតេ អប្បដិសំវិទិតសញ្ញិនោ, វេមតិកស្ស ច ទុក្កដំ។ បដិសំវិទិតសញ្ញិស្ស, ន ខត្តិយស្ស វា, ន ខត្តិយាភិសេកេន អភិសិត្តស្ស វា, ឧភោសុ វា, ឧភិន្នំ វា អញ្ញតរស្មិំ និក្ខន្តេ សយនិឃរំ បវិសន្តស្ស, អសយនិឃរេ, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ ខត្តិយតា, អភិសិត្តតា, ឧភិន្នម្បិ សយនិឃរតោ អនិក្ខន្តតា, អប្បដិសំវិទិតតា, ឥន្ទខីលាតិក្កមោតិ ឥមានេត្ថ បញ្ច អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ បឋមកឋិនសទិសានិ, ឥទំ បន កិរិយាកិរិយន្តិ។

អន្តេបុរសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

២. រតនសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទុតិយេ **រតន**ន្តិ មុត្តាទិទសវិធំ។ **រតនសម្មត**ន្តិ យំកិញ្ចិ មនុស្សានំ ឧបភោគបរិភោគំ។ **អជ្ឈារាមេ វា**តិ បរិក្ខិត្តស្ស អន្តោបរិក្ខេបេ អបរិក្ខិត្តស្ស ទ្វិន្នំ លេឌ្ឌុបាតានំ អន្តោ។ **អជ្ឈាវសថេ**តិ បរិក្ខិត្តស្ស អន្តោបរិក្ខេបេ, អបរិក្ខិត្តស្ស មុសលបាតព្ភន្តរេ។ អយំ បនេត្ថ វិនិច្ឆយោ – ជាតរូបរជតំ អត្តនោ អត្ថាយ ឧគ្គណ្ហន្តស្ស វា ឧគ្គណ្ហាបេន្តស្ស វា និស្សគ្គិយំ បាចិត្តិយំ ។ សង្ឃគណបុគ្គលចេតិយនវកម្មានំ អត្ថាយ ទុក្កដំ, អវសេសេ មុត្តាទិរតនេ សព្ពេសម្បិ អត្ថាយ ទុក្កដមេវ។ កប្បិយវត្ថុំ វា អកប្បិយវត្ថុំ វា អន្តមសោ មាតុសន្តកម្បិ ភណ្ឌាគារិកសីសេន បដិសាមេន្តស្ស បាចិត្តិយំ, តាទិសំ បន អត្តនោ សន្តកំ កត្វា បដិសាមេតុំ វដ្ដតិ។ “ឥទំ បដិសាមេថា”តិ វុត្តេ បន “ន វដ្ដតី”តិ បដិក្ខិបិតព្ពំ។ សចេ កុបិតា បាតេត្វា គច្ឆន្តិ, បលិពោធោ នាម ហោតិ, បដិសាមេតព្ពំ។ វិហារេ កម្មំ ករោន្តា វឌ្ឍកីអាទយោ វា រាជវល្លភា វា “យំកិញ្ចិ ឧបករណំ វា សយនភណ្ឌំ វា បដិសាមេត្វា ទេថា”តិ វទន្តិ, ឆន្ទេនបិ ភយេនបិ ន កាតព្ពមេវ, គុត្តដ្ឋានំ បន ទស្សេតុំ វដ្ដតិ។

អជ្ឈារាមអជ្ឈាវសថេសុបិ យាទិសេ ឋានេ “ភិក្ខូហិ វា សាមណេរេហិ វា គហិតំ ភវិស្សតី”តិ អាសង្កា ឧប្បជ្ជតិ, តាទិសេយេវ ឋានេ ឧគ្គហេត្វា វា ឧគ្គហាបេត្វា វា សញ្ញាណំ កត្វា និក្ខិបិតព្ពំ, “យស្ស ភណ្ឌំ នដ្ឋំ, សោ អាគច្ឆតូ”តិ ច អាចិក្ខិតព្ពំ។ អថ យោ អាគច្ឆតិ, សោ “កីទិសំ តេ ភណ្ឌំ នដ្ឋ”ន្តិ បុច្ឆិតព្ពោ, សចេ សញ្ញាណេន សម្បាទេតិ, ទាតព្ពំ។ នោ ចេ, ‘វិចិនាហី’តិ វត្តព្ពោ។ តម្ហា អាវាសា បក្កមន្តេន បតិរូបានំ ភិក្ខូនំ ហត្ថេ, តេសុ អសតិ បតិរូបានំ គហបតិកានំ ហត្ថេ និក្ខិបិត្វា បក្កមិតព្ពំ។ យោ បន នេវ បក្កមតិ, ន សាមិកំ បស្សតិ, តេន ថាវរំ សេនាសនំ វា ចេតិយំ វា បោក្ខរណី វា ការេតព្ពោ។ សចេ ទីឃស្ស អទ្ធុនោ អច្ចយេន សាមិកោ អាគច្ឆតិ, តំ ទស្សេត្វា ‘អនុមោទាហី’តិ វត្តព្ពោ។ សចេ នានុមោទតិ, “ទេហិ មេ ធន”ន្តិ ចោទេតិ, សមាទបេត្វា ទាតព្ពំ។

សាវត្ថិយំ អញ្ញតរំ ភិក្ខុំ អារព្ភ រតនឧគ្គណ្ហនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, “អញ្ញត្រ អជ្ឈារាមា វា, អជ្ឈាវសថា វា”តិ អយមេត្ថ ទុវិធា អនុបញ្ញត្តិ, សាធារណបញ្ញត្តិ, សាណត្តិកំ, អនុញ្ញាតដ្ឋានេ អនាទរិយេន ឧគ្គហេត្វា អនិក្ខិបន្តស្ស ទុក្កដំ។ អនុញ្ញាតដ្ឋានេ គហេត្វា និក្ខិបន្តស្ស, យំ ហោតិ អាមាសំ រតនសម្មតំ, តំ វិស្សាសំ វា តាវកាលិកំ វា ឧគ្គណ្ហន្តស្ស, បំសុកូលសញ្ញាយ គណ្ហតោ, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ អននុញ្ញាតករណំ, បរសន្តកតា, វិស្សា

សគ្គាហបំសុកូលសញ្ញានំ អភាវោ, ឧគ្គហណំ វា ឧគ្គហាបនំ វាតិ ឥមានេត្ថ ចត្តារិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ សញ្ចរិត្តសទិសានីតិ។

រតនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៣. វិកាលគាមប្បវេសនសិក្ខាបទវណ្ណនា

តតិយេ **សន្តំ ភិក្ខុំ អនាបុច្ឆា**តិ ឥទំ ចារិត្តេ វុត្តនយមេវ។ **វិកាលេ**តិ មជ្ឈន្ហិកាតិក្កមតោ បដ្ឋាយ អន្តោ អរុណេ, ឯតស្មិ អន្តរេ “វិកាលេ គាមប្បវេសនំ អាបុច្ឆាមី”តិ វា, “គាមំ បវិសិស្សាមី”តិ វា អនាបុច្ឆិត្វា អសតិ តថារូបេ អច្ចាយិកេ ករណីយេ បរិក្ខិត្តស្ស គាមស្ស បរិក្ខេបំ អតិក្កមន្តស្ស, អបរិក្ខិត្តស្ស ឧបចារំ ឱក្កមន្តស្ស បឋមបាទេ ទុក្កដំ, ទុតិយបាទេ បាចិត្តិយំ។ សចេបិ សម្ពហុលា កេនចិ កម្មេន គាមំ បវិសន្តិ, សព្ពេហិ អញ្ញមញ្ញំ អាបុច្ឆិតព្ពំ។ “តស្មិំ គាមេ តំ កម្មំ ន សម្បជ្ជតី”តិ អញ្ញំ គាមំ គច្ឆន្តានំ បុន អាបុច្ឆនកិច្ចំ នត្ថិ។ សចេ បន ឧស្សាហំ បដិប្បស្សម្ភេត្វា វិហារំ គច្ឆន្តា អន្តរា អញ្ញំ គាមំ បវិសិតុកាមា ហោន្តិ, អាបុច្ឆិតព្ពមេវ។ កុលឃរេ វា អាសនសាលាយំ វា ភត្តកិច្ចំ កត្វា តេលភិក្ខាយ វា សប្បិភិក្ខាយ វា ចរិតុកាមេន សចេ បស្សេ ភិក្ខុ អត្ថិ, អាបុច្ឆិតព្ពោ, អសន្តេ ‘នត្ថី’តិ គន្តព្ពំ។ វីថិំ ឱតរិត្វា បន ភិក្ខុំ ទិស្វាបិ អាបុច្ឆនកិច្ចំ នត្ថិ។ យោ បន គាមមជ្ឈេន មគ្គោ ហោតិ, សចេ តេន គច្ឆន្តស្ស “តេលាទីនំ អត្ថាយ ចរិស្សាមី”តិ ចិត្តំ ឧប្បជ្ជតិ, បស្សេ ភិក្ខុំ ទិស្វា អាបុច្ឆិតព្ពំ។ មគ្គា អនោក្កម្ម ចរន្តស្ស បន អាបុច្ឆនកិច្ចំ នត្ថិ, ឱក្កមន្តស្ស វុត្តនយេនេវ បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ឆព្ពគ្គិយេ អារព្ភ វិកាលេ គាមប្បវេសនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, “សន្តំ ភិក្ខុ”ន្តិ ច “អនាបុច្ឆា”តិ ច “អញ្ញត្រ តថារូបា អច្ចាយិកា ករណីយា”តិ ច ឥមា បនេត្ថ តិស្សោ អនុបញ្ញត្តិយោ, អសាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, តិកបាចិត្តិយំ, កាលេ វិកាលសញ្ញិនោ, វេមតិកស្ស ច ទុក្កដំ។ កាលសញ្ញិនោ បន, យោ ច អច្ចាយិកេ វា ករណីយេ, សន្តំ វា អាបុច្ឆិត្វា, អសន្តំ វា អនាបុច្ឆិត្វា បវិសតិ, អន្តរារាម ភិក្ខុនុបស្សយតិត្ថិយសេយ្យបដិក្កមនេសុ វា អញ្ញតរំ គច្ឆតិ, តស្ស, គាមេន មគ្គោ ហោតិ, តេន គច្ឆតោ, អាបទាសុ, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ សន្តំ ភិក្ខុំ អនាបុច្ឆតា, អនុញ្ញាតការណាភាវោ, វិកាលេ គាមប្បវិសនន្តិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ កឋិនសទិសានេវ, ឥទំ បន កិរិយាកិរិយន្តិ។

វិកាលគាមប្បវេសនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៤. សូចិឃរសិក្ខាបទវណ្ណនា

ចតុត្ថេ ភេទនមេវ ភេទនកំ, តំ អស្ស អត្ថីតិ **ភេទនកំ**។ តស្មា ឯវរូបេ សូចិឃរេ ករណការាបនេសុ ទុក្កដំ, បដិលាភេន បន តំ ភិន្ទិត្វា បាចិត្តិយំ ទេសេតព្ពំ។

សក្កេសុ សម្ពហុលេ ភិក្ខូ អារព្ភ ពហុសូចិឃរវិញ្ញាបនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, សាណត្តិកំ, អត្តនា វិប្បកតំ អត្តនា វា, បរេហិ វា, បរេហិ វិប្បកតម្បិ អត្តនា វា, បរេហិ វា បរិយោសាបេត្វា លភន្តស្ស ចតុក្កបាចិត្តិយំ។ អញ្ញស្សត្ថាយ ករណការាបនេសុ, អញ្ញេន កតំ បដិលភិត្វា បរិភុញ្ជនេ ទុក្កដំ។ គណ្ឋិកេ អរណិកេ វិធេ អញ្ជនិយា អញ្ជនិសលាកាយ វាសិជដេ ឧទកបុញ្ឆនិយាតិ ឯតេសុ យំកិញ្ចិ អដ្ឋិអាទីហិ ករោន្តស្ស, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ សូចិឃរតា, អដ្ឋិមយាទិតា, អត្តនោ អត្ថាយ ករណំ វា ការាបេត្វា វា បដិលាភោតិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ សញ្ចរិត្តសទិសានីតិ។

សូចិឃរសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៥. មញ្ចបីឋសិក្ខាបទវណ្ណនា

បញ្ចមេ **មញ្ច**ន្តិ មសារកាទីសុ អញ្ញតរំ។ **បីឋ**ម្បិ តាទិសមេវ, តំ បន មញ្ចោ វិយ អតិទីឃំ, អាសន្ទិកោ វិយ ច សមំ ចតុរស្សំ ន ហោតិ។ **ឆេទនកំ** ភេទនកសទិសមេវ។

សាវត្ថិយំ ឧបនន្ទំ អារព្ភ ឧច្ចេ មញ្ចេ សយនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, បមាណិកំ ករោន្តស្ស, បមាណាតិក្កន្តំ លភិត្វា ឆិន្ទិត្វា យថា បមាណមេវ ឧបរិ ទិស្សតិ, ឯវំ និខណិត្វា វា, ឧត្តានំ វា កត្វា, អដ្តកំ វា ពន្ធិត្វា បរិភុញ្ជន្តស្ស, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ បមាណាតិក្កន្តមញ្ចបីឋតា, អត្តនោ អត្ថាយ ករណំ វា ការាបេត្វា វា បដិលាភោតិ ឥមានេត្ថ ទ្វេ អង្គានិ។ សេសំ សព្ពំ សូចិឃរសិក្ខាបទសទិសមេវាតិ។

មញ្ចបីឋសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៦. តូលោនទ្ធសិក្ខាបទវណ្ណនា

ឆដ្ឋេ តូលំ ឱនទ្ធមេត្ថាតិ **តូលោនទ្ធំ**, ចិមិលិកំ បត្ថរិត្វា តូលំ បក្ខិបិត្វា ឧបរិ ចិមិលិកាយ ឱនទ្ធន្តិ វុត្តំ ហោតិ។ **ឧទ្ទាលនកំ** ភេទនកសទិសមេវ។

សាវត្ថិយំ ឆព្ពគ្គិយេ អារព្ភ តូលោនទ្ធការាបនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, អាយោគេ កាយពន្ធនេ អំសពទ្ធកេ បត្តត្ថវិកាយ បរិស្សាវនេ ពិម្ពោហនេ, អញ្ញេន កតំ តូលោនទ្ធំ បដិលភិត្វា ឧទ្ទាលេត្វា បរិភុញ្ជន្តស្ស, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ **ពិម្ពោហន**ញ្ចេត្ថ សីសប្បមាណមេវ វដ្ដតិ, សីសប្បមាណំ នាម យស្ស វិត្ថារតោ តីសុ កោណេសុ ទ្វិន្នំ អន្តរំ វិទត្ថិចតុរង្គុលំ ហោតិ, មជ្ឈេ មុដ្ឋិរតនំ, ទីឃតោ ទិយឌ្ឍរតនំ វា ទ្វិរតនំ វា។ តូលោនទ្ធមញ្ចបីឋតា, អត្តនោ អត្ថាយ ករណំ វា ការាបេត្វា វា បដិលាភោតិ ឥមានេត្ថ ទ្វេ អង្គានិ។ សេសំ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពន្តិ។

តូលោនទ្ធសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៧. និសីទនសិក្ខាបទវណ្ណនា

សត្តមេ **និសីទន**ន្តិ សន្ថតសទិសំ សន្ថរិត្វា ឯកស្មិំ អន្តេ សុគតវិទត្ថិប្បមាណំ ទ្វីសុ ឋានេសុ ផាលេត្វា កតាហិ តីហិ ទសាហិ យុត្តស្ស បរិក្ខារស្សេតំ នាមំ។

សាវត្ថិយំ ឆព្ពគ្គិយេ អារព្ភ អប្បមាណិកានិ និសីទនានិ ធារណវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, “ទសា វិទត្ថី”តិ អយមេត្ថ អនុបញ្ញត្តិ, អសាធារណបញ្ញត្តិ, បមាណិកំ វា ឩនកំ វា ករោន្តស្ស, អញ្ញេន កតំ បមាណាតិក្កន្តំ បដិលភិត្វា ឆិន្ទិត្វា បរិភុញ្ជន្តស្ស, វិតានាទីសុ យំកិញ្ចិ ករោន្តស្ស, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ និសីទនស្ស បមាណាតិក្កន្តតា, អត្តនោ អត្ថាយ ករណំ វា ការាបេត្វា វា បដិលាភោតិ ឥមានេត្ថ ទ្វេ អង្គានិ។ សេសំ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពន្តិ។

និសីទនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៨. កណ្ឌុប្បដិច្ឆាទិសិក្ខាបទវណ្ណនា

អដ្ឋមេ **កណ្ឌុប្បដិច្ឆាទិ**ន្តិ អធោនាភិឧព្ភជាណុមណ្ឌលំ កណ្ឌុបីឡកអស្សាវថុល្លកច្ឆាពាធានំ បដិច្ឆាទនត្ថំ អនុញ្ញាតំ ចីវរំ។

សាវត្ថិយំ ឆព្ពគ្គិយេ អារព្ភ អប្បមាណិកាយោ កណ្ឌុប្បដិច្ឆាទិកាយោ ធារណវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, សេសំ និសីទនេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពន្តិ។

កណ្ឌុប្បដិច្ឆាទិសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៩. វស្សិកសាដិកសិក្ខាបទវណ្ណនា

នវមេ សាវត្ថិយំ ឆព្ពគ្គិយេ អារព្ភ អប្បមាណិកាយោ វស្សិកសាដិកាយោ ធារណវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, សេសមេត្ថ យំ វត្តព្ពំ, តំ និសីទនេ វុត្តនយមេវាតិ។

វស្សិកសាដិកសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១០. នន្ទសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទសមេ សាវត្ថិយំ អាយស្មន្តំ នន្ទំ អារព្ភ សុគតចីវរប្បមាណំ ចីវរំ ធារណវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, សាធារណបញ្ញត្តិ, សេសំ និសីទនេ វុត្តនយមេវាតិ។

នន្ទសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

រតនវគ្គោ នវមោ។

កង្ខាវិតរណិយា បាតិមោក្ខវណ្ណនាយ

សុទ្ធបាចិត្តិយវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

បាដិទេសនីយកណ្ឌោ

១. បឋមបាដិទេសនីយសិក្ខាបទវណ្ណនា

បាដិទេសនីយេសុ បឋមេ **អន្តរឃរំ បវិដ្ឋាយា**តិ វចនតោ សចេ តស្សា អន្តរារាមាទីសុ ឋត្វាបិ ទទមានាយ ហត្ថតោ សយំ រថិយាព្យូហសិង្ឃាដកឃរានំ អញ្ញតរស្មឹ ឋិតោបិ គណ្ហាតិ, ទោសោ នត្ថិ។ តស្សា បន រថិយាទីសុ ឋត្វា ទទមានាយ, រថិយាទីសុ វា, អន្តរារាមាទីសុ វា ឋត្វាបិ យំកិញ្ចិ អាមិសំ អជ្ឈោហរណត្ថាយ គណ្ហតោ បដិគ្គហណេ ទុក្កដំ, អជ្ឈោហារេ អជ្ឈោហារេ បាដិទេសនីយំ។ តស្ស ទេសេតព្ពាការោ **គារយ្ហំ អាវុសោ**តិអាទិនា នយេន សិក្ខាបទេ ទស្សិតោយេវ។

សាវត្ថិយំ អញ្ញតរំ ភិក្ខុំ អារព្ភ អញ្ញាតិកាយ ភិក្ខុនិយា អន្តរឃរំ បវិដ្ឋាយ ហត្ថតោ អាមិសំ បដិគ្គហណវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, អសាធារណបញ្ញត្តិ, អនាណត្តិកំ, យថា ចេតំ, តថា សេសានិបិ, តិកបាដិទេសនីយំ, យាមកាលិកាទីសុ បដិគ្គហណេបិ អជ្ឈោហរណេបិ ទុក្កដំ, ឯកតោឧបសម្បន្នាយ យាវកាលិកេបិ តថេវ, ញាតិកាយ អញ្ញាតិកសញ្ញិវេមតិកានម្បិ ឯសេវ នយោ។ ញាតិកសញ្ញិនោ បន, ញាតិកាយ វា ទាបេន្តិយា, ឧបនិក្ខិបិត្វា វា ទទមានាយ, យា ច អន្តរារាមភិក្ខុនុបស្សយតិត្ថិយសេយ្យបដិក្កមនេសុ ឋត្វា គាមតោ ពហិ នីហរិត្វា, យាមកាលិកាទីនិ វា “សតិ បច្ចយេ បរិភុញ្ជា”តិ ទេតិ, តស្ស, សិក្ខមានសាមណេរីនញ្ច ហត្ថតោ គហេត្វា បរិភុញ្ជន្តស្ស, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ បរិបុណ្ណូបសម្បន្នតា, អញ្ញាតិកតា, អន្តរឃរេ ឋិតាយ ហត្ថតោ ស ហត្ថា បដិគ្គហណំ, យាវកាលិកតា, អជ្ឈោហរណន្តិ ឥមានេត្ថ បញ្ច អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ ឯឡកលោមសទិសានីតិ។

បឋមបាដិទេសនីយសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

២. ទុតិយបាដិទេសនីយសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទុតិយេ **ឥធ សូប**ន្តិអាទិ វោសាសនាការទស្សនំ។ **អបសក្ក តាវ ភគិនី**តិអាទិ អបសាទេតព្ពាការទស្សនំ។ តត្រាយំ វិនិច្ឆយោ – ឯកេនាបិ ភិក្ខុនា អនបសាទិតេ អជ្ឈោហរណត្ថាយ អាមិសំ គណ្ហន្តានំ បដិគ្គហណេ ទុក្កដំ, អជ្ឈោហារេ អជ្ឈោហារេ បាដិទេសនីយន្តិ។

រាជគហេ ឆព្ពគ្គិយេ អារព្ភ ភិក្ខុនិយា វោសាសន្តិយា ននិវារណវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, តិកបាដិទេសនីយំ, ឯកតោឧបសម្បន្នាយ វោសាសន្តិយា ននិវារេន្តស្ស ទុក្កដំ, តថា អនុបសម្បន្នាយ ឧបសម្បន្នសញ្ញិនោ វេមតិកស្ស ច។ អនុបសម្បន្នសញ្ញិនោ, បន យោ ច អត្តនោ វា ភត្តំ ទាបេន្តិយា, អញ្ញេសំ វា ភត្តំ ទេន្តិយា, យំ វា ន ទិន្នំ, តំ ទាបេន្តិយា, យត្ថ វា ន ទិន្នំ, តត្ថ, សព្ពេសំ វា សមកំ ទាបេន្តិយា, សិក្ខមានាយ វា សាមណេរិយា វា វោសាសន្តិយា បដិគ្គហេត្វា ភុញ្ជតិ, តស្ស, បញ្ច ភោជនានិ ឋបេត្វា សព្ពត្ថ, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ បរិបុណ្ណូបសម្បន្នតា, បញ្ចភោជនតា, អន្តរឃរេ អនុញ្ញាតបការតោ អញ្ញថា វោសាសនា, អនិវារណា, អជ្ឈោហរណន្តិ ឥមានេត្ថ បញ្ច អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ កឋិនសទិសានីតិ។

ទុតិយបាដិទេសនីយសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៣. តតិយបាដិទេសនីយសិក្ខាបទវណ្ណនា

តតិយេ **សេក្ខសម្មតានី**តិ លទ្ធសេក្ខសម្មុតិកានិ។ **បុព្ពេ អនិមន្តិតោ**តិ ឃរូបចារោក្កមនតោ បឋមតរំ ឧបចារំ អនោក្កមន្តេយេវ បុព្ពេ អនិមន្តិតោ។ **អគិលានោ** នាម យោ សក្កោតិ បិណ្ឌាយ ចរិតុំ។ **បាដិទេសនីយ**ន្តិ ឃរូបចារំ ឱក្កមិត្វា អាមិសំ គណ្ហន្តស្ស បដិគ្គហណេ តាវ ទុក្កដំ, តំ គហេត្វា យត្ថកត្ថចិ ភុញ្ជន្តស្ស អជ្ឈោហារេ អជ្ឈោហារេ បាដិទេសនីយន្តិ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលេ ភិក្ខូ អារព្ភ ន មត្តំ ជានិត្វា បដិគ្គហណវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, “បុព្ពេ អនិមន្តិតោ, អគិលានោ”តិ ឥមា បនេត្ថ ទ្វេ អនុបញ្ញត្តិយោ, តិកបាដិទេសនីយំ, យាមកាលិកាទីសុ បដិគ្គហណេបិ អជ្ឈោហារេបិ ទុក្កដំ, តថា អសេក្ខសម្មតេ សេក្ខសម្មតសញ្ញិនោ វេមតិកស្ស ច។ អសេក្ខសម្មតសញ្ញិនោ, បន យោ ច បុព្ពេ និមន្តិតោ វា គិលានោ វា អញ្ញស្ស វា តេសំ ឃរេ បញ្ញត្តំ ភិក្ខំ គណ្ហាតិ, យស្ស ច ឃរតោ នីហរិត្វា,

អាសនសាលាទីសុ វា ភិក្ខុំ អទិស្វា បឋមំយេវ នីហរិត្វា, ទ្វារមូលេ វា ឋបិតំ ទេន្តិ, តស្ស តំ ភុញ្ជន្តស្ស, និច្ចភត្តកេ, សលាកភត្តេ, បក្ខិកេ , ឧបោសថិកេ, បាដិបទិកេ, យាមកាលិកាទី “សតិ បច្ចយេ បរិភុញ្ជា”តិ ទិន្នំ បរិភុញ្ជន្តស្ស, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ សេក្ខសម្មតតា, បុព្ពេ អនិមន្តិតតា, អគិលានតា, ឃរូបចារោក្កមនំ, បបេត្វា និច្ចភត្តកាទីនិ អញ្ញំ អាមិសំ គហេត្វា ភុញ្ជនន្តិ ឥមានេត្ថ បញ្ច អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ ឯឡកលោមសទិសានីតិ។

តតិយបាដិទេសនីយសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៤. ចតុត្ថបាដិទេសនីយសិក្ខាបទវណ្ណនា

ចតុត្ថេ **យានិ ខោ បន តានិ អារញ្ញកានី**តិអាទិ ចីវរវិប្បវាសសិក្ខាបទេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពំ។ **បុព្ពេ អប្បដិសំវិទិត**ន្តិ ឯត្ថ យំ ឥត្ថិយា វា បុរិសេន វា គហដ្ឋេន វា បព្ពជិតេន វា អារាមំ វា អារាមូបចារំ វា បវិសិត្វា “ឥត្ថន្នាមស្ស, ភន្តេ, កុលស្ស ខាទនីយំ វា ភោជនីយំ វា អាហរិយិស្សតី”តិ (បាចិ. ៥៧៣) អារោចិតំ, តំ បច្ឆា យថាអារោចិតមេវ វា អាហរិយតុ, តស្ស បរិវារំ កត្វា អញ្ញំ វា តេន សទ្ធិំ ពហុកម្បិ, “ឥត្ថន្នាមំ កុលំ បដិសំវិទិតំ កត្វា ខាទនីយំ វា ភោជនីយំ វា គហេត្វា គច្ឆតី”តិ សុត្វា អញ្ញានិ វា កុលានិ តេហិ សទ្ធិំ អាហរន្តុ, តំ សព្ពំ **បដិសំវិទិតំ** នាម។ យំ បន ឯវំ អនារោចិតំ អនាហដញ្ច, តំ **អប្បដិសំវិទិតំ** នាម។ **អគិលានោ** នាម យោ សក្កោតិ បិណ្ឌាយ គន្តុំ។ **បាដិទេសនីយ**ន្តិ ឯវរូបំ អន្តមសោ អារាមមជ្ឈេន គច្ឆន្តេហិ អទ្ធិកេហិ ទិន្នម្បិ អារាមេ វា អារាមូបចារេ វា បដិគ្គហេត្វា អជ្ឈោហរន្តស្ស បដិគ្គហណេ ទុក្កដំ, អជ្ឈោហារេ អជ្ឈោហារេ បាដិទេសនីយន្តិ។

សក្កេសុ សម្ពហុលេ ភិក្ខូ អារព្ភ អារាមេ ចោរេ បដិវសន្តេ អនារោចនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, “អគិលានោ”តិ អយមេត្ថ ឯកា អនុបញ្ញត្តិ, តិកបាដិទេសនីយំ , យាមកាលិកាទីសុ អាហារត្ថាយ បដិគ្គហណេបិ អជ្ឈោហារេបិ ទុក្កដមេវ, តថា បដិសំវិទិតេ អប្បដិសំវិទិតសញ្ញិនោ វេមតិកស្ស ច, បដិសំវិទិតសញ្ញិនោ, បន គិលានស្ស, យោ ច បដិសំវិទិតំ កត្វា អាហដំ វា គិលានាវសេសកំ វា ពហារាមេ វា បដិគ្គហិតំ, តត្ថជាតកមេវ វា មូលផលាទីំ, យាមកាលិកាទីសុ វា យំកិញ្ចិ “សតិ បច្ចយេ បរិភុញ្ជា”តិ លទ្ធំ បរិភុញ្ជន្តស្ស, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ យថាវុត្តអារញ្ញកសេនាសនតា, យាវកាលិកស្ស អតត្ថជាតកតា, អគិលានតា, អគិលានាវសេសកតា, អប្បដិសំវិទិតតា, អជ្ឈារាមេ បដិគ្គហណំ, អជ្ឈោហរណន្តិ ឥមានេត្ថ សត្ត អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ កឋិនសទិសានេវ, ឥទំ បន កិរិយាកិរិយន្តិ។

ចតុត្ថបាដិទេសនីយសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

កង្ខាវិតរណិយា បាតិមោក្ខវណ្ណនាយ

បាដិទេសនីយវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

សេខិយកណ្ឌោ

១. បរិមណ្ឌលសិក្ខាបទវណ្ណនា

សេខិយេសុ បឋមេ **បរិមណ្ឌល**ន្តិ សមន្តតោ មណ្ឌលំ។ **សិក្ខា ករណីយា**តិ “ឯវំ និវាសេស្សាមី”តិ អារាមេបិ អន្តរឃរេបិ សព្ពត្ថ សិក្ខា កាតព្ពា, ឯត្ថ ច យស្មា វត្តក្ខន្ធកេ វុត្តវត្តានិបិ សិក្ខិតព្ពត្តា សេខិយានេវ ហោន្តិ, តស្មា បារាជិកាទីសុ វិយ បរិច្ឆេទោ ន កតោ។ ចារិត្តវិនយទស្សនត្ថញ្ច “យោ បន ភិក្ខុ ឱលម្ពេន្តោ និវាសេយ្យ, ទុក្កដ”ន្តិ ឯវំ អាបត្តិនាមេន អវត្វា “សិក្ខា ករណីយា”តិ ឯវំ សព្ពសិក្ខាបទេសុ បាឡិ អារោបិតា, បទភាជនេ (បាចិ. ៥៧៦) បន “អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ វុត្តត្តា សព្ពត្ថ អនាទរិយករណេ ទុក្កដំ វេទិតព្ពំ។

តទានិ **បរិមណ្ឌល**ន្តិ ឯត្ថ នាភិមណ្ឌលំ បដិច្ឆាទេត្វា ជាណុមណ្ឌលស្ស ហេដ្ឋា ជង្ឃដ្ឋិកតោ បដ្ឋាយ អដ្ឋង្គុលមត្តំ និវាសនំ ឱតារេត្វា និវាសេន្តេន បរិមណ្ឌលំ និវត្ថំ នាម ហោតិ, ឯវំ អនិវាសេត្វា អនាទរិយេន បុរតោ វា បច្ឆតោ វា ឱលម្ពេត្វា និវាសេន្តស្ស ទុក្កដំ។ ន កេវលញ្ច តស្សេវ, យេ ចញ្ញេ “តេន ខោ បន សមយេន ឆព្ពគ្គិយា គិហិនិវត្ថំ និវាសេន្តិ, ហត្ថិសោណ្ឌកំ មច្ឆវាលកំ ចតុក្កណ្ណកំ តាលវណ្ដកំ សតវលិកំ និវាសេន្តិ, សំវល្លិយំ និវាសេន្តី”តិ ខន្ធកេ (ចូឡវ. ២៨០) និវាសនទោសា វុត្តា, តថា និវាសេន្តស្សបិ ទុក្កដមេវ។

តត្ថ **ហត្ថិសោណ្ឌកំ** នាម នាភិមូលតោ ហត្ថិសោណ្ឌសណ្ឋានំ ឱលម្ពកំ កត្វា និវត្ថំ ចោឡិកឥត្ថីនំ និវាសនំ វិយ។ **មច្ឆវាលកំ** នាម ឯកតោ ទសន្តំ ឯកតោ បាសន្តំ ឱលម្ពេត្វា និវត្ថំ។ **ចតុក្កណ្ណកំ** នាម ឧបរិ ទ្វេ, ហេដ្ឋតោ ទ្វេតិ ឯវំ ចត្តារោ កណ្ណេ ទស្សេត្វា និវត្ថំ។ **តាលវណ្ដកំ** នាម តាលវណ្ដាការេន សាដកំ ឱលម្ពេត្វា និវត្ថំ។ **សតវលិកំ** នាម ទីឃសាដកំ អនេកក្ខត្តុំ ឱភុជិត្វា ឱវដ្ដិកំ ករោន្តេន និវត្ថំ, វាមទក្ខិណបស្សេសុ វា និរន្តរំ វលិយោ ទស្សេត្វា និវត្ថំ។ សចេ បន ជាណុតោ បដ្ឋាយ ឯកា វា ទ្វេ វា វលិយោ បញ្ញាយន្តិ, វដ្ដតិ។ **សំវល្លិយ**ន្តិ មល្លកម្មការាទីហិ វិយ កច្ឆំ ពន្ធិត្វា និវត្ថំ។ ឯវំ និវាសេតុំ គិលានស្សាបិ មគ្គប្បដិបន្នស្សាបិ ន វដ្ដតិ។ យម្បិ មគ្គំ គច្ឆន្តា ឯកំ វា ទ្វេ វា កណ្ណេ ឧក្ខិបិត្វា អន្តរវាសកស្ស ឧបរិ លគ្គេន្តិ, អន្តោ វា ឯកំ កាសាវំ តថា និវាសេត្វា ពហិ អបរំ និវាសេន្តិ, សព្ពំ ន វដ្ដតិ។

គិលានោ បន អន្តោកាសាវស្ស ឱវដ្ដិកំ ទស្សេត្វា អបរំ ឧបរិ និវាសេតុំ លភតិ, អគិលានេន ទ្វេ និវាសេន្តេន សគុណំ កត្វា និវាសេតព្ពានិ។ ឥតិ ឥមំ ខន្ធកេ បដិក្ខិត្តញ្ច ឱលម្ពកញ្ច សព្ពំ វិវជ្ជេត្វា វុត្តលក្ខណសម្បន្នំ និព្ពិការំ បរិមណ្ឌលំ និវាសេតព្ពំ, តថា អនិវាសេត្វា យំកិញ្ចិ វិការំ ករោន្តស្ស ទុក្កដំ។

“និទានំ បុគ្គលំ វត្ថុ”ន្តិអាទិកេ (កង្ខា. អដ្ឋ. បឋមបារាជិកវណ្ណនា) បន វិនិច្ឆយេ សុរុសុរុការកំ កោសម្ពិយំ បញ្ញត្តំ, សាមិសេន ហត្ថេន បានីយថាលកសសិត្ថកបត្តធោវនបដិសំយុត្តទ្វយំ ភគ្គេសុ សម្ពហុលេ ភិក្ខូ អារព្ភ, សេសានិ សព្ពានេវ សាវត្ថិយំ ឆព្ពគ្គិយេ អារព្ភ ឱលម្ពេត្វា និវាសនាទិវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តានិ។ សូបោទនវិញ្ញត្តិយំ ធម្មទេសនាទីសុ ច គិលានវសេន ឯកា អនុបញ្ញត្តិ, សព្ពានិ សាធារណបញ្ញត្តិយោ, អនាណត្តិកានិ, សព្ពេសុ ទុក្កដមេវ, អញ្ញោ អាបត្តិភេទោ នត្ថិ, វិបត្តិវិចារណា វុត្តាយេវ, សមុដ្ឋានាទីនិ សព្ពេសំ អវសានេ ទស្សយិស្សាម។ អនាបត្តិមត្តំ បន អង្គញ្ច សព្ពត្ថ វត្តព្ពំ, តយិទំ វុច្ចតិ។ ឥមស្មិំ តាវ សិក្ខាបទេ អសញ្ចិច្ច, អស្សតិយា, អជានន្តស្ស, គិលានស្ស, អាបទាសុ, ឧម្មត្តកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។

តត្ថ **អសញ្ចិច្ចា**តិ “អបរិមណ្ឌលំ និវាសេស្សាមី”តិ ឯវំ អសញ្ចិច្ច, អថ ខោ “បរិមណ្ឌលំយេវ និវាសេស្សាមី”តិ វិរជ្ឈិត្វា អបរិមណ្ឌលំ និវាសេន្តស្ស អនាបត្តិ។ **អស្សតិយា**តិ អញ្ញាវិហិតស្សាបិ តថា និវាសេន្តស្ស អនាបត្តិ។ **អជានន្តស្សា**តិ បរិមណ្ឌលំ និវាសេតុំ អជានន្តស្ស អនាបត្តិ, អបិច និវាសនវត្តំ ឧគ្គហេតព្ពំ។ យោ បន សុក្ខជង្ឃោ វា ហោតិ មហាបិណ្ឌិកមំសោ វា, តស្ស សារុប្បត្ថាយ អដ្ឋង្គុលាធិកម្បិ ឱតារេត្វា និវាសេតុំ វដ្ដតិ។ **គិលានស្សា**តិ យស្ស ជង្ឃាយ វា បាទេ វា វណោ ហោតិ, តស្ស ឧក្ខិបិត្វា វា ឱតារេត្វា វា និវាសេតុំ វដ្ដតិ។ **អាបទាសូ**តិ វាឡា វា ចោរា វា អនុពន្ធន្តិ, ឯវរូបាសុ អាបទាសុ អនាបត្តិ ។ **ឧម្មត្តកា**ទយោ វុត្តនយា ឯវ។ អនាទរិយំ, អនាបត្តិការណាភាវោ, អបរិមណ្ឌលនិវាសនន្តិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ យថា ចេត្ថ, ឯវំ សព្ពត្ថ បុរិមានិ ទ្វេ តត្ថ តត្ថ វុត្តប្បដិបក្ខករណញ្ចាតិ តីណិយេវ ហោន្តិ, តស្មា ឥតោ បរំ តានិបិ អវត្វា អនាបត្តិមត្តមេវ វក្ខាមាតិ។

២. ទុតិយបរិមណ្ឌលសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទុតិយេ “ន, ភិក្ខវេ, គិហិបារុតំ បារុបិតព្ព”ន្តិ (ចូឡវ. ២៨០) ឯវំ បដិក្ខិត្តំ គិហិបារុតំ អបារុបិត្វា ឧភោ កណ្ណេ សមំ កត្វា បារុបនំ **បរិមណ្ឌលបារុបនំ** នាម, តត្ថ យំកិញ្ចិ សេតបដបារុតំ បរិព្ពាជកបារុតំ ឯកសាដកបារុតំ សុរាសោណ្ឌបារុតំ អន្តេបុរិកបារុតំ មហាជេដ្ឋបារុតំ កុដិប្បវេសកបារុតំ ព្រាហ្មណបារុតំ បាឡិការកបារុតន្តិ ឯវមាទិ បរិមណ្ឌលលក្ខណតោ អញ្ញថា បារុតំ, សព្ពមេតំ **គិហិបារុតំ** នាម។ តស្មា យថា សេតបដា អឌ្ឍបាលកនិគណ្ឋា បារុបន្តិ, យថា ច ឯកច្ចេ បរិព្ពាជកា ឧរំ វិវរិត្វា ទ្វីសុ អំសកូដេសុ បាវុរណំ ឋបេន្តិ, យថា ច ឯកសាដកា មនុស្សា និវត្ថសាដកស្ស ឯកេន អន្តេន បិដ្ឋឹ បារុបិត្វា ឧភោ កណ្ណេ ឧភោសុ អំសកូដេសុ ឋបេន្តិ, យថា ច សុរាសោណ្ឌាទយោ សាដកេន គីវំ បរិក្ខិបិត្វា ឧភោ អន្តេ ឧទរេ វា ឱលម្ពេន្តិ, បិដ្ឋិយំ វា ខិបន្តិ, យថា ច អន្តេបុរិកាយោ អក្ខិតារកមត្តំ ទស្សេត្វា ឱគុណ្ឋិតំ បារុបន្តិ, យថា ច មហាជេដ្ឋា ទីឃសាដកំ និវាសេត្វា តស្សេវ ឯកេនន្តេន សកលសរីរំ បារុបន្តិ, យថា ច កស្សកា ខេត្តកុដឹ បវិសន្តា សាដកំ បលិវេឋេត្វា ឧបកច្ឆកេ បក្ខិបិត្វា តស្សេវ ឯកេនន្តេន សរីរំ បារុបន្តិ, យថា ច ព្រាហ្មណា ឧភិន្នំ ឧបកច្ឆកានំ អន្តរេ សាដកំ បវេសេត្វា អំសកូដេសុ បក្ខិបន្តិ, យថា ច បាឡិការកោ ភិក្ខុ ឯកំសបារុបនេន បារុតំ វាមពាហុំ វិវរិត្វា ចីវរំ អំសកូដេ អារោបេតិ, ឯវំ អបារុបិត្វា សព្ពេបិ ឯតេ, អញ្ញេ ច ឯវរូបេ បារុបនទោសេ វជ្ជេត្វា និព្ពិការំ បរិមណ្ឌលំ បារុបិតព្ពំ។ តថា អបារុបិត្វា អារាមេ វា អន្តរឃរេ វា អនាទរេន យំកិញ្ចិ វិការំ ករោន្តស្ស ទុក្កដំ, អនាបត្តិ បុរិមសទិសាយេវ, យថា ចេត្ថ, ឯវំ សព្ពត្ថ។ យត្ថ បន វិសេសោ ភវិស្សតិ, តត្ថ វក្ខាមាតិ។

៣-៤. សុប្បដិច្ឆន្នសិក្ខាបទវណ្ណនា

តតិយេ **សុប្បដិច្ឆន្នោ**តិ សុដ្ឋុ បដិច្ឆន្នោ, គណ្ឋិកំ បដិមុញ្ចិត្វា អនុវាតន្តេន គីវំ បដិច្ឆាទេត្វា ឧភោ កណ្ណេ សមំ កត្វា បដិសង្ឃរិត្វា យាវ មណិពន្ធំ បដិច្ឆាទេត្វា អន្តរឃរេ គមិស្សាមីតិ អត្ថោ, តថា អកត្វា បន ជាណុំ វា ឧរំ វា វិវរិត្វា គច្ឆន្តស្ស ទុក្កដំ។

ចតុត្ថេ គលវាដកតោ បដ្ឋាយ សីសំ, មណិពន្ធតោ បដ្ឋាយ ហត្ថេ, បិណ្ឌិកមំសតោ បដ្ឋាយ បាទេ វិវរិត្វា សេសំ ឆាទេត្វា និសិន្នោ **សុប្បដិច្ឆន្នោ** នាម ហោតិ, ឯត្ថ បន វាសូបគតស្ស អនាបត្តិ។

៥-៦. សុសំវុតសិក្ខាបទវណ្ណនា

បញ្ចមេ **សុសំវុតោ**តិ ហត្ថំ វា បាទំ វា អកីឡាបេន្តោ សុវិនីតោតិ អត្ថោ។ ឆដ្ឋេបិ ឯសេវ នយោ។

៧-៨. ឱក្ខិត្តចក្ខុសិក្ខាបទវណ្ណនា

សត្តមេ **ឱក្ខិត្តចក្ខូ**តិ ហេដ្ឋា ខិត្តចក្ខុ ហុត្វា បុរតោ យុគមត្តំ ភូមិភាគំ បេក្ខមានោ, ឯកស្មឹ បន ឋានេ ឋត្វា ហត្ថិអស្សាទិបរិស្សយាភាវំ ឱលោកេតុំ វដ្តតិ។ អដ្ឋមេបិ ឯសេវ នយោ។

៩-១០. ឧក្ខិត្តកសិក្ខាបទវណ្ណនា

នវមេ **ឧក្ខិត្តកាយា**តិ ឧក្ខេបេន, ឥត្ថម្ភូតលក្ខណេ ករណវចនំ, ឯកតោ វា ឧភតោ វា ឧក្ខិត្តចីវរោ ហុត្វាតិ អត្ថោ, អន្តោ ឥន្ទខីលតោ បដ្ឋាយ ឯវំ ន គន្តព្ពំ។

ទសមេ និសិន្នកាលេ ធមករណំ នីហរន្តេនាបិ ចីវរំ អនុក្ខិបិត្វាវ នីហរិតព្ពំ, វាសូបគតស្ស បន អនាបត្តិ។

១១-១២. ឧជ្ជគ្ឃិកសិក្ខាបទវណ្ណនា

ឯកាទសមេ **ឧជ្ជគ្ឃិកាយា**តិ មហាហសិតំ ហសន្តោតិ អត្ថោ។ ឥធាបិ ហិ ឥត្ថម្ភូតលក្ខណេយេវ ករណវចនំ។

ទ្វាទសមេបិ ឯសេវ នយោ។ ឧភយត្ថ ហសនីយស្មឹ វត្ថុស្មឹ មិហិតមត្តំ ករោន្តស្ស អនាបត្តិ។

១៣-១៤. ឧច្ចសទ្ទសិក្ខាបទវណ្ណនា

តេរសមេ **អប្បសទ្ទោ**តិ ន ឧច្ចាសទ្ទមហាសទ្ទោ ហុត្វា។ ចុទ្ទសមេបិ ឯសេវ នយោ។ អយំ បនេត្ថ អប្បសទ្ទតាបរិច្ឆេទោ – សចេ ទ្វាទសហត្ថេ គេហេ អាទិម្ហិ សង្ឃត្ថេរោ, មជ្ឈេ ទុតិយត្ថេរោ , អន្តេ តតិយត្ថេរោតិ ឯវំ និសិន្នេសុ យំ សង្ឃត្ថេរោ ទុតិយត្ថេរេន សទ្ធឹ មន្តេតិ, ទុតិយត្ថេរោ ច តស្ស សទ្ទំ សុណាតិ, កថញ្ច វវត្ថបេតិ។

តតិយត្ថេរោ បន សទ្ទមេវ សុណាតិ, កថំ ន វវត្ថបេតិ, ឯត្តាវតា **អប្បសទ្ទោ** ហោតិ។ សចេ បន តតិយត្ថេរោ កថញ្ច វវត្ថបេតិ, **មហាសទ្ទោ** នាម ហោតិ។

១៥...បេ....២០. កាយប្បចាលកាទិសិក្ខាបទវណ្ណនា

ឥតោ បរេសុ ឆសុ **កាយប្បចាលក**ន្តិ កាយំ ចាលេត្វា ចាលេត្វា, ឯស នយោ សព្ពត្ថ។ តស្មា កាយាទីនិ បគ្គហេត្វា និច្ចលានិ ឧជុកានិ ឋបេត្វា គន្តព្ពញ្ចេវ និសីទិតព្ពញ្ច, និសីទនប្បដិសំយុត្តេសុ តីសុ វាសូបគតស្ស អនាបត្តិ។

២១-២២. ខម្ភកតសិក្ខាបទវណ្ណនា

ឯករីសទ្វាវីសេសុ **ខម្ភកតោ**តិ កដិយំ ហត្ថំ ឋបេត្វា កតខម្ភោ។

២៣-២៤. ឱគុណ្ឋិតសិក្ខាបទវណ្ណនា

តេវីសចតុវីសេសុ **ឱគុណ្ឋិតោ**តិ សសីសំ បារុតោ។

២៥. ឧក្កុដិកសិក្ខាបទវណ្ណនា

បញ្ចវីសេ **ឧក្កុដិកា** វុច្ចតិ បណ្ហិយោ ឧក្ខិបិត្វា អគ្គបាទេហេវ, អគ្គបាទេ វា ឧក្ខិបិត្វា បណ្ហីហិយេវ ភូមិយំ ផុសន្តស្ស គមនំ, ករណវចនំ បនេត្ថ វុត្តលក្ខណមេវ។

២៦. បល្លត្ថិកសិក្ខាបទវណ្ណនា

ឆព្ពីសេ **ន បល្លត្ថិកាយា**តិ ហត្ថបល្លត្ថិកាយ វា ទុស្សបល្លត្ថិកាយ វា ន និសីទិតព្ពំ។ អនាទរេន និសីទន្តស្ស ទុក្កដំ, វាសូបគតស្ស បន ឥធាបិ បុរិមេសុ ច ទ្វាវីសចតុវីសេសុ អនាបត្តិ។

ឆព្ពីសតិសារុប្បសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

២៧. សក្កច្ចបដិគ្គហណសិក្ខាបទវណ្ណនា

ភោជនប្បដិសំយុត្តេសុ បឋមេ **សក្កច្ច**ន្តិ សតី ឧបដ្ឋាបេត្វា។

២៨. បត្តសញ្ញីបដិគ្គហណសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទុតិយេ បត្តេ សញ្ញា បត្តសញ្ញា, សា អស្ស អត្ថីតិ **បត្តសញ្ញី,** អត្តនោ ភាជនេ ឧបនិពទ្ធសញ្ញី ហុត្វាតិ អត្ថោ។

២៩. សមសូបកបដិគ្គហណសិក្ខាបទវណ្ណនា

តតិយេ **សមសូបកោ** នាម យត្ថ មុគ្គមាសេហិ វា កុលត្ថាទីហិ វា កតោ ហត្ថហារិយោ សូបោ ភត្តស្ស ចតុត្ថភាគប្បមាណោ ហោតិ, តតោ ហិ អធិកំ គណ្ហន្តស្ស ទុក្កដំ។ ឋបេត្វា បន សូបំ អវសេសា សព្ពាបិ សូបេយ្យព្យញ្ជនវិកតិ **រសរសោ** នាម ហោតិ, តស្មិំ រសរសេ, ញាតកានំ វា បវារិតានំ វា អញ្ញស្សត្ថាយ វា អត្តនោ ធនេន វា ឥធ អនាបត្តិ។

៣០...បេ....៣២. សមតិត្តិកសិក្ខាបទវណ្ណនា

ចតុត្ថេ **សមតិត្តិក**ន្តិ សមបុណ្ណំ សមភរិតំ អធិដ្ឋានុបគបត្តស្ស អន្តោមុខវដ្ដិលេខំ អនតិក្កមិត្វា រចិតំ។ **បិណ្ឌបាត**ន្តិ យំកិញ្ចិ យាវកាលិកំ។ អនធិដ្ឋានុបគេ បន យាវកាលិកំ យាមកាលិកាទីនិ ច យត្ថកត្ថចិ ថូបីកតានិបិ វដ្ដន្តិ, យំ បន ទ្វីសុ បត្តេសុ គហេត្វា ឯកំ បូរេត្វា វិហារំ ហរតិ, យំ វា បក្ខិបិយមានំ បូវឧច្ឆុក្ខណ្ឌផលាផលាទិ ហេដ្ឋា ឱរោហតិ , តក្កោលវដំសកាទយោ វា ឧបរិ ឋបេត្វា ទិយ្យន្តិ, យញ្ច បណ្ណេ វា ថាលកេ វា

បក្ខិបិត្វា បត្តមត្តកេ ឋបិតំ ហោតិ, ន តំ ថូបីកតំ នាម, តស្មា តំ សព្ពំ វដ្ដតិ។ ឥធ បន គិលានស្សាបិ អនាបត្តិ នត្ថិ, តស្មា តេនបិ សមតិត្តិកោយេវ គហេតព្ពោ។ សព្ពត្ថ បន បដិគ្គហេតុមេវ ន វដ្ដតិ, បដិគ្គហិតំ បន សុប្បដិគ្គហិតំ បរិភុញ្ជិតុំ វដ្ដតិ។ បញ្ចមឆដ្ឋានិ វុត្តនយានេវ។

៣៣-៣៤. សបទានសិក្ខាបទវណ្ណនា

សត្តមេ **សបទាន**ន្តិ តត្ថ តត្ថ ឱធិំ អកត្វា អនុបដិបាដិយា។ យោ បន អញ្ញេសំ វា ទេន្តោ, អញ្ញភាជនេ វា អាកិរន្តោ តតោ តតោ ឱមសតិ, តស្ស, ឧត្តរិភង្គញ្ច ឧប្បដិបាដិយា គណ្ហន្តស្សាបិ ឥធ អនាបត្តិ។ អដ្ឋមំ វុត្តនយមេវ។

៣៥. ថូបកតសិក្ខាបទវណ្ណនា

នវមេ **ថូបកតោ**តិ មត្ថកតោ វេមជ្ឈតោតិ អត្ថោ។ យោ បន បរិត្តកេ សេសេ ឯកតោ សង្កឌ្ឍិត្វា ឱមទ្ទិត្វា ភុញ្ជតិ, តស្សាបិ អនាបត្តិ។

៣៦. ឱទនប្បដិច្ឆាទនសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទសមេ យស្ស ភត្តសាមិកា មាឃាតសមយាទីសុ ព្យញ្ជនំ បដិច្ឆាទេត្វា ទេន្តិ, យោ ច ន ភិយ្យោកម្យតាយ បដិច្ឆាទេតិ, តេសំ អនាបត្តិ, គិលានស្ស បន អនាគតត្តា អាបត្តិយេវ។

៣៧. សូបោទនវិញ្ញត្តិសិក្ខាបទវណ្ណនា

ឯកាទសមេ ញាតកានំ វា បវារិតានំ វា អញ្ញស្សត្ថាយ អត្តនោ ធនេនាតិ ឥទំ អនាបត្តិយំ អធិកំ។

៣៨. ឧជ្ឈានសញ្ញីសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទ្វាទសមេ ឧជ្ឈានេ សញ្ញា ឧជ្ឈានសញ្ញា, សា អស្ស អត្ថីតិ **ឧជ្ឈានសញ្ញី**។ ឥធាបិ គិលានោ ន មុច្ចតិ, “ទស្សាមី”តិ វា, “ទាបេស្សាមី”តិ វា ឱលោកេន្តស្ស បន, ន ឧជ្ឈានសញ្ញិស្ស ច អនាបត្តិ។

៣៩. កពឡសិក្ខាបទវណ្ណនា

តេរសមេ **នាតិមហន្ត**ន្តិ មយូរណ្ឌំ អតិមហន្តំ, កុក្កុដណ្ឌំ អតិខុទ្ទកំ, តេសំ វេមជ្ឈប្បមាណំ។ មូលខាទនីយាទិភេទេ បន សព្ពខជ្ជកេ ផលាផលេ ច អនាបត្តិ។

៤០. អាលោបសិក្ខាបទវណ្ណនា

ចុទ្ទសមេ **បរិមណ្ឌល**ន្តិ អទីឃំ។ ឥធ បន ខជ្ជកផលាផលេហិ សទ្ធិំ ឧត្តរិភង្គេបិ អនាបត្តិ។

៤១-៤២. អនាហដសិក្ខាបទវណ្ណនា

បន្នរសមេ **អនាហដេ**តិ អនាហរិតេ, មុខទ្វារំ អសម្បត្តេតិ អត្ថោ។ សោឡសមេ **សព្ពហត្ថ**ន្តិ សកលំ ហត្ថំ។

៤៣. សកពឡសិក្ខាបទវណ្ណនា

សត្តរសមេ **សកពឡេនា**តិ ឯត្ថ យត្តកេន វចនំ អបរិបុណ្ណំ ហោតិ, តត្តកេ សតិ កថេន្តស្ស អាបត្តិ។ យោ បន ធម្មំ កថេន្តោ ហរិដកាទីនិ មុខេ បក្ខិបិត្វា កថេតិ, យត្តកេន វចនំ អបរិបុណ្ណំ ន ហោតិ, តត្តកេ មុខម្ហិ សតិ វដ្ដតិ។

៤៤. បិណ្ឌុក្ខេបកសិក្ខាបទវណ្ណនា

អដ្ឋារសមេ **បិណ្ឌុក្ខេបក**ន្តិ បិណ្ឌំ ឧក្ខិបិត្វា ឧក្ខិបិត្វា, ឥធាបិ ខជ្ជកផលាផលេសុ អនាបត្តិ។

៤៥. កពឡាវច្ឆេទកសិក្ខាបទវណ្ណនា

ឯកូនវីសតិមេ **កពឡាវច្ឆេទក**ន្តិ កពឡំ អវច្ឆិន្ទិត្វា អវច្ឆិន្ទិត្វា, តច ខជ្ជកផលាផលេហិ សទ្ធឹ ឧត្តរិភង្គេបិ អនាបត្តិ។

៤៦. អវគណ្ឌការកសិក្ខាបទវណ្ណនា

វីសតិមេ **អវគណ្ឌការក**ន្តិ មក្កដោ វិយ គណ្ឌេ កត្វា កត្វា, តច ផលាផលមត្តកេ អនាបត្តិ។

៤៧. ហត្ថនិទ្ធុនកសិក្ខាបទវណ្ណនា

ឯកវីសតិមេ **ហត្ថនិទ្ធុនក**ន្តិ ហត្ថំ និទ្ធុនិត្វា និទ្ធុនិត្វា, អនាបត្តិយំ បនេត្ថ “កចវរំ ឆឌ្ឌេន្តោ ហត្ថំ និទ្ធុនាតី”តិ (បាចិ. ៦២៣) ឥទំ អធិកំ។

៤៨. សិត្ថាវការកសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទ្វាវីសតិមេ **សិត្ថាវការក**ន្តិ សិត្ថានិ អវកិរិត្វា អវកិរិត្វា, តថាបិ “កចវរំ ឆឌ្ឌេន្តោ សិត្ថំ ឆឌ្ឌយតី”តិ (បាចិ. ៦២៣) ឥទំ អនាបត្តិយំ អធិកំ។

៤៩. ជិវ្ហានិច្ឆារកសិក្ខាបទវណ្ណនា

តេវីសតិមេ **ជិវ្ហានិច្ឆារក**ន្តិ ជិវ្ហំ និច្ឆារេត្វា និច្ឆារេត្វា។

៥០-៥១. ចបុចបុការកសិក្ខាបទវណ្ណនា

ចតុវីសតិមេ **ចបុចបុការក**ន្តិ ចបុ ចបូតិ ឯវំ សទ្ទំ កត្វា កត្វា។ បញ្ចវីសតិមេបិ ឯសេវ នយោ។

៥២...បេ....៥៤. ហត្ថនិល្លេហកាទិសិក្ខាបទវណ្ណនា

ឆព្ពីសតិមេ **ហត្ថនិល្លេហក**ន្តិ ហត្ថំ និល្លេហិត្វា និល្លេហិត្វា។ ភុញ្ជន្តេន ហិ អង្គុលិមត្តម្បិ និល្លេហិតុំ ន វដ្ដតិ។ ឃនយាគុផាណិតបាយាសាទិកេ បន អង្គុលីហិ គហេត្វា អង្គុលិយោ មុខេ បវេសេត្វា ភុញ្ជិតុំ វដ្ដតិ, សត្តវីសតិមអដ្ឋវីសតិមេសុបិ ឯសេវ នយោ។ តស្មា ឯកង្គុលិយាបិ បត្តោ ន និល្លេហិតព្ពោ, ឯកឱដ្ឋោបិ ច ជិវ្ហាយ ន និល្លេហិតព្ពោ, ឱដ្ឋមំសេហិ ឯវ បន គហេត្វា អន្តោ បវេសេតុំ វដ្ដតិ។

៥៥. សាមិសសិក្ខាបទវណ្ណនា

ឯកូនតឹសតិមេ **ន សាមិសេនា**តិ ឯតំ បដិកូលវសេន បដិក្ខិត្តំ, តស្មា សង្ឃិកម្បិ បុគ្គលិកម្បិ គិហិសន្តកម្បិ អត្តនោ សន្តកម្បិ សង្ខម្បិ សរាវកម្បិ ថាលកម្បិ ន គហេតព្ពមេវ, គណ្ហន្តស្ស ទុក្កដំ។ សចេ បន ហត្ថស្ស ឯកទេសោ អាមិសមក្ខិតោ ន ហោតិ, តេន បទេសេន គហេតុំ វដ្ដតិ, តថ “ធោវិស្សាមីតិ វា, ធោវាបេស្សាមីតិ វា បដិគ្គណ្ហាតី”តិ (បាចិ. ៦៣១) ឥទំ អនាបត្តិយំ អធិកំ។

៥៦. សសិត្ថកសិក្ខាបទវណ្ណនា

តឹសតិមេ “ឧទ្ធរិត្វា វា ភិន្ទិត្វា វា បដិគ្គហេ វា នីហរិត្វា វា ឆឌ្ឌេតី”តិ ឥទំ អនាបត្តិយំ អធិកំ។ តត្ថ **ឧទ្ធរិត្វា វា**តិ សិត្ថានិ ឧទកតោ ឧទ្ធរិត្វា, ឯកស្មិំ ឋានេ រាសឹ កត្វា ឧទកំ ឆឌ្ឌេតិ។ **ភិន្ទិត្វា វា**តិ សិត្ថានិ ភិន្ទិត្វា ឧទកគតិកានិ កត្វា ឆឌ្ឌេតិ។ **បដិគ្គហេ វា**តិ បដិគ្គហេន បដិច្ឆន្តានំ បដិគ្គហេ ឆឌ្ឌេតិ។ **នីហរិត្វា**តិ ពហិ នីហរិត្វា ឆឌ្ឌេតិ, ឯវំ ឆឌ្ឌេន្តស្ស អនាបត្តិ។

តឹសភោជនប្បដិសំយុត្តសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៥៧. ឆត្តបាណិសិក្ខាបទវណ្ណនា

ធម្មទេសនាបដិសំយុត្តេសុ បឋមេ យំកិញ្ចិ ឆត្តំ បាណិម្ហិ អស្សាតិ **ឆត្តបាណិ**។ សោ តំ ឆត្តំ យត្ថកត្ថចិ សរីរាវយវេ ឋបេត្វាបិ យាវ ហត្ថេន ន មុញ្ចតិ, តាវស្ស ធម្មំ ទេសេតុំ ន វដ្ដតិ។ សចេ បនស្ស អញ្ញោ ឆត្តំ ធារេតិ, បស្សេ វា ឋិតំ ហោតិ, ហត្ថតោ អបគតមត្តេ ឆត្តបាណិ នាម ន ហោតិ, តស្ស ទេសេតុំ វដ្ដតិ។ ធម្មបរិច្ឆេទោ ចេត្ថ បទសោធម្មេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពោ។

៥៨-៥៩. ទណ្ឌបាណិសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទុតិយេ **ទណ្ឌោ** នាម មជ្ឈិមស្ស បុរិសស្ស ចតុហត្ថប្បមាណោ, ទណ្ឌបាណិភាវោ បនស្ស ឆត្តបាណិម្ហិ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពោ។ តតិយេបិ ឯសេវ នយោ។ អសិំ សន្នហិត្វា ឋិតោបិ ហិ សត្ថបាណិសង្ខ្យំ ន គច្ឆតិ។

៦០. អាវុធបាណិសិក្ខាបទវណ្ណនា

ចតុត្ថេ សព្ពាបិ ធនុវិកតិ សទ្ធិំ សរវិកតិយា **អាវុធ**ន្តិ វេទិតព្ពា, តស្មា សទ្ធិំ វា សរេន ធនុំ គហេត្វា, សុទ្ធធនុំ វា សុទ្ធសរំ វា សជិយធនុំ វា និជ្ជិយធនុំ វា គហេត្វា ឋិតស្ស វា និសិន្នស្ស វា ធម្មំ ទេសេតុំ ន វដ្ដតិ។ សចេ បនស្ស ធនុ ខន្ធេបិ បដិមុក្កំ ហោតិ, យាវ ន គណ្ហាតិ, តាវ វដ្ដតិ។

៦១-៦២. បាទុកសិក្ខាបទវណ្ណនា

បញ្ចមេ **បាទុការុឡ្ហស្សា**តិ ឆត្តទណ្ឌកេ អង្គុលន្តរិកំ អប្បវេសេត្វា កេវលំ អក្កន្តស្ស វា, បវេសេត្វា ឋានវសេន បដិមុក្កស្ស វា។ ឆដ្ឋេបិ ឯសេវ នយោ។ ឥធ បន ឃ្វាយំ បណ្ហិកពន្ធំ ឱមុញ្ចិត្វា ឋានវសេន "ឱមុក្កោ"តិ វុច្ចតិ, តស្សាបិ ន វដ្ដតិ។

៦៣. យានសិក្ខាបទវណ្ណនា

សត្តមេ សចេបិ ទ្វីហិ ជនេហិ ហត្ថសង្ឃាដេន គហិតោ, សាដកេ វា ឋបេត្វា វំសេន វយ្ហតិ, អយុត្តេ វា វយ្ហាទិកេ យានេ វិសង្ខរិត្វា វា ឋបិតេ ចក្កមត្តេបិ និសិន្នោ ហោតិ, **យានគតោ**ត្វេវ សង្ខំ គច្ឆតិ។ សចេ បន ទ្វេបិ ឯកយានេ និសិន្នា ហោន្តិ, វដ្ដតិ។ វិសុំ និសិន្នេសុបិ ឧច្ចេ យានេ និសិន្នេន នីចេ និសិន្នស្ស ទេសេតុំ វដ្ដតិ, សមប្បមាណេបិ វដ្ដតិ, តថា បុរិមេ និសិន្នេន បច្ឆិមេ និសិន្នស្ស។ បច្ឆិមេ បន ឧច្ចតរេបិ និសិន្នេន ទេសេតុំ ន វដ្ដតិ។

៦៤. សយនសិក្ខាបទវណ្ណនា

អដ្ឋមេ **សយនគតស្សា**តិ អន្តមសោ កដសារកេបិ បកតិភូមិយម្បិ និបន្នស្ស ឧច្ចេបិ មញ្ចេ វា បីឋេ វា ភូមិប្បទេសេ វា ឋិតេន និសិន្នេន វា ទេសេតុំ ន វដ្ដតិ។ សយនគតេន បន សយនគតស្ស ឧច្ចតរេ វា សមប្បមាណេ វា និបន្នេន ទេសេតុំ វដ្ដតិ។ និបន្នេន បន ឋិតស្ស វា និសិន្នស្ស វា និបន្នស្ស វា, និសិន្នេន ច ឋិតស្ស វា និសិន្នស្ស វា, ឋិតេន ឋិតស្សេវ វដ្ដតិ។

៦៥. បល្លត្ថិកសិក្ខាបទវណ្ណនា

នវមេ ហត្ថបល្លត្ថិកាទីសុ យាយ កាយចិ និសិន្នស្ស ទេសេតុំ ន វដ្ដតិ។

៦៦. វេឋិតសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទសមេ **វេឋិតសីសស្សា**តិ ទុស្សវេឋេន វា មោឡិអាទីហិ វា យថា កេសន្តោ ន ទិស្សតិ, ឯវំ វេឋិតសីសស្ស, តេនេវស្ស អនាបត្តិយំ "កេសន្តំ វិវរាបេត្វា ទេសេតី"តិ (បាចិ. ៦៤៣) វុត្តំ។

៦៧. ឱគុណ្ឋិតសិក្ខាបទវណ្ណនា

ឯកាទសមេ **ឱគុណ្ឋិតសីសស្សា**តិ សសីសំ បារុតស្ស, អនាបត្តិយំ បនេត្ថ "សីសំ វិវរាបេត្វា ទេសេតី"តិ (បាចិ. ៦៤៤) អធិកំ។

៦៨. ឆមាសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទ្វាទសមេ **ឆមាយំ និសីទិត្វា**តិ ភូមិយំ និសីទិត្វា។ **អាសនេ**តិ អន្តមសោ វត្ថម្បិ តិណានិបិ សន្ថរិត្វា និសិន្នស្ស។

៦៩. នីចាសនសិក្ខាបទវណ្ណនា

តេរសមេ **ឧច្චេ អាសនេ**តិ អន្តមសោ ភូមិប្បទេសេបិ ឧន្នតប្បទេសេ និសិន្នស្ស។

៧០. ឋិតសិក្ខាបទវណ្ណនា

ចុទ្ទសមេ **ន ឋិតោ និសិន្នស្សា**តិ សចេ ថេរស្ស ឧបដ្ឋានំ គន្ត្វា ឋិតំ ទហរំ អាសនេ និសិន្នោ មហាថេរោ បញ្ហំ បុច្ឆតិ, ន កថេតព្ពំ។ គារវេន បន ថេរំ “ឧដ្ឋហិត្វា បុច្ឆា”តិ វត្តុំ ន សក្កា, តស្មា “បស្សេ ឋិតស្ស ភិក្ខុនោ កថេស្សាមី”តិ កថេតុំ វដ្ដតិ។

៧១. បច្ឆតោគមនសិក្ខាបទវណ្ណនា

បន្នរសមេ សចេ បុរតោ គច្ឆន្តោ បញ្ហំ បុច្ឆតិ, តស្ស តំ អកថេត្វា “បច្ឆិមស្ស ភិក្ខុនោ កថេស្សាមី”តិ កថេតព្ពំ។ សទ្ធិំ ឧគ្គហិតធម្មំ បន សជ្ឈាយិតុំ, សមធុរេន វា គច្ឆន្តស្ស កថេតុំ វដ្ដតិ។

៧២. ឧប្បថេនគមនសិក្ខាបទវណ្ណនា

សោឡសមេ **ន ឧប្បថេនា**តិ ឯត្ថ សចេ ទ្វេបិ សកដមគ្គស្មឹ ឯកេកចក្កបថេន វា ឧប្បថេន វា សមធុរំ គច្ឆន្តិ, វដ្ដតិ។

៧៣. ឋិតោឧច្ចារសិក្ខាបទវណ្ណនា

សត្តរសមេ “អសញ្ចិច្ចា”តិ អនាបត្តិយំ សចេ បដិច្ឆន្នដ្ឋានំ គច្ឆន្តស្ស សហសា ឧច្ចារោ វា បស្សាវោ វា និក្ខមតិ, អសញ្ចិច្ច កតោ នាម ហោតិ។

៧៤. ហរិតេឧច្ចារសិក្ខាបទវណ្ណនា

អដ្ឋារសមេ យម្បិ ជីវមានរុក្ខស្ស មូលំ បថវិយំ ទិស្សមានំ គច្ឆតិ, សាខា វា ភូមិលគ្គា គច្ឆតិ, សព្ពំ ហរិតសង្ខាតមេវ។ ខន្ធេ និសីទិត្វា បន អប្បហរិតដ្ឋានេ បាតេតុំ វដ្ដតិ។ សចេ អប្បហរិតដ្ឋានំ ឱលោកេន្តស្សេវ សហសា និក្ខមតិ, គិលានដ្ឋានេ ឋិតោ ហោតិ, “អប្បហរិតេ កតោ ហរិតំ ឱត្ថរតី”តិ (បាចិ. ៦៥២) ឥទមេត្ថ អនាបត្តិយំ អធិកំ។ តត្ថ សចេបិ អប្បហរិតំ អលភន្តេន តិណណ្ឌុបកំ វា បលលណ្ឌុបកំ វា ឋបេត្វា កតោ បច្ឆា ហរិតំ ឱត្ថរតិ, វដ្ដតិយេវ។ ខេឡេន ចេត្ថ សិង្ឃាណិកាបិ សង្គហិតា។

៧៥. ឧទកេឧច្ចារសិក្ខាបទវណ្ណនា

ឯកូនវីសតិមេ **ន ឧទកេ**តិ ឯតំ បរិភោគឧទកមេវ សន្ធាយ វុត្តំ, វច្ចកុដិសមុទ្ទាទិឧទកេសុ បន អបរិភោគេសុ អនាបត្តិ។ ទេវេ វស្សន្តេ សមន្តតោ ឧទកោឃេ ជាតេ អនុទកដ្ឋានំ អលភន្តេន ឧទកេ កាតុំ វដ្ដតិ, ឥធាបិ “ថលេ កតោ ឧទកំ ឱត្ថរតី”តិ (បាចិ. ៦៥៤) ឥទំ អនាបត្តិយំ អធិកំ, សេសំ សព្ពសិក្ខាបទេសុ ឧត្តានមេវ។

សមុដ្ឋានាទិទីបនត្ថាយ បនេត្ថ ឥទំ បកិណ្ណកំ – ឧជ្ជគ្ឃិកឧច្ចាសទ្ទប្បដិសំយុត្តានិ ចត្តារិ, សកពឡេន មុខេន ព្យាហរណំ ឯកំ, ឆមានីចាសនឋិតបច្ឆតោគមនឧប្បថគមនប្បដិសំយុត្តានិ បញ្ចាតិ ឥមានិ ទស សិក្ខាបទានិ សមនុភាសនសមុដ្ឋានានិ, ឯកេកមេត្ថ កិរិយំ, សញ្ញាវិមោក្ខំ, សចិត្តកំ, លោកវជ្ជំ, កាយកម្មំ, វចីកម្មំ, អកុសលចិត្តំ, ទុក្ខវេទនំ។ សូបោទនវិញ្ញត្តិសិក្ខាបទំ ថេយ្យសត្ថសមុដ្ឋានំ, កិរិយំ, សញ្ញាវិមោក្ខំ, សចិត្តកំ, លោកវជ្ជំ, កាយកម្មំ, វចីកម្មំ, អកុសលចិត្តំ, ទុក្ខវេទនំ។ ឆត្តបាណិទណ្ឌបាណិសត្ថបាណិអាវុធបាណិបាទុកាឧបាហនយានសយនបល្លត្ថិកវេឋិតឱគុណ្ឋិតនាមកានិ ឯកាទស ធម្មទេសនាសមុដ្ឋានានិ,

កិរិយាកិរិយានិ, សញ្ញាវិមោក្ខានិ, សចិត្តកានិ, លោកវជ្ជានិ, វចីកម្មានិ, អកុសលចិត្តានិ, ទុក្ខវេទនានិ។ សេសានិ តេបណ្ណាស បឋមបារាជិកសមុដ្ឋានាទិភេទានីតិ។

ឯកូនវីសតិធម្មទេសនាបដិសំយុត្តសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

កង្ខាវិតរណិយា បាតិមោក្ខវណ្ណនាយ

សេខិយវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

អធិករណសមថវណ្ណនា

អធិករណសមថេសុ **សត្តា**តិ តេសំ គណនបរិច្ឆេទោ។ អធិករណានិ សមេន្តិ វូបសមេន្តីតិ **អធិករណសមថា។ ឧទ្ទេសំ អាគច្ឆន្តី**តិ អាបត្តាធិករណសង្ខាតាសុ ច អវសេសាធិករណត្តយបច្ចយាសុ ច អាបត្តីសុ បរិសុទ្ធភាវំ បុច្ឆនត្ថំ ឧទ្ទិសិតព្ពតំ អាគច្ឆន្តិ។ **ឧប្បន្នុប្បន្នាន**ន្តិ ឧប្បន្នានំ ឧប្បន្នានំ។ **អធិករណាន**ន្តិ វិវាទាធិករណំ អនុវាទាធិករណំ អាបត្តាធិករណំ កិច្ចាធិករណន្តិ ឥមេសំ ចតុន្នំ។ **សមថាយ វូបសមាយា**តិ សមនត្ថញ្ចេវ វូបសមនត្ថញ្ច សម្មុខាវិនយោ ទាតព្ពោ...បេ.... តិណវត្ថារកោតិ ឥមេ សត្ត សមថា ទាតព្ពា។ តត្រាយំ វិនិច្ឆយោ – អធិករណេសុ តាវ “ធម្មោ”តិ វា, “អធម្មោ”តិ វា អដ្ឋារសហិ វត្ថូហិ វិវទន្តានំ ភិក្ខូនំ យោ វិវាទោ, ឥទំ **វិវាទាធិករណំ** នាម។ សីលវិបត្តិយា វា អាចារទិដ្ឋិអាជីវវិបត្តិយា វា អនុវទន្តានំ យោ អនុវាទោ ឧបវទនា ចេវ ចោទនា ច, ឥទំ **អនុវាទាធិករណំ** នាម។ មាតិកាយ អាគតា បញ្ច, វិភង្គេ ទ្វេតិ សត្តបិ អាបត្តិក្ខន្ធា **អាបត្តាធិករណំ** , នាម។ យំ សង្ឃស្ស អបលោកនាទីនំ ចតុន្នំ កម្មានំ ករណំ, ឥទំ **កិច្ចាធិករណំ** នាម។

តត្ថ **វិវាទាធិករណំ** (ចូឡវ. ២២៨) ទ្វីហិ សមថេហិ សម្មតិ សម្មុខាវិនយេន ច យេភុយ្យសិកាយ ច, សម្មុខាវិនយេនេវ សម្មមានំ យស្មិំ វិហារេ ឧប្បន្នំ, តស្មិំយេវ វា, អញ្ញត្ថ វូបសមេតុំ គច្ឆន្តានំ អន្តរាមគ្គេ វា, យត្ថ គន្ត្វា សង្ឃស្ស និយ្យាតិតំ, តត្ថ សង្ឃេន វា វូបសមេតុំ អសក្កោន្តេ តត្រេវ ឧព្ពាហិកាយ សម្មតបុគ្គលេហិ វា វិនិច្ឆិតំ សម្មតិ, ឯវំ សម្មមានេ ច បន តស្មិំ យា សង្ឃសម្មុខតា ធម្មសម្មុខតា វិនយសម្មុខតា បុគ្គលសម្មុខតា អយំ **សម្មុខាវិនយោ** នាម។ តត្ថ ច ការកសង្ឃស្ស សង្ឃសាមគ្គិវសេន សម្មុខីភាវោ **សង្ឃសម្មុខតា,** សមេតព្ពស្ស វត្ថុនោ ភូតតា **ធម្មសម្មុខតា,** យថា តំ សមេតព្ពំ, តថេវស្ស សមនំ **វិនយសម្មុខតា,** យោ ច វិវទតិ, យេន ច វិវទតិ, តេសំ ឧភិន្នំ អត្ថបច្ចត្ថិកានំ សម្មុខីភាវោ **បុគ្គលសម្មុខតា**។ ឧព្ពាហិកាយ វូបសមនេ បនេត្ថ សង្ឃសម្មុខតា បរិហាយតិ, ឯវំ តាវ សម្មុខាវិនយេនេវ សម្មតិ។

សចេ បនេវម្បិ ន សម្មតិ, អថ នំ ឧព្ពាហិកាយ សម្មតា ភិក្ខូ “ន មយំ សក្កោម វូបសមេតុ”ន្តិ សង្ឃស្សេវ និយ្យាតេន្តិ, តតោ សង្ឃោ បញ្ចង្គសមន្នាគតំ ភិក្ខុំ សលាកគ្គាហាបកំ សម្មន្និត្វា តេន គុឡ្ហក វិវដ្ដកសកណ្ណជប្បកេសុ តីសុ សលាកគ្គាហេសុ អញ្ញតរវសេន សលាកំ គាហេត្វា សន្និបតិតបរិសាយ ធម្មវាទីនំ យេភុយ្យតាយ យថា តេ ធម្មវាទិនោ វទន្តិ, ឯវំ វូបសន្តំ អធិករណំ សម្មុខាវិនយេន ច យេភុយ្យសិកាយ ច វូបសន្តំ ហោតិ។ តត្ថ សម្មុខាវិនយោ វុត្តនយោ ឯវ, យំ បន យេភុយ្យសិកកម្មស្ស ករណំ។ អយំ **យេភុយ្យសិកា** នាម, ឯវំ វិវាទាធិករណំ ទ្វីហិ សមថេហិ សម្មតិ។

អនុវាទាធិករណំ (ចូឡវ. ២៣៦) ចតូហិ សមថេហិ សម្មតិ សម្មុខាវិនយេន ច សតិវិនយេន ច អមូឡ្ហវិនយេន ច តស្សបាបិយសិកាយ ច។ សម្មុខាវិនយេនេវ សម្មមានំ យោ ច អនុវទតិ, យញ្ច អនុវទតិ, តេសំ វចនំ សុត្វា សចេ កាចិ អាបត្តិ នត្ថិ, ឧភោ ខមាបេត្វា, សចេ អត្ថិ, “អយំ នាមេត្ថ អាបត្តី”តិ ឯវំ វិនិច្ឆិតំ វូបសម្មតិ, តត្ថ សម្មុខាវិនយលក្ខណំ វុត្តនយមេវ។ យទា បន ខីណាសវស្ស ភិក្ខុនោ អមូលិកាយ សីលវិបត្តិយា អនុទ្ធំសិតស្ស សតិវិនយំ យាចមានស្ស សង្ឃោ ញត្តិចតុត្ថេន កម្មេន សតិវិនយំ ទេតិ, តទា សម្មុខាវិនយេន ច សតិវិនយេន ច វូបសន្តំ ហោតិ, ទិន្នេ បន សតិវិនយេ បុន តស្មិំ បុគ្គលេ កស្សចិ អនុវាទោ ន រុហតិ។ យទា ឧម្មត្តកោ ភិក្ខុ ឧម្មាទវសេន គតេ អស្សាមណកេ អជ្ឈាចារេ “សរតាយស្មា ឯវរូបិំ អាបត្តិ”ន្តិ ភិក្ខូហិ ចោទិយមានោ “ឧម្មត្តកេន មេ, អាវុសោ, ឯតំ កតំ, នាហំ តំ សរាមី”តិ ភណន្តោបិ ភិក្ខូហិ ចោទិយមានោវ បុន អចោទនត្ថាយ អមូឡ្ហវិនយំ យាចតិ, សង្ឃោ ចស្ស ញត្តិចតុត្ថេន កម្មេន អមូឡ្ហវិនយំ ទេតិ។ តទា សម្មុខាវិនយេន ច អមូឡ្ហវិនយេន ច វូបសន្តំ ហោតិ, ទិន្នេ បន អមូឡ្ហវិនយេ បុន តស្មិំ បុគ្គលេ កស្សចិ តប្បច្ចយា អនុវាទោ ន រុហតិ។

យទា បន បារាជិកេន វា បារាជិកសាមន្តេន វា ចោទិយមានស្ស អញ្ញេនញ្ញំ បដិចរតោ បាបុស្សន្នតាយ បាបិយស្ស បុគ្គលស្ស “សចាយំ អច្ឆិន្នមូលោ ភវិស្សតិ, សម្មា វត្តិត្វា ឱសារណំ លភិស្សតិ, សចេ ឆិន្នមូលោ, សយមេវស្ស នាសនា ភវិស្សតី”តិ មញ្ញមានោ សង្ឃោ ញត្តិចតុត្ថេន កម្មេន តស្សបាបិយសិកំ កម្មំ ករោតិ, តទា សម្មុខាវិនយេន ច តស្សបាបិយសិកាយ ច វូបសន្តំ ហោតិ, ឯវំ អនុវាទាធិករណំ ចតូហិ សមថេហិ សម្មតិ។

អាបត្តាធិករណំ (ចូឡវ. ២៣៩) តីហិ សមថេហិ សម្មតិ សម្មុខាវិនយេន ច បដិញ្ញាតករណេន ច តិណវត្ថារកេន ច។ តស្ស សម្មុខាវិនយេនេវ វូបសមោ នត្ថិ, យទា បន ឯកស្ស វា ភិក្ខុនោ, និស្សគ្គិយវណ្ណនាយំ វុត្តនយេន សង្ឃគណមជ្ឈេសុ វា ភិក្ខុ លហុកំ អាបត្តិំ ទេសេតិ, តទា អាបត្តាធិករណំ សម្មុខាវិនយេន ច បដិញ្ញាតករណេន ច វូបសម្មតិ។ តត្ថ សម្មុខាវិនយេ តាវ យោ ច ទេសេតិ, យស្ស ច ទេសេតិ, តេសំ សម្មុខីភាវោ បុគ្គលសម្មុខតា, សេសំ វុត្តនយមេវ។ បុគ្គលស្ស ច គណស្ស ច ទេសនាកាលេ សង្ឃសម្មុខតា បរិហាយតិ។

យា បនេត្ថ “អហំ, ភន្តេ, ឥត្ថន្នាមំ អាបត្តិំ អាបន្នោ”តិ ច, “បស្សសី”តិ, “អាម បស្សាមី”តិ ច បដិញ្ញា, តាយ “អាយតិំ សំវរេយ្យាសី”តិ ករណំ បដិញ្ញាតករណំ នាម។ សង្ឃាទិសេសេ បរិវាសាទិយាចនា បដិញ្ញា, បរិវាសាទីនំ ទានំ បដិញ្ញាតករណំ នាម។ ទ្វេបក្ខជាតា បន ភណ្ឌនការកា ភិក្ខូ ពហុំ អស្សាមណកំ អជ្ឈាចារំ ចរិត្វា បុន លជ្ជិធម្មេ ឧប្បន្នេ “សចេ មយំ ឥមាហិ អាបត្តីហិ អញ្ញមញ្ញំ ការេស្សាម, សិយាបិ តំ អធិករណំ កក្ខឡត្តាយ វាឡត្តាយ សំវត្តេយ្យា”តិ អញ្ញមញ្ញំ អាបត្តិយា ការាបនេ ទោសំ ទិស្វា យទា តិណវត្ថារកកម្មំ ករោន្តិ, តទា អាបត្តាធិករណំ សម្មុខាវិនយេន ច តិណវត្ថារកេន ច សម្មតិ។ តត្រ ហិ យត្តកា ហត្ថបាសូបគតា “ន មេតំ ខមតី”តិ ឯវំ ទិដ្ឋាវិកម្មំ អកត្វា និទ្ទម្បិ ឱក្កមន្តា ហោន្តិ, សព្ពេសំ ឋបេត្វា ថុល្លវជ្ជញ្ច គិហិប្បដិសំយុត្តញ្ច សព្ពាបត្តិយោ វុដ្ឋហន្តិ, ឯវំ អាបត្តាធិករណំ តីហិ សមថេហិ សម្មតិ។

កិច្ចាធិករណំ (ចូឡវ. ២៤២) ឯកេន សមថេន សម្មតិ សម្មុខាវិនយេនេវ។ ឥតិ ឥមានិ ចត្តារិ អធិករណានិ យថានុរូបំ ឥមេហិ សត្តហិ សមថេហិ សម្មន្តិ, តេន វុត្តំ “ឧប្បន្នុប្បន្នានំ អធិករណានំ សមថាយ វូបសមាយ សម្មុខាវិនយោ ទាតព្ពោ…បេ…. តិណវត្ថារកោ”តិ។ អយមេត្ថ វិនិច្ឆយនយោ, វិត្ថារោ បន សមថក្ខន្ធកេ អាគតោយេវ, វិនិច្ឆយោបិស្ស សមន្តបាសាទិកាយំ វុត្តោ។

តត្ថាយស្មន្តេ បុច្ឆាមិ, កច្ចិត្ថ បរិសុទ្ធាតិ តេសុ សត្តសុ អធិករណសមថេសុ កច្ចិត្ថ បរិសុទ្ធា, នត្ថិ វោ កិញ្ចិ សមថេហិ វូបសមេតព្ពន្តិ បុច្ឆាមិ, ឯតេន សព្ពាបត្តីហិ បរិសុទ្ធភាវោ បុច្ឆិតោ ហោតិ។

ឧទ្ទិដ្ឋំ ខោ អាយស្មន្តោ និទានន្តិអាទិ និគមនវចនំ។ តត្ថ **ឯត្តក**ន្តិ ឯត្តកំ សិក្ខាបទំ។ **សុត្តាគត**ន្តិ សុត្តេ បាតិមោក្ខេ អាគតំ។ **សុត្តបរិយាបន្ន**ន្តិ តត្ថេវ អន្តោគធំ។ **អន្វទ្ធមាសំ ឧទ្ទេសំ អាគច្ឆតី**តិ អទ្ធមាសេ អទ្ធមាសេ ឧបោសថវសេន ឧទ្ទិសិតព្ពតំ អាគច្ឆតិ។ **សមគ្គេហី**តិ កាយសាមគ្គិវសេន សមគ្គេហិ។ **សម្មោទមានេហី**តិ ចិត្តសាមគ្គិវសេន ឯកជ្ឈាសយតាយ សុដ្ឋុ មោទមានេហិ។ **អវិវទមានេហី**តិ អង្គវសេសុ វិវាទវត្ថូសុ អញ្ញតរវសេនាបិ អវិវទមានេហិ។ **សិក្ខិតព្ព**ន្តិ តំ តំ សិក្ខាបទំ អវីតិក្កមន្តេហិ អធិសីលសិក្ខា សម្បាទេតព្ពា។ អន្តរន្តរា បន យំ ន វុត្តំ, តំ សព្ពំ បុរិមេ បុរិមេ សិក្ខាបទេ វុត្តត្តា ចេវ ឧត្តានត្ថត្តា ចាតិ។

អធិករណសមថវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

កង្ខាវិតរណិយា បាតិមោក្ខវណ្ណនាយ

ភិក្ខុបាតិមោក្ខវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

។ នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស។

ភិក្ខុនីបាតិមោក្ខវណ្ណនា

បារាជិកកណ្ឌោ

ភិក្ខុនីនំ ហិតត្ថាយ, បាតិមោក្ខំ បកាសយិ;
យំ នាថោ, តស្ស ទានេសោ, សម្បត្តោ វណ្ណនាក្កមោ។

សាធារណបារាជិកំ

១…បេ….៤. មេថុនធម្មសិក្ខាបទវណ្ណនា

តត្ថ **សុណាតុ មេ**តិអាទីនំ ភិក្ខុបាតិមោក្ខវណ្ណនាយំ វុត្តនយេនេវ អត្ថោ វេទិតព្ពោ។ កេវលញ្ហិ, ភន្តេ, អយ្យេតិអាទិវសេន តស្មិញ្ច តេជ ច អភិលាបមត្តមេវ លិង្គភេទមត្តញ្ច វិសេសោ ។ យស្មា ច ភិក្ខុនិយា សិក្ខាបច្ចក្ខានំ នាម នត្ថិ, តស្មា ភិក្ខុនីនំ “សិក្ខាសាជីវសមាបន្នា សិក្ខំ អបច្ចក្ខាយ ទុព្ពល្យំ អនាវិកត្វា”តិ អវត្វា **យា បន ភិក្ខុនី ឆន្ទសោ មេថុនំ ធម្មំ បដិសេវេយ្យា**តិ វុត្តំ។ តត្ថ **ឆន្ទសោ**តិ មេថុនរាគប្បដិសំយុត្តេន ឆន្ទេន ចេវ រុចិយា ច។ ឆន្ទេ បន អសតិ ពលក្ការេន បធំសិតាយ អនាបត្តិ, តស្មា យា បរិបុណ្ណូបសម្បទា ភិក្ខុនី មនុស្សាមនុស្សតិរច្ឆានជាតីសុ បុរិសឧភតោព្យញ្ជនកបណ្ឌកានំ យស្ស កស្សចិ សជីវស្ស វា និជ្ជីវស្ស វា សន្ថតស្ស វា អសន្ថតស្ស វា អក្ខាយិតស្ស វា យេភុយ្យេន អក្ខាយិតស្ស វា អង្គជាតស្ស អត្តនោ វច្ចមគ្គបស្សាវមគ្គមុខេសុ តីសុ យត្ថកត្ថចិ សន្ថតេ វា អសន្ថតេ វា បកតិវាតេន អសំផុដ្ឋេ អល្លោកាសេ អន្តមសោ តិលផលមត្តម្បិ បទេសំ ឆន្ទសោ បវេសេតិ, បរេន វា បវេសិយមានា បវេសនបវិដ្ឋដ្ឋិតឧទ្ធរណេសុ យំកិញ្ចិ សាទិយតិ, អយំ បារាជិកា ហោតិ។ សេសមេត្ថ ឥតោ បរេសុ ច សាធារណសិក្ខាបទេសុ វុត្តនយានុសារេនេវ វេទិតព្ពំ។

អសាធារណបារាជិកំ

៥. ឧព្ភជាណុមណ្ឌលិកាសិក្ខាបទវណ្ណនា

អសាធារណេសុ បន ចតុន្នំ តាវ បារាជិកានំ បឋមេ **អវស្សុតា**តិ កាយសំសគ្គរាគេន តិន្តា, កិលិន្នាតិ អត្ថោ។ ទុតិយបទេបិ ឯសេវ នយោ។ **បុរិសបុគ្គលស្សា**តិ កាយសំសគ្គំ សមាបជ្ជិតុំ វិញ្ញុស្ស មនុស្សជាតិកស្ស បុរិសសង្ខាតស្ស បុគ្គលស្ស។ **អធក្ខក**ន្តិ អត្តនោ អក្ខកានំ អធោ។ **ឧព្ភជាណុមណ្ឌល**ន្តិ ជាណុមណ្ឌលានំ ឧបរិ, ឯត្ថ ច ឧព្ភកប្បរម្បិ ឧព្ភជាណុមណ្ឌលេនេវ សង្គហិតំ។ **អាមសន**ន្តិ អាមជ្ជនំ ផុដ្ឋោកាសំ អនតិក្កមិត្វា តត្ថេវ សង្ឃដ្ដនំ។ **បរាមសន**ន្តិ ឥតោ ចិតោ ច សញ្ចារណំ។ **គហណ**ន្តិ គហិតមត្តំ។ **ឆុបន**ន្តិ អសង្ឃដ្ដេត្វា ផុដ្ឋមត្តំ។ **បដិបីឡន**ន្តិ អង្គេ គហេត្វា និប្បីឡនំ។ **សាទិយេយ្យា**តិ យា ភិក្ខុនី អត្តនោ យថាបរិច្ឆិន្នេ កាយេ បុរិសស្ស ឯតំ អាមសនាទឹ សាទិយតិ, សយំ វា បន តេន កាយេន បុរិសស្ស យំកិញ្ចិ កាយប្បទេសំ សាទយមានា ឆុបតិ, អយំ ឧព្ភជាណុមណ្ឌលិកា នាម បារាជិកាតិ អយមេត្ថ សង្ខេបោ។

“និទានំ បុគ្គលំ វត្ថុ”ន្តិអាទិកេ (កង្ខា. អដ្ឋ. បឋមបារាជិកវណ្ណនា) តេន វិត្ថារវិនិច្ឆយេ យស្មា សព្ពានេវ អសាធារណបញ្ញត្តិយោ ហោន្តិ, តស្មា ឥតោ បដ្ឋាយ សន្តី អនុបញ្ញត្តី វត្វា សាធារណបញ្ញត្តីតិ វា អសាធារណបញ្ញត្តីតិ វា ន វក្ខាម, អាណត្តិយំ យត្ថ អាណត្តិ នត្ថិ, តត្ថ កិញ្ចិ អវត្វា យត្ថ អត្ថិ, តត្ថេវ វក្ខាម, វិបត្តិវិចារណា វុត្តាយេវ។

អវសេសំ បន សព្ពត្ថ វត្តព្ពំ, តយិទំ វុច្ចតិ, ឥទំ តាវ សិក្ខាបទំ សាវត្ថិយំ សុន្ទរីនន្ទំ អារព្ភ កាយសំសគ្គំ សមាបជ្ជនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, ឯកតោអវស្សុតេ យថាបរិច្ឆិន្នេន កាយេន បុរិសស្ស កាយំ, ឧភតោអវស្សុតេបិ កាយេន កាយប្បដិពទ្ធំ, យថាបរិច្ឆិន្នកាយប្បដិពទ្ធេន វា អវសេសកាយេន វា តស្ស កាយំ អាមសន្តិយា ថុល្លច្ចយំ, យក្ខបេតបណ្ឌកតិរច្ឆានគតមនុស្សវិគ្គហានំ ឧភតោអវស្សុតេ យថាបរិច្ឆិន្នេន កាយេន កាយំ អាមសន្តិយាបិ ថុល្លច្ចយំ, សចេ បន បុរិសស្ស កាយសំសគ្គរាគោ នត្ថិ, បារាជិកក្ខេត្តេបិ ថុល្លច្ចយមេវ។ អវសេសេ បន កាយប្បដិពទ្ធេន កាយប្បដិពទ្ធាទិភេទេ, មេថុនរាគគេហសិតបេមេសុ ច សព្ពត្ថ ទុក្កដំ។ អសញ្ចិច្ច, អស្សតិយា, អជានន្តិយា, អសាទិយន្តិយា , ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ អង្គានិ សមុដ្ឋានាទីនិ ច ភិក្ខុបាតិមោក្ខេ កាយសំសគ្គេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពានីតិ។

ឧព្ភជាណុមណ្ឌលិកាសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៦. វជ្ជប្បដិច្ឆាទិកាសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទុតិយេ **គណស្សា**តិ អញ្ញាសំ ភិក្ខុនីនំ។ **ឋិតា**តិ សលិង្គេ ឋិតា។ **ចុតា**តិ កាលង្កតា។ **នាសិតា**តិ លិង្គនាសនាយ សយំ វា នដ្ឋា, អញ្ញេហិ វា នាសិតា។ **អវស្សដា**តិ តិត្ថាយតនំ សង្កន្តា។ **បុព្ពេវាហំ អយ្យេ អញ្ញាសិ**ន្តិ ឥទំ តស្សា វចនកាលទស្សនំ, សលិង្គេ ឋិតាយ បន បារាជិកភាវំ ញត្វា “ន ទានិ នំ កស្សចិ អារោចេស្សាមី”តិ ធុរេ និក្ខិត្តមត្តេយេវ អយំ វជ្ជប្បដិច្ឆាទិកា នាម បារាជិកា ហោតីតិ។

សាវត្ថិយំ ថុល្លនន្ទំ អារព្ភ នេវអត្តនាបដិចោទនា នគណស្ស អារោចនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, សេសមេត្ថ សប្បាណកវគ្គម្ហិ ទុដ្ឋុល្លាបត្តិប្បដិច្ឆាទនសិក្ខាបទេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពំ។ តត្រ ហិ បាចិត្តិយំ, ឥធ បារាជិកន្តិ អយមេវ វិសេសោ, សេសំ តាទិសមេវាតិ។

វជ្ជប្បដិច្ឆាទិកាសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៧. ឧក្ខិត្តានុវត្តិកាសិក្ខាបទវណ្ណនា

តតិយេ **ឧក្ខិត្ត**ន្តិ អាបត្តិយា អទស្សនាទីសុ ឧក្ខិត្តំ។ **ធម្មេនា**តិ ភូតេន វត្ថុនា។ **វិនយេនា**តិ ចោទេត្វា សារេត្វា។ **សត្ថុសាសនេនា**តិ ឥធាបិ ចោទេត្វា សារេត្វា ករណមេវ សត្ថុសាសនំ នាម។ **អនាទរ**ន្តិ យេន សង្ឃេន ឧក្ខេបនិយកម្មំ កតំ, តស្មិំ វា, តត្ថ បរិយាបន្នគណេ វា ឯកបុគ្គលេ វា តស្មិំ វា កម្មេ អាទររហិតំ, សម្មាវត្តនាយ អវត្តមានន្តិ អត្ថោ។ **អប្បដិការ**ន្តិ បដិការរហិតំ, អនោសារិតន្តិ អត្ថោ។ **អកតសហាយ**ន្តិ ឯកកម្មាទិកេ សំវាសេ សហ អយនភាវេន សមានសំវាសកា ភិក្ខូ សហាយា នាម, យស្ស បន សោ សំវាសោ តេហិ សទ្ធិំ នត្ថិ ន តេន តេ សហាយា កតា ហោន្តិ , ឥតិ សោ អកតសហាយោ នាម, តំ អកតសហាយំ, សមានសំវាសកភាវំ អនុបគតន្តិ អត្ថោ។ **តមនុវត្តេយ្យា**តិ តំ ឧក្ខិត្តកំ ឧក្ខិត្តកភាវេយេវ ឋិតំ ភិក្ខុំ យា ភិក្ខុនី យំទិដ្ឋិកោ សោ ហោតិ, តាយ ទិដ្ឋិយា គហណភាវេន អនុវត្តេយ្យ។ សា ភិក្ខុនី ភិក្ខុនីហិ សង្ឃភេទសិក្ខាបទាទីសុ វុត្តនយេន វិសុំ សង្ឃមជ្ឈេ ច វុច្ចមានា តំ វត្ថុំ អប្បដិនិស្សជ្ជន្តី សមនុភាសនកម្មបរិយោសានេ ឧក្ខិត្តានុវត្តិកា នាម បារាជិកា ហោតីតិ។

សាវត្ថិយំ ថុល្លនន្ទំ អារព្ភ ឧក្ខិត្តានុវត្តនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, ញត្តិយា ទុក្កដំ, ទ្វីហិ កម្មវាចាហិ ទ្វេ ថុល្លច្ចយា, “យស្សា នក្ខមតិ, សា ភាសេយ្យា”តិ ឯវំ **យ្យ**-ការប្បត្តាយ តតិយកម្មវាចាយ បារាជិកំ, អធម្មកម្មេ តិកទុក្កដំ, សេសំ សង្ឃភេទសិក្ខាបទាទីសុ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពំ។

ឧក្ខិត្តានុវត្តិកាសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៨. អដ្ឋវត្ថុកាសិក្ខាបទវណ្ណនា

ចតុត្ថេ **អវស្សុតា**តិ លោកស្សាទមិត្តសន្ថវវសេន កាយសំសគ្គរាគេន តិន្តា។ អយមេវ ហិ អត្ថោ សីហឡមាតិកាដ្ឋកថាយំ វុត្តោ, សមន្តបាសាទិកាយំ (បាចិ. អដ្ឋ. ៦៧៥) បនស្ស វិចារណា កតា, ទុតិយបទេបិ ឯសេវ នយោ។ **បុរិសបុគ្គលស្ស ហត្ថគ្គហណំ វា**តិអាទីសុ បន យំ បុរិសបុគ្គលេន ហត្ថេ គហណំ កតំ, តំ “បុរិសបុគ្គលស្ស ហត្ថគ្គហណ”ន្តិ វុត្តំ, ឯសេវ នយោ សង្ឃាដិកណ្ណគ្គហណេបិ។ **ហត្ថគ្គហណ**ន្តិ ឯត្ថ ច យស្ស កស្សចិ អបារាជិកក្ខេត្តភូតស្ស អង្គស្ស គហណំ ហត្ថគ្គហណំ, យស្ស កស្សចិ និវត្ថស្ស វា បារុតស្ស វា គហណំ **សង្ឃាដិកណ្ណគ្គហណំ។ សន្តិដ្ឋេយ្យ វា**តិអាទីសុ កាយសំសគ្គសង្ខាតស្ស អសទ្ធម្មស្ស បដិសេវនត្ថាយ បុរិសស្ស ហត្ថបាសេ សន្តិដ្ឋេយ្យ វា, តត្ថ ឋិតា សល្លបេយ្យ វា, បុរិសេន វា “ឥត្ថន្នាមំ ឋានំ អាគច្ឆា”តិ វុត្តា តំ សង្កេតំ គច្ឆេយ្យ, តស្ស វា បុរិសស្ស អព្ភាគមនំ សាទិយេយ្យ, យេន កេនចិ វា បដិច្ឆន្នំ ឱកាសំ បវិសេយ្យ, បុរិសស្ស ហត្ថបាសេ ឋត្វា កាយំ ឧបសំហរេយ្យាតិ ឯវមត្ថោ ទដ្ឋព្ពោ។ **អយម្បិ បារាជិកា**តិ យថា បុរិមាយោ, ឯវំ អយម្បិ ភិក្ខុនី ឯតស្ស កាយសំសគ្គសង្ខាតស្ស អសទ្ធម្មស្ស បដិសេវនត្ថាយ ឯតានិ អដ្ឋ វត្ថូនិ បដិបាដិយា វា ឧប្បដិបាដិយា វា បូរេត្វា អដ្ឋវត្ថុកា នាម បារាជិកា ហោតីតិ។

សាវត្ថិយំ ឆព្ពគ្គិយា ភិក្ខុនិយោ អារព្ភ អដ្ឋមំ វត្ថុំ បរិបូរណវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, សង្កេតគមនេ បទេ បទេ ទុក្កដំ, បុរិសស្ស ហត្ថបាសំ ឱក្កន្តមត្តេ ថុល្លច្ចយំ, បុរិសស្ស អព្ភាគមនសាទយមានេបិ ទុក្កដំ។ ហត្ថបាសោក្កមនេ ថុល្លច្ចយំ, សេសេសុ ឯកេកស្មិំ ថុល្លច្ចយមេវ, អដ្ឋមេ បរិបុណ្ណេ បារាជិកំ។ ឯកេកស្មិំ បន វត្ថុស្មិំ សតក្ខត្តុម្បិ វីតិក្កន្តេ តា អាបត្តិយោ ទេសេត្វា មុច្ចតិ, អបិចេត្ថ **គណនូបិកា** អាបត្តិ វេទិតព្ពា, “ឥទានិ នាបជ្ជិស្សាមី”តិ

ហិ ធុរនិក្ខេបំ កត្វា ទេសិតា គណនូបិកា, ទេសិតគណនំ ឧបេតិ, បារាជិកស្ស អង្គំ ន ហោតិ។ តស្មា យា ឯកំ អាបន្នា ធុរនិក្ខេបំ កត្វា ទេសេត្វា បុន កិលេសវសេន អាបជ្ជតិ, បុនបិ ទេសេតិ, ឯវំ អដ្ឋមំ បរិបូរេន្តីបិ បារាជិកា ន ហោតិ។ យា បន អាបជ្ជិត្វា “បុនបិ អញ្ញំ វត្ថុំ អាបជ្ជិស្សាមី”តិ សឧស្សាហាវ ទេសេតិ, តស្សា សា អាបត្តិ អគណនូបិកា, ទេសិតាបិ អទេសិតា ហោតិ, បារាជិកស្ស អង្គំ ហោតិ។ អសញ្ចិច្ច, អស្សតិយា, អជានន្តិយា អសាទិយន្តិយា, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ កាយសំសគ្គរាគោ, សឧស្សាហតា, អដ្ឋមស្ស វត្ថុស្ស បូរណន្តិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមនុភាសនសមុដ្ឋានំ, កិរិយាកិរិយំ, សញ្ញាវិមោក្ខំ, សចិត្តកំ, លោកវជ្ជំ, កាយកម្មំ, វចីកម្មំ, អកុសលចិត្តំ, ទ្វិវេទនន្តិ។

អដ្ឋវត្ថុកាសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

ឧទ្ទិដ្ឋា ខោ អយ្យាយោ អដ្ឋ បារាជិកា ធម្មាតិ ភិក្ខូ អារព្ភ បញ្ញត្តា សាធារណា ចត្តារោ, ឥមេ ចត្តារោតិ ឯវំ បាតិមោក្ខុទ្ទេសមគ្គេន អដ្ឋ បារាជិកា ធម្មា ឧទ្ទិដ្ឋាតិ ឯវមេត្ថ អត្ថោ វេទិតព្ពោ, សេសំ ភិក្ខុបាតិមោក្ខវណ្ណនាយំ វុត្តនយមេវាតិ។

កង្ខាវិតរណិយា បាតិមោក្ខវណ្ណនាយ

ភិក្ខុនិបាតិមោក្ខេ

បារាជិកវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

សង្ឃាទិសេសកណ្ឌោ

១. ឧស្សយវាទិកាសិក្ខាបទវណ្ណនា

សង្ឃាទិសេសេសុ បឋមេ **ឧស្សយវាទិកា**តិ មានុស្សយវសេន កោធុស្សយវសេន អឌ្ឌករណត្ថាយ វិនិច្ឆយមហាមត្តានំ សន្តិកេ វិវទមានា។ **គហបតិនា វា**តិអាទីហិ ឋបេត្វា បញ្ច សហធម្មិកេ អវសេសា គហដ្ឋបព្ពជិតា សង្គហិតា។ **អយំ ភិក្ខុនី បឋមាបត្តិក**ន្តិ អាទិម្ហិ បឋមំ អាបត្តិ ឯតស្សាតិ បឋមាបត្តិកោ, វីតិក្កមក្ខណេយេវ អាបជ្ជិតព្ពោតិ អត្ថោ, តំ បឋមាបត្តិកំ។ **អាបន្នា**តិ អឌ្ឌបរិយោសានេ អាបន្នា។ ភិក្ខុនី សង្ឃតោ និស្សារេតីតិ **និស្សារណីយោ**, តំ និស្សារណីយំ។ **សង្ឃាទិសេស**ន្តិ ឯវំនាមកំ។

សាវត្ថិយំ ថុល្លនន្ទំ អារព្ភ ឧស្សយវាទិកវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, សាណត្តិកំ, “អឌ្ឌំ ករិស្សាមី”តិ យំកិញ្ចិ ទុតិយិកំ វា សក្ខឹ វា សហាយំ វា បរិយេសន្តិយា បរិយេសនេ ទុក្កដំ, យត្ថ បិតាយ “អឌ្ឌំ កាតុំ គច្ឆាមី”តិ ចិត្តំ ឧប្បជ្ជតិ, តតោ បដ្ឋាយ គច្ឆន្តិយា បទេ បទេ ទុក្កដំ, យត្ថកត្ថចិ អន្តមសោ ភិក្ខុនុបស្សយំ អាគតេបិ វោហារិកេ ទិស្វា អត្តនោ កថំ អារោចេន្តិយា ទុក្កដំ។ ឥតរេន អត្តនោ កថាយ អារោចិតាយ ភិក្ខុនិយា ថុល្លច្ចយំ, បឋមំ ឥតរេន បច្ឆា ភិក្ខុនិយា អារោចនេបិ ឯសេវ នយោ។ សចេ បន ភិក្ខុនី តំ វទតិ “មម ច តវ ច កថំ ត្វំយេវ អារោចេហី”តិ, សោ អត្តនោ វា កថំ បឋមំ អារោចេតុ, តស្សា វា, បឋមារោចនេ ភិក្ខុនិយា ទុក្កដំ, ទុតិយេ ថុល្លច្ចយំ, តេន ឯវំ វុត្តាយ ភិក្ខុនិយា អារោចនេបិ ឯសេវ នយោ។ សចេ បន ភិក្ខុនី អញ្ញេន កថាបេតិ, តត្រាបិ ឯសេវ នយោ។ យថា វា តថា វា ហិ អារោចិយមានេ បឋមារោចនេ ភិក្ខុនិយា ទុក្កដំ, ទុតិយេ ថុល្លច្ចយំ។ ឧភិន្នំ បន កថំ សុត្វា វោហារិកេហិ វិនិច្ឆយេ កតេ អឌ្ឌបរិយោសានំ នាម ហោតិ, តស្មឹ អឌ្ឌបរិយោសានេ ភិក្ខុនិយា ជយេបិ បរាជយេបិ សង្ឃាទិសេសោ។

យា បន បច្ចត្ថិកមនុស្សេហិ ទូតំ វា បហិណិត្វា, សយំ វា អាគន្ត្វា “ឯហិ, អយ្យេ”តិ អាកឌ្ឍិយមានា គច្ឆតិ, យា វា ឧបស្សយេ អញ្ញេហិ កតំ អនាចារំ អនោទិស្ស អាចិក្ខន្តី រក្ខំ យាចតិ, យាយ ច កិញ្ចិ អវុត្តា វោហារិកា អញ្ញតោ សុត្វា សយមេវ អឌ្ឌំ បរិយោសាបេន្តិ, តស្សា, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ អញ្ញេហិ អនាកឌ្ឍិតាយ អឌ្ឌករណំ, អឌ្ឌបរិយោសានន្តិ ឥមានេត្ថ ទ្វេ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ បឋមកឋិនសទិសានិ, ឥទំ បន កិរិយមេវាតិ។

ឧស្សយវាទិកាសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

២. ចោរីវុដ្ឋាបិកាសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទុតិយេ យាយ បញ្ចមាសគ្ឃនកតោ បដ្ឋាយ យំកិញ្ចិ បរសន្តកំ អវហរិតំ, អយំ **ចោរី** នាម, តំ ចោរឹ។ **វជ្ឈំ វិទិត**ន្តិ តេន កម្មេន “វធារហា អយ”ន្តិ ឯវំ វិទិតំ។ **អនបលោកេត្វា**តិ អនាបុច្ឆា។ **គណ**ន្តិ មល្លគណភដិបុត្តគណាទិកំ។ **បូគ**ន្តិ ធម្មគណំ។ **សេណិ**ន្តិ គន្ធិកសេណិទុស្សិកសេណិអាទិកំ។ យត្ថ យត្ថ ហិ រាជានោ គណាទីនំ គាមនិគមេ និយ្យាតេន្តិ “តុម្ហេវ ឯត្ថ អនុសាសថា”តិ, តត្ថ តត្ថ តេយេវ ឥស្សរា ហោន្តិ, តស្មា តេ សន្ធាយ ឥទំ វុត្តំ។ ឯត្ថ ច រាជានំ វា គណាទិកេ វា អបលោកេត្វាបិ ភិក្ខុនិសង្ឃោ អបលោកេតព្ពោវ។ **អញ្ញត្រ កប្បា**តិ តិត្ថិយេសុ វា អញ្ញភិក្ខុនីសុ វា បព្ពជិតបុព្ពា កប្បា នាម, តំ ឋបេត្វា អញ្ញំ ឧបសម្បាទេន្តិយា គណអាចរិនី បត្តចីវរបរិយេសនេសុ សីមាសម្មុតិយា ញត្តិយា ច ទុក្កដំ, ទ្វីហិ កម្មវាចាហិ ថុល្លច្ចយំ, កម្មវាចាបរិយោសានេ សង្ឃាទិសេសោ។

សាវត្ថិយំ ថុល្លនន្ទំ អារព្ភ ចោរីវុដ្ឋាបនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, ចោរិយា វេមតិកាយ ទុក្កដំ, តថា អចោរិយា ចោរិសញ្ញាយ ចេវ វេមតិកាយ ច។ អចោរិសញ្ញាយ, អជានន្តិយា, អបលោកេត្វា វុដ្ឋាបេន្តិយា, កប្បំ វុដ្ឋាបេន្តិយា, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ ចោរិតា, ចោរិសញ្ញិតា, អញ្ញត្រ អនុញ្ញាតការណា វុដ្ឋាបនន្តិ, ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ ចោរីវុដ្ឋាបនសមុដ្ឋានំ, កិរិយាកិរិយំ, សញ្ញាវិមោក្ខំ, សចិត្តកំ, បណ្ណត្តិវជ្ជំ, កាយកម្មំ, វចីកម្មំ, តិចិត្តំ, តិវេទនន្តិ។

ចោរីវុដ្ឋាបិកាសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៣. ឯកគាមន្តរគមនសិក្ខាបទវណ្ណនា

តតិយេ **គាមន្តរ**ន្តិអាទីសុ សកគាមតោ តាវ និក្ខមន្តិយា អនាបត្តិ, និក្ខមិត្វា បន អញ្ញំ គាមំ គច្ឆន្តិយា បទេ បទេ ទុក្កដំ, ឯកេន បាទេន តស្ស គាមស្ស បរិក្ខេបេ វា ឧបចារេ វា អតិក្កន្តេ ថុល្លច្ចយំ, ទុតិយេន អតិក្កន្តមត្តេ សង្ឃាទិសេសោ, តតោ និក្ខមិត្វា បុន សកគាមំ បវិសន្តិយាបិ ឯសេវ នយោ។ សចេ បន ខណ្ឌបាការេន វា វតិច្ឆិទ្ទេន វា ភិក្ខុនិវិហារភូមិយេវ សក្កា ហោតិ បវិសិតុំ, ឯវំ បវិសមានាយ កប្បិយភូមិយា បវិដ្ឋា នាម ហោតិ, តស្មា វដ្ដតិ។ ពហិគាមេ បត្វា យំកិញ្ចិ សកគាមំ វា បរគាមំ វា អកប្បិយភូមឹ បទសា បវិសន្តិយា អាបត្តីតិ អយមេត្ថ សង្ខេបោ។

នទិបារគមនេ វុត្តលក្ខណាយ នទិយា ទុតិយិកំ វិនា បរតីរំ គច្ឆន្តិយា វា អន្តរានទិយំ ទុតិយិកាយ សទ្ធឹ ភណ្ឌិត្វា បុន ឱរិមតីរមេវ បច្ចុត្តរន្តិយា វា បឋមបាទំ ឧទ្ធរិត្វា តីរេ ឋបិតក្ខណេ ថុល្លច្ចយំ, ទុតិយបាទុទ្ធារេ សង្ឃាទិសេសោ។ ឥទ្ធិសេតុយាននាវាហិ បន បរតីរំ ឱតរិតុំ, នហានាទិការណេន ច ឱតិណ្ណាយ ឱរិមតីរំ បទសាបិ បច្ចុត្តរិតុំ វដ្ដតិ។

រត្តិវិប្បវាសេ “បុរេអរុណេយេវ ទុតិយិកាយ ហត្ថបាសំ ឱក្កមិស្សាមី”តិ អាភោគំ វិនា ឯកគព្ភេបិ ទុតិយិកាយ ហត្ថបាសាតិក្កមេ បត្វា អរុណំ ឧដ្ឋាបេន្តិយា អាបត្តិ។

ឯកា វា គណម្ហាតិ ឯត្ថ បន ឯកា ភិក្ខុនីបិ គណោយេវ។ **ឱហីយេយ្យា**តិ អវហីយេយ្យ, ទស្សនូបចារំ វា សវនូបចារំ វា វិជហេយ្យាតិ អត្ថោ។ តស្មា ឥន្ទខីលាតិក្កមតោ បដ្ឋាយ ពហិគាមេ រុក្ខថម្ភសាណិបាការាទិអន្តរិតភាវេនាបិ ទុតិយិកាយ ទស្សនូបចារេ វិជហិតេ សចេបិ សវនូបចារោ អត្ថិ, អាបត្តិយេវ។ អជ្ឈោកាសេ បន ទូរេបិ ទស្សនូបចារោ ហោតិ, តត្ថ មគ្គមូឡ្ហសទ្ទេន វិយ ធម្មស្សវនារោចនសទ្ទេន វិយ ច ‘អយ្យេ’តិ សទ្ទាយន្តិយា សទ្ទស្សវនាតិក្កមេ អាបត្តិយេវ។ សចេ បន មគ្គំ គច្ឆន្តី ឱហីយិត្វា “ឥទានិ បាបុណិស្សាមី”តិ សឧស្សាហា អនុពន្ធតិ, វដ្ដតិ។

សាវត្ថិយំ អញ្ញតរំ ភិក្ខុនឹ អារព្ភ គាមន្តរគមនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, “ឯកា វា នទិបារ”ន្តិអាទិកា ឯត្ថ តិវិធា អនុបញ្ញត្តិ, បុរេ អរុណេ សកគាមតោ និក្ខមិត្វា អរុណុគ្គមនកាលេ គាមន្តរបរិយាបន្នំ នទិបារំ ឱក្កមន្តិយា បន ចតស្សោបិ អាបត្តិយោ ឯកក្ខណេយេវ ហោន្តិ។ វុត្តម្បិ ចេតំ –

> “សិក្ខាបទា ពុទ្ធវរេន វណ្ណិតា;
> សង្ឃាទិសេសា ចតុរោ ភវេយ្យុំ;
> អាបជ្ជេយ្យ ឯកបយោគេន សព្ពា;
> បញ្ហា មេសា កុសលេហិ ចិន្តិតា”តិ។ (បរិ. ៤៧៩);

ឯតេនុបាយេន តិណ្ណំ, ទ្វិន្នញ្ច ឯកតោភាវោ វេទិតព្ពោ។ ទុតិយិកាយ បន បក្កន្តាយ វា វិព្ភន្តាយ វា កាលង្កតាយ វា បក្ខសង្កន្តាយ វា អាបទាសុ វា គាមន្តរគមនាទីនិ ករោន្តិយា ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ អន្តរាយេន ឯកតោភាវោ, គាមន្តរគមនាទីសុ អញ្ញតរាបជ្ជនំ, អាបទាយ អភាវោតិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ បឋមបារាជិកសទិសានិ, ឥទំ បន បណ្ណត្តិវជ្ជំ, តិចិត្តំ, តិវេទនន្តិ។

ឯកគាមន្តរគមនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៤. ឧក្ខិត្តកឱសារណសិក្ខាបទវណ្ណនា

ចតុត្ថេ **ឧក្ខិត្ត**ន្តិ អាបត្តិយា អទស្សនាទីសុ ឧក្ខិត្តំ។ **អនញ្ញាយ គណស្ស ឆន្ទ**ន្តិ តស្សេវ ការកសង្ឃស្ស ឆន្ទំ អជានិត្វា។ **ឱសារេយ្យា**តិ ឱសារណកម្មំ ករេយ្យ។ តស្សា ឯវំ ករោន្តិយា, គណបរិយេសនេ សីមាសម្មតិយា ញត្តិយា ច ទុក្កដំ, ទ្វីហិ កម្មវាចាហិ ថុល្លច្ចយំ, កម្មវាចាបរិយោសានេ សង្ឃាទិសេសោ។

សាវត្ថិយំ ថុល្លនន្ទំ អារព្ភ ឯវំ ឱសារណវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, តិកសង្ឃាទិសេសំ, អធម្មកម្មេ តិកទុក្កដំ, ការកសង្ឃំ វា អាបុច្ឆិត្វា, គណស្ស វា ឆន្ទំ ជានិត្វា, វត្តេ វា វត្តន្តី, អសន្តេ ការកសង្ឃេ ឱសារេន្តិយា, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ ធម្មកម្មេន ឧក្ខិត្តតា, អញ្ញត្រ អនុញ្ញាតការណា ឱសារណន្តិ ឥមានេត្ថ ទ្វេ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ សង្ឃភេទសិក្ខាបទេ វុត្តនយានេវ, ឥទំ បន កិរិយាកិរិយន្តិ។

ឧក្ខិត្តកឱសារណសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៥. ភោជនប្បដិគ្គហណបឋមសិក្ខាបទវណ្ណនា

បញ្ចមេ **អវស្សុតា**តិ ឆន្ទរាគេន តិន្តា។ **អវស្សុតស្សា**តិ តាទិសស្សេវ។ **ខាទេយ្យំ វា ភុញ្ជេយ្យំ វា**តិ ឯត្ថ បដិគ្គហណេ ថុល្លច្ចយំ, អជ្ឈោហារេ អជ្ឈោហារេ សង្ឃាទិសេសោ។

សាវត្ថិយំ សុន្ទរីនន្ទំ អារព្ភ អវស្សុតាយ អវស្សុតស្ស ហត្ថតោ អាមិសប្បដិគ្គហណវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, ឯកតោអវស្សុតេ បដិគ្គហណេ ទុក្កដំ, អជ្ឈោហារេ អជ្ឈោហារេ ថុល្លច្ចយំ, យក្ខបេតបណ្ឌកតិរច្ឆានគតមនុស្សវិគ្គហានំ ហត្ថតោ ឧភតោអវស្សុតេបិ សតិ ឯសេវ នយោ។ តត្ថ បន ឯកតោអវស្សុតេ សតិ ទុក្កដំ, សព្ពត្ថ ឧទកទន្តបោនគ្គហណេបិ បរិភោគេបិ ទុក្កដមេវ។ ឧភោសុ អនវស្សុតេសុ, "អនវស្សុតោ"តិ វា ញត្វា គណ្ហន្តិយា, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ ឧទកទន្តបោនតោ អញ្ញំ អជ្ឈោហរណីយំ, ឧភតោអវស្សុតតា, សហត្ថា គហណំ, អជ្ឈោហរណន្តិ ឥមានេត្ថ ចត្តារិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ បឋមបារាជិកសទិសានីតិ។

ភោជនប្បដិគ្គហណបឋមសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៦. ភោជនប្បដិគ្គហណទុតិយសិក្ខាបទវណ្ណនា

ឆដ្ឋេ **យតោ ត្វន្តិ** យស្មា ត្វំ។ **ឥង្ឃា**តិ ឧយ្យោជនត្ថេ និបាតោ។ **អយម្បី**តិ យា ឯវំ ឧយ្យោជេតិ, សា ឯវំ ឧយ្យោជនេន ច តេន វចនេន ឥតរិស្សា បដិគ្គហណេន ច ទុក្កដានិ, អជ្ឈោហារគណនាយ ថុល្លច្ចយានិ ច អាបជ្ជិត្វា ភោជនបរិយោសានេ សង្ឃាទិសេសំ អាបជ្ជតិ។

សាវត្ថិយំ អញ្ញតរំ ភិក្ខុនឹ អារព្ភ ឯវំ ឧយ្យោជនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, សាណត្តិកមេវ, បុរិសស្ស វា យក្ខាទីនំ វា ហត្ថតោ ឧទកទន្តបោនប្បដិគ្គហណុយ្យោជនេ ច តេសំ បរិភោគេ ច ទុក្កដំ, ឯស នយោ យក្ខាទីនំ ហត្ថតោ អវសេសគ្គហណត្ថំ ឧយ្យោជនេ, តេសំ គហណេ, អជ្ឈោហារេ ច។ ភោជនបរិយោសានេ បន ថុល្លច្ចយំ។ "អនវស្សុតោ"តិ ញត្វា វា, "កុបិតា ន បដិគ្គណ្ហតី"តិ វា, "កុលានុទ្ទយតាយ ន បដិគ្គណ្ហតី"តិ វា ឧយ្យោជេន្តិយា, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ មនុស្សបុរិសតា, អញ្ញត្រ អនុញ្ញាតការណា, "ខាទនីយំ ភោជនីយំ គហេត្វា ភុញ្ជា"តិ ឧយ្យោជនា, តេន វចនេន គហេត្វា ឥតរិស្សា ភោជនបរិយោសានន្តិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ អទិន្នាទានសទិសានីតិ។

ភោជនប្បដិគ្គហណទុតិយសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៧-៨-៩. សញ្ចរិត្តាទិសិក្ខាបទវណ្ណនា

សត្តមអដ្ឋមនវមសិក្ខាបទានំ សញ្ចរិត្តាទិត្តយេ វុត្តនយេនេវ វិនិច្ឆយោ វេទិតព្ពោ។

សញ្ចរិត្តាទិសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១០. សិក្ខំបច្ចាចិក្ខណសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទសមេ **កីន្នុមាវ សមណិយោ**តិ កីនុ ឥមា ឯវ សមណិយោ។ **តាសាហន្តិ** តាសំ អហំ។ **យាវតតិយក**បទត្ថោ ភិក្ខុបាតិមោក្ខវណ្ណនាយំ (កង្ខា. អដ្ឋ. និគមនវណ្ណនា), អវសេសវិនិច្ឆយោ ច តត្ថេវ សង្ឃភេទសិក្ខាបទវណ្ណនាយំ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពោ, ឥទំ បន សាវត្ថិយំ ចណ្ឌកាឡិភិក្ខុនឹ (បាចិ. ៧០៩) អារព្ភ "ពុទ្ធំ បច្ចាចិក្ខាមី"តិអាទិវចនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, ឯវំ វចនមេវ ចេត្ថ ចតូសុ អង្គេសុ បឋមំ អង្គន្តិ អយំ វិសេសោ, សេសំ តាទិសមេវាតិ។

សិក្ខំបច្ចាចិក្ខណសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១១. អធិករណកុបិតសិក្ខាបទវណ្ណនា

ឯកាទសមេ **កិស្មិញ្ចិទេវ អធិករណេ**តិ ចតុន្នំ អញ្ញតរស្មិំ។ **បច្ចាកតា**តិ បរាជិតា។ ឥទម្បិ សាវត្ថិយំ ចណ្ឌកាឡឹ អារព្ភ "ឆន្ទគាមិនិយោ ច ភិក្ខុនិយោ"តិអាទិវចនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, សេសំ ទសមេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពន្តិ។

អធិករណកុបិតសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១២. បាបសមាចារបឋមសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទ្វាទសមេ **សំសដ្ឋា**តិ បព្ពជិតានំ អននុលោមេន គិហីនំ កោដ្ដនបចនសាសនហរណាទិនា កាយិកវាចសិកេន មិស្សីភូតា។ បាបោ កាយិកវាចសិកោ អាចារោ ឯតាសន្តិ **បាបាចារា**។ បាបោ កិត្តិសទ្ទោ ឯតាសន្តិ **បាបសទ្ទា**។ បាបោ អាជីវសង្ខាតោ សិលោកោ ឯតាសន្តិ **បាបសិលោកា** ។ **ភិក្ខុនិសង្ឃស្ស វិហេសិកា**តិ អញ្ញមញ្ញិស្សា កម្មេ ករិយមានេ បដិក្កោសនេន វិហេសិកា។ **វជ្ជប្បដិច្ឆាទិកា**តិ ខុទ្ទានុខុទ្ទកស្ស វជ្ជស្ស បដិច្ឆាទិកា។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលា ភិក្ខុនិយោ អារព្ភ សំសដ្ឋវិហារវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, សេសមេត្ថាបិ ទសមេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពំ, សមនុភាសនកម្មកាលេ បន ទ្វេតិស្សោ ឯកតោ សមនុភាសិតព្ពាតិ។

បាបសមាចារបឋមសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១៣. បាបសមាចារទុតិយសិក្ខាបទវណ្ណនា

តេរសមេ **ឯវំ វទេយ្យា**តិ តា សមនុភដ្ឋា ភិក្ខុនិយោ ឯវំ វទេយ្យ។ **ឯវាចារា**តិ ឯវំអាចារា, យាទិសោ តុម្ហាកំ អាចារោ, តាទិសោ អាចារោតិ អត្ថោ, ឯស នយោ សព្ពត្ថ។ **ឧញ្ញាយា**តិ អវញ្ញាយ នីចំ កត្វា ជាននាយ។ **បរិភវេនា**តិ “កឹ ឥមា ករិស្សន្តី”តិ ឯវំ បរិភវិត្វា ជាននេន។ **អក្ខន្តិយា**តិ អសហនតាយ, កោធេនាតិ អត្ថោ។ **វេភស្សិយា**តិ ពលវន្តស្ស ភាវេន, អត្តនោ ពលប្បកាសនេន សមុត្រាសេនាតិ អត្ថោ។ **ទុព្ពល្យា**តិ តុម្ហាកំ ទុព្ពលភាវេន, សព្ពត្ថ ឧញ្ញាយ ច បរិភវេន ចាតិ ឯវំ សមុច្ចយត្ថោ ទដ្ឋព្ពោ។ **វិវិច្ចថា**តិ នានា ហោថ, អននុលោមិកំ កាយិកវាចសិកសំសគ្គំ បជហថាតិ អត្ថោ។

សាវត្ថិយំ ថុល្លនន្ទំ អារព្ភ “សំសដ្ឋាវ, អយ្យេ, តុម្ហេ វិហរថ, មា តុម្ហេ នានា វិហរិត្ថា”តិ ឧយ្យោជនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, សេសមេត្ថាបិ ទសមេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពន្តិ។

បាបសមាចារទុតិយសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១៤. សង្ឃភេទកាទិសិក្ខាបទវណ្ណនា

សង្ឃភេទាទីសុ ចតូសុ វុត្តនយេនេវ វិនិច្ឆយោ វេទិតព្ពោ។ កេវលញ្ហិ ភិក្ខុនី សង្ឃំ ន ភិន្ទតិ, ភេទាយ បន បរក្កមតិ ចេវ អនុវត្តតិ ច។ **ឧទ្ទិដ្ឋា ខោ អយ្យាយោ សត្តរស សង្ឃាទិសេសា ធម្មា**តិ ភិក្ខូ អារព្ភ បញ្ញត្តា សាធារណា សត្ត, អសាធារណា ទសាតិ ឯវំ សត្តរស។ **ឧភតោសង្ឃេ បក្ខមានត្តំ ចរិតព្ព**ន្តិ ភិក្ខុនិយា ហិ អាបត្តឹ ឆាទេន្តិយាបិ បរិវាសោ នាម នត្ថិ, ឆាទនបច្ចយាបិ ន ទុក្កដំ អាបជ្ជតិ, តស្មា ឆាទេត្វាបិ អឆាទេត្វាបិ ឯកំ បក្ខមានត្តមេវ ចរិតព្ពំ។ តំ ភិក្ខុនីហិ អត្តនោ សីមំ សោធេត្វា វិហារសីមាយ វា, សោធេតុំ អសក្កោន្តីហិ ខណ្ឌសីមាយ វា សព្ពន្តិមេន បរិច្ឆេទេន ចតុវគ្គំ គណំ សន្និបាតាបេត្វា ទាតព្ពំ។ សចេ ឯកា អាបត្តិ ហោតិ, ឯកិស្សា វសេន, សចេ ទ្វេ វា តិស្សោ វា សម្ពហុលា វា ឯកវត្ថុកា វា នានាវត្ថុកា វា, តាសំ តាសំ វសេន ភិក្ខុបាតិមោក្ខវណ្ណនាយំ វុត្តវត្ថុកោត្តនាមអាបត្តិភេទេសុ យំ យំ ឥច្ឆតិ, តំ តំ អាទាយ យោជនា កាតព្ពា។

តត្រិទំ បឋមាបត្តិវសេន មុខមត្តនិទស្សនំ – តាយ អាបន្នាយ ភិក្ខុនិយា ភិក្ខុនិសង្ឃំ ឧបសង្កមិត្វា ឯកំសំ ឧត្តរាសង្គំ ករិត្វា វុឌ្ឍានំ ភិក្ខុនីនំ បាទេ វន្ទិត្វា ឧក្កុដិកំ និសីទិត្វា អញ្ជលឹ បគ្គហេត្វា ឯវមស្សវចនីយោ “អហំ, អយ្យេ, ឯកំ អាបត្តឹ អាបជ្ជឹ ឧស្សយវាទំ, សាហំ, អយ្យេ, សង្ឃំ ឯកិស្សា អាបត្តិយា ឧស្សយវាទាយ បក្ខមានត្តំ យាចាមី”តិ, ឯវំ តិក្ខត្តុំ យាចាបេត្វា ព្យត្តាយ ភិក្ខុនិយា បដិពលាយ សង្ឃោ ញាបេតព្ពោ –

“សុណាតុ មេ, អយ្យេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្នាមា ភិក្ខុនី ឯកំ អាបត្តឹ អាបជ្ជិ ឧស្សយវាទំ, សា សង្ឃំ ឯកិស្សា អាបត្តិយា ឧស្សយវាទាយ បក្ខមានត្តំ យាចតិ, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ ឥត្ថន្នាមាយ ភិក្ខុនិយា ឯកិស្សា អាបត្តិយា ឧស្សយវាទាយ បក្ខមានត្តំ ទទេយ្យ, ឯសា ញត្តិ។

“សុណាតុ មេ, អយ្យេ, សង្ឃោ, អយំ ឥត្ថន្នាមា ភិក្ខុនី…បេ.… ទុតិយម្បិ…បេ.… តតិយម្បិ ឯតមត្ថំ វទាមិ, សុណាតុ មេ, អយ្យេ, សង្ឃោ…បេ.… សា ភាសេយ្យ។ ទិន្នំ សង្ឃេន ឥត្ថន្នាមាយ ភិក្ខុនិយា ឯកិស្សា

អាបត្តិយា ឧស្សយវាទាយ បក្ខមានត្តំ។ ខមតិ សង្ឃស្ស, តស្មា តុណ្ហី, ឯវមេតំ ធារយាមី”តិ។

កម្មវាចាបរិយោសានេ “វត្តំ សមាទិយាមិ, មានត្តំ សមាទិយាមី”តិ សមាទិយិត្វា សង្ឃស្ស អារោចេត្វា និក្ខិត្តវត្តេន តាវ វសិតុកាមាយ តត្ថេវ សង្ឃមជ្ឈេ វា បក្កន្តាសុ ភិក្ខុនីសុ ឯកភិក្ខុនិយា វា ទុតិយិកាយ វា សន្តិកេ “វត្តំ និក្ខិបាមិ, មានត្តំ និក្ខិបាមី”តិ និក្ខិបិតព្ពំ។ អញ្ញិស្សា បន អាគន្តុកាយ សន្តិកេ អារោចេត្វា និក្ខិបិតព្ពំ, និក្ខិត្តកាលតោ បដ្ឋាយ បកតត្តដ្ឋានេ តិដ្ឋតិ, តតោ បុរេអរុណេយេវ ចតូហិ ភិក្ខុនីហិ តំ ភិក្ខុនី គហេត្វា គាមូបចារតោ ច ភិក្ខូនំ វិហារូបចារតោ ច ទ្វេ លេឌ្ឌុបាតេ អតិក្កមិត្វា មហាមគ្គា ឱក្កម្ម គុម្ពវតិអាទីហិ បដិច្ឆន្នេ ឱកាសេ និសីទិតព្ពំ។ ចតូហិ ភិក្ខូហិបិ តត្ថ គន្តព្ពំ, គន្ត្វា ភិក្ខុនីនំ អវិទូរេ វិសុំ និសីទិតព្ពំ។ អថ តាយ ភិក្ខុនិយា វុត្តនយេនេវ វត្តំ សមាទិយិត្វា ភិក្ខុនិសង្ឃស្ស តាវ ឯវំ អារោចេតព្ពំ –

“អហំ, អយ្យេ, ឯកំ អាបត្តិំ អាបជ្ជិំ ឧស្សយវាទំ, សាហំ សង្ឃំ ឯកិស្សា អាបត្តិយា ឧស្សយវាទាយ បក្ខមានត្តំ យាចិំ, តស្សា មេ សង្ឃោ ឯកិស្សា អាបត្តិយា ឧស្សយវាទាយ បក្ខមានត្តំ អទាសិ, សាហំ មានត្តំ ចរាមិ, វេទយាមហំ, អយ្យេ, ‘វេទយតី’តិ មំ សង្ឃោ ធារេតូ”តិ។

តតោ ភិក្ខុសង្ឃស្ស សន្តិកំ គន្ត្វា ឯវំ អារោចេតព្ពំ “អហំ, អយ្យា, ឯកំ អាបត្តិំ អាបជ្ជិំ…បេ…. វេទយាមហំ, អយ្យា, ‘វេទយតី’តិ មំ សង្ឃោ ធារេតូ”តិ។ អារោចេត្វា ភិក្ខុនិសង្ឃស្សេវ សន្តិកេ និសីទិតព្ពំ, តតោ បដ្ឋាយ ភិក្ខូសុ វា, ទុតិយិកំ ឋបេត្វា ភិក្ខុនីសុ វា បក្កន្តាសុបិ ឧភតោសង្ឃេ មានត្តំ ចិណ្ណមេវ ហោតិ។ យាវ អរុណំ ន ឧដ្ឋហតិ, តាវ យំ បឋមំ បស្សតិ ភិក្ខុំ វា ភិក្ខុនី វា, តស្សា អារោចេតព្ពំ។ ឧដ្ឋិតេ អរុណេ វត្តំ និក្ខិបិត្វា ឧបស្សយំ គន្តព្ពំ, ឯវំ បញ្ចទស អរុណា គហេតព្ពា។

អនិក្ខិត្តវត្តាយ បន អាគន្តុកេសុ អសតិ ចតុន្នំ ភិក្ខូនញ្ច ភិក្ខុនីនញ្ច ទេវសិកំ អារោចេត្វា, អាគន្តុកេសុ សតិ សព្ពេសម្បិ អាគន្តុកានំ អារោចេន្តិយា បញ្ចទស ទិវសានិ បារិវាសិកក្ខន្ធកេ (ចូឡវ. ៧៥ អាទយោ) វុត្តនយេនេវ សម្មា វត្តិតព្ពន្តិ អយមេត្ថ សង្ខេបោ, វិត្ថារោ បន សមន្តបាសាទិកាយំ (ចូឡវ. អដ្ឋ. ៧៥ អាទយោ) វុត្តោ, **ចិណ្ណមានត្តាយ ភិក្ខុនិយា**តិ យទា ឯវំ ចិណ្ណមានត្តា ភិក្ខុនី ហោតិ, អថស្សា **យត្ថ សិយា វីសតិគណោ ភិក្ខុនិសង្ឃោ**តិ វុត្តនយេនេវ អព្ភានកម្មំ កាតព្ពំ, សេសំ ឧត្តានមេវាតិ។

កង្ខាវិតរណិយា បាតិមោក្ខវណ្ណនាយ

ភិក្ខុនិបាតិមោក្ខេ

សង្ឃាទិសេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

និស្សគ្គិយកណ្ឌោ

១. បត្តសន្និចយសិក្ខាបទវណ្ណនា

និស្សគ្គិយេសុ អាទិវគ្គស្ស តាវ បឋមេ **បត្តសន្និចយំ ករេយ្យា**តិ បត្តសន្និធឹ ករេយ្យ, ឯកាហំ អនធិដ្ឋហិត្វា វា អវិកប្បេត្វា វា អធិដ្ឋានុបគំ បត្តំ ឋបេយ្យាតិ អត្ថោ។

សាវត្ថិយំ ឆព្ពគ្គិយា ភិក្ខូ អារព្ភ បត្តសន្និចយវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, សេសកថាមគ្គោ ភិក្ខុបាតិមោក្ខវណ្ណនាយំ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្វោ, តត្រ ហិ ទសាហាតិក្កមេ អាបត្តិ, ឥធ ឯកាហាតិក្កមេតិ ឯត្តកមេវ តស្ស ច ឥមស្ស ច នានាករណំ, សេសំ តាទិសមេវាតិ។

បត្តសន្និចយសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

២. អកាលចីវរសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទុតិយេ **អកាលចីវរ**ន្តិ អត្ថតេ កឋិនេ កឋិនមាសេហិ, អនត្ថតេ ចីវរមាសតោ អញ្ញស្មឹ កាលេ ឧប្បន្នំ, យំ វា បន កាលេបិ អាទិស្ស ទិន្នំ។ **អាទិស្ស ទិន្នំ** នាម “សម្បត្តា ភាជេន្តូ”តិ វត្វា វា, “ឥទំ គណស្ស, ឥទំ តុម្ហាកំ ទម្មី”តិ វត្វា វា, ទាតុកាមតាយ បាទមូលេ ឋបេត្វា វា ទិន្នំ។ ឥច្ចេតំ អកាលចីវរំ “កាលចីវរ”ន្តិ អធិដ្ឋហិត្វា ភាជាបេន្តិយា បយោគេ ទុក្កដំ, យំ អត្តនា លទ្ធំ, តំ និស្សគ្គិយំ ហោតិ។ និស្សដ្ឋំ បដិលភិត្វាបិ យថាទានេយេវ ឧបនេតព្វំ, អញ្ញស្មិម្បិ ឯវរូបេ សិក្ខាបទេ ឯសេវ នយោ។

សាវត្ថិយំ ថុល្លនន្ទំ អារព្ភ អកាលចីវរំ “កាលចីវរ”ន្តិ អធិដ្ឋហិត្វា ភាជនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, អកាលចីវរេ វេមតិកាយ, កាលចីវរេ អកាលចីវរសញ្ញាយ ចេវ វេមតិកាយ ច ទុក្កដំ។ ឧភោសុ កាលចីវរសញ្ញាយ, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ អកាលចីវរតា, តថាសញ្ញិតា, “កាលចីវរ”ន្តិ អធិដ្ឋាយ លេសេន ភាជាបនំ, បដិលាភោតិ ឥមានេត្ថ ចត្តារិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ អទិន្នាទានសទិសានីតិ។

អកាលចីវរសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៣. ចីវរបរិវត្តនសិក្ខាបទវណ្ណនា

តតិយេ **ហន្ទា**តិ គណ្ហ។ **អច្ឆិន្ទេយ្យា**តិ សយំ អច្ឆិន្ទន្តិយា ពន្ធិត្វា ឋបិតេសុ ពហូសុបិ ឯកាបត្តិ, ឥតរេសុ វត្ថុគណនាយ អាបត្តិយោ។ អច្ឆិន្ទាបនេ បន ឯកាយ អាណត្តិយា ពហូសុ អច្ឆិន្នេសុបិ ឯកាវាបត្តិ។

សាវត្ថិយំ ថុល្លនន្ទំ អារព្ភ ចីវរំ បរិវត្តេត្វា អច្ឆិន្ទនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, សាណត្តិកំ, តិកបាចិត្តិយំ, អញ្ញស្មឹ បរិក្ខារេ តិកទុក្កដំ, អនុបសម្បន្នាយ ចីវរេបិ តិកទុក្កដមេវ។ យា បន តាយ វា ទិយ្យមានំ, តស្សា វា វិស្សាសំ គណ្ហាតិ, តស្សា, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ ឧបសម្បន្នតា, បរិវត្តិតចីវរស្ស វិកប្បនុបគតា, សកសញ្ញាយ អច្ឆិន្ទនំ វា អច្ឆិន្ទាបនំ វាតិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ អទិន្នាទានសទិសានិ, ឥទំ បន ទុក្ខវេទនន្តិ។

ចីវរបរិវត្តនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៤. អញ្ញវិញ្ញាបនសិក្ខាបទវណ្ណនា

ចតុត្ថេ **វិញ្ញាបេត្វា**តិ ជានាបេត្វា, “ឥទំ នាម អាហរា”តិ យាចិត្វា វា។ **អញ្ញំ វិញ្ញាបេយ្យា**តិ យំ បុព្ពេ “កិន្តេ, អយ្យេ, អផាសុ, កឹ អាហរិយតូ”តិ វុត្តាយ វិញ្ញាបិតំ, តំ បដិក្ខិបិត្វា តញ្ចេវ អញ្ញញ្ច គហេតុកាមា តតោ អញ្ញំ វិញ្ញាបេយ្យ, តស្សា វិញ្ញត្តិយា ទុក្កដំ, បដិលាភេន និស្សគ្គិយំ ហោតិ។

សាវត្ថិយំ ថុល្លនន្ទំ អារព្ភ អញ្ញំ វិញ្ញាបេត្វា អញ្ញំ វិញ្ញាបនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, តិកបាចិត្តិយំ, អនញ្ញេ ទ្វិកទុក្កដំ។ អនញ្ញេ អនញ្ញសញ្ញាយ បន, តស្មឹ អប្បហោន្តេ បុន តញ្ញេវ, អញ្ញេនបិ អត្ថេ សតិ តេន សទ្ធឹ អញ្ញញ្ច, យញ្ច វិញ្ញត្តំ, តតោ ចេ អញ្ញំ សមគ្ឃតរំ ហោតិ, ឥមំ អានិសំសំ ទស្សេត្វា សុទ្ធំ អញ្ញមេវ ច វិញ្ញាបេន្តិយា, ឧម្មត្តិកា

ទិនញ្ច អនាបត្តិ។ លេសេន គហេតុកាមតា, អញ្ញស្ស វិញ្ញាបនំ, បដិលាភោតិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ សញ្ចរិត្តសទិសានីតិ។

អញ្ញវិញ្ញាបនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៥. អញ្ញចេតាបនសិក្ខាបទវណ្ណនា

បញ្ចមេ **អញ្ញំ ចេតាបេត្វា**តិ អត្ថនោ កប្បិយភណ្ឌេន “ឥទំ នាម អាហរា”តិ អញ្ញំ បរិវត្តាបេត្វា។ **អញ្ញំ ចេតាបេយ្យា**តិ “ឯវំ មេ ឥទំ ទត្វា អញ្ញម្បិ អាហរិស្សតី”តិ មញ្ញមានា “ន មេ ឥមិនា អត្ថោ, ឥទំ នាម មេ អាហរា”តិ តតោ អញ្ញំ ចេតាបេយ្យ។ តស្សា ចេតាបនប្បយោគេ ទុក្កដំ, បដិលាភេន តេន វា អញ្ញេន វា មូលេន អាហដំ និស្សគ្គិយំ ហោតិ, សេសំ ចតុត្ថសទិសមេវាតិ។

អញ្ញចេតាបនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៦. បឋមសង្ឃិកចេតាបនសិក្ខាបទវណ្ណនា

ឆដ្ឋេ **អញ្ញទត្ថិកេនា**តិ អញ្ញស្សត្ថាយ ទិន្នេន។ **អញ្ញុទ្ទិសិកេនា**តិ អញ្ញំ ឧទ្ទិសិត្វា ទិន្នេន។ **សង្ឃិកេនា**តិ សង្ឃស្ស បរិច្ចត្តេន។ **បរិក្ខារេនា**តិ កប្បិយភណ្ឌេន។ **អញ្ញំ ចេតាបេយ្យា**តិ “ឥទំ នាម បរិភុញ្ជេយ្យាថា”តិ យំ ឧទ្ទិសិត្វា និយមេត្វា យោ បរិក្ខារោ ទិន្នោ, តតោ អញ្ញំ បរិវត្តាបេយ្យ, តស្សា បយោគេ ទុក្កដំ, បដិលាភេន និស្សគ្គិយំ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលា ភិក្ខុនិយោ អារព្ភ តាទិសេន បរិក្ខារេន អញ្ញំ ចេតាបនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, តិកបាចិត្តិយំ, អនញ្ញទត្ថិកេ ទ្វិកទុក្កដំ។ តស្មិំ បន អនញ្ញទត្ថិកសញ្ញាយ, សេសកំ ឧបនេន្តិយា, “តុម្ហេហិ ឯតទត្ថាយ ទិន្នោ, អម្ហាកញ្ច ឥមិនា នាម អត្ថោ”តិ សាមិកេ អបលោកេត្វា ឧបនេន្តិយា, យទា ភិក្ខុនិយោ វិហារម្បិ ឆឌ្ឌេត្វា បក្កមន្តិ, ឯវរូបាសុ អាបទាសុ ឧបនេន្តីនំ, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ សេសំ ចតុត្ថសទិសមេវាតិ។

បឋមសង្ឃិកចេតាបនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៧. ទុតិយសង្ឃិកចេតាបនសិក្ខាបទវណ្ណនា

សត្តមេ **សញ្ញាចិកេនា**តិ សយំ យាចិតកេនាបិ។ ឯតទេវេត្ថ នានាករណំ, សេសំ ឆដ្ឋសទិសមេវាតិ។

ទុតិយសង្ឃិកចេតាបនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៨. បឋមគណិកចេតាបនសិក្ខាបទវណ្ណនា

អដ្ឋមេ **មហាជនិកេនា**តិ គណស្ស បរិច្ចត្តេន, ឥទមេត្ថ ឆដ្ឋតោ នានាករណំ។

បឋមគណិកចេតាបនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៩. ទុតិយគណិកចេតាបនសិក្ខាបទវណ្ណនា

នវមេ **សញ្ញាចិកេនា**តិ ឥទំ អដ្ឋមតោ អតិរិត្តំ, សេសំ ទ្វីសុបិ ឆដ្ឋសិក្ខាបទសទិសមេវាតិ។

ទុតិយគណិកចេតាបនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១០. បុគ្គលិកចេតាបនសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទសមេ **បុគ្គលិកេនា**តិ ឯកភិក្ខុនិយា បរិច្ចត្តេន។ **សញ្ញាចិកេនា**តិ សយំ យាចិតកេន ច។ **អញ្ញំ ចេតាបេយ្យា**តិ យំ ឧទ្ទិសិត្វា ទិន្នំ, តតោ អញ្ញំ ចេតាបេន្តិយា បយោគេ ទុក្កដំ, បដិលាភេន និស្សគ្គិយំ ហោតិ។

សាវត្ថិយំ ចុល្លនន្ទំ អារព្ភ តាទិសេន បរិក្ខារេន អញ្ញំ ចេតាបនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, សេសំ ឆដ្ឋសទិសមេវាតិ។

បុគ្គលិកចេតាបនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

បត្តវគ្គោ បឋមោ។

១១. គរុបាវុរណសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទុតិយស្ស បឋមេ **គរុបាវុរណ**ន្តិ សីតកាលេ បាវុរណំ។ **ចតុក្កំសបរម**ន្តិ **កំសោ** នាម ចតុក្កហាបណិកោ ហោតិ, តស្មា សោឡសកហាបណគ្ឃនកំ។ **ចេតាបេតព្ព**ន្តិ បរេត្វា សហធម្មិកេ ច ញាតកប្បវារិតេ ច អញ្ញេន កិស្មិញ្ចិទេវ គុណេ បរិតុដ្ឋេន “វទេយ្យាថ យេនត្ថោ”តិ វុត្តាយ វិញ្ញាបេតព្ពំ។ **តតោ ចេ ឧត្តរី**តិ តតុត្តរិ វិញ្ញាបេន្តិយា ទុក្កដំ, បដិលទ្ធំ និស្សគ្គិយំ ហោតិ។

សាវត្ថិយំ ចុល្លនន្ទំ អារព្ភ រាជានំ កម្ពលំ វិញ្ញាបនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, តិកបាចិត្តិយំ, ឩនកចតុក្កំសេ ទ្វិកទុក្កដំ។ តស្មឹ បន ឩនកសញ្ញាយ, ចតុក្កំសបរមំ ចេតាបេន្តិយា, ញាតកប្បវារិតេ វា, អញ្ញស្ស វា អត្ថាយ, អត្តនោ វា ធនេន, មហគ្ឃំ ចេតាបេតុំ អប្បគ្ឃំ ចេតាបេន្តិយា, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ គរុបាវុរណតា, អតិរេកចតុក្កំសតា, អននុញ្ញាតដ្ឋានេ វិញ្ញត្តិ, បដិលាភោតិ ឥមានេត្ថ ចត្តារិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ សញ្ចរិត្តសទិសានីតិ។

គរុបាវុរណសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១២. លហុបាវុរណសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទុតិយេ **លហុបាវុរណ**ន្តិ ឧណ្ហកាលេ បាវុរណំ។ **អឌ្ឍតេយ្យកំសបរម**ន្តិ ទសកហាបណគ្ឃនកំ, សេសំ បឋមសទិសមេវាតិ។

លហុបាវុរណសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

ឥតោ បរានិ ឥមស្មឹ វគ្គេ អដ្ឋ, តតិយវគ្គេ ទសាតិ ឥមានិ អដ្ឋារស សិក្ខាបទានិ ភិក្ខុបាតិមោក្ខវណ្ណនាយំ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពានីតិ។

ជាតរូបវគ្គោ តតិយោ។

ឧទ្ទិដ្ឋា ខោ អយ្យាយោ តឹស និស្សគ្គិយា បាចិត្តិយា ធម្មាតិ ភិក្ខូ អារព្ភ បញ្ញត្តា សាធារណា អដ្ឋារស, អសាធារណា ទ្វាទសាតិ ឯវំ តឹស។ សេសំ សព្ពត្ថ ឧត្តានមេវាតិ។

កង្ខាវិតរណិយា បាតិមោក្ខវណ្ណនាយ ភិក្ខុនិបាតិមោក្ខេ

និស្សគ្គិយបាចិត្តិយវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

បាចិត្តិយកណ្ឌោ

១. លសុណវគ្គោ

១. លសុណសិក្ខាបទវណ្ណនា

បាចិត្តិយេសុ លសុណវគ្គស្ស តាវ បឋមេ **លសុណ**ន្តិ មគធរដ្ឋេ ជាតំ អាមកំ ភណ្ឌិកលសុណមេវ, ន ឯកទ្វិតិមិញ្ជកំ។ តញ្ហិ “ខាទិស្សាមី”តិ បដិគ្គណ្ហន្តិយា ទុក្កដំ, អជ្ឈោហារេ អជ្ឈោហារេ បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ថុល្លនន្ទំ អារព្ភ លសុណំ ហរាបនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, តិកបាចិត្តិយំ, អលសុណេ ទ្វិកទុក្កដំ។ តស្មិំ បន អលសុណសញ្ញាយ, បលណ្ឌុកេ, ភញ្ជនកេ, ហរិតកេ, ចាបលសុណេ, សូបសម្បាកេ, មំសសម្បាកេ, តេលសម្បាកេ, សាឡវេ, ឧត្តរិភង្គេ, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ អាមកលសុណញ្ចេវ, អជ្ឈោហរណញ្ចាតិ ឥមានេត្ថ ទ្វេ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ ឯឡកលោមសទិសានីតិ។

លសុណសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

២. សម្ពាធលោមសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទុតិយេ **សម្ពាធេ**តិ បដិច្ឆន្នោកាសេ, ឧបកច្ឆកេសុ ច មុត្តករណេ ចាតិ អត្ថោ។ **សំហរាបេយ្យា**តិ ឯត្ថ ខុរសណ្ឌាសកត្តរិអាទីសុ យេន កេនចិ សំហរាបេន្តិយា បយោគគណនាយ បាចិត្តិយំ, ន លោមគណនាយ។

សាវត្ថិយំ ឆព្ពគ្គិយា ភិក្ខុនិយោ អារព្ភ សម្ពាធេ លោមំ សំហរាបនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, អត្តនោ អត្ថាយ អញ្ញំ អាណាបេន្តិយា សាណត្តិកំ, អាបត្តិភេទោនត្ថិ។ អាពាធបច្ចយា, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ អាពាធាភាវោ, សម្ពាធេ លោមសំហរណន្តិ ឥមានេត្ថ ទ្វេ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ ភិក្ខុនិយា សទ្ធិំ ឯកទ្ធានមគ្គគមនសិក្ខាបទសទិសានីតិ។

សម្ពាធលោមសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៣. តលឃាតកសិក្ខាបទវណ្ណនា

តតិយេ **តលឃាតកេ**តិ អន្តមសោ ឧប្បលកេសរេនាបិ មុត្តករណស្ស តលឃាតនេ មុត្តករណម្ហិ បហារទានេ បាចិត្តិយន្តិ អត្ថោ។

សាវត្ថិយំ ទ្វេ ភិក្ខុនិយោ អារព្ភ តលឃាតករណវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, បុរិមនយេនេវ សាណត្តិកំ, អាបត្តិភេទោនត្ថិ។ ឥតោ បរំ បន យត្ថ នត្ថិ, តត្ថ អវត្វាវ គមិស្សាម។ អាពាធបច្ចយា គណ្ឌំ វា វណំ វា បហរន្តិយា, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ អាពាធាភាវោ, មុត្តករណេ បហារទានំ, ផស្សសាទិយនន្តិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ បឋមបារាជិកសទិសានីតិ។

តលឃាតកសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៤. ជតុមដ្ឋកសិក្ខាបទវណ្ណនា

ចតុត្ថេ **ជតុមដ្ឋកេ**តិ ជតុនា កតេ មដ្ឋទណ្ឌកេ។ វត្ថុវសេនេតំ វុត្តំ, កាមរាគេន បន ឧប្បលកេសរម្បិ បវេសេន្តិយា អាបត្តិ។

សាវត្ថិយំ អញ្ញតរំ ភិក្ខុនិំ អារព្ភ ជតុមដ្ឋកសាទិយនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, សេសំ តតិយសទិសមេវាតិ។

ជតុមដ្ឋកសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៥. ឧទកសុទ្ធិកសិក្ខាបទវណ្ណនា

បញ្ចមេ **ឧទកសុទ្ធិកន្តិ** មុត្តករណស្ស ធោវនំ។ **អាទិយមានាយាតិ** ករោន្តិយា។ **ទ្វង្គុលបព្ពបរមំ អាទាតព្ពន្តិ** ទ្វីសុ អង្គុលីសុ ឯកេកំ កត្វា ទ្វង្គុលបព្ពបរមំ អាទាតព្ពំ។ **តំ អតិក្កាមេន្តិយាតិ** សចេ ធោវនកាលេ រាគវសេន វិត្ថារតោ តតិយាយ អង្គុលិយា អគ្គបព្ពំ, គម្ភីរតោ ឯកិស្សាវ អង្គុលិយា តតិយបព្ពំ បវេសេតិ បាចិត្តិយំ។

សក្កេសុ អញ្ញតរំ ភិក្ខុនី អារព្ភ អតិគម្ភីរំ ឧទកសុទ្ធិកំ អាទិយនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, តិកបាចិត្តិយំ, ឩនកទ្វង្គុលបព្ពេ ទុកទុក្កដំ។ តស្មឹ បន ឩនកសញ្ញាយ, ទ្វង្គុលបព្ពបរមំ អាទិយន្តិយា, អាពាធបច្ចយា អតិរេកម្បិ, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ, សេសំ តតិយសទិសមេវាតិ។

ឧទកសុទ្ធិកសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៦. ឧបតិដ្ឋនសិក្ខាបទវណ្ណនា

ឆដ្ឋេ **ភុញ្ជន្តស្សាតិ** បញ្ចន្នំ ភោជនានំ អញ្ញតរំ ភុញ្ជតោ។ **បានីយេនាតិ** សុទ្ធេន វា ឧទកេន, តក្កាទីសុ វា អញ្ញតរេន។ **វិធូបនេនាតិ** យាយ កាយចិ ពីជនិយា។ **ឧបតិដ្ឋេយ្យាតិ** យា ឯតេសុ ទ្វីសុ អញ្ញតរំ គហេត្វា ហត្ថបាសេ តិដ្ឋតិ, តស្សា បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ អញ្ញតរំ ភិក្ខុនី អារព្ភ ភុញ្ជន្តស្ស ឯវំ តិដ្ឋនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, តិកបាចិត្តិយំ, ហត្ថបាសំ វិជហិត្វា ខាទនីយំ ខាទន្តស្ស ឧបតិដ្ឋន្តិយា ទុក្កដំ, អនុបសម្បន្នេ តិកទុក្កដំ។ "ឥមំ បិវថ, ឥមិនា ពីជថា"តិ ឯវំ ទេន្តិយា វា, ទាបេន្តិយា វា, អនុបសម្បន្នំ វា ឧបតិដ្ឋាបនត្ថំ អាណាបេន្តិយា, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ ភុញ្ជន្តស្ស ភិក្ខុនោ ហត្ថបាសេ ឋានំ, បានីយស្ស វា វិធូបនស្ស វា គហណន្តិ ឥមានេត្ថ ទ្វេ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ ឯឡកលោមសទិសានីតិ។

ឧបតិដ្ឋនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៧. អាមកធញ្ញសិក្ខាបទវណ្ណនា

សត្តមេ **វិញ្ញត្វាតិ** អន្តមសោ មាតរម្បិ យាចិត្វា។ **ភុញ្ជេយ្យាតិ** អជ្ឈោហរេយ្យ។ ឯត្ថ ច វិញ្ញត្តិ ចេវ ភោជនញ្ច បមាណំ, តស្មា សយំ វិញ្ញត្វា អញ្ញាយ ភជ្ជនាទីនិ ការាបេត្វា វា , អញ្ញាយ វិញ្ញាបេត្វា សយំ ភជ្ជនាទីនិ កត្វា វា បដិគ្គហណតោ បដ្ឋាយ យាវ ទន្តេហិ សំខាទនំ, តាវ បុព្ពប្បយោគេសុ ទុក្កដានិ, អជ្ឈោហារេ អជ្ឈោហារេ បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលា ភិក្ខុនិយោ អារព្ភ អាមកធញ្ញំ វិញ្ញាបនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, សយំ វា អញ្ញាយ វា អវិញ្ញត្តិយា លទ្ធំ ភជ្ជនាទីនិ កត្វា វា ការេត្វា វា ភុញ្ជន្តិយា ទុក្កដំ, អញ្ញាយ វិញ្ញត្តិយា លទ្ធំ បន សយំ ភជ្ជនាទីនិ កត្វាបិ ការេត្វាបិ ភុញ្ជន្តិយា ទុក្កដមេវ។ អាពាធេ សតិ សេទកម្មាទីនំ អត្ថាយ វិញ្ញាបេន្តិយា, អវិញ្ញត្តិយា លព្ភមានំ នវកម្មត្ថាយ សម្បដិច្ឆន្តិយា, ញាតកប្បវារិតដ្ឋានេ មុគ្គមាសាទិអបរណ្ណំ វិញ្ញាបេន្តិយា, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ សត្តន្នំ ធញ្ញានំ អញ្ញតរស្ស វិញ្ញាបនំ វា វិញ្ញាបាបនំ វា, បដិលាភោ, ភជ្ជនាទីនិ កត្វា វា ការេត្វា វា អជ្ឈោហរណន្តិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ អទ្ធានមគ្គសិក្ខាបទសទិសានីតិ។

អាមកធញ្ញសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៨. បឋមឧច្ចារឆឌ្ឌនសិក្ខាបទវណ្ណនា

អដ្ឋមេ **សង្ការន្តិ** កចវរំ។ **វិឃាសន្តិ** យំកិញ្ចិ បរិភុត្តាវសេសំ ឧច្ឆិដ្ឋោទកម្បិ ទន្តកដ្ឋម្បិ, អដ្ឋិកចលកេសុ បន វត្តព្ពមេវ នត្ថិ។ **តិរោកុដ្ដេ វា តិរោបាការេ វាតិ** យស្សកស្សចិ កុដ្ដស្ស វា បាការស្ស វា បរតោ។ **ឆឌ្ឌេយ្យ វា ឆឌ្ឌាបេយ្យ វាតិ** សព្ពានិបេតានិ ឯកតោ ឆឌ្ឌេន្តិយា ឯកប្បយោគេ ឯកាបត្តិ, សចេ អាណត្តិយា ពហុកេបិ ឆឌ្ឌិតេ ឯកាវ។

សាវត្ថិយំ អញ្ញតរំ ភិក្ខុនី អារព្ភ ឧច្ចារំ តិរោកុដ្ដេ ឆឌ្ឌនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, សាណត្តិកំ, ភិក្ខុស្ស ទុក្កដំ , ឱលោកេត្វា វា អវលញ្ជេ វា ឆឌ្ឌេន្តិយា, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ ឧច្ចារាទិភាវោ, អនោលោកនំ, វលញ្ជនដ្ឋានំ,

តិរោកុដ្ដតិរោបាការតា, ឆឌ្ឌនំ វា ឆឌ្ឌាបនំ វាតិ ឥមានេត្ថ បញ្ច អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ សញ្ចរិត្តសទិសានិ, ឥទំ បន កិរិយាកិរិយន្តិ។

បឋមឧច្ចារឆឌ្ឌនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៩. ទុតិយឧច្ចារឆឌ្ឌនសិក្ខាបទវណ្ណនា

នវមេ **ហរិតេ**តិ ខេត្តេ វា នាឡិកេរាទិអារាមេ វា យត្ថកត្ថចិ រោបិមហរិតដ្ឋានេ។ តានិ វត្ថូនិ ឆឌ្ឌេន្តិយា វា ឆឌ្ឌាបេន្តិយា វា បុរិមនយេនេវ អាបត្តិ, តាទិសេ ឋានេ និសីទិត្វា អន្តមសោ ឧទកំ បិវិត្វា មត្តកច្ឆិន្នំ នាឡិកេរម្បិ ឆឌ្ឌេន្តិយា អាបត្តិយេវ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលា ភិក្ខុនិយោ អារព្ភ ឧច្ចារាទីនិ ហរិតេ ឆឌ្ឌនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, សាណត្តិកំ, តិកបាចិត្តិយំ, ភិក្ខុនោ ទុក្កដំ, ភិក្ខុនិយាបិ និក្ខិត្តពីជេ ខេត្តេ យាវ អង្កុរោ ន ឧដ្ឋហតិ, តាវ ទុក្កដំ, អហរិតេ ទ្វិកទុក្កដំ។ តស្មិំ បន អហរិតសញ្ញាយ ឆឌ្ឌិតខេត្តេ វា, សាមិកេ អបលោកេត្វា វា ឆឌ្ឌេន្តិយា, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ សេសំ អដ្ឋមសទិសមេវាតិ។

ទុតិយឧច្ចារឆឌ្ឌនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១០. នច្ចគីតសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទសមេ **នច្ច**ន្តិ អន្តមសោ មោរនច្ចម្បិ។ **គីត**ន្តិ អន្តមសោ ធម្មភាណកគីតម្បិ។ **វាទិត**ន្តិ អន្តមសោ ឧទកភេរិវាទិតម្បិ។ **ទស្សនាយា**តិ ឯតេសុ យំកិញ្ចិ ទស្សនាយ គច្ឆន្តិយា បទេ បទេ ទុក្កដំ, យត្ថ ឋិតា បស្សតិ វា សុណាតិ វា, ឯកប្បយោគេ ឯកាបត្តិ, តំ តំ ទិសំ ឱលោកេន្តិយា បយោគេ បយោគេ អាបត្តិ។

រាជគហេ ឆព្ពគ្គិយា ភិក្ខុនិយោ អារព្ភ នច្ចាទីនិ ទស្សនាយ គមនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, សយំ តានិ វត្ថូនិ ករោន្តិយា, អញ្ញំ វា អាណាបេន្តិយា, "ចេតិយស្ស ឧបហារំ ទេថា"តិ វុត្តទិសេន បរិយាយេន វា ភណន្តិយា, "ចេតិយស្ស ឧបហារំ ករោមា"តិ វា វុត្តេ "សាធូ"តិ សម្បដិច្ឆន្តិយា ច បាចិត្តិយមេវាតិ សព្ពអដ្ឋកថាសុ (បាចិ. អដ្ឋ. ៨៣៥-៨៣៧) វុត្តំ, ភិក្ខុនោ សព្ពត្ថ ទុក្កដំ។ "តុម្ហាកំ ចេតិយស្ស ឧបដ្ឋានំ ករោមា"តិ វុត្តេ បន "ឧបដ្ឋានករណំ នាម សុន្ទរ"ន្តិ វុត្តទិសំ បរិយាយំ ភណន្តិយា, អារាមេ ឋត្វា បស្សន្តិយា វា សុណន្តិយា វា, តថា អត្តនោ ឋិតោកាសំ អាគន្ត្វា បយោជិតំ បដិបថំ គច្ឆន្តិយា សម្មុខីភូតំ សលាកភត្តាទិកេ សតិ ករណីយេ គន្ត្វា, អាបទាសុ វា សមជ្ជដ្ឋានំ បវិសិត្វាបិ បស្សន្តិយា វា សុណន្តិយា វា, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ នច្ចាទីនំ អញ្ញតរតា, អញ្ញត្រ អនុញ្ញាតការណា គមនំ, ទស្សនំ វា សវនំ វាតិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ ឯឡកលោមសទិសានិ, ឥទំ បន លោកវជ្ជំ, អកុសលចិត្តំ, តិវេទនន្តិ។

នច្ចគីតសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

លសុណវគ្គោ បឋមោ។

២. រត្តន្ធការវគ្គោ

១. រត្តន្ធការសិក្ខាបទវណ្ណនា

អន្ធការវគ្គស្ស បឋមេ **រត្តន្ធការេ**តិ រត្តិអន្ធការេ។ **អប្បទីបេ**តិ បជ្ជោតចន្ទសូរិយអគ្គីសុ ឯកេកេនាបិ អនោភាសិតេ។ **បុរិសេនា**តិ សន្តិដ្ឋិតុំ សល្លបិតុញ្ច វិញ្ញុនា មនុស្សបុរិសេន សទ្ធិំ។ **សន្តិដ្ឋេយ្យ វា**តិ ហត្ថបាសេ ឋិតមត្តាយ បាចិត្តិយំ។ **សល្លបេយ្យា**តិ តត្ថ ឋត្វា គេហសិតកថំ កថេន្តិយាបិ បាចិត្តិយមេវ។

សាវត្ថិយំ អញ្ញតរំ ភិក្ខុនី អារព្ភ ឯវំ សន្តិដ្ឋនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, បុរិសស្ស ហត្ថបាសំ វិជហិត្វា, យក្ខាទីនំ ហត្ថបាសំ អវិជហិត្វាបិ សន្តិដ្ឋន្តិយា, សល្លបេន្តិយា វា ទុក្កដំ, យំកិញ្ចិ វិញ្ញុំ ទុតិយំ គហេត្វា ឯវំ ករោន្តិយា, អរហោបេក្ខាយ, អញ្ញវិហិតាយ, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ រត្តន្ធការតា, បុរិសស្ស ហត្ថបាសេ ឋានំ វា សល្លបនំ វា, សហាយាភាវោ, រហោបេក្ខតាតិ ឥមានេត្ថ ចត្តារិ អង្គានិ។ ថេយ្យសត្ថសមុដ្ឋានំ, កិរិយំ, សញ្ញាវិមោក្ខំ, សចិត្តកំ, លោកវជ្ជំ, កាយកម្មំ, វចីកម្មំ, អកុសលចិត្តំ, តិវេទនន្តិ។

វគ្គន្ធការសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

២. បដិច្ឆន្នោកាសសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទុតិយេ **បដិច្ឆន្នេ ឱកាសេ**តិ កុដ្ដាទីសុ យេន កេនចិ បដិច្ឆន្នេ, ឥទមេវេត្ថ នានត្តំ។

បដិច្ឆន្នោកាសសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៣. អជ្ឈោកាសសល្លបនសិក្ខាបទវណ្ណនា

តតិយេ **អជ្ឈោកាសេ**តិ នានំ, សេសំ ឧភយត្ថាបិ បឋមសទិសមេវាតិ។

អជ្ឈោកាសសល្លបនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៤. ទុតិយិកឧយ្យោជនសិក្ខាបទវណ្ណនា

ចតុត្ថេ **រថិកាយា**តិ វច្ឆាយំ។ **ព្យូហេ**តិ អនិវិទ្ធរច្ឆាយំ ។ **សិង្ឃាដកេ**តិ ចច្ចរេ។ **និកណ្ណិកំ វា ជប្បេយ្យា**តិ កណ្ណមូលេ កិញ្ចិ ជប្បេយ្យ។ **ឧយ្យោជេយ្យា**តិ អនាចារំ ចរិតុកាមតាយ “គច្ឆ ត្វ”ន្តិ ទុតិយិកំ ឧយ្យោជេយ្យ។ **បាចិត្តិយ**ន្តិ បុរិមនយេនេវ តាវ សន្តិដ្ឋនាទីសុ តីណិ បាចិត្តិយានិ, ឧយ្យោជេន្តិយា បន ឧយ្យោជនេ ច ហត្ថបាសវិជហនេ ច ទុក្កដំ, វិជហិតេ បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ថុល្លនន្ទំ អារព្ភ ឯវំ សន្តិដ្ឋនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, សេសំ បុរិមត្តយសទិសមេវ។ អនាបត្តិយំ បន “ន អនាចារំ អាចរិតុកាមា, សតិ ករណីយេ ទុតិយិកំ ភិក្ខុនី ឧយ្យោជេតី”តិ (បាចិ. ៨៥២) ឯត្តកំ អធិកន្តិ។

ទុតិយិកឧយ្យោជនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៥. អនាបុច្ឆាបក្កមនសិក្ខាបទវណ្ណនា

បញ្ចមេ **បុរេភត្ត**ន្តិ អរុណុគ្គមនំ ឧបាទាយ យាវ មជ្ឈន្ហិកំ។ **អាសនេ**តិ បល្លង្កស្សោកាសភូតេ។ **សាមិកេ អនាបុច្ឆា**តិ តស្មិំ កុលេ យំកិញ្ចិ វិញ្ញុំ មនុស្សំ អនាបុច្ឆា។ **បក្កមេយ្យា**តិ ឯត្ថ ឆន្នស្ស អន្តោ និសីទិត្វា អនោវស្សកំ អជ្ឈោកាសេ ឧបចារំ អតិក្កាមេន្តិយា បឋមបាទេ ទុក្កដំ, ទុតិយេ បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ អញ្ញតរំ ភិក្ខុនី អារព្ភ អនាបុច្ឆា បក្កមនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, តិកបាចិត្តិយំ, បល្លង្កស្ស អនោកាសេ ទុក្កដំ, តថា អាបុច្ឆិតេ អនាបុច្ឆិតសញ្ញាយ ចេវ វេមតិកាយ ច។ អាបុច្ឆិតសញ្ញាយ បន, អសំហារិមេ, គិលានាយ, អាបទាសុ, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ បុរេភត្តតា, អន្តរឃរេ និសជ្ជា, អាសនស្ស បល្លង្កោកាសតា, អញ្ញត្រ អនុញ្ញាតការណា អនាបុច្ឆនំ, វុត្តបរិច្ឆេទាតិក្កមោតិ ឥមានេត្ថ បញ្ច អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ កឋិនសទិសានិ, ឥទំ បន កិរិយាកិរិយន្តិ។

អនាបុច្ឆាបក្កមនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៦. អនាបុច្ឆាអភិនិសីទនសិក្ខាបទវណ្ណនា

ឆដ្ឋេ **បច្ឆាភត្ត**ន្តិ មជ្ឈន្ហិកេ វីតិវត្តេ យាវ សូរិយស្ស អត្ថង្គមា។ **អភិនិសីទេយ្យ វា**តិ អាទិម្ហិ និសីទិត្វា គច្ឆន្តិយា ឯកា អាបត្តិ, អនិសីទិត្វា និបជ្ជិត្វាវ គច្ឆន្តិយាបិ ឯកា, និសីទិត្វា និបជ្ជន្តិយា ទ្វេ។

សាវត្ថិយំ ថុល្លនន្ទំ អារព្ភ អាសនេ អភិនិសីទនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ , សេសំ បញ្ចមសទិសមេវ។ យថា បន តត្ថ អសំហារិមេ, ឯវមិធ ធុវបញ្ញត្តេ អនាបត្តីតិ។

អនាបុច្ឆាអភិនិសីទនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៧. អនាបុច្ឆាសន្ថរណសិក្ខាបទវណ្ណនា

សត្តមេ **វិកាលេ**តិ អត្ថង្គតេ សូរិយេ។ **សេយ្យន្តិ** អន្តមសោ បណ្ណសន្ថារម្បិ, សេសំ ឆដ្ឋសទិសមេវ។

ឥទំ បន សាវត្ថិយំ សម្ពហុលា ភិក្ខុនិយោ អារព្ភ វិកាលេ កុលានិ ឧបសង្កមិត្វា សាមិកេ អនាបុច្ឆិត្វា សេយ្យំ សន្ថរិត្វា អភិនិសីទនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, អនាបត្តិយញ្ចេត្ថ ធុវបញ្ញត្តំ នាម នត្ថីតិ។

អនាបុច្ឆាសន្ថរណសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៨. បរឧជ្ឈាបនកសិក្ខាបទវណ្ណនា

អដ្ឋមេ **ទុគ្គហិតេន ទូបធារិតេនា**តិ យំ វុត្តំ, តតោ អញ្ញថា គហិតេន ច ឧបធារិតេន ច។ **បរន្តិ** “អហំ កិរយ្យេ អយ្យំ ន សក្កច្ចំ ឧបដ្ឋហាមី”តិអាទិនា (បាចិ. ៨៦៩) នយេន ឧបសម្បន្នំ ឧជ្ឈាបេន្តិយា បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ អញ្ញតរំ ភិក្ខុនី អារព្ភ ឯវំ បរំ ឧជ្ឈាបនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, តិកបាចិត្តិយំ, អនុបសម្បន្នាយ តិកទុក្កដំ, ឧម្មត្តិកាទីនំយេវ អនាបត្តិ។ ទុគ្គហិតតា, ឧជ្ឈាបនំ, យំ ឧជ្ឈាបេតិ, តស្សា ឧបសម្បន្នតាតិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ អទិន្នាទានសទិសានិ, ឥទំ បន ទុក្ខវេទនន្តិ។

បរឧជ្ឈាបនកសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៩. បរអភិសបនសិក្ខាបទវណ្ណនា

នវមេ **អភិសបេយ្យា**តិ សបថំ ករេយ្យ។ តត្ថ “និរយេ ឧបបជ្ជាមិ, និរយេ ឧបបជ្ជតូ”តិឯវមាទីនិ វទមានា **និរយេន អភិសបតិ** នាម, អក្កោសតីតិ អត្ថោ។ “គិហិនី ហោមិ, គិហិនី ហោតូ”តិឯវមាទីនិ វទមានា **ព្រហ្មចរិយេន**។ តស្សា វាចាយ វាចាយ បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ចណ្ឌកាឡី អារព្ភ ឯវំ អភិសបនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, តិកបាចិត្តិយំ, អនុបសម្បន្នាយ តិកទុក្កដំ, តិរច្ឆានយោនិយា វា បេត្តិវិសយេន វា មនុស្សទោភគ្គេន វា អភិសបនេ ទុក្កដំ។ អត្ថធម្មានុសាសនិបុរេក្ខារានំ ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ និរយេន វា ព្រហ្មចរិយេន វា អភិសបនំ , ឧបសម្បន្នតា, អត្ថធម្មបុរេក្ខារាទីនំ អភាវោតិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ អដ្ឋមសទិសានេវាតិ។

បរអភិសបនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១០. រោទនសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទសមេ **វធិត្វា**តិ ហត្ថាទីហិ បហរិត្វា, ឧភយំ ករោន្តិយាវ បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ចណ្ឌកាឡី អារព្ភ អត្តានំ វធិត្វា រោទនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, កេវលំ វធន្តិយា វា រោទន្តិយា វា ទុក្កដមេវ។ ញាតិរោគភោគព្យសនេហិ ផុដ្ឋាយ កេវលំ រោទន្តិយា ឯវំ ន វធន្តិយា, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ អត្តានំ វធនញ្ចេវ, រោទនញ្ចាតិ ឥមានេត្ថ ទ្វេ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ សមនុភាសនសទិសានិ, ឥទំ បន កិរិយមេវាតិ។

រោទនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

រត្តន្ធការវគ្គោ ទុតិយោ។

៣. នគ្គវគ្គោ

១. នគ្គសិក្ខាបទវណ្ណនា

នគ្គវគ្គស្ស បឋមេ **នគ្គា**តិ អនិវត្ថា វា អបារុតា វា។ ឯវញ្ហិ នហាយន្តិយា សព្ពប្បយោគេសុ ទុក្កដំ, នហាន បរិយោសានេ បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលា ភិក្ខុនិយោ អារព្ភ ឯវំ នហានវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, ឧទកសាដិកចីវរេ អច្ឆិន្នេ វា នដ្ឋេ វា, “មហគ្ឃំ ឥទំ ទិស្វា ចោរាបិ ហរេយ្យុ”ន្តិ ឯវរូបាសុ អាបទាសុ វា នហាយន្តិយា, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ នគ្គតា, អនុញ្ញាតការណាភាវោ, នហានបរិយោសានន្តិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ ឯឡកលោមសទិសានីតិ។

នគ្គសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

២. ឧទកសាដិកសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទុតិយេ សាវត្ថិយំ ឆព្ពគ្គិយា ភិក្ខុនិយោ អារព្ភ អប្បមាណិកាយោ ឧទកសាដិកាយោ ធារណវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, សេសមេត្ថ សព្ពំ រតនវគ្គេ និសីទនសិក្ខាបទេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពន្តិ។

ឧទកសាដិកសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៣. ចីវរសិព្ពនសិក្ខាបទវណ្ណនា

តតិយេ **វិសិព្ពេត្វា**តិ ទុស្សិព្ពិតំ បុនសិព្ពនត្ថាយ វិសិព្ពេត្វា។ **អនន្តរាយិកិនី**តិ ទសសុ អន្តរាយេសុ ឯកេកស្មិម្បិ អសតិ។ **អញ្ញត្រ ចតូហបញ្ចាហា**តិ វិសិព្ពិតទិវសតោ បញ្ច ទិវសេ អតិក្កាមេត្វា “នេវ សិព្ពិស្សាមិ , ន សិព្ពាបនាយ ឧស្សុក្កំ ករិស្សាមី”តិ ធុរំ និក្ខិត្តមត្តេ បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ថុល្លនន្ទំ អារព្ភ ចីវរំ វិសិព្ពេត្វា ន សិព្ពនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, តិកបាចិត្តិយំ, អនុបសម្បន្នាយ តិកទុក្កដំ, តថា ឧភិន្នម្បិ អញ្ញស្មឹ បរិក្ខារេ។ យា បន អន្តរាយិកិនី វា ហោតិ, បរិយេសិត្វា វា កិញ្ចិ ន លភតិ, ករោន្តី វា បញ្ចាហំ អតិក្កាមេតិ, តស្សា ច, គិលានាយ ច, អាបទាសុ ច, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ និវាសនបារុបនុបគចីវរតា, ឧបសម្បន្នាយ សន្តកតា, សិព្ពនត្ថាយ វិសិព្ពនំ វា វិសិព្ពាបនំ វា, អញ្ញត្រ អនុញ្ញាតការណា បញ្ចាហាតិក្កមោ, ធុរនិក្ខេបោតិ ឥមានេត្ថ បញ្ច អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ សមនុភាសនសទិសានីតិ។

ចីវរសិព្ពនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៤. សង្ឃាដិចារសិក្ខាបទវណ្ណនា

ចតុត្ថេ បញ្ច អហានិ បញ្ចាហំ, បញ្ចាហមេវ **បញ្ចាហិកំ**។ សង្ឃាដីនំ ចារោ **សង្ឃាដិចារោ**, បរិភោគវសេន វា ឱតាបនវសេន វា សង្ឃដិតដ្ឋេន ‘សង្ឃាដី’តិ លទ្ធនាមំ តិចីវរំ, ឧទកសាដិកា, សំកច្ចិកាតិ ឥមេសំ បញ្ចន្នំ ចីវរានំ បរិវត្តនន្តិ អត្ថោ។ **អតិក្កាមេយ្យ បាចិត្តិយ**ន្តិ ឆដ្ឋេ អរុណុគ្គមនេ ឯកស្មឹ ចីវរេ វុត្តនយេន អបរិវត្តិតេ ឯកា អាបត្តិ, បញ្ចសុ បញ្ច។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលា ភិក្ខុនិយោ អារព្ភ ចីវរំ និក្ខិបិត្វា សន្តរុត្តរេន ជនបទចារិកំ បក្កមនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, តិកបាចិត្តិយំ, បញ្ចាហានតិក្កន្តេ ទ្វិកទុក្កដំ។ តស្មឹ បន អនតិក្កន្តសញ្ញាយ, បញ្ចមំ ទិវសំ បញ្ច ចីវរានិ និវាសេន្តិយា វា បារុបន្តិយា វា ឱតាបេន្តិយា វា, គិលានាយ, “ឥទំ មេ ចីវរំ មហគ្ឃំ ឦទិសេ ចោរភយេ ន សក្កា ធារេតុ”ន្តិ ឯវរូបាសុ អាបទាសុ, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ បញ្ចន្នំ ចីវរានំ អញ្ញតរតា, បញ្ចាហាតិក្កមោ, អនុញ្ញាតការណាភាវោ, អបរិវត្តនន្តិ ឥមានេត្ថ ចត្តារិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ កថិនសទិសានីតិ។

សង្ឃាដិចារសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៥. ចីវរសង្កមនីយសិក្ខាបទវណ្ណនា

បញ្ចមេ **ចីវរសង្កមនីយ**ន្តិ សង្កមេតព្ពំ ចីវរំ, អញ្ញិស្សា សន្តកំ អនាបុច្ឆា គហិតំ បុន បដិទាតព្ពំ បញ្ចន្នំ អញ្ញតរំ ចីវរន្តិ អត្ថោ។ **ធារេយ្យា**តិ សចេ តំ និវាសេតិ វា បារុបតិ វា បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ អញ្ញតរំ ភិក្ខុនី អារព្ភ ភិក្ខុនិយា ចីវរំ អាទាយ អនាបុច្ឆា បារុបនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, តិកបាចិត្តិយំ, អនុបសម្បន្នាយ តិកទុក្កដំ។ យា បន តាយ វា ទិន្នំ, តំ វា អាបុច្ឆា, អច្ឆិន្នចីវរិកា វា ហុត្វា, “ឥទំ មេ ចីវរំ មហគ្ឃំ ឦទិសេ ចោរភយេ ន សក្កា ធារេតុ”ន្តិ ឯវរូបាសុ អាបទាសុ វា ធារេតិ, តស្សា, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច

អនាបត្តិ។ ចីវរសង្កមនីយតា, ឧបសម្បន្នាយ សន្តកតា, អនុញ្ញាតការណាភាវោ, ធារណន្តិ ឥមានេត្ថ ចត្តារិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ បឋមកឋិនសទិសានិ, ឥទំ បន កិរិយាកិរិយន្តិ។

ចីវរសង្កមនីយសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៦. គណចីវរសិក្ខាបទវណ្ណនា

ឆដ្ឋេ **គណស្សា**តិ ភិក្ខុនិសង្ឃស្ស។ **ចីវរលាភ**ន្តិ វិកប្បនុបគម្បិ បច្ឆិមំ លភិតព្ពំ ចីវរំ។ **អន្តរាយំ ករេយ្យា**តិ យថា តេ ទាតុកាមា ន ទេន្តិ, ឯវំ បរក្កមេយ្យ។ **បាចិត្តិយ**ន្តិ សចេ តស្សា វចនេន តេ ន ទេន្តិ, ភិក្ខុនិយា បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ថុល្លនន្ទំ អារព្ភ គណស្ស ចីវរលាភន្តរាយករណវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, អញ្ញស្មិំ បរិក្ខារេ ទុក្កដំ, សម្ពហុលានំ បន ឯកភិក្ខុនិយា វា ចីវរលាភេបិ ទុក្កដមេវ។ “សមគ្ឃកាលេ ទស្សថា”តិ ឯវំ អានិសំសំ ទស្សេត្វា និវារេន្តិយា, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ វិកប្បនុបគបច្ឆិមតា, សង្ឃស្ស បរិណតភាវោ, វិនា អានិសំសទស្សនេន អន្តរាយករណន្តិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ អទិន្នាទានសទិសានីតិ។

គណចីវរសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៧. បដិពាហនសិក្ខាបទវណ្ណនា

សត្តមេ **ធម្មិកំ ចីវរវិភង្គ**ន្តិ សមគ្គេន សង្ឃេន សន្និបតិត្វា ករិយមានំ ចីវរវិភង្គំ។ **បដិពាហេយ្យា**តិ បដិសេធេយ្យ, ឯវំ បដិសេធេន្តិយា បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ថុល្លនន្ទំ អារព្ភ ធម្មិកំ ចីវរវិភង្គំ បដិពាហនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, ធម្មិកេ វេមតិកាយ, អធម្មិកេ ធម្មិកសញ្ញាយ ចេវ វេមតិកាយ ច ទុក្កដំ។ ឧភយត្ថ អធម្មិកសញ្ញាយ, អានិសំសំ ទស្សេត្វា បដិពាហន្តិយា, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ ចីវរវិភង្គស្ស ធម្មិកតា, ធម្មិកសញ្ញិតា, វិនា អានិសំសេន បដិពាហនន្តិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ អទិន្នាទានសទិសានេវាតិ។

បដិពាហនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៨. ចីវរទានសិក្ខាបទវណ្ណនា

អដ្ឋមេ **សមណចីវរ**ន្តិ កប្បកតំ និវាសនបារុបនុបគំ, ឯវរូបំ ឋបេត្វា បញ្ច សហធម្មិកេ មាតាបិតរោ ច យស្ស កស្សចិ គហដ្ឋស្ស វា បព្ពជិតស្ស វា បរិច្ចជិត្វា ទេន្តិយា បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ថុល្លនន្ទំ អារព្ភ អគារិកស្ស សមណចីវរទានវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, ភិក្ខុនោ ទុក្កដំ។ មាតាបិតូនំ បរិច្ចជិត្វាបិ, អញ្ញេសំ តាវកាលិកមេវ ទេន្តិយា, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ សមណចីវរតា, ឋបេត្វា សហធម្មិកេ ច មាតាបិតរោ ច អញ្ញេសំ ទានំ, អតាវកាលិកតាតិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ សញ្ចរិត្តសទិសានីតិ។

ចីវរទានសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៩. កាលអតិក្កមនសិក្ខាបទវណ្ណនា

នវមេ **ទុព្ពលចីវរបច្ចាសាយា**តិ ទុព្ពលាយ ចីវរបច្ចាសាយ, “សចេ សក្កោម ទស្សាមា”តិ ឯត្តកមត្តំ សុត្វា ឧប្បាទិតាយ អាសាយាតិ អត្ថោ ។ **ចីវរកាលសមយំ អតិក្កាមេយ្យា**តិ វស្សំវុដ្ឋភិក្ខុនីហិ កាលចីវរេ ភាជិយមានេ “អាគមេយ្យាថ, អយ្យេ, អត្ថិ សង្ឃស្ស ចីវរបច្ចាសា”តិ វត្វា តំ ចីវរវិភង្គំ ចីវរកាលំ អតិក្កាមេយ្យ, តស្សា អនត្ថតេ កឋិនេ វស្សានស្ស បច្ឆិមមាសំ, អត្ថតេ កឋិនេ កឋិនុព្ភារទិវសំ អតិក្កាមេន្តិយា បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ថុល្លនន្ទំ អារព្ភ ទុព្ពលចីវរបច្ចាសាយ ចីវរកាលសមយំ អតិក្កមនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, ទុព្ពលចីវរេ វេមតិកាយ, អទុព្ពលចីវរេ ទុព្ពលចីវរសញ្ញាយ ចេវ វេមតិកាយ ច ទុក្កដំ។ ឧភយត្ថ អទុព្ពលចីវរសញ្ញាយ, កិញ្ចាបិ ‘ន

សក្កោមា’តិ វទន្តិ, “ឥទានិ បន តេសំ កប្បាសោ វា ឧប្បជ្ជិស្សតិ, សទ្ធោ វា បុរិសោ អាគមិស្សតិ, តស្មឹ អាគតេ អទ្ធា ទស្សន្តី”តិ ឯវំ អានិសំសំ ទស្សេត្វា និវារេន្តិយា, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ ទុព្ពលចីវរតា, ទុព្ពលសញ្ញិតា, វិនា អានិសំសេន និវារណន្តិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ អទិន្នាទានសទិសានីតិ។

កាលអតិក្កមនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១០. កថិនុទ្ធារសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទសមេ **ធម្មិកំ កថិនុទ្ធារ**ន្តិ សព្ពាសំ ភិក្ខុនីនំ អកាលចីវរំ ទាតុកាមេន ឧបាសកេន យត្តកោ អត្ថារមូលិកោ អានិសំសោ, តតោ អធិកំ វា សមកំ វា ទត្វា យាចិតេន សមគ្គេន ភិក្ខុនិសង្ឃេន យំ កថិនំ ញត្តិទុតិយកម្មេន អន្តរា ឧទ្ធរិយតិ, តស្ស សោ ឧទ្ធារោ ‘ធម្មិកោ’តិ វុច្ចតិ, ឯវរូបំ កថិនុទ្ធារន្តិ អត្ថោ។ **បដិពាហេយ្យា**តិ និវារេយ្យ, តស្ស ឯវរូបំ កថិនុទ្ធារំ និវារេន្តិយា បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ថុល្លនន្ទំ អារព្ភ កថិនុទ្ធារំ បដិពាហនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, សេសំ សត្តមេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពន្តិ។

កថិនុទ្ធារសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

នគ្គវគ្គោ តតិយោ។

៤. តុវដ្ដវគ្គោ

១. ឯកមញ្ចតុវដ្ដនសិក្ខាបទវណ្ណនា

តុវដ្ដវគ្គស្ស បឋមេ **តុវដ្ដេយ្យុ**ន្តិ និបជ្ជេយ្យុំ។ តាសុ បន ឯកាយ វា និបន្នាយ អបរា និបជ្ជតុ, ទ្វេបិ វា សហេវ និបជ្ជន្តុ, ទ្វិន្នម្បិ បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលា ភិក្ខុនិយោ អារព្ភ ទ្វិន្នំ ឯកមញ្ចេ តុវដ្ដនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, សចេ បន ឯកាយ និបន្នាយ ឯកា និសីទតិ, ឧភោ វា និសីទន្តិ, តាសំ, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ ឯកមញ្ចតា, ទ្វិន្នំ តុវដ្ដនន្តិ ឥមានេត្ថ ទ្វេ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ ឯឡកលោមសទិសានីតិ។

ឯកមញ្ចតុវដ្ដនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

២. ឯកត្ថរណតុវដ្ដនសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទុតិយេ ឯកំ អត្ថរណញ្ចេវ បាវុរណញ្ច ឯតាសន្តិ **ឯកត្ថរណបាវុរណា**, សំហារិមានំ បាវារត្ថរណកដសារកាទីនំ ឯកំ អន្តំ អត្ថរិត្វា ឯកំ បារុបិត្វា តុវដ្ដេន្តីនមេតំ អធិវចនំ។ **បាចិត្តិយ**ន្តិ តំយេវ អត្ថរិត្វា តំ បារុបិត្វា និបជ្ជន្តីនំ បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលា ភិក្ខុនិយោ អារព្ភ ឯវំ តុវដ្ដនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, តិកបាចិត្តិយំ, អត្ថរណេ វា បាវុរណេ វា ឯកស្មឹ ទុក្កដំ, នានត្ថរណបាវុរណេ ទ្វិកទុក្កដំ។ តស្មឹ បន នានត្ថរណបាវុរណសញ្ញាយ, វវត្ថានំ ទស្សេត្វា និបជ្ជន្តិយា, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ សេសំ បឋមសទិសមេវាតិ។

ឯកត្ថរណតុវដ្ដនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៣. អផាសុករណសិក្ខាបទវណ្ណនា

តតិយេ **អផាសុ**ន្តិ “ឥមិនា ឥមិស្សា អផាសុ ភវិស្សតី”តិ អនាបុច្ឆា បុរតោ ចង្កមនដ្ឋាននិស្សជ្ជនាទយោ វា ឧទ្ទិសឧទ្ទិសាបនបរិបុច្ឆនសជ្ឈាយំ វា ករោន្តិយា ចង្កមនេ និវត្តនគណនាយ, ឋានាទីសុ បយោគគណនាយ, ឧទ្ទេសាទីសុ បទគណនាយ បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ឆព្វគ្គិយេ អារព្ភ សញ្ចិច្ច អផាសុករណវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, តិកបាចិត្តិយំ, អនុបសម្បន្នាយ តិកទុក្កដំ, ន អផាសុកាមតាយ, អាបុច្ឆា បុរតោ ចង្កមនាទីនិ ករោន្តិយា, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ ឧបសម្បន្នតា, អផាសុកាមតា, អផាសុករណំ, អនាបុច្ឆនន្តិ ឥមានេត្ថ ចត្តារិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ អទិន្នាទានសទិសានិ, ឥទំ បន កិរិយាកិរិយំ, ទុក្ខវេទនន្តិ។

អផាសុករណសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៤. នឧបដ្ឋាបនសិក្ខាបទវណ្ណនា

ចតុត្ថេ **ទុក្ខិត**ន្តិ គិលានំ។ **សហជីវិនិ**ន្តិ សទ្ធិវិហារិនឹ។ **នេវ ឧបដ្ឋហេយ្យា**តិ តស្សា ឧបដ្ឋានំ សយំ វា អករោន្តិយា, បរេហិ វា អការេន្តិយា ធុរំ និក្ខិត្តមត្តេ បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ថុល្លនន្ទំ អារព្ភ ទុក្ខិតំ សហជីវិនឹ អនុបដ្ឋានវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, អន្តេវាសិនិយា វា អនុបសម្បន្នាយ វា ទុក្កដំ, ទសសុ អញ្ញតរន្តរាយេ សតិ បរិយេសិត្វា អលភន្តិយា, គិលានាយ, អាបទាសុ, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ គិលានតា, សទ្ធិវិហារិតា, អនុញ្ញាតការណាភាវោ, ឧបដ្ឋានេ ធុរនិក្ខេបោតិ ឥមានេត្ថ ចត្តារិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ សមនុភាសនសទិសានីតិ។

នឧបដ្ឋាបនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៥. និក្កឌ្ឍនសិក្ខាបទវណ្ណនា

បញ្ចមេ **ឧបស្សយំ ទត្វា**តិ សកវាដពទ្ធំ អត្តនោ បុគ្គលិកវិហារំ ទត្វា។ **និក្កឌ្ឍេយ្យា**តិ ពហូនិបិ ទ្វារានិ ឯកប្បយោគេន និក្កឌ្ឍន្តិយា ឯកា អាបត្តិ, នានាបយោគេហិ បយោគគណនាយ អាបត្តិយោ, អាណត្តិយម្បិ ឯសេវ នយោ។ សចេ បន “ឥមញ្ចិមញ្ច ទ្វារំ អតិក្កាមេហី”តិ អាណាបេតិ, ឯកាយ អាណត្តិយា ឯវំ ទ្វារគណនាយ អាបត្តិយោ។

សាវត្ថិយំ ថុល្លនន្ទំ អារព្ភ ឯតាទិសេ វត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, តិកបាចិត្តិយំ, អកវាដពទ្ធតោ ទុក្កដំ, អនុបសម្បន្នាយ តិកទុក្កដំ, សកវាដពទ្ធតោ វា អកវាដពទ្ធតោ វា ឧភិន្នម្បិ បរិក្ខារនិក្កឌ្ឍនេ ទុក្កដមេវ, សេសំ សង្ឃិកវិហារនិក្កឌ្ឍនសិក្ខាបទេ វុត្តនយមេវាតិ។

និក្កឌ្ឍនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៦. សំសដ្ឋសិក្ខាបទវណ្ណនា

ឆដ្ឋំ ឧត្តានបទត្ថមេវ។ សាវត្ថិយំ ចណ្ឌកាឡឹ អារព្ភ សំសដ្ឋវិហារវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, សេសមេត្ថ បឋមអរិដ្ឋសិក្ខាបទេ វុត្តវិនិច្ឆយសទិសមេវាតិ។

សំសដ្ឋសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៧. អន្តោរដ្ឋសិក្ខាបទវណ្ណនា

សត្តមេ **អន្តោរដ្ឋេ**តិ យស្ស វិជិតេ វិហរតិ, តស្ស រដ្ឋេ។ **អសត្ថិកា ចារិក**ន្តិ វិនា សត្ថេន គច្ឆន្តិយា, គាមន្តរគណនាយ, អគាមកេ អរញ្ញេ អទ្ធយោជនគណនាយ បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលា ភិក្ខុនិយោ អារព្ភ វុត្តនយេនេវ ទេសចារិកំ បក្កមនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ។ សត្ថេន សហ គច្ឆន្តិយា, ខេមេ អប្បដិភយេ, អាបទាសុ, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ អន្តោរដ្ឋតា, អខេមតា, អនុញ្ញាតការណាភាវោ, ចារិកំ បក្កមនន្តិ ឥមានេត្ថ ចត្តារិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ ឯឡកលោមសទិសានីតិ។

អន្តោរដ្ឋសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៨. តិរោរដ្ឋសិក្ខាបទវណ្ណនា

អដ្ឋមេ **តិរោរដ្ឋេ**តិ យស្ស វិជិតេ វិហរតិ, តំ ឋបេត្វា អញ្ញស្ស រដ្ឋេ។ សេសំ សត្តមេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពំ, នគរំ បនេត្ថ រាជគហន្តិ។

តិរោរដ្ឋសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៩. អន្តោវស្សសិក្ខាបទវណ្ណនា

នវមេ **អន្តោវស្ស**ន្តិ បុរិមំ វា តេមាសំ, បច្ឆិមំ វា តេមាសំ អវសិត្វា តស្ស វស្សស្ស អន្តោយេវ។ តេច សត្តាហករណីយេន វា កេនចិ ឧព្ពាឡ្ហាយ វា អាបទាសុ វា គច្ឆន្តិយា ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ សេសំ អដ្ឋមសទិសមេវាតិ។

អន្តោវស្សសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១០. ចារិកនបក្កមនសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទសមេ **វស្សំវុដ្ឋា**តិ បុរិមំ វា តេមាសំ, បច្ឆិមំ វា តេមាសំ វុដ្ឋា។ **ឆប្បញ្ចយោជនានី**តិ ឯត្ថ បវារេត្វា បញ្ចយោជនានិ គន្តុម្បិ វដ្ដតិ, ឆសុ វត្តព្ពមេវ នត្ថិ។ សចេ បន តីណិ គន្ត្វា តេនេវ មគ្គេន បច្ចាគច្ឆតិ, ន វដ្ដតិ, អញ្ញេន អាគន្តុំ វដ្ដតិ។ “វុត្តប្បមាណំ អទ្ធានំ ន គច្ឆិស្សាមី”តិ ធុរេ និក្ខិត្តមត្តេ បាចិត្តិយំ។

រាជគហេ សម្ពហុលា ភិក្ខុនិយោ អារព្ភ វស្សំ វសិត្វា ចារិកំ អបក្កមនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ។ អន្តរាយេ សតិ, បរិយេសិត្វា ទុតិយិកំ ភិក្ខុនី អលភន្តិយា, គិលានាយ, អាបទាសុ, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ វស្សំវុដ្ឋតា, អនុញ្ញាតការណាភាវោ, បញ្ចយោជនានតិក្កមោតិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ បឋមបារាជិកសទិសានិ, ឥទំ បន អកិរិយំ, ទុក្ខវេទនន្តិ។

ចារិកនបក្កមនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

តុវដ្ដវគ្គោ ចតុត្ថោ។

៥. ចិត្តាគារវគ្គោ

១. រាជាគារសិក្ខាបទវណ្ណនា

ចិត្តាគារវគ្គស្ស បឋមេ **រាជាគារ**ន្តិ រញ្ញោ កីឡនឃរំ។ **ចិត្តាគារ**ន្តិ កីឡនចិត្តសាលំ។ **អារាម**ន្តិ កីឡនឧបវនំ។ **ឧយ្យាន**ន្តិ កីឡនុយ្យានំ។ **បោក្ខរណិ**ន្តិ កីឡនបោក្ខរណិំ។ **ទស្សនាយា**តិ “ឯតេសុ យំកិញ្ចិ បស្សិស្សាមី”តិ គច្ឆន្តិយា បទេ បទេ ទុក្កដំ, យត្ថ ឋត្វា បស្សតិ, តត្ថ បទំ អនុទ្ធរិត្វា បញ្ចាបិ បស្សន្តិយា ឯកាវ អាបត្តិ។ សចេ បន តំ តំ វិលោកេត្វា បស្សតិ, គីវំ បរិវត្តនប្បយោគគណនាយ អាបត្តិយោ, ន ឧម្មិលនគណនាយ។

សាវត្ថិយំ ឆព្ពគ្គិយា ភិក្ខុនិយោ អារព្ភ ចិត្តាគារំ ទស្សនាយ គមនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, ភិក្ខុស្ស សព្ពត្ថ ទុក្កដំ, អវសេសោ វិនិច្ឆយោ នច្ចទស្សនសិក្ខាបទេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពោតិ។

រាជាគារសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

២. អាសន្ទិបរិភុញ្ជនសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទុតិយេ **អាសន្ទី** នាម អតិក្កន្តប្បមាណា វុច្ចតិ។ **បល្លង្កោ** នាម សំហារិមេន វាឡេន កតោតិ វុត្តោ។ **បរិភុញ្ជេយ្យា**តិ ឯត្ថ បន និសីទននិបជ្ជនប្បយោគគណនាយ បាចិត្តិយំ វេទិតព្ពំ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលា ភិក្ខុនិយោ អារព្ភ អាសន្ទិបល្លង្កបរិភោគវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, អាសន្ទិយា បាទេ ឆិន្ទិត្វា, បល្លង្កស្ស វាឡេ ភិន្ទិត្វា បរិភុញ្ជន្តិយា, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ អាសន្ទិបល្លង្កតា, និសីទនំ និបជ្ជនំ វាតិ ឥមានេត្ថ ទ្វេ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ ឯឡកលោមសទិសានីតិ។

អាសន្ទិបរិកុញ្ជនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៣. សុត្តកន្តនសិក្ខាបទវណ្ណនា

តតិយេ **សុត្តន្តិ** ឆន្នំ អញ្ញតរំ។ **កន្តេយ្យាតិ** ឯត្ថ យត្តកំ ហត្ថេន អញ្ឆិតំ ហោតិ, តស្មិំ តក្កម្ហិ វេឋិតេ ឯកា អាបត្តិ។ តទញ្ញំ សន្ធាយ បទភាជនីយេ (បាចិ. ៩៨៨) "ឧជ្ជវុជ្ជវេ"តិ វុត្តំ។

សាវត្ថិយំ ឆព្ពគ្គិយា ភិក្ខុនិយោ អារព្ភ សុត្តំ កន្តនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, កន្តនតោ បុព្វេ កប្បាសវិចិននំ អាទិំ កត្វា សព្ពប្បយោគេសុ ហត្ថវារគណនាយ ទុក្កដំ។ កន្តិតសុត្តំ កន្តន្តិយា, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ អកន្តិតតា, កន្តនន្តិ ឥមានេត្ថ ទ្វេ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ ឯឡកលោមសទិសានីតិ។

សុត្តកន្តនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៤. គិហិវេយ្យាវច្ចសិក្ខាបទវណ្ណនា

ចតុត្ថេ **គិហិវេយ្យាវច្ចន្តិ** គិហីនំ វេយ្យាវច្ចំ។ សចេបិ ហិ មាតាបិតរោ អត្តនោ កិញ្ចិ កម្មំ អការាបេត្វា តេសំ យាគុបចនាទីនិ ករោន្តិ, បុព្ពប្បយោគេសុ បយោគគណនាយ ទុក្កដានិ អាបជ្ជិត្វា យាគុអាទីសុ ភាជនគណនាយ, ខាទនីយាទីសុ បូវគណនាយ បាចិត្តិយំ អាបជ្ជតិ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលា ភិក្ខុនិយោ អារព្ភ គិហីនំ វេយ្យាវច្ចករណវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, មនុស្សេហិ សង្ឃស្ស យាគុបានេ វា ភត្តេ វា ចេតិយបូជាយ វា ករិយមានាយ តេសំ សហាយភាវេន យាគុបចនាទីនិ, អត្តនោ វេយ្យាវច្ចករស្ស ច តានិយេវ ករោន្តិយា, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ គិហិវេយ្យាវច្ចករណំ, អនុញ្ញាតការណាភាវោតិ ឥមានេត្ថ ទ្វេ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ ឯឡកលោមសទិសានេវាតិ។

គិហិវេយ្យាវច្ចសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៥. អធិករណសិក្ខាបទវណ្ណនា

បញ្ចមេ **អធិករណន្តិ** ចតុន្នំ អញ្ញតរំ។ **បាចិត្តិយន្តិ** ឥធ ចីវរសិព្ពនេ វិយ ធុរំ និក្ខិត្តមត្តេ បាចិត្តិយំ, ឯកាហម្បិ បរិហារោ នត្ថិ។

សាវត្ថិយំ ថុល្លនន្ទំ អារព្ភ អធិករណំ នវូបសមនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, សេសមេត្ថ ចីវរសិព្ពនសិក្ខាបទេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពន្តិ។

អធិករណសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៦. ភោជនទានសិក្ខាបទវណ្ណនា

ឆដ្ឋេ **សហត្ថាតិ** កាយេន វា កាយប្បដិពទ្ធេន វា និស្សគ្គិយេន វា បបេត្វា បញ្ចសហធម្មិកេ អវសេសានំ អញ្ញត្រ ឧទកទន្តបោនា យំកិញ្ចិ អជ្ឈោហរណីយំ ទទន្តិយា បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ថុល្លនន្ទំ អារព្ភ អគារិកស្ស ខាទនីយភោជនីយទានវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, ឧទកទន្តបោនេ ទុក្កដំ។ យាបន ទាបេតិ ន ទេតិ, ឧបនិក្ខិបិត្វា ទេតិ, ពាហិរលេបំ ទេតិ, តស្សា, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ អញ្ញត្រ ឧទកទន្តបោនា អជ្ឈោហរណិយំ, បបេត្វា បញ្ច សហធម្មិកេ អញ្ញស្ស សហត្ថា ទានន្តិ ឥមានេត្ថ ទ្វេ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ ឯឡកលោមសទិសានីតិ។

ភោជនទានសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៧. អាវសថចីវរសិក្ខាបទវណ្ណនា

សត្តមេ **អាវសថចីវរ**ន្តិ “ឧតុនិយោ ភិក្ខុនិយោ បរិភុញ្ជន្តូ”តិ ទិន្នចីវរំ។ **អនិស្សជ្ជិត្វា**តិ ចតុត្ថេ ទិវសេ ធោវិត្វា អញ្ញិស្សា អន្តមសោ សាមណេរិយាបិ ឧតុនិយា អទត្វា។ **បាចិត្តិយ**ន្តិ ឯវំ អនិស្សជ្ជិត្វា បរិភុញ្ជន្តិយា បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ថុល្លនន្ទំ អារព្ភ អាវសថចីវរំ អនិស្សជ្ជិត្វា បរិភុញ្ជនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, តិកបាចិត្តិយំ, និស្សជ្ជិតេ ទ្វិកទុក្កដំ។ តស្មឹ បន និស្សជ្ជិតសញ្ញាយ, បុន បរិយាយេន វា, អញ្ញាសំ ឧតុនីនំ អភាវេន វា, អច្ឆិន្នទឌ្ឍចីវរិកាយ វា, អាបទាសុ វា បរិភុញ្ជន្តិយា, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ អាវសថចីវរតា, ចតុត្ថទិវសតា, ធោវិត្វា អនិស្សជ្ជនំ, អនុញ្ញាតការណាភាវោតិ ឥមានេត្ថ ចត្តារិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ កឋិនសទិសានិ, ឥទំ បន កិរិយាកិរិយន្តិ។

អាវសថចីវរសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៨. អាវសថវិហារសិក្ខាបទវណ្ណនា

អដ្ឋមេ **អាវសថ**ន្តិ កវាដពទ្ធវិហារំ។ **អនិស្សជ្ជិត្វា**តិ រក្ខណត្ថាយ អទត្វា, “ឥទំ ជគ្គេយ្យាសី”តិ ឯវំ អនាបុច្ឆិត្វាតិ អត្ថោ។ **ចារិកំ បក្កមេយ្យ បាចិត្តិយ**ន្តិ ឯត្ថ សកគាមតោ អញ្ញំ គាមំ ឯករត្តិវាសត្ថាយបិ បក្កមន្តិយា បរិក្ខិត្តស្ស អាវសថស្ស បរិក្ខេបំ, អបរិក្ខិត្តស្ស ឧបចារំ បឋមបាទេន អតិក្កន្តមត្តេ ទុក្កដំ, ទុតិយេន បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ថុល្លនន្ទំ អារព្ភ អាវសថំ អនិស្សជ្ជិត្វា ចារិកំ បក្កមនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, តិកបាចិត្តិយំ, អកវាដពទ្ធេ ទុក្កដំ, និស្សជ្ជិតេ ទ្វិកទុក្កដំ។ តស្មឹ បន និស្សជ្ជិតសញ្ញាយ, សតិ អន្តរាយេ, បដិជគ្គិកំ បរិយេសិត្វា អលភន្តិយា, គិលានាយ, អាបទាសុ, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ សកវាដពទ្ធតា, វុត្តនយេន បក្កមនំ, អនុញ្ញាតការណាភាវោតិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ កឋិនសទិសានីតិ, ឥទំ បន កិរិយាកិរិយន្តិ។

អាវសថវិហារសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៩. តិរច្ឆានវិជ្ជាបរិយាបុណនសិក្ខាបទវណ្ណនា

នវមេ **តិរច្ឆានវិជ្ជ**ន្តិ យំកិញ្ចិ ពាហិរកំ អនត្ថសំហិតំ ហត្ថិអស្សរថធនុថរុសិប្បអាថព្ពណខិលនវសីករណសោសាបនមន្តាគទប្បយោគាទិភេទំ បរូបឃាតករំ វិជ្ជំ។ **បរិយាបុណេយ្យា**តិ ឯត្ថ យស្ស កស្សចិ សន្តិកេ តំ បទាទិវសេន បរិយាបុណន្តិយា បទគណនាយ ចេវ អក្ខរគណនាយ ច បាចិត្តិយន្តិ។

តិរច្ឆានវិជ្ជាបរិយាបុណនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១០. តិរច្ឆានវិជ្ជាវាចនសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទសមេ **វាចេយ្យា**តិ បទំ វិសេសោ។ ឧភយម្បិ សាវត្ថិយំ ឆព្ពគ្គិយា ចេវ សម្ពហុលា ភិក្ខុនិយោ ច អារព្ភ តិរច្ឆានវិជ្ជំ បរិយាបុណនវាចនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ។ លេខេ, ធារណាយ ច, គុត្តត្ថាយ ច យក្ខបរិត្តនាគមណ្ឌលាទិកេ សព្ពបរិត្តេ, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ តិរច្ឆានវិជ្ជតា, បរិយាបុណនវាចនា, អនុញ្ញាតការណាភាវោតិ ឥមានេត្ថ ទ្វីសុបិ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ បទសោធម្មសទិសានីតិ។

តិរច្ឆានវិជ្ជាវាចនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

ចិត្តាគារវគ្គោ បញ្ចមោ។

៦. អារាមវគ្គោ

១. អារាមបវិសនសិក្ខាបទវណ្ណនា

អារាមវគ្គស្ស បឋមេ **សភិក្ខុកំ អារាម**ន្តិ យត្ថ ភិក្ខូ រុក្ខមូលេបិ វសន្តិ, តំ បទេសំ។ **អនាបុច្ឆា**តិ ឯត្ថ ភិក្ខុសាមណេរអារាមិកេសុ យំកិញ្ចិ អនាបុច្ឆា, បរិក្ខិត្តស្ស អារាមស្ស បរិក្ខេបំ អតិក្កមន្តិយា, អបរិក្ខិត្តស្ស ឧបចារំ

ឱក្កមន្តិយា បឋមបាទេ ទុក្កដំ, ទុតិយបាទេ បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលា ភិក្ខុនិយោ អារព្ភ អនាបុច្ឆា អារាមំ បវិសនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, “សន្តំ ភិក្ខុំ អនាបុច្ឆា”តិ ច “ជានំ សភិក្ខុក”ន្តិ ច ឥមានេត្ថ ទ្វេ អនុបញ្ញត្តិយោ, សភិក្ខុកេ វេមតិកាយ, អភិក្ខុកេ សភិក្ខុកសញ្ញាយ ចេវ វេមតិកាយ ច ទុក្កដំ។ តស្មិំ បន ទុវិធេបិ អភិក្ខុកសញ្ញាយ, សន្តំ ភិក្ខុំ អាបុច្ឆា បវិសន្តិយា, បឋមប្បវិដ្ឋានំ វា ភិក្ខុនីនំ សីសំនុលោកិកាយ, យត្ថ វា ភិក្ខុនិយោ សន្និបតិតា, តត្ថ “តាសំ សន្តិកំ គច្ឆាមី”តិ សញ្ញាយ, អារាមេន វា មគ្គោ ហោតិ, តេន គច្ឆន្តិយា, អាបទាសុ, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ សភិក្ខុការាមតា , សភិក្ខុកសញ្ញិតា, វុត្តបរិច្ឆេទាតិក្កមោ, អនុញ្ញាតការណាភាវោតិ ឥមានេត្ថ ចត្តារិ អង្គានិ។ សមនុភាសនសមុដ្ឋានំ, កិរិយាកិរិយំ, សញ្ញាវិមោក្ខំ, សចិត្តកំ, បណ្ណត្តិវជ្ជំ, កាយកម្មំ, វចីកម្មំ, តិចិត្តំ, តិវេទនន្តិ។

អារាមបវិសនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

២. ភិក្ខុអក្កោសនសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទុតិយេ **អក្កោសេយ្យា**តិ ទសន្នំ អក្កោសវត្ថូនំ អញ្ញតរេន សម្មុខា វា បរម្មុខា វា អក្កោសេយ្យ។ **បរិភាសេយ្យា**តិ ភយមស្ស ឧបទំសេយ្យ។ **បាចិត្តិយ**ន្តិ តស្សា ឯវំ ករោន្តិយា បាចិត្តិយំ។

វេសាលិយំ ឆព្ពគ្គិយា ភិក្ខុនិយោ អារព្ភ អាយស្មន្តំ ឧបាលិំ អក្កោសនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, តិកបាចិត្តិយំ, អនុបសម្បន្នេ តិកទុក្កដំ, អត្ថធម្មអនុសាសនិបុរេក្ខារាយ, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ ឧបសម្បន្នតា, អក្កោសនបរិភាសនំ, អត្ថបុរេក្ខារតាទីនំ អភាវោតិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ អទិន្នាទានសទិសានិ, ឥទំ បន ទុក្ខវេទនន្តិ។

ភិក្ខុអក្កោសនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៣. គណបរិភាសនសិក្ខាបទវណ្ណនា

តតិយេ **ចណ្ឌិកតា**តិ កុទ្ធា។ **គណ**ន្តិ ភិក្ខុនិសង្ឃំ។ **បរិភាសេយ្យា**តិ ឯត្ថ “ពាលា ឯតា អព្យត្តា ឯតា, នេតា ជានន្តិ កម្មំ វា កម្មទោសំ វា កម្មសម្បត្តិំ វា កម្មវិបត្តិំ វា”តិ ឯវំ យត្ថ កត្ថចិ បរិភាសន្តិយា បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ថុល្លនន្ទំ អារព្ភ គណំ បរិភាសនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, សម្ពហុលា វា ឯកំ វា អនុបសម្បន្នំ វា បរិភាសន្តិយា ទុក្កដំ។ សេសំ ទុតិយសទិសមេវាតិ។

គណបរិភាសនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៤. បវារិតសិក្ខាបទវណ្ណនា

ចតុត្ថេ គណភោជនេ វុត្តនយេន **និមន្តិតា**, បវារណាសិក្ខាបទេ វុត្តនយេន **បវារិតា** វេទិតព្ពា។ **បាចិត្តិយ**ន្តិ តស្សា បុរេភត្តំ បដេគ្គា យាគុញ្ចេវ សេសានិ ច តីណិ កាលិកានិ អញ្ញំ យំកិញ្ចិ អាមិសំ អជ្ឈោហរណត្ថាយ បដិគ្គណ្ហន្តិយា គហណេ ទុក្កដំ, អជ្ឈោហារេ អជ្ឈោហារេ បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលា ភិក្ខុនិយោ អារព្ភ អញ្ញត្រ ភុញ្ជនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, តីណិ កាលិកានិ អាហារត្ថាយ បដិគ្គណ្ហន្តិយាបិ អជ្ឈោហរន្តិយាបិ ទុក្កដំ។ យា បន និមន្តិតា អប្បវារិតា យាគុំ បិវតិ, សាមិកេ អបលោកេត្វា ភុញ្ជតិ, តីណិ កាលិកានិ សតិ បច្ចយេ បរិភុញ្ជតិ, តស្សា, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ និមន្តិតា វា បវារិតា វា តំ ឧភយំ វា, បុរេភត្តំ វុត្តលក្ខណស្ស អាមិសស្ស អជ្ឈោហារោ, សាមិកានំ អនាបុច្ឆនន្តិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ អទ្ធានសមុដ្ឋានំ, និមន្តិតាយ អនាបុច្ឆា ភុញ្ជន្តិយា អាបត្តិសម្ភវតោ សិយា កិរិយាកិរិយំ, បវារិតាយ កប្បិយំ ការេត្វាបិ អការេត្វាបិ បរិភុញ្ជន្តិយា អាបត្តិសម្ភវតោ សិយា កិរិយំ, នោសញ្ញាវិមោក្ខំ, អចិត្តកំ, បណ្ណត្តិវជ្ជំ កាយកម្មំ, វចីកម្មំ, តិចិត្តំ, តិវេទនន្តិ។

បវារិតសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៥. កុលមច្ឆរិនីសិក្ខាបទវណ្ណនា

បញ្ចមេ កុលេ មច្ឆរោ កុលមច្ឆរោ, កុលមច្ឆរោ ឯតិស្សា អត្ថិ, កុលំ វា មច្ឆរាយតីតិ **កុលមច្ឆរិនី។ អស្សា**តិ យា ឦទិសី ភវេយ្យ។ **បាចិត្តិយ**ន្តិ តស្សា “យំ កុលំ ភិក្ខុនីនំ បច្ចយេ ទាតុកាមំ, កថំ នាម តត្ថ ភិក្ខុនិយោ ន គច្ឆេយ្យុ”ន្តិ ភិក្ខុនីនំ វា សន្តិកេ កុលស្ស, “កថំ នាម ឥមេ តាសំ កិញ្ចិ ន ទជ្ជេយ្យុ”ន្តិ កុលស្ស វា សន្តិកេ ភិក្ខុនីនំ អវណ្ណំ ភាសន្តិយា បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ អញ្ញតរំ ភិក្ខុនី អារព្ភ កុលមច្ឆរាយនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ។ អមច្ឆរាយិត្វា សន្តំយេវ អាទីនវំ អាចិក្ខន្តិយា, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ ភិក្ខុនីនំ អលាភកាមតា, កុលស្ស វា សន្តិកេ ភិក្ខុនីនំ ភិក្ខុនីនំ វា សន្តិកេ កុលស្ស អវណ្ណភណនន្តិ ឥមានេត្ថ ទ្វេ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ អទិន្នាទានសទិសានិ, ឥទំ បន ទុក្ខវេទនន្តិ។

កុលមច្ឆរិនីសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៦. អភិក្ខុកាវាសសិក្ខាបទវណ្ណនា

ឆដ្ឋេ សចេ ភិក្ខុនុបស្សយតោ អឌ្ឍយោជនព្ភន្តរេ ឱវាទទាយកា ភិក្ខូ ន វសន្តិ, មគ្គោ វា អខេមោ ហោតិ ន សក្កា អនន្តរាយេន គន្តុំ , អយំ **អភិក្ខុកោ** នាម **អាវាសោ**។ តត្ថ “វស្សំ វសិស្សាមី”តិ សេនាសនបញ្ញាបនបានីយឧបដ្ឋាបនាទីនិ ករោន្តិយា ទុក្កដំ , សហ អរុណុគ្គមនា បាចិត្តិយំ។ អយមេត្ថ សង្ខេបោ, វិត្ថារោ បន សមន្តបាសាទិកាយំ (បាចិ. អដ្ឋ. ១៤៤ អាទយោ) វុត្តោ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលា ភិក្ខុនិយោ អារព្ភ អភិក្ខុកេ អាវាសេ វស្សំ វសនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, យត្ថ បន វស្សូបគតា ភិក្ខូ បក្កន្តា វា ហោន្តិ វិព្ភន្តា វា កាលង្កតា វា បក្ខសង្កន្តា វា តត្ថ វសន្តិយា, អាបទាសុ, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ អភិក្ខុកាវាសតា, វស្សូបគមនំ, អរុណុគ្គមនន្តិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ ឯឡកលោមសទិសានេវាតិ។

អភិក្ខុកាវាសសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៧. អបវារណាសិក្ខាបទវណ្ណនា

សត្តមេ **វស្សំវុដ្ឋា**តិ បុរិមំ វា បច្ឆិមំ វា តេមាសំ វុដ្ឋា។ **ឧភតោសង្ឃេ**តិ ភិក្ខុនិសង្ឃេ ចេវ ភិក្ខុសង្ឃេ ច។ អយំ បនេត្ថ វិនិច្ឆយកថា – ភិក្ខុនីហិ ចាតុទ្ទសេយេវ សន្និបតិត្វា “សុណាតុ មេ, អយ្យេ, សង្ឃោ, អជ្ជ បវារណា ចាតុទ្ទសី, យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ, សង្ឃោ បវារេយ្យា”តិ ឯវំ សព្ពសង្គាហិកញត្តិំ វា, “តេវាចិកំ បវារេយ្យា”តិ ឯវំ តេវាចិកញត្តិំ វា, សតិ អន្តរាយេ “ទ្វេវាចិកំ, ឯកវាចិកំ, សមានវស្សិកំ បវារេយ្យា”តិ ឯវំ ទ្វេវាចិកាទិញត្តិំ វា បបេត្វា សព្ពសង្គាហិកញត្តិ ចេ ឋបិតា, “សង្ឃំ, អយ្យេ, បវារេមិ ទិដ្ឋេន វា សុតេន វា បរិសង្កាយ វា, វទន្តុ មំ អយ្យាយោ អនុកម្បំ ឧបាទាយ, បស្សន្តី បដិករិស្សាមី”តិ (ចូឡវ. ៤២៧) ឯវំ សកឹ វា, “ទុតិយម្បិ, អយ្យេ, សង្ឃំ…បេ…. តតិយម្បិ, អយ្យេ, សង្ឃំ…បេ…. បដិករិស្សាមី”តិ ឯវំ ទ្វត្តិក្ខត្តុំ វា វត្វា បដិបាដិយា បវារេតព្ពំ។ តេវាចិកាយ ញត្តិយា វចនំ ន ហាបេតព្ពំ, ទ្វេវាចិកាទីសុ វឌ្ឍេតុំ វដ្ដតិ, ហាបេតុំ ន វដ្ដតិ។ ឯវំ ភិក្ខុនិសង្ឃេ បវារេត្វា តត្តេវ ឯកា ភិក្ខុនី ភិក្ខុនិក្ខន្ធកេ (ចូឡវ. ៤២៧) វុត្តេន ញត្តិទុតិយកម្មេន ភិក្ខុនិសង្ឃស្សត្ថាយ ភិក្ខុសង្ឃំ បវារេតុំ សម្មន្និតព្ពា។ តាយ សម្មតាយ ភិក្ខុនិយា បន្នរសេ ភិក្ខុនិសង្ឃំ អាទាយ ភិក្ខុសង្ឃំ ឧបសង្កមិត្វា ឯកំសំ ឧត្តរាសង្គំ ករិត្វា អញ្ជលឹ បគ្គហេត្វា ឯវមស្ស វចនីយោ “ភិក្ខុនិសង្ឃោ អយ្យ ភិក្ខុសង្ឃំ បវារេតិ ទិដ្ឋេន វា សុតេន វា បរិសង្កាយ វា, វទតាយ្យ ភិក្ខុសង្ឃោ ភិក្ខុនិសង្ឃំ អនុកម្បំ ឧបាទាយ, បស្សន្តោ បដិករិស្សតិ, ទុតិយម្បិ អយ្យ…បេ…. តតិយម្បិ អយ្យ…បេ…. បស្សន្តោ បដិករិស្សតី”តិ ឯវំ បវារេតព្ពំ។

សចេ បញ្ចវគ្គោ ភិក្ខុនិសង្ឃោ ន បូរតិ, ចតូហិ វា តីហិ វា គណញត្តិំ ឋបេត្វា, ទ្វីហិ វិនា ញត្តិយា អញ្ញមញ្ញំ បវារេតព្ពំ។ ឯកាយ “អជ្ជ មេ បវារណា”តិ អធិដ្ឋាតព្ពំ។

វិហារំ បន គន្ត្វា “ភិក្ខុនិយោ, អយ្យ, ភិក្ខុសង្ឃំ បវារេន្តិ ទិដ្ឋេន វា សុតេន វា បរិសង្កាយ វា, វទតាយ្យ ភិក្ខុសង្ឃោ ភិក្ខុនិយោ អនុកម្បំ ឧបាទាយ, បស្សន្តិយោ បដិករិស្សន្តី”តិ ច, “អហំ, អយ្យ, ភិក្ខុសង្ឃំ បវារេមិ ទិដ្ឋេន វា សុតេន វា បរិសង្កាយ វា, វទតុ មំ, អយ្យ, ភិក្ខុសង្ឃោ អនុកម្បំ ឧបាទាយ, បស្សន្តី បដិករិស្សាមី”តិ ច ឯវំ តិក្ខត្តុំ វត្តព្ពំ។

សចេ ភិក្ខុសង្ឃោ ន បូរតិ, “ភិក្ខុនិសង្ឃោ, អយ្យេ, អយ្យេ បវារេតិ ទិដ្ឋេន វា សុតេន វា បរិសង្កាយ វា, វទន្តុ អយ្យា ភិក្ខុនិសង្ឃំ អនុកម្បំ ឧបាទាយ, បស្សន្តោ បដិករិស្សតី”តិ ច, “ភិក្ខុនិសង្ឃោ, អយ្យេ, អយ្យំ បវារេតិ ទិដ្ឋេន វា សុតេន វា បរិសង្កាយ វា, វទតាយ្យោ ភិក្ខុនិសង្ឃំ អនុកម្បំ ឧបាទាយ, បស្សន្តោ បដិករិស្សតី”តិ ច ឯវំ តិក្ខត្តុំ វត្តព្ពំ។

ឧភិន្នំ អបរិបូរិយា “ភិក្ខុនិយោ, អយ្យា, អយ្យេ បវារេន្តិ ទិដ្ឋេន វា សុតេន វា បរិសង្កាយ វា, វទន្តាយ្យា ភិក្ខុនិយោ អនុកម្បំ ឧបាទាយ, បស្សន្តិយោ បដិករិស្សន្តី”តិ ច, “ភិក្ខុនិយោ, អយ្យេ, អយ្យំ បវារេន្តិ ទិដ្ឋេន វា សុតេន វា បរិសង្កាយ វា, វទតាយ្យោ ភិក្ខុនិយោ អនុកម្បំ ឧបាទាយ, បស្សន្តិយោ បដិករិស្សន្តី”តិ ច, “អហំ, អយ្យា, អយ្យេ បវារេមិ ទិដ្ឋេន វា សុតេន វា…បេ… វទន្តុ មំ, អយ្យា, អនុកម្បំ ឧបាទាយ, បស្សន្តី បដិករិស្សាមី”តិ ច, “អហំ, អយ្យេ, អយ្យំ បវារេមិ ទិដ្ឋេន វា សុតេន វា…បេ… វទតុ មំ, អយ្យោ, អនុកម្បំ ឧបាទាយ, បស្សន្តី បដិករិស្សាមី”តិ ច ឯវំ តិក្ខត្តុំ វត្តព្ពំ។ សព្ពាហេវ ហិ ឥមិនា នយេន ឧភតោសង្ឃេ បវារិតា ហោតិ, យា បន វស្សំវុដ្ឋា “ឧភតោសង្ឃេ ឯវំ ន បវារេស្សាមី”តិ ធុរំ និក្ខិបតិ, តស្សា សហ ធុរនិក្ខេបេន បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលា ភិក្ខុនិយោ អារព្ភ វស្សំ វសិត្វា ន បវារណាវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ។ អន្តរាយេ បន សតិ, បរិយេសិត្វា ភិក្ខូ អលភន្តិយា, គិលានាយ, អាបទាសុ, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ វស្សំវុដ្ឋតា, ន ឧភតោសង្ឃេ បវារណា, អនុញ្ញាតការណាភាវោតិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ សមនុភាសនសទិសានីតិ។

អបវារណាសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៨. ឱវាទសិក្ខាបទវណ្ណនា

អដ្ឋមេ **ឱវាទាយា**តិ គរុធម្មស្សវនត្ថាយ។ **សំវាសាយា**តិ ឧបោសថបុច្ឆនត្ថាយ ចេវ បវារណត្ថាយ ច។ **បាចិត្តិយ**ន្តិ “ឯតេសំ អត្ថាយ ន គច្ឆាមី”តិ ធុរំ និក្ខិត្តមត្តេ បាចិត្តិយំ។

សក្កេសុ ឆព្ពគ្គិយា ភិក្ខុនិយោ អារព្ភ ឱវាទាយ អគមនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ។ អន្តរាយេ បន សតិ, បរិយេសិត្វា ទុតិយិកំ អលភន្តិយា, គិលានាយ, អាបទាសុ, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ ឱវាទសំវាសានំ អត្ថាយ អគមនំ, អនុញ្ញាតការណាភាវោតិ ឥមានេត្ថ ទ្វេ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ បឋមបារាជិកសទិសានិ, ឥទំ បន អកិរិយំ, ទុក្ខវេទនន្តិ។

ឱវាទសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៩. ឱវាទូបសង្កមនសិក្ខាបទវណ្ណនា

នវមេ **អន្វទ្ធមាស**ន្តិ អទ្ធមាសេ អទ្ធមាសេ។ **ឧបោសថបុច្ឆក**ន្តិ ឧបោសថបុច្ឆនំ។ **ឱវាទូបសង្កមន**ន្តិ ឱវាទត្ថាយ ឧបសង្កមនំ។ **តំ អតិក្កាមេន្តិយា**តិ ឯត្ថ ភិក្ខុនីហិ តេរសេ វា ចាតុទ្ទសេ វា អារាមំ គន្ត្វា “អយំ ឧបោសថោ ចាតុទ្ទសោ បន្នរសោ”តិ បុច្ឆិតព្ពំ, ឧបោសថទិវសេ និទានវណ្ណនាយំ វុត្តនយេន ឱវាទូបសង្កមនំ យាចិតព្ពំ។ យា ភិក្ខុនី វុត្តប្បការេ កាលេ តទុភយំ ន ករោតិ, សា តំ អតិក្កាមេតិ នាម, តស្សា “ឧបោសថម្បិ ន បុច្ឆិស្សាមិ, ឱវាទម្បិ ន យាចិស្សាមី”តិ ធុរំ និក្ខិត្តមត្តេ បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលា ភិក្ខុនិយោ អារព្ភ ឧបោសថឱវាទានំ អបុច្ឆនអយាចនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ , អនាបត្តិ អដ្ឋមសទិសាយេវ។ ឧបោសថោវាទានំ អបុច្ឆនអយាចនាយំ ធុរនិក្ខេបោ, អនុញ្ញាតការណាភាវោតិ ឥមានេត្ថ ទ្វេ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ សមនុភាសនសទិសានីតិ។

ឱវាទូបសង្កមនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១០. បសាខេជាតសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទសមេ **បសាខេ**តិ នាភិយា ហេដ្ឋា ជាណុមណ្ឌលានំ ឧបរិបទេសេ។ តតោ ហិ យស្មា រុក្ខស្ស សាខា វិយ ឧភោ ឩរូ បភិជ្ជិត្វា គតា, តស្មា សោ “បសាខោ”តិ វុច្ចតិ, តស្មិំ បសាខេ។ **គណ្ឌ**ន្តិ យំកិញ្ចិ គណ្ឌំ។ **រុធិត**ន្តិ វណំ។ **ភេទាបេយ្យ វា**តិអាទីសុ សចេ “ភិន្ទ ផាលេហី”តិ សព្ពានិ អាណាបេតិ, សោ ច តថេវ ករោតិ, ឆ ទុក្កដានិ ឆ ច

បាចិត្តិយានិ។ អថាបិ “យំកិញ្ចិ ឯត្ថ កត្តព្ពំ, តំ សព្ពំ ករោហី”តិ ឯវំ អាណាបេតិ, សោ ច សព្ពានិបិ ភេទនាទីនិ ករោតិ, ឯកវាចាយ ឆ ទុក្កដានិ ឆ ច បាចិត្តិយានិ។ សចេ បន ភេទនាទីសុ ឯកំយេវ “ឥទំ នាម ករោហី”តិ អាណាបេតិ, សោ ច សព្ពានិ ករោតិ។ យំ អាណត្តំ, តស្សេវ ករណេ បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ អញ្ញតរំ ភិក្ខុនី អារព្ភ បសាខេ ជាតំ គណ្ឌំ បុរិសេន ភេទាបនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, អបលោកេត្វា វា វិញ្ញុំ វា យំកញ្ចិ ទុតិយិកំ គហេត្វា ឯវំ ករោន្តិយា, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ បសាខេ ជាតតា, អនបលោកនំ, ទុតិយិកាភាវោ, បុរិសេន ភេទាទីនំ ការាបនន្តិ ឥមានេត្ថ ចត្តារិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ កថិនសទិសានិ, ឥទំ បន កិរិយាកិរិយន្តិ។

បសាខេជាតសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

អារាមវគ្គោ ឆដ្ឋោ។

៧. គព្ភិនីវគ្គោ

១. គព្ភិនីសិក្ខាបទវណ្ណនា

គព្ភិនិវគ្គស្ស បឋមេ “**គព្ភិនី**”តិ ជានិត្វា ឧបជ្ឈាយាយ វុដ្ឋាបេន្តិយា គណបរិយេសនាទីសុ ច ញត្តិកម្មវាចា ទ្វយេ ច ទុក្កដំ, កម្មវាចាបរិយោសានេ បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលា ភិក្ខុនិយោ អារព្ភ គព្ភិនី វុដ្ឋាបនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, គព្ភិនិយា វេមតិកាយ អគព្ភិនិយា គព្ភិនិសញ្ញាយ ចេវ វេមតិកាយ ច ទុក្កដំ។ ឧភោសុ អគព្ភិនិសញ្ញាយ, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ គព្ភិនិតា, ‘គព្ភិនី’តិ ជាននំ, វុដ្ឋាបនន្តិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ អទិន្នាទានសទិសានិ, ឥទំ បន បណ្ណត្តិវជ្ជំ, តិចិត្តំ, តិវេទនន្តិ។

គព្ភិនីសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

២. បាយន្តីសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទុតិយេ **បាយន្តិ**ន្តិ ថញ្ញំ បាយមានំ, យំ បាយេតិ, តស្ស មាតា វា, ធាតិ វា។ ឥទំ វត្ថុមត្តមេវេត្ថ វិសេសោ, សេសំ បឋមសិក្ខាបទសទិសមេវាតិ។

បាយន្តីសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៣. បឋមសិក្ខមានសិក្ខាបទវណ្ណនា

តតិយេ **ទ្វេ វស្សានី**តិ បវារណាវសេន ទ្វេ សំវច្ឆរានិ។ **ឆសុ ធម្មេសូ**តិ បាណាតិបាតាវេរមណិអាទីសុ វិកាលភោជនាវេរមណិបរិយោសានេសុ ឆសុ សិក្ខាបទេសុ។ **អសិក្ខិតសិក្ខ**ន្តិ បទភាជនេ (បាចិ. ១០៧៧) វុត្តនយេនេវ អទិន្នសិក្ខំ វា កុបិតសិក្ខំ វា។ **សិក្ខមានំ វុដ្ឋាបេយ្យា**តិ តេសុ ឆសុ ធម្មេសុ សិក្ខនតោ, តេ វា សិក្ខាសង្ខាតេ ធម្មេ មាននតោ ឯវំលទ្ធនាមំ អនុបសម្បន្នំ ឧបសម្បាទេយ្យ។ **បាចិត្តិយ**ន្តិ បឋមសិក្ខាបទេ វុត្តនយេនេវ កម្មវាចាបរិយោសានេ បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលា ភិក្ខុនិយោ អារព្ភ ឯវរូបំ សិក្ខមានំ វុដ្ឋាបនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, ធម្មកម្មេ តិកបាចិត្តិយំ, អធម្មកម្មេ តិកទុក្កដំ។ ទ្វេ វស្សានិ ឆសុ ធម្មេសុ សិក្ខិតសិក្ខំ សិក្ខមានំ វុដ្ឋាបេន្តិយា, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ វុត្តនយេន អសិក្ខិតសិក្ខតា, ធម្មកម្មតា, កម្មវាចាបរិយោសានន្តិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ បឋមេ វុត្តនយានេវាតិ។

បឋមសិក្ខមានសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៤. ទុតិយសិក្ខមានសិក្ខាបទវណ្ណនា

ចតុត្ថេ **សង្ឃេន អសម្មតន្តិ** យស្សា សង្ឃេន អន្តមសោ ឧបសម្បទាមាឡកេបិ បទភាជនេ (បាចិ. ១០៨៦) វុត្តា ឧបសម្បទាសម្មុតិ ន ទិន្នា ហោតិ, តំ ឥមា ទ្វេបិ **មហាសិក្ខមានា** នាម។ ឥធ សង្ឃេន សម្មតំ វុដ្ឋាបេន្តិយា, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ សេសំ តតិយេ វុត្តសទិសមេវ, ឥទំ បន កិរិយាកិរិយំ ហោតីតិ។

ទុតិយសិក្ខមានសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៥. បឋមគិហិគតសិក្ខាបទវណ្ណនា

បញ្ចមេ **គិហិគតន្តិ** បុរិសន្តរគតំ, ឥធាបិ ឥទំ វត្ថុមត្តមេវ វិសេសោ។ ឩនទ្វាទសវស្សញ្ច បរិបុណ្ណសញ្ញាយ វុដ្ឋាបេន្តិយា កិញ្ចាបិ អនាបត្តិ, សា បន អនុបសម្បន្នាវ ហោតិ។ សេសំ បឋមសិក្ខាបទសទិសមេវាតិ។

បឋមគិហិគតសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៦-៧. ទុតិយតតិយគិហិគតសិក្ខាបទវណ្ណនា

ឆដ្ឋេ សព្ពំ តតិយេ វុត្តនយេន។ សត្តមេបិ សព្ពំ ចតុត្ថេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពន្តិ។

ទុតិយតតិយគិហិគតសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៨. បឋមសហជីវិនិសិក្ខាបទវណ្ណនា

អដ្ឋមេ **សហជីវិនិន្តិ** សទ្ធិវិហារិនី។ **នេវ អនុគ្គណ្ហេយ្យាតិ** សយំ ឧទ្ទេសាទីហិ នានុគ្គណ្ហេយ្យ។ **ន អនុគ្គណ្ហាបេយ្យាតិ** “ឥមិស្សា, អយ្យេ, ឧទ្ទេសាទីនិ ទេហី”តិ ឯវំ ន អញ្ញាយ អនុគ្គណ្ហាបេយ្យ។ **បាចិត្តិយន្តិ** ធុរេ និក្ខិត្តមត្តេ បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ថុល្លនន្ទំ អារព្ភ ឯវរូបេ វត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, សេសមេត្ថ តុវដ្ដវគ្គេ ទុក្ខិតសហជីវិនិសិក្ខាបទេ វុត្តសទិសមេវាតិ។

បឋមសហជីវិនិសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៩. នានុពន្ធនសិក្ខាបទវណ្ណនា

នវមេ **វុដ្ឋាបិតំ បវត្តិនិន្តិ** វុដ្ឋាបិតំ បវត្តិនី យាយ ឧបសម្បាទិតា, តំ ឧបជ្ឈាយិនិន្តិ អត្ថោ។ **នានុពន្ធេយ្យាតិ** ចុណ្ណេន មត្តិកាយ ទន្តកដ្ឋេន មុខោទកេនាតិ ឯវំ តេន តេន ករណីយេន ន ឧបដ្ឋហេយ្យ។ **បាចិត្តិយន្តិ** នានុពន្ធិស្សន្តិ ធុរេ និក្ខិត្តមត្តេ បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលា ភិក្ខុនិយោ អារព្ភ នានុពន្ធនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ។ ពាលំ បន អលជ្ជិនឹ វា អននុពន្ធន្តិយា, គិលានាយ, អាបទាសុ, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ វុដ្ឋាបិតប្បវត្តិនិតា, ទ្វេ វស្សានិ អននុពន្ធនេ ធុរនិក្ខេបោ, អនុញ្ញាតការណាភាវោតិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ បឋមបារាជិកសទិសានិ, ឥទំ បន អកិរិយំ, ទុក្ខវេទនន្តិ។

នានុពន្ធនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១០. ទុតិយសហជីវិនិសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទសមេ **នេវ វូបកាសេយ្យាតិ** ន គហេត្វា គច្ឆេយ្យ។ **ន វូបកាសាបេយ្យាតិ** “ឥមំ, អយ្យេ, គហេត្វា គច្ឆាហី”តិ អញ្ញំ ន អាណាបេយ្យ។ **បាចិត្តិយន្តិ** ធុរេ និក្ខិត្តមត្តេ បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ថុល្លនន្ទំ អារព្ភ សហជីវិនិយា អវូបកាសនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ។ សតិ បន អន្តរាយេ, បរិយេសិត្វា ទុតិយិកំ អលភន្តិយា, គិលានាយ , អាបទាសុ, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ សហជីវិនិតា, វូបកាសវូប

កាសាបនេ ធុរនិក្ខេបោ, អនុញ្ញាតការណាភាវោតិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ សមនុភាសនសទិសានីតិ។

ទុតិយសហជីវិនិសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

គព្ភិនីវគ្គោ សត្តមោ។

៨. កុមារិភូតវគ្គោ

១-២-៣. បឋមកុមារិភូតាទិសិក្ខាបទវណ្ណនា

កុមារិភូតវគ្គស្ស បឋមទុតិយតតិយានិ តីហិ គិហិគតសិក្ខាបទេហិ សទិសានេវ។ យា បន តា សព្ពបឋមា ទ្វេ មហាសិក្ខមានា, តា អតិក្កន្តវីសតិវស្សាតិ វេទិតព្ពា។ តា ហិ គិហិគតា វា ហោន្តុ, អគិហិគតា វា, សម្មុតិកម្មាទីសុ “សិក្ខមានា”ឥច្ចេវ វត្តព្ពា, “គិហិគតា”តិ វា “កុមារិភូតា”តិ វា ន វត្តព្ពា។ គិហិគតាយ ទសវស្សកាលេ សិក្ខាសម្មុតិ ទត្វា ទ្វាទសវស្សកាលេ ឧបសម្បទា កាតព្ពា, ឯកាទសវស្សកាលេ ទត្វា តេរសវស្សកាលេ កាតព្ពា, ទ្វាទសតេរសចុទ្ទសបន្នរសសោឡសសត្តរសអដ្ឋារសវស្សកាលេ សិក្ខាសម្មុតិ ទត្វា វីសតិវស្សកាលេ ឧបសម្បទា កាតព្ពា។ អដ្ឋារសវស្សកាលតោ បដ្ឋាយ ច បនាយំ “គិហិគតា”តិបិ “កុមារិភូតា”តិបិ វត្តុំ វដ្ដតិ។ យា បនាយំ “កុមារិភូតា”តិ វុត្តា សាមណេរី, សា “គិហិគតា”តិ ន វត្តព្ពា, “កុមារិភូតា”ឥច្ចេវ វត្តព្ពា។ សិក្ខាសម្មុតិទានវសេន បន សព្ពាបិ “សិក្ខមានា”តិ វត្តុំ វដ្ដតីតិ។

បឋមកុមារិភូតាទិសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៤. ឩនទ្វាទសវស្សសិក្ខាបទវណ្ណនា

ចតុត្ថេ **ឩនទ្វាទសវស្សា**តិ ឧបសម្បទាវសេន អបរិបុណ្ណទ្វាទសវស្សា។ **បាចិត្តិយ**ន្តិ ឧបជ្ឈាយា ហុត្វា វុដ្ឋាបេន្តិយា វុត្តនយេនេវ ទុក្កដានិ អន្តរា, កម្មវាចាបរិយោសានេ បាចិត្តិយន្តិ។

ឩនទ្វាទសវស្សសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៥. បរិបុណ្ណទ្វាទសវស្សសិក្ខាបទវណ្ណនា

បញ្ចមេ **សង្ឃេន អសម្មតា**តិ យស្សា សង្ឃេន បទភាជនេ (បាចិ. ១១៣២) វុត្តា វុដ្ឋាបនសម្មុតិ ន ទិន្នា។ សេសំ ឧភយត្ថាបិ មហាសិក្ខមានាសិក្ខាបទទ្វយសទិសមេវាតិ។

បរិបុណ្ណទ្វាទសវស្សសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៦. ខីយនធម្មសិក្ខាបទវណ្ណនា

ឆដ្ឋេ **អលំ តាវ តេ អយ្យេ វុដ្ឋាបិតេនាតិ វុច្ចមានា**តិ វុដ្ឋាបនសម្មុតិយា យាចិតាយ សង្ឃេន ឧបបរិក្ខិបិត្វា “យស្មា ពាលា អព្យត្តា ច អលជ្ជិនី ច ហោតិ, តស្មា អលំ តាវ តុយ្ហំ ឧបសម្បាទិតេនា”តិ ឯវំ និវារិយមានា។ **បច្ឆា ខីយនធម្ម**ន្តិ បច្ឆា អញ្ញាសំ ព្យត្តានំ លជ្ជិនីនំ វុដ្ឋាបនសម្មុតឹ ទិយ្យមានំ ទិស្វា “អហមេវ នូន ពាលា”តិអាទីនិ ភណមានា យត្ថ កត្ថចិ ខីយេយ្យ។ **បាចិត្តិយ**ន្តិ ឯវំ ខីយនធម្មំ អាបជ្ជន្តិយា បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ចណ្ឌកាឡីំ អារព្ភ ឯវំ ខីយនធម្មំ អាបជ្ជនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, បកតិយា ឆន្ទាទីនំ វសេន ករោន្តីនំ ខីយន្តិយា, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ វុដ្ឋាបនសម្មុតិយា យាចនំ, ឧបបរិក្ខិត្វា ន ឆន្ទាទិវសេន បដិក្ខិត្តាយ “សាធូ”តិ បដិស្សវោ, បច្ឆាខីយនន្តិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ អទិន្នាទានសទិសានិ, ឥទំ បន ទុក្ខវេទនន្តិ។

ខីយនធម្មសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៧-៨. សិក្ខមាននវុដ្ឋាបនបឋមទុតិយសិក្ខាបទវណ្ណនា

សត្តមេ **សា បច្ឆា**តិ សិក្ខមានាយ ឧបសម្បទាយ យាចិយមានាយ សា ភិក្ខុនី ឯវំ វត្វា លទ្ធេ ចីវរេ បច្ឆា អសតិ អន្តរាយេ “នេវ វុដ្ឋាបេស្សាមិ , ន វុដ្ឋាបនាយ ឧស្សុក្កំ ករិស្សាមី”តិ ធុរំ និក្ខិបេយ្យ, តស្សា សហ ធុរនិក្ខេបេន បាចិត្តិយន្តិ។ អដ្ឋមេបិ ឯសេវ នយោ។

ឧភយម្បិ សាវត្ថិយំ ថុល្លនន្ទំ អារព្ភ ឯតេសុ វត្ថូសុ បញ្ញត្តំ, ទ្វីសុបិ សតិ អន្តរាយេ, បរិយេសិត្វា អលភន្តិយា, គិលានាយ, អាបទាសុ, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ ឧភយត្ថ “ឯវាហំ តំ វុដ្ឋាបេស្សាមី”តិ បដិញ្ញា, អាកង្ខិតនិប្ផត្តិ, បច្ឆា ធុរនិក្ខេបោ, អនុញ្ញាតការណាភាវោតិ ឥមានេត្ថ ចត្តារិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ សមនុភាសនសទិសានីតិ។

សិក្ខមាននវុដ្ឋាបនបឋមទុតិយសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៩. សោកាវាសសិក្ខាបទវណ្ណនា

នវមេ **សោកាវាស**ន្តិ សង្កេតំ កត្វា អាគច្ឆមានា បុរិសានំ អន្តោសោកំ បវេសេតីតិ សោកាវាសា, តំ សោកាវាសំ។ អថ វា ឃរំ វិយ ឃរសាមិកា អយម្បិ បុរិសសមាគមំ អលភមានា សោកំ អាវិសតិ, ឥតិ យំ អាវិសតិ, ស្វាស្សា អាវាសោ ហោតីតិ សោកាវាសា។ តេនេវស្ស បទភាជនេ (បាចិ. ១១៦០) “សោកាវាសា នាម បរេសំ ទុក្ខំ ឧប្បាទេតិ, សោកំ អាវិសតី”តិ ទ្វិធា អត្ថោ វុត្តោ។ **បាចិត្តិយ**ន្តិ ឯវរូបំ វុដ្ឋាបេន្តិយា វុត្តនយេនេវ កម្មវាចាបរិយោសានេ ឧបជ្ឈាយាយ បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ថុល្លនន្ទំ អារព្ភ ឯវរូបំ សិក្ខមានំ វុដ្ឋាបនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ។ អជានន្តិយា , ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ សោកាវាសតា, ជាននំ, វុដ្ឋាបនន្តិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ គព្ភិនិវុដ្ឋាបនសទិសានេវាតិ។

សោកាវាសសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១០. អននុញ្ញាតសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទសមេ **មាតាបិតូហី**តិ វិជាតមាតរា ច ជនកបិតរា ច។ **សាមិកេនា**តិ យេន បរិគ្គហិតា, តេន។ **អននុញ្ញាត**ន្តិ ឧបសម្បទត្ថាយ អននុញ្ញាតំ។ ទ្វិក្ខត្តុញ្ហិ ភិក្ខុនីហិ អាបុច្ឆិតព្ពំ, បព្ពជ្ជាកាលេ ច ឧបសម្បទាកាលេ ច, ភិក្ខូនំ បន សកឹ អាបុច្ឆិតេបិ វដ្ដតិ ។ តស្មា យា ឧបសម្បទាកាលេ អនាបុច្ឆា ឧបសម្បាទេតិ, តស្សា វុត្តនយេនេវ បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ថុល្លនន្ទំ អារព្ភ អននុញ្ញាតវុដ្ឋាបនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ។ អបលោកេត្វា វុដ្ឋាបេន្តិយា, តេសំ អត្ថិភាវំ អជានន្តិយា, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ អនបលោកនំ, អត្ថិភាវជាននំ, វុដ្ឋាបនន្តិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ អននុញ្ញាតសមុដ្ឋានំ, កិរិយាកិរិយំ, នោសញ្ញាវិមោក្ខំ, អចិត្តកំ, បណ្ណត្តិវជ្ជំ, កាយកម្មំ, វចីកម្មំ, តិចិត្តំ, តិវេទនន្តិ។

អននុញ្ញាតសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១១. បារិវាសិកសិក្ខាបទវណ្ណនា

ឯកាទសមេ **បារិវាសិកឆន្ទទានេនា**តិ បារិវាសិយេន ឆន្ទទានេន។ តត្ថ ចតុព្ពិធំ បារិវាសិយំ បរិសបារិវាសិយំ រត្តិបារិវាសិយំ ឆន្ទបារិវាសិយំ អជ្ឈាសយបារិវាសិយន្តិ។

តត្ថ បរិសបារិវាសិយំ នាម ភិក្ខូ កេនចិទេវ ករណីយេន សន្និបតិតា ហោន្តិ, អថ មេឃោ វា ឧដ្ឋហតិ, ឧស្សារណា វា ករិយតិ, មនុស្សា វា អជ្ឈោត្ថរន្តា អាគច្ឆន្តិ, ភិក្ខូ “អនោកាសា មយំ, អញ្ញត្រ គច្ឆាមា”តិ ឆន្ទំ អវិស្សជ្ជិត្វាវ ឧដ្ឋហន្តិ, ឥទំ **បរិសបារិវាសិយំ** នាម, កិញ្ចាបិ បរិសបារិវាសិយំ, ឆន្ទស្ស បន អវិស្សដ្ឋត្តា កម្មំ កាតុំ វដ្ដតិ។

បុន ភិក្ខូ “ឧបោសថាទីនិ ករិស្សាមា”តិ រត្តិំ សន្និបតិត្វា “យាវ សព្ពេ សន្និបតន្តិ, តាវ ធម្មំ សុណិស្សាមា”តិ ឯកំ អជ្ឈេសន្តិ, តស្មិំ ធម្មកថំ កថេន្តេយេវ អរុណោ ឧគ្គច្ឆតិ។ សចេ “ចាតុទ្ទសិកំ ឧបោសថំ ករិស្សាមា”តិ

និសិន្នា, “បន្ទរសោ”តិ កាតុំ វដ្ដតិ។ សចេ បន្ទរសិកំ កាតុំ និសិន្នា, បាដិបទេ អនុបោសថេ ឧបោសថំ កាតុំ ន វដ្ដតិ។ អញ្ញំ បន សង្ឃកិច្ចំ កាតុំ វដ្ដតិ, ឥទំ **រត្តិបារិវាសិយំ** នាម។

បុន ភិក្ខូ “កិញ្ចិទេវ អព្ភានាទិសង្ឃកម្មំ ករិស្សាមា”តិ សន្និសិន្នា ហោន្តិ, តត្រេកោ នក្ខត្តបាឋកោ ភិក្ខុ ឯវំ វទតិ “អជ្ជ នក្ខត្តំ ទារុណំ, មា ឥទំ កម្មំ ករោថា”តិ។ តេ តស្ស វចនេន ឆន្ទំ វិស្សជ្ជេត្វា តត្ថេវ និសិន្នា ហោន្តិ, អថញ្ញោ អាគន្ត្វា “នក្ខត្តំ បតិមានេន្តំ, អត្ថោ ពាលំ ឧបជ្ឈគា (ជា. ១.១.៤៩), កឹ នក្ខត្តេន ករោថា”តិ វទតិ, ឥទំ **ឆន្ទបារិវាសិយ**ញ្ចេវ **អជ្ឈាសយបារិវាសិយ**ញ្ច។ ឯតស្មិំ បារិវាសិយេ បុន ឆន្ទបារិសុទ្ធិំ អនានេត្វា កម្មំ កាតុំ ន វដ្ដតិ, ឥទំ សន្ធាយ វុត្តំ “បារិវាសិកឆន្ទទានេនា”តិ។ **បាចិត្តិយ**ន្តិ ឯវំ វុដ្ឋាបេន្តិយា វុត្តនយេនេវ កម្មវាចាបរិយោសានេ បាចិត្តិយំ។

រាជគហេ ថុល្លនន្ទំ អារព្ភ ឯវំ វុដ្ឋាបនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ។ ឆន្ទំ អវិស្សជ្ជេត្វាវ អវុដ្ឋិតាយ បរិសាយ វុដ្ឋាបេន្តិយា, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ បារិវាសិកឆន្ទទានតា, វុដ្ឋាបនន្តិ ឥមានេត្ថ ទ្វេ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ គម្ភិនិសិក្ខាបទសទិសានេវាតិ។

បារិវាសិកសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១២. អនុវស្សសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទ្វាទសមេ **អនុវស្ស**ន្តិ អនុសំវច្ឆរំ។ ឯវំ វុដ្ឋាបេន្តិយាបិ វុត្តនយេនេវ បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលា ភិក្ខុនិយោ អារព្ភ អនុវស្សំ វុដ្ឋាបនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ។ ឯកន្តរិកំ វុដ្ឋាបេន្តិយា, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ អនុវស្សតា, វុដ្ឋាបនន្តិ ឥមានេត្ថ ទ្វេ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ ឯកាទសមេ វុត្តនយានេវាតិ។

អនុវស្សសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១៣. ឯកវស្សសិក្ខាបទវណ្ណនា

តេរសមេ ឯកន្តរិកំ ឯកំ វុដ្ឋាបេន្តិយា, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ សេសំ ទ្វាទសមេន សទិសមេវាតិ។

ឯកវស្សសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

កុមារិភូតវគ្គោ អដ្ឋមោ។

៩. ឆត្តុបាហនវគ្គោ

១. ឆត្តុបាហនសិក្ខាបទវណ្ណនា

ឆត្តវគ្គស្ស បឋមេ **ឆត្តុបាហន**ន្តិ បទភាជនេ (បាចិ. ១១៧៨-១១៨២) វុត្តលក្ខណំ ឆត្តញ្ច ឧបាហនាយោ ច។ **ធារេយ្យា**តិ បរិភោគវសេន មគ្គគមនេ ឯកប្បយោគេនេវ ទិវសម្បិ ធារេន្តិយា ឯកា អាបត្តិ។ សចេ បន គាទិសំ ឋានំ បត្វា ឆត្តម្បិ អបនាមេត្វា ឧបាហនាបិ ឱមុញ្ចិត្វា បុនប្បុនំ ធារេតិ, បយោគគណនាយ បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ ឆព្ពគ្គិយា ភិក្ខុនិយោ អារព្ភ ឆត្តុបាហនធារណវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, “អគិលានា”តិ អយមេត្ថ អនុបញ្ញត្តិ , ឆត្តស្សេវ ឧបាហនានំយេវ វា ធារណេ ទុក្កដំ, អគិលានាយ តិកបាចិត្តិយំ, គិលានាយ ទ្វិកទុក្កដំ។ គិលានសញ្ញាយ បន, អារាមេ អារាមូបចារេ ធារេន្តិយា, អាបទាសុ, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ ឧភិន្នំ ធារណំ, អនុញ្ញាតការណាភាវោតិ ឥមានេត្ថ ទ្វេ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ ឯឡកលោមសទិសានីតិ។

ឆត្តុបាហនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

២. យានសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទុតិយេ **យានេនា**តិ វយ្ហាទិនា។ ឯត្ថាបិ ឱរោហិត្វា បុនប្បុនំ អភិរុហន្តិយា បយោគគណនាយ បាចិត្តិយំ។ អនាបត្តិយំ “អារាមេ អារាមូបចារេ”តិ នត្ថិ, សេសំ បឋមេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពន្តិ។

យានសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៣. សង្ឃាណិសិក្ខាបទវណ្ណនា

តតិយេ **សង្ឃាណិ**ន្តិ យំកិញ្ចិ កដូបគំ។ **ធារេយ្យា**តិ កដិយំ បដិមុញ្ចេយ្យ។ ឯត្ថាបិ ឱមុញ្ចិត្វា ឱមុញ្ចិត្វា ធារេន្តិយា បយោគគណនាយ បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ អញ្ញតរំ ភិក្ខុនី អារព្ភ សង្ឃាណី ធារណវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ។ អាពាធបច្ចយា កដិសុត្តំ ធារេន្តិយា, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ សេសំ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពំ, ឥទំ បន អកុសលចិត្តន្តិ។

សង្ឃាណិសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៤. ឥត្ថាលង្ការសិក្ខាបទវណ្ណនា

ចតុត្ថេ **ឥត្ថាលង្ការ**ន្តិ សីសូបគាទីសុ អញ្ញតរំ យំកិញ្ចិ បិឡន្ធនំ។ ឥធ តស្ស តស្ស វសេន វត្ថុគណនាយ អាបត្តិ វេទិតព្ពា។

សាវត្ថិយំ ឆព្ពគ្គិយា ភិក្ខុនិយោ អារព្ភ ឥត្ថាលង្ការំ ធារណវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, អាពាធបច្ចយា កិញ្ចិទេវ ធារេន្តិយា, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ សេសំ វុត្តសទិសមេវាតិ។

ឥត្ថាលង្ការសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៥. គន្ធវណ្ណកសិក្ខាបទវណ្ណនា

បញ្ចមេ **គន្ធវណ្ណកេនា**តិ យេនកេនចិ គន្ធេន ច វណ្ណកេន ច។ ឥធ គន្ធាទិយោជនតោ បដ្ឋាយ បុព្ពបយោគេ ទុក្កដំ, នហានបរិយោសានេ បាចិត្តិយំ។ អាពាធបច្ចយា, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ សេសំ ចតុត្ថសទិសមេវាតិ។

គន្ធវណ្ណកសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៦. វាសិតកសិក្ខាបទវណ្ណនា

ឆដ្ឋេ **វាសិតកេនា**តិ គន្ធវាសិតកេន។ **បិញ្ញាកេនា**តិ តិលបិដ្ឋេន។ សេសំ បញ្ចមសទិសមេវាតិ។

វាសិតកសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៧. ភិក្ខុនិឧម្មទ្ទាបនសិក្ខាបទវណ្ណនា

សត្តមេ **ឧម្មទ្ទាបេយ្យា**តិ ឧព្ពដ្ដាបេយ្យ។ **បរិមទ្ទាបេយ្យា**តិ សម្ពាហាបេយ្យ។ ឯត្ថ ច ហត្ថំ អមុញ្ចិត្វា ឧព្ពដ្ដនេ ឯកាវ អាបត្តិ, មោចេត្វា មោចេត្វា ឧព្ពដ្ដនេ បយោគគណនាយ អាបត្តិយោ។ សម្ពាហនេបិ ឯសេវ នយោ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលា ភិក្ខុនិយោ អារព្ភ ភិក្ខុនិយា ឧម្មទ្ទាបនបរិមទ្ទាបនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, គិលានាយ, អាបទាសុ, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ ឥធ មគ្គគមនបរិស្សមោបិ គេលញ្ញំ, ចោរភយាទីហិ សរីរកម្បនាទយោបិ អាបទា។ សេសំ ចតុត្ថេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពន្តិ។

ភិក្ខុនិឧម្មទ្ទាបនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៨-៩-១០. សិក្ខមានឧម្មទ្ទាបនាទិសិក្ខាបទវណ្ណនា

អដ្ឋមនវមទសមេសុបិ សិក្ខមានាយ សាមណេរិយា គិហិនិយាតិ ឯត្តកមេវ នានំ។ សេសំ សត្តមសទិស មេវាតិ។

សិក្ខមានឧម្មទ្ទាបនាទិសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១១. អនាបុច្ឆាសិក្ខាបទវណ្ណនា

ឯកាទសមេ **ភិក្ខុស្ស បុរតោ**តិ ន អភិមុខមេវាតិ អត្ថោ, ឥទំ បន ឧបចារំ សន្ធាយ កថិតន្តិ វេទិតព្ពំ។ តស្មា ភិក្ខុស្ស ឧបចារេ អន្តមសោ ឆមាយបិ “និសីទាមិ, អយ្យា”តិ អនាបុច្ឆិត្វា និសីទន្តិយា បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលា ភិក្ខុនិយោ អារព្ភ អនាបុច្ឆា និសីទនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ, តិកបាចិត្តិយំ, អាបុច្ឆិតេ ទ្វិកទុក្កដំ។ តស្មិំ អាបុច្ឆិតសញ្ញាយ, គិលានាយ, អាបទាសុ, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ ភិក្ខុស្ស អនាបុច្ឆា, ឧបចារេ និសជ្ជា, អនុញ្ញាតការណាភាវោតិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ កឋិនសទិសានិ, ឥទំ បន កិរិយាកិរិយន្តិ។

អនាបុច្ឆាសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១២. បញ្ហាបុច្ឆនសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទ្វាទសមេ **អនោកាសកតន្តិ** “អសុកស្មិំ នាម ឋានេ បុច្ឆាមី”តិ ឯវំ អកតឱកាសំ, តស្មា សុត្តន្តេ ឱកាសំ ការាបេត្វា វិនយំ វា អភិធម្មំ វា បុច្ឆន្តិយា បាចិត្តិយំ។ សេសេសុបិ ឯសេវ នយោ, សព្ពសោ អការិតេ បន វត្តព្ពមេវ នត្ថិ។

សាវត្ថិយំ សម្ពហុលា ភិក្ខុនិយោ អារព្ភ អនោកាសកតំ ភិក្ខុំ បញ្ហំ បុច្ឆនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ។ តត្ថ តត្ថ ឱកាសំ ការាបេត្វា បុច្ឆន្តិយា, អនោទិស្ស ឱកាសំ ការាបេត្វា យត្ថ កត្ថចិ បុច្ឆន្តិយា, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ ភិក្ខុស្ស អនោកាសការាបនំ, បញ្ហំ បុច្ឆនន្តិ ឥមានេត្ថ ទ្វេ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ បទសោធម្មសទិសានិ, ឥទំ បន កិរិយាកិរិយន្តិ។

បញ្ហាបុច្ឆនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១៣. អសំកច្ចិកសិក្ខាបទវណ្ណនា

តេរសមេ **អសំកច្ចិកា**តិ អធក្ខកឧព្ភនាភិមណ្ឌលសង្ខាតស្ស សរីរស្ស បដិច្ឆាទនត្ថំ អនុញ្ញាតសំកច្ចិកវិរហិតា។ **គាមំ បវិសេយ្យា**តិ ឯត្ថ បរិក្ខិត្តស្ស គាមស្ស បរិក្ខេបំ, អបរិក្ខិត្តស្ស ឧបចារំ អតិក្កមន្តិយា វា ឱក្កមន្តិយា វា បឋមបាទេ ទុក្កដំ, ទុតិយេ បាចិត្តិយំ។

សាវត្ថិយំ អញ្ញតរំ ភិក្ខុនីំ អារព្ភ អសំកច្ចិកាយ គាមំ បវិសនវត្ថុស្មិំ បញ្ញត្តំ។ យស្សា បន សំកច្ចិកចីវរំ អច្ឆិន្នំ វា នដ្ឋំ វា, តស្សា, គិលានាយ, អាបទាសុ, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ អសំកច្ចិកតា, វុត្តបរិច្ឆេទាតិក្កមោ, អនុញ្ញាតការណាភាវោតិ ឥមានេត្ថ តីណិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ ឯឡកលោមសទិសានីតិ។

អសំកច្ចិកសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

ឆត្តុបាហនវគ្គោ នវមោ។

១០...បេ....១៦. មុសាវាទាទិវគ្គោ

មុសាវាទាទិសិក្ខាបទវណ្ណនា

ឥតោ បរេសុ មុសាវាទវគ្គាទីសុ សត្តសុ វគ្គេសុ ភិក្ខុបាតិមោក្ខវណ្ណនាយំ វុត្តនយេនេវ វិនិច្ឆយោ វេទិតព្ពោតិ។

សោឡសមវគ្គោ។

ឧទ្ទិដ្ឋា ខោ អយ្យាយោ ឆសដ្ឋិសតា បាចិត្តិយា ធម្មាតិ ភិក្ខូ អារព្ភ បញ្ញត្តា សាធារណា សត្តតិ, អសាធារណា ឆន្នវុតីតិ ឯវំ ឆសដ្ឋិសតា។ សេសំ សព្ពត្ថ ឧត្តានមេវាតិ។

កង្ខាវិតរណិយា បាតិមោក្ខវណ្ណនាយ

ភិក្ខុនិបាតិមោក្ខេ

សុទ្ធបាចិត្តិយវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

តត្រាយំ សង្ខេបតោ អសាធារណសិក្ខាបទេសុ សមុដ្ឋានវិនិច្ឆយោ – គិរគ្គសមជ្ជា ចិត្តាគារសិក្ខាបទំ សង្ឃាណិ ឥត្ថាលង្ការោ គន្ធវណ្ណកោ វាសិតកបិញ្ញាកោ ភិក្ខុនិអាទីហិ ឧម្មទ្ទនបរិមទ្ទនាតិ ឥមានិ ទស សិក្ខាបទានិ អចិត្តកានិ លោកវជ្ជានិ អកុសលចិត្តានិ។ អយំ បនេត្ថ អធិប្បាយោ, វិនាបិ ចិត្តេន អាបជ្ជិតព្ពត្តា អចិត្តកានិ, ចិត្តេ បន សតិ អកុសលេនេវ អាបជ្ជិតព្ពត្តា លោកវជ្ជានិ ចេវ អកុសលចិត្តានិ ចាតិ។ អវសេសានិ សចិត្តកានិ បណ្ណត្តិវជ្ជានេវ។ ចោរិវុដ្ឋាបនំ គាមន្តរំ អារាមសិក្ខាបទំ គព្ភិនិវគ្គេ អាទិតោ បដ្ឋាយ សត្ត, កុមារិភូតវគ្គេ អាទិតោ បដ្ឋាយ បញ្ច បុរិសាទិសំសដ្ឋំ បារិវាសិកឆន្ទទានំ អនុវស្សវុដ្ឋាបនំ ឯកន្តរិកវុដ្ឋាបនន្តិ ឥមានិ ឯកូនវីសតិ សិក្ខាបទានិ សចិត្តកានិ បណ្ណត្តិវជ្ជានិ។ អវសេសានិ សចិត្តកានិ លោកវជ្ជានេវាតិ។

បាដិទេសនីយកណ្ឌោ

១. សប្បិវិញ្ញាបនសិក្ខាបទវណ្ណនា

បាដិទេសនីយេសុ បឋមេ **សប្បិ**ន្តិ បុព្ពេ វុត្តវិនិច្ឆយំ បាឡិអាគតំ (បាចិ. ១២៣០) គោសប្បិអាទិមេវ។ **វិញ្ញាបេត្វា ភុញ្ជេយ្យា**តិ ឯត្ថ “វិញ្ញត្តិយា បដិលទ្ធំ ភុញ្ជិស្សាមី”តិ គហណេ ទុក្កដំ, គហិតស្ស អជ្ឈោហារេ អជ្ឈោហារេ បាដិទេសនីយំ។

សាវត្ថិយំ ឆព្ពគ្គិយា ភិក្ខុនិយោ អារព្ភ សប្បឹ វិញ្ញាបេត្វា ភុញ្ជនវត្ថុស្មឹ បញ្ញត្តំ, “អគិលានា”តិ អយមេត្ថ អនុបញ្ញត្តិ, តិកបាដិទេសនីយំ, គិលានាយ ទ្វិកទុក្កដំ។ យា បន គិលានា គិលានសញ្ញា, គិលានកាលេ វា វិញ្ញាបេត្វា បច្ឆា អគិលានា ហុត្វា ភុញ្ជតិ, គិលានាយ វា សេសកំ, ញាតកប្បវារិតដ្ឋានតោ វា វិញ្ញត្តំ, អញ្ញស្ស វា អត្ថាយ, អត្តនោ វា ធនេន គហិតំ ភុញ្ជតិ, តស្សា, ឧម្មត្តិកាទីនញ្ច អនាបត្តិ។ វុត្តលក្ខណសប្បិតា, អននុញ្ញាតការណាភាវោ, វិញ្ញត្តិ, អជ្ឈោហារោតិ ឥមានេត្ថ ចត្តារិ អង្គានិ។ សមុដ្ឋានាទីនិ អទ្ធានសទិសានីតិ។

សប្បិវិញ្ញាបនសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

២. តេលវិញ្ញាបនាទិសិក្ខាបទវណ្ណនា

ទុតិយាទីសុបិ **តេលា**ទីនិ បុព្ពេ វុត្តវិនិច្ឆយានិ បាឡិយំ (បាចិ. ១២៣៦) អាគតានេវ, បាឡិយំ អនាគតេសុ បន អដ្ឋសុបិ ទុក្កដមេវ។ សេសំ សព្ពត្ថ បឋមេ វុត្តសទិសមេវាតិ។

តេលវិញ្ញាបនាទិសិក្ខាបទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

កង្ខាវិតរណិយា បាតិមោក្ខវណ្ណនាយ

ភិក្ខុនិបាតិមោក្ខេ

បាដិទេសនីយវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១. បរិមណ្ឌលាទិសិក្ខាបទវណ្ណនា

ឥតោ បរំ បន សេខិយានិ ចេវ អធិករណសមថា ច សព្ពបការតោ ភិក្ខុបាតិមោក្ខវណ្ណនាយំ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពាតិ។

កង្ខាវិតរណិយា បាតិមោក្ខវណ្ណនាយ

ភិក្ខុនិបាតិមោក្ខវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

និគមនកថា

ឯត្តាវតា ច –

វណ្ណនំ បាតិមោក្ខស្ស, **សោណត្ថេរេន** យាចិតោ;
វិនយេ ជាតកង្ខានំ, កង្ខាវិតរណត្ថិកោ។

អារភឹ យមហំ សព្ពំ, សីហឡដ្ឋកថានយំ;
មហាវិហារវាសីនំ, វាចនាមគ្គនិស្សិតំ។

និស្សាយ សា អយំ និដ្ឋំ, គតា អាទាយ សព្ពសោ;
សព្ពំ អដ្ឋកថាសារំ, បាឡិយត្ថញ្ច កេវលំ។

ន ហេត្ថ តំ បទំ អត្ថិ, យំ វិរុជ្ឈេយ្យ បាឡិយា;
មហាវិហារវាសីនំ, បោរាណដ្ឋកថាហិ វា។

យស្មា តស្មា អកត្វាវ, ឯត្ថ កង្ខំ ហិតេសិនា;
សិក្ខិតព្ពាវ សក្កច្ចំ, **កង្ខាវិតរណី** អយំ។

យថា ច និដ្ឋំ សម្បត្តា, កង្ខាវិតរណី អយំ;
ទ្វាវីសតិ ភាណវារបរមាណាយ បាឡិយា។

ឯវំ អនន្តរាយេន, និដ្ឋំ កល្យាណនិស្សិតា;
អចិរំ សព្ពសត្តានំ, យន្តុ សព្ពេ មនោរថាតិ។

បរមវិសុទ្ធសទ្ធាពុទ្ធិវីរិយប្បដិមណ្ឌិតេន សីលាចារជ្ជវមទ្ទវាទិគុណសមុទយសមុទិតេន សកសមយសមយន្តរគហនជ្ឈោគាហណសមត្ថេន បញ្ញាវេយ្យត្តិយសមន្នាគតេន តិបិដកបរិយត្តិប្បភេទេ សាដ្ឋកថេ សត្ថុសាសនេ អប្បដិហតញាណប្បភាវេន មហាវេយ្យាករណេន ករណសម្បត្តិជនិតសុខវិនិគ្គតមធុរោទារវចនលាវណ្ណយុត្តេន យុត្តមុត្តវាទិនា វាទីវរេន មហាកវិនា បភិន្នបដិសម្ភិទាបរិវារេ ឆឡភិញ្ញាទិប្បភេទគុណប្បដិមណ្ឌិតេ ឧត្តរិមនុស្សធម្មេ សុប្បតិដ្ឋិតពុទ្ធីនំ ថេរវំសប្បទីបានំ ថេរានំ មហាវិហារវាសីនំ វំសាលង្ការភូតេន វិបុលវិសុទ្ធពុទ្ធិនា **ពុទ្ធឃោសោ**តិ គរូហិ គហិតនាមធេយ្យេន ថេរេន កតា អយំ **កង្ខាវិតរណី** នាម បាតិមោក្ខវណ្ណនា –

តាវ តិដ្ឋតុ លោកស្មិំ, លោកនិត្ថរណេសិនំ;
ទស្សេន្តី កុលបុត្តានំ, នយំ សីលវិសុទ្ធិយា។

យាវ “ពុទ្ធោ”តិ នាមម្បិ, សុទ្ធចិត្តស្ស តាទិនោ;
លោកម្ហិ លោកជេដ្ឋស្ស, បវត្តតិ មហេសិនោតិ។

កង្ខាវិតរណី-អដ្ឋកថា និដ្ឋិតា។